

Katona és pap
Tabódy István élete (1921-2000)

Doktori értekezés
Éhmann Gábor
2024

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Történelemtudományi Doktori Iskola
Vezetője: Dr. Óze Sándor DSC

Katona és pap
Tabódy István élete (1921-2000)

Doktori értekezés

Éhmann Gábor

2024

„Isten búzája vagyok én, és kell, hogy megőröljenek a vadállatok fogai, és így Krisztus tiszta
kenyerének bizonyuljak.” (Antiochiai Szent Ignác)

Témavezető:

Dr. M. Kiss Sándor

egyetemi tanár, professor emeritus

Társtémavezető:

Czene-Polgár Viktória

PPKE BTK

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	5
1.1.	Témaválasztás	5
1.2.	A dolgozat szerkezete	8
1.3.	A dolgozat forrásbázisa	9
1.3.1.	Levéltári források	9
1.3.2.	Forráskiadványok, sajtó és visszaemlékezések, hagyatékok	12
1.3.3.	Szakirodalmi áttekintés	17
2.	Tabódy István családja és gyermekkora (1921-1930)	23
3.	Tabódy István katonai tanulmányai Kőszegen és a Ludovikán, és a tényleges szolgálata	29
4.	Tabódy internálása (1947-1953)	43
4.1.	Az internálás előzményei és a letartóztatás	43
4.2.	Buda-déli internálótábor (1947-49)	53
4.3.	Kistarcsai internálótábor (1949-1950)	56
4.4.	Recski internálótábor (1950-53)	57
5.	Az egykori huszár papság felé vezető rögzös útja (1953-1958)	61
5.1.	A Székesfehérvári Egyházmegye és a Központi Szeminárium	61
5.2.	A szemináriumi évek	64
5.3.	A 1956-os forradalom és szabadságharc foratagában	69
6.	A Központi Szemináriumból való kizárástól az illegális szeminárium szervezésének vezetéséig	84
6.1.	A békepapság helyzete	84
6.2.	A Központi Szemináriumból való kizárásának előzményei	85
6.3.	A papi utánpótlás vezetője	92
7.	Az állambiztonság célkeresztjében	102
8.	Az egyházellenes koncepciók perék	112
9.	A letartóztatástól a bírói ítéletig a kihallgatások és a fogdaügynök jelentéseinek fényében	115
9.1.	A kizárt szeminaristák képzése és vizsgáztatása és pappászenteltetése	119
9.2.	Kapcsolat az egyházi hierarchiával és más egyházi szervezetekkel és a püspökszentelési előkészületek	124
9.3.	Írásos anyagok és a közéleti-politikai témák	128
9.4.	Az arisztokrata kapcsolat és a Vatikán	130
9.5.	A fogdaügynök szerepe	135

9.6.	<i>Az állambiztonsági összefoglalók és a bizonyítékok rendezése</i>	141
9.7.	<i>Tárgyalás a Budapesti Főváros Bíróságán, majd a Legfelsőbb Bíróságán</i>	147
9.8.	<i>Tabódy perében érintettek</i>	153
9.9.	<i>Az 1961-es per visszhangjai a sajtóban</i>	158
10.	<i>Tabódy harmadik börtönbüntetése és a kiszabadítási kísérletek (1961-1972)</i>	160
10.1.	<i>Tabódy a márianosztrai börtönben</i>	160
10.1.	<i>Tabódy a sátoraljaújhelyi börtönben</i>	162
10.2.	<i>Tabódy először a Budapesti Országos Börtönben</i>	163
10.3.	<i>Tabódy a sopronkőhidai börtönben</i>	165
10.4.	<i>Tabódy újra a Budapesti Országos Börtönben</i>	167
10.5.	<i>Kiszabadulás kegyelemből</i>	175
11.	<i>Az aktív papi szolgálatának állomásai (Székesfehérvár, Csabdi, Kisláng, Bicske)</i>	183
11.1.	<i>Felkészülés a papságra és a kápláni évek Székesfehérvár-Belvárosban (1973-1975)</i>	183
11.2.	<i>Csabdi plébánosa (1975-1982)</i>	192
11.3.	<i>Kisláng plébánosa (1982-1987)</i>	199
11.4.	<i>Bicske plébánosa (1978-2000)</i>	202
12.	<i>Összegzés</i>	217
13.	<i>Függelék</i>	224
13.1.	<i>Mellékletek jegyzéke</i>	224
13.2.	<i>Forrásjegyzék</i>	289
13.2.1.	<i>Levéltári források</i>	289
13.2.2.	<i>Interjúk jegyzéke</i>	297
13.2.3.	<i>Sajtóban megjelent források</i>	298
13.2.4.	<i>Nyomtatásban megjelent források, forráskiadványok</i>	306
13.2.5.	<i>Szakirodalom jegyzéke</i>	308
14.	<i>Összefoglaló</i>	329

1. Bevezetés

1.1. Témaválasztás

*„Utadra taníts meg, Uram, hogy járhassam igaz ösvényedet,
szívemet úgy irányítsd, hogy féljem nevedet.
Magasztallak egész szívemmel, én Uram, Istenem,
s nevedet mindörökké hirdetem:
Mivel nagyságos volt rajtam kegyelmed,
s az alvilágnak mélységeiből lelkemet kimentetted.”*

Az 1989–90-es rendszerváltozást követő mintegy három évtizedben számos munka született a hazai katolikus egyház XX. századi történetéről, különösen az 1945 utáni, az 1956-os forradalom és szabadságharc időszakáról, illetve a Kádár-korszak egyházat érintő politikájáról. A teljes kép megértéséhez szükség van egyéni biográfiák, egyéni életutak bemutatására, amelyek kiegészítik a korszak egyháztörténelmét. Doktori értekezésemmel ezen feltáró munkából szeretnék részt vállalni azáltal, hogy a témakörben részletekbe menő vizsgáldást folytattam Tabódy István életének kutatásában.

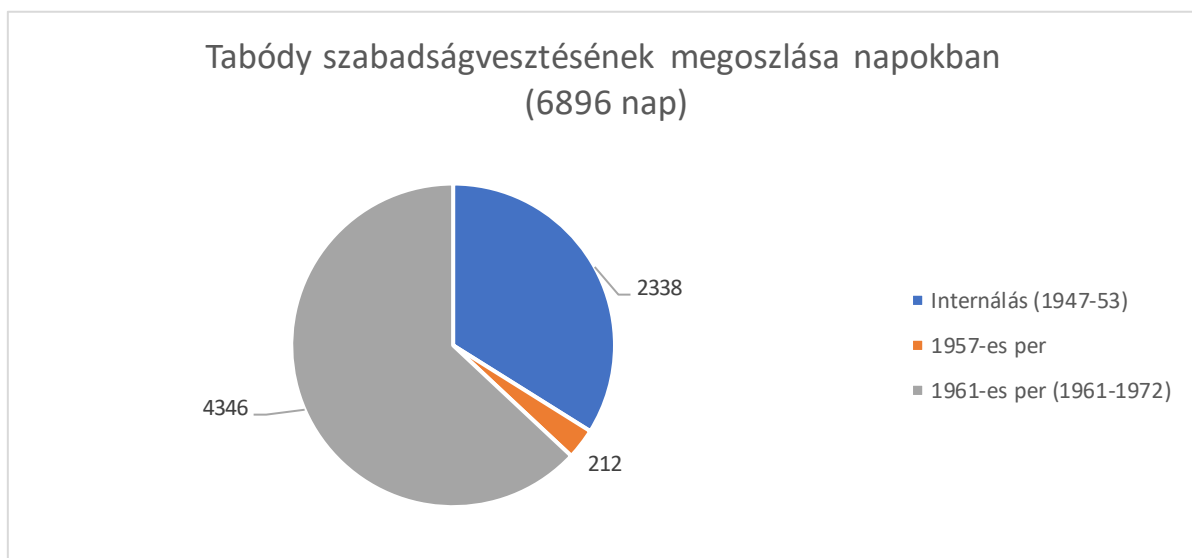
Munkámmal Tabódy életének teljes bemutatását tűztem ki célul, az ő életének szemszögéből próbálom bemutatni a vizsgált korszak és az életmű találkozáspontjait. Az értekezés hiánypótló kíván lenni, hiszen bár tevékenységével, különösen a kizárt seminaristák esetével, sok szakmabeli történész foglalkozott, életének részletekbe menő bemutatása még váratott magára. Bár Tabódy nem tartozott a magyar katolikus papság vezetői közé, sőt az egyházmegyéje vezetésébe sem kerülhetett be, azonban körülmények adta lehetőségek mégis olyan helyzetbe hozták, amikor kiemelt szerep jutott neki a Vatikánhoz hű papi utánpótlás alakításában, valamint életének példája igazodási pontot adott számos egyházi és világi hívő életében. Ezért véleményem szerint számos ponton megkerülhetetlen az ő személye a korszak vizsgálatánál. Tabódy István 6896 napot töltött a kommunista diktatúra börtöneiben, internálótáboráiban, ebből négy és fél évet magánzárkában volt egyedül rabságban összesen. Ezzel a második helyet foglalja el (Lénárd Ödön után) azon a képzeletbeli dobogón, ahol az egyházüldözés miatt hosszú éveket börtönben töltők állnak. Egy, a kádári Állambiztonság számára készített belső irat a megátalkodott elemek közé sorolja, mivel nemcsak saját sorsát, hanem egyháza sorsát is szem előtt tartotta.¹ Mivel érdemelte ki ez a sok büntetést és szenvedést?

---

¹ ÁBTL 4.1. A-3016/7. Dragovecz Jánosné–Tóth János: Havas Géza és társai államellenes szervezkedése. Budapest: BM. Tanulmányi és Módszertani Osztály, 1962. 61.

Tabódy első büntetését (2338 napot, bírói ítélet nélkül) 1947 tavaszán kezdte meg századosként és az akkori ellenzéki a Magyar Szabadság Párt VII. kerületi tagjaként. A második börtönbüntetését (212 napot) az 1956-os forradalom és szabadságharc megtorlásaként szenvedte el. Végül 1961. február 6-án, a nagy országos egyházellenes akció keretében tartóztatták le. Ekkor kezdte meg a harmadik, egyben leghosszabb büntetését, mely végül 4346 napig tartott.

Tabódy élete jól mutatja be, hogy a hatalom célja azok megtörése volt, akik egyháziként vagy világiként nem kívántak beilleszkedni abba a rendszerbe, amit a pártállam kényszerített rájuk.

Kutatásaim során, az alábbi kérdésekre igyekszem választ találni:

1. Katonasága és papság: hogyan fért meg e két merőben eltérő hivatás Tabódy életében?
2. Az apai példa, az apai minta utánzása milyen utat mutatott számára?
3. A katonai neveltetés, a 11 éves katonai képzés milyen erőforrásokat kínált? Mennyiben játszott szerepet a későbbi szabadságvesztések és a kihallgatások túlélési stratégiáiban?
4. Mindszenty József és Shvoy Lajos hogyan határozza meg e két főpap ismerettsége, példája Tabódy életét?
5. A Rákosi-korszak internáló táboraiban milyen hatással voltak Tabódyra? Miért lesz ő a „recki pap”? Papnak készülve és papként hogyan tudott helytállni a szent hivatás gyakorlása alatt?

6. Mennyiben illeszkedik Tabódy életútja az országos trendbe, amely szerint a katolikus egyház nem vállalt kezdeményező, vezető szerepet a magyar szabadságért folytatott küzdelem idején? Hogyan értelmezhető Tabódy 1956-os szerepe?
7. Miért lett ő a kizárt szeminaristák vezetője? Milyen tapasztalatok vezették őt az illegális szeminárium irányításában? Miért kapta ő a legnagyobb büntetést az 1961-es nagy persorozat több száz tagjai közül?
8. Miért tudott annyira hatással lenni emberekre? Hogyan tudott Tabódy embereket megnyerni, irányítani? A társakért való küzdelem hogyan jelenik meg életszakaszaiban?
9. Hogyan használja ki a mindenkori sajtó Tabódy szerepét 1947-ben és 1956-ban és 1961-ben, majd a rendszerváltáskor hogyan jelenik meg?
10. Tabódy élete a kommunista rendszerbe nem illeszkedő papi sors. Miért lett ő a „megátalkodott elem” a kommunista állambiztonság számára, miért példálózta vele még későbbi is rendszerint az országos értekezleteken? A Politikai Rendőrség, illetve az Állambiztonság számára miért csemege az ő személye 1947-ben, 1957-ben és 1961-ben.
11. A megtorlás időszakának egyházpolitikája hogyan érvényesült Tabódy vonatkozásában? Csupán egyedi esetnek tekinthető az ő meghurcolása, avagy beleilleszkedik a megtorlás folyamatának országos trendjébe?
12. Felmerülhet, hogy felelős-e Tabódy a kizárt szeminaristáért? Felelős-e a kispapokért, akiknek titkos módon az állami engedélyek hiányában megszervezi a pappá szentelését, akik aztán évekig nem jutottak állami engedélyhez?
13. Milyen módszereket alkalmazott az Állambiztonság Tabódy megtörésére? Miben értek el Tabódy tekintetében sikert és miben nem bírták megtörni?
14. Milyen változásokkal kellett szembenéznie a börtönből kiszabadulva a hetvenes-nyolcvanas évek kádári világában?
15. A rendszerváltás milyen lehetőséget adott számára? Megkapta-e a méltó elégtételt, amiért egyházáért, közösségéért súlyos börtönbüntetésekkel kellett elszármaznia? Jelentett-e valami számára kárpótlást az elvesztegetett évekért?
16. Milyen tanulságot adhat Tabódy életpályája? Miben tipikus és miben atipikus életének íve?

1.2. A dolgozat szerkezete

A disszertáció témakörének időbeni behatárolásánál Tabódy életének szakaszait vettem alapul. Az első fejezetben a család és a gyermekkor bemutatása kapott helyet. Tabódy életére a származás és az apai példa egész életére meghatározó volt, ezért különösen fontosnak gondoltam ezzel foglalkozni. Az életút második nagy fejezete a katonai neveltetése (Kőszeg és a Ludovika) a tényleges katonai szolgálata pedig a korszak társadalmi, politikai helyzetét is jól szemlélteti. A II. világháborús részvétele, bár csak néhány hónapig tartott, de annak nyomát egész életén át magán viselte. Külön kiemelő, hogy hogyan keresi hivatását egy katonatiszt a megváltozott környezetben a világháború után. A harmadik fejezet Tabódy internálásának, annak a 2338 napnak a történetét mutatja be, amely a Rákosi-korszak áldozataként igazságtalanul, bírói ítélet nélkül több mint hat évet vett el az életéből. Az 1947 és 1953 közötti internálása külön fejezetben olvasható, az előzményekre és az egyes helyszínekre lebontva. A következő rész Tabódy papság felé vezető útját mutatom be, itt a Székesfehérvári egyházmegye és a Központi Szeminárium bemutatása alfejezetben történt meg, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc megtorlásaként való meghurcolása Tabódynak kiemelt szerepet kapott. A szemináriumból való kizártak vezetése tette Tabódyt a magyar egyháztörténelem e korszakának megkerülhetetlen alakjává, ezért ennek szenteltem a következő szakaszt. Az állambiztonság munkája kulcsszerepet kapott az értekezésemben, hiszen a források döntő többsége ebben az időszakban keletkezett, ezért a dolgozat nagyobb részét teszi ki ennek ismertetése, ezt a 12 évig tartó börtönbüntetésének helyszínek szerinti bemutatása és a kiszabadítási kísérletek követik. 1973 és 2000 között tartott az aktív papi pályafutása, aminek helyszínein mutatom be Tabódy életének utolsó szakaszát.

Értekezésemben nem tértem ki mind a tizenhét Tabódy által megszervezett és Zadravec István által felszentelt pap életútjára, csupán néhány jelzésértékű adatot közlök. Az értekezésben szereplő politikai, katonai, egyházi személyekről, illetve a politikai rendőrség tisztjeiről, valamint mindazokról készítettem rövid életrajzot, akik Tabódy életének vonatkozásában komoly jelentőségűek. Ugyanakkor a köztörténet ismert alakjainak, továbbá az értekezés témájának tekintetében elhanyagolható szerepet játszó személyek életpályájának ismertetésétől eltekintettem. A disszertációban felbukkanó hálózati személyek közül azok kilétét fedtem föl, akik Tabódyval személyes kapcsolatban álltak, és róla döntő jelentőségű információval szolgáltak az állambiztonság számára, illetve azokat, akik, mint a feltárt történet szereplői lettek a politikai rendőrség ügynökei.

Dolgozatomat az általam feltüntetett források és szakirodalom felhasználásával készítettem, az életpályá értékelését ezek alapján állítottam össze. A kutatás nem lezárt.

1.3. A dolgozat forrásbázisa

Tabódy István életéről, tevékenységéről több ezer oldal levéltári forrás, sajtóban megjelent anyag fellelhető, de számos kortársa is visszaemlékezésével gazdagítja az élettörténetet. Összességében elmondható, hogy forrásbőséggel találkoztam.

1.3.1. Levéltári források

Tabódy István tanulmányainak vizsgálatánál a Hadtörténelmi Levéltár (HL) iratai között a kőszegi katonai alreál és a Ludovika iratai jelentenek kiindulást. A kőszegi tanév értesítői 1930 és 1938 között², a Ludovika iratai között az 1938-41 közötti időszak évfolyamkönyvei³, az osztálylajstromok⁴, az avatási lajstrom 1941-ből⁵ és a tablója 1941-ből alapján kaptam a katonai pályájának neveléséről képet.⁶

Tabódy István kiemelt célszemély volt a magyar állambiztonság számára az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában (ÁBTL) a kutatható anyag óriási mennyiségű, több mint kétszáz (212) őrzési egységben találhatóak a személyére vonatkozó anyagok a levéltár adatbázisában Tabódy István nevére keresve e sorok írásakor. Ebből 59 dosszié operatív jellegű (O), 73 dosszié ügynöki munkaanyag (M), 54 pedig vizsgálati jellegű. Ezek közül a kiemelkednek a Tabódy Istvánnal foglalkozó vizsgálati dossziék, a róla jelentő ügynökök munkadossziéi és a csoportdossziék. Tabódy 1947 és 1953 közötti internálásáról (Buda-Dél,

---

² A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1930-31 iskolai év. Kőszeg 1931. 53., A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1931-32 iskolai év. Kőszeg 1932. 55., A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1932-33 iskolai év. Kőszeg 1933. 59., A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1933-34 iskolai év. Kőszeg 1934. 73., A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1934/35.évről Kőszeg 1935. 66., A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás reáliskolai nevelőintézet értesítője 1935/36.évről Kőszeg 1936. 63., A magyar királyi Hunyadi Mátyás honvéd reáliskola nevelőintézet értesítője 1936-37. tanév, A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás Honvéd Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1937-38. tanév. Kőszeg 1938. 71., 72.

³ HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 956. sk, HL Katonai tanintézetetek Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1938-39, HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 957. sk., HL Katonai tanintézetetek Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1939 40., HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 958. sk., HL Katonai tanintézetetek Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1940-41.

⁴ HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 782. könyv. Osztálylajstrom 1938/39. I. Gy/F., HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 802. könyv. Osztálylajstrom 1939/40. II. Gy/F.,

⁵ HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia 871. könyv, Avatási lajstrom 1941.évre, 167. folyószámon.

⁶ HL Katonai tanintézetetek V.6. -M.kir Ludovika Akadémia 275. d. Tablók, A M.kir. „Ludovika” Akadémia 1941. augusztus 20-án felavatott évfolyamának Emlékkönyve

Kistarcsa és Recsk)⁷ három névre szóló kötetet használtam fel egyebek mellett. A Központi Szeminárium 1956-os tevékenységét vizsgáló operatív⁸ és vizsgálati anyagok nyolc kötetet ölelnek fel,⁹ melyben az ügyben érintettek anyagai találhatóak, köztük Tabódy kihallgatási jegyzőkönyvei. Az 1958-61 közötti Központi Szeminárium ügyét a „Kizártak”¹⁰ hat kötete, valamint Tabódy¹¹ egy, Rédly és társai nyolc kötetének¹² vizsgálati anyaga alapos betekintést nyújt az Állambiztonság munkájába, itt az anyagok Tabódyék ügyét más perekkel, vizsgálatokkal is összekötötték valamilyen valós és vélt kapcsolat folyamán.¹³ Itt Endrey Mihály püspök¹⁴ operatív anyagában¹⁵ meglehetősen sok értékes információ adott segítséget. Az 1961 és 1972 közötti börtönbüntetéséről¹⁶ az ÁBTL-ben két dosszié anyagában találtam utalásokat, információkat. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában őriznek számos olyan dossziét, amelyek Tabódyról (is) jelentő ügynökök jelentéseit tartalmazzák. Ezeket a legtöbb esetben munkadosszié név alatt, „M” jelzéssel találhatók, de előfordul olyan eset is, hogy szinte kizárólag egyetlen ügynök jelentéseit tartalmazza (egyetlen témában) egy teljes operatív dosszié. Ezek a jelentések egyrészt az állambiztonság működési mechanizmusát, érdeklődésük irányát mutatják meg, másrészt azonban abból adódóan, hogy megbízhatóságukat a hatóság alaposan ellenőrizte, értékes források voltak egy-egy témának. A munkadossziékban is meglehetősen bőségesen találunk Tabódyról anyagot. Ezek közül az 1958-61 közötti időszakból „Norbert”¹⁷, „Kiss János”¹⁸, „Tóth János”¹⁹; az 1961-1972 közötti időszakból „Nógrádi Gergely”²⁰, „Meggyesy”²¹, „Nádasdi Géza”²², az 1972-es kiszabadulása utáni

---

⁷ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István, az ÁBTL 2.5.3. 75631/1949. Tabódy István és a ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István valamint az ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa

⁸ ÁBTL 3.1.5. O-9964. Teológusok

⁹ ÁBTL 3.1.9.V-142296/1-6. Varjú Imre

¹⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522 /1-6. „Kizártak”

¹¹ ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István

¹² ÁBTL 3.1.9. V-146787/1-8. Rédly és társai

¹³ ÁBTL 3.1.9. V-146695 Werner Alajos és tsai, ÁBTL 3.1.9., V-14667 Havas Géza és tsai, ÁBTL 3.1.9. V-146835 Pallos György és tsai.

¹⁴ Endrey Mihály (1905-1977) 1928-ban pappá szentelték, Innsbruckban szerezte meg doktorátusát, 1936-tól váci püspöki titkár, 1946-tól kanonok, 1948-tól az Actio Catholica igazgatója. 1950-ben címzetes baratai segédpüspökké nevezték ki, 1951-ben szentelték fel, 1957-58 között az esztergomi egyházmegye kormányzója, 1958-ban Vámosmikolára helyezték, 1964-ben költözhetett csak Budapestre, a Bakáts téren volt kiségitő lelkész. 1972 és 1975 között pécsi segédpüspök, majd váci püspök 1975-től haláláig.

¹⁵ ÁBTL 3.1.5. O-12302 „Endrey Mihály”

¹⁶ ÁBTL 3.1.5. O-19867 „Budapesti Országos Börtön” és az ÁBTL 3.1.5.O-19867 „Fővárosi Központi Büntetés végrehajtási Intézet”

¹⁷ ÁBTL 3.1.2. M-30218. „Norbert”

¹⁸ ÁBTL 3.1.2. M-30613/1-3. „Kiss János”

¹⁹ ÁBTL 3.1.2. M-27413. „Tóth János”

²⁰ ÁBTL 3.1.2. M-19198/1. „Nógrádi Gergely”

²¹ ÁBTL 3.1.2. M-28035. „Meggyesy”

²² ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza”

időszakból pedig „Völgyi Dénes”²³, „Szegedi Tamás”²⁴, „Vári Béla”²⁵, „Pál”²⁶, és „Márió”²⁷.
tevékenységét vettem vizsgálat alá.

Tabódy peranyagának vizsgálatát a Budapesti Fővárosi Levéltárban (BFL) és a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában (MNL OL) található anyagokkal is összevettem. Az 1957-es²⁸ és az 1961-es²⁹ perének bírósági és ügyészi, Rédly Elemér és társainak szintén bírósági és ügyészségi³⁰ iratai, valamint börtönbüntetése alatti perének anyaga³¹ a kutatásom kiindulópontját jelentették. A Legfelsőbb Bíróság anyaga Tabódyt illetően a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában lelhető³² meg. Ebben a levéltárban őrzik az Állam és Egyházügyi Hivatal iratait, melyek között a Központi Szemináriumhoz köthető iratok a legfontosabbak³³. Itt található többek között Tabódynak az a levele, melyet Hegedűs Andrásnak miniszterelnöknek írt a forradalom kitörése előtt néhány héttel.³⁴ Ezen dokumentumok az ÁEH szemszögéből világítják meg a történeteket.

Tabódy a székesfehérvári egyházmegye papjaként szolgált, ezért a dolgozatomhoz a Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár (SzfVPL) Tabódy személyi anyaga,³⁵ valamint papságának állomáshelyeinek (bicskei,³⁶ a kislángi³⁷ és a csabdi³⁸) plébániai irataira is kiterjedt a kutatásom. Bicske és Csabdi esetében a Historia Domus³⁹ is felhasználtam. A Központi Szeminárium Irattára Tabódy 1954 és 1959 közötti budapesti tanulmányairól adtak kiegészítést. A Budapesti Fegyház és Börtön Irattárát sem hagytam ki, hiszen Tabódy 1961 és 1972 között raboskodása alatt bizony rengeteg feljegyzés készült, főleg a magasviseléről és a kegyelmi kérvények elutasításának hátteréről. A Magyar Honvédség Központi Irattára anyagait

---

²³ ÁBTL 3.1.2. M-27390. „Völgyi Dénes”

²⁴ ÁBTL 3.1.2. M2-38488. „Szegedi Tamás”

²⁵ ÁBTL 3.1.2. M-37452/2. „Vári Béla”

²⁶ ÁBTL 3.1.2. M-37067/ 1-2. „Pál”

²⁷ ÁBTL 3.1.2. M-37055. „Márió” és M-37055/2. „Márió”

²⁸ BFL XXV.4f. 4016/1957. Turcsány Alber és 24 társai és BFL XXV.60e.077/1957. Turcsányi Albert és 24 társai

²⁹ BFL XXV.4f. 9221/1961. Tabódy István és XXV. 60e. 027/1961.Tabódy István

³⁰ BFL XXV.4f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai. és a BFL XXV.60e. 034/1961. Rédly Elemér és társai

³¹ BFL XXV. 4f. 9294/1971. Tabódy István

³² MNL OL XX-5-h Legfelső Bíróság büntető 124-doboz T.Bf. 30/1961

³³ MNL OL XIX-A-21-a- Sz18-7/1959 Székesfehérvári püspökség, MNL OL XIX-A-21-a- K-44/1959 Központi Szeminárium, MNL OL XIX-A-21-a-K-23/1960 Központi Szeminárium, MNL OL XIX-A-21-a- Sz-18.1/1963 Tabódy levele püspökének, paptársainak (30.doboz), MNL OL XIX-A-21-b 641.d Vel. 7611. Tabódy kartonja. XIX-A-21-b ÁEH ált iratok, 1969. évi személyi mutató könyv Tabódy-53288, MNL OL XIX-A-21-b ÁEH ált. iratok, 1973. évi személyi mutató könyv Tabódy-75698.

³⁴ MNL OL XIX-A-21-a-209/1956. ld. 15., és 16. melléklet

³⁵ Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár (továbbiakban: SzfvPL) 6422 - Tabódy personalia

³⁶ SzfvPL 4507 Bicskei plébánia

³⁷ SzfvPL 4537/A Kislángi plébánia

³⁸ SzfvPL 4507B Csabdi plébánia

³⁹ A historia domus az egyházi intézmények fontosabb eseményeit tartalmazó könyv, a plébániák és szerzetesházak történeti kutatásának fő forrása. Vezetése a házfőnök és a plébános feladata.

is felhasználtam, Tabódy személyi dossziéjában az 1941 és 1947 között tényleges katonai szolgálatról, illetve a rendszerváltás utáni megbecsüléséről találtam az életmű megírásához forrásokat.⁴⁰

1.3.2. Forráskiadványok, sajtó és visszaemlékezések, hagyatékok

A rendszerváltás közeledtekor először a recski rabok névsorában került elő nyilvánosan Tabódy neve.⁴¹ Már bicskei plébános, mikor bemutatták, de még a kislángi szolgálata alatt forgatta Böszörményi Géza és Gyarmati Livia *Recsk 1950-1953, egy titkos kényszermunkatábor története* (1988) című filmjét.⁴² A filmben többször is feltűnik, hosszabb visszaemlékezéseket is közölnek benne, a szélesebb közvélemény ekkor ismerte meg igazán Tabódy történeteit.

Az első országos lapban közölt cikket a Szabad Föld jelentette meg.⁴³ Az kislapok szervezkedésről először az Új Emberben jelent meg beszámoló, amit⁴⁴ Elmer István cikke tárt fel részletesebben.⁴⁵ *Az építkező ember* az alezredesi kinevezését követően készült, megpróbált egy életutat röviden összefoglalni.⁴⁶, ahogy Miksa Lajos⁴⁷ írása is. Toldi Éva cikkében rövid életrajza mellett már egy keserűség is felfedezhető, mellyel az egyházi vezetés felé fordult.⁴⁸ Vezérőrnagyi kinevezésekor (*Főesperes tábornok úr*)⁴⁹ a megdicsőült katonát mutatja be a szerző, Fejes Ágnes pedig a II. János Pál pápánál tett látogatásáról számolt be.⁵⁰ Rózsa Tamás írásában a múlt mellett az akkori honvédségi munkájáról is beszámolt,⁵¹ ahogy Varga Pál írása

---

⁴⁰ Személyi anyaggyűjtő- hivatásos állományúak részére -Tabódy István 1210401 1485- vörgy. Nyt. sz (nyilvántartási szám): 478/178 80813.

⁴¹ Kapu, 1988. október 1.

⁴² (Operatőr Pap Ferenc) A forgatás három éven át zajlott, az első két riport két ávós katonával készült. Ezt követően az alanyok egymást ajánlották a filmeseknek, így az egyik történet tulajdonképpen a másiktól következett, ahogy ez a film tartalmi ívén is érezhető. Az interjúkban a tábor rabjai és az ott dolgozó ÁVH-s alkalmazottak egyaránt megszólalnak. A film az 1980-as években jellemző hosszú dokumentumfilmek közé tartozik, amelyek a történelem fontos, sokáig tabuként kezelt témáit dolgozták fel. Ezeknek a filmeknek nagy szerepe van abban, hogy elindult a múlttal való szembenézés folyamata, de komoly részük volt a rendszerváltás szellemi előkészítésében is. A film 1989-ben, a legjobb európai dokumentumfilmként elnyerte a Félix-díjat.

⁴³Németh Sándor: *A huszárból lett esperes. Isten célba segíti az embert.* Szabad Föld, 1989. december 19.

⁴⁴ Zimányi Ágnes: *Titkos papszentelés- a pápa áldásával. Beszélgetés Tabódy Istvánnal.* Új Ember, 1990. október 7.

⁴⁵ Elmer István: Tabódy István: „Láncszem voltam, és nem szakadtam el.” *Riadalmat váltott ki, hogy a föld alá vonul az egyház.* Új Ember, 1991. szeptember 29. 5.

⁴⁶ Péter József: *Az építkező ember.* Ország-világ, 1991. április 3. (13.sz.) 6-7.

⁴⁷ Miksa Lajos: „Pontosan tudtam, mit kell tennem”. *Beszélgetés Tabódy István bicskei főesperessel.* Köznevelés, 1992. április 30. 3. Tallózó, 1992. május 7. OHA melléklet

⁴⁸ Toldi Éva: *Mit gondol esperes úr, ha az egyházaról kérdezik.* Veszprémi Napló, 1992. július 4.

⁴⁹ Kő András: *Főesperes tábornok úr.* Új Magyarország, 1992. november 13.

⁵⁰ Kurír, 1992. március 4.

⁵¹ Rózsa Tamás: *Vendégségben a honvédtisztból lett esperesnél.* Magyar Honvéd, 1992. július 24.

is.⁵² Ef Nándor cikke a börtönben történt éhségstrájkját emelte ki.⁵³ Sári Katalin⁵⁴ írása informatív, sok konkrétumot tartalmazó interjút készített Tabódyval. A *Csupa rebellis dac*⁵⁵ cikket maga Tabódy írta az egykori bicskei plébánossal, Barsi Józseffel⁵⁶ összehasonlította saját büntetéseit, Zsohár Melinda írása már egy inkább beteg, megtört ember megnyilvánulása.⁵⁷ Halála után nem sokkal Hetényi Varga Károly írt cikket,⁵⁸ majd a titkosan felszenteltek közül Somogyi Sándor 2003-ban írt róla⁵⁹ Ezen kívül Ullmann Péter⁶⁰, Kelényi Tibor⁶¹ Nyiredy István Maurus⁶²Tóth László⁶³, Adriányi Gábor⁶⁴, Horváth József⁶⁵. valamint egykori kispapársai: Rédly Elemér⁶⁶, Vigh Szabolcs,⁶⁷ Ruszina László⁶⁸, is hálával gondoltak rá vissza. Ullmann Péter⁶⁹ és Rédly Elemér⁷⁰ visszaemlékező kötetük részletekben menő információkat szolgált a múlt megismeréséhez.

Tabódy Istvánról egész életét feldolgozó portréfilm is készült *Sarokba szorított az Isten* címmel, melyet 1992. december 17-én kedd este 22.45-kor sugározott a TV2.⁷¹ A Mai Nap így hívta fel a figyelmet a filmre. „*Sarokba szorított az Isten*” Hivatásos huszártisztból lett katolikus pappá

---

⁵² Varga Pál: *Krisztus magyar tábornoka*. Magyar Fórum, 1993. december 19. 15.

⁵³ Ef Nándor: *Mindig történ velem valami*. Keresztény Élet, 1995. március 26.

⁵⁴ Sári Katalin: *Az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akar ebben a helyzetben tenni. Interjú vitéz Tabódy István kanonokkal*. (Rebellitas, '56.3. 1994. 11-12/4. 1995. 1-2. 11-19.)

⁵⁵ Tabódy István: *Csupa rebellis dac*. Új Ember, 1995. március 12. (A cikkben Tabódy Lászlónak van megnevezve!!!)

⁵⁶ Barsi József (1810-1893) Bicske plébánosa 1846 és 49 között.

⁵⁷ Zsohár Melinda: *A dzsentrifű, a rettenet és a pap - a kanonok-tábornok unja a rabtörténeteket*. Magyar Nemzet, 1999. október 30.

⁵⁸ Hetényi Varga Károly: *Verést kapott a szeretetért is*. Keresztény Élet, 2000. december 10.

⁵⁹ Somogyi Sándor: *Isten huszára- Tabódy István*. Új Ember, 2003. július 13.

⁶⁰ Mózesy Gergely: *Inkább létezni, mint látszani*. Magyar Hírlap, 2021. június 2.

⁶¹ Vértessaljai László: *Kelényi Tibor 50 éve-húszéves Jézushoz*. A Szív 2008.01. és Plichta Adrienn: *Visszajöttem. Kelényi Tibor jezsuita szerzetes*. Új Ember, 2010. május 30. és Végh Dániel: *Az istenszeretőknek minden javukra válik. Beszélgetés a gyémántmises Kelényi Tiborral*. A Szív, 2020. április 1., Kelényi Tibor: *Nem lehetett hagyományos „rendes” jezsuita képzésünk*. In.: Szabó Ferenc: *Jezsuiták vallomásai IV. Bp., 2008. 139-169.*

⁶² Nyiredy István Maurus (1937-) bencés szerzetes, 1959-ben kizárták a Központi Szemináriumból, 1960-ban szentelte fel titokban Zadravecz István. Nyomdászként dolgozott, 1972-ben kapott működési engedélyt, 1978-ban lépett be a bencés rendbe. Teológiai doktor. Pannonhalmán lett hittanár, tanított a pannonhalmi gimnáziumban, a rendi főiskolán és Pesten. Komáromban házfőnök, majd Bencés Tanulmányi Ház igazgató volt.

Elmer István: *Tanulni és sugározni*. Új Ember, 2009. szeptember 6.

⁶³ *Új kanonok az egyházmegyében*. Heves Megyei Hírlap, 2011. szeptember 3.

⁶⁴ Cser István: *A magyar egyház a második világháború végén- előzmények és következmények Beszélgetés Adriányi Gábor történelemszel*. Új Ember, 2015. szeptember 13,

⁶⁵ <https://www.magyarokurir.hu/hirek/kovetiteni-hit-oromet-es-remenyet-hiveknek-horvath-jozsef-gyemantmiseje-dejtaron-2023.augusztus-28.>

⁶⁶Bókay László: *Rédly Elemér: Életem a csoda tanúja*. Új Ember, 2008.június 15.és Zsille Gábor: *Ismertük a diktatúra természetét*. Magyar Fórum, 2011.február 17., Megyeri Dávid: *Versenyképes a vallásosság*. Magyar Nemzet, 2011. február 25. Farkas Adrienne: *Kapaszkodó*. Magyar Nemzet, 2011. május 7.

⁶⁷ Vigh Szabolcs: *A kispapok és a forradalom, Az Állami Egyházügyi Hivatal elfoglalása 1956.november 3-án*.

⁶⁸ Elmer István: *Egy arckép módosulása* Új Ember, 2015. november 29.

⁶⁹ ULLMANN, 2020.

⁷⁰ RÉDLY, 2014.

⁷¹ *Sarokba szorított az Isten. I-II*. Rendező: Maár Gyula. Operatőr: Gulyás Buda. MTV, 1991.

Tabódy István. *Az egykori világhíval a történelem csaknem két évtizeden át járatta a szenvedés stációit. Rab, akit megszólított az Isten... Háborús sebesült, segédmunkás, máltai lovag... Randevúról a papi szemináriumba... Tabódy István főesperes életének címszavai ezek. A szavak mögött rejlő életről ő maga beszél letisztultan, őszintén, töretlen életerővel.*⁷² A filmben Tabódy beszámol iskoláiról (Kőszeg, Ludovika), a katonai tevékenységéről (Nádasdy 3. huszárezred, katona, apjáról (képviselő), fiatalkori tevékenységről (báli szezonokról, vadászatokról - Heves és Borsod megye), a fronton átélt borzalmakról,⁷³ sebesüléséről,⁷⁴ Budapest ostromáról⁷⁵. Beszámolt az első letartóztatásáról⁷⁶, szökéseiről⁷⁷, recski tapasztalatairól, papi hivatásáról, szemináriumi élményeiről, Mindszenthlyvel való találkozásáról, kizárásairól, a kispapok tanításáról a titkos szentelésekről, lebukásáról⁷⁸. A börtönben való tapasztalatai között kiemelkedik, hogy két halálraítélt rabtársának hogyan próbált vigaszt nyújtani. A film idéz részleteket a Szabadság és a Magyarország Tabódyt letartóztatásával vonatkozó részleteket is. Sággy Gyula *Kispapok 56-ban* című alkotásában,⁷⁹ amiben a Központi Szeminárium eseményeit és a később kizárások okait és annak következményeiről beszélt Tabódy, Rédly Elemér⁸⁰ és Hrotkó Géza⁸¹. Ebben a filmben már

---

⁷² Mai Nap, 1991. december 13. és a Veszprémi Napló, 1991. december 13.

⁷³ 1944. szeptemberében szovjet harckocsik támadták meg őket, - első napon majdnem belefulladt a mocsárba - Makkay hadosztályparancsnokuk és legkedvesebb huszára (mellette) halt meg.

⁷⁴ Mellette robbant fel egy lövedék, mert hajnalban támadták meg őket a szovjetek, egy harckocsi elakadt, aminek a tetején katonák ültek, ő a hang irányába lőtt, mire az oroszok átlőtték a karját. Huszára vitte el a német vöröskeresztesekhez, ahol őt nemsokára megműtötte egy aacheni professzor, Október 15-ig volt a kórházban, ez után hazaszállították Érsekújvárra, ahol legénye nem maradhatott ott, erre elvitte a papírjait a kórházból, hiszen Szálásira nem akart esküt tenni és 24 órán belül Révfülöpön volt.

⁷⁵ Budapesten a Várban fogadták be, ott is Török pincében töltötte az ostrom napjait, (Albrecht főherceg húgánál töltötte a karácsonyt), -akkor ismerkedett meg Andrassy Ilonával, akit később ő temetett, - Az ostrom végén jelentkezett az orosz parancsnoknál, majd el akarták hurcolni, de megmenekült.

⁷⁶ Amíg Horthy névre küldött levelet semmi baja nem volt, de később elfogták, lent az ÁVÓ pincéjében az Andrassy út 60-ban hallgatták ki, 1947. április 25-én fogták le.

⁷⁷ 1947 május 1-én akarták átvezetni a Tolonc-házba, amikor megszökött, de elfogták, majd 1948. augusztus 20-án újra próbált szökni, de akkor sem jár sikerrel.

⁷⁸ Egy magas fokú előljáróval (Cserhádi József) vitája támadt a szentelésekről, ő elmondta neki az egészet, hiszen megígérte az előljáró a titoktartást. Másnap elment az idegileg lestrapált püspökéhez (Rogács Antal pécsi püspök), így már kitudódott az ügyük. (Tabódy így tudta a lebukásuk történetét. Ezt nem tudjuk bizonyítani, az Allambiztonság azonban már több szálon dolgozott.)

⁷⁹ Sággy Gyula 1996: *Kispapok 56-ban*. Dokumentumfilm. Operatőr: Dér András. Fórum Film Alapítvány, 1997.

⁸⁰ Rédly Elemér (1934-2022) győri egyházmegyes pap. 1958-ban szentelték, 1958-59 között tanulmányi szabadságon, 1959 és 1964 között szolgálaton kívül, 1961-1963 szabadságvesztére ítélték. Segédlelkész Gyömörén (1964-67), Csornán (1967-1971, győri Kármelhegyi Boldogasszony-lelkészségen (1971-1977), plébános Vértesszőlösön (1977-1986), Oroszlányban (1986-1990), Sopronban (1992-2002), Győr-Szabadhegyen (2002-2011). Országos Hitoktatási Bizottság titkára (1977-1992), igazgatója (1992-2001). 1990-1992 között a győri papnevelő intézet rektora. Helyettes esperes (1985-86, 1988-1990), kerületi esperes (1990-2002), 2003-tól székesegyházi kanonok, Győri Egyházmegyei Papi Otthon igazgatója (2014-2015) és lelki igazgatója (2014-2020). 2002-ben Szent Gellért-díj, 2008-ban Győr Megyei Jogú Város Szent László-érme, 2011 Parma fidei-Hit pajzsa-díj.

⁸¹ Hrotkó Géza (1933-2017) 1958-ban szentelték pappá, segédmunkás 1959-1964 között, börtönben 1961-1962 között. Káplán Kibéren (1964-65), Bősárkány (1965-1974) Győr-Gyárvaros (1974-1976). Plébános Dad (1976-1983), Rajka és Bezenye (1983-1991), Győr-Gyárvaros (1991-1992). Győri Hittudományi Főiskola rektora (1992-

láthatóan jóval megviseltebbnek, betegebbnek tűnt Tabódy. A kispapok kizárását feldolgozta Kabay Barna-Petényi Katalin: *Hitvallók és ügynökök* című filmje⁸², melyben Rédly Elemér, Adriányi Gábor, Somogyi Sándor emlékezését osztotta meg Tabódy útmutatásról, köztük a „*A keresztet nem elmélkedésben, hanem saját magán fogja mindenki viselni*” felhívás, valamint a titkos szeminárium szervezéséről és a papszentelésekről is bemutatásra kerültek részletek. A film külön erőssége, hogy az állambiztonság operatív munkája, mint például a külső megfigyelések, a találkozásokról való dokumentálások, és az ügynöki jelentések is magyarázattal kerülnek a néző elé.

Tabódy szerepelt Kepes András⁸³ *Desszert* című műsorában, melyben életéről és Istenhez való viszonyáról vallott (Én nem könyvből ismerem az Istent.),⁸⁴ a műsorban⁸⁵ a beszélgetőpárja Hankiss Elemér⁸⁶ volt. Kepes a műsorairól írt összefoglaló tanulmányában kiemelte Tabódy és Hankiss együttműködését, annak ellenére, hogy nagyon eltérő nézetet valló személyeket hívott meg műsorában.⁸⁷

Dolgozatomban nem maradhatott ki az oral history anyag sem. Az oral history meglehetősen befolyásolja a Tabódyról kialakított narratívát, hiszen megélte a rendszerváltozást, szabadabban beszélhetett a múltjáról, reflektálhatott róla. A nehézsége az időskori visszaemlékezés, csapongás, saját legendaképzése. Kutatóként természetesen kiritkával kellett kezelni ezeket, bár Tabódy meglehetősen őszintén beszélt múltjáról, ezért sok segítséget adott a munka során. A visszaemlékezések és az oral history anyagok közös jellemzője, hogy az adatközlők túl az 1989–90-es rendszerváltozáson, az események után akár negyven-ötven évvel, idős korukban fektették papírra emlékeiket, illetve beszélték el a történeteket. Ezen források hozzájárultak az események mögött rejlő emberi érzések jobb megismeréséhez, a történelem által formált személyes életpályák, sorsok feltárásához. Mivel azonban a szubjektív életérzések, illetve az eltelt idő során kialakult értelmezés nagyban befolyásolhatják az emlékezetet, igyekeztem ezen forrásokat rendkívül erős forráskritikai elemzés alá vetni.

1995), főiskolai tanár (1991-2003), püspöki bíróságon kötelékvédő és a szegények ügyvédje (1989-1992), majd szentszéki bíró (1992-2010). Székesegyházi kanonok (1991-), főesperes 1994-, penitenciárius kanonok 2005-, pápai prelátus 1995-től.

⁸² Kabay Barna-Petényi Katalin: *Hitvallók és ügynökök* magyar dokumentumfilm 2009.

⁸³ Kepes András (1946-) magyar író, újságíró, televíziós műsorkészítő, egyetemi tanár.

⁸⁴ KEPES, 1999. 55-62.

⁸⁵ A műsort 1994. december 16-án vetítették.

⁸⁶ Hankiss Elemér (1928-2015) Széchenyi-díjas magyar szociológus, filozófus, értékkutató, irodalomtörténész.

⁸⁷ Kepes András. Nem verbális hatások a képernyőn *Desszert* típusú műsoroknál https://archiv.szfe.hu/wp-content/uploads/2016/09/kepes_andras_dolgozat.pdf (letöltés: 2023. szeptember 18.)

Tabódy atyával 1991-ben készített el életinterjút az 1956-os Intézet Hegedüs B. András és Körösi Zsuzsa, ami az értekezésem egyik legfontosabb forrásának mondhatok, melyben részletekbe menően tárja fel életének mozzanatait.⁸⁸ Az interjút leginkább társadalomtörténeti szempontól dolgozta fel Körösi Zsuzsanna⁸⁹. A másik szintén kutatásomhoz nélkülözhetetlen visszaemlékezést Elmer István készítette Tabódyval, ami a Vigíliában⁹⁰ és a Börtönkereszt című könyvében⁹¹ is megjelent, ebben leginkább a kizárt szeminaristák történetébe enged bepillantani. Munkám során kihagyhatatlannak bizonyult Elmer István *Börtönkereszt*⁹² című műve, melyben Tabódyval készített rendkívül értékes interjú mellett további tíz börtönviselt pap, szerzetes és az egyházhoz kapcsolódó civil visszaemlékezés található. A kötet külön érdeme a bevezető tanulmány, melyben az egyházüldözéseket mélyebb összefüggéseiben mutatja meg. Rövidebb ugyan, de annál értékesebb az 1956-os forradalomban való részvételéről és annak következményeiről írt Tabódy saját beszámolója, melyet a Vigília közölt a 40.évforduló alkalmából.⁹³

A téma feldolgozásához Tabódy István életéről megjelenő sajtóanyagokat is felkutattam és beépítettem a munkámba. Ehhez az Arcanum adatbázisát használtam fel. Különösen sok forrást használtam fel Tabódy édesapja, Tabódy Tibor munkásságának bemutatásakor, de Tabódy 1947-es letartóztatása és a rendszerváltás utáni tevékenységéhez is számos a sajtóban megjelent anyag adott segítséget, melyek a korabeli sajtó működéséről is adnak képet.

Tabódy István több kortársával készítettem interjút, így Rédly Elemért és a Hrotkó Gézát is sikerült megszólítani, akik az kispapok tanításának és vizsgáztatásában voltak társai, valamint a titkosan felszenteltek közül Somogyi Sándor⁹⁴, Kelényi Tibor⁹⁵, Kiss Dénes⁹⁶, Adriányi

---

⁸⁸ Tabódy István-interjú. Készítette Hegedüs B. András és Körösi Zsuzsa 1991-ben. 1956-os Intézet Oral History Archívuma, 333.sz. (továbbiakban: Tabódy (OHA))

⁸⁹ KÖRÖSI, 2012. 68-82.

⁹⁰ Elmer István: „*Akik az üldözésből jöttek...*” *Tabódy István*. Vigília 1992. május 383-388. és 1992. június 466-471.

⁹¹ ELMER, 1994.

⁹² ELMER, 1994.

⁹³ TABÓDY, 1996.

⁹⁴ Somogyi Sándor (1937-) Pappás szentelték Budapesten Tabódy lakásán 1960. március 19-én. Egyházi beosztás nélkül 1960–1992, közben szabadságvesztés 1965–1966, és 1970–1974. Kisegítő lelkész Bp.-Józsefvárosban 1992–2012. Nyugállományban 2012. augusztus 1-jétől.

⁹⁵ Kelényi Tibor (1937-2020) 1937-ben született, a Jézus Társaságába 1957-ben lépett be. 1960-ban szentelték pappá, de jezsuitaként nem tevékenykedhetett, így az első 12 évet segéd munkásként, valamint – ahogy fogalmazott – „kóbor papként” töltötte, kisegítéseket vállalva egyes plébániákon. 1973-ban végre állandó lelképásztori helyet kapott a budapest-újlaki plébánia káplánjaként; innen 1976-ban a XIII. kerületi Béke térre került ugyancsak káplánnak, 1984 és 1986 között pedig továbbra is Budapesten, a belvárosi plébánia káplánjaként szolgált. 1986-ban a Mária utcai Jézus Szíve jezsuita templom igazgatójának nevezték ki, majd 2005-től ugyanitt a kisegítő lelkészi feladatokat látta el.

⁹⁶ Kiss Dénes (1937-?)

Gábor⁹⁷ és Horváth József⁹⁸ személyes visszaemlékezését sikerült meghallgatnom, de Arató László⁹⁹ és Tabódy egykori jó barátja Kopeczky Győző¹⁰⁰, valamint „Öcsi” azaz Fábán István¹⁰¹ is megtisztelt visszaemlékezésével. Megrázó és egyben megdöbbentő volt „Márió” azaz Ilyés Dénes¹⁰² egykori szintén kizárt kispap állambiztonsági múltjának megismerése és ügynöki munkájának miértjeire való reflektálása több évtizeddel később.

Tabódy István családi hagyatékát is átvizsgálhattam, ebben az atya életéről fényképek, tárgyak, feljegyzések, levelezések bővítették az ismereteimet. Ehhez az azóta már elhunyt Matti assisich Gábor (Tabódy unokaöccse) bizalma is szükséges volt, illetve Tabódy kitüntetéseit is sikerült megtekintennem és 2015-ben a bicskei templomban kiállítani a család egy másik tagjának segítségével által.

1.3.3. Szakirodalmi áttekintés

---

⁹⁷ Adriányi Gábor (1935-2024) római katolikus pap, egyháztörténész. 1954-től a Központi Szeminárium hallgatója, 1959-ben kizárják, 1960-ban szentelte fel Zadravec István. 1961-ben elhagyta az országot. 1971-től a bonni egyetem tanára, az MTA tagja, számos egyetem díszdoktora.

⁹⁸ Horváth József (1936-2023) 1960. március 19-én Budapesten szentelték pappá Tabódy lakásán. Ettől kezdve 1968-ig állambiztonsági okok miatt szolgálaton kívül volt, és működését államilag akadályozták. Az Állami Egyházügyi Hivatal engedélye nélkül több plébánián szolgált, mint kisegítő lelkész. Kisegítő lelkész volt Budapest-Krisztinavárosban 1969–70-ben. Káplán Szentendrén 1970–75, Budaörsön 1975–77 között. Plébánosként szolgált Dejtáron 1977–2020-ig, Ipolyvecén 1991–92-ben. 1998–2004 között Patakon volt plébános, majd Borsosberényben 2002–2003-ban plébániai kormányzó, továbbá Érsekivádkerten 2002–2003-ban, Hugyagon 2008–2014 között plébános. 2010-ben a Szent Hubertról nevezett garábi címzetes préposti címmel tisztelték meg. 2020-ban vonult nyugdíjba.

⁹⁹ Arató László (1927-) közgazdász, cserkész. Egykori pálos novícius, a Központi Szemináriumtól eltávolították 1959-ben, 1961-ben letartóztatták, 1963-ban szabadult. 1971-ben ipar-marketing oklevelet szerzett. 1990 után a Márton Áron kiadó igazgatója és a cserkészmozgalom egyik újjászervezője volt.

¹⁰⁰ Kopeczky Győző (1922-2014.) 92 évesen ny. irodavezető főmémök a magyar királyi honvédtüzérség tartalékos zászlósa, a magyar királyi Szent László hadosztály pánclévadász o. mb. h. parancsnoka, a Recski Szövetség tagja, a HOHE alapító főtábornoka, a Fehér Segély közreműködője, a doni áttörés emléknapjának és emlékmiséjének kezdeményezője és szervezője, a kommunizmusban lerombolt tüzelemlékmű pótlására a Szervita téri Szent Anna-templom falán elhelyezett Magyar Királyi Honvédtüzér-emléktábla adományozója, székely egyetemisták anyagi támogatója Isten akaratából. 2014. november 3-án, életének 92. évében a földi életből eltávozott. Hamvait a Szent Anna-templom altemplomában helyezték örök nyugalomra. (2015. január 31. Magyar Nemzet)

¹⁰¹ Fábán István (1934-?)

¹⁰² Ilyés Dénes (1938-2019) 1938. augusztus 29-én született Budapesten. 1963. június 24-én szentelték pappá Székesfehérváron. Ezt követően káplánként működött Törökbálinton (1963), majd Ercsiben (1963-65). Szolgálaton kívül volt 1965-1988 között. Kisegítő lelkészként tevékenykedett Pápakovácsi-Attyapusztán (1989), majd plébánosként Gannán (1989-2003). 2003-tól 2017-ig Bucsuszentlászló plébánosa volt – mellette ellátta a Pölöskei Plébániát is. 2017. augusztus 16-tól kisegítő lelkészi kinevezést kapott Keszthelyre, a Kis Szent Teréz Plébániára, majd szept. 20-tól nyugalomba vonult.

Havassy Gyula dokumentumgyűjteménye¹⁰³, amelyik megpróbálta történéseket és annak személyeit rendezni, ezek sok helyen pontosításra szorulnak, viszont rendkívül értékes visszaemlékezéseket is közzé tesz. Hetényi Varga Károly művei sem kerültek el a figyelmemet,¹⁰⁴ aki a nyilas és a kommunista diktatúra üldözöttjeinek emlékét gyűjtötte össze száznál is több résztvevő személy felkérésével. Hetényi műveiben a Tabódyval egy perben szereplők¹⁰⁵, a titkos szenteltek¹⁰⁶, illetve a vele együtt raboskodók¹⁰⁷ életrajzaiban is értékes utalásokat találhatunk. Az tényleges áldozatok közül többen személyesen is foglalkoztak részben a saját sorsuk megismerésével, ebben Lénárd Ödön¹⁰⁸ a leghosszabb börtönbüntetést elszenvedőként látott neki a múlt feldolgozásához.

A rendszerváltáskor a következő új történésznemzedékhez tartozó Gergely Jenő szellemi munkáját folytatva Balog Margit emelkedik ki, a Püspöki Kar 1949 és 1965 közötti évek üléseit publikálta Borovi József gyűjtésének felhasználásával. Balogh Margit az ülések jegyzőkönyvének közzé tétele mellett kiegészíti a püspökök feljegyzéseivel és az állambiztonsági jelentésekkel is. Kiemelkedik Balogh Margit Mindszenty Józsefről írt monográfiája, amely talán a korszak egyik legátfogóbb műve.¹⁰⁹ Bögre Zsuzsanna az életutakhoz módszertani feldolgozó segítséget ad az életútinterjúk feldolgozásához.¹¹⁰ Farkas Gyöngyi a kihallgatási jegyzőkönyvek módszertanhoz adott írásában¹¹¹ rendkívül sok segítséget. Az Állami Egyházügyi Hivatal felépítését és működését mutatja be Köpeczi Bócz Edit 2004-ben megjelent munkája. A kötet a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának anyagából több olyan dokumentumot is közölt, amely akkor még nem volt széles körben hozzáférhető (Tabódyt az áldozatoknál tüntette fel.) Tomka Ferenc 2005-ben megjelent monográfiája az egyházüldözést és az ügynökkérdést tárgyalja. A szerző levéltári kutatásai, személyes élményei és tapasztalatai

---

¹⁰³ HAVASSY, 1990.

¹⁰⁴ HETÉNYI VARGA, 2000., HETÉNYI VARGA, 2002., HETÉNYI VARGA, 2004. 463-465.

¹⁰⁵ Rózsavölgyi László, Vígh Szabolcs, Rédly Elemér, Köllej György, Marcheschi Károly, Halász Ferenc Piusz, Merény Gyula, Uzdóczy Zdravec János, Lénárd Ödön

¹⁰⁶ Adriányi Gábor, Somogyi Sándor,

¹⁰⁷ Földi Endre (Márianosztra, Gyűjtő), Hagemann Frigyes (Gyűjtő), Ikvay László (Márianosztra), Katona István (Gyűjtő)- vele együtt szabadult 1972-ben Tabódy, László Gábor (Márianosztra), Meszlényi Zoltán- Kistarcsa-itt Nagy Tibor visszaemlékezése mutat erre rá), Thiry István (Gyűjtő), Túry Lajos (Márianosztra, Gyűjtő), Márk Lajos (Kistarcsa), Barlay Ödön (Márianosztra), Szigeti Imre (Gyűjtő),

¹⁰⁸ Lénárd Ödön (1911-2003) piarista szerzetes, tanár, költő. 1926-ban lépett be a piarista rendbe, 1933-ban szentelték pappá, 1938 és 1945 között a szegedi piarista gimnázium tanára, 1946-tól az Actio Catholica titkára, 1948-an hat évre ítélték el, 1953-ban szabadult amnesztiával, 1961-ig fizikai munkásként dolgozott. 1961-ben másodszor ítélték el, 1963-ban szabadult, de 1966-ban újra letartóztatták, végül VI.Pál pápa kérésére engedik ki a börtönből. 1979-től Budapesten, majd 1984-től Kismaroson a cszerci nővérek közösségének lelki igazgatója, 1990-től haláláig egyháztörténelmi kutatásokat végzett.

¹⁰⁹ BALOGH, 2015.

¹¹⁰ BÖGRE, 2004.

¹¹¹ FARKAS, 2006.

alapján állította össze munkáját. Figyelmet fordított a Központi Szeminárium kispapjainak ügyére, az állambiztonsági megfigyelésekre. A szeminaristák találkozásairól készült részletes fotósorozatot mellékeli könyvében.¹¹² Az Állambiztons működéséről Tabajdi Gábor és Ungváry Krisztián műve ad elsősorban eligazodást, akik különösen a haza főpapság sorsát veszik górcső alá.

A kispapok 1956-os tevékenységéről Tabódy István saját írását és Soós Viktor Attila munkáját, valamint Székely Tibor műveit vettem alapul. A Rosdy Pál által szerkesztett, második kötetből Soós Viktor Attila tanulmánya és szövegközlése közelebb vitt a Központi Szeminárium kispapjainak megismeréséhez. A „Kedves Barátom” címmel összeállított brosúra a növendékek interpretációja a forradalom eseményeiről, és ekként hasznos forrása arra vonatkozólag, hogy a Szemináriumban az esztergomi érsekhez és a pápához való hűség töretlen volt. Vigh Szabolcs és Adriányi Gábor írásaiban személyes élményeiket elevenítették fel, és ezzel járultak hozzá a kispapok forradalom alatti tevékenységének megismeréséhez. Rédly Elemér személyes visszaemlékezéseiben¹¹³ már az Állambiztonsági iratok ismeretében reflektált az elmúlt eseményekre, sőt azok értelmezéséről, keletkezési körülményeiről részletes felvilágosítást ad.

Wirthné Diera Bernadett doktori értekezésében a „Fekete Hollók” nagy egyház elleni persorozatát vizsgálta.¹¹⁴ Szabó Csaba fő kutatási területe a hazai egyházpolitika, illetve a Szentszék és a Magyar Népköztársaság kapcsolata az 1960-as években.¹¹⁵ Szabó Csaba a nyugat-magyarországi egyházmegyék 1956 után megtorlásáról írt tanulmányában emelte ki Tabódy börtönbüntetését.¹¹⁶

A székesfehérvári egyházmegye történetét a korszakról számos kiváló munka gazdagította. Elsősorban Mózessy Gergely munkái jelentettek támpontot (Prohászka Ottokár, Schvoy Lajos¹¹⁷ és Kisberk Imre¹¹⁸ életútja). Ezek közül kiemelkedik Schvoy Lajos önéletrajza, melyben Tabódyhoz való ismeretségéről, kapcsolatáról többször említést tesz. A székesfehérvári belvárosi plébánia történetének feldolgozása¹¹⁹ és az egyházmegye igazgatása¹²⁰ is fontos segítséget adott munkámhoz. Mellette Bertalan Péter *Fejér megye egyházpolitikai mozgásai*¹²¹

---

¹¹² TOMKA, 2005, 118-120.

¹¹³ RÉDLY, 2014.

¹¹⁴ WIRTHÉ DIERA, 2015.

¹¹⁵ SZABÓ, 2004., 2012.

¹¹⁶ SZABÓ, 2017. 215, 221-222. Kitért Köllej Györgyre is, aki szerepelt Tabódy 1961-es perében is.

¹¹⁷ MÓZESSY, 2015., MÓZESSY, 2017.,

¹¹⁸ MÓZESSY, 2007. és MÓZESSY, 2017.

¹¹⁹ MÓZESSY, 2003.

¹²⁰ MÓZESSY, 2017.

¹²¹ BERTALAN, 2012.

című műve emelkedik ki. Kiváló Forintos Attila összeállítása a székesfehérvári székeskáptalan kanonokjairól¹²² (köztük Tabódy Istvánról) és címzetes kanonokok¹²³ életútjairól, de az esperesi kerületek vezetőiről¹²⁴ is hasonló igényes összeállítás készült Schattmann Ferenc jóvoltából. Ugyanő bemutat 33 olyan papi életutat¹²⁵ az egyházmegyéből, akik kevésbé kerültek reflektorfénybe, de kiváló példaképei lehetnek a jövő nemzedékeinek. A Nemzeti Emlékbizottság által kiadott két kötetben megjelent egy- egy tanulmány¹²⁶ pedig teljes képet ad az egyházmegyes papok megpróbáltatásairól, meghurcolásairól.

Tabódy élettörténetének kutatása közben az 1945 előtti időszak néhány mozzanatát is fel kellett tárnom. A kőszegi katonai alreál történetéről Ráskay Pál (Az különösen nagy segítség, hogy Tabódy osztálytársa volt Kőszegen)¹²⁷ írt részletes bemutató könyvet. A Ludovika historiájához Rada Tibor¹²⁸ és Ráskai Pál munkái,¹²⁹ valamint a *Ludovika albumot*¹³⁰ használtam fel. A huszárok II. világháborús tevékenységéről, így 3. Nadasdy-huszárezredről Fröhlich Dávid¹³¹ és Számvéber Norbert¹³² művei adtak útmutatót, Bene János és Szabó Péter pedig a huszár tisztikar tagjainak részletes életrajzát dolgozták fel.¹³³ A Horthy-családról, illetve Horthy Sophieról Szilágyi Ágnes Judit műve¹³⁴ adott eligazodást.

Az ötvenes évek internálásairól, majd Böszörményi Géza filmje és könyve¹³⁵ volt számomra a kiindulási alap, de itt más recski visszaemlékezések bőséges irodalmát¹³⁶ is felhasználhattam. Megkerülhetetlen a témában Bank Barbara munkássága¹³⁷, aki az internálótáborok történetének alapos kutatója

A kizártakról Adriányi Gábor Salacz Gábor¹³⁸ könyvében írt visszaemlékezése, Szántó Konrád

---

¹²² FORINTOS, 2005.

¹²³ FORINTOS, 2010.

¹²⁴ SCHATTMANN, 2018.

¹²⁵ SCHATTMANN, 2018.

¹²⁶ BECTOLD-MÓZESSY, 2023., MÓZESSY-VARGA, 2023.

¹²⁷ RÁSKAY-SZABÓ, 1995.

¹²⁸ RADA, 1988. 267.

¹²⁹ KÁPLÁN-RÁSKAI, 1991.

¹³⁰ SIPOSNÉ- KECSKEMÉTHY-B. KALAVASZKY Györgyi, 2011

¹³¹ FRÖLICH, 2012.

¹³² SZÁMVÉBER, 2018.

¹³³ BENE-SZABÓ, 2006.

¹³⁴ SZILÁGYI, 2008.

¹³⁵ BÖSZÖRMÉNYI, 2005,

¹³⁶ BENKŐ, 2000., BÍRÓ, 1998., BÖSZÖRMÉNYI, 2005., ERDEY, 2001., ERDEY, 2005., MADARAS, 2004., NYESTE, 1989., RICHTER, 2000.

¹³⁷ BANK-GYARMATI-PALASIK, 2012, BANK, 2017., BANK, 2020,

¹³⁸ SALACZ, 1988.

rövid összefoglalása,¹³⁹Szigeti László¹⁴⁰ és Kardos Zoltán írása¹⁴¹ jelenet meg legelőször. Kiszely Gábor¹⁴²művében már néhány dokumentumot találunk az ügy kapcsán, többek között „Aspiráns” ügynök tevékenységét is taglalta. Bertalan Péter¹⁴³ dolgozta fel részletekbe menően a történéseket, ami a Bánkuti Gábor és Gyarmati György szerkesztésében megjelent tanulmánykötetben¹⁴⁴ található. A három kiadásban követhető, ahogy a szerző Tabódy és Shvoy szerepét hogyan árnyalta, a kizárt szeminaristák szervezését illetően A korábbi művekben Shvoy felkérte Tabódyt,¹⁴⁵ míg a későbbi műben már finomítottan beavatta szót használta.¹⁴⁶

Fejérdy András tanulmánya¹⁴⁷ is, aki az illegális püspökszentelések kérdését körbejárva tért ki Rózsavölgyi László¹⁴⁸ szerepére, akit az állambiztonsági források alapján illegálisan felszentelt püspöknek tart. Fejérdy későbbi tanulmányát¹⁴⁹ szintén hiánypótló, amiben Endrey Mihály szerepét tisztázta. A titkos püspökszentelések témáját Dudás Róbert Gyula tanulmányában¹⁵⁰ járta körbe, Tabódy szerepét is röviden taglalta, de ő nem tulajdonított akkor szerepet ennek az eseménynek.

Majd Székely Tibor¹⁵¹ mint kizárt kispap részletesen, több évi alapos kutatómunkával létrehozott gyűjteményt állított össze. A szerző több oldalról világítja meg a Központ Szeminárium eseményeit, így az Állambiztonság, az ÁEH, az egyházi felső vezetés szempontjai is érvényre jutnak. Székely mint egykori kizárt kispap az eseményeket közvetlenül megtapasztalhatta, több kizárt szeminarista társa hosszú évtizedeken keresztül az állam emberének tartotta, munkáiban ezt sikerült megcáfolnia, sőt részletekbe menően ismertette „Tóth János” szerepét. Székely nem tartozott Tabódy és társainak baráti köréhez, sőt

---

¹³⁹ Szántó Konrád: *Az ellenállás fokozódásának éve 1959*. Új Misszió 1990. október 1. 12-13.

¹⁴⁰ Szigeti László: *Papnövendékek meghurcolása 1959-ben – Egy megrendítő fejezet a Központi Szeminárium történetéből*. Új Ember 2004. március 7.

¹⁴¹ Kardos Zoltán: *A titkos szeminárium*. Új Ember 2009. január 25.

¹⁴² KISZELY, 2001.

¹⁴³ BERTALAN-BIRHER, 2004, BERTALAN, 2005.

¹⁴⁴ BERTALAN, 2010

¹⁴⁵ BERTALAN-BIRHER, 2005. 32.

¹⁴⁶ BERTALAN, 2010. 121.

¹⁴⁷ FEJÉRDY, 2010. a

¹⁴⁸ Rózsavölgyi László (1919-1987) esztergomi egyházmegyes pap, a Regnum Marianum papi közösség tagja, lystrai címzetes püspök. 1942-ben szentelték pappá, 1951-től a Regnum Marianum papi közösség tagja, 1957. március 6-29 között letartóztatásban volt, 1958-tól a Rókus-kápolnába, 1960-tól Szügyön káplán. 1960. november 5-én Endrey Mihály titkokban püspökké szentelte, november 22-én letartóztatták, 1961-ben az első Regnum-perben 3 év 10 hónapra ítélték, d 1963-ban amnesztiával szabadult. 1964-ben újra letartóztatták a második Regnum-perben három és fél évre ítélték, 1968-ban szabadult, 1981-ben kapott csak egyházi beosztást a XXIII.János pápáról elnevezett szeretetotthon gondoka és lelki igazgatója volt.

¹⁴⁹ FEJÉRDY, 2013.,

¹⁵⁰ DUDÁS, 2020.

¹⁵¹ SZÉKELY, 2000., SZÉKELY, 2002., SZÉKELY, 2008.a., SZÉKELY, 2008.b., SZÉKELY. 2008. c., SZÉKELY, 2009. a., SZÉKELY, 2009. b, SZÉKELY, 2011., SZÉKELY, 2012.

meglehetősen szemben álltak egymással, ennek inkább emberi okai lehettek. Székely művében¹⁵² (az utolsó oldalon) Tabódy ügynökké beszervezését is latolgatta¹⁵³, bár a dokumentum (6/a karton) egyértelműen nem erről szól. Apáthy István civil hallgatóként vett részt az Akadémia életében, így az eseményeknek közvetlen szemtanúja lehetett, írása több történelmi munkára támaszkodik.¹⁵⁴ Szintén a Központi Szeminárium hallgatója volt Arató László, ő leginkább Pécsset szervezte a cserkészéletet, erről visszaemlékezésekkel és dokumentumokkal kiegészítve megjelent műve¹⁵⁵ szintén kiegészítést ad az eseményekről. Martinkó Károly könyvében inkább az internálótáborról szóló emlékek jelennek meg.¹⁵⁶ Boros Katalin *Párhuzamos életrajzok* művében korábbi szakirodalmat és sajtóban megjelentetett összefoglalást ad ki Tabódyról.¹⁵⁷

Kutatásaim során több rövidebb összefoglaló írásom megjelent nyomtatásban, így *a Katona és pap*.¹⁵⁸ *a Katona és pap: Emlékezés vitéz Fekesházi és Tabódi Tabódy Istvánra*.¹⁵⁹, valamint az Új Emberben közölt *Emlékezés Tabódy Istvánra*. Az 1956-os forradalom megtorlásaként elszenvedett büntetéséről *A huszárból lett pap – Tabódy István az '56-os események forgatagában*.¹⁶⁰ az internálásáról és a kispapok vezetéséért kapott 12 évi fogságról a *Tabódy István börtönbüntetései és kiszabadítására tett kísérletek (1961-1972)*¹⁶¹ címmel publikáltam. A Tabódy-kutatásról szóló újságcikk¹⁶² a helyi bicskei lapban jelent meg.

Köszönetnyilvánítás

Az értekezés megírásában sokan voltak segítségemre, nélkülük nem sikerült volna elkészítenem és benyújtanom a dolgozatot. A doktori értekezésben ennek dacára előforduló hibákért a felelősség egyedül csak engem terhel. Köszönettel tartozom mindenekelőtt témavezetőimnek M.Kiss Sándornak és társtémavezetőmenk Czene-Polgár Viktóriának, akik tanácsaikkal, ösztönzésükkel és kritikájukkal segítették a munkámat doktori tanulmányaim éve alatt és a

---

¹⁵² SZÉKELY, 2012.

¹⁵³ „Lehetséges lenne (?), hogy a börtönben, vagy a szabaduláskor valamilyen zsarolással beszervezték Tabódy István „másodkezes” ügynöknek, aki a kapcsolatán keresztül teljesített titkos feladatokat: Vagy hamis az okirat?” SZÉKELY, 2012. 149.

¹⁵⁴ APÁTHY, 2015.

¹⁵⁵ IVASIVAKA-ARATÓ, 2006,

¹⁵⁶ MARTINKÓ, 1991.162-182.

¹⁵⁷ Élet és Tudomány, 2017. június 16.

¹⁵⁸ ÉHMANN, 2011. a. 75-89.

¹⁵⁹ ÉHMANN 2011. b.151-177.

¹⁶⁰ ÉHMANN, 2012. 67-80.

¹⁶¹ ÉHMANN, 2013. a. 309-351

¹⁶² *A történelmi véna*, Bicskei Élet, 2015. október 3.

disszertáció elkészítésének folyamata során. Köszönöm a támogatást és a számtalan szakmai tapasztalatszerzési lehetőséget az PPKE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola összes tanárának és hallgatótársaimnak. A levéltári források felkutatásában Orbán Balázs (ÁBTL) Mózessy Gergely (SzvfPL), Keresztes Csaba (MNL OL) valamint a Hadtörténelmi Levéltár (HL), a Budapest Fővárosi Levéltár (BFL), a Budapesti Fegyház és Börtön Irattára, a Központi Szeminárium levéltárosai, munkatársai voltak segítségemre, akik sokszor tanácsaikkal, észrevételeikkel is hozzájárultak a munkámhoz. Ezúton mondok köszönetet nekik is. Köszönöm továbbá a dolgozat elkészítésében nyújtott segítségüket Galambos Istvánnak, Marek Viktornak és Petes Róbertnek. Végül, de nem utolsósorban köszönöm családomnak az áldozatos türelmet.

2. Tabódy István családja és gyermekkora (1921-1930)

Tabódy István családja a Tabódy család a Tolna megyei Tabód helységből származik, akik egykor a török elől menekülve Ung megyében telepedtek le, 1540-ben Tabódy Györgyről már vannak írások a családtörténeti kutatások szerint. A török hódítások miatt Tolna megyéből a keleti országrészbe, Ung megyébe költözött át a család, így 1732-ben családot a nemesek közé már ott írták már be.¹⁶³ Az 1754-55.évi országos nemesi összeíráskor Ung megyén kívül Sárosban is megtalálható a család.¹⁶⁴ A család címere: kék mezőben zöld földön kettősfarkú oroslán jobbjában kardot tart.¹⁶⁵

Az apai nagyapja, Tabódy Jenő (1839-1898) 1874-től a perecsényi járásban, majd 1877–1883 között a kaposi járásban töltötte be szolgabírói tisztséget, 1887-től pedig már Ung vármegye főjegyzője lett. Emellett megírta Ung vármegye történetét 1867-1892 is, valamint az Ung című politikai hetilapot is szerkesztette haláláig.¹⁶⁶

Édesapja Tabódy Tibor Sándor Jenő¹⁶⁷ (Budaháza, 1885. jún. 18. - Zalaegerszeg, 1936. jún. 4.) Tabódy Jenő és Telekiszéki Széki Berta¹⁶⁸ gyerekeként látta meg a napvilágot az Ung megyei Budaházán. Az ungvári gimnázium és a nagyváradi hadapródiskola¹⁶⁹ elvégzése után hivatásos katonatisztként szolgált a 11.számú munkácsi, majd a 18.számú soproni gyalogezredben, 1904-

---

¹⁶³NAGY, 1857-1868. 3-4.

¹⁶⁴KEMPELEN, 1932.

¹⁶⁵KEMPELEN, 1932. 256.

¹⁶⁶SZINYEI, 1914. 1212.

¹⁶⁷ Ld. 1. melléklet.

¹⁶⁸ Magyarország, 1931. december 19.

¹⁶⁹HL AKVI 9580

ben kapott hadnagyi rangot.¹⁷⁰ 1914. szeptemberétől a frontra került, mind az olasz, mind az orosz fronton is járt a budapesti 1.számú honvédgyalozezred, valamint a 79. és a 81. számú honvéddandár tagjaként., A harctéren többször is megsebesült, ezért kitüntették (III.osztályú katonai érdemkereszt¹⁷¹, ezüst és bronz Signum Laudis¹⁷², sebesülési érem stb.)¹⁷³ 1922-ban (nyugdíjaztatta magát) 1916-ban százados, 1922-ben őrnagyi rangot kapott. Az 1918-19-es események alatt a VII.kerületben az ellenforradalmi mozgalomhoz csatlakozott. Ekkor kezdte szervezni a „Regnum Marianum” egyházközösséget, melynek világi elnöke volt (ötször választották meg).¹⁷⁴ A városligeti templomépítés szervezésében is aktív részt vett.¹⁷⁵ (1927-ben a kinevezett püspököt is ő búcsúztatta az egyházközség nevében.¹⁷⁶)

Az 1920-as években több közéleti szervezet aktivistájaként, vezetőjeként tevékenykedett. Tagja volt a Katolikus Központi Tanácsnak, a Hadirokkantak Országos Nemzeti Szövetsége díszelnökéül választotta¹⁷⁷, és VII. kerületi Polgári Lövészegylet alapító elnöke volt.¹⁷⁸ 1932-ben pedig a budapesti házfelügyelők egyesülete is díszelnökévé választotta.¹⁷⁹

1925-ben tagja lett a főváros törvényhatósági bizottságának, 1926-ban a főváros északi kerületében a Keresztény Gazdasági és Szociális Párt jelöltjeként pótképviselői helyet, majd nem sokkal később parlamenti mandátumot szerzett, Csilléry András¹⁸⁰ lemondása után ugyanis őt hívták be mint soron következő pótképviselőt. 1926 novemberében Tabódy Tibort a szuverén máltai lovagok (Bécsben vagy Rómában) nagymestere felvette a lovagok közé, és a tiszteletbeli lovagkeresztet adományozott neki. A lovaggá ütés a budai várkapolnában történt Karácsonyi Jenő¹⁸¹ gróf, a lovagrend követe által. A misét Mészáros János celebrálta, s Shvoy Lajos mondta a szentbeszédet. A korabeli sajtó is beszámolt az eseményről, még fényképes tudósítás is

---

¹⁷⁰ HL AKVI 9580

¹⁷¹ BARTA-DRENÁÓ, 313.

¹⁷² A Katonai Érdemérem vagy Signum Laudis I. Ferenc József magyar király által alapított kitüntetés. Az alapítást megelőzően írásban adott dicséret volt, melyet ekkortól már „látható jel” érdemérem is kísért és a kitüntetés hátlapján olvasható "SIGNUM LAUDIS", vagyis "A DICSÉRET JELE" felirat is erre utal.

¹⁷³ LENGYEL-VIDOR, 1931. 293.

¹⁷⁴ Budapesti Hírlap, 1933. július 8.

¹⁷⁵ u.o.

¹⁷⁶ Magyarország, 1927. június 22.

¹⁷⁷ Új Nemzedék, 1930. november 21.

¹⁷⁸ LENGYEL-VIDOR, 1931.

¹⁷⁹ Pesti Hírlap, 1933. április 11.

¹⁸⁰ Csilléry András (1883-1964) politikus, népjóléti miniszter a Friedrich-kormányban. 1928-tól az OTI főorvos igazgatója. 1932-ben a Keresztény Gazdasági Párt, majd 1939-1944 között a Magyar Élet Pártja színeben volt országgyűlési képviselő.

¹⁸¹ Karátsonyi Jenő (1861-1933) császári és királyi kamarás, főrendházi tag, elismert műgyűjtő, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének alapítója. 1900-tól a máltai lovagrend tiszteleti tagja az osztrák nagyperjelségben; 1925-től 1932-ig a lovagrend első magyarországi követe és meghatalmazott minisztere. 1925-27-ben megszervezte az önálló Magyar Máltai Lovagok Szövetségét, amely 1928-ban első közgyűlését a budai Karátsonyi-palotában tartotta.

készült, hiszen az ünnepségen megjelentek a főhercegek is. A rend önálló perjeltségének felállítását szorgalmazta. Ekkor igazolta nemességét és két előnevét a belügyminiszter. Szintén a belügyminiszter felterjesztésére február 3-án kelt irat szerint a kormányzó engedélyezi számára a máltai lovagrendi jelvényeket viselni.¹⁸²

1929-től tagjává vált a Nógrád vármegye törvényhatósági bizottságának. Az 1931-es választásokon a budapesti északi kerületben újra pótképviselővé választották, majd az ipolysági kerület mandátumával foglalt helyet a Parlamentben, mikor Ernszt Sándor¹⁸³ lemondása miatt 1931 szeptemberében megnyerte az időközi választást. (A máltai lovag képviselő a korabeli sajtóban díszes egyenruhájában feszített.) Képviselőként főleg szociális és katonai kérdésekkel foglalkozott, bekerült a közigazgatási, szociálpolitikai és a véderőbizottság tagjai közé. A cserkészmozgalom intézményes védelmét és a repülősport fejlesztését is szorgalmazta. Felszólalt a gyerekekért, az ifjúságért, a rokkantkérdés és a nyugdíjkérdés rendezésért, valamint a nemzeti uszoda megépítéséért. De a középiskolai tanárok fizetésének javítására is felhívta a figyelmet a Tisztelt Házban. Számos cikke jelent meg a Nemzeti Újságban.

Társelnöke volt a MOVE (Magyar Országos Véderő Egyesület)¹⁸⁴ repülőosztályának, amely a vitorlázó és síkrepülés művelését és fejlesztését tűzte ki célul.¹⁸⁵ A repülés fellendítéséért többször síkra szállt¹⁸⁶ a Parlamentben és népszerűsítette például rádióbeszédeiben,¹⁸⁷ illetve a budaörsi repülőnapokon.¹⁸⁸ Felvetette az új budapesti repülőtér létrehozását.¹⁸⁹ Szervezt repülőutat Németországba és Ausztriába parlamenti képviselőknél az ottani repülési kultúra megismeréséért.¹⁹⁰ Párizsba is eljutott repülővel a francia házelnök meghívására, ahol a külügyi államtitkár fogadta.¹⁹¹ Endresz György¹⁹² barátja volt, akiről több cikket is írt a korabeli sajtóban¹⁹³, repülőútjaira is elkísérte. Egy alkalommal a képviselőkerületét is vele látogatta meg

---

¹⁸² MNL OL K 148.

¹⁸³ Ernszt Sándor (1870–1938) római katolikus pap, pápai prelátus, országgyűlési képviselő, a Magyar Királyság 1930. szept. 28-tól 1931. dec. 26-ig a Bethlen-, majd a Károlyi-kormányban népjóléti és munkaügyi, 1931. aug. 24-től dec. 16-ig közoktatásügyi miniszter is.

¹⁸⁴ A Magyar Országos Véderő Egyesület egy szélsőjobboldali csoportosulás volt Magyarországon Gömbös Gyula vezetésével a két világháború között.

¹⁸⁵ Aviatika, 1929. július-augusztus 146., Új Nemzedék, 1932. február 4.

¹⁸⁶ Nemzeti Újság, 1930. június 3.

¹⁸⁷ 8 órai újság, 1930. április 27.

¹⁸⁸ Nemzeti Újság, 1930. május 4., Pesti Napló, 1930. május 4.

¹⁸⁹ Budapesti Hírlap, 1931. július 10., Nemzeti Újság, 1931. november 29. Ki kell használni Budapest bombázhatatlan, megsemmisíthetetlen repülőterét a Dunát.

¹⁹⁰ Budapest Hírlap, 1931. július 4., Nemzeti Újság, 1931. július 5.

¹⁹¹ Nemzeti Újság, 1933. november 14., Budapesti Hírlap, 1933. november 15., Budapesti Hírlap, 1933. november 21.

¹⁹² Endresz György (1892-1933) pilóta, repülőoktató. Érdekes párhuzam, hogy Tabódy élete végén Bicske városának plébánosa lett, minek közelében Endresz kényszerleszállást hajtott végre az híres óceánátrepüléskor.

¹⁹³ Aviatika, 1931. augusztus

(halála után Endresz-émlékművet állítottak az utazás emlékére.¹⁹⁴) a Műegyetem Gerle repülőgépén,¹⁹⁵ ezt később többször is megismételték.¹⁹⁶ A szerencsétlenül járt római bemutató után Tabódy Tibor megrendülten emlékezett meg.¹⁹⁷ A végzetes úton azért nem volt jelen, mert betegsége (szívproblémák) megakadályozta¹⁹⁸, sőt beszámolt Endresz halálsejtelméről is, mikor meglátogatta őt a római útja előtt.¹⁹⁹ Körzetében avattak országzászló emlékművet is Zadravecz István²⁰⁰ püspök asszisztálásával. (Ez az ismeretség később fontos láncszem lesz Tabódy István szervezésében.)

1932-ben belépett a Nemzeti Egység Pártjába,²⁰¹ a kormányzó vitézzé avatta.²⁰² Népszerűségét mutatta, hogy a sajtóban a politikai aktivitása mellett a mai értelemben bulvár hírekben is megjelent, például, amikor a bajuszát stuccoltatta.²⁰³ A Gömbös-kormány kinevezésekor a miniszterelnök politikájának hű támogatója lett, hatalmas nagy díszvacsorákat adott, ami a népszerűségét is tovább növelte.²⁰⁴ Ennek eredményeként 1935. március 8-án Zala vármegye főispánjává nevezték ki,²⁰⁵ az esküt március 18-án Zala vármegye törvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlésén tette le. Az üdvözlő szónokok között megtalálható volt Pehm József, apátplébános is.²⁰⁶ Akkor tíz korábbi főispánt erősítettek meg korábbi pozíciójában, a zalaít, Gyömöre Györgyöt²⁰⁷ – Bethlen István régi támogatója, akivel Pehmnek komoly vitái voltak – leváltották és a korábbi kereszténypárti, Gömbös-támogató Tabódy került Zala megye élére. A főispáni beiktatás alatt a törvényhatóság testülete szentmisét iktatott be, aminek szentbeszédében a plébános burkoltan figyelmeztetett a helyi érdekek képviselőjére.²⁰⁸ Tabódy viszonya Pehmmel felhőtlennek²⁰⁹ volt mondható – ez elsősorban

---

¹⁹⁴ Pesti Hírlap, 1933. július 11.

¹⁹⁵ 8 Órai Újság 1931. november 10., Budapesti Hírlap, 1931. november 10.

¹⁹⁶ Budapest Hírlap, 1933. július 11.

¹⁹⁷ Friss Újság, 1932. május 28.

¹⁹⁸ Nemzeti Újság, 1932. május 22.

¹⁹⁹ Kis Újság, 1932. május 27., Magyarország, 1932. május 28.

²⁰⁰ Zadravecz István (1884-1965) ferencesszerzetes, tábori püspök. 1898-ban lépett be a ferences rendbe, Rómában pappá szentelték 1907-ben. Teológia tanár Baján, Gyöngyösön, Szegeden házfőnök és plébános (1915-1920), Tábori püspök 1920-1927 között, 1925-ben érintett a frankhamisítási botrányban, ezért le kellett mondania a tábori püspökségről, majd Szentföld és Katolikus Lexikont szerkesztette. 1945-ben letartóztatták, 5 év 6 hónapra ítélték, de 1947-ben felmentették. 1951-ben kitlepítették Alsóvadász, majd Homrodgba, 1955-től Zsámbékon élt haláláig. Számos papot szentelt titkosan.

²⁰¹ Budapesti Hírlap, 1932. október 14., Kis Újság, 1932. október 14., Pesti Napló 1932. október 14.

²⁰² MADARÁSZ, 1935. 147.

²⁰³ Az Est, 1933. július 6.

²⁰⁴ Budapesti Hírlap, 1933. június 29., Miskolczi Reggeli Hírlap 1933. október 6.

²⁰⁵ MNL OL K148 1936-11-3020 (MNL OL K148, 1176.cs. 1944-11-8991, 4601/1936. (Tabódy Tibor kinevezésének felterjesztése)

²⁰⁶ Budapesti Hírlap, 1935. március 19.

²⁰⁷ Gyömöre György 1873-1949) Zala vármegye főispánja (1926-1936), országgyűlési képviselő, okleveles gépészmérnök, földbirtokos, megyebizottsági tag.

²⁰⁸ BALOGH 2015, 191.

²⁰⁹ BALOGH 2015., 98,

katolikus mivoltának tudható – például együtt nyitották meg²¹⁰ a Göcseji Hét kiállítást, mely Zalaegerszeg várossá alapításának 50. évfordulóját ünnepelte. Hivatalában megpróbálta a zalai nyilaskereszteseket erős kézzel visszaszorítani.²¹¹Tisztségét csak rövid ideig, váratlanul bekövetkezett²¹² haláláig, 1936.június 4-ig töltötte be.²¹³

Tabódy István anyja, Trinkl Hermin(a)²¹⁴ Paulina Róza (1893-1957) 1893. szeptember 5-én született Trinkl István (1865-1914) téglagyáros, festőművész és Lenk Hermina (1874-1908) egyetlen gyermekeként. Soproni evangélikus, poncichter családból származott. 1912. március 28-án kötött házasságot Tabódy Tiborral Sopronban.²¹⁵ Vallása evangélikus, de katolikusként nevelte a gyerekeket. Mély vallásos hitére jellemző volt, hogy soha el nem aludt el anélkül, hogy a Szentírásból ne olvasott volna fel gyerekeinek. (A korabeli evangélikus naptár hátoldalán minden nap lapján állt egy idézet)²¹⁶ Férje közéleti szereplése ellenére visszahúzódva élt, néha azonban ő is részt vesz ünnepi alkalmakon, mint a repülőgépek felszentelése. A családban otthon mindig németül beszéltek, ugyanis volt egy német nevelőnőjük (frajláj), akivel németül társalogtak.²¹⁷

Tabódynak három testvére volt. Bátyja, Tabódy Pál (1914-2001), akinek a nemességét és az előneveit 1937-ben igazolt a belügyminiszter,²¹⁸a társadalombiztosítónál dolgozott a tapolcai kirendeltséget vezette, a II. világháborúban harctéri érdemiért megkapta a hadiszalagot,²¹⁹ az 1956-os forradalom után elhagyta Magyarországot, s az USA-ba emigrált. 2001-ben halt meg, Révfülöpön temették el. Kisebbik nővére, Mária (1918-?) az osztrák Haimberger János földbirtokoshoz ment feleségül 1938 júniusában²²⁰, férje halála után később Bécsben élt.²²¹ Négy gyermeke született (István, Krisztina, Johanna, Marici). Nagyobbik nővére, Eszter (1912-2000) pedagógus volt, ő Révfülöpön élt, férje Mattiassich Ferenc volt. Eljegyzésükről²²² és a házasságukról (1935. augusztus 2.)²²³ a korabeli sajtó is beszámolt. Hat gyermekük született

---

²¹⁰ BALOGH, 2015. 111.

²¹¹ Magyarország, 1935. április 4.

²¹² 8 Órai Újság, 1936. június 5., Az Est, 1936. június 5., Kis Újság, 1936. június 6.

²¹³ MNL OL K148 1936-11-3020

²¹⁴ ld. 1. melléklet

²¹⁵ SzfvPL No7386-Tabódy-007

²¹⁶ Várhelyi András: *Szeretem az Istent! Beszélgetés főtisztelendő Tabódy Istvánnal*. I. Kis Újság, 1991. február 22. 16.

²¹⁷ Tabódy István-interjú. Készítette Hegedüs B. András és Körösi Zsuzsa 1991-ben. 1956-os Intézet Oral History Archívuma, 333.sz. 2.

²¹⁸ GERŐ 1938. 361.

²¹⁹ Honvédségi Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára

²²⁰ Budapesti Hírlap, 1938. június 5.

²²¹ Mindszenty bécsi tartózkodása Tabódy nővére rendszeresen járt misére a bécsi Pázmáneumba, a bíboros mindig érdeklődött Tabódy után. Mindszenty halála után, így került Tabódyhoz a bíboros halotti maszkja. (TABÓDY (OHA) 120.)

²²² Pesti Hírlap, 1934. november 4.

²²³ Budapesti Hírlap, 1935. augusztus 3.

(Gábor, Zsófia, Mária, Géza, Magdolna és Antal)

Tabódy szülei a Nógrád megyei Karancskesziben földet vásároltak, amit az édesanyja vagyonából vettek (édesapja halála után a soproni téglagyár részesedéséből), 400000 hadikölcsönt vettek fel hozzá, ám a gazdasági válság idején (és valószínű Tabódy Tibor életmódja miatt is) elvesztették a birtokot²²⁴, amit 1929-ben számoltak fel.²²⁵ A család Budapesten a Vilma királynő út 32-ben lakott, egy szép villának az alsó szintjén, amit béreltek.

Tabódy István 1921. április 1-jén született Budapesten, április 17-én keresztelték meg²²⁶. A keresztelő pap nem más, mint az atyai jó barát Shvoy Lajos²²⁷. A keresztapja pápai prelátus, a Szent Jobb öre, érseki általános helynök Mészáros János volt²²⁸. Elemi iskoláit kezdetben magántanulónként végezte Karancskeszin, úgy, hogy az első két évet egyszerre sajátította el, majd egy évet járt a Damjanich utcai elemibe²²⁹, onnan 9 évesen került korengedménnyel (10 évesen lehetett volna csak megkezdeni a képzést) M. kir. Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézetbe. Nem az egyházi oktatást választották a szülők, mint bátyja esetében (Pál bátyja a Gödöllő Premontrei Gimnáziumban, majd a Budapesti Piarista Gimnáziumban végezte gimnáziumi tanulmányait.), hanem a katonai képzést. Ennek több oka lehetett: részint a család megérezte a gazdasági válság hatását, valamint az apai példa szerepe, és a harmincas évek gondolkodása, miszerint a katonai pálya biztos megélhetést adott az embereknek. Persze az sem elhanyagolható szempont, hogy Tabódy István saját magát önkritikusan is közepes tanulóknak és rossz magaviseletűnek tartotta és „szünet nélkül fogdába volt”²³⁰

Tabódy szerint apja Gömbös Gyula²³¹ segítségét kérte (Gömbös Gyula két fia Gyula és Ernő is Kőszegen tanult, Gyula még a Ludovikát is elvégezte.) a felvételinél, hiszen nem vették fel őt először.²³² Az iskolát teljesen végül díjmentesen államköltségen végezte, ami nem volt egy utolsó szempont a család életében. A nyarakat rendszerint Heves és Borsod megyében töltötte a rokonságnál, sokat volt vadászaton az apját kísérve.²³³

---

²²⁴TABÓDY (OHA) 2. Tabódy ezt más róla szóló interjúban is elmondta. ld. MARTINKÓ, 1991.169. (az Állambiztonság a letartóztatáskor leellenőrizte, valószínűleg a vagyonek kobzás miatt.)

²²⁵ Köztelek, 1929. október 6.

²²⁶ SzfvPL- No. 7386-Tabódy-005. A keresztelési anyakönyv

²²⁷ Shvoy Lajos (1879-1968) székesfehérvári püspök, pápai trónálló, római gróf. 1901-ben szentelték pappá, majd hittanár Budapesten. A Regnum Marianum-templom építője és első plébánosa. 1927-től székesfehérvári püspök, 1944-ben szembehelyezkedett a nyilasokkal, ezért Sopronkőhidára hurcolták, ahol Mindszenty Józseffel együtt raboskodott.

²²⁸Mészáros János (1873-1947) pápai prelátus (1917-), budapesti érseki helynök (1919-1940), esztergomi kanonok (1920-), rektor, teológiai tanár

²²⁹ M. Kir. Állami Elemi Népiskola Tanítóképző-Intézet értesítője az 1929-30. iskolai évről, Bp., 1930.

²³⁰ Sári Katalin: *Az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akar ebben a helyzetben tenni. Interjú vitéz Tabódy István kanonokkal.* (Rebellitas, '56.3. 1994. 11-12/4. 1995. 1-2. 11-19.)

²³¹ Gömbös Gyula (1886-1936) Magyarország miniszterelnöke (1932-1936)

²³² TABÓDY (OHA) 4.

²³³ Ld. Sarokba szorított az Isten c. film

3. Tabódy István katonai tanulmányai Kőszegen és a Ludovikán, és a tényleges szolgálata

A trianoni békeszerződés a Monarchiabeli katonai képzést is megváltoztatta, csak a Ludovika Akadémiának a működését engedélyezte, ezért 1927-ig a korábbi katonai iskolák helyén polgári jellegű reáliskolai internátusok jöhettek létre, így az oktatás az ország többi reáliskoláikáinak tanterve alapján történt, a katonai jelleget rejtteni kellett. Valójában ezek az iskolák folytatták a katonai nevelést, az érvényes világnézeti alap a keresztény erkölcsön alapuló hazafias szellem volt. Nemcsak a pénz, a modernizáció is hiányzott, még jellemző volt a merev, túlszabályozott életmód és a rideg, kaszárnyaszerű nevelési módszerek, leginkább a poroszoktól átvett mintát követve, a nevelők között többen pedagógiaiag képzetlenek voltak²³⁴. Az évtized végére (1927) megszűnt a Katonai Ellenőrző Bizottság tevékenysége, a gazdasági stabilizáció hatására, valamint Klebelsberg Kunó²³⁵ oktatási reformjainak köszönhetően a katonai képzésben is pozitív változások indultak el. Az iskolákban új épületek, sportlétesítmények, szertárak, könyvtárak épültek, a kollégiumi élelmezés, az oktatók és nevelők színvonala ugrásszerűen javult, a gazdasági válság miatti diplomás állásnélküliség is segített, bőven lehetett válogatni a kiváló tanárok közül, számos szerzetestanár is bekerül a katonai képzésbe. A katonai nevelésben egyre fontosabbá vált a műveltség is, így a legjobb egyházi és világi iskolák színvonalára emelték fel az oktatás szintjét. 1931-re befejeződött az átalakítás, majd a megmaradt három nevelőintézetet (Kőszeg, Sopron, Pécs) egységes nyolcosztályos reáliskolává alakították át, érettségi vizsgával évfolyamonként egyetlen osztállyal, átlag 35 fővel, akik a Ludovikán tudtak továbbtanulni.²³⁶ A harmincas évek mondható tehát a legsikeresebb korszakának a katonai nevelésnek. A legfontosabb értékek a fegyelmezettség, a gentleman gondolkodás és hazafias honvédő magyar gondolkodás. Az oktatásban a tanterv azonos volt a civil reáliskolákéval: a rendes, a rendkívüli (gyorsírás, német nyelv társalgása, fizikai gyakorlatok) és a nevelőintézeti tantárgyak (lövészet, vívás, zeneoktatás, táncoktatás) alkották a tananyagot.²³⁷ A diákokat a tanulmányi eredményük alapján rangsorolták, aminek eredményét a zubbony gallérján sávok és gombok formájában viseltek. A jó tanulókat hosszabb szabadsággal, külföldi utakkal ismerték el. A tanulmányi

---

²³⁴ RÁSKAY, 1994. 12-13.

²³⁵ Klebelsberg Kunó (1875-1932) Magyarország vallás- és közoktatási minisztere (1922-1931)

²³⁶ RÁSKAY, 1994. 18-19.

²³⁷ RÁSKAY, 1994. 20.

rangsorban nem volt a származásnak semmiféle szerepe. A diákok leginkább a katonatiszti, a köztisztviselői, a közép és kisbirtokos, orvosok, mérnökök, ügyvédek gyerekei közül kerültek ki, legtöbbjük állami költséges, térítésmentes oktatásban részesült. ²³⁸

Tabódy 1930-ban került Kőszegre a M. kir. Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézetbe és vált cögerré, azaz katonai nevelőintézetben tanuló diákká. A cöger a német Zögling (növendék) szóból ered.²³⁹ Az intézet az 1921. évi XLI. és az 1922. évi X. tc. alapján felállított rejtett katonai középiskola, elődje a kőszegi k.u.k. Unterrealschule tekinthető. 1921-31 között négy alsó tagozattal működött bentlakásos iskolaként, tanterve hasonló volt, mint az állami reáliskoláké.²⁴⁰ 1930/31-ben az új igazgató Képes-Winckler Szilárd lett, a tanév még három osztállyal indult, majd 1931-32-ben már egységes nyolcosztályos rendszerben indult a tanév. Az első kivételével megszűntek a párhuzamos osztályok, a többieket átirányították Pécsre vagy Sopronba. Kőszegen a gondosan kiválasztott, válogatott növendékek maradtak. Más házirend lett, erősödött a katonai intézet arculata, háttérbe szorultak a szociális szempontok. Új tantárgyak, képzési területek váltak szükségessé. 1933-ban volt az első érettségi Kőszegen. 1935-36-ben új katonai parancsnok lett nemes Berkovich Brúnó²⁴¹ személyében. 1936-37-ben már nyíltan felvállalták a honvéd jelzöt (M.kir. Hunyadi Mátyás honvéd reáliskolai nevelőintézet, Kőszeg), 1937-38-ban fejlesztették a nyelvtanulást, például nyelvtanárnőket is alkalmaztak. A cél az volt, hogy a növendéket fizikai állóképességben, jellemben, és tudásban készítsék fel a Ludovikára, vagyis a honvédtiszti hivatalra, ezt sikerrel és magas fokon oldották meg.²⁴² 1938-39-es tanévtől fokozatosan leépítették a felső osztályokat és visszaszervezték I-IV. évfolyamos alreáliskolává.²⁴³

Tabódy az iskolát a 221.180/V.b1930. rendelet alapján kezdte meg²⁴⁴ az I. a. osztályban, ahol 34-en jártak, Tabódy az év végén a 34 fős osztály 23. tanulója lett, ez csak a 67. helyet jelentette az évfolyamban.²⁴⁵ A bérálására az első év végén került sor, 1931.június 4-én Kőszegen történt, bérmaapja Shvoy Lajos volt. Az második évben már csak egy osztály volt, itt a 35 fős

---

²³⁸ RÁSKAY, 1994. 54.

²³⁹ Ld. 2., 3., 4. melléklet.

²⁴⁰ FARKAS, 2004. 61.

²⁴¹ Berkovich Brúnó (1888-1981)

²⁴² RÁSKAY-SZABÓ, 1995.

²⁴³ RÁSKAY, 1994. 61.

²⁴⁴ HL Katonai Tanintézetek, V.11. M.kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet, Kőszeg. 1. doboz. Név szerinti állománykönyv 1935-36. VI. évfolyam 58-59. és VII. évfolyam 62-63.

²⁴⁵ A Kőszegi „Hunyadi Mátyás” M. Kir. Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1930-31. iskolai év. Kőszeg. Az Intézet igazgatósága, 1931. 53.

osztályban a 27. lett.²⁴⁶ A harmadik osztályban a 24.volt a 36-ból²⁴⁷, a negyedik osztályban 36-ból már a 11.lett, ekkor kapott először jó minősítést az összeredményre.²⁴⁸ Az ötödik osztályban 42-ből a 34.lett, összeredménye, ekkor meg nem megfelelő volt, franciából pótvizsgára is szorult.²⁴⁹ 1936-ban vesztette el édesapját, ami nagy érvágás volt a kamasz gyerekeknek. Az előző években mindig az újságokban olvashatták a megszólalásait, büszkén hirdette az édesapja tevékenységeit, politikai pályafutását (ezt később is megtartotta, még az kihallgatások során is, amikor különösen hátrány volt számára.)²⁵⁰. Apja halálakor éppen gyakorlaton voltak a lőtéren, a főtorzs tiszthelyettes szólt neki, hogy „*Pityu miért nem jött be a kimenő ruhájáért? Hát meghalt az apukája, nem tudja?*” Ezután elvitte egy ezredes Zalaegerszegré²⁵¹, ahol Pehm (Mindszenty) József²⁵² fogadta és elvitte az apja ravatalához. Az apja harctéri keresztjét, ami mindig a zsebében volt, Mindszenty adta Tabódynak (ezt haláláig őrizte), a halottat Mindszenty szentelte be a megyeháza udvarán²⁵³, a temetést Shvoy Lajos végezte Budapesten.²⁵⁴ A hatodik évfolyamot tehát már félárván kezdte el, gyámja az anya lett. Ebben az évben, érthető okokból, a tanulmányi teljesítménye is leromlott, a 40 főből a 31. lett, igaz minősítése jó lett. Hetedik évfolyamban a 39-ből a 30. és végül az utolsó évben 35-ből a 26. helyen végzett az osztályranglistán.

---

²⁴⁶ A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1931-32. iskolai év. Kőszeg, 1932. 55.

²⁴⁷ A kőszegi m. kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1932-33. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet igazgatósága, 1933. 59.

²⁴⁸ A kőszegi m.kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1933-34. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet igazgatósága, 1934. 73.

²⁴⁹ A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézet értesítője az 1934/35.évről. Kőszeg, 1935. 66.

²⁵⁰ TABÓDY (OHA) 142.

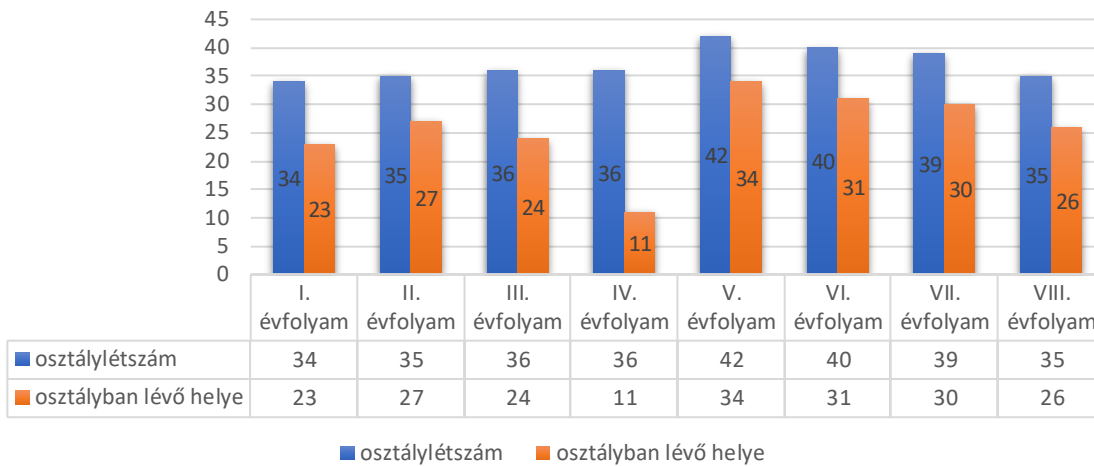
²⁵¹ A Zalai Hírlap tudósítása szerint báró Gaudernack Emil ezredes ment érte autóval., valamint beszámoltak, arról is, hogy István fiának levelét már nem tudta elolvasni. (Zalamegyei Újság, 1936. június 5. 2.)

²⁵² Mindszenty (Pehm) József (1892-1975) 1915-ben szentelték pappá, 1944-től veszprémi püspök, 1945-től esztergomi érsek, 1946-ban bíboros. 1917. január 26-tól lett a zalaegerszegi főgimnázium hittanára, ahol latintanár és osztályfőnök is volt. 1919. október 1-én kapott plébánosi kinevezést. A rendkívül tevékeny Pehm apátplébános fontos szerepet játszott a helyi zalaegerszegi közéletben és a hívők körében. 27 évet töltött Zalaegerszegen ez alatt 19 templomot, 7 plébániaépületet, 9 miséző helyet, 12 iskolát építtetett, évente 34 tehetséges fiatal tanítatását vállalta, 35 férőhelyes szeretetotthon alapított. 1942 februárjában változtatta meg családnevét, szülőfaluja iránti tiszteletből Mindszentyre.1948 decemberében bebörtönzik, koncepciós perben elítélik. 1956. október 30-án kiszabadult, ekkor gyakorolta joghatóságát, november 4-én az amerikai követségre menekült, ahonnan 1971-ben Rómába, onnan Bécsbe távozott. 1972-ben a pápa megüresedettnek nyilvánította székét.

²⁵³ Budapest Hírlap, 1936. június 5.

²⁵⁴ Nemzeti Újság, 1936. június 9.

Tabódy kőszegi tanulmányi teljesítménye

Az érettségi vizsgájára 1938 májusában került sor, melyben a tankerületi főigazgató a következő írásbeli tételeket tűzte ki. Magyar nyelv és irodalomból a történelmi nagyságaink alakja regényirodalmunkban, fizikából a fénytán a honvédelem szolgálatában, németből a magyar korona, franciából a repülés volt megadva.²⁵⁵ A szóbeli vizsgák június elején dr. Kemenes Illés²⁵⁶ elnöklete alatt zajlottak. Tabódy a kitüntetéssel és a jelesen érettek után a harmadik, jól érettek minősítést kapta.²⁵⁷ Az érettséginel is besegített a nagynéni, Tabódy Ida²⁵⁸ is, ugyanis meghívta teára a tankerületi főigazgatót és unokaöcsét, az érettségi biztost. Tabódy a maga módján is próbált segíteni a helyzetén, bement az érettségi előtt a tanára (Mathia Károly) szobájába, ahol a kitett érettségi tételeket megnézte és kidolgozta. Később a tanára elmondta neki, hogy azok a már korábban kihúzott tételek voltak.²⁵⁹ Matthia Károly²⁶⁰ tanáráról nagy

²⁵⁵ HL Katonai Tanintézetek, V.11. M.kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet, Kőszeg. 2. doboz. Major István Kőszegi cőger voltam. 2003., Major István, aki nem lép egyszerre. Siójut, 2004.

²⁵⁶ Kemenes Illés (1885-1943) bencés szerzetes, középiskolai és főiskolai tanár, tankönyvíró.

²⁵⁷ HL Katonai Tanintézetek, V.11. M.kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet, Kőszeg. 2. doboz.

²⁵⁸ Tabódy Ida (1877-1943) tanárnő - Tanítói, majd tanári oklevelet szerzett, Lipcsében és Zürichben szociológiát és nemzetgazdaságtant tanult, Charlottenburgban kertészeti tanfolyamot hallgatott. 1905 és 1914 között a pozsonyi tanítónőképző tanára, 1914-től igazgatója. A kommunizmus bukása (1919. augusztus) után Cinkotán talált helyet a pozsonyi intézetnek; hálaiból Cinkota díszpolgárává választották és teret is neveztek el róla (1940-ig Magyarország egyetlen női díszpolgára volt). Pozsonyból mentette át a Szent Erzsébet Gyermekeházra, melyet Pécelen telepített le. IV. Károly király koronázása után Zita királyné nyelvtanára. Barátnője volt Sztáray Irma (1863-1940), aki Erzsébet királyné udvarhölgyeként ismert, jelen volt a királyné kíséretében, mikor megölték Genfben. Sztáray Irma Tabódy Pálkeresztanyjais volt egyben, így a Tabódy-család ismeretségébe tartozott, ahogy Pallavicini Alfonz Károly (1883-1958) magyar nagybirtokos, felsőházi tag, császári és királyi kamarás is; az Aranygyapjas rend lovagja; máltai lovag. Tabódy István így került kapcsolatba a Pallavicini fiúkkal is, köztük Alfréddal, aki később hűséges barátja lett. ld. Tabódy (OHA) 9.

²⁵⁹ TABÓDY (OHA) 22.

²⁶⁰ Matthia Károly (1902-1961) tanár, zeneszerző, karmagy, orgonista, zenetudós, katonatiszt, Tanított a budapesti Érseki Katolikus Gimnázium és Rákócziánium Nevelőintézetbe, a kőszegi Hunyadi Mátyás honvéd reáliskolai nevelőintézetbe, a Ludovika Akadémián és a Budapesti Piarista Gimnáziumban. Kodály Zoltán tanítványa volt a Zeneakadémián. 1929-től tanított Kőszegen. Tanári munkássága mellett orgonista és karmagy teendőket is ellátott. 1938-tól pedig a Ludovika tanára lett, őrnagy, majd alezredesi rangot is kapott. A Második világháború alatt athéni katonai attasé volt 1942 és 1944 között. A háború végén a nyugati fronton fogságba esett, 1946-os hazatérése után

szerepettel emlékezett vissza, akit igazi öreg barátjának tartott. A ballagáskor az volt a szokás, hogy szivarozva vonultak végig az intézeten.²⁶¹ Első találkozója az alkohollal egy cőgerbálon volt, ahol a kőszegiek és a soproniak közösen mulattak, Tabódy hetedik volt ekkor, mikor először berúgott.²⁶² Osztálytársa, Major István könyvében néhány fotó is található Tabódy diákkoráról. Még alsóbb évfolyamosként így látható a behavazott játszótéren, nagyobbként a rohampályán, Gáspáry Géza és Szilasy Péter társaságában. A tablóképen a jobb oldalon a harmadik sor szélén látható. (A kőszegi katonai évek nem hulltak feledésbe az egykori diákok számára, az 50. és az 55. érettségi találkozóra is szívesen jöttek össze visszaemlékezni a kőszegi évekre, ezen alkalommal már Tabódy hálaadó szentmisét mutatott be.)²⁶³

Tabódy ekként emlékezik vissza a kőszegi nevelés hatásaira: „*A mai gyerek nem tudja, egy mai katona nem tudja elképzelni azt a fegyelmet, ami ott volt, hogyha az ember 10 éves korában nem állt vigyázban egy 11 éves előtt, mint a cövek, olyan pofont kapott tőle, hogy repült a falnak, és nem lehetett panaszra menni. Ha nem abba az iskolába járok, és nem úgy nevelnek, akkor kizárt dolog, hogy mindazt kibírtam volna később, amit ki kellett bírni. Már legalábbis becsülettel nem bírtam volna ki*”²⁶⁴

Az érettségi²⁶⁵ után bekerülhettek felvételi vizsga nélkül a Ludovika Akadémiára, a legjobb tanulóknak megvolt a fegyvernemi kiváltságuk is. A harmincas évek végéig a Ludovika 60%-t a katonai iskolák adták. ²⁶⁶ Az iskola végeztével mindenkinek pályázni kellett, melyik fegyvernemhez akar menni. Tabódy, minthogy három helyet lehetett megjelölni, a tüzért, huszárt, csendőrt jelölte meg. Nagynénje, Tabódy Ida elment Rátz Jenő²⁶⁷ feleségéhez (fia Tibor, Tabódy jó barátja volt Kőszegen²⁶⁸), akivel megbeszélték Tabódy felvételét.²⁶⁹

A Ludovika Akadémiára való felvételi szabályozását, mindenkor a Honvédelmi Minisztérium 9. osztálya intézte. A pályázatok kihirdetése, a jelentkezők kiválogatása, a felvételi vizsgák

---

a hadseregből elbocsájtották, a piaristáknál tanított, majd az államosítások után ipari iskolák tanára lett. Kodálynak köszönhetően részt vett népzeneegyűjtésben, sőt a Népzene Tára II. kötetében jelentős munkát végzett. Az 1961-es letartóztatások alatt nála is tartottak házkutatást, ami rettenetesen megviselte, még abban az évben elhunyt. Tabódy papszentelésén is jelen volt.

²⁶¹ TABÓDY (OHA) 22.

²⁶² TABÓDY (OHA) 22.

²⁶³ Itt is készültek fényképek, amint látható Tabódy 1988-ban az 50 éves találkozón Deák Gyula, Lippenszky István és Isépy Dezső, valamint az 55 éves találkozón 1993. augusztus 17-én, aminek alkalmából szentmisét mutatott be a plébániatemplomban. (HL Katonai Tanintézetek, V.11. M.kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet, Kőszeg. 2. doboz)

²⁶⁴ TABÓDY (OHA) 6.

²⁶⁵ Ld. 5. melléklet

²⁶⁶ RÁSKAY, 1994. 29-30.

²⁶⁷ Rátz Jenő (1886-1952) magyar katonatiszt, vezérkari főnök (1936-1938), honvédelmi miniszter (1938 május-november), miniszterelnök-helyettes, felsőházi elnök, országgyűlési elnök.

²⁶⁸ Imrédy Béla miniszterelnök fia, János pedig padtársa volt Kőszegen. TABÓDY (OHA) 8.

²⁶⁹ TABÓDY (OHA) 9.

lebonyolítása, az évfolyamok létszámának meghatározása, az alapítványi és az államköltséges helyek kiosztása a Honvédelmi Minisztérium feladata volt. Ugyanez vonatkozott a honvéd nevelőintézetek növendékeinek kiválasztására is, akik 4-8 éves katonai nevelés után kerültek be az akadémiára, és ők töltötték be a kezdő ludovikás évfolyamok felét, nekik nem is kellett felvételi vizsgát tenniük, csupán orvosi vizsgálaton kellett sikeresen megfelelniük. Ők már átestek egy felvételi vizsgán, az állam a nevelésükre nagy összeget költött, a tiszti pályára alkalmatlanokat pedig már kiszűrték a korábbi évek során.²⁷⁰

Az 1930-as évek második felében a honvédségnél megindult növekedés miatt nagyobb létszámú tisztre lett szükség, az 1938-as évben bekövetkezett európai politikai változások egy közelgő háború képét vetítették elől, így a képzést is átalakították: többek között ekkortól a négyesztendős képzést háromra csökkentették, az évfolyamokat előbb avatták fel a szokásosnál. A tanrend úgy alakult át, hogy elsősorban a gyakorlati képzés emelkedett (kedd és csütörtök a gyakorlaté, a szombat a tisztogatásé volt)²⁷¹

A nevelés legfőbb irányítója az akadémiaparancsnok volt, aki 1938-42 között vitéz nemes kisbarnaki Farkas Ferenc²⁷² volt. Lényeges volt a zászlóalj- és osztályparancsnok, az alosztályparancsnok és az osztálytiszték nevelési befolyása is, ezenkívül a tanártisztek, a lelkészek, orvosok, sőt a legidősebb évfolyam hatása is. A fiatal akadémisták időnként kihágásokat, esetleg vétségeket követtek el. Ennek következménye az alosztályparancsnoki kihallgatás volt, súlyosabb esetben a zászlóalj-, osztályparancsnoki kihallgatás és fenyítés következett. Ismétlődések esetén, vagy a legsúlyosabb esetben az akadémiaparancsnok elé kellett vezetni az akadémistát, akit három havi figyelmeztetéssel, újabb ismétlődés esetén megrovással fenyítettek. Az 1931-ben bevezetett új tanrend szerint a Ludovika I. Főcsoporton 33 tantárgyat oktattak. A gyakorlati kiképzés az elméleti időszakban a Rákosi gyakorlóterén folyt, az éleslövészetet a nagytétényi lőtéren tartották.

Tabódy az iskolát 1938. október 1-jén kezdte teljesen díjmentesen állami költségen.²⁷³ Első rendfokozata 1938. október 1-jével kapta, amikor a Ludovika Akadémiát elkezdte, ekkor karpaszományos honvéd tizedes lett a 3. honvéd században, katonai anyakönyvi lapja részletes

---

²⁷⁰ RADA, 1988. 267.

²⁷¹ RADA, 1988. 320.

²⁷² Kisbarnaki Farkas Ferenc (1892-1980) magyar katonatiszt, cserkészvezető, a Ludovika Akadémia parancsnoka (1938-1943)

²⁷³ A felvételi je a H. M. 32.594 / eln 9. -1938 sz.r. alapján történt meg.

személyleírást²⁷⁴ is közölte. Az 1938-39-es tanévben az I. évfolyam Gy.F. osztályba járt.²⁷⁵ Ezen rendelet értelmében a hunyadiakat, a zrinyiseket²⁷⁶ és a rákócziakat²⁷⁷ vették fel ebben a sorrendben. A bevonulás után az újoncképzés kezdődött, amit egy gyorsított kiképzéssel folytattak, hiszen az első bécsi döntés által visszaszerzett országrészekre való bevonulásban, így a kassai eseményeknél is jelen voltak, ehhez kapcsolódóan 1939. december 6-án kapta meg a Felvidéki Emlékérmét²⁷⁸. Az első félév végén tanulmányai alapján megfelelőnek, év végén jónak minősítették a teljesítményét²⁷⁹

Akadémiai személyi lapjára a víg kedélyű, még nem kialakult jellem volt bejegyezve. Tehetségét közepesnek, szorgalmát nem elég szorgalmasnak, magatartását nem elég katonásnak, fegyelmezetlennek minősítették, bár év végén már szorgalmasnak, előzékenynek és udvariasnak. Elsőben olyan tantárgyakat kellett teljesíteni, mint felsőbbmennyiségűtan, fizika, ábrázolástan, szolgálati szabályzat, gyakorlati szabályzat, hadseregszervezés, katonai földrajz, tereptan, fegyvertan, műszaki ismeret, híradóismeret, katonai írásmód, gyakorlati kiképzés.²⁸⁰

Az 1939-40-es tanévben a II. évfolyamon lovas kiképzést kapott,²⁸¹ hiszen a honvédségnél az volt ekkor a felfogás, hogy minden csapattisztnek tudnia kell lovagolnia. A lovasságnál ezt a képességet osztályozták is, minden reggelt lovaglással kezdték, ezenkívül még kétszer volt lovagló órájuk.²⁸² Az első félévben jó minősítéssel zárt, amit év végére sikerült megtartania. Jellemtulajdonságánál a víg kedélyű még mindig megtalálható, de már a jó irányban kialakuló jellem is megjelent. Magatartásának minősítése szerint fellépése katonás, feszes, szolgálaton kívül előzékeny és udvarias. Második évben új tantárgyként a haditechnikai ismeretek, a harcászat, tűzismeret, lovaglás és hajtás jelent meg.²⁸³ Ebben a tanévben történt meg vele, hogy

---

²⁷⁴ Haja barna, szeme zöld, szemöldöke barna, orra rendes, szája rendes, álla rendes, arcszabása kerek, testmagassága 183 cm, külső ismertetője nincs.

²⁷⁵HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 956. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1938-39.

²⁷⁶ Zrínyi Miklós főreáliskola Pécsen

²⁷⁷ II.Rákóczi Ferenc alreáliskola Sopronban

²⁷⁸ A Felvidéki Emlékérem az I. bécsi döntés 1938. alapján Magyarországhoz visszacsatolt felvidéki területek visszavételében részt vevő honvédség és csendőrség személyi állománya részére alapított elismerés.

²⁷⁹HL Katonai tanintézetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia. 135. doboz 1938/39. Az első félévben tanulmányi eredménye még az osztályban 42 között a 33. volt, az évfolyamban 209 között a 175., egységszáma 69, így összeredményét csak megfelelőnek, míg év végén már 41 között a 21. lett az osztályban, az évfolyamban 205 között a 190., egységszáma 79, így a jó minősítést kaphatta. (A rangsorozati jegyzékben félévkor 175., egységszáma 69, átlaga 2, 653; míg év végén 136. egységszáma 79, átlaga 3,088)

²⁸⁰HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 782. könyv. Osztálylajstrom 1938/39. I. Gy/F.

²⁸¹HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 957. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1939-40.

²⁸²RADA, 1998. 290.

²⁸³ HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 802. könyv. Osztálylajstrom 1939/40. II. Gy/F. Az első félévben az osztályban 18 között a 11., az évfolyamban 183 között a 112. volt, egységszáma 92 volt, jó minősítéssel. Az évvégén az osztályban 28 között a 18., az évfolyamban 182 között a 123., egységszáma 95, jó minősítéssel.

1940. február 13-án Tabódyt (II/huszárszázad) kihallgatásra rendelik, február 16-án már büntetés alatt állt, egészen május 15-ig minden nap a figyelmeztetve volt.²⁸⁴ Büntetést azért kapott, mert egyszer megunt a szolgálatot, levetkőzött és beleült a fürdőkádba, ám egyszer csak ott termett az ügyeletes tiszt, aki másnap följelentette és fél évi laktanyafogságot kapott ezért a mulasztásáért. A fogda nem tántorította vissza attól, hogy rendszeresen bálba járjon, a takarodó után ki tudott szökni, ezért hajnalban visszatérve a taxis már tudta, hogy az épület hátsó részéhez vigye, ahol a sofőr bakot állt, majd a titkos kulccsal az oldalbejáraton visszatért a fogdába.²⁸⁵

Tabódy visszaemlékezése szerint olyan megtiszteltetésben is többször része volt, hogy egyik huszártiszt társa, Teleki Pál unokaöccse révén sokszor ülhetett az opera miniszterelnöki páholyában.²⁸⁶ Ebben az évben sebesült meg Veszprém mellett egy lögyakorlaton, ahol az egyik társa, legjobb barátja, Ahsbahs Tyrus véletlenül vaktölténnyel meglőtte az ütőere mellett, így a székesfehérvári hadikórházba került, ahol még a főherceg is meglátogatta, a főhercegnőtől fagyaltot is kapott.²⁸⁷

A III.évfolyamon szintén lovas fegyvernembe sorolták.²⁸⁸ Magaviseletét és a szorgalmát jónak látták.²⁸⁹ Az osztálylajstrom könyv ebből a tanévből hiányzik.²⁹⁰ A legfontosabb tanárainak lovasosztály parancsnoka Dépold Miklós huszárezredes,²⁹¹ a tulajdonképpeni nevelője nemes Mihály István huszárezredes,²⁹² a lovagló tanára Mészáros Zoltán huszárőrnagy, díjlovagló,²⁹³

---

²⁸⁴ Május 15-éna büntetése leteltét jelentik, május 17-én újra a 3 havi figyelmeztetésének leteltét jelentik, olvasható a kihallgatási könyvben. HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 74.sk kihallgatási könyv 1940.évre

²⁸⁵ TABÓDY (OHA) 28-29.

²⁸⁶ TABÓDY (OHA) 36.

²⁸⁷ TABÓDY (OHA) 37.

²⁸⁸ Ld. 6. melléklet.

²⁸⁹ HL Katonai tanintézetetek V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 958. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1940-41.

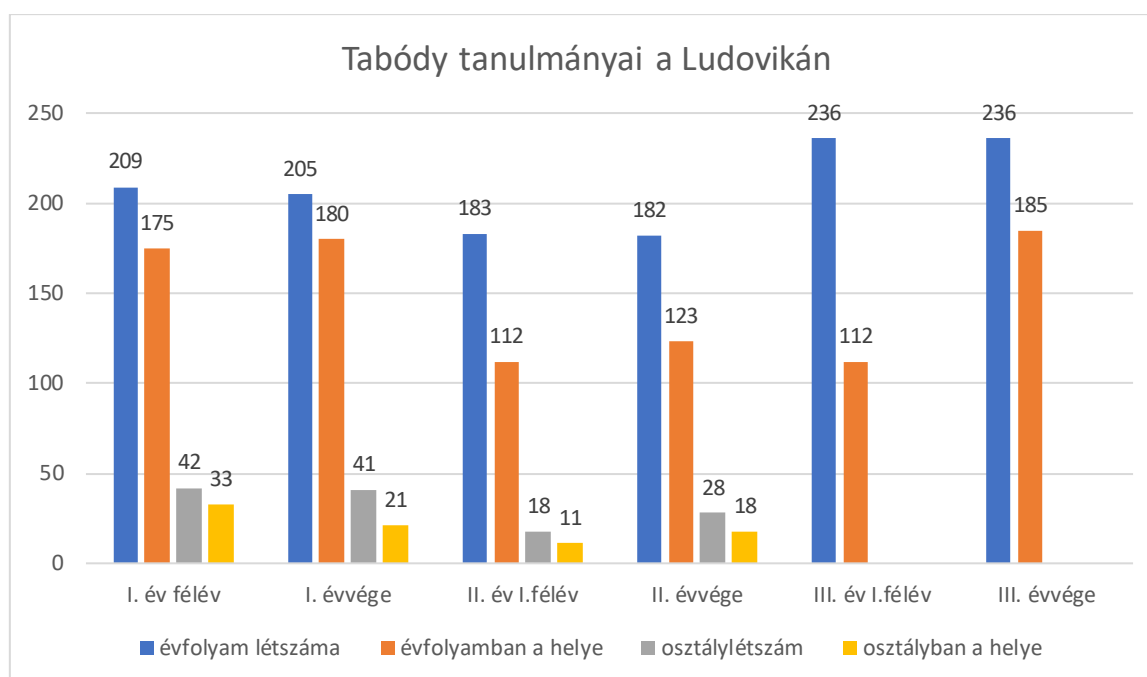
²⁹⁰ A rangsorozati jegyzék azonban megtalálható, ami szerint félévkor a 112. rangsorban, egység száma 116 volt 3,4111 átlaggal összegység száma 236. volt, évvégén 185. rangsorban, egység száma 120, átlaga 3,529 volt, összesítésben 191. lett. ld.: HL Katonai tanintézetetek V.6. M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 136. doboz 1940/41

²⁹¹ Dépold Miklós (1890-1975): kereskedelemügyi miniszteri számtanácsos. 1928-1931 között a Ludovika Akadémia tanára, 1928-tól őrnagy, 1934-től alezredes. 1937-1939 között ismét a Ludovika Akadémia tanára, 1939-től az I. huszárezred parancsnoka, 1942-től vezérőrmaggyá nevezték ki. 1944. október 1-16 között a Legfelső Honvéd Törvényszék alelnöke. Felmentése után ismét az I. hadtest parancsnokságán szolgált beosztott tábornokként. Az 50-es években távozott az országból.

²⁹² Nemes Mihály István (1901-1954) 1921-ben hadnaggyá, 1931-ben százados, 1941-ben pedig őrnaggyá léptették elő. 1941-től a Lovagló- és Hajtótanárképző Iskola állományába került, előtte közvetlenül a Ludovika Akadémián oktatott. 1944. augusztusában a 4/1. huszárosztály parancsnokságát vette át. 1951-ben előbb Esztárra, majd Debrecenbe telepítették ki. 1952-ben az ÁVH letartóztatta, majd a budapesti Katonai Bíróság és a Katonai Felsőbíróóság ítélete alapján hűtlenség és kémkedés koholt vádjával két társával együtt halálra ítélték. 1954. március 9-én kivégezték.

²⁹³ Mészáros Zoltán (1901-1999) 1927-ben hadnagy, majd szakasparancsnoknak, 1930-1932 között a Lovagló- és Hajtótanárképző Iskola hallgatója volt, s díjlovagló olimpiai csoport tagjaként 1935. szeptember 1.-ig maradt ott, majd a Ludovika Akadémia oktató tisztjeként gyakorlati szabályzatot, s lovaglást tanított. 1938-ban százados,

Szepessy-Schaurek Ottmár huszárezredes volt.²⁹⁴

Az Akadémia végeztével került sor az avatásra 1941. augusztus 20-án.²⁹⁵ Az avatás azt is jelentette, hogy a honvédségi törvény 7. §-a szerint húsz évi tényleges szolgálat a szolgálati kötelesség. Az avatás után mindjárt beosztották 3. huszárezredhez.²⁹⁶ A végzett évfolyamról természetesen tabló is készült.²⁹⁷ Tabódy a nyolc fős felavatott huszár akadémikus között vitéz nemes dálnoki Miklós Lajos,²⁹⁸ Palugyay Ottó²⁹⁹, Tersztánykszky Géza³⁰⁰, Bartha Miklós³⁰¹,

majd 1942-ben őrnaggyá léptették elő. 1944. július folyamán a Pripjat-mocsarak környékén a partizán erőkkel vívott harcok közben sebesülés érte. A budai Várból való 1945. február 13-i kitéréskor szovjet fogságba esett. 1951 és 1953 között családjával együtt kitelepítették. Ezt követően szőlőmunkás, később szakmunkás lett, s tudományos ügyintézőként ment nyugállományba. 1990-ben rehabilitálták, s 1994-ben ezredessé léptették elő.

²⁹⁴ Szepessy-Schaurek Ottmár (1901-1965) A Ludovika Akadémiát 1921-ben végezte el, 1924-ben főhadnaggyá, 1933-ban századossá, 1942-ben őrnaggyá, 1943-ban pedig alezredessé léptették elő. 1928. október. 1.-től a Lovagló- és Hajtótanárképző Iskola hallgatója, majd tanára, 1930. október 15.-től pedig a nemzetközi olimpiai és díjugrató csapat tagja. A magyar királyi honvédség egyik legeredményesebb lovasa volt, az 1936-os berlini olimpián a lovaglás díjugrató számában indult. 1945-től Debrecenben a HM lőügyi-, vonat- és állategészségügyi osztály vezetőjeként teljesített szolgálatot, ezredessé léptették elő. 1948-ban nyugállományba helyezték. 1950. novemberében hírszerzőtevékenység koholt gyanúja miatt Kistarcsára internálták, 1953-ban pedig családjával együtt Domszlóra telepítették ki. 1954-től Pécelen lámpaernyők festéséből élt.

²⁹⁵ Ld. 7., 8., 9., 10. melléklet.

²⁹⁶ HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia 871.könyv, Avatási lajstrom 1941.évre, 167. folyószámon.

²⁹⁷ HL Katonai tanintézetek. V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia. 275.doboz Tablók.

²⁹⁸ nemes dálnoki Miklós Lajos (1919-1995) Dálnoki Miklós Béla fiával Kistarcsán és Recskén is együtt raboskodott Tabódyval

²⁹⁹ Palugyay Ottó (1919-1992)

³⁰⁰ Tersztánykszky Géza (1920-1991)

³⁰¹ Bartha Miklós (1919-1944)

nemes Irsay György³⁰², Ahsbahs Tyrus³⁰³, nemes benedekfalvi Detre György³⁰⁴ után az utolsó nyolcadik rangszámot kapta.

Tabódy az avatáskor adta vissza a korábbi fogdán töltött büntetésért Kisbarnaki Farkas Ferencnek a kölcsonit. A lovát ugyanis sokszor Tabódy lovagolta be, úgy, hogy amikor vágtaból megállította, akkor mindig a füle közé vágott a lovaglópálcával. Az avatáson a vezérlő tisztnak vágtaban kellett odamenni és jelentést beadni a kormányzó helyett megjelent honvédelmi miniszternek, majd háromszor tisztelegni a kardot a melléhez emelve és leengedve a láb mellett. Kisbarnaki, mikor először leeresztette a kardot, a ló kiugrott, a lovas pedig a nyereg alá esett, a ló nyakát átkarolva.³⁰⁵

A harmincas évek végén az egyre erősödő német propaganda térnyerése ellenére a „huszárok” és Tabódy egymás közt teljesen nyíltan szidták a németeket. Tabódy társasága (arisztokraták, földbirtokosok), akikkel kapcsolatban álltak, akiknek a családjába udvaroltak, azok mind inkább angol beállítottságúak voltak, általában nagyon kormányzóhű és kormányzótisztelők voltak. Nagynénje, aki a királynőt tanította magyarra annak idején, és aki a legfőbb arisztokráciával volt jóban, legitimista volt.³⁰⁶

A Ludovika elvégzése után kezdte tényleges katonai szolgálatát. (1941. augusztus 20-án nevezték ki hadnaggyá, majd a 2. lovasszázadhoz osztották be.) November 21-én helyezték át a 3/I. Huszárosztály állományából a 3/II. Huszárosztály 3/5 lovasszázadához állományba. Az ezredparancsnokságot és a 3/I. Huszárosztályt Nagyváradon, a 3/II. Huszárosztály parancsnokságot, valamint a 3/4 és a 3/5. lovasszázadot Nagyszalontán szállásolták el.³⁰⁷ Ez igazi gyöngyéletnek számított, hiszen a házaknál elhelyezett huszárokkal nem lehetett olyan feszes katonaeletet folytatni, mint a kaszárnyában. A falusi multságokban, bálokban, disznótorokban kedvelt vendégek voltak a huszárok. Ez az állapot nem is tartott sokáig, rövidesen visszakerültek Munkácsra, ahol két évet töltöttek békés körülmények között folytatva a bevonuló újoncok kiképzését. (1942-ben a 3/II. Huszárosztály Nagyváradról Munkácsra került.)³⁰⁸ (Ebben az időben a sajtóban is megtalálható hirdetés szerint Tabódy keresi elveszett

---

³⁰² nemes Irsay György (1920-2018)

³⁰³ Ahsbahs Tyrus (1919-1996) huszár főhadnagy A Ludovika Akadémiát végezte el, 1944-ben főhadnaggyá lépett elő. 1944. VI. 14.-én a keleti hadszíntérre, mint a 4/4. lovasszázad arcvonal mögötti tisztje, később rövid ideig századparancsnoka a 4. huszárezreddel vonult el. 1945. április 9-én jelentkezett a magyar katonai parancsnokságon, igazolták, s a HM lőügyi osztályán nyert beosztást. 1947. március 1.-én századossá lépett elő, egy év múlva pedig nyugállományba helyezték. 1952. február 26.-án Budapestről Újfehértóra telepítették ki, A kitelepítés megszűnte után gépkocsivezetőként kereste kenyerét.

³⁰⁴ nemes benedekfalvi Detre György (1918-1996)

³⁰⁵ TABÓDY (OHA) 36-37.

³⁰⁶ TABÓDY (OHA) 31.

³⁰⁷ BENE-SZABÓ, 2006. 12.

³⁰⁸ BENE-SZABÓ, 2006. 15.

kutyáját.³⁰⁹⁾ 1943 július 1-jével pedig Nagyváradra vezényelték lovas alantos³¹⁰ tiszti tanfolyamba, amit december 17-én végezett el, 1944 január elsején nevezték ki főhadnaggyá.
311

Miután 1944 márciusában megtörtént Magyarország német megszállása, az új kormány egyre több magyar katonai alakulatot küldött ki a frontra és a mögöttes területekre. Vattay Antal³¹² altábornagy, a kormányzó szárnysegédje, aki a Nádasy huszárezred lovashadosztály parancsnoka volt, ellenezte a honvédség egyetlen lovasságtestének bevetését, s ezzel maga Horthy Miklós kormányzó is egyetértett, (Vattay az egész hadosztály személyi állományát úgy válogatta össze, hogy csupa Horthy-hű ember legyen, jól föl is fegyverezték a magyar viszonyokhoz képest a 17000 fős sereget) de az egyre erőteljesebb német követelésnek nem tudtak ellenállni. A kormányzó a végsőkéig akadályozta, hogy a csapatot kivigyék a frontra. A hadvezetés lehetőleg az anyaország közelében szeretne volna a lovashadosztályt bevetni, jellegének megfelelően egy-egy ellenséges terület megtisztítására olyan módon, hogy a zord idő beálltával a sereget, illetve értékes lóállománya a hátszágban telessen. A németek terve az volt, hogy a német lovasdandárokal együtt az arcvonal mögött, a partizánok által ellenőrzött Pripjagy-mocsarak) területén veti be, ahol nem kell majd harcokszámással számolni. Végül június 6-én dönt el a klesseimi tárgyaláson, hogy bevetésre kerülnek. Vattay seregét így június 11-21 között szállították ki.³¹³(A 3.huszárezred részei 13 -és 15 között indultak el.)

Feladatuk a Pripjagy-mocsarak vidékén, Luminiec körzetében lévő 10-13000 főnyi lengyel és fehér orosz partizánerektől megtisztítani a területet. Ez kb. 100 km², mindenféle harci jármű által járhatatlan terület volt, a gyalogság és a lovasság tudott csak ezen áthaladni. Ide német katona nem tehetett be a lábát. A terület szélén húzódott egy vasútvonal, amely mentén egy erdőirtást készítettek. A mocsarakon a helyi lakosság és a partizánok padlókkal oldották meg a közlekedést. A partizánok könnyű fegyverrel rendelkeztek, ez csupán zavarkeltéshez volt elegendő, de az deszkapadlók alá rendszerint aknákat helyeztek el, amivel rengeteg kárt tudtak okozni.³¹⁴ A mocsárban a deszkapadlók alatt a partizánok aknákat helyeztek el, a három palló

---

³⁰⁹ Kárpáti Híradó, 1944. február 1.

³¹⁰ alantos tiszti: a század v. üteg parancsnokánál alacsonyabb beosztásban levő, általában hadnagyi vagy főhadnagyi rendfokozatú tiszti.

³¹¹ ld 10, melléklet

³¹² Vattay Antal (1891-1966) Vitéz Vattay Antal Pál 1929-ig Vetter Antal magyar katonatiszt, altábornagy a második világháború alatt. 1942-től, a lovassági alakulatok utolsó átszervezése után, az 1. lovashadosztály parancsnoki teendőit látta el. 1944 augusztus elején a magyar II. tartalék hadtest parancsnokaként irányította a Varsó környékére visszaszorult magyar megszálló seregetesteket.

³¹³ SZÁMVÉBER, 2018. 171.

³¹⁴ FRÖHLICH, 2012. 112.

közül, mindig a középső alá tették a robbanóanyagot. Makkay István (1891-1944) vezérőrnagyot felrobbantták.³¹⁵ Tabódy a századával rendszerint nem ment a deszkákra, mellette próbáltak haladni. Egyszer az egyik kedves huszára ott halt meg mellette.³¹⁶ Aki viszont a dorongutakról letért, az beleveszett a mocsárba. Egy alkalommal a partizánok bekerítették az ezredet, csak a legnagyobb nehézségek árán tudtak a gyűrűből kitörni. Gyakori volt, hogy a csapategységek eltévedtek, vagy az élelmet és utánpótlást szállító trén maradt el az alakulattól. A lovasoknak a partizán csoportok váratlan rajtaütéseikkel érzékeny veszteséget okoztak. Az éjszakai partizán és repülőátadások következtében pedig főleg a lóállomány veszteségei nőttek.³¹⁷ Ezt tetézte a június 22-én a szovjet csapatok által megindított Bobrujszkánál offenzívája, amiből csak július 15-re sikerült visszavonulni és kikerülni a szovjetek körbekerítésből Bialowieza környékére. Vattay többször kérte a német parancsnokságtól, hogy alakulatával ne számoljanak, mert súlyos veszteségeket szenvedtek el és a teljesítőképességük határán voltak, de a szovjet támadások miatt még július második felében is súlyos harcokat kellett megvívniuk Mordy és Losice (Varsó és Breszt között) között.³¹⁸ Augusztusban a három hétre tervezett pihenő után a Varsó környéki harcokba vetették be őket, egészen szeptember 19-ig.

Tabódy 1944. június 15-én vonult el a szovjet elleni hadműveleti területre (Visszaemlékezéseiben június 25. körüli kiutazást jelölt meg.), Tabódy hivatásos beosztása századparancsnok-helyettes volt, ez a huszároknál arcvonal mögötti tisztet jelentett, ami azt jelentette, hogy az arcvonal mögötti tisztnek kell parancsolnia a lovak és azok gondozóik fölött. A lengyel partizánok egyszer, mikor elfogták huszárjait, visszaengedték őket, mikor megtudták, hogy magyarok.³¹⁹ Közvetlen előljárói br. Pongrácz Géza³²⁰ alezredes, Baintner László³²¹

---

³¹⁵ FRÖHLICH, 2012. 112., UNGVÁRY, 2005. 268. és a *Sarokba szorított az Isten c.* filmben is van rá utalás

³¹⁶ Ld. *Sarokba szorított az Isten c.* film

³¹⁷ SZÁMVÉBER, 2018. 171.

³¹⁸ SZÁMVÉBER, 2018. 175.

³¹⁹ TABÓDY (OHA) 50.

³²⁰ Pongrácz Géza (1900-1985) 1920-ban hadnagy, 1924-ben főhadnagy, 1933-ban százados. 1942. január. 1-jén a 3. huszárezred ezred elsősegédtisztjévé nevezték ki. 1942. június 20-án a gyorshadtest-parancsnokságra vezényelték. 1943. október 1-én Munkácson a 3/IL huszárosztály parancsnoki teendőivel bízták meg. 1943. május 1-jén alezredessé léptették elő. 1944. június 13-án osztályparancsnokként vonult el a keleti hadműveleti területre. 1944. június 23-án Botowon megsebesült. 1945 májusában szovjet fogságba esett, ahonnan 1950. december 1-én tért haza. Három évet töltött Kazincbarcikán az internálótáborban, utána rendőri felügyelet alatt állott, alkalmi munkával, mint osztályidegen élt 1956-ig, amikor Amerikába távozott.

³²¹ Baintner László (1897-1977) huszárezredes, vezérőrnagy 1940. december 1-én a 2/II. huszárosztály parancsnoka lett, ténylegesen viszont az örkénytábori Lovagló- és Hajtótanárképző Iskola segédtisztje és a harcászati tanára volt. 1942. szeptember 30-án ezredessé léptették elő. Ezután 1944. július 10-ig Nagyváradon szolgált, mint a 3. huszárezred parancsnoka. 1944. június 16-án a lovashadosztály kötelékében ezrede élén vonult el a hadműveleti területre. 1945. május 3-tól október 18-ig amerikai fogságban volt. 1948-ban távozott az országból.

ezredes és Vattay Antal altábornagy voltak.

Tabódy a 3/5 lovasszázad arcvonal mögötti tisztje 1944. augusztus végétől a 3/II. huszárosztály nehézfegyver-századának parancsnoki teendőit is ellátta, szeptember 17-én,³²² szeptember 21-én kapta meg a Tűzkereszt I. fokozatát, november 1-jén sorolták be a IX. rangosztályban a 3. havidíj és honvédségi pótdíj fokozatból a 2. havidíj és honvédségi pótdíj fokozatba.³²³ Lengyelországban Rembertownál)³²⁴ sebesült meg³²⁵ 1944 szeptember 17-én, ez az időpont, amikor a huszárhadosztályt többszöri kérés után kivonták a arcvonalból és megkezdték a hazaszállításukat. Tabódy 1944. október 15-én Lodz-i hadikórházban tartózkodott, majd továbbszállították a kormányzói proklamáció (X.15.) után, és az érsekújvári kórházba került, ahol legényét újból ki akarták küldeni a frontra, de megszöktek a kórházból, hazajöttek, ugyanis esküt kellett volna tennie a Szálásira. 24 óra után már Révfülöpön volt.³²⁶ Révfülöpön nem maradhatott sokáig, hiszen a sebet kezelteni kellett, ezért november 20-tól már Budapestre a magyar vöröskereszt kórházába és Sziklakórházba járt kötözésre.³²⁷ Ekkor került kapcsolatba az ellenállási mozgalomban résztvevő emberekkel, akik kérésére kiment a Csepelen harcoló ezredéhez, hogy lebeszélje őket a harc folytatásáról.³²⁸ Súlyos sebe miatt az ellenállási mozgalomban nem vett részt, de a mozgalom több tagjával kapcsolatban volt és üzenetek közvetítésére alkalmazták. Csak nagyon nagy szerencsével úszta meg a szovjet hadifogságot, egyszer ugyanis egy orosz katona csak annyit kérdezett, hogy tud-e németül, az igen válasz után pedig már be is rántották a fogolytranszportba, amiből alig tudott kimenekülni.³²⁹

Az 1944-es eseményekről (kiugrási kísérlet és nyilas hatalomátvétel) közeli információkat tudott begyűjteni, hiszen Horthy Zsófiával és Nikolett-tel jó kapcsolatban volt, Zsófiától kapott egy naplót, amiben a pápai nunciátúrán leírta a nyilas hatalomátvétel körüli eseményeket, Tabódy ezt a naplót 1945 után elégette.³³⁰ Tabódy az erdélyi tartózkodása³³¹ alatt ismerte meg

---

³²²BENE-SZABÓ, 2006. 288.

³²³HM HIM Központi Irattár Tabódy István

³²⁴ TABÓDY (OHA) 47. „Fegyverhordozó huszárom, barátom, Tasnádi János a pergőtűzben rám vetődve a testével védett.” (Erdélyi Napló, 1993. október 14.)

³²⁵ *Sarokba szorított az Isten* című filmben elmondta, hogy kétszer sérült meg. Az első egy kisebb sérülés volt, a lapockáját találta el a repesz, a második mindjárt másnap, amikor hajnalban támadták meg a szovjetek őket. Ekkor Tabódy lőtt a hang irányába, így meglátták a torkolatúz által, ekkor egy repeszgránátot lőttek ki felé, aminek következtében a karja megsérült. Egy ápoló ismerőse tanácsára mindig tartott egy lapos üveg rumot sebesülés esetére. Szerencséjére egy német mentőautót találtak a közelben, ami elvitte és megműtötték még aznap délelőtt. egy aacheni orvos operálta meg.

³²⁶ Ld. *Sarokba szorított az Isten* c. film

³²⁷ MARTINKÓ, 1991. 170.

³²⁸ BÖSZÖRMÉNYI, 2005. 184.

³²⁹ UNGVÁRY, 2005.

³³⁰ TABÓDY (OHA) 44.

³³¹ 1942-körül lehetett, 1945-ös levelében már három évi ismeretségről írt neki.

a Horthy- unokákat. Inándra³³² jártak ugyanis udvarolni a Markovits lányoknak, ahol Markovitsné és Horthyné gyakran találkozott, sőt lányaik is összejártak. Tabódy később Budapesten is rendszerint meglátogatta őket.³³³ Már a nyilas hatalomátvétel után történt, hogy a Várban elfogta huszárját egy nyilas járőr, erre Tabódy is beállt az elfogott hadi szökevények sorába. A Toldy reálban volt a nyilas parancsnokság, ahol Tabódy kimentette huszárját.³³⁴ Az ostromot a Török pincében vészelte át az arisztokrata ismerősei társaságában az Úri utca 8. alatt.³³⁵ 1945 február-márciusában operálta csak meg Matolay György³³⁶ a Ilka utcában.³³⁷ A front elvonulása után 1945. április 11-től Honvédelmi Minisztérium Lőügyi osztályánál jelentkezett. Tabódyt a Magyar Honvédelmi Minisztérium Lőügyi Osztályának névjegyzéke alapján az állományba tartozó tisztek között a 14.helyen rangsorolták. Az 1945. július 7-én keletkezett irat Tabódyt főhadnagyként jelöli, amit 1943. augusztus 1-jén kapott meg. A rendszeresített helye a Honvédelmi Minisztérium Bolyai utcai épülete volt.³³⁸ A feladatuk a lőügyi osztályon az volt, ha valaki látott egy uradalmi besütésű lovat, akkor kimentek érte, megalkudtak a gazdával, majd beszállították a központi helyekre, amiből lett egy lovas alakulat. Az akkori fizetése 300 forint körül volt.³³⁹

Az önkéntesen jelentkező tisztek közül csak azok szolgálhattak az új hadseregben, akiket a koalíciós pártok képviselőiből alakult „igazolóbizottságok alkalmasnak találtak.”³⁴⁰ A katonák élhettek az általános demokratikus jogok egy részével, tagjai lehettek a parlamenti képviselettel bíró pártoknak, választók és választhatóak voltak, a laktanyán kívül civil ruhában részt vehettek a pártok nyilvános vagy zártkörű politikai rendezvényein.³⁴¹ Tabódy 1946. június 3-án jelent meg az igazoló bizottság előtt, melyet az 5000/1946. Miniszterelnöki rendelet³⁴² végrehajtásához szükséges volt. A közvetlen illetékes elöljáróinak (Szepessy Saurek) véleménye szerint meggyőződéses demokratikus gondolkodású, szolgálatára való rátermettsége minden tekintetben kiváló, fegyelmezettsége tekintélytisztelő, szakképzettsége

---

³³² Bihar megyei település, Nagyszalontától északkeletre.

³³³ TABÓDY (OHA) 50.

³³⁴ TABÓDY (OHA) 51.

³³⁵ gróf Eszterházy Bernadette (1910-1974) és férje gróf Széchényi Gyula (1910-?), a Markovits-, a Percsevics-családdal, a Mettemich-Sándor Klementina hercegnő (1870-1963) – ld. Tabódy (OHA) 54.

³³⁶ Matolay György (1891-1952) orvosprofesszor

³³⁷ TABÓDY (OHA) 48.

³³⁸ HL H.M. 1945. eln. 27.838. A következő renddel lett beosztva: 5/2 hpcs és a 6/45 áll.p., valamint még ekkor nem igazolt.

³³⁹ TABÓDY (OHA) 59-61.

³⁴⁰ HORVÁTH, 2018. 263.

³⁴¹ HORVÁTH, 2018. 265.

³⁴² 5000/1946. ME rendelet jogerősen igazoltnak nyilvánítottak, aki az 1944. évi október hó 15. napja után eredeti szolgálati helyéről nem távozott el a Duna-Ípoly vonalától nyugatra eső országrészbe - nem érte ide Budapest Székesfőváros területét - és nem távozott el az ország területéről Németország vagy a németek által megszállt valamely más ország területére.

kiváló, kiváló csapatot. 1946. szeptemberében készült el az a határozat, ami megnyitotta az utat számára a hadseregbe.³⁴³ Visszaemlékezése szerint az igazolásnál megkérdezték tőle rokona-e Tabódy Zsolt³⁴⁴ altábornagy. A bizottság előtt így szerzett jó pontot., a Honvédelmi Minisztériumban ekkor már ott dolgoztak korábbi bajtársai is, mint például lovag Ahsbahs Thyrus huszár főhadnagy.³⁴⁵ Egyes korábbi tisztársai (Révay Kálmán³⁴⁶) arra is biztatták, hogy álljon be a kommunista pártba, mert azé az egyedüli jövő³⁴⁷, Tabódy ezt elutasította. 1947. márciusában főhadnagyként századossá léptették elő a III/B állománycsoportban a gyorsfegyvernemnél (lovasság).³⁴⁸

4. Tabódy internálása (1947-1953)

4.1. Az internálás előzményei és a letartóztatás

Magyar Szabadság Párt megalakulása a Független Kisgazdapárt parlamenti képviselőinek kizárásával kezdődött. 1946. március 15-én a kizárt képviselők közül 15-en Sulyok Dezső³⁴⁹ vezetésével (Drózdy Győző, Halter Béla stb.) új párt megalapításáról határoztak. Sulyok egy kereszténydemokrata pártot képzelt el, a párt alapításához szükséges SZEB (Szövetséges Ellenőrző Bizottság) engedélye július 6-én érkezett meg, amit később visszavontak, mivel a párt igen erős ellenzéki hangot ütött meg, de októberben sikerült megújítani az engedélyt. A szervezés igazából ez után indulhatott meg. A programjában talált a polgárság, a középosztály, értelmiség, parasztság és a munkásság is követni valót. A párt alapítói erre különösen figyeltek, hogy minél több társadalmi csoport képviseltesse magát.³⁵⁰

Különösen fontos volt, hogy Pálffy József³⁵¹ vezette keresztény mozgalom is a párthoz csatlakozott (ügyvezető alelnöki tisztséget kapott), akiket még az 1945-ös választás előtt zártak

---

³⁴³ HM HIM Központi Irattár- Tabódy István

³⁴⁴ Tabódy Zsolt (1873-1951) Az első világháborúban fogságba esett, majd Szeged városparancsnoka lett, 1945 után altábornagy. (ld. HL AKVI 9574.)

³⁴⁵ TABÓDY (OHA) 59. Évfolyamtársa volt a Ludovikán, szintén megsérült a keleti fronton, majd 1948-ban nyugdíjazták, 1952-ben pedig kitelepítették., később gépkocsivezetőként kereste a kenyerét.

³⁴⁶ Révay Kálmán (1911-1950) magyar katonatiszt, vezérőrmester, festőművész. 1947-1949-ben a Honvéd Kossuth Akadémia parancsnoka, majd a Honvéd Páncélos Csapatok Parancsnoka volt. Az 1950-ben lefolytatott Súlyomper III. rendű vádlottjaként koncepciós eljárásban halálra ítélték és kivégezték.

³⁴⁷ Sári Katalin: *Az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akar ebben a helyzetben tenni. Interjú vitéz Tabódy István kanonokkal.* (Rebellitas, '56.3. 1994. 11-12/4. 1995. 1-2. 11-19.) 12.

³⁴⁸ Honvédségi Közlöny a Magyar Honvédség számára, 1947. március 14.

³⁴⁹ Sulyok Dezső (1897-1965) magyar politikus, országgyűlési képviselő (1935-1939 és 1945-1947), Pápa város polgármestere, a Magyar Szabadság Párt vezetője

³⁵⁰ SZERENCSE, 2009. 160.

³⁵¹ Pálffy József (1904-1988) magyar földbirtokos, országgyűlési képviselő.

ki, ez volt hivatott megszerezni Mindszenty Józsefnek és a egyházi vezetők támogatását.³⁵² A második világháború után az egyháznak óriási tekintélye volt, jól kiépített szervezeti rendszerrel, erős nemzetközi kapcsolatrendszerrel. A katolikus egyház mellett erős volt a református kapcsolat is, több képviselője az újonnan megalakult pártnak a református egyház tisztviselője volt.³⁵³

A katolikus egyházzal való kapcsolatot erősítette, a fakultatív hitoktatás körül kialakult országos vita, miszerint a kötelező iskolai hitoktatás eltörlést tűzték ki célul a kommunisták (ez az egyház szerepének gyengítéseként értelmezhető). Nem hanyagolható el az sem, hogy azoknak, akik egyik koalíciós párthoz sem akartak csatlakozni, alternatívát nyújtott.³⁵⁴

A párt tömegbázisa elsősorban a fővárosban, a vidéki nagyvárosokban jelent meg. A párt rendezvényein munkások, állami alkalmazottak (postások, vasutasok, rendőrök), kisiparosok, kisvállalkozók jelentek meg. A nők arány igen magas volt, ezt a függetlenségüknek (nem kötötte őket munkahely, szakszervezeti tagság) volt köszönhető. Nem volt elhanyagolható a katonatisztek száma sem.³⁵⁵ Mivel a párt nem rendelkezett jelentős sajtóval (a Holnap című lap néhány kiadást érhetett csak meg), ezért a szervezés leginkább a gyűlésekre, személyes találkozókra korlátozódott, valamint a vezetők beszédeinek sokszorosításából állt. Tabódy 1946 őszén ismerősei, - különösen Pálffy József barátja³⁵⁶- hatására belépett a Magyar Szabadság Pártba. Pálffy József ugyanis ekkor maga köré gyűjtött embereket, köztük Tabódyt, és a Bástya utcai helységben politikai összejöveteleket szervezett, a Szabadság pártba ezeket az embereket vitte magával. Tabódy így került a VII.kerületi szervezetbe. A pártban lévő aktivitásáról annyit tudunk, hogy a VII. kerületben az alakuló ülésen Tabódyt megválasztották a vezetőségbe, választmányi tagnak (titkárnak), Bár nyilvántartott taglétszámuk nem volt, csak alkalmi gyűléseket tartottak, az elnökük Landi István volt, székhelyük az egykori Ady mozi³⁵⁷ mellett lévő helyiségben volt.³⁵⁸ Az országos központ Landi Istvánnak a VII.ker vezetőjének egy ajánló levelet írt 1946 október 25-én, melyben kérték, vegyék fel Tabódyt a választmányba és vonják be az aktív munkába. 1947 tavaszáig aktív tevékenységet folytatott a pártba.³⁵⁹ Későbbi

---

³⁵² SZERENCSE, 2009. 161.

³⁵³ SZERENCSE, 2009. 163.

³⁵⁴ SZERENCSE, 2009. 169.

³⁵⁵ SZERENCSE, 2009. 169.

³⁵⁶Luzsénszky Zsigmondné sz. Pálffy Andrea (1899-1961) Pálffy grófnő volt, Pálffy Józsefnek, a Pálffy Gézának (1900-1952) és a Pálffy Fidének (1895-1946) a testvére. Ő a Damjanich utca 12-ben lakott. Luzsénszky Zsigmondnének mindkét fia (György és Pál) elesett a háborúban, kőszegi diákok voltak ők is. Ezért jelentkezett Tabódy a Magyar Szabadság Pártba, mert nagyon jól ismerte Pálffy Józsefet.

³⁵⁷ Ma a Károly körút és a Dohány utca sarkán található épület.

³⁵⁸BFL XXV. 4f. 4016/1957 Turcsányi Albert és 24 társa 1446.

³⁵⁹ÁBTL 3.1.5. O-11522/4 „Kizártak” 11. (1957. május.17.- Szabadság Párt O-1773 dosszié)

visszaemlékezésében a fő motivációnak a körülményeket, Pálffy Józseffel volt jó barátságát jelölte meg, valamint egy hölgynek akart így tetszelegni.³⁶⁰ Tabódy visszaemlékezése szerint a párt és Mindszenty József közötti kapcsolat felvételre is megkérték, de ezt nem tartotta reálisnak.³⁶¹ Mindszentyt akkor és a későbbi is a nemzeti ellenállásnak élő oszlopának tartotta.³⁶²

Gyakran megfordult a Madách utcai központban is, mind egyenruhában, mind civilben. Jelen volt Sulyok Dezsőnek a Sportcsarnokban megtartott zászlóbontó gyűlésén (1946. november 24.) is. A pártba keresztény elkötelezettsége és antimarxista beállítottsága miatt lépett be.³⁶³ Egyik kortesbeszédét 1947. március 18-án a Somogyi Béla u. 3. alatt mondta el több száz hallgató előtt, a téma a fakultatív hitoktatás volt. Beszédében neveltségessé tette a felekezeti iskolák állítólagos összeesküvését, amelyeket a kommunisták híreszteltek.

A vallás szerepének háttérbe szorításra azt a példát említette, hogy a bársonyszékben ülő politikus részegen a feleségével keverte egykor a csirizt a cipésműhelyében, most miután megunta az asszonyt, váltni készül. A kommunista belügyminiszter³⁶⁴ döntéseit pedig amiatt kritizálta, hogy a baloldali tüntetőknek hetente engedélyezett felvonulást, akik hol egy másik miniszter fejét, hol egy fej káposztát követeltek, addig a katolikus zarándokoknak megtiltották a bazilikától a Rókus kápolnáig tervezett felvonulást. A második előadását 1947. április 18-án tartotta, a magyar ifjúság problémájáról, amiben helytelenítette, hogy a politikai pártállást nézték a tehetség helyett az állások betöltésénél.³⁶⁵ Tabódy később ezekből csak arra emlékezett, hogy a beszéd alatt egy nő feldobta és elkapta gyermekét, annyira tetszett neki a beszéd, valamint arra, hogy a Drozdy Győző³⁶⁶ beszélt előtte és utána.³⁶⁷

Horthy Miklós kormányzó kisebbik fiának, ifjabb Horthy Miklósnak³⁶⁸ két lánya volt első feleségétől, Károlyi Consuleótól.³⁶⁹ Az idősebbik Horthy Zsófia (Sophie),³⁷⁰ a kisebbik Horthy

---

³⁶⁰ TABÓDY (OHA) 64. Itt Zichy Katalinról (1925-?) van szó, aki a második felesége lett Pálffy Józsefnek. Belé volt szerelmes elmondása szerint Tabódy. Zichy Katalinról (Magyar Nemzet 2005. október 15. 23. és 2005. október 22. 38.) Zichy Katalin édesapja volt gróf Zichy István (1879-1951) a Nemzeti Múzeum egykori igazgatója (1934-44).

³⁶¹ Tabódy véleménye szerint Mindszenty az ideológiai párton szerveződő kommunistákkal szemben csak egy ideológia alapján szerveződő keresztény pártot szeretett volna.

³⁶² TABÓDY (OHA) 65.

³⁶³ Tabódy kihallgatása 1947. április 27. (ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa 57.)

³⁶⁴ Rajk László (1909-1949) ekkor a belügyminiszter (1946-1948)

³⁶⁵ Tabódy kihallgatása 1947. április 27. (ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 57.)

³⁶⁶ Drozdy Győző (1885-1980) politikus, újságíró

³⁶⁷ TABÓDY (OHA) 64.

³⁶⁸ ifjabb Horthy Miklós (1907-1993) Horthy Miklós kormányzó kisebbik fia.

³⁶⁹ Károlyi Consuelo (1905-1976) Károlyi Imre és nagykárolyi gróf Károlyi Zsófia leánya.

³⁷⁰ Horthy Zsófia (1928-2004) Horthy Zsófia kétszer kötött házasságot. Először 1950-ben Henry Freytaggal, akitől elvált, majd 1972-ben férjhez ment Charles de Filliettaghoz, de gyermeke egyik házasságból sem született.

Nikolette.³⁷¹ Horthy Sophie-t Tabódy, elmondása szerint még 1943-ban, nagyváradi tartózkodása idején, egy vadászat alkalmával ismerte meg, és később többször meglátogatta őket. A frontról való hazajövetel után még találkoztak néhányszor, de a lányok decemberben elhagyták az országot, először Bajorországba, majd Svájcba kerültek.³⁷²

A meglévő levelek szerint³⁷³ Sophie leveleiből egy őszinte, rajongó kislány képe rajzolódik ki, aki naplószerűen számol be az őt körülvevő eseményekről. Tabódyt becézgetve Stefikémnek szólította. Az első levél 1945. április 18-án íródott, az utolsó december 3-án. (Ekkor a lányok, édesanyjukkal a németországi Isnyben tartózkodtak.) Leveleiben szó esik a német csapatok meneküléséről, az amerikaiak és a franciák bevonulásáról. Több levelében megemlíti, hogy hiányzik neki Tabódy, aki meg tudná őt nyugtani.³⁷⁴ Szofi a sebesültek ellátásában is részt vett, amiről megint csak Tabódy jut eszébe.³⁷⁵ A céljuk, hogy Svájcba szeretnének bejutni. Júliusi levelében emlékezett meg arról, hogy még otthon (Magyarországon) az elválásukkor Tabódy találta ki a levelezést, akkor még csak sírt, most, hogy csak ő ír (november óta nem kapott választ), ezért egy jó mennyasszonyhoz hasonlította magát. Érzései azt súgták neki, hogy a sarkon találkozik Stefivel. Júliusi levelében azt írta,³⁷⁶ hogy milyen jó barátság van közöttük, ha találkoznának minden zökkenő nélkül folytatnák tudnák a beszélgetésüket, szeretne megint szerelmes lenni, mint két évvel ezelőtt. Augusztus 20-i levelében a lezuhant Pista³⁷⁷ bácsiról és Tabódy névnapjáról emlékezett meg, többször arról álmodott, hogy ott van náluk. Szeptemberi levélben méltatta Tabódyt, aki megtanult a másik kezével is írni sebesülése után. Decemberben pedig megemlékezett arról, hogy egy éve (1944.dec) jöttek el Grótról (Zalaszentgrótról), az volt az utolsó találkozásuk egyben. Féltehetjük a kérdést, hogy az ifjú katonatiszt miért nem követte Zsófit? Tabódy a disszidálásról *a Balalajka film*³⁷⁸ miatt is letett (kedvenc filmje volt),³⁷⁹ másrészt komolyabb kapcsolat nem volt közöttük, eljegyzés, házasság soha nem került szóba

---

³⁷¹ Horthy Nicolette (1929-1990)

³⁷² Tabódy kihallgatása 1947. április 27. (ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 56.)

³⁷³ Horthy Sophie levelei Tabódy Istvánnak 1945.április 18. és 1945. december 3 -a között írt levelei Mattiassich Gábor tulajdonában találhatóak. A fotómásolatok a szerző tulajdonában

³⁷⁴ Horthy Sophie levele Tabódy Istvánnak. 1945. április 29. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

³⁷⁵ Horthy Sophie levele Tabódy Istvánnak. 1945. április 9. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

³⁷⁶ Horthy Sophie levele Tabódy Istvánnak. 1945. július 5. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

³⁷⁷ Horthy Istvánról van szó

³⁷⁸ A Balalajka egy 1939-ben készült amerikai zenés romantikus film, amely az 1936-ban készült, azonos című londoni színpadi musical alapján készült. A producere Lawrence Weingarten, a rendező pedig Reinhold Schunzel, a főszerepben Nelson Eddy és Ilona Massey.

³⁷⁹ TABÓDY (OHA) 76.

közöttük, ez csak az újságírók leleménye volt, ők csupán táncoltak egymással, jó barátság volt közöttük.³⁸⁰

Tabódyt 1947. április 25-én délután tartóztatta le a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya (ÁVÓ), és mindjárt külön cellába helyezték el a hírhedt Andrassy út 60.-ban.³⁸¹ Elmondása szerint a letartóztatás a minisztériumi épületben történt, emlékei szerint Tildy Zoltán köztársasági elnök aznap látogatta meg az intézményt.³⁸² (Az első ember, akivel ott találkozott, az Mélik Endre³⁸³ volt, aki kopogtatott a zárkáján a szomszéd fogdából.³⁸⁴)

Az első írásos jelentést másnap Vágó Ödön³⁸⁵ százados készítette, amiből kiderült, hogy Tabódy éppen Zichy Kata (Katalin) grófnőnek írt levelet, amikor letartóztatták. Tabódy kérte, hogy az édesanyját és a Szabadság Pártot értesítsék letartóztatásról. A házkutatás eredményeként³⁸⁶ az albérletében a párt röpcéduláit³⁸⁷ találták meg és még három borítékot³⁸⁸ genfi bélyegzővel. A jelentés kitért politikai tevékenységére, ráadásul külföldi lapokat is akart informálni pártja álláspontját beleszöve. Az első cikke a szénbányák államosításáról, a második a magyar munkásságról szólt. Tagadta azt, hogy a párt felsőbb utasításra cselekedett volna. (A tollal írt feljegyzés szerint a jelentést Péter Gábornak terjesztették fel.)³⁸⁹ A részletes kihallgatást április 27-én délelőtt tartották meg, ahol Tabódyt gyanúsítottként vallatták.³⁹⁰ Ekkor Horthy Sophie-val való kapcsolatáról, a katonaságban és pártban betöltött szerepéről kellett beszélnie. Tabódy elmondta, hogy a Horthy lányok értesítették, hogy Genfben tartózkodnak és ne Horthy névre, hanem „Carol”-ra címezze a leveleit. (Tabódy szerint borzasztóan megörültek, amikor megtudták, hogy a levelek valójában kitől vannak.³⁹¹)

---

³⁸⁰ TABÓDY (OHA) 76.

³⁸¹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 6.

³⁸² TABÓDY (OHA) 65.

³⁸³ Mélik Endre (1904-1991) Birkózóbajnok, tisztviselő, antifasiszta ellenálló. 1945 és 1953 között folyamatosan letartóztatták, internálták.

³⁸⁴ TABÓDY (OHA) 67.

³⁸⁵ Vágó Ödön a budapesti ostrom alatt, mint szökött szociáldemokrata munkaszolgálatos rejtőzködött a főváros X. kerületében. 1945 februárjában – az MKP ajánlására – belépett az újjászervezett rendőrségbe, majd 1945 novemberétől tagja a Politikai Rendészeti Osztálynak. Vágó szerepel az 1945-ös Budapesti Detektív Rangsorban, beosztás és pontos állományhely megjelölése nélkül. (ÁBTL 4. 1. A-191.)

³⁸⁶ 2 levél Zichy Kata (Katalin) grófnőnek és egy összetépett levél Zichy Klára grófnőnek. Itt Zichy Katalinról van szó mindkét esetben. (ÁBTL 2.5.3. 75631/1949. Tabódy István 43.)

³⁸⁷ ÁBTL 2.5.3. 75631/1949. Tabódy István 43. (Ebben találhatóak: Magyar Szabadság Párt levele Tabódynak, könyv a zászlóbotó nagygyűlésről és Sulyok Dezső 1946 július 24-i beszéde, valamint Vásáry János 1947. március 18-i beszéde)

³⁸⁸ ÁBTL 2.5.3. 75631/1949. Tabódy István 43. Az jelentésben csak az olvasható, hogy „levél Tabódynak”

³⁸⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 8.

³⁹⁰ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 55-61. és ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 14-19.

³⁹¹ Sári Katalin: *Az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akar ebben a helyzetben tenni. Interjú vitéz Tabódy István kanonokkal.* (Rebellitas, '56.3. 1994. 11-12/4. 1995. 1-2. 11-19.) 12.

Első kortesbeszéde másolatát is elküldte, ami nagyon tetszett a lányoknak. Ekkor már azon is gondolkozott, hogy tudósításokat is küldjön Svájcba a magyar helyzetről. Arra gondolt, hogy ezzel egy kisebb anyagi bázist teremt a lányoknak (Tabódy azt hitte, nyomorognak Svájcban a Horthy-lányok.³⁹²), másrészt a külföldi sajtónak reális képet akart festeni maga és a pártja szemszögéből. Sophie végül nem kért a támogatásból, azt írta neki, inkább csomagban visszaküldi a cikkekért kapott pénzt. A kiküldött írások főleg gazdasági vonatkozású cikkek voltak, amit egy újságíróknak kellett küldenie, akit Gyalavári Zoltánnak hívtak. A leveleit magyarul, németül és angolul írta, az angolt egy amerikai őrmesterrel fordíttatta le. A levelezésről pártja nem tudott, de szeretne volna a párt programját is kiküldeni. Elismerte a kihallgatás során, hogy híve a demokráciának, de hangoztatta, hogy egy munkáspárti kisebbség gyakorolja jelenleg (1947) a hatalmat, véleménye szerint a jövő a Szabadság Párté.³⁹³ (Későbbi elmondása szerint a kihallgató, aki abszolút korrektül és nagyon jóindulatúan bánt vele, nem engedte, hogy „elvágja” magát.³⁹⁴)

Az internálási javaslatot a kihallgatás alapján még aznap kiállították, melyet Tímár István³⁹⁵ ezredes, alosztályvetető és Vágó Ödön százados látott el kézjegyével.³⁹⁶ Az indoklásban kiemelték, hogy cinikusnak, minden megbánás nélkülinek, fanatikusnak és meggyőzhetetlen beállítottságúnak vélik, legfőbb hibájának pedig azt tartották, hogy a „*demokratikus köztársaság érdekeit sértő beállítottságú cikkekkel akarta az ország érdekeit lerombolni.*”³⁹⁷

Másnap Tímár István Péter Gábornak³⁹⁸ továbbította a kihallgatási anyagot és egyben megjegyezte, hogy a Népbíróság elé állításra nem lát komoly törvényes alapot, ezért elkészítette az internálási javaslatot. Ezen kívül utasítást kért a sajtónak való kiadásra. A helyeslő válasz a tartós internálással kapcsolatban az iraton látható.³⁹⁹ Április 30-án az ÁVÓ elküldte a Honvédelmi Minisztérium katonapolitikai osztályának Tabódy internálási javaslatát a demokratikus hadseregtől való eltávolítása céljából,⁴⁰⁰ valamint a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitánysága Fogház és Toloncúgyi alosztályának a belügyminiszteri jóváhagyást

---

³⁹² TABÓDY (OHA) 65.

³⁹³ Tabódy kihallgatás 1947. április 27. (ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa 61.)

³⁹⁴ TABÓDY (OHA) 66.

³⁹⁵ Tímár István államvédelmi ezredes a Politikai Rendészeti Osztály egyik megszervezője, később az ÁVO és a BM ÁVH Vizsgálati Osztályának vezetője, Péter Gábor helyettese. 1948. decemberétől az Igazságügyi Minisztérium főosztályvezetője. A törvénytelenések miatt 1953-ban elítélték Péter Gábor ügyének harmadrendű vádlottjaként

³⁹⁶ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 47-48.

³⁹⁷ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 47-48. és ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 12-13.

³⁹⁸ Péter Gábor (1906-1993) kommunista politikus, az Államvédelmi Hatóság vezetője 1945 és 1953 között.

³⁹⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 20.

⁴⁰⁰ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 22

az internálásra.⁴⁰¹ Ráadásul még feljelentették könyvek rejtegetése miatt is, Mindszenty *Az édesanya*⁴⁰² és Ashihei Hinó *Jelenteni valónk nincs*⁴⁰³ című művek miatt.⁴⁰⁴

Az internálás, más néven rendőrhatalósági őrizet alá helyezés államigazgatási kényszerintézkedés. A hatalom azért alkalmazta ezt az eljárást, hogy „kivonja a forgalomból” a társadalom azon tagjait, akiket az érvényben lévő törvények szerint és az elégtelen bizonyítékok alapján nem tudnak bíróság elé állítani, illetve elítélni. Az internálást minden előzetes vizsgálat nélkül, politikai megítélés alapján közvetlenül hajtották végre az erre kijelölt karhatalmi szervvel. Az internálás időtartama legalább 6 hónap, legfeljebb 24 hónap lehetett. Internálás sorsára kerültek elsősorban a politikai rendőrség jóvoltából a kommunistákkal rivális pártok képviselői, valamint azok, akiket a kommunista hatalom útjában voltak. 1945-től fokozatosan egyre nagyobb hatáskörrel rendelkező ÁVÓ, majd ÁVH a bírósági végzést felülbíráltta, esetünkben, ahogy 1946-tól sok más esetben is, a felmentő határozat után a szabadulót lefoglalták és internálták, ezzel ugyanis nem kellett bizonyítani a „bűnös” cselekedeteit. Az 1947-es választások után a kommunista diktatúra megszilárdulásával egyre jobban bővült az internálótáborok létszáma: pártok képviselői (egykori koalíciós társak - kiszáradtak, szociáldemokraták), egyetemisták, minisztériumi tisztviselők, egyházak képviselői adták a derékhatat.

A korabeli sajtó rendkívül nagy érdeklődéssel⁴⁰⁵ tárolta az eseményeket az ünnepi május 1-jén megjelenő lapokban, köszönhetően a Szabadság Pártban való szereplésnek, a Horthy-családdal való kapcsolatnak és a katonatiszti mivoltának. Ekkor napilapokat elsősorban a koalíciós pártok tudtak működtetni, ezek voltak a közvéleményformálás elődleges eszközei, így a pártok közötti küzdelem itt zajlott. A lapok példányszáma változó volt a Szabad Nép 90 ezer, a Népszava 80 ezer, a Kis Újság 130 ezer, a Szabadság 35 ezer példányban jelent meg 1947 áprilisában.⁴⁰⁶ Éppen ezért is emelkedik ki ennyire Tabódy Szabadság Pártban betöltött szerepe. Megfigyelhető, hogy a baloldali pártokhoz köthető lapok kiemelik Tabódy Szabadság párti

---

⁴⁰¹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 23.

⁴⁰² Mindszenty hercegrímás mélységesen szerette édesanyját, és mélységesen tisztelt minden édesanyját. 1940-ben, még zalaegerszegi apát-plébános korában már harmadik kiadásban jelent meg *Az édesanya* című könyve, amely vallomás az ő nő-tiszteletéről és anya-szeretetéről.

⁴⁰³ A távolkeleti háború nagy írójának könyve hazájában és külföldön nagy népszerűsége tette szert. Ahogy Ashihei Hino a maga háborús élményeit és érzelmeit leírja, abban semmi gyűlölet nincs az ellenfél iránt, de jóval több az emberi gyengédség.

⁴⁰⁴ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 23.

⁴⁰⁵ *Letartóztattak egy demokrácia ellen izgató szabadságpárti századost.* Hajdú-Bihari Napló, 1947. május 1., Dunántúli Népszava, 1947. május 16.

⁴⁰⁶ HORVÁTH, 2013. 28.

szerepét, míg a többiek (Kis Újság, Magyar Nemzet), ezt sokkal visszafogottabban teszik meg, inkább a katonai szálat emelik ki.

AZ MKP elsődleges véleményformálója a Révai József szerkesztette, reggelente megjelenő Szabad Nép, a „*Letartóztatták Tabódy századost, Horthy hírügynökét. A szabadságpárti katonatiszt kapcsolatot tartott fenn a köztársaság külföldön élő ellenségeivel.*”⁴⁰⁷ címmel jelent meg, ugyanazon az oldalon „*Kisgazda képviselők országjárása Zemplén megyében. Sulyok barátai és német tábornokok gyászolói.*” tudósítás alatt. A lap rendkívül jó kapcsolatban volt az Államvédelmi Osztállyal, így a még nyomozati szakaszban lévő ügyekben is gyakran már-már bírói ítéletekhez hasonló állításokat fogalmaztak meg. A párt déli kiadású napilapja a Szabadság volt ez ügyben a legaktívabb a címlapon öles betűkkel hirdették, hogy „*Internálták Tabódy István századost, a Sulyok-párt választmányi tagját. Horthyék megbízásából külföldön lázított a magyar demokrácia ellen.*”⁴⁰⁸ A szegedi kiadású Délmagyarország még tovább ment, egész egyszerűen lefaszázta Tabódyt. „*Tabódy István szabadságpárti fasiszta honvédszázadost letartóztatta a rendőrség. Horthy bizalmasa izgatott a magyar köztársaság demokratikus berendezkedése ellen.*”⁴⁰⁹, a debreceni Néplap egy kisebb cikkben „*Letartóztattak egy demokrácia ellen izgató szabadságpárti századost.*”⁴¹⁰, a pécsi Új Dunántúl három nappal később „*Sulyok választmányi tagja, a magyarság rágalmozója*”⁴¹¹ címet választotta. Az SZDP hagyományos tradicionális napilapja a Népszava „*Letartóztatták Tabódy századost Horthy ügynökét. A szabadságpárti katonatiszt kapcsolatot tartott fenn a köztársaság külföldön élő ellenségeivel*”⁴¹² üzent az olvasóinak. A szintén szociáldemokrata, de még újnak tekinthető országos napilap a délutánonként megjelenő és népszerűségében a Népszavát is lehalmozó⁴¹³ Világosságnál a címlapra került, sőt még tudósítót is küldött Tabódy albérleti lakására. „*Elfogták a Horthy-család budapesti ügynökét. Tabódy István századost, a Szabadság-párt egyik fővárosi vezetőjét. A kivégzett Pálffy Fidél nővérénél lakott Tabódy százados.*”⁴¹⁴ címen érzékeltette a helyzet összetettségét. A pécsi Dunántúli Népszava kisebb cikkében (*Szabadságpártot vezetőiről.*) közölte a hírt.⁴¹⁵ A Nemzeti Parasztpárt központi lapja az esti Szabad Szó is a címlapon tálalta, hogy „*A Horthy-család bizalmasa és a Sulyok-párt*

⁴⁰⁷ Szabad Nép, 1947. május 1.7.

⁴⁰⁸ Szabadság, 1947. május 1. (Az újságcikket a Sarokba szorított az Isten című filmben is felolvasták.) ld.11. melléklet

⁴⁰⁹ Délmagyarország, 1947. május 1. 6.

⁴¹⁰ Néplap, 1947. május 1.5.

⁴¹¹ Új Dunántúl, 1947. május 4.5.

⁴¹² Népszava, 1947. május 1.

⁴¹³ HORVÁTH, 2013. 17.

⁴¹⁴ Világosság, 1947. május 1.1. ld. 12. melléklet

⁴¹⁵ Dunántúli Népszava 1947. május 1. 3.

választmányi tagja volt a demokráciát eláruló Tabódy százados.”⁴¹⁶ A Független Kisgazdapárt legfontosabb napilapja, még a II. világháború előtt megszerzett Kis Újság egy szolid cikkben „Őrizetbe vettek egy honvéd-századost, aki összeköttetést tartott fenn a Horthy-családdal.”⁴¹⁷ hozta a hírt, a párthoz tartozást a tudósítás végén közölték. A Magyar Nemzet egyszerűbben tudatta: *Letartóztatták Tabódy István századost.*⁴¹⁸ Korszakunkban meglehetősen hangsúlyosan politikai üzeneteket is közvetítettek a vicclapok (Ludas Matyi, Pesti Izé, Szabad Száj) A kisgazdapárti, de szociáldemokrata szerkesztővel rendelkező Szabad Szájban sem maradt el a reagálás az ügyre, ahol a következő „Olvasta? A Magyarországról külföldi lapokban megjelent hazug hírek szerzője egy Tabódy nevű alak, még ma is aktív százados. -Érthető, hogy százados. – Miért? -Hát minden századik szava igaz.” humorosnak szánt szóviccel jelentkeztek.⁴¹⁹ Tabódyt május 1-jén szállították át az Andrássy út 60-ból a Mosonyi utcai Tolonházba (*öt-hat napig lehetett ott, az átszállításkor a rikkancsok kiabálták az utcán, hogy letartóztatták Tabódyt*⁴²⁰). Az internálási véghatározatot Münnich Ferenc rendőraltábornagy május 3-án írta alá,⁴²¹ (augusztusban utasították el a fellebbezését⁴²²), 1947 októberében⁴²³ és 1948 áprilisában,⁴²⁴ (1948 szeptemberében Zalatnay József a Toloncúgytól érdeklődött Tabódy internálásának szükségességéről)⁴²⁵, 1948 októberben,⁴²⁶ 1948 decemberében⁴²⁷ és 1949 májusában⁴²⁸, 1949 szeptemberében⁴²⁹ újból megerősítették. Tabódy internálását Katona Politikai Osztály pedig azért tartotta fontosnak a Belügyminisztérium kérdésére válaszolva, mert *”ő olyan személyekkel áll kapcsolatban, akik demokráciaellenesek. Az ország hírnevét veszélyeztette, a választási időszak alatt ez fokozottabban fennállt.”*⁴³⁰

Tabódyt itt fenytették meg először 14 napi zárkára, ugyanis elkoboztak tőle némi mazsolát és csokoládét, amire ő úgy válaszolt, hogy majd ősszel mi is így bánunk önökkel. Ezért szigorított fogházat kapott, Tabódy válaszképpen a nemzetközi sajtóban való megjelenéssel

⁴¹⁶ Szabad Szó, 1947. május 1.1.

⁴¹⁷ Kis Újság, 1947. május 1.2.

⁴¹⁸ Magyar Nemzet 1947. május 1. 5.

⁴¹⁹ Szabad Száj, 1947. május 10. *Olvasta? A Magyarországról külföldi lapokban megjelent hazug hírek szerzője egy Tabódy nevű alak, még ma is aktív százados. -Érthető, hogy százados. – Miért? -Hát minden századik szava igaz.*

⁴²⁰ TABÓDY (OHA) 66.

⁴²¹ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 51.

⁴²² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 44.

⁴²³ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 14. (1947. október 7.)

⁴²⁴ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 20. (1948. április 10.)

⁴²⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 75.

⁴²⁶ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 78.

⁴²⁷ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 35. (1948. december 22.)

⁴²⁸ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 37. (1949. május 17.)

⁴²⁹ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 43-44. (1949. szeptember 30.)

⁴³⁰ ÁBTL 2.5.1. 609666/1949. Tabódy István 9. (1947. július 7.)

vágott vissza.⁴³¹ (*Kapott szüleitől pokrócot és két tábla csokit, amit elvettek tőle, mondta, hogy meglátják mit kapnak, ha jönnek az amerikaiak. ezért kapta a fegyelmet.*⁴³²) Nem egész két hetet töltött itt, május 13-én helyezték át a Buda-Déli központi internálótáborba.⁴³³

Az átkísérés alkalmával összebilincselte állapotban a Petőfi híd táján (*az Erzsébet híd helyén álló pontonhídnál akart megszökni.*⁴³⁴) szökést kísérelt meg (Király Sándor őrmester kísérte át még két másik őrizetessel -nyilasokkal).⁴³⁵ A sajtó kiemelt figyelme ekkor természetesen már nem a teljesen ellehetetlenedő Szabadság Párt egykori tagjának szólt, hanem a „reakciós tisztek” hadseregéből eltávolításának érdekében indított kampány része.

A Reggel (júniusi cikkében) már a másik Horthy-lánnyal hozta kapcsolatban *Horthy Nicolette vőlegénye megugrott a Szabadság hídnál, de a hosszú hajsza után elfogták*, a cikkben még Tabódytól is idéznek, *hogyan megváltozik még a világ, én mindenesetre jól megnézem a maga arcát*, mivel ezt mondta az egyik nyomozótisztnek.⁴³⁶ A szociáldemokrata lapok még ekkor is figyelemmel kísérték az ügyet. A Kossuth Népe (igaz szeptemberi cikkében) *Tabódy volt huszárszázados megbilincselve el akart szökni címmel taglalta az esetet.*⁴³⁷, a hódmezővásárhelyi Alföldi Újság „*Billincsbé vetve rohant a Horthy-leány vőlegénye*”⁴³⁸ címet választott. Az augusztusi Világosság cikk⁴³⁹ összefüggésben hozta Pálffy József megszökése ügyében említette a napilap, majd a szeptemberi számában újra beszámol a témáról: „*Szerelem, politika, üzlet... A Horthy-család tagjai Magyarországot gyalázó cikkeket helyeztek el Svájcban. Megdöböntő részletek Tabódy István századosnak a népügyészségen tett vallomásaiból*”⁴⁴⁰ címmel. A Képes Figyelő „*Horthy unokája és Tabódy honvédszázados svájci akciója a demokrácia ellen*”⁴⁴¹ címmel megjelenő cikk Horthy Szofi leveleiből részleteket is közölt.

---

⁴³¹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 31. (32.) 1947. május 7. Illés László százados jelentéséből

⁴³² TABÓDY (OHA) 67.

⁴³³ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 34.

⁴³⁴ TABÓDY (OHA) 65-70. A szökésről itt részletesen beszámol.

⁴³⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 36.

⁴³⁶ A Reggel, 1947. június 23. 2. „*A rendőrség néhány héttel ezelőtt őrizetbe vette Tabódy István huszárszázadost, aki ifj. Horthy Miklós lányának, Horthy Nicolettenek volt a vőlegénye. Kiderült róla, hogy a demokráciát rágalmozó cikkeket küldött ki Svájcba, ott tartózkodó volt menyasszonyának, aki azután külföldi lapokban elhelyezte azokat. Amíg az ügy bíróság elé kerül, Tabódyt hat hónapra internálták. Szombaton estefelé kísérték át a toloncházból a Budaörsi úton lévő központi internáló táborba. Szijbilincs volt a csuklóján, mert már a toloncházban renitensen viselkedett. Az egyik nyomozótisztnek azt mondta, hogy „megváltozik még itt a világ, én mindenesetre jól megnézem a maga arcát.” Nagyobb csoport internálttal együtt két rendőr kísérte Budára Tabódyt, aki a Szabadság hídnál kiugrott a sorból és a Belváros felé futott. Az egyik rendőr utána eredt, de a nagy forgalomban nem használhatta fegyverét, ezért csak mintegy tízperces hajsza után sikerült elfognia, a járőrök segítségével. Az internáláson kívül most szökési kísérletért külön megbüntetik.*”

⁴³⁷ Kossuth Népe, 1947. június 23. 3.

⁴³⁸ Alföldi Újság, 1947. június 24. 3

⁴³⁹ Világosság, 1947. augusztus 24. 1.

⁴⁴⁰ Világosság, 1947. szeptember 12. 5.

⁴⁴¹ Képes Figyelő, 1947. szeptember 13. „*Édes öreg Barátom! Boldog voltam, amikor megkaptam leveledet. Beszédeidet is cikkeidet most olvastam, gratulálok! Nem néztem ki Belőled, hogy ilyen keresztényi felfogásod van.*”

A rendőrök és az utcai járókelők segítségével tudták csak elkapni. Ezért két hét sötétzárkát, böjttel szigorítva, 30 napi kemény fekhelyet és 3 havi összkedvezmény megvonást kapott, illetve állandóan a fogdaépületet jelölték ki számára tartózkodási helyéül. A foglárnak azt az utasítást adták, hogy mindig külön zárkában tartsa, sétára nem mehetett, az ürülécsöbröt és ivóvizet 24 órában egyszer cserélhette, az örök semmi kérdésére vagy kérésére választ nem adhattak, a köszönését sem fogadhatták.⁴⁴²

4.2. A Buda-déli internálótáborban (1947-49)

A tábort az egykori Károlyi-laktanya helyén a háború után gyűjtőtáborként hozták létre, majd 1946 őszén a Magyar Államrendőrség Központi Internálótáborra lett, amit 1949 tavaszán áttelepítettek Kistarcsára. A bejárat két oldalán egy-egy toronyépületben őrizték az elkülönített személyeket, a fogdákat is itt alakították ki. A Buda-déli Központi Internálótáborba Tabódy már büntetéssel került, de ez a tábor akkor még össze sem hasonlítható a recski szigorról, (Haller István a közelében⁴⁴³ raboskodott) sokat volt magánzárkában a szökése miatt.) Tabódy természetesen fellebbezett az internálási végzés ellen, amit augusztus 5-én utasítottak el BM rendeletben, arra hivatkozva, hogy az ország külpolitikai érdekeit súlyosan sértette, ugyanis az 1946. VII. tc.-ben ütköző sajtóközleményeket helyezett el külföldi lapokban,⁴⁴⁴ 1947 novemberében⁴⁴⁵ és 1948 januárjában is kihallgatták a népügyészségen. 1948. január 19-én a Budapesti Népfőügyészségen Donner Tibor népügyész jelentése szerint Tabódy két módosítást tett a korábbi vallomásaival ellentétben. Az egyik, hogy nem az államosítást, hanem annak eredményét, a másik pedig, hogy a korábban leírtak szerint nem tudta összeegyeztetni a katonatiszti mivoltát az ellenzéki tevékenységével, ezt igenis meggyőződésből és jószándékból tette. Azt is elmondta, hogy tudomása szerint a cikkei nem jelentek meg, mert a rendőrség azt

---

Való igaz, hogy nem a más piszkálása a fontos, hanem a közös megértés, szeretet. Ami a nagyapát élen (Horthy Miklóst, a szerk.) én nem haragszom és megértelek. A Te véleményed egy-két éve már a saját véleményem is. De fő terme, ha most Pesten élnék Melletted. Itt rossz, állandóan hirtelenül felfentenek bennünket. Látod, minket sem hagynak békében. Szép lakásunk volt, de most szegényebb helyre megyünk, mert a zsebünk kong az ürességtől. Jaj de édes egy kis érzés ez! Remélem az a disznó, aki a tény kitalálta, elnyerte már méltó büntetését. Isten áldjon meg és segítsen drága Angyalkám, sok szeretettel ölel és csókol Sophied. Egy másik levelében így írt: Itt ülök a járdán egy kis kávéház előtt. Az imént ebédeltem állva a diákkantinban, egy frankért. Tegnap moziban voltam, az intermezzót ajdóták fel, a Te szemeidet keresztül néztem. Emlékszel, amikor együtt láttuk! Szeretettel ölel és egy nagy csókot küld a Te Sophied."

⁴⁴² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 28.

⁴⁴³ Haller István (1880-1964) újságíró, keresztényszocialista politikus. Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere (1919. november 24. – 1920. december 16.)

⁴⁴⁴ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa 53.

⁴⁴⁵ Aczél Endre népügyész az államrendőrség budapesti főkapitányságának államvédelmi osztálya népügyészségi kirendeltségének írt levelében kérte, hogy a terhelt kihallgatása szükséges, november 27-én a Markóban kihallgatják (1947. november 11.) (ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 47.)

lefoglalta. A népügyész elrendelte az azonnali szabadon bocsátását, hogy további eljárás céljából a központi internálótáborba kísérjék vissza.⁴⁴⁶

Az ügyben folyamatos a levélváltás az ügyészség és politikai rendőrség között. 1947 októberében Vágó Ödön Timárnak csatolta Tabódy anyagát megfogalmazása szerint a „*népügyész lehetetlen és feleslegesnek látszó kéréseinek elhárítása céljából*”, így átadta az iratokat Timár utasítására.⁴⁴⁷ 1948 májusban Donner Tibor népügyész pótnyomozást rendelt el, azért, hogy kiderüljön, hogy valóban kijutottak-e Svájcba a cikkek, vagy, azt ahogy Tabódy állította, a postán elfogták. Tudakolta, hogy a rendőrség honnan szerezte azt a megállapítást, hogy Tabódy külföldre csempészett cikkeket, a beismerés alapján vagy a levelek elfogásából állították ezt.⁴⁴⁸

1949 februárjában Vágó Ödön Décsi Gyulának⁴⁴⁹ írt feljegyzésén az olvasható, hogy Tabódy Horthy Paulettel (sic!)⁴⁵⁰ levelezett és a levelek csak részben jutottak ki. Leírta az ávós tiszt, hogy Donner Tibor⁴⁵¹ hosszú hónapok óta sürgette a Tabódy levelezésével kapcsolatos részletek kivizsgálását (Donner Tibor népügyész nem látott Tabódy letartóztatására elég bizonyítékot.), olyan kívánságokat írt elő, melyet a ÁVÓ nem teljesíthetett, kérte az ügy ügyészségi nyomozás leállítását.⁴⁵²

Áprilisban a Fogház és Toloncügyi alosztálytól Gáti Emil őrnagy kérdezte, hogy a további internálás szükséges-e.⁴⁵³ Szeptemberi válaszában Décsi Gyula alezredes szükségesnek tartotta az internálást.⁴⁵⁴

Tabódy többször megpróbált levelet is kicsempészni a táborból, 1948 augusztusában azért kapott büntetést, amikor megpróbált az egyik társával két lapot és egy levelet kijuttatni.⁴⁵⁵

---

⁴⁴⁶ ÁBTL 3.1.9. V-63795. Lukács László és tsa. 62. és BFL. XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1445-46.

⁴⁴⁷ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 46.

⁴⁴⁸ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 5.

⁴⁴⁹ Décsi Gyula (1919-1990) ügyvéd, igazságügy-miniszter, az ÁVH-s alezredes.

⁴⁵⁰Itt már összekeverik a Horthy család tagjait. Horthy Paulette (1903-1940) a kormányzó lánya volt. A tárgyalt időszakban már halott volt.

⁴⁵¹Donner Tibor (1910-?) 1919-1927 között a szarvasi Evangélikus Gimnáziumban tanult, ott érettségizett. Jogi doktorra a debreceni egyetemen avatták 1932-ben, 1938 januárjában a szegedi ügyvédi kamara tagjai közé nevezték ki. 1941-1944 között a szarvasi ügyvédi kamara tagja (Magyarország tisztí cím- és névtára - 51. évfolyam, 1944.), 1944 májusában már törölték a szegedi kamarából az ügyvédek névjegyzékéből az 1.210 1944. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében-zsidók megkülönböztető jelzéséről (1944. május 30.), 1946 áprilisában nevezték ki budapesti népügyésszé mint gyakorló ügyvédet (Igazságügyi Közlöny 1946. április 30.), 1946 decemberében törölték az ügyvédek névjegyzékéből (Igazságügyi Közlöny 1946. december 31.) (1948 márciusában a házvetetőnője kifosztotta lakását.) Az igazságügyminiszter dr. Donner Tibort budapesti népügyészi állásából felmentette. (3.975/1949. IV. I. M. sz.). (ld. Magyar Közlöny 1949. január.18.)

⁴⁵² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 81.

⁴⁵³ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 53.

⁴⁵⁴ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 86.

⁴⁵⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 63.

(fogolytársa feljelentette⁴⁵⁶ a levelek kicsempészése miatt). A táborparancsnok, Ruscsák Lajos⁴⁵⁷ a BM ÁVH-nak szeptemberi jelentésében el is küldte az elfogott levelet további eljárás céljából.⁴⁵⁸ Még ebben a hónapban egy fűrészlapot találtak Tabódynál, amiről azt vallotta, hogy a táborrendben tiltott módon magánál rejtett személyi okmányait biztonságosabb helyre akarta ezzel rejtteni.⁴⁵⁹

Tabódy 1948. augusztus 20-án szökést kísérelt meg. Radóczy Dániel szakaszvezető jelentése szerint a délutáni séta alkalmával a sorból kiugrott, és a drótkerítésen átvette magát. Ekkor Tabódyra az őr rálőtt, és üldözőbe vette, majd még további két lövést eresztett meg, végül két társa fogta el a szökevényt.⁴⁶⁰ Ezért büntetésül kapott: 6×6 óráig kurtavasat⁴⁶¹, 15 nap kemény fekhelyet, a 2 hó kedvezményelvonástól eltekintettek az egészsége miatt, de az állandó kéz- és lábbilincs alkalmazásától és a fogdában való elkülönítéstől nem.⁴⁶² Szigorú fenyítése a parancsnokság szerint indokolt volt, mert semmi javulást nem mutatott, és mint volt katonatiszt fokozott mértékben tudatában volt cselekménye súlyos következményének.⁴⁶³ (Tabódy szerint az, akinek előzőleg elmondta szökési tervét, elárulta az öröknek, és az áruló egy másik útvonalra beszélte rá, ahol a kerítésen már nem tudta áthúzni magát.⁴⁶⁴) Más fogvatartottak elmondása szerint Tabódy séta közben hirtelen a falkerítéshez ugrott, hogy átvesse magát. Az őr rálőtt és eltalálta. Megemlégették, hogy a meg nem alkuvó, bátor magatartása bosszantotta a táborparancsnokot, aki mindenféle úton-módon próbálta megtörni, megalázni, de sem a szennyes fogda, sem a „sötétzárka”, sem a bilincs, sem az éheztetés nem járt sikerrel.⁴⁶⁵ Tabódyt augusztus 26-án hallgatták ki, azt mondta, hogy azért akart megszökni, mert az eljárását a népügyészség lezárta, és még mindig internálva volt. Csak a kedvező alkalomra várt, előre kitervelte a részleteket, és nem mondott le továbbra sem a szökési szándékról, mert az internálása nem szűnik meg belátható időn belül.⁴⁶⁶ A nála megtalált fűrészlapról azt állította, hogy a szabaduló társától kapta, akinek a nevére nem emlékezett (Tabódy védte társait!) A

---

⁴⁵⁶ Szörtsey Istvánt (1897-1957.), ezért kihallgatták, amiben elmondta, hogy Tabódy leveleit betette Vízkeleti János fogolytársa bőröndjébe tette. (Szörtseyt később 1956-os ügyek miatt kivégezték.)

⁴⁵⁷ Ruscsák Lajos 1946 októberétől 1949 áprilisáig volt táborparancsnok.

⁴⁵⁸ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 73.

⁴⁵⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 67.

⁴⁶⁰ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 66.

⁴⁶¹ A rabot leültették a földre, a jobb csuklóját a bal, a bal csuklóját a jobb bokához láncolták, a láncok a boka, illetve a csuklócsontra hurkolták és azt húzták össze. Ezzel a büntetett hamar izzadni kezdett, lélegzete akadozott, végtagjai elkékültek, végül elájult. (BANK-GYARMATI-PALASIK, 2012. 24.)

⁴⁶² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 67.

⁴⁶³ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 67. A foglár leírása (ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 68.) és a főtörzsörmester jelentése (ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 69.).

⁴⁶⁴ TABÓDY (OHA) 70.

⁴⁶⁵ NÉMETH, 1991. 61.

⁴⁶⁶ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 72.

szökésről a rendszerváltáskor így nyilatkozott: „Többször próbáltam szökni, terveket dolgoztam ki a szökésre, aztán egy irodalmi élmény, Thomas Mann Józsefének olvasásakor felhagytam a szökéssel.”⁴⁶⁷

4.3. A kistarcsai internálótáborban (1949-1950)

1949 márciusában pedig megkezdődött a központosítás – a Buda-déli egykori központi internálótáborból folyamatosan telepítették át az internáltakat Kistarcsára, 1949. április végétől, május elejétől a központi internálótábort szerepét a kistarcsai tábor vette át.⁴⁶⁸ (1950 májusában a rendőrségtől az ÁVH kezelésébe került a tábor, ahonnan leginkább tovább deportálták a rabokat más internálótáborok felé.)

Tabódy is ekkor került át,⁴⁶⁹ ahol az V. ezredbe sorolták be.⁴⁷⁰ Itt júliusban már idegen nyelvű újságot csempészett be,⁴⁷¹ amiért 10×25 órai böjttel szigorított sötétzárkával és szigorú elkülönítéssel büntette Taródy táborparancsnok.⁴⁷² Az ott raboskodó papokkal (Mócsy Imre⁴⁷³, Fábián János⁴⁷⁴, Márk Lajos⁴⁷⁵) jó kapcsolatban volt. Tabódy kísérté ki a WC ablakhoz bentől a fogdából azokat, akik gyónni akartak. A WC ablak volt az összekötő kapocs, amin keresztül mindenféle csempészárúk jöttek-mentek. Pokrócozás címén vette át a különböző beküldött csomagokat, azokat leltározta, utána mentek pokrócot rázni.⁴⁷⁶ Mivel egy ideig írnok volt a feladata, így sok emberen tudott segíteni (sötétzárkában becsavarta a villanykörtét, újságot

---

⁴⁶⁷ *Emberék, sorsok*, Bicskei Híradó, 1989. augusztus

⁴⁶⁸ BANK-GYARMATI-PALASIK, 2012. 25.

⁴⁶⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 83.

⁴⁷⁰ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 96.

⁴⁷¹ „Buday” jelenti Bodrogi Lászlónak 1958. november 3. Tabódy Kistarcsán fogdáirnok, az V. ezredhez került, majd a fogdában a Leif c. amerikai képeslapot találtak nála nagy csomóban. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 19.)

⁴⁷² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 56. (Ruscásák helyettese Taródi Lajos rendőr alezredes vette át a vezetést 1950 májusáig.)

⁴⁷³ Mócsy Imre (1907-1980). jezsuita szerzetes, biblikus. 1925-ben lépett be a rendbe, Innsbruckban tanult (1933-1938), majd a szegedi szeminárium tanára (1938-1944). 1948-ban Czapik Gyula egri érsek megbízásából Rómában tárgyalt, hatérése után internálták 1949-ben. 1953-ban 9 és fél évre ítélték, de 1954-ben szabadult. Ezután fizikai munkásként dolgozott, majd a Szépművészeti Múzeum kutatója volt (1958-1964). 1965-ben újból letartóztatták, 1968-ban szabadult.

⁴⁷⁴ Fábián János (1918-2000) esztergomi főegyházmegyés pap, örkanonok, budavári plébános. 1940-ben szentelték pappá, 1947-től érseki szertartó és levéltáros. 1948. december 23-án a Mindszenty-ügy kapcsán letartóztatták, 1951-ben szabadult. 1957-1969 között a Központi Szeminárium prefektusa, 1969-től budai várplébános. 1986. július 2 és 1987. március 7 között az esztergomi főegyházmegye kormányzója, 1987 és 1990 között a Központi Szeminárium rektora.

⁴⁷⁵ Márk Lajos (1911-1992) 1949-1953 között volt internálva, szabadulása után Újpesten (1953-58), Újszászon (1958-1962), Boldogon (1962-1966), Mátraszőlősen (1967-) és Mindszenten plébános, nyugdíjazása után Zagyvarékáson tevékenykedett haláláig.

⁴⁷⁶ TABÓDY (OHA) 72.

csempészett be -legújabb Timest-, a vizes kannába ételt tömött, cigarettát osztogatott.⁴⁷⁷ A zárkán vele szemben ült Meszlényi püspök⁴⁷⁸, akit mezítláb futtattak a salakon és minden egyéb kínzásnak alávetettek, és aki aztán később a börtönben meg is halt.⁴⁷⁹ A fogdáknak fűtés nem volt, a folyosót az örök fűtötték, ha WC-re kellett menni, akkor ki kellett kéredezni, de nem mindig engedték ki a rabokat. Ha nem a fogdán volt, akkor az internálótábor-parancsnok két rabra bízta, akik mindenhová követték.⁴⁸⁰

Ez alatt is folyamatos az ügyészség és politikai rendőrség levelezése. 1950 januárjában Csillag Dezső budapesti államügyész közölte az ÁVH-val, hogy Tabódy ügyében a volt népügyészség 1948. március 25-én pótnyomozást rendelt el, többször sürgette azt, kérte az iratok megküldését, mert az igazságügy-miniszter ismételt jelentést rendelt el az ügyben.⁴⁸¹ Februárban Décsi kérte a pótnyomozási átiratot megismételni.⁴⁸² Egy hétre rá Csillag megküldte az átiratot Décsinek.⁴⁸³ Áprilisban Varga László államügyész sürgette meg a pótnyomozást.⁴⁸⁴ Ezt májusban,⁴⁸⁵ júliusban,⁴⁸⁶ augusztusban,⁴⁸⁷ és szeptemberben is megismételte.⁴⁸⁸

4.4. A recski internálótáborban (1950-53)

„Táncoltam mindenféle palotákban egy időben, egy más időben pedig megirigyeltem a tékozló fiút, hogy moslékot ihatott, én pedig makkot rágsáltam Recsken, a lágerben, hogy éhen ne haljak.”⁴⁸⁹

Az MDP Központi Vezetőségének döntése alapján az ÁVH irányítása alatt nyílt meg 1950. július 19-én a recski titkos internáló- és kényszermunkatábor. A tábor titokban működött, tehát itt semmilyen kapcsolatot nem létesíthettek a rabok a hozzátartozóikkal. A rabok a volt

---

⁴⁷⁷ TABÓDY (OHA) 73-74.

⁴⁷⁸ Meszlényi Zoltán (1892-1951) esztergomi segédpüspök (1937-1951) 1950-ben tartóztatták le, internálták Kistarcsára, ahol meghalt. 2009-ben avatta boldoggá a katolikus egyház Esztergomban XVI. Benedek pápa jóváhagyásával.

⁴⁷⁹ TABÓDY (OHA) 79.

⁴⁸⁰ TABÓDY (OHA) 80.

⁴⁸¹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 89. (1950. január 19.)

⁴⁸² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 91. (1950. február 1.)

⁴⁸³ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 92. (1950. február 7.) Ebben már a megszűnt népügyészégi iratait küldte át.

⁴⁸⁴ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 94. (1950. április 6.)

⁴⁸⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 98. (1950. május 23.)

⁴⁸⁶ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 99. (1950. július 1.)

⁴⁸⁷ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 103. (1950. augusztus 8.)

⁴⁸⁸ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 105. (1950. szeptember 21.)

⁴⁸⁹ TABÓDY (OHA) 93.

szociáldemokratákból, a háború alatti németekkel szembeni ifjúsági ellenállás tagjai, kiszagdák, katonatisztek közül kerültek ki leginkább.

Tabódy a recski táborban is rendszeren lázadt az elnyomás ellen, ezért majdnem végig a büntetőbrigádban volt. Ez a táboron belül is elkülönített büntetőbarakk volt. A gúzsbakötést Benkő Györggyel Tabódy bírta a legtovább, hiszen mindkettőjüknek hosszabb alkata volt, a kisebb termetűek ugyanis jobban szenvedtek ettől.⁴⁹⁰ Visszaemlékezéseiben az összes börtönbüntetés közül ezt érezte legnehezebbnek, nemcsak a kötöttség és a fizikai erőltetés, hanem a nagyon rossz koszt, az éhezés és az örök kegyetlen bánásmódja miatt.⁴⁹¹ Bíró Sándor recski rab leírta, hogy Tabódy egyszer éppen kioldotta kb. tizenöt bekötött internáltnak a csuklósíkját, amikor megjelent a foglár és észrevette. Kihozott két széket a folyosóra, rettenetes erővel meghúzta a kötések, majd egy rúd két végét a szék támlájára téve, Tabódyt fejjel lefelé lógatta gúzsba kötve. A székek ülésére pedig egy-egy internáltat tett fel ellensúlyként.⁴⁹² „Dénes István” jelentése szerint Tabódy szerepe a büntetőszázadban a „*lázadó szellem ébredése volt.*” Tabódyt provokátornak és fenegyereknek tekintették, ugyanis a gyanús személyeket provokálta, majd lebuktatta, az öröket pedig szabálytalan megnyilvánulásokra igyekezett rábírnival.⁴⁹³ „Dénes István” szerint a táborban az ellenszegülést, az elégedetlenséget szította, információkat gyűjtött. A vallási és filozófiai vitákban rendszerint részt vett, ha valaki hagyta magát, azt térítésnek fogta fel, és bizalmába fogadta.⁴⁹⁴ Az ávosok dolgozni nem akaró, megátalkodott, veszedelmes, tudatosan fasiszta elemnek titulálták, aki a rendszerük halálos ellensége, és soha nem fog megváltozni. Egyenesen kijelentették, csak a halálával fog jót tenni a rendszernek. A tábor legprominensebb elemének nevezték.⁴⁹⁵ Rabtársai közül többen megemlékeztek, hogy nagyon tudott hatni az emberekre.

Tabódy a recski büntetése alatt határozta el, hogy a papi hivatást fogja választani szabadulása után. Voltak, akik ezért vallási mániákusnak,⁴⁹⁶ vallási tébolyban szenvedőnek tartották, akit csak a vezéri szerepre való törekvés jellemzett.⁴⁹⁷ Volt, aki ezt a börtönévek alatti szenvedésekkel magyarázta. „*Rengeteg időt töltött fogdán ez nyomott is hagyott rajta, nem*

---

⁴⁹⁰ TABÓDY (OHA) 94.

⁴⁹¹ SÁGHY, 2004. 48.

⁴⁹² BÍRÓ, 1998. 71.

⁴⁹³ Tabódy erre így emlékezett vissza: „*Én mint rab mindig megpróbáltam rögtön az őrt beszervezni vagy lefizetni, vagy bármilyen módon egy részt ütni a rácson. Elég egy rabnak elmondani valamit, utána már az egész tábor tudja. Az operatív tisztek tervszerűen minden negyedévben bedobtak és bedobnak valamilyen amnesztia hírt, hogy a hangulatot lekössék, hát ezeket az ember nem hitte el.*” (TABÓDY (OHA) 99.)

⁴⁹⁴ „Dénes István” jelentés Tövölgyi Antalnak 1959. június 16-án. (ÁBTL 3.1.5.O-11522/1. „Kizártak”. 34-37.)

⁴⁹⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 144.

⁴⁹⁶ ÁBTL 3.1.5. M-31486. „Keresztes” 75.

⁴⁹⁷ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 142.

normális, volt alkalom, amikor vallási tébolyba esett."⁴⁹⁸ Faludy György is megemlítette Tabódy vallásosságát,⁴⁹⁹ Erdey Sándor azt emelte ki művében is írta róla, hogy Tabódy magányában sokat imádkozott, fogadalmat tett, hogy ha szabadul, életét Istennek és az egyháznak szenteli, pap lesz. 1950 karácsonyán a büntetőbrigádban megszervezte a karácsony megünneplését, imádkoztak és szent énekeket énekeltek. Ezért beárulta valaki, amiért összevissza verték és fogdára került.⁵⁰⁰ Volt, aki jelentésében megemlítette, hogy Tabódy éjszaka összekuporodva „misézett” egy darab kenyérral.⁵⁰¹ Sasvári Andor⁵⁰² szerint Tabódy e téren valóságos tébolyban szenvedett. A barakkban ismerősei előtt, baráti beszélgetés formájában vallási eszme-futtatásokat folytatott olykor-olykor. Többször arról számolt be, hogy a Jóisten megjelent neki, és útmutatást kapott tőle. Túlzó vallásosságát betegségnek tartotta, senki sem érthette meg magatartásának hátterét.⁵⁰³ Tabódy erről így vallott: *„Recsken egy imaközösséget szerveztem, rózsafüzért imádkoztunk közösen, de ha külön-külön is, akkor is egy időbe imádkoztunk és ez a közösség, ez a feladat és ez a munka, ez nagyon nagy hatással volt rám, mert éreztem, hogy nekem erőt ad a különböző megpróbáltatásokban és azoknak is, akik aztán hozzám csatlakoztak és együtt imádkoztak velem. Hallgattak rám, és én igyekeztem a társaimba is erőt önteni, hogy elbíriák mindazt a kínzást, megpróbáltatást, amin ott keresztül kellett menni.*⁵⁰⁴ *Igyekeztem mindenképpen mindenkit visszatartani az öngyilkosságtól, hiszen az is volt, hogy az illető nem bírta és öngyilkos lett. Én tartottam a társaimba a lelket, hogy biztos szabadulni fogunk előbb vagy utóbb és hát mindenképpen ki kell tartani addig a pontig, lehetőleg jó egészségben, amíg ez be nem következik.*"⁵⁰⁵

A recski ávosok sem tudtak ezzel igazán mit kezdeni. Horák Lajos őrmester 1951 októberi jelentésében megállapította, hogy Tabódy „*állandó imádkozási mániában*” szenvedett és „*igen nagy vallási magatartást is tanúsított*”. Egy ügynök segítségével megtudta, hogy Tabódy egy leendő politikai pártot szervez. Módszerei közé tartozik, hogy olyanért is vállalja a büntetést, amit nem követett el, így növeli a népszerűségét. Tabódy a pártot a római katolikus vallás alaptételeire akarta építeni. Legfőbb célja a vallástalanság felszámolása.⁵⁰⁶ Horák operatív

---

⁴⁹⁸ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 143.

⁴⁹⁹ FALUDY, 1998. 341.

⁵⁰⁰ ERDEY, 1989. 79.

⁵⁰¹ „Keresztes” jelentése Hollandi Pálnak. 1959.november 24. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1, „Kizártak” 76-78.)

⁵⁰² Dr. Sasvári Andor (1923-1994) utászhadnagy, ezredes, posztumusz dandártábornok 1994-ben. Mérnök, az UVATERV tervezője, majd főtechnológusa. Internálták Kistarcsára, Recskre, 1953-ban szabadult.

⁵⁰³ Sasvári Andor jegyzőkönyvéből. Recsk 1952. október 28. (ÁBTL 3.1.9. V-107419. Sasvári Andor 48-49.)

⁵⁰⁴ SÁGHY, 2004. 48.

⁵⁰⁵ SÁGHY, 2004. 71.

⁵⁰⁶ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 106.

tervet is dolgozott ki Tabódy és társai köréről⁵⁰⁷, majd egy ügynököt is szervezett a társaságba.⁵⁰⁸ A részletes környezettanulmányában megemlítette, hogy „*Tabódy a táboron belül a népi demokratikus rend megbukását szervezi. Az angolszászok segítségét várta, igen nagy klerikalista, képes egy káromkodásért szónoklatokat tartani, a barakk vallásos érzelmű tagjait maga köré szokta gyűjteni és imádkozott velük, bizonyos tiszteletet ébresztett maga iránt a vallásos hókuszpókuszaival. Kiválóan látja, hogy a vallás milyen eszköz a politikai tervei véghezvitelében. Vértanúnak tekintette magát, büszke arra, hogy megbüntetik, és ezzel igyekezett szánalmat kelteni maga iránt.*”⁵⁰⁹ Balog László internált jelentése szerint Tabódy a „*karácsonyeste egyházi énekeket énekeltek. Tabódy véleménye az volt, hogy a lógás az hazafias kötelesség, az erőre még szükség van. Szerinte a tábor hű keresztmetszete a kinti életnek, ahol a züllött kocsmatöltelékek dirigálnak, a rendesek dolgoznak. Az imaközösségükből kizárták azt, aki arra viselkedésre nem méltó. Karácsony után éhségstrájkolt és munkát megtagadta.*”⁵¹⁰ 1952 nyarán országosan megkezdtek az internáltak ügyeinek felülvizsgálatát, Recskre is kiküldtek egy különítményt, akik kihallgatták a foglyokat, a büntetőbrigádott ekkor oszlatták fel.⁵¹¹ Így Tabódyt 1952. augusztus 21-én hallgatták ki,⁵¹² és a másnapi javaslatban összegezték viselkedését, mely szerint „*megrögözött ellenség, éhségstrájkot*⁵¹³ *akart szervezni, lázít a munka ellen, nyílt rendszerellenes kijelentései vannak, fanatikus fasiszta beállítottságú*”, javasolják KÖMI-Recsknek való átadását.⁵¹⁴ Egy másik ekkor készült jellemzés szerint Tabódy a „*legnyíltabb ellenséges viselkedést tanúsította, számtalanszor volt fenyítve*”.⁵¹⁵ (Visszaemlékezései szerint 1952-ben egy másik ügybe is bele akarták keverni, de kibírta a fenyítéseket.⁵¹⁶) A vizsgálatoknak volt jó oldala is, mégpedig ezután megszűnt az első

---

⁵⁰⁷ ÁBTL 3.1.9. V-108997. 110-111.: A társak: Moldovány József (1914-?), Szarka Gábor (1917-?). Ivádi Sándor (1903-?), Gaál Sándor (1919-?), Klárai Vilmos (1926-?), Ottó László (1929-?), Csellár Gábor (1929-?), Rippel János (1920-?), Bandl Imre (1921-?), Komáromi István (1915-?), Bereznai Frigyes (1912-?), Erdei Sándor (1920-2010)

⁵⁰⁸ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István. 110.

⁵⁰⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 113-114.

⁵¹⁰ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 115.

⁵¹¹ BANK-GYARMATI-PALASIK, 2012. 43.

⁵¹² ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 119-122.

⁵¹³ Erről „Keresztesi” fedőnevű ügynök is beszámol: Tabódyt Recskben ismerte meg, aki egy alkalommal 10 vagy 12 napos éhségstrájkot kezdett, és erőszakosan kezdték táplálni. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 31-32. „Keresztes” jelentése Hollandi Pálnak 1959. május 29.)

⁵¹⁴ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 123. (KÖMI: Közérdekű Munkák Igazgatósága)

⁵¹⁵ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 118.

⁵¹⁶ 1952-ben kiszállt egy államvédelmi vizsgáló brigád Tóth vezetésével, így volt hónapokon keresztül fogdán. Be kellett volna neki vallania, hogy a Szepesi-Saurek Ottmár és a Bajcsy-Zsilinszky Endréné összeesküvést szöttek az államrend ellen. Szepesi-Saurek 1945 után a lőügyi osztálynak volt a vezetője, ahová a nemzet özvegyei feljártak (Bajcsy-Zsilinszky Endréné, Révai Kálmánné, Nagy Jenőné, Tartsay Vilmosné stb.) Azt akarták elérni, hogy jelentkezzen kihallgatásra, de soha nem jelentkezett. Először több mint hetven, majd másodszor szintén hetven napra került fogdába. Tabódy a gyenge kosztból csak este kapott, az is öt deka volt. A fogda után mindenki öt táplálta, a saját ételükből adtak Tabódynak, így táplálták. (TABÓDY (OHA) 97-99.)

büntetőbrigád, akik mindig többet dolgoztak egy órával reggel és este, vasárnap sem volt könnyebb munkájuk, nem találkozhattak a többiekkel. (Tabódy is ide tartozott.)

1953-ban Sztálin halála, majd az ehhez kapcsolódó enyhülés részeként Nagy Imre "Új Szakasza" politikájának köszönhetően 1953 nyarára megszületett az amnesztia, a táborok felszámolása. Recskén ez augusztusban vált valósággá. Tabódyra a hírterjesztések és a politizálás miatt csak az utolsó csoportban került sor⁵¹⁷, végül 1953. szeptember 18-i keltezéssel szüntették meg internálását, amit Tóth Gyula⁵¹⁸ táborparancsnok írt alá.⁵¹⁹ Ekkor állították ki számára az igazolószelvényt a szállásadó részére a kijelentés teljesítéséről,⁵²⁰ valamint a nyilatkozatot is ekkor írta alá, hogy állami titok minden, amit a táborban látott.⁵²¹ A szabaduláskor társaival együtt bevitték őket egy szabaduló barakkba, felolvasták, hogy szabadulnak másnap. Fölkínálták az ávosok, hogy leviszik őket a faluba, de ezt egyikük sem fogadta el, a faluba leérve először a templomba mentek be.⁵²²

5. Az egykori huszár papság felé vezető rögös útja (1953-1958)

5.1. A Székesfehérvári Egyházmegye és a Központi Szeminárium

Tabódy élete innentől összekapcsolódik a Székesfehérvári Egyházmegyével és a Központi Szemináriummal. Hogyan is nézett ki ez a két fontos eleme a magyar katolikus egyháznak?

A Székesfehérvári egyházmegye (Dioecesis Albae Regalensis) a magyarországi egyházmegyék között a fiatalabbak közé tartozik, hiszen Mária Terézia királynő kezdeményezésére VI. Piusz pápa decretumával 1777-ben alakult meg. Székhelye, központja Székesfehérvár. Az alapítás legfőbb oka a két ősi egyházmegye, a veszprémi és az esztergomi óriási, már kormányozhatatlan kiterjedése, „a mező terjedelme miatt nem lehetett meghallani a pásztor hangját”, szölte az alapító bulla. Az új egyházmegye területét a Szent István-i veszprémi püspökség területéből hasították ki, mégpedig két egykori főseperességből, a székesfehérváriból és a budaiból, továbbá a várpalotai esperesi kerületnek az akkori Fejér megyében elhelyezkedő részéből, ezekkel együtt 62 plébániát ölelt magába. Első püspöke a

---

⁵¹⁷ BANK, 2017. 303.

⁵¹⁸ Tóth Gyula alezredes, 1953 áprilisától szeptemberig volt a recski tábor parancsnoka, ő szignózta a szabadulók papírjait. (BANK, 2017. 384.)

⁵¹⁹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 124.

⁵²⁰ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 125.

⁵²¹ ÁBTL 3.1.9. V-108997. Tabódy István 126.

⁵²² TABÓDY (OHA). 100.

köztisztelőben álló sélyei Nagy Ignác⁵²³ volt. Az egyházmegye területe nemcsak Fejér megyére terjed ki, hanem Pest megyére is (egészen felhúzódik a Duna-kanyarig, Dunabogdányig) és Budapest részeire (budai területek, Csepel-sziget), ezenkívül Veszprém, Komárom, Tolna megyei településeket is érint. Éppen ezért a központi elhelyezkedés miatt, Budapest, az ország fővárosa ennek a két egyházmegyének (az esztergomi és a székesfehérvári) a része. Az egyházmegye lakossága a demográfiai változások és a központi fekvés következtében rohamosan nőtt, így a 1924-re már 12 esperesi kerülete volt. A XX. században két nagy formátumú püspök vezethette az egyházmegyét. Prohászka Ottokár, a keresztényszocializmus egyik legjelentősebb alakja 1905 és 1927 között, majd hirtelen halála után az akkor 48 éves Regnum Marianum egyházközség plébánosára, Shvoy Lajosra esett Róma választása. Az új főpásztor több mint négy évtizedes regnálása első felében fellendítette a vallásos életet, látogatásaival élen járt a lelki élet megújulásában. A fővárosban egy kimagaslóan jól működő plébánia vezetése után hosszú kormányzása alatt lelkipásztor tudott maradni, köszönhető szívós akaraterejének és mély hitének, nagy figyelemmel volt papjai iránt is, akiket szüntelenül nevelt. A püspök munkájának eredményeként 51 új templommal és kápolnával gazdagította egyházmegyéjét, ennek is köszönhetően az esperesi kerületek száma 12-ről 24-re emelkedett. Az II. világháború utáni politikai, gazdasági és társadalmi változások azonban óriási változást hoztak. A kommunista hatalom Shvoyt a „reakciós” főpásztorok közé sorolta, többek között azért, mert Mindszenty József egyik legfontosabb támaszának volt tekinthető, köszönhetően annak, hogy a bíborossal közösen raboskodtak már a nyilasok rémuralma alatt, és a szomszédság, valamint az egyház társadalmi szerepvállalásáról vallott szerepben is megegyezett gondolkodásuk. Shvoyt 1948-ban Mindszenty letartóztatása után felszólította Kádár János belügyminiszter a lemondásra, de ő maradt a főpásztori megbízatásánál.⁵²⁴ Ekkor kezdték rá sokan használni a „második Mindszenty kifejezést” Folyamatosan próbálták ellehetetleníteni,⁵²⁵ háttérbe szorítani. 1951-ben segédpüspököt kért maga mellé, akit (Kisberk Imre) felszentelése után áthelyeztek az egyházmegye legtávolabbi pontjára. Shvoy bár a helyén maradhatott, de a püspöki aula az állami irányítás kénye-kedve szerint alakult. sokáig miniszteri biztost állítottak mellé, ami a kiemelt pozíciót is magyarázza. Ráadásul az ÁEH vezetésében 1956 után több egykor a megyében tevékenykedő (Bai László⁵²⁶,

---

⁵²³ Sélyei Nagy Ignác (1733-1789) székesfehérvári püspök 1777 és 1789 között.

⁵²⁴ MÖZESSY, 2015. 333.

⁵²⁵ 1951-ben 10 hétig házi őrizetet rendeltek el vele szemben

⁵²⁶ Bai László (1930-?): 1957-től az ÁEH munkatársa. Fejér megyei miniszteri biztos, majd főelőadó. 1961 tavaszától az ÁEH központjában dolgozik, 1974-től a Katolikus, 1980-tól a Protestáns Főosztály vezetője. Az ÁEH 1989 júniusában szűnt meg, de őt csak novemberben nyugdíjazták.

Herling Jakab⁵²⁷ stb.) tehát a helyi viszonyokat meglehetősen jól ismerő funkcionárius került, ezért is gyakran előfordult az ÁEH jelentéseiben és az országos értekezletek beszámolóiban, hogy a székesfehérvári egyházmegye az egyházi reakció fészke.

A Központi Szeminárium története

A tridenti zsinaton meghatározott kötelező egyházmegyei papképzést előíró határozat szerint először a Magyar Királyságban 1566-ban alapítottak Nagyszombaton szemináriumot, melyet Pázmány Péter 1631-ben átalakított, 1649-ben már az egyes egyházmegyéknek is voltak növendékei az intézményben. 1777-ben került át Budára, majd 1805-ben újjászervezték, és ekkor kapta a *Seminarium Centrale* (Központi Papnevelő Intézet) nevet. A Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karát 1949-ben szüntették meg. A kommunista állami vezetés a megszűnt kar helyett annak jogutódát, a Római Katolikus Hittudományi Akadémiát, a Központi Szeminárium épületében helyezte el. Ekkor már voltak olyan hallgatók is, akik nem voltak szeminaristák, az épületen belül elválasztották a két intézményt, az utcai rész lett az Akadémia, az udvari pedig a Szeminárium. Az Akadémia és a Központi Szeminárium között súrlódási felületet jelentett, hogy a Központi Szeminárium csak szükségből adott otthont az Akadémiának, a különállás megmaradt. A szeminárium élén a rektor, az akadémia élén a dékán állt, sokszor azonban a rektor az Akadémia egyik tanára volt. Az Akadémia igyekezett megőrizni elődje belső szervezetét, s megmaradt a joga a teológiai doktorátus odaítélésére is, de a tanárokat nem a korábbi egyetemi cím és fizetés illette meg, csak akadémiai. A tanszékek, a tanári státuszok, a személyzet számát pontosan meghatározták. A Rákosi-korszakban felszámolták a püspöki székhelyeken működő szemináriumok jelentős részét és minimalizálták a felvehető kispapok számát.⁵²⁸

A Központi Szeminárium a magyar püspöki kar és az illetékes megyés püspök - az esztergomi főpásztor - joghatósága alá tartozott, az államhatalomtól való függése is egyértelmű volt. A kommunista állam a rektor és a rektorhelyettes személyének, valamint a Központi Szemináriumban tanító tanárok személyének kinevezésében egyetértési joggal rendelkezett. Ezt kihasználva tehát az volt a fő törekvése, hogy rendszerhű békepapokat állítson az intézmény élére és a tanári karba. Csak 1955 novemberében mentették fel Galla Ferencet rektori tisztéből, és helyébe dr. Halász György józsefvárosi plébánost, közismert békepapot nevezték ki. A kispapok szeretetét természetesen egy pillanatra sem sikerült megszereznie. Ez a kinevezés már az Egyházügyi Hivatal nyomására jött létre, mert az elsőrendű fontosságú kérdésnek látta a

---

⁵²⁷ Herling Jakab (1925-1981) Az ÁEH püspöki megbízottja 1953 és 1957 között.

⁵²⁸ SZABÓ, 2004. 75.

fiatal papi generációknak a fennálló rendhez való lojális magatartásának kiművelését. További előjárók Semptey László vicerektor, Papp Imre spirituális, Félegyházi József prefektus, Zemplén György prodékán, Radó Polikárp dékán és Szörényi Andor professzor⁵²⁹)

5.2. A szemináriumi évek

„Az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akar tenni ebben a helyzetben”

Tabódy szabadulása után jelentkezett Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspöknél, bérmaapjánál, apja egykori barátjánál, és kérte tőle felvételét az egyházmegye papnövendékei közé. (Tabódy még évtizedekkel később is nagy szeretettel és hálával gondolt Lajos bácsira, ahogy leveleiben szólította, akit gyakorlatilag apjaként szeretett.) A püspök elutasította kérését, hiszen félt attól, hogy a papságra csak a börtönpszichózis miatt jelentkezett. hogy várjon egy évig, érjen meg úgy, mint más, ha változatlanul pap szeretne lenni, felveszi.

Tabódynak ekkor munkát⁵³⁰ az egykori kistarcsai rabtársa, Kopeczky Győző édesapja segítségével szerzett az Építőipari Vállalatnál, majd onnan a 30/2-e Kazánfalazó Vállalathoz került⁵³¹, mivel ez feloszlott és beolvadt a 30-as építőipari vállalatba⁵³², ő is átkerült.⁵³³ az ottani munkájáért még sztahanovista kitüntetést is kapott.⁵³⁴

Egy évvel később még mindig kitarzott korábbi elhatározása mellett. Egyik vele készült interjúban úgy fogalmazott, ahogy Maár Gyula a róla készült filmnek a címét adta: sarokba szorított az Isten. Azaz tudomásul kellett vennie, nem lehet okos Istennel szemben.⁵³⁵ Többek között Bejczy Gyula,⁵³⁶ a székesfehérvári egyházmegye papja, pápai kamarás is támogatta felvételi kérelmét.⁵³⁷ Ekkor már Shvoy püspöknek sem volt kifogása, bár felvilágosította azért, hogy mitől tartózkodjon, majd felvette őt a székesfehérvári egyházmegye papjai közé. 1954.

---

⁵²⁹ Szörényi Andor (1908-1969) teológiai tanár, biblikus doktor. Káplán Hajóson, majd Rómában doktori licenciátust szerzett. 1939-től a kalocsai érseki szeminárium tanára. 1946-47 között intnelták, 1950-től a kalocsai szeminárium tanára, 1951-től haláláig az Akadémia biblikus tanára. 1959 márciusában elítélően nyilatkozatot írt az Új Emberben a kizárt kispapokról.

⁵³⁰ 1953. október 22. és 1954 szeptember 13. között dolgozott

⁵³¹ Kopeczky Győző szóbeli közlése.

⁵³² Ld. 14. melléklet.

⁵³³ BFL XXV. 4f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1446.

⁵³⁴ *„Az volt az érdekes ebben az volt, hogy a legtitkosabb üzemekbe is bejutottam, mert a kazánnal ott is baj lehet. Hordtam a téglát Dunaiúvárosban a Gyárkéményépítő vállalatnál egy százméteres kéményhez, ötven méternél azt mondták, hogy nem jó helyen áll, máshová kell. Szerettem ezt a munkát, a sok egyhelyben ülés után naponta legalább száz kilométert tettünk meg.”* TABÓDY (OHA) 101.

⁵³⁵ *„Pontosan tudtam, mit kell tennem”* Beszélgetés Tabódy István bicskei főesperessel. Köznevelés, 1992. április 30.

⁵³⁶ Bejczy Gyula (1907-1985) Székesfehérvári egyházmegyes pap, 1935-1945 püspöki titkár, 1945-46 irodaigazgató, 1946-1952 börtönben volt, 1969-1982 újra irodaigazgató.

⁵³⁷ SzfvPL-No7386-Tabódy 002

augusztus 14-én értesítette Tabódyt a sikeres felvételtől Shvoy Lajos.⁵³⁸, igaz már öt nappal korábban értesítette Galla Ferencet⁵³⁹ a Központi Szeminárium elöljáróját, hogy négy elsőéves hallgatót küld az egyházmegyéből, köztük Tabódyt, aki rendkívüli hallgatóként készülhetett az Akadémián.⁵⁴⁰

A püspöki hatósághoz augusztus 29-én küldte el szülei házassági kivonatát, kísérelve megemlíteni, hogy a cégnél, ahol dolgozott, felmondott, tekintettel arra, hogy semmilyen ellentétes idézést ott nem kapott, és kilátásba helyezte, hogy 15-én a szemináriumba jelentkezett tanulmányai megkezdése miatt.⁵⁴¹ Két nappal később a rektornak is írt levelet püspöke szóbeli utasítására, itt már egy rövid életrajzzal is bemutatkozott, melyben kiemelte származását és internálásának körülményeit, a papságra való jelentkezését a következőkkel támasztotta alá: „...*Latinul sajnos nem tudok. Internálási éveim alatt rendkívüli körülmények között többször voltam közvetlen segítsége a rabtársaim közt lévő papoknak, sőt az ő megbízásaiból bizonyos papi funkciókat magam végeztem. Ekkor és több évi magányos elmélkedéseim folyamán érlelődött meg bennem az elhatározás, hogy kérni fogom az egyházi rendbe való felvételemet.*”⁵⁴²

A püspök egy külön tanrendet⁵⁴³ állapított meg Tabódy számára, és így a Shvoy által megbízott tanárok előtt kellett vizsgáztatnia (pl. Szabadkai József⁵⁴⁴, Bejczy Gyula, Páthy Antal⁵⁴⁵), és nem a Központi Szeminárium és az Akadémia tanárai előtt. A püspök arra is kitért, hogyha a központi szemináriumi elöljárók nem tudnának vele foglalkozni, akkor Szabadkai Józsefet ajánlotta, aki az egyházmegye egykori főiskolájának volt bölcséleti tanára, és tanulmányai miatt bejárt az Akadémiára.⁵⁴⁶ „*Az egyházmegyénél vizsgáztam, nem volt előírva a hatéves tanterv, hanem lerövidített, ez a püspök szabad akaratától függött. 1956-ig*

---

⁵³⁸ SzfvPL-No7384-1954 és ugyanez ÁBTL 3.1.9. V-146883 Tabódy István.)

⁵³⁹ Galla Ferenc (1888-1977) magyar római katolikus pap, egyháztörténész, pápai prelátus. A Központi Szeminárium tanára 1950 és 1959 között, és rektora 1952 és 1955 között.

⁵⁴⁰ SzfvPL- No.7384-1695-1954-002

⁵⁴¹ SzfvPL-No7386- A levél 1954.augusztus 29-én íródott Budapesten.

⁵⁴² SzfvPL-No7386- Tabódy 004. Hasonló a szeptember 16-án írott is, amit szintén a felvétellel kapcsolatosan írt. 1954. IX. 16. Tabódy István (ld.: ÁBTL 3.1.9. V-146883.)

⁵⁴³ Ebben négy év tananyaga volt felosztva, kötelező szakirodalommal együtt. Szerepelt a filozófia, biblikum, egyháztörténelem, dogmatika, morális, egyházjog, pasztorális tantárgy. A tanmenet-tervezet végén a latin nyelv tanulására is kitért, melynek a tananyaga a Missale, Rituale, a Breviarium és a Codex fordításai. (SzfvPL-No7384-2905)

⁵⁴⁴ Szabadkai József (1910-1987) tábori lelkész (1942-43 és 1944 és 1946 között), 1948 és 1951 között teológiai tanár, érd-tusculanumi (1951-59), pusztaszabolcsi (1959-1968), majd solymári (1968-87) plébános. 1962 és 1968 között püspökségi gondnok.

⁵⁴⁵ Páthy Antal (1916-1983) 1940-ben szentelték, 1942-től a szeminárium tanára, 1948-tól püspökségi gondnok, 1962-ben eltávolították Székesfehérvárról, Polgárdi (1962-1968), Nadap (1968-69), majd Pomáz plébánosa, címzetes kanonok lett 1963-ban.

⁵⁴⁶ SzfvPL- No.7384-1695-1954-005

*különbözeti vizsgákat tettem le, és besoroltak a IV. évfolyamba.*⁵⁴⁷ Tabódy a szemináriumi társainál jóval idősebb és tapasztaltabb embernek számított⁵⁴⁸, mégis sok segítséget kapott tőlük a beilleszkedéshez és a tanulmányi hátrányok csökkentéséhez. Fábián István lett az egyik legjobb barátja, aki rendszeresen korrepetálta latinból.⁵⁴⁹

Az első féléve vizsgaidőszakához közeledve számos dokumentum követi Tabódy sorsát. Shvoy püspök decemberben kérte Kuthy István⁵⁵⁰ kanonok, főesperest, rektort, hogy állítsa össze a vizsgáztató tanárok listáját, úgy, hogy Központi Szeminárium előjárósága kérésére még egyháztörténelemet és a biblikus újszövetségi részt is tanulnia kellett. A levélből kiderült, hogy a vizsgákat Tabódynak Székesfehérváron kellett letennie január 20-ig.⁵⁵¹ Két nappal későbbi püspöki levelében már a vizsgák időpontja is konkretizálódott a január 14-ei és 15-i napokra, valamint az is kiderült, hogy a kateketika tantárgyat is felvette Tabódy.⁵⁵² Shvoy így 23-án már megírhatta Galla Ferencnek a pontos időpontokat⁵⁵³. Galla január 7-én írt válaszlevelében jelezte, hogy Tabódy január 13-án érkezik Székesfehérvárra vizsgázni⁵⁵⁴, az eredményekről pedig 1955. január 19-i levelében számolt be a püspök a központi rektorának, és kérte, hogy Tabódy indexébe vegyék fel azokat.⁵⁵⁵ Az első év márciusában kérte a tonsura⁵⁵⁶ felvételét püspökétől, melyben megerősítette a papi pálya iránti elköteleződését. *„A papi pályára Istentől hívottnak érzem magam, a hivatással járó kötelezettségnek tudatában vagyok és azokat minden kényszer nélkül, Isten kegyelmét kérve önként és örömmel vállalom.”*⁵⁵⁷ Galla rektor is kérte a püspököt, melyben azt is megemlítette, hogy a Központi Papnevelő Intézet előjárói részéről nem merült fel probléma.⁵⁵⁸ Shvoy március 19-i levelében engedélyezte a tonsura felvételét, sőt előre megadta a felhatalmazást a kisebb rendek felvételére.⁵⁵⁹ Tabódy anyjához írt levelében is beszámol a tonsura felvételéről, és elmagyarázta anyjának a szentelési sorrendet.⁵⁶⁰

---

⁵⁴⁷ BFL XXV. 4f. 4016/1957 Turcsányi Albert és 24 társa 1446.

⁵⁴⁸ A többi kispap kicsit zavarodottnak tartotta őt, ameddig egy előadást nem tartott a francia munkás papokról, ekkor figyeltek rá fel. A püspökétől kapott 200 Ft zsebpénzt.

⁵⁴⁹ Fábián István szívélyes szóbeli közlés.

⁵⁵⁰ Kuthy István (1889-1966) püspöki titkár (1920-25), szemináriumi rektor (1944-1952), kanonok (1945-1966), főesperes (1952-1963)

⁵⁵¹ SzfvPL 7384-2905-1954

⁵⁵² SzfvPL 7384-2905-1954

⁵⁵³ SzfvPL 7384-2905-1954

⁵⁵⁴ SzfvPL 7384-2905-1954

⁵⁵⁵ SzfvPL 7384-2905-1954

⁵⁵⁶ A tonsúra a hajnak a fej hátsó részén, kerek alakzatban történő lenyírása vagy kiborotválása. A papi rend felvételének első lépése, a II.Vatikáni Zsinat ezt megszüntette.

⁵⁵⁷ SzfvPL 7384-536-1955

⁵⁵⁸ SzfvPL 7384-536-1955

⁵⁵⁹ SzfvPL 7384-536-1955

⁵⁶⁰ Tabódy-hagyaték. Mattassich Gábor tulajdonában, a másolat a szerző tulajdonában.

Még az első tanévet sem fejezhette be, amikor az ÁEH (Állami Egyházügyi Hivatal) kitiltotta a szemináriumából, arra hivatkozva, hogy nem lehet a demokrácia hű papja. Shvoy Lajos önéletrajzában azt írta, hogy a kitiltást Herling Jakab⁵⁶¹ megyei ÁEH vezető kezdeményezte.⁵⁶² Tabódy 1955 májusától Révfülöpön mezőgazdasági munkát végzett (kapált), majd októbertől a VII.kerületi tanácsnál, mint fűtő dolgozott a Murányi utcai óvodában. A püspök azt a pénzt, amit befizetett volna a szemináriumba érte, azt ekkor kézhez kapta. A Tanács körút 10-ben talált lakást, egyik kispapnak az anyjánál és testvére lakott. A kispapok rendszeresen felmentek hozzá és tanították.⁵⁶³

Tabódy püspökének írt levelében beszámolt a szemináriumából való búcsúzásáról, hogy az utolsó próbaprédikációját hallgatva sírtak a társai. A postáját is elküldték utána, sőt csomagok kiosztáskor, az ő helyére is tesznek dolgokat,⁵⁶⁴ ezekből a megnyilvánulásokból arra következtethetünk, hogy megbecsülték és a közösség részének tekintették. A kitiltása ellenére bejárhatott a szemináriumba, így a társaival való kapcsolat sem szakadt meg, sőt segítettek a tanulmányaiban, amit magánúton végzett.⁵⁶⁵

1956 júliusában (12-én) Tabódy anyjához írt levelében megemlítette, hogy egy primicián volt, ahol azt mondta a pap, hogy a papi hivatásokat az édesanyák imádkozzák ki, ezért gondolt az anyjára.⁵⁶⁶

Amikor a következő tanévben sem engedélyezték a visszatérését, Tabódy 1956. szeptember 7-én levelet írt Hegedüs András⁵⁶⁷ miniszterelnöknek.⁵⁶⁸ Sokat hallott rabtásaitól, hogy a sebeket igyekeznek gyógyítani, hogy mindenki nyugodt legyen és hogy lehetőség szerint ne törjön ki a forradalom. Ez adta neki az ötletet, hogy az asztalra ver, majd írt egy levelet a miniszterelnöknek, ugyanis a következő tanévben sem vették vissza.⁵⁶⁹ Tabódy az 1956 tavaszán és nyarán bekövetkezett politikai változásokra adott válasza volt ez a bátor tett, megtehetette, hiszen több korábbi internáláson megismert társa kapott jóval kedvezőbb elbírálást.

---

⁵⁶¹ Hering Jakab (1926-1981) püspöki megbízott Székesfehérvárott (1953-1957)

⁵⁶² SHVOY, 2002. 123.

⁵⁶³ TABÓDY (OHA) 101.

⁵⁶⁴ SzfvPL 6422- 772/2009

⁵⁶⁵ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1446.

⁵⁶⁶ Tabódy-hagyaték. Mattassich Gábor tulajdonában, a másolat a szerző tulajdonában.

⁵⁶⁷ Hegedüs András (1922-1999) miniszterelnök 1955.április 18-1956. október 24. között.

⁵⁶⁸MNL OL XIX-A-21-o-209/1956 *A Magyar Köztársaság Minisztertanácsa Elnökének*

⁵⁶⁹ TABÓDY (OHA) 101.

Levelében hivatkozott az MDP 1956. júliusi határozatára, ami szerint a törvénysértésektől megvédi az állam a tagjait.⁵⁷⁰ Valamint kiemelte azt is, hogy megbocsátott a bírói ítélet nélküli internálásért, és megpróbált beilleszkedni a társadalomba.⁵⁷¹

A minisztertanács elnökének titkársága illetékességéből továbbította a beadványt az Állami Egyházügyi Hivatalhoz 1956. szeptember 18-án.⁵⁷² Az ÁEH Herling Jakab főelőadó aláírásával 1956. október 3-án kelt levelében értesítette Tabódyt, hogy október 6-án jelenjen meg az ÁEH épületében,⁵⁷³ ahol közölték vele, hogy visszaveszik, de csak civil hallgatóként. Tabódy ragaszkodott ahhoz, hogy kispapként térjen vissza, amit végül sikerült elérnie.⁵⁷⁴ Shvoy megemlítette, hogy Herling tüzelése ellenére Győri⁵⁷⁵ magához rendelte, és másfél óras kihallgatás után közölték a püspökkel, hogy tévedtek, mert Tabódy egy demokratikus felfogású férfi.⁵⁷⁶ Két nappal később hívatta Shvoy püspök, aki még két kisebb rendet is feladott neki, ekkor kapta meg a tonzúrát is. A visszatérése a szemináriumba egy vacsora alkalmával történt, ahol az előljáró előtt felmutatta a püspöke levelét, hogy visszavették. Egy percnyi csend után ünnepelték a többiek. A rektor, Halász György fagyosan fogadta, a spirituális (Papp Imre⁵⁷⁷) elmondta neki, hogy menjen újra fel a rektorhoz, aki ekkor már örömmel fogadta, mert az ÁEH megmondta neki, hogy Tabódyval kedvesen kell bánni, a dékán, Radó Polikárp is hasonlóan tett.⁵⁷⁸ Halász György⁵⁷⁹ rektortól Shvoy megyéspüspök 1956. október 8-án írt levelében kérte, biztosítson helyet Tabódynak mint IV. éves rendkívüli hallgatónak.⁵⁸⁰ Október 15-én válaszolt Halász Shvoynak Tabódy visszatérésének ügyében, miszerint örömmel vette fel Tabódyt, és

---

⁵⁷⁰ Ld. 15. és 16. melléklet.

⁵⁷¹ MNL OL XIX-A-21-a Állami Egyházügyi Hivatal Elnöki iratok- 209/1956

⁵⁷² MNL OL XIX-A-21-o-209/1956 1.

⁵⁷³ MNL OL XIX-A-21-o-209/1956 2.

⁵⁷⁴ TABÓDY (OHA) 107.

⁵⁷⁵ Győri Vilmos (1917-?) az ÁEH főelőadója 1953-1956 között

⁵⁷⁶ SHVOY, 2002. 126.

⁵⁷⁷ Papp Imre (1918-1978) katolikus pap, 1953 és 1959 között a Központi Szeminárium spirituálisja. 1958: a Hittudományi Akadémia morális tanára. 1959-től Kecelen lelkész, 1963-tól Baja-Belvárosában teljesített szolgálatot, 1969-től betegség miatt nyugalomba vonult.

⁵⁷⁸ TABÓDY (OHA) 107. és TABÓDY, 1992a. 383. („*A Hittudományi Akadémia akkori rektorának ÁVH-s tiszt volt a testvére. Nagy tudós hírében álló, de korántsem hősi lelkületű szerzetes volt a dékán. A spirituálisom, Papp Imre, aki nagyszerű ember volt, behívott és nevetve azt mondta nekem: ide figyeljen Pista, most csináljon úgy, mintha még sosem járt volna ebben a szemináriumban. Menjen be a rektor úrhoz, jelentkezzen nála a többit bízva rám.*”)

⁵⁷⁹ Halász György (1898-1965) esztergomi egyházmegyei pap. 1952-57 között Budapest-józsefvárosi plébános, ugyanebben az időben kerületi esperes, és 1955-től a Központi Szeminárium rektora. A forradalom idején olyan hírek terjedtek el róla, hogy állambiztonsági állományban volt, ezért elmenekült. 1958-tól a Belvárosi Főplébániát vezette haláláig.

⁵⁸⁰ Központi Szeminárium irattára. 1386/1956. 1956. október 8.

megírta, hogy bíznak benne, hogy kispapjaik közösségébe dicséretesen fog beilleszkedni, sőt már az Akadémia dékánja is jóváhagyta.⁵⁸¹

5.3. A 1956-os forradalom és szabadságharc forgatagában

„A Jóisten bevitte az óvóhelyre, mert akkor ő is harcolt volna”

A forradalom első napjaiban éppen az éves lelkigyakorlatot tartották a Központi Szemináriumban, így a kezdeti eseményekből kimaradtak a kispapok. Október 28-tól viszont már ők is részt vettek az eseményekben a maguk módján. 29-én a Vöröskereszt által előre kijelölt kórházakat járták, hogy azokat a sebesülteket összeírják, akikről a hozzátartozóik semmit sem tudtak. Némelyikük részt vett az ÁEH üresen maradt épületének ellenőrzésében, ahonnan iratokat mentettek át a Prímási Palotába. Tabódy ezekben a napokban találkozott a kiszabadult Mindszenty József esztergomi érsekkel is.

November 2-án szólt neki Fábíán János elöljárója, hogy menjen fel Mindszentyhez, aki nagyon örült, hogy Tabódy kispap lett. Harmadikán felment, a prímási palotába, ahol a püspökök tanácskoztak⁵⁸², a főpapok éppen kijöttek, a prímás keze tele volt irattal, Tabódy pedig elé állt és bemutatkozott. Mindszenty átölelte, Shvoy püspök szerint ritkán látható lány mosolyt lehetett látni a prímás arcán. Megkérdezte tőle, hogy „közeledik?”, Tabódy hirtelen nem tudott rá válaszolni, de Shvoy válaszolt rá, „*ha majd fölszentelem, meglesz*”. Mindszenty ugyanis emlékezett rá, hogy Tabódy édesanyja evangélikus, a kérdés arra vonatkozott, hogy mikor tér át katolikus hitre?⁵⁸³ Tabódy 1956 novemberében az eseményekről beszámolt édesanyjának írt levelében.⁵⁸⁴ Azt, hogy a szemináriumba lehet, Isten akaratának tekintette. Kifejtette, hogy nem akart politizáló pap lenni, ezért visszautasította az újjáalakuló pártok küldöttségeit (a kommunisták nem is keresték). A bíborossal való találkozásból kiemelte, hogy még emlékezett édesanyjára.⁵⁸⁵ Elmondta, hogy megmentette a rektort (Halász György), mikor a többiek ki akarták dobni, amiért még dicséretet is kapott az állami emberektől.⁵⁸⁶

---

⁵⁸¹ Központi Szeminárium irattára 25/1956. 57. 1956. október 15.

⁵⁸² A szűkebb körű megbeszélésen Grósz József, Schvoy Lajos és Pétery József (1880-1967) váci megyéspüspök vett részt. (Balogh 2015. 1026)

⁵⁸³ Tabódy (OHA) 112.

⁵⁸⁴ Tabódy-hagyaték. Mattassich Gábor tulajdonában, a másolat a szerző tulajdonában.

⁵⁸⁵ A révfülöpi Tabódy-házban is járt Mindszenty a háború elején.

⁵⁸⁶ Halász György később ugyanis írt egy rövid szöveget Tabódynak, aminek majd a bírósági tárgyaláson nagy hasznát vette. A szöveg így hangzik: „*Tanúsítom, hogy Tabódy István volt növendékem az 1956. évi októberi események idején lázongó növendéktársait igyekezett mérséklőleg befolyásolni. Bp. 1957. dec. 21-én Dr. Halász György apát. (Tabódy István hagyatéka. Mattassich Gábor tulajdonában) Ld 17. melléklet.*

Tabódy a forradalom leverése után november 30-án kérte püspökétől subdiákónussá való szentelést, sejtve az állam bosszúját⁵⁸⁷. A kérést Semptey László⁵⁸⁸ a szeminárium előjárója is megerősítette, senki az előjáróságból nem látott akadályt a szentelésére. A hirdetések alóli felmentést pedig a rendkívüli helyzetre való tekintettel kérte a püspöktől⁵⁸⁹. A szentelésre december 8-án sor került.⁵⁹⁰

1957 januárjában a Hittudományi Akadémia tanárai igazolták, hogy az adott tárgyakat hallgatta náluk, így Zemplén György⁵⁹¹ a morálist és a dogmatikát, Bánk József⁵⁹² az egyházjogot, Radó Polikárp⁵⁹³ a pasztorálist, a II. félévben hasonló igazolásokat adtak ki a tanárok.⁵⁹⁴

Márciusban már a diakónusi szentelése következett. A kérelmet március 18-án írta meg Tabódy püspökének, melyben leírta, hogy a papi pályára Istentől hívottnak érzi magát, a hivatással járó kötelezettségeknek tudatában van, így önként és készséggel vállalja Isten kegyelméből.⁵⁹⁵ A szeminárium előjárója pedig március 19-i levében kérte a szentelést.⁵⁹⁶ Áprilisi levelekből kiderül az is, hogy Tabódynak nem kellett a nagyheti szertartásokra Székesfehérvárra utaznia, hanem a szemináriumba maradhatott.⁵⁹⁷

Az év végi értesítőjében⁵⁹⁸ szerepeltek a latin ismeretének hiányából fakadó nehézségek. Gyakorlati ügyessége miatt kiküldött volt a Vöröskereszt értekezletein, sőt az egyházmegyéje is többször igénybe vette a pesti ügyei intézésére. Jó hatással volt kispaptársaira érett komolyságaival, lelkiismeretes, buzgó és kötelességteljesítő magatartásával. Megemlíttette, hogy május 17-én házkutatást tartottak nála, letartóztatták, s azóta sem helyezték szabadlábra.

599

---

⁵⁸⁷ SzfvPL 7384- 112-1957-003

⁵⁸⁸ Semptey László (1909-1980) esztergomi főegyházmegyes pap, kanonok, budapesti érseki helytartó. 1932-ben szentelték, teológia tanár (1936-1944) Esztergomban, főegyházmegyei tanfelügyelő (1940-48), Központi szeminárium prefektusa (1951-1954), vicerektora (1954-1963). Plébános Zuglóban (1963-1980), 1965-től érseki helynök és esztergomi kanonok, 1977-től prépost. A papi békemozgalom aktív tagja.

⁵⁸⁹ SzfvPL 7384-112-1957

⁵⁹⁰ SzfvPL 7384-112-1957

⁵⁹¹ Zemplén György (1905-1973) teológiai doktor, címzetes püspök, rektor. Az Teológiai Akadémia dékánja (1950-51 és 1955-1956), Pápai Magyar Intézet rektora (1965-1968), Központi Szeminárium rektora (1969-), 1969-től esztergomi segédpüspök

⁵⁹² Bánk József (1911-2002) 1943-tól a Hittudományi Akadémia egyházjogásza, 1964-ben szentelték püspökké, győri segédpüspök (1964-69), váci püspök (1969-1974, 1978-1987), egri érsek (1974-1978)

⁵⁹³ Radó Polikárp (1899-1974) bencés szerzetes, teológiai doktor, könyvtörténész, egyetemi tanár. 1950 és 1971 között teológiai tanár az Hittudományi Akadémián.

⁵⁹⁴ Tabódy-hagyaték. Mattassich Gábor tulajdonában, a másolat a szerző tulajdonában.

⁵⁹⁵ SzfvPL- No. 7384-szn-19570319

⁵⁹⁶ SzfvPL- No. 7384- szn-19570319

⁵⁹⁷ SzfvPL- No. 7384- szn-19570413

⁵⁹⁸ 1957. június 28.

⁵⁹⁹ Tanévvégi értesítő 1957. június 28. SzfvPL-No 7384.

A Belügyminisztérium nyomozói 1957. április 15-től kezdtek foglalkozni a központi szeminaristák felderítésével.⁶⁰⁰ Ettől kezdve folyamatosan bejártak a szemináriumba, és vitték kihallgatni a kispapokat.⁶⁰¹ Tabódy sem kerülte el a rendőrség figyelmét, az előállítási határozatot 1957. május 17-én kapta meg, amelyben megállapították, hogy 1956. október 23-át követő ellenforradalmi időszak alatt Mindszenty utasítására több papnövendék társával elment az Állami Egyházügyi Hivatalba, azt feltörték, a lemezszekrényeket felfeszítették, és az ott lévő anyagokat Mindszenty Úri utcai lakására vitték. Határozott elképzelésük volt, hogy részt vett a „Kedves Barátom” című ellenforradalmi röplap megszerkesztésében, és terjesztésében.⁶⁰² Letartóztatásáról másnap Semptey értesítette Shvoy püspököt.⁶⁰³ a püspök válaszában magyarázatot kért a letartóztatás okáról.⁶⁰⁴

A szemináriumi szobájában és albérleti lakásán is házkutatást tartottak, ez utóbbi helyen lefoglaltak 59 db stencilpapírt és a „Kedves Barátom” című stencilezett brosúrából kivett lapokból összeállított jegyzetet.⁶⁰⁵ A szemináriumi szobájában tartott házkutatás alatt Takács Nándort⁶⁰⁶ szólították fel tanúnak. (Takács Nándor később Tabódy székesfehérvári püspöke 1991 és 2003 között!) A Központi Szeminárium egyik elöljárója, aki már 1947-től a BM ügynökeként dolgozott, „Hívó”, azaz Semptey László, a kispapok elleni eljárás során bőséges információval látta el beszerzőit. (A tanári korból való segítséget Tabódy is érezte).⁶⁰⁷ Egyik jelentésében azt is megjegyezte Hegedűs főhadnagynak, hogy Tabódy letartóztatásakor nagy félelem töltötte el a kispapokat. Kitért arra is, hogy a kispapok közül többen megjegyezték, hogy Tabódy nem vett részt a sokszorosításban, sőt csillapította és ellenezte a tervet, és nem is volt rendesen a dolgokba beavatva. Egyesek ezért még gyávának is tartották. Radó Polikárp

---

⁶⁰⁰ A Központi Szeminárium történéseit a Budapesti Fővárosi Bíróság iratai között (BFL XXV.4f 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa), a Fővárosi Főügyészség iratai között (BFL XXV. 60e. 77/1957 Turcsányi Albert és 24 társa) található. Az Állambiztonsági iratok között ÁBTL 3.1.9. V-142296. Varjú és társai 1-6. dossziékban, valamint ÁBTL 3.1.5. O-9964. Teológusok dossziéban.

⁶⁰¹ A Központi Szeminárium kispapjai elleni eljárásról való összegzés és a „Kedves Barátom” szövege megtalálható SOÓS 2006. 57-102. tanulmányában. A Központi Szeminárium 1957 és 1961 közötti történetével Székely Tibor egykor központista kispap, nyugdíjas mérnök az 1957-1961 „Kisaplázadás” 2011. című könyvében foglalkozik (SZEKELY, 2011a.)

⁶⁰² BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 375.

⁶⁰³ SzfVPL-No7384-1140-1957

⁶⁰⁴ SzfVPL-No7384-1140-1957

⁶⁰⁵ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 376.

⁶⁰⁶ Takács Nándor Jusztin (1927-2016) kármelita szerzetes, székesfehérvári megyéspüspök. 1942-ben lépett be a kármelita rendbe, majd a győri egyházmegyébe került a szerzetesrendek felosztása után, 1954 és 1959 között a Központi Szeminárium prefektusa és énektanára. 1959-ben eltávolították, működési engedélyét megvonták, kántorként működött, 1973-ban került vissza egyházmegyei szolgálatba. Káplán Mosonmagyaróváron, plébános Alsógallán (1978-1986), 1986-1988 között a győri szeminárium spirituális és dogmatanára, 1988-ban székesfehérvári segédpüspök, 1991 és 2003 között megyéspüspök.

⁶⁰⁷ „Ezek az elöljárók az állam által valamilyen ok miatt kényszeríthető emberek voltak, Sajnos a szeminárium nem egy vezetője aktívan részt vett a nyomozásban és jelentéstételben. Félték tőlünk, hogy tevékenységünkkel esetleg lebuktatjuk professzorainkat, püspökeinket.” (ELMER, 1994, 114.)

dékán furcsállotta, hogy az ÁEH-val kapcsolatban vád alá helyezték. „Hívó” jelentésének megjegyzés rovatában olvasható, hogy Tabódyt sokan védték, és Shvoyra nagy hatással volt az őrizetbe vétele.⁶⁰⁸

Tabódy kihallgatására 1957. május 18. és július 25. között került sor,⁶⁰⁹ kezdetben Kéri Ferenc hadnagy⁶¹⁰, majd később Gyarmati Pál⁶¹¹ vezetésével, a kihallgatáson még Kása Tibor százados⁶¹² vett részt. A kihallgatásokon a következő események érdekelték a kihallgatókat: a kórházlátogatások megszervezése, volt fogolytársai látogatása, egy Dudás-féle röplap⁶¹³ felolvasása, a jogi egyetemen lévő fegyveres csoporttal való kapcsolat, a Mindszentynél tett látogatás, a „Kedves Barátom” c. röplap készítése, a Keresztény Ifjúsági Szövetséggel⁶¹⁴ való kapcsolat, az ÁEH feltörése.

Tabódy már tapasztalt fogvatartott, több taktikai elemet is felhasznált ez idő alatt. Az ő felfogása szerint az volt a jó, hogyha a kihallgató üvöltött, szitkozódott.⁶¹⁵ A másik fontos momentum, hogy megpróbált az időközben külföldre távozott társaira vallani, mondván őket már nem érheti baj. Így vallott többször Marosfalvi Lászlóra⁶¹⁶ és Szabó Jánosra⁶¹⁷ is. Tabódy vallomásában csak az országot elhagyott jezsuitákra (Marosfalvy és Szabó) tett vallomást, ha arra került a sor, akkor emlékezte kiesésével felelt. Persze ezt a kihallgatók is tudták. Így az összefoglaló jelentés, melyet 1957. május 20-án adtak ki, tartalmazta, hogy egyik társuk vallomása alapján Tabódy is részt vett az ÁEH feltörésében és kifosztásában. Megemlítette még, hogy a bizonyítékot eltüntették, egymással megegyeztek, hogy mindent a disszidált papokra fogtak.⁶¹⁸ Május 23-án Tabódy már panasszal élt, mondván, hogy semmiféle

---

⁶⁰⁸ ÁBTL 3.1.5. O-9964. Teológusok. 120.

⁶⁰⁹ Kihallgatási jegyzőkönyvek a következőkről van: 1957. május. 18, 20., 23., június 1., 6., 8., 11., 14., 19., 21., július 2., 3., 5., 8., 18., 25. BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 389-422. ld. 19. mellékletko

⁶¹⁰ Kéri Ferenc 1957–1959-ben a BM II/8. (Vizsgálati) Osztályán szolgált hadnagyi rendfokozatban.

⁶¹¹ Gyarmati Pál (1930-) hadnagy, vizsgáló

⁶¹² Kása Tibor (1931-1978) százados

⁶¹³ Dudás József (1912-1957) Kiáltvány! A Magyar Forradalmi Bizottmány határozata címmel 25 pontos követelést állított össze 1956. október 28-án este, melyet október 29-án nyomtatnak ki az egykori Szabad Nép-székházban. (ld. BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa)

⁶¹⁴ A Keresztény Ifjúsági Szövetség megalakulása Budapesten 1956. október 31 -én volt.

⁶¹⁵ Az egyik zárkatársa volt Békési Béla (1926-1958) egyetemista orvostanhallgató, aki elmondta neki milyen jóba lett a nyomozóval, még csomagot is beengedett neki hozatni. Békésit később fel is akasztották. Tabódy (OHA) 116.

⁶¹⁶ Marosfalvi László (1932-2024) jezsuita pap, 1956-os forradalom alatt a budapesti Központi Szemináriumban részt vett az Állami Egyházügyi Hivatal felszámolásában, emiatt külföldre kellett távoznia. Ő volt az egyik utolsó menekült, akinek sikerült átjutnia az osztrák határon.

⁶¹⁷ Szabó János, SJ (1927-1964) 1948-ban lépett a jezsuita rendbe, 1950 májusában Szegedről kényszerlakhelyre Jászberénybe vitték. 1950 szeptemberétől -1952-ig a szegedi Hittudományi Főiskola hallgatója, majd Budapesten segéd munkás. 1956. novemberben elhagyta az országot (A forradalom leverése után előljáróik külföldre küldték a tanuló rendtagokat.), 1958. júliusában pappá szentelték. A Vatikáni Rádió magyar osztályának munkatársa volt. Egy ausztriai kirándulás alkalmával lezuhant és meghalt. A forradalom leverése után előljáróik külföldre küldték a tanuló rendtagokat.

⁶¹⁸ ÁBTL 3.1.5. O-9964. Teológusok. 98-101.

bűncselekményt nem követett el.⁶¹⁹ Rákos Ferenc a Legfőbb Ügyészség főosztályvezetője 1957. június 3-i határozata szerint alaposan gyanúsítható volt államellenes bűncselekmény elkövetésével. Arra hivatkozott, hogy szabadon léte a vizsgálat eredményességét veszélyeztetné, és fogva tartása indokolt, így a panaszt elutasította.⁶²⁰

Az 1957. május 18-i kihallgatáson elsősorban a forradalom alatti tevékenységét kérték rajta számon. Elmondása szerint először Halász György rektor úr kérésére hagyta el az épületet október 30-án, majd a Parlamenthez mentek a kispapokkal együtt, ahol Mindszentyt várták, de a prímás nem jött oda. Szombaton 2-3 percet beszélt a prímással, hiszen gyerekkorától ismerte őt. Az ÁEH feltörésében nem vett részt, ahogy a „Kedves Barátom” röplap szerkesztésében sem.⁶²¹ Két nappal később a házkutatás során megtalált pápai körlevélről és Mindszenty beszédéről azt állította, hogy Szabó János kispaptársától kapta, aki disszidált.⁶²² A júniusi kihallgatásokon először arról vallott, hogy a Keresztény Ifjúsági Szövetség gyűlésére Halász György rektor utasítása miatt ment el hatodmagával (a rektor javaslatára csak évfolyam küldötteket (Néder Géza⁶²³ és Nagy Lajosra emlékezett) válaszottak és nem mindenki ment el). Az összejövetelelen Osváth György⁶²⁴ az ideiglenes elnökség nevében kérte, hogy a kórházakban fekvő sebesültek hozzátartozóinak értesítésében segítkezzenek, ezt a feladatot elvállalták.⁶²⁵

A kórházlátogatásokról azt vallotta, hogy október 31-én vagy november 1-jén a telefonkönyvből kiírta a kórházak számát, majd a kórházakhoz beosztott két-két kispapot, és a névsort kifüggesztette a táblára. Elmondta a kispapoknak, hogy a sebesültek nevét ki kell írni, majd a papírokat adják neki. A látogatások Semptey helyettes rektor engedélyével történtek, Tabódy nem ment ki, mert ő irányított. Kb. 50-60 sebesült hozzátartozóinak a címét kapta meg, amit átvitt a Keresztény Ifjúsági Szövetség ügyeletesének, majd a Máltai Lovagrend élelemszállítmányát pakolták. A sebesültek neveit nem nézte meg.⁶²⁶ (Természetesen a sebesültek védelme érdekében mondta ezt.) A szemináriumban Tabódy osztotta be a kispapokat a látogatások elvégzésére.

---

⁶¹⁹ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 378.

⁶²⁰ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 379.

⁶²¹ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 392-392.

⁶²² BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 394.

⁶²³ Néder Géza (1932-2002) 1956-ban szentelték pappá, plébános Órhalmon (1972-1990) és Érsekvadkerten (1990-2002)

⁶²⁴ Osváth György (1931-2007) részt vett az 1956-os forradalomban, majd Nyugatra menekült. Évtizedeken át az Európai Gazdasági Közösség, majd az Európai Bizottság tisztviselőjeként dolgozott. A magyarországi rendszerváltást követően, 1990 és 1994 között Antall József, illetve Boross Péter miniszterelnöki főtanácsadója volt, 1999-től nagykövetségként segítette Magyarország uniós csatlakozását.

⁶²⁵ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 398-399.

⁶²⁶ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 390-391.

Az egyik legkritikusabb téma, az ÁEH épületének elfoglalása a június 14-i kihallgatáson került elő. Elmondása szerint 1956. november 3-án hívták a portáról, hogy telefonon utasítás érkezett számára, hogy 10 kispappal költözzön be az ÁEH pasaréti épületébe. A feladat az épület védelme lett volna.⁶²⁷ Tabódy elmondása szerint nem tudta, ki hívta⁶²⁸, ezért próbálta hívni a primási palotát, ott is Mindszenty titkárát, Tóth Jánost⁶²⁹. Elmondta még a kihallgatónak, hogy idegenkedett az akciótól és örülségnek tartotta. Ezután beszélt Sempteyvel, akivel egyetértésben az időhúzás mellett döntöttek. A vacsora alatt kijelölt 9-10 kispapot a III-IV és V. évesek közül (Marcheschi Károlyra azért esett a választás, mert papot is akart kiválasztani, de Iván László és Nagy Jenő is közöttük volt, majd 2 napi hideg élelmet vételezett.⁶³⁰ Marosfaly és Kuklay még aznap este beszámolót tartottak az ÁEH kifosztásáról. A kihallgatásokon a fegyveres felkelők bújtatásáról azt vallotta, hogy nem ismerte ezt az ügyet. (Marcheschi Károly kihallgatásakor úgy emlékezett, hogy az ÁEH-nál tett „látogatásról” neki Marosfaly László Kuklay, Varjú és Tabódy nevét említette.)⁶³¹ Rédly Elemér, Hrotkó Géza és Beer Ferenc⁶³² szintén elmondta tanúkihallgatásukkor, hogy Tabódyt megbízták az őrzéssel.⁶³³

(Későbbi visszaemlékezésekben előkerült, hogy a seminaristák visszatértek délután a Szemináriumba, ahonnan néhányan már megjelentek és elkezdtek böngészni a megszerzett káderlapokat pl. Hamvas püspökét⁶³⁴, amely közkézen forgott a Szemináriumban, megállapították, hogy rendkívül bizalmatlanok voltak a püspökkel az hivatalban.⁶³⁵)

A június 21- kihallgatáson háromféle röpiratról (szabadságot mindenkinek!, egyházi körlevél, és a „Kedves Barátom”) tudott róla, hogy Kuklay vagy Varjú elmondása alapján ezeknek a

---

⁶²⁷ Az iratok elszállításának második ütemét november 4-re tervezték (ld. Balogh 2015. 1026.)

⁶²⁸ Erről több információ is van. Az este folyamán Turchányi a bíboros utasítását követve tudatta a seminarista kispapokkal, hogy másnap (november 4.) tízen menjenek az ÁEH épületébe, és gondoskodjanak annak a védelméről. Ezt a feladatot vitéz Tabódy István kispap (volt huszár főhadnagy, ekkor negyedik éves seminarista) vállalta a primás közvetlen, személyes utasítására. Tabódy felvette ehhez az ellátmányt is, beszervezte tíz kispap társát is a feladathoz, de másnap a szovjet megszállás miatt a terv meghiúsult. (Pánczél Hegedűs 2015. 85.)

⁶²⁹ Tóth János (1908–1969) esztergomi egyházmegyes pap, 1946–1951 között a Regnum Marianum plébánia plébánosa. A templom lerombolása után a Rózsafüzér Királynője (volt domonkos rendi) plébániára került, ahol a plébánia lelkipásztori feladatait látta el 1951–1953 között. 1955. július 20.–1956. október 30. között Püspökszentlászlón és Felsőpetényben Mindszenty és részben Grósz mellett volt papként. 1957–1963 között ismét a Rózsafüzér Királynője plébánia plébánosa.

⁶³⁰ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 400-401.

⁶³¹ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 511. A kihallgatás 1957. július 14-én zajlott.

⁶³² Beer Ferenc (1934-2015) szombathelyi egyházmegyes pap

⁶³³ Rédly Elemér kihallgatás július 10-én. (BFL XXV. 4.f. 4016/1957. 859-862.), Beer Ferenc (1935-?) kihallgatása július 19-én (BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 902-904.), Hrotkó Géza kihallgatása július 18-án (BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 885-889.) zajlott. Hrotkó még azt is elmondta, hogy Tabódy november 4-én reggel fél hatkor telefonált (hét órára kellett volna kimenniük) a hercegrímási palotába, de azt a választ kapta, hogy már a Parlamentben van Mindszenty.

⁶³⁴ Az iratot megtalálásáról vallomást tett Marcheschi Károly is 1957. június 14-én (ld. BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 510.)

⁶³⁵ TABÓDY (OHA) 112.

tervéről, Tabódy ezt esztelenségnek és biztos lebukásnak vélte, azt nem tudta megmondani, hogy pontosan ki volt a készítő, de Szabó Jánostól kapta meg. A kihallgató többszöri felszólítására, csak a Dudás-féle röplap felolvasásáról beszélt, azt is A VIII.kerületi Tanács látogatásakor kapta és Halász György is vele volt.⁶³⁶

Június 25-én volt fogolytársairól kérdezték, akik megkeresték őt a szemináriumban a forradalom napjaiban. Tabódy Benkő Zoltán⁶³⁷ Sztáray Zoltán⁶³⁸, Varga József⁶³⁹ Pfeiffer, Dálnoki Miklós Lajos⁶⁴⁰, Jakab Bálint⁶⁴¹ és Nyeste Zoltán,⁶⁴² és Zimányi Tibor⁶⁴³ nevét említette, akik a politikai életbe akarták őt bevonni, november 4. után pedig Lipcsei Zoltán kisközgazda képviselő kereste meg.⁶⁴⁴ (A forradalom alatt felkeresték a POFOSZ tagjai, hogy legyen a vezetőjük, de ő elutasította ezt a felkérést, valamint a Kisközgazda Párt küldöttsége is megkereste, hogy a Mindszenty támogatását szerezze meg nekik)⁶⁴⁵

A július 2-i kihallgatáson újra a Dudás-féle röplapról esett szó, Tabódy megemlítette, hogy a nyugalom megőrzésére szólította fel a társait, sőt meg is védte Halász rektort. Meg is jegyezte, hogy november 4. után Győri nevű ÁEH osztályvezető elismerését fejezte ki ezen magatartás miatt.⁶⁴⁶ Július 3-án Kuklayval szembesítési jegyzőkönyvet⁶⁴⁷ vettek fel, amiben Kuklay azt vallotta, hogy egy barna csomagolópapírban röplapokat adott át Tabódynak, de ezt Tabódy tagadta, ahogy a két nappal későbbi kihallgatás során is, hogy Kuklay barna csomagolóban adott neki csomagot.⁶⁴⁸

A július 25-i kihallgatáson az addigi jegyzőkönyveket kellett áttanulmányoznia, amelyben panaszolta, hogy ő mindenhol büntetett előéletűnek van megnevezve, holott bírói ítélet ellene

---

⁶³⁶ BFL XXV. 4.f. 4016/1957 405-406.

⁶³⁷ Benkő Zoltán (1923-2005) 1944-45-ben részt vett a magyar diákok szabadságfrontja ellenállási mozgalomban, majd a Demokratikus Ifjúsági Mozgalom tagja lett, 1948-ban letartóztatták, internálták, 1956-ban részt vett a forradalomban, majd elhagyta az országot.

⁶³⁸ Sztáray Zoltán (1918-2010) 1948-ban tartóztatták le, akkor az Országos Árhivatal Statisztikai Osztályán dolgozott, 1956 karácsonyán szabadult, 1956-os forradalomban részt vett, majd elhagyta az országot.

⁶³⁹ Varga József (1923-1998) jogász, közigazdász, Pfeiffer József egykori titkára

⁶⁴⁰ Dálnoki Miklós Lajos (1929-?) Dálnoki Miklós Béla egykori miniszterelnök fia, Ludovikát végzett, százados. Internálását szervezkedésért és embercsempészet miatt kapta, 1956-ban elhagyta az országot.

⁶⁴¹ Jakab Bálint (1922-?) munkás

⁶⁴² Nyeste Zoltán (1922-2001) 1944-45-ben részt vett a magyar diákok szabadságfrontja ellenállási mozgalomban, majd a Demokratikus Ifjúsági Mozgalom tagja lett, 1948-ban letartóztatták, internálták, 1956-ban részt vett a forradalomban, majd elhagyta az országot.

⁶⁴³ Zimányi Tibor (1922-2007) egykori rendőr főhadnagy. A Magyar Diákok Szabadságfrontjának egyik alapítója, részt vett a németellenes ellenállásban, 1948-ban internálták, 1951-ben szabadult, 1956-ban részt vett a forradalomban, 1957-ben letartóztatták, 1960-ban szabadult. Fizikai munkából élt, a rendszerváltáskor a Recski Szövetség egyik alapítója, az MDF parlamenti képviselője (1990-1994)

⁶⁴⁴ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 407-408.

⁶⁴⁵ TABÓDY (OHA) 111.

⁶⁴⁶ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 411-412.

⁶⁴⁷ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 41-420.

⁶⁴⁸ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 412-413.

nem volt csak internálás. A másik fontos megjegyzése a kispaptársával, Kuklay Antallal való szembesítésre vonatkozott, miszerint ő egy lezárt csomagot, és nem 50-60 db röpiratot kapott.⁶⁴⁹

1957. július 26-án Szalma József ny. őrnagy, osztályvezető küldte meg a Fővárosi Ügyészség vezetőjének címezve „Turcsányi és 23 társai” iratait és őrizetben átkísértette az Ügyészségre a Markó utcába.⁶⁵⁰ Az Ügyészségen augusztusban kezdték meg a kihallgatásokat. A Fővárosi Ügyészségen Molnár Imre⁶⁵¹ ügyész 1957. augusztus 21-én hallgatta ki Tabódyt a Turcsányi Egon és társai bűnügyében, és vette fel a jegyzőkönyvet.⁶⁵² Ezen a kihallgatáson lényegében a rendőrségen tett vallomások ismétlődtek meg. Tabódy vallomásban, ahogy korábban a kihallgatások során is, itt is kiemelte a Halász György⁶⁵³ megvédését. Ezzel kapcsolatban a jegyzőkönyvben kijavította, hogy nem kispapok támadtak rá Halászra, hanem általa ismeretlen papok. (Ezzel társait is védte a megtorlástól!) Itt is kiemelte Halász megvédését, amikor a kispapok közül kívánták a rektor eltávolítást, Tabódy javasolta, hogy az egyházi elöljárókra bízzák ennek az ügynek a megoldását. A Dudás-féle röplapok felolvasását pedig úgy magyarázta, hogy többen kérték tőle, de ő inkább felolvasta. A kórházlátogatásokba a szeminaristák 80%-át bevonta, mert abban egyetértettek, hogy segítenek a sebesülteken. Terescsényi Ágoston⁶⁵⁴ forradalmi szervezetekhez való javaslatát ellenezte, a hirdetőtáblára kifüggesztett véleményével, mondván nem késnek le semmiről, a hívek úgylis megvárják őket. A röplapok („Kedves Barátom”) készítését örülségnek, kész lebukásnak tartotta. Az ÁEH november 1-i lefoglalását örülségnek tartotta, a november 3-i előkészületektől pedig félt, hiszen ezt nem kispapoknak való feladatnak vélte, illetve az 1955-ös visszavétele miatt kellemetlenül érezte volna magát, ha Győrivel találkozott volna. Többször kereste a primási palotát, végül másnap hajnalban már azt mondták neki, hogy nem kell kimenniük.

A másik lényeges javítást a bűnjelekről⁶⁵⁵ szóló résznél kérte Tabódy, ami arról szólt, hogy Szabó Jánostól nem dossziét kapott, hanem csomagot. Tabódy vallomása szerint nem tudta, hogy abban röpiratok vannak. (Ez azért volt fontos változtatás, hiszen egy lezárt csomag esetén,

---

⁶⁴⁹ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 421-422.

⁶⁵⁰ BFL XXV.60.e 77/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 215.

⁶⁵¹ Molnár Imre (1928-2000) ügyész

⁶⁵² BFL XXV.60.e 77/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 129-132.

⁶⁵³ Halász György is bene volt abban a 11 békepapokat tartalmazó névsorban, akiket Mindszenty felfüggesztett 1956-ban. 11 békepap (Dr. Beresztóczy Miklós, Dr. Horváth Richárd, Babocsa Endre, Dr. Balogh István, Halász György, Lang Alán, Mag Béla, Devánszky Imre, Vértes Andor, Vitányi György, Miklós István)

⁶⁵⁴ Terescsényi Ágoston (Teres 1969-től) (1931-2007) civil hallgató volt a Szemináriumban, de titokban jezsuita rendhez tartozott, a forradalom után elhagyta az országot, Norvégiában telepedett le, ott pasztorált.

⁶⁵⁵ pápai körlevelek, Mindszenty-beszéd,- Szabó Jánostól kapta, Szabó levelet írt disszidálásáról Tabódy kérésére, hogy ne őt faggassák az elöljárók, A „Kedves Barátom”-at Marosfalvitól, Kuklaytól vagy Varútól kapta, hogy olvassa el és mondjon róla véleményt.

könnyebben el lehet hitetni a bírósággal, hogy nem tudta az illető mi van benne, mint egy dossziében, amit nem kell felbontani, csak kinyitni ahhoz, hogy megnézzük mi van benne.)⁶⁵⁶

A szolidaritás sztrájk tervezetről pedig lebeszélte a kispapokat. A november 4-én ájtott ismeretlen két fegyverest ő küldte el, hiszen ekkor előljáró nem volt velük. Politikai szerepvállalástól elzárkózott a korábbi internálás miatt.

A kihallgatások és a nyomozás közepette a korabeli sajtó is reagált az eseményekre. A Népszabadság⁶⁵⁷ augusztus elsején *Urak, papok dölyfét majdnem túrtük...* a Magyarország egy héttel később⁶⁵⁸: „*Mindszenty papjai a nép ellen*”, címmel írta meg egy kissé átalakított cikkben ugyanazt. A megyei lapok egységesen a második oldalon ugyanazt a közleményt írták meg melyekben Tabódy *negyedéves teológia hallgató volt horthysta tiszt* Kuklay és Varjú Imre mellett került említésre. A Kisalföld⁶⁵⁹ és Békés Megyei Hírlap⁶⁶⁰ a „*Befejezték a vizsgálatot egy nagyobb ellenforradalmi papi csoport ügyében*”, a Hajdú-Bihari Napló⁶⁶¹ „ellenforradalmi papi csoport leleplezéséről”, a Délmagyarország⁶⁶² és a Csongrád Megyei Hírlap⁶⁶³ „*Horthysta tiszték és papok fegyveres csoportot szerveztek és gyalázkodó brosúrákat állítottak elő*”, a Népakarat⁶⁶⁴ *Ellenforradalmi papi csoport a bíróság előtt*” a Petőfi Népe pedig „*Belügyminisztérium Tájékoztatási Osztályának közleménye*”⁶⁶⁵ címmel hirdette az eseményeket. Az Amerikai Magyar Népszava⁶⁶⁶ „*Kádár a katolikus papság ellen, száz papot tartóztattak le a magyar kommunisták*”, ahogy a New Yorkban kiadott Szabad Magyarország⁶⁶⁷ és

---

⁶⁵⁶ BFL XXV.60.e 77/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 129-132. Ld. TABÓDY (OHA) 115.

⁶⁵⁷ Népszabadság 1957. augusztus 1. 8. Bejczy Géza: *Urak, papok dölyfét majdnem túrtük* „Egy Tabódi (!) István nevezetű hallgató, egykori hivatásos ludovikás tiszt, szerzett egyet a Dudás-féle pontokból. „Közben Tabódi (!) maszek alapon is meglátogatja a primást. Teheti, jól ismerik egymást. Mindszenty ott volt apátúr, ahol Tabódi (!) apja főispán és nagybirtokos Zala megyében. Alig ér haza, jön a Turcsányi által közvetített primási parancs: 8-10 pappal költözzék be az Állami Egyháziügyi Hivatal székházába. Meg is tesz minden előkészületet, de már másnap, november 4-én lemond a parancs teljesítéséről...”

⁶⁵⁸ Magyarország, 1957. augusztus 7. 1. B.G. „*Mindszenty papjai a nép ellen*”

⁶⁵⁹ Kisalföld, 1957. augusztus 1. 2. „*Teológiai hallgató, volt horthysta tiszt. Varjú Imre római katolikus lelkész, Kuklay Antal és még több pap decemberben és januárban* “*Kedves barátom*» címmel brosúrákat szerkesztett, amit többszáz példányban sokszorosítottak és az ország különböző területein terjesztettek. A brosúra dicsőíti az ellenforradalmat, a terroristák vadállati tevékenységét, gyalázza a munkáshatalmat, a szocialista rendszert, újabb ellenállásra ösztönzi a nép ellenségeit.”

⁶⁶⁰ Békés Megyei Hírlap, 1957. augusztus 1. 2.

⁶⁶¹ Hajdú-Bihari Napló, 1957. augusztus 1. 2.

⁶⁶² Délmagyarország, 1957. augusztus 1. 2.

⁶⁶³ Csongrád Megyei Hírlap, 1957. augusztus 1. 2.

⁶⁶⁴ Népakarat, 1957. augusztus 1. 8.

⁶⁶⁵ Petőfi Népe, 1957. augusztus 2. 8.

⁶⁶⁶ Amerikai Magyar Népszava, 1957. augusztus 5. 1.

⁶⁶⁷ Szabad Magyarország, 1957. augusztus 9. 6.

Argentínába is eljutott a hír.⁶⁶⁸ A Kisalföld augusztus 8-i⁶⁶⁹ cikkében már a londoni Daily Telegraph cikkére rezonál „Ejnye, ejnye Mr. Shepherd!”

A kormány és a párt hivatalos álláspontját bemutató propagandakiadvány-sorozat az Ellenforradalmi erők a magyar októberi eseményekben (Fehér-könyvek) 4.kötetének végén is feltüntetik Turcsányi Albert, Lieszkovszky Pál társaságában, sőt mindannyiuk fényképe elfért a kiadványban. „*Tabódi (sic!) István hortysta százados, háborús és népellenes bűncselekményesekért volt elítélve. Mindszenty személyes utasítására megszervezte, és több kispappal karöltve megszállta az Állami Egyházügyi Hivatalt.*”⁶⁷⁰ Tabódyt ekkor még egyszer sem ítélték el (internálták), a feltüntetett vádak sem kerültek még elő korábban az ÁVH vallatásain sem. Tabódy személye tökéletesen beleillett (ahogy 1947-es letartóztatásakor), a forradalmi-katonai tettek és az egyházi kapcsolat összekötésébe.

Eközben a szeminaristák ügyéről már a külföldi lapokban is tudósítottak, eljutott a San Franciscó-i lap szerkesztőségéhez is a hír, ahol *Hungary in new war on catholics*⁶⁷¹ címen adtak közzé tudósítást az eseményekről.

A vádiratot a Fővárosi Főügyészség nevében 1957. szeptember 9-re állította össze Götz János⁶⁷² fővárosi ügyész és Molnár János (Imre) ügyész. Ebben Tabódyra vonatkozólag szerepelt az ÁEH épülete elleni november 3-i akció előkészítése, a kórházlátogatások elvállalása, a Dudás-féle röplap felolvasása és a házkutatások során talált anyagai. Eközben a Legfelsőbb Bíróság elutasította a fellebbezést október 12-én a Turcsányi Egon Albert és társai ügyükben.⁶⁷³

Tabódy raboskodása alatt halt meg november végén az édesanyja. Ezt ügyvédi beszélőn tudta meg, ezután lefeküdt és elkezdett sírni, azonban az őr beadott neki egy doboz cigarettát, amit a kispapok küldtek neki. Tabódy nem volt dohányos, ezért először meglepődött, de a dobozban Oltáriszentség volt elhelyezve, ezért úgy érezte, hogy maga az Úr Jézus jött őt vigasztalni.⁶⁷⁴

---

⁶⁶⁸ Délamerikai Magyarság, 1957. augusztus 9.

⁶⁶⁹ Kisalföld, 1957. augusztus 8. 2. „*Nem említi Mr. Shepherd az ugyancsak őrizetbe vett Tabódi István teológiai hallgatótsem, aki nem éppendiákkorú papnövendék volt: a reverenda az ő esetében egykori Horthy-tisztet takart.*”

⁶⁷⁰ *Ellenforradalmi erők a magyar októberi eseményekről.* IV. 138. ld. 18. melléklet

⁶⁷¹ S.F.Call-Buletin, 1957. augusztus 1.

⁶⁷² Götz János (1915–1975): főügyész. 1953-tól a legfőbb ügyész helyettese, majd nyugdíjazásáig fővárosi főügyész (1957–75). Az 1956-os forradalom és szabadságharc után különösen a főváros közbiztonságának helyreállítása és megszilárdítása terén szerzett érdemeket.

⁶⁷³ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Ferenc tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában

⁶⁷⁴ TABÓDY, 1996, 764.

A bírósági idézést november 21-én kapta kézhez Tabódy, aki ekkor az 51-108-as számmal volt ellátva.⁶⁷⁵ A Budapesti Fővárosi Bíróság⁶⁷⁶ Népbírószági Tanácsa Tabódyt társaival együtt december 13-án hallgatta meg. A tanácsvezető B.-né dr. Tóth Matild⁶⁷⁷, a népbírók Földi Ferenc⁶⁷⁸ és Mentáth István⁶⁷⁹ voltak, az ügyész pedig dr. Csík Péter⁶⁸⁰ volt. Tabódy mellé dr. Gábori Bertalant rendelték ki védőnek. A tárgyaláson (nyilvános tárgyalás) Tabódynak életrajza ismertetése után a szintén korábban kihallgatott témákról kellett vallania (a kórházlátogatásokról, a Dudás-féle röplapról, a Halász Györggyel való esetről, a Mindszentyvel való találkozásról)⁶⁸¹ Azt mondta, a röplap felolvasását sajnálta, ezt már nem tenné meg újra. Kiemelte, hogy felhívta társai figyelmét, hogy egyházi személyek forradalmi bizottságot nem alakíthatnak, valamint tudtuk és megkérdezésük nélkül senkit sehová sem választhatnak be. Az ÁEH székházának elfoglalására való előkészületéről azt vallotta, hogy folyamatosan húzta az időt, írásbeli utasítást várt, és Mindszentyt is le akarta beszélni az akcióról, mert nagyon kockázatosnak tartotta.⁶⁸² (Természetesen Tabódy mint volt katona, végrehajtotta volna a Prímási Palotából érkező parancsot.) A forradalom alatt a szemináriumba betérő katonákat Semptey javaslatára Tabódy beszélte le fegyverkezéséről, mondván nekik a legfőbb fegyverük a reverenda. Az utolsó szó jogán azt mondta, hogy nem csupán a törvény rideg paragrafusával áll szembe, hanem meleg emberi szeretet is érez, ezért a szegény emberek szegény papjává akar válni.⁶⁸³

December 21-én kelt az a dokumentum, amit Halász György a Központi Szeminárium rektora állított ki, melyben tanúsítja, hogy Tabódy az „1956 évi októberi események idején lázongó növendéktársait igyekezett mérséklőleg befolyásolni.”⁶⁸⁴ Tabódyban egyébként annyira bízott Halász, hogy őt kérte fel kísérőnek a forradalom alatt, mondván ő katona és megvédheti.

Végül az ügyész indítványozta Tabódy István, és két társa előzetes letartóztatásának megszüntetését, hiszen úgy ítélték meg, hogy személyükben rejlő társadalmi veszélyesség

---

⁶⁷⁵ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Ferenc tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában.

⁶⁷⁶ A Magyar Népköztársaság szervezetéről szóló 1954.évi II.tv szerint Budapesten megyei hatáskörrel működő bíróság.

⁶⁷⁷ Brandstätter Jenőné Dr. Tóth Matild, B. Tóth Matild (1914-1981)

⁶⁷⁸ Földi Ferenc (1898-1979)

⁶⁷⁹ Menáth István (1904-1990)

⁶⁸⁰ dr. Csík Péter (1913-1998) 1957. januárban „saját kérelmére” került az V. kerületi ügyészségről a Fővárosi Ügyészséghez, miután az volt a kívánsága, hogy „ellenforradalmi ügyekben” tárgyaljon. Hivatali munkája során önként kérte a legexponáltabb ügyek rá szignálását vádképviselet szempontjából. Az „első gyorsított eljárási ügyben, valamint több nagyobb jelentőségű ellenforradalmi ügyben képviselte a vádat, így a miskolci ellenforradalmárok, Mayer Antal és társai, Turcsányi Albert és társai elleni indított büntetőügyekben. Szinte kizárólag csak ellenforradalmi bűnügyeket tárgyalt

⁶⁸¹ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1447.

⁶⁸² BFL XXV. 4.f.4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1449.

⁶⁸³ BFL XXV. 4.f.4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1449.

⁶⁸⁴ Tabódy-hagyaték. Mattiassich Ferenc tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában

nagymértékben csökkent.⁶⁸⁵ A bíróság 1958. január 10-én hirdette ki az ítéleteket. A szeminaristákat a perben összekötötték az önkéntesen Mindszenty mellé szegődött Turcsányi Egonnal és néhány más civil személlyel is.⁶⁸⁶ A perben Turcsányi Egon⁶⁸⁷ életfogytiglan, Kuklay Antal⁶⁸⁸ 10 évet, Varjú Imre⁶⁸⁹ 4 évet, Marcheschi Károly⁶⁹⁰ 5 évet, Tabódy évfolyamtársai megúszták enyhébb büntetéssel, Nagy Árpád⁶⁹¹ és Nagy Jenő⁶⁹² 1 év 6 hónapot, Mézner Ferenc⁶⁹³, Pavlics István⁶⁹⁴ és Zöldi Sándor⁶⁹⁵ 1 évet, Schimmer József⁶⁹⁶ 10 hónapot, Lieszkovszky Pál⁶⁹⁷ és Iván László⁶⁹⁸ 8 hónapot, Brunner Tibor⁶⁹⁹, Fábíán István⁷⁰⁰ és Vénusz Gyula⁷⁰¹ 6 hónap büntetést kapott, Vígh Szabolcs⁷⁰² ellen pedig megszüntették az eljárást.⁷⁰³

---

⁶⁸⁵ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1471.

⁶⁸⁶ BFL XXV.4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 21.

⁶⁸⁷ Turcsányi Egon (1894-1969) Az 1963-as amnesztiarendelethez szabadulhatott

⁶⁸⁸ Kuklay Antal (1932-) Kuklay Antal 1955-ben szentelték, 1957-től Szikszón káplán, 1957. május 13- 1963. március 28. között töltötte börtönbüntetését. Az 1963-as amnesztiarendelethez szabadulhatott 1963. március 28-án. Szabadulás után segédmunkás Sárospataok és Sátoraljaújhelyen, 1966-tól Sárospataok plébániai könyvtáros, 1973 és 2011 között Köröm plébánosa, 1991 és 2014 között Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény sárospataki gyűjteményvezetője; 2009-től főszékesegyházi kanonok; 2011-től nyugállományban.

⁶⁸⁹ Varjú Imre (1932-) 1957. május 10-1959. május 10. között töltötte börtönbüntetését.

⁶⁹⁰ Marcheschi Károly (1932-?) 1957. május 14-től- 1960. április 2-ig töltötte börtönbüntetését, szabadulása után megvált a papi hivatásától.

⁶⁹¹ Nagy Árpád (1933-1988) Nagy Árpád 1 év 6 hó helyett 1 év 15 nap múlva. 1957. április 19.

⁶⁹² Nagy Jenő (1934-) 1957. június 19- 1957. december 10

⁶⁹³ Mézner Ferenc (1932-2000) 1957. június 12- 1957. december 17.

⁶⁹⁴ Pavlics István (1934-2024) 1957. szeptember 17- 1957. december 17.

⁶⁹⁵ Zöldi Sándor (1932-) 1957. április 29- 1957. december 19. között töltötte börtönbüntetését. Zöldi Sándornak is elengedték a hátralévő 3 hónapot,

⁶⁹⁶ Schimmer József (1933-?) 1957. május 10-1959. február 18 között töltötte börtönbüntetését.

⁶⁹⁷ Lieszkovszky Pál (1900-1983) Ludovika Akadémia hallgatója volt, 1920- tól hadnagy, 1923-tól főhadnagy, 1924–29: a Zrínyi Miklós reálnevelő intézet nevelője. 1929-től százados, őrnagy 1941-től, 1942-től alezredessé 1945-ben amerikai fogságban volt. 1946. október 24-től a tényleges szolgálatból elbocsátották, ezt követően felesége játékkészítő üzemében közreműködő családtag. 1951. július 17-én kitelepítették Csány községbe. 1952-be lefokozták tartalékos honvéddé.

⁶⁹⁸ Iván László (1933-?) 1957. május 13- 1957. december 19. között töltötte börtönbüntetését.

⁶⁹⁹ Brunner Tibor (1929-?) 1957. május 17- 1957. december 14. között töltötte börtönbüntetését.

⁷⁰⁰ Fábíán István (1933-?) 1957. június 21- 1957. december 19. között töltötte börtönbüntetését.

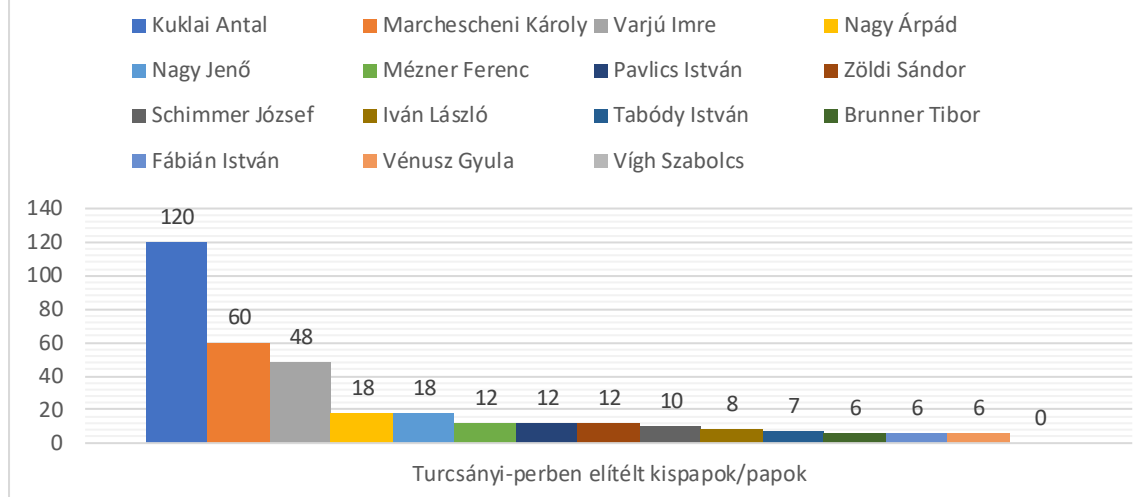
⁷⁰¹ Vénusz Gyula (1935-2023) 1957. június 22.-1957. december 11. között töltötte a börtönbüntetését. 1959 márciusában eltávolították a Hittudományi Akadémiáról, mint VI. évest, 1964-ben fejezte be, de nem doktorálhatott. Az abszolutóriumot csak 1989 tavaszán kapta meg.

⁷⁰² Vígh Szabolcs (1934-2019) 1957. június 6.-1957. december 11 között töltötte büntetését. 1958-ban szentelték pappá, 1958-tól káplán Endrefalván, Táton és Tokodon. 1975-ben elhagyta az országot, Hollandiában telepedett le, ahol a papi hivatástól is megvált.

⁷⁰³ BFL XXV.4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 21. (Turcsányi és Kuklay az 1963-as amnesztiarendelethez szabadulhatott.) A negyedéves hallgatók azért is kaptak enyhébb büntetést Fábíán István szerint, hogy Vígh Szabolcs édesapja, aki külföldön élt, és kiváló diplomáciai kapcsolatokkal rendelkezett, segített fia és így társai ügyében (Fábíán István közlése)

Turcsányi-per papi büntetései hónapokban

Az ítélet szerint Tabódy a per VI.rendű vádlottjaként 1957.május 20-tól december 17-ig előzetesben volt, azóta szabadlábon (a szabadlábra helyezési igazolvány december 17-én kapta meg⁷⁰⁴) bűnösnek mondta ki, ezért a népi demokratikus rend megdöntésére irányuló mozgalom előkészítése büntetében 7 havi börtönre és 1000 Ft pénzbüntetésre (20 Ft-ként 50 napi) ítélte a bíróság.⁷⁰⁵ Az ítélet indoklása szerint a védelem Tabódy érdekében a bűncselekmény hiányában való felmentésért indítványozott. A bíróság ezt elutasította, ugyanis Tabódy primási utasításra megszervezte az ÁEH-ba kimenő gárdát, azzal a céllal, hogy a bent lévő ingóságokkal együtt lefoglalják. Lényegében bűncselekmény elkövetésére vállalkozott, ezért a bíróság a vádbeli minősítéstől eltérően népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló véghezvitel előkészítésében való büntetben mondta ki bűnösnek.⁷⁰⁶ Tabódy egyéb cselekedeteit nem tekintette a bíróság bűncselekmény törvényi tényállást megvalósító cselekedetnek (a rektor megbízásából volt a gyűlésen, a kórházlátogatás nem számított különlegesnek e téren, a

⁷⁰⁴ Tabódy- hagyaték. Mattiassich Ferenc tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában.

⁷⁰⁵ BFL XXV. 4.f. 4016/1957 22.

A végrehajtási értesítést 1958. április 7-én kapta meg a pénzbüntetésről, de ebben már szerepelt 204 Ft bünygyi eljárási költség is. (ld. Tabódy-hagyaték. Mattiassich Ferenc tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában.)

⁷⁰⁶ BFL XXV. 4.f. 4016/1957

röplapfelolvasásokat pedig az időben gyakori jelenségnek titulálták.) Külön elismerték, hogy november 4. után nem csinált törvénybe ütközőt és katonai, politikai tapasztalatai alapján felismerte, hogy az események nem lesznek hosszú életűek.⁷⁰⁷ (A büntetésével kapcsolatban a rendszerváltás után 1991. február 6-án a Fővárosi Bíróság az 1989. évi XXXVI. törvény 1. §-ában írt rendelkezés folytán semmisnek nyilvánította.⁷⁰⁸)

Tabódy 1957 karácsonyán már püspökétől kapott 500 Ft-ot az ünnepekre.⁷⁰⁹ A Fővárosi Bíróság december 23-i iratában pedig december 25. és 29. között a lakhelyelhagyási tilalmat felfüggesztette Székesfehérvár és Dabas területére, de mindkét helyen a rendőrségen be kellett jelentkeznie.⁷¹⁰ 1958. január 10-én kapta meg a végzést a Budapesti Fővárosi Bíróságtól, mely a lakhelyelhagyási tilalmat feloldotta.⁷¹¹

A kiszabadulás után a Tabódy már 1958 márciusában kérte Shvoyt, mint aki évek óta apja helyett apja volt, hogy szentelje pappá korábban, mint szokás, félve, hogy egyetlen év végét sem ért meg még tanulmányai alatt. Leírta, hogy ha bármi baj éri, akkor megszűnik a lehetősége annak, hogy az egyházmegyén belül bármikor is legális pap legyen. Érvként állította, hogy ha egy papot kitesznek, akkor bármikor lehet rehabilitálni, nem akar „befagyott” diakónus maradni. Kérte még azt is tőle, hogy még egy vizsgát letehessen, így kevesebb maradna neki a következő évre. (Shvoy még egy évet visszaküldte volna a szemináriumba Tabódyt.). Kérte továbbá azt is, hogy Pesten legyen a primíciája, valamint azt is kérdezte tőle, hogy büntetésből nem szenteli-e.⁷¹² 1958 tavaszán fennmaradt levélváltásokból is kiolvasható, hogy Shvoy és Tabódy, illetve a székesfehérvári kispapok között szeretetteljes kapcsolat volt. Mind Shvoy születésnapjára⁷¹³ (igaz itt a tandíjsegélyt és breviáriumot is kértelmezték), mind a húsvétra⁷¹⁴ írt köszöntések ezt mutatják. Halász Ervinnek írt márciusi levelében Tabódy már a június 13-ig szentelési dátumról érdeklődött, hiszen a szentelési előkészületeket (pl. pecsétkészítési engedély a szentképekre írt szöveghez) már időben meg kellett kezdeni.⁷¹⁵ Végül 1958. június 13-án a délelőtti 9 órás mise keretében szentelte fel Tabódyt Shvoy Székesfehérváron.⁷¹⁶ Shvoy püspök rendszeresen Jézus Szíve péntekjén szentelt, ami ekkor 1958. június 13-ára esett, a több egyházmegyében két nappal később voltak a szentelések. Tabódy társai (Hrotkó Géza, Rédly

⁷⁰⁷ BFL XXV. 60.f. .077-1957. Turcsányi Albert és 24 társa 52.

⁷⁰⁸ BFL XXV. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 141

⁷⁰⁹ Központi Szeminárium irattára. 7384/1957. 1957.december 17.

⁷¹⁰ Tabódy- hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában.

⁷¹¹ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdonába, a másolat a szerző tulajdonában.

⁷¹² SZfvPL-No7384-SZN1958-0331-003

⁷¹³ SZfvPL-No7384-SZN1958-0331

⁷¹⁴ SZfvPL-No7384-SZN1958-0331

⁷¹⁵ SZfvPL-No7384-SZN1958-0331

⁷¹⁶ SZfvPL-No7384-1364-1958

Elemér) szóbeli közlése szerint, amikor az ÁEH kiküldöttei a Központi Szeminárium vezetőivel Budapesten közölték, hogy letiltják az ünnepi eseményt, akkor azt a választ kapták, hogy éppen most zajlik a szentelés Székesfehérváron⁷¹⁷ Árnalja ezt a legendás történetet az, hogy a püspök május 26-én kelt körlevelében kihirdette már a szentelés tényét, az Új Ember a szentelésről azért jóval később jelentetett meg hírt.⁷¹⁸ Teljesült végre édesanyja vágya is, igaz már csak mennyei hazában örülhetett, hogy a fia pap lett, hiszen evangélikus hite ellenére egész életében ezért imádkozott.⁷¹⁹ Június 15-én már az Egyetemi templomban került megrendezésre Tabódy primiciája, azaz az első miséje Az erre az alkalomra készült szentképet⁷²⁰ Kopeczky Győző barátja készítette.⁷²¹(A nyomdák nem fogadták el a meghívók elkészítését, így Kopeczky fotókópiákkal 200 példányban előhívatta.⁷²²) Potyondi Imre az új rektor, azt javasolta Tabódynak, hogy csendben, pár ember előtt mondja el az első miséjét, erről az elképzeléséről Shvoyt is meggyőzte. Tabódy azzal érvelt püspökének, hogy az ő papsága az többi kispapnak is bizonyosság, hogy annyi szenvedés után elérte a hivatását.⁷²³

Talán Sempsey tanév végi értesítőjében foglalja leginkább össze Tabódy küzdelmét: *„Első félévet letartóztatásban, a másodikat intenzív tanulással töltötte... Jól nevelt, udvarias és engedelmes növendék. A szorgalmas tanuláson kívül buzgó lelki életre is törekedett s nagy összeszedettséggel készült a szentelésre. Társai közt tekintélynek örvend, ezt igyekezett mindig helyes irányban felhasználni.”*⁷²⁴

Tabódy ekkor, mint a végre a szentelésig eljutott pap, elkezdhetne volna tervezni, vajon hová fogja püspökét (és az ÁEH) helyezni, hogyan tudja az áhított papságát megélni? Shvoy azonban teljesen másként döntött, ezzel megváltoztatva Tabódy életét. A székesfehérvári kispapság 1957/58-as tanév információit tárgyaló papi konferenciája javaslata szerint augusztus 13-án úgy döntött, hogy Tabódy a *„következő tanévben a tanulmányai befejezését megkoronázandó főként a lekipásztori stúdiumokban mélyedjen el, ami egyéniségének és élettapasztalatainak leginkább megfelel.”*⁷²⁵ Ezt a megyéspüspök augusztus 19-i levelében tudatta a Központi Szeminárium rektorával.⁷²⁶ Tabódy ezt egyszerűbben csak úgy kommentálta, hogy visszaküldte egy évre a szemináriumba „paposodni”, mivel keveset töltött

---

⁷¹⁷ Rédly Elemér és Hrotkó Géza személyes közlése

⁷¹⁸ Körlevelek 1956-1960, 1120/1958.sz.-papszentelés-

⁷¹⁹ Szabad Föld, 1989. december 19.

⁷²⁰ Ld. 14.melléklet.

⁷²¹ Kopeczky Győző szívélyes közlése. ld. 20. melléklet

⁷²² ÁBTL 3.1.9. M-30218. „Norbert” 84. és Kopeczky Győző személyes közlése.

⁷²³ TABÓDY (OHA) 118.

⁷²⁴ Központi Szeminárium irattára. 1957. június 28.

⁷²⁵ Központi Szeminárium irattára. 1958. augusztus 13. Jegyzőkönyv

⁷²⁶ Központi Szeminárium irattára. 1958. szeptember 19.

a szemináriumba büntetése, kitiltása miatt.⁷²⁷

6. A Központi Szemináriumból való kizárástól az illegális szeminárium szervezésének vezetéséig

6.1. A békepapság helyzete

A kommunista kormányzat egyházpolitikájának támogatására, az egyház egységének megbontására irányuló mozgalom 1950 tavaszán indult. A püspöki kar a kiközösítés terhe mellett tiltotta a kommunistákkal való együttműködést, 1950 augusztusában megindult a békepapság szervezése, az első gyűlésre 273-an mentek el, novembertől önálló lapot (Kereszt) is kaptak.⁷²⁸ 1956. júliusában a püspökkari értekezleten előkerült, hogy az 1950-ben megkötött egyezmény kényszerhelyzetben való megkötését vonják ki és az államtól engedményeket követelnek a püspökök kinevezésének jogát, az egyházmegyékbe irányított békepapok kérdését illetően, a békepapi mozgalom és annak lapjának a Keresztnek ártalmas helyzetéről.⁷²⁹

A forradalom és szabadságharc alatt a katolikus egyház bázisa ugrásszerűen megnőtt, hiszen a lakosság döntő többsége hívő keresztény volt, ragaszkodott egyházához, papjaihoz és az általuk képviselt normákhoz. A katolikus egyházból 57 békepapot távolítottak el.⁷³⁰ Először Mindszenty József kiszabadulása után, majd a püspökök egy része megbízható irodai igazgatót és vikáriust helyezett az ÁEH által korábban odahelyezett békepapok helyett, ezzel egy időre lehetetlen helyzetbe hozta a mozgalmat.⁷³¹ 1957 januárjában a Szentszék által kiadott dekrétumban a kiközösítés terhe mellett megtiltotta, hogy a papok politikai szerepet játszanak vagy országgyűlési képviselőséget vállalhassanak, elrendelt azt is, hogy egy hónapon belül mondjanak le a korábban megszerzett tisztségeikről.⁷³²

Ezért is avatkozott be a hatalom 1957 januárjában: minden egyházi gyűléshez és rendkívüli összejövetelhez, körlevélhez, sokszorosításhoz engedélyt kellett kérni, ahol pedig erőteljesebben felléptek a békepapok ellen, ott miniszteri biztost neveztek ki (pl. a székesfehérvári egyházmegyében). A pápai dekrétumok, enciklikák, körlevelek és rendelkezések csak az ÁEH engedélyével olvashatóak fel⁷³³ (Tabódy letartóztatásakor is

---

⁷²⁷TABÓDY (OHA) 118-119.

⁷²⁸BÁNKÚTI-GYARMATI, 2010. 355

⁷²⁹BERTALAN, 2014. 303.

⁷³⁰VÖLGYESI, 2011. 28.

⁷³¹SZABÓ, 2004. 67.

⁷³²BERTALAN, 2014. 306.

⁷³³VÖLGYESI, 2011. 29.

gyűjtötték az egyházi iratokat, melyek nem szerepelnek ebben). Az Elnöki Tanács 1957-es rendeletében a kisebb vidéki plébánosi és kápláni állások kivételével minden papi állás betöltését és felmentését állami hozzájárulás tette lehetővé, akár a teológiai vagy iskolaigazgatói kinevezéseket, az 1959-es végrehajtási utasítás kényszerkinevezési jogot is garantált az államnak.⁷³⁴ 1957 májusában a kormány nyomására megalakult az Országos Béketanács Katolikus Békebizottsága, ami mellett megalakult a püspöki kar által azért létrehozott Opus Pacis, hogy ne osztja meg az egyházat, mivel nem alulról szerveződött. Első elnöke Grósz József kalocsai érsek lett.⁷³⁵

1958 és 1964 között a hatalom felismerte, hogy nem tudja teljesen megtörni az egyházat, ezért a 1958. július 22-i Politikai Bizottság⁷³⁶ határozata szerint „megsemmisítve az egyházi reakció ellenforradalmi kísérleteit az egyházakkal pozitív együttműködésre törekedtek”.⁷³⁷ Hogy éppen a megfélemlítés vagy a megnyerés került előtérbe, az az aktuális nemzetközi és belpolitikai helyzettel, a pártvezetésben lévő erőviszonyokkal hozható összefüggésbe. Mindenesetre a párt vezetése kiemelten fontosnak tartotta a felvilágosító munka szerepét, ezért egyre nagyobb szerepet szánt az Agitációs és Propaganda Osztálynak.

1962-ben befejeződött a mezőgazdaság kollektivizálása, 1963-ban helyreállították Magyarország ENSZ-tagságát, Kádár amnesztiát hirdetett. A Vatikán keleti politikájában (Ostpolitik) is változás következett be, a tárgyalások már új feltételek között újra megindultak, a Szentszék pedig változtatott korábbi álláspontján és az egyház fennmaradása miatt megkötötte 1964-ben a részleges megállapodást, ami elismerte az állam előzetes hozzájárulását a püspöki kinevezésekhez.

6.2. A Központi Szemináriumból való kizárásának előzményei

A Központi Szemináriumban pedig ezekben az években változások kezdődtek. Halász Györgyöt, aki a forradalom alatt távozott, Potyondi Imre⁷³⁸ székesfehérvári kanonok, nagyprépost váltotta fel a rektori székben 1957. júniusától. A kinevezés váratlanul érte a

---

⁷³⁴ VÖLGYESI, 2011. 29.

⁷³⁵ VÖLGYESI, 2011. 30.

⁷³⁶ A kommunista párt legfelső vezető szerve 8-12 emberből állt. A PB tagjait a Központi Bizottság választotta. A PB határozatai kötelező erejűek voltak az alsóbb pártszervek és a párttagság számára.

⁷³⁷ VÖLGYESI, 2011. 30.

⁷³⁸ Potyondi Imre (1885-1978) székesfehérvári egyházmegyes pap, kanonok, rektor, teológiai doktor. 1908-ban szentelték, 1911-től szemináriumi tanár, mellette püspöki titkár 1916-tól, irodaigazgató 1920-tól. 1930-ban kanonok lesz és a szeminárium rektora 1940-ig. 1926 és 1948 között az egyházmegyei A.C. igazgatója, provikárius 1939-től, 1943-1971 között püspöki helynök, 1957-68 között pedig a Központi Szeminárium rektora is. Shvoy püspök halála után rövid ideig (1968-69) az egyházmegyet is vezette káptalani helynökként.

kispapságot, Potyondy Prohászka lelkeségét hirdette, de mindenki tudta róla, hogy tagja a békepapi mozgalomnak.

Az ÁEH választása azért eshetett rá, mert szép ívű karriert futott be, és éppen ezért Shvoy támogatását is magáénak tudhatta, ezért a kispapok is elfogadhatták. (Shvoy életrajzában jó szervezőként jelenik meg, Korábban azonban többször a püspöki aulába helyezett békepap Mórász Pál⁷³⁹ oldalára állt, ezért Shvoy lemondatta) Kinevezésével megköthették Shvoy kezét, hiszen az ő egyházmegyéjéből lett a vezető.⁷⁴⁰ (Várkonyi Imre is pályázott a rektori címre, aki talán még rosszabb lett volna a szeminaristák számára.⁷⁴¹) Ekkor még nem, de egy év múlva már komoly átszervezésekbe fogott. Több olyan döntés született ekkoriban (leváltották Félegyházi József⁷⁴² prefektust - aki szimpatizált a kispapokkal, az új szigorlati rend bevezetése), ami miatt az előjáróság és a növendékség között feszültséget szült. A kispapok szembeszegülése 1958 májusában kezdődött, amikor május 19-én részt kellett volna venniük az Opus Pacis rendezvényen, hogy demonstrálják az állam és az egyház jó viszonyát, amelyen Radó Polikárp adott elő a Szovjetunióban tett útjáról⁷⁴³, ezen rendezvényen énekkari szereplést és versmondást is követeltek tőlük, erre a kispapok nem voltak hajlandóak, Kirchenbaum József⁷⁴⁴ volt az, aki elsőként hagyta ott az előadást, a többen követték őt, az előadás kudarcot vallott. Másnap az előjárók döntése szerint többek között Kirchenbaumot kizárták, de a kispapok szolidaritásukat fejezték ki, így visszavonták a retorziókat.⁷⁴⁵ A büntetés három kispap eltávolítása lett volna, de az egységes kiállítás megvédte őket.⁷⁴⁶ Endrey az illetékes megyéspüspök visszavonatta a rektor intézkedését a kizárásról.

A nyári szünetről visszatérve Tabódy (immár felszentelt papként) az új tanévben a kispapi tisztségek közül a főduktori tisztséget kapta meg.⁷⁴⁷ A főduktor az összekötő kapocs a

---

⁷³⁹ Mórász Pál (1907–1982): fehéregyházmegyes pap 1931-től. Káplán évei után 1936-tól Baracson adminisztrátor, majd plébános, 1944-től Lovasberényben plébános. 1953-tól templomigazgató Székesfehérvárott. 1953–1956 közt püspöki irodaigazgató. 1955-től kanonok. 1957-ben számos hivatalra a Vatikán alkalmatlannak (inhabilis) minősítette, de 1969-ben feloldották e dekrétum alól. 1959-ben provikárius, 1971-től általános helynök, 1979-től nagyprépost.

⁷⁴⁰ Id. BERTALAN, 2010. 116.

⁷⁴¹ ADRIÁNYI, 1988. 219.

⁷⁴² Félegyházi József (1906–1982.): akadémiai tanár, kanonok, a Szent István Társulat (SZIT) alelnöke. 1954–1954: a Központi Szeminárium prefektusa. 1959-től a Hittudományi Akadémia. egyháztörténeti professzora, 1956–82 között a SZIT alelnöke.

⁷⁴³ A kéthetes úton a katolikusok között Hamva Endre. Brezanóczy Pál és Radó Polikárp vett részt. (SZABÓ, 2004. 74.)

⁷⁴⁴ Kirchenbaum József (1936–2001) 1959-ben pappá szentelték 1960–64: Esztergom–Szentgyörgymezőn kántor, Káplán Dejtáron, Tokodon, Püskín, Mogyorósbányán, Szécsényben, Bp. Béke téren. 1979-től Bp–Kelenföld Szent Gellért templom. plébánosa. A budai Szt. Gellért egyházközségnek új templomot építtetett, Magyarországon elsőként urnatemetővel.

⁷⁴⁵ SZÉKELY, 2000. 17.

⁷⁴⁶ SZÉKELY, 2000, 15–17.

⁷⁴⁷ Központi Szeminárium irattára, Ifjúsági tisztségek az 1958–59-es tanévre.

növendékek és az előjárók között. A kispapok között akkorra már jelentős tekintélye volt. Egyrészt idősebb volt náluk legalább 15 évvel, valamint óriási élettapasztalattal rendelkezett (háborús tapasztalatok, internálótáborok stb.). Egykori társai elbeszélései szerint mesélt nekik a börtönélményeiről, hogy mi történik ott a besúgókkal: „elesik” és a földszintig gurul.⁷⁴⁸

Ez a döntés több problémát is felvetett. Tabódy visszaemlékezésében Fábián János tanácsolta, hogy legyen főduktor, mivel a rektor székesfehérvári egyházmegyes, akkor legyen a főduktor is az. Tabódy szerint ezzel az volt a probléma, mivel ő nem volt az Akadémia hallgatója, csak a szeminárium növendéke.⁷⁴⁹ Szeptember 19-i levelében Shvoy püspök Potyondinak Imre rektornak írta levelében, hogy Tabódy itt volt nála elbúcsúzni, és abban egyeztek meg, hogy szép csöndben visszahúzódva próbálja papi lelkeségét elmélyíteni és gyarapítani a hátralévő tanulmányai befejezéséig. A püspök kérte, hogy Tabódyt tartsa minden szerepléstől távol.⁷⁵⁰

1958 őszén a Mindszenty által vagy a pápa által kiközösített békepapok visszatértek a budapesti plébániákra, a kispapok nem vállaltak asszisztenciát. Majd a novemberi országgyűlési választások előkészítéseként újabb gyűlésen kellett volna részt venniük a kispapoknak a Hazafias Népfrent szervezésében, ahol Ortutay Gyula tartott előadást. A meghívót a rektortól és a Erdey Ferenc dékántól kapták, de nem mentek el erre sem a rektor legnagyobb igyekezete ellenére.⁷⁵¹

Tabódy 1958.november 13-án számolt be levelében a szemináriumban tartott eseményekről. Megemlíti, hogy a kispapokat nem lehet rávenni, hogy részt vegyenek Budapesti Békebizottság Katolikus Bizottságának propaganda gyűlésén. Tabódy javaslata az volt, hogy csak a hatodévesek jelenjenek meg, a rektor az első négyéveseknek fakultatív megjelenést, az utolsó két évfolyamnak pedig kidobás terhe mellett kötelező megjelenést írt elő. Tabódy újra kérte az előző álláspontja alapján, amibe bele is ment, de később mégis megváltoztatta a véleményét. Végül egy kispap ment el, akit püspöke félrevezetett. Tabódy a rendőri felügyeletére hivatkozva maradt távol a gyűléstől. Tabódy azt is közölte a rektorral, hogyha kidobják a felsőéveseket, az alsóévesek is hazamennek.⁷⁵²

November 25-én a Művelődési Minisztérium Egyházügyi Hivatalában kellett néhány papnövendéknek megjelenni, ahol az ÁEH elnöke (Miklós Imre) szemükre vetette, hogy nem teljesítik hazafias kötelességüket.⁷⁵³ Ide végül az évfolyamok névsoronkénti első három embere

---

⁷⁴⁸Somogyi Sándor: *Isten huszárja - Tabódy István* (Új Ember, 2003. július 13.)

⁷⁴⁹TABÓDY (OHA) 119.

⁷⁵⁰ Központi Szeminárium irattára

⁷⁵¹ BERTALAN, 2010. 116.

⁷⁵² Tabódy levele megyéspüspökének 1958. november 13. (ld..SzfVPL- No7386)

⁷⁵³ SZÉKELY, 2000. 17.

ment el a szemináriumi és az akadémiai vezetőséggel⁷⁵⁴, ahol a szeminaristák kifejtették véleményüket, hogy ők nem a hazájukkal, hanem a békepapokkal állnak szembe.⁷⁵⁵ A találkozó a várhatónál barátságosabb légkörben zajlott. Az Elnök a hazafias, állampolgári kötelességre, a püspökök vezette egyházi békemozgalomra, az OP-ra hivatkozott. Erdey Ferenc dékánal előzetesen egyeztetve – baráti beszélgetésre magához kérte a hallgatók küldöttségét. A növendékek közül senki nem akart részt venni a látogatáson. A Szeminárium dísztermében rendezett összejövetelen a dékán szelíden igyekezett rábeszélni a közösséget évfolyamonként 4-4, majd 2-2 kiküldött kijelölésére. Amikor jelentkező nem akadt, szigorúbb modorban sorsolásos kijelöléssel folytatódott a kiválasztás. Végül is kialakult a „küldöttség”

Ezekről „Hívő” is informálta az Állambiztonságot⁷⁵⁶ terjedelmes jelentésben. Tabódy 1958-tól főduktorként idősebb, tapasztaltabb, nagy befolyással rendelkezett a kispapok között. Tabódy rátermettsége és hasznos szolgálatai akkor már nélkülözhetetlenek lettek a prefektusok (Félegyházy, Fábíán, Liptay, Takács) számára, helyettük mindent elintézett Tabódy. A növendékek fegyelmi irányítása gyakorlatilag az ő kezében volt. A Duna moziban⁷⁵⁷ volt a választási gyűlés, a kispapok nem mentek el, Tabódy sem, ő arra hivatkozott, hogy rendőri felügyelet alatt van. (Potyondynak garantálta, hogy a kispapokat ráveszi a szavazásra, ezt megtette, de ő nem ment el.⁷⁵⁸) November 25-én elmentek az ÁEH meghívására a kispapok küldöttei, dékán (Erdey) és a kispapok között vita volt, hogy kik menjenek el. Tabódy elintézte a névsort fél órán belül. ÁEH-ban Potyondy megdicsérte Tabódyt, nehogy bántódása legyen. Neki ez nem tetszett, mert még arra gondolnak, hogy ő állhatott a korábbi tiltakozás mögött. (Tabódyt decemberben püspöke budafoki-belvárosi plébániára küldte kisegítésre,⁷⁵⁹ 1958.december 20-i levelében pedig budafoki kisegítést adott január elsejétől.⁷⁶⁰) Eközben az Állambiztonság látókörében bekerült szeminaristák ügyében Hollós Ervin⁷⁶¹ a BM osztályvezetője 1958 novemberében (az 1957-es par másodfokú ítélete után) Kállay Gyula államminiszternek figyelmébe ajánlotta, hogy a Központi Szeminárium növendékeire kirótt büntetése nagyon elégtelen, javasolta, hogy zárassa ki az ügyben szereplő 15 fő közül a

---

⁷⁵⁴ Erdey Ferenc dékán, Potyondi Imre rektor, Semptey László rektor helyettes, a professzorok közül Zemplén György, Cserhádi József, Radó Polikárp, Szörényi Andor

⁷⁵⁵ BERTALAN, 2010. 116.

⁷⁵⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 21-24. Jelentés Gressa Istvánnak, 1959. január 12..

⁷⁵⁷ Az 1949-től Duna mozi a Hollán Ernő utcában található.

⁷⁵⁸ Később Shvoy is így próbálta megvédeni a távolmaradástól a Püspöki Kar Tanácskozásán 1959.február 17-én. (BALOGH, 2008. 989.)

⁷⁵⁹ Központi Szeminárium rattára.

⁷⁶⁰ Központi Szeminárium Irrattára.

⁷⁶¹ Hollós Ervin (1923-2008) 1956-tól állambiztonsági tisz, a forradalmat követő megtorlások egyik irányítója, 1962-től egyetemi tanár, kommunista pártállami propagandaanyagok szerzője.

legexponáltabbakat az ország összes szemináriumából és ne adjanak nekik semmilyen papi funkciót.⁷⁶²

A szakítást a hatalom és a kispapok között végül az 1959-es év hozta el. Az Állami Egyházügyi Hivatal ugyanis megkövetelte, - a Hittudományi Akadémia dékánja (Erdey) és Központi Szeminárium rektora (Potyondy) megkérte Hamvas püspököt -, hogy rendeltesse el a püspöki karral a kispapok megjelenését az 1959. január 23-i országos papi békegyűlésen, amelynek a szónoka Beresztóczy Miklós lett volna. Az 1959. január 22-én keletkezett levelében Hamvas a szeminárium rektorának írt, hogy megkívánja a püspöki kar a részvételt a január 23-i békegyűlésen.⁷⁶³ Hamvas mellett Klempa Sándor⁷⁶⁴ veszprémi vikárius, Brezanóczy Pál egri káptalani helynök⁷⁶⁵ és Rogács Ferenc pécsi püspök is hasonló felszólítást tett közzé papnövendékeinek.

Tabódy szerint a kispapok nem akartak erre elmenni, felvetődött, hogy egy küldöttség menjen az ÁEH-hoz tárgyalni erről, Tabódy a tárgyalást még nem ellenezte, de a kispapok sem tárgyalni, sem a békegyűlésre menni nem akartak. (Tabódynak később a börtönben mutatták meg, hogy a püspökök már régen aláírták, hogy támogatják a békemozgalmat.⁷⁶⁶) A szokásos esti főduktori tájékoztatásán Tabódy elmondta, hogy az ÁEH szándéka, hogy megosszák a kispapságot. Két megoldást tartott jónak: vagy mindenki elmegy, vagy egyikük sem megy el. Azt tanácsolta a többieknek, imádkozzanak a kápolnában és mindenki vonuljon vissza csendben.⁷⁶⁷ A békegyűlésre azonban csak három kispap ment el.⁷⁶⁸

Az események vezérért az állambiztonság, informátorai révén, Tabódyban találta meg, kiemelve szervező tevékenységét, valamint azt, hogy köré csoportosultak a hozzá képest fiatal kispapok, akik vezetőjüknek ismerték el.⁷⁶⁹ Valamint azt is megemlézték, hogy Tabódyra sokkal jobban hallgattak, mint az egész Központi Szeminárium hivatalos vezetőségére.⁷⁷⁰ Néhány nap múlva megszületett a válasz az engedetlenségre, kizártak 14 kispapot, köztük Tabódyt. A többiek tiltakozásukat fejezték ki a kizárások miatt, és nagy részük nem írta alá a

---

⁷⁶² MNL OL XIX-21-21-d-0017/1/1958 és SZÉKELY, 2011. 83. és 409-410.

⁷⁶³ Központi Szeminárium irattára.

⁷⁶⁴ Klempa Sándor (18995-1987) veszprémi egyházmegye apostoli kormányzója (1959-1972), majd címzetes püspök

⁷⁶⁵ Káptalani helynököt az egyházmegye káptalanja választott, átmenetileg az egyházmegye vezetője széküresedés esetén. Megilleti a püspöki joghatóság, kivéve azokat, amelyeket a jog kifejezetten kivesz a hatalmából.

⁷⁶⁶ TABÓDY (OHA) 119. Azon a véleményen volt, hogy a Vatikán akkor még elítélte a békegyűlést, később pedig „derűsen hatba döftek” minket.

⁷⁶⁷ TABÓDY (OHA) 120.

⁷⁶⁸ ADRIÁNYI, 1988. 221-222.

⁷⁶⁹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4 „Kizártak” 8. Összefoglaló jelentés 1960. december 24.

⁷⁷⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 60. Összefoglaló jelentés Tabódy Istvánról 1959. augusztus 11.

kizártakat elítélő nyilatkozatot, ezért őket is elbocsátották. A szeminárium szinte teljesen kiürült.⁷⁷¹

Ez alatt a szemináriumi tanári karból leváltották Papp Imre spirituálist, Takács Nándor prefektust, s a Huber Frigyes⁷⁷² egyházi énektanárt.⁷⁷³ A kispapok közül 14-et, köztük Tabódyt, pedig kizártak az ország összes szemináriumából január 29-én.⁷⁷⁴ A következőkről volt szó: VI. évről Cséfalvay Pál⁷⁷⁵ és Nagy Imre⁷⁷⁶, V. évről Krichenbaum József⁷⁷⁷, Rubint Ferenc⁷⁷⁸, Székely Tibor, Tabódy István, Arató László, Szakál Antal⁷⁷⁹, Adriányi Vit Gábor és Rózsa István, IV. évről Kiss Dénes, III. évről Nemes Balázs, II. évről Sulyok Tibor és Takács László. A teológiai hallgatókat a Hittudományi Akadémiáról, valamennyi teológiáról, illetve szemináriumból azonnali hatállyal kitiltották. Ezután rendkívüli szünetet rendeltek el.

A püspöki kar február 17-én reagált érdemben az eseményekre, de az ÁEH feltételeit (néhány professzort nyugdíjaztak, bevezették a marxizmus-leninizmus tantárgyat) elfogadták. Shvoy Lajos védelembe vette a kizárt teológusokat, valamint a főpásztorok saját kispapjai iránti felelősségét is felvetette (Tabódy távolmaradását pedig a rendőri felügyeletével magyarázta).⁷⁸⁰

---

⁷⁷¹SZÉKELY, 2008. 20.

⁷⁷² Huber Frigyes (1896–1978) római katolikus áldozópap, zenetanár., 1953–1959 között a Központi Papnevelő Intézetben tanított éneket; 1959-ben nyugdíjazták. Liszt-monográfiája kéziratban maradt.

⁷⁷³ BERTALAN, 2010. 117.

⁷⁷⁴ Központi Szeminárium irattára

⁷⁷⁵ Cséfalvay Pál (1934–2010) szentelték Esztergomban, 1958. június 15-én, VI. éves a Bp. Hittudományi Akadémián 1958–59, papi működési engedélye megvonva (kántor) 1959–62, káplán Lábatlanban 1962–63, Esztergom-Szent Anna plébánián 1963–65, Tokodaltáron 1965–66, karkáplán Esztergom-Vár főplébánián 1966–69, káplán Bp.-Csillaghegyen 1969–73, közben ELTE Művészettörténeti Tanszéken egyéni levelező 1967–72, az Esztergomi Keresztény Múzeum ügyvezetője, majd igazgatója és a Főszékesegyházi Kincstár művészettörténésze 1973–2010, közben kiegészítő tanulmányok Párizsban 1974–76. Esztergom-Vízivárosban plébános 1982–2010. Tiszteletbeli kanonok 1984, protonotárius, kanonok 1988..

⁷⁷⁶ Nagy Imre (1934–2007) esztergomi egyházmegyes pap, protonotárius kanonok, általános érseki helynök. 1958-ban szentelték pappá, majd kisegítő lelkész lett a Budapest-Rózsafűzér Királynéja lelkészségen. 1958-59-ben beosztás nélkül volt. 1959 és 1963 között káplán Szécsényben, majd 1965-től plébános Budapest Zuglóban, Külső-Angyalföldön, Felső-Krisztinavárosban. 1990-1995-ben budapesti érseki általános helynök.

⁷⁷⁷ Kirchenbaum József (1936–2001) 1959-ben pappá szentelték 1960–64: Esztergom–Szentgyörgymezőn kántor, Káplán Dejtáron, Tokodon, Püskin, Mogyorósbányán, Szécsényben, Bp. Béke téren. 1979-től Bp–Kelenföld Szent Gellért templom. plébánosa. A budai Szt. Gellért egyházközségnek új templomot építtetett, Magyarországon elsőként urnatemetővel.

⁷⁷⁸ Rubint Ferenc (1935–2007) 1959. december 19-én szentelték, de beosztást nem kapott. fizikai munkás, majd az építőiparban műszaki tisztviselő lett. Az illeagiltásban működő premontrei rendben 1960. augusztus 28-án egyszerű fogadalmat tett, 1963. augusztus 28-án örökfogadalmat, 1967-ben építész szaktechnikusi diplomát szerzett. 1967-től 1969-ig a Bányászati Tervező Intézet statikus szerkesztője volt, majd két éven át a Pécsi Egyházmegye részére építész szaktanácsadóként dolgozott. 1970-től 1990-ig ismét a Bányászati Tervező Intézet alkalmazta statikus tervezőként. 1990-91 Zsámbék plébánosa, 1991-1997 között Budapesten a Pozsonyi-úti premontrei kápolnában kisegítő lelkésze, 1997-2005 között a Bosnyák-téri Páduai Szt. Antal templomban vállalt kisegítést.

⁷⁷⁹ Szakál Antal (1935–2011) 1960. április 2-án szentelték pappá Budapesten, (Szeged-Csanádi egyházmegyében) Inkardinalva a székesfehérvári egyházmegyébe 1983., inkardinalva a főegyházmegyébe 1993. kántor Alsószentivánban 1960-64-ig, Halásztelken 1964–68-ig, kántor-sekrestyés és pénzbeszédű Tökölön 1968–83, Káplán Tökölön 1983–86-ig. Plébános Rácalmáson 1986–92-ig. Plébános Pomázon 1992-től haláláig

⁷⁸⁰ BALOGH, 2008. 989. A Magyar Püspöki Kar 1959. február 17-i tanácskozása

Hamvas Endre az Akadémia és Szeminárium felelősségét is, végül miszerint helyezték el vidéki szemináriumba a kizártakat, ellenezte, mondván, hogy megzavarják a nyugalmat.⁷⁸¹

1959 március 9-én volt egy beadványa Rédlynek a püspöki kar felé, hogy a kispapok nem hajlandóak részt venni az Opus Pacison, tizenketten⁷⁸² aláírták az egyházmegyék részéről, a püspököknek is elküldték.⁷⁸³ A levél eljutott az ÁÉH kezébe is, ott pedig ezt államellenes fellépésnek látták ezt az akciót, a püspökök pedig határozott fellépést vártak, akik végül úgy határoztak, hogy nyilatkozatot íratnak alá a kispapokkal, amiben feltétlen engedelmességet követelnek.⁷⁸⁴, aminek az eredménye, hogy szeminaristák nagy része elhagyta az intézményt. A püspökök júniusi értekezletükön egységes véleményt nem tudtak kialakítani, felvetődött, hogy a miniszterelnököt⁷⁸⁵ keressék meg ez ügyben. Az elbocsájtott növendékek felszentelésébe Hamvas püspök szerint az állam nem szólhat bele.⁷⁸⁶

Az 1960. januári tanácskozáson Grósz és Hamvas beszámolója szerint az 1959. novemberi találkozón a miniszterelnök és az ÁÉH vezetője nem akart foglalkozni a Központi Szeminárium ügyével 1960 szeptember előtt. Ekkor már az alacsony létszám miatt az intézmény bezárásának lehetősége is felmerült.⁷⁸⁷

1960 májusában Csala László ÁEH osztályvezető⁷⁸⁸ levelét ismertették, ami szerint az elbocsátottak felszentelésébe nem avatkozik be az ÁEH, de az állami hozzájárulást kérdésesé válik számukra.⁷⁸⁹

1960 augusztusában a püspöki kar szeptemberre kérvényezték több hallgató visszavételét, a felszentelt papok működési engedélyének (pl. Rédly, Hrotkó) megszerzését, és azt, hogy néhány volt központista vidéki szemináriumba mehessen, a titkos papszentelés ügyében pedig Rómához fordultak.⁷⁹⁰ Novemberre kiderült, hogy végül 16 kispapot engedtek vissza, többen vidéken kaptak bebocsátást.⁷⁹¹

---

⁷⁸¹ SZABÓ, 2004. 76.

⁷⁸² A felmutatott dokumentumon a beadvány aláírói szerepeltek: Virágh József, Takács János, Bohán Béla, Horváth József, Juhász József, Hrotkó Géza, Mádi György, Beer Ferenc, Bohus Péter, Kerekes András, Pálinkás Imre, Seszták Miklós

⁷⁸³ Rédly Elemér 22. kihallgatása: 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 123-127.)

⁷⁸⁴ BALOGH, 2008. 992. A Magyar Püspöki Kar 1959. március 19-i tanácskozása

⁷⁸⁵ München Ferenc (1886-1967) ekkor a miniszterelnök (1958-1961)

⁷⁸⁶ BALOGH, 2008. 1016. A Magyar Püspöki Kar 1959. június 17-i tanácskozása

⁷⁸⁷ BALOGH, 2008. 1038. A Magyar Püspöki Kar 1960. január 27-i tanácskozása. Ld .még BÖGRE, 2004. 24.)

⁷⁸⁸ Csala László (1900-1978) Az ÁEH osztályvezetője 1959 és 1961 között.

⁷⁸⁹ BALOGH, 2008. 1048. A Magyar Püspöki Kar 1960. május 18-i tanácskozása.

⁷⁹⁰ BALOGH, 2008. 1053. A Magyar Püspöki Kar 1960. augusztus 31-i tanácskozása.

⁷⁹¹ BALPGH, 2008. 1060-1062. A Magyar Püspöki Kar 1960. november 17-i tanácskozása.

6.3. A papi utánpótlás vezetője

„Tulajdonképpen az Úristen velem gyakoroltatta be, mit akart tenni ebben a helyzetben”

Tabódy elbocsájtása után a Közlekedés Múzeumban dolgozott portörülöként, egyik régi ismerőse, Mészáros Vince igazgató⁷⁹² segítségével került oda dolgozni. A kispapok a szemináriumból való kilépés után szétszéledtek, a vidékiek hazautaztak. Tabódy felszentelt papként a Váci utcai Angolkisasszonyok templomában misézett reggelente, ahol az apácáktól rendszeres pénzt kapott a kispapok segítségére.

A szervezést 1959 nyarán kezdődött, amikor a budakeszi erdőben tartottak egy találkozót a kizártak. Tabódy 1959 június első napjaiban levelet írt a vidékre került és a Budapesten élő szeminaristáknak, hogy rekollekciót (lelkigyakorlatot) fog szervezni. A vidékieknek elszállásolási lehetőséget is keresett. A találkozóra Emödi Lászlót kérte meg, hogy beszéljen a munkásként élő papok helyzetéről. Az összejövetelen 50-60 szeminarista vehetett részt (mellettük egy regnumos fiatal találkozó is volt Rózsavölgyi vezetésével), aminek végén Tabódy bízta a kizártakat, hogy jöjjenek fel Budapestre a vidékiek, és folytassák a tanulmányaikat⁷⁹³. ne vesszen el idő, ha nem vennék őket vissza, akkor is lehetőség legyen a teológia elvégzésére és a pappá szentelésre. A vidéken élő kispapok felköltöztek Budapestre, ahol lakást és munkát szerzett nekik.⁷⁹⁴ Összesen kb. 20-25 személynek tudott lakást találni.⁷⁹⁵

1959. október 1-jén indult meg az oktatás, a tematikát Hrotkó Géza lakásán 1959 szeptemberében Rédly Elemér, dr. Liptay György, Nagy Imre és Schimmer József dolgozták ki Tabódy jelenlétében, amiről 1960 áprilisában referált (beszámolt) Endreynek.⁷⁹⁶ Az oktatás és a vizsgáztatás azok végzőinél, esetleg egy-egy kispap lakásán zajlott: az oktatók átvették a tananyagot a hallgatókkal, a vizsgáztatók pedig beszámoltatták őket.⁷⁹⁷ Mind az oktatókat

---

⁷⁹² Mészáros Vince (1913-1994) technikatörténész, muzeológus, a Közlekedési Múzeum főigazgatója 1951 és 1966 között, reformkori művelődéstörténeti dokumentumok szorgalmas gyűjtője volt. A háborúban súlyosan megsérült épület és gyűjtemény helyreállítási munkáit vezette, harcolt az intézmény fennmaradásáért. A Petőfi-kéziratot valamikor a hetvenes évek elején egy ismeretlen embertől vásárolta meg kétszáz forintért. Tabódyt Mészáros ügyében is kihallgatták, de nem lett belőle semmi. (ld. TABÓDY (OHA) 134. Tabódyn kívül még Rédly Elemér és Kelényi Tibor is ott dolgozott (Ld. RÉDLY 2014.)

⁷⁹³ Tabódy 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.) és 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.)

⁷⁹⁴ Tabódy 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.) és 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

⁷⁹⁵ Tabódy 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.)

⁷⁹⁶ Tabódy 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

⁷⁹⁷ Tabódy 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

(Rédly Elemér, Nagy Imre⁷⁹⁸, Dr. Schimmer József és dr. Liptay György⁷⁹⁹), mind a vizsgáztatókat (Liptay György - filozófia és latin,⁸⁰⁰ Mócsy Imre - morális és biblikum,⁸⁰¹ Petruch Antal - egyházjog és egyháztörténet,⁸⁰² és Bálint József⁸⁰³ - dogmatika és fundamentális teológia) Tabódy kérte fel⁸⁰⁴, megkereste még dr. Cserhádi Józsefet és dr. Bánk Józsefet is, akik a kérését visszautasították. Az oktatás 4 évfolyamon zajlott.⁸⁰⁵ Azért őket választotta ki, mert biztosítottak láttá ezzel, hogy a püspökök elismerjék a vizsgáztatást. Mócsy Imre ugyanis érintett volt Grósz József⁸⁰⁶ perében, Liptay György Kovács Vince⁸⁰⁷ legbensőbb emberének számított és Klempa Sándor⁸⁰⁸ barátjának mondhatta magát, Petruch Antal pedig a szegedi szeminárium egykori rektori tisztségét töltötte be és Hamvas Endre⁸⁰⁹ püspök jogtanácsosaként működött. Rédly Elemér kimutatása alapján 49 teológus 388 vizsgát tett le a 1958/59

⁷⁹⁸ Nagy Imre vallomást tett arról, hogy Tabódy 1959 nyarán felkérte az egyik évfolyam (Az évfolyamot Ruzsina, Bajzát és Pályi lakásán tartották. tanítására. Tabódytól kapott havonta 400 Ft-ot, nem kérdezte honnan van, 15 alkalommal számolt be Tabódynak a tanításról.

⁷⁹⁹ Egyedül Liptay György kapott pénzt.

⁸⁰⁰ Liptay György (1921-2003) 1945-ben szentelték pappá Vácott, majd a váci szeminárium prefektusa és tanára, tanársegéd volt a Budapesti Hittudományi Főiskolán 1951 és 1961 között. Kisegítő-lelkész Kispest-Munkástelepen, Vecsés telepen, Pesterzsébeten és Pestlőrincen. 1969-től plébános Pestlőrinc-Miklóstelepen, 1979-től a bécsi Opus Mystici Corporis kiadó igazgatója, 1989-től a Pázmáneum rektora, 1990-ben hazatért, a győri papi otthon lakója lett.

⁸⁰¹ Mócsy Imre (1907-1980) 1949-ben Kistarcsán ismerte meg, ahol kispapokat tanított és vizsgáztatott, első miséjére pedig levélben fejezte ki jókívánságait. 1959 nyarán felkereste, hogy felkérje vizsgáztatni morálisból és biblikumból, Mócsy latin igazolásokat adott a vizsgáról, azért kérte fel, mert országos tekintély volt és Grósz is elismerte.

⁸⁰² Petruch Antal (1901-1978) Soroksár-Újtelepen ismerte meg, amikor ott kisegített, 1959 nyarán felkérte egyházjog és egyháztörténelem vizsgáztatásra, 1960 szeptemberéig vizsgáztatott. A szegedi papi szeminárium rektora volt, biztosíték az elfogadásra.

⁸⁰³ Bálint József (1916-2009) jezsuita szerzetes, teológiai író. 1934-től jezsuita, 1946-ban szentelték. 1950-52 között teológia tanár, 1964-ben letartóztatták, 1968-ban szabadult. Pesterzsébeten káplánkodott, dogmatikára és alapvető hittanra kérte fel Tabódyt, 1960 szeptemberéig vizsgáztatott.

⁸⁰⁴ Tabódy 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.) és a 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

⁸⁰⁵ Az első éveseket Liptay (Koltai Ernő, Konsili Pál, Kovács Jenő, Kozma György, Pápai Lajos, Szerenka Miklós, Szikszai Sándor, Ullmann Péter), a másodikat Nagy Imre (Györkös János, Kerekes István, Madari Péter, Pályi László, Ruzsina Vilmos, Sovány Pál, Sulok Tibor, Takács László), a harmadikat Schimmer József (Kerekes András, Kiss László, Nemes Balázs, Pomeisl Imre, Szabó László, Szommer Ernő, Takács Lajos és Zavetz József), a negyediket Rédly Elemér (Horváth József, Kelényi Tibor, Kiss Dénes, Nikovitz Antal, Nyiredi István, Takács János, Virág József, Buvári Imre) vezette.

⁸⁰⁶ Grósz József (1887-1961) kalocsai érsek. 1911-ben szentelték, 1929-ban győri segédpüspök, 1936-tól a szombathelyi egyházmegye apostoli adminisztrátora, 1939-től megyéspüspöke. 1943-tól pedig kalocsai érsek. 1945-ben, 1948-1951 és 1956-1961 között a Püspöki Kar Elnöke. 1950-ben aláírta az állam és az Egyház megállapodását, 1951-ben letartóztatták, 15 évi börtönre ítélték, 1955-ben Tószegre került házi őrizetbe, 1956-ban kegyelembe részesült. 1957-től az Opus Pacis elnöke

⁸⁰⁷ Kovács Vince (1886-1974) helynök, apostoli kormányzó, 1910-ben szentelték pappá, 1940-ben váci segédpüspökké szentelték, 1942-től káptalani helynök Vácson, 1953 és 1959 között Pétery József helyett irányította az egyházmegyét, 1959-ig általános püspöki helynök Vácot, majd az egyházmegye apostoli kormányzója 1959-től 1969-ig.

⁸⁰⁸ Klempa Sándor (1889-1985) veszprémi apostoli kormányzó 1959-1972 között

⁸⁰⁹ Hamvas Endre (1890-1970) csanádi püspök, kalocsai érsek. 1913-ban szentelték pappá, 1928-tól teológiai tanár, 1930-tól primási titkár, irodaigazgató, kanonok, budapesti érseki helytartó. 1944 és 1964 között csanádi püspök, 1951 és 1956 között esztergomi adminisztrátor, Grósz József halála után a püspöki kar elnöke, 1964-től kalocsai érsek. Az Opus Pacis és az Országos Béketanács alelnöke.

II.félévben valamint 1959/60 I. és II. félévében, 19 teológus minden vizsgát letett ez időszakban.⁸¹⁰ A kispapok nem kaptak bizonyítványt a tanulmányaikról, mert nem voltak előljárói a szemináriumnak. Az eredményeket a vizsgáztatók összeírták, azzal a célből, hogy majd a püspökeik elfogadják egyszer. 1960 szeptemberében Rédly Elemér gyűjtötte össze a dokumentumokat⁸¹¹, majd Schwarz-Eggenhoffer Arthur apostoli kormányzó⁸¹² felé Rózsavölgyi László⁸¹³, Grósz József, Kovács Vince⁸¹⁴ és Klempa Sándor felé pedig dr. Liptay György továbbította Tabódy utasítására.⁸¹⁵

Pénzre viszont nagy szükség volt a szervezésben, hiszen a kirúgott kispapok jelentős része vidéken lakott, nem volt állása, szüleiktől pedig nem kérhettek eltartást, bizonytalan volt, hogy mi lesz velük. Tabódy a hívektől kapott pénzt (Egyetemi Templomban és az Angolkisasszonyok templomában), amiből rendszeresen, arányos mértékben tudott segélyeket osztani.⁸¹⁶ A segélyezők leginkább a misékre járó nők voltak. A kispapok először az induláskor kaptak 400-500 Ft-ot, általában egyhavi lakbért, és az első fizetésükig az élelmezésüket fedezte., Személyesen 4, közvetve pedig 8 főnek adta át a lakbért.⁸¹⁷ A püspököktől nem fogadtak el pénzt, mert bántó megjegyzéseket kaptak a püspöki hivatalok dolgozóitól.⁸¹⁸ Egyedül Shvoy helyeztette el az egyházmegyéjébe plébániákon a kispapokat, a pénzt a plébánosok kapták meg 1959 nyaráig.⁸¹⁹ A korábbi börtönviselt papok közül segítették Nagy Jenőt, Varjú Imrét, Mézner Ferencet és Schimmer Józsefet, akik a a Turcsányi-per elítéltejei voltak.⁸²⁰

A pénzt tehát a hívek adományaiból, de nagyjából külföldről kapták. A külföldi kapcsolatot Tabódy arisztokrata származású hölgy ismerősei: Karg Györgyné, Andrassy Ilona és Cséry Miklósné biztosították. A magyar arisztokrata hölgyek elsősorban a francia és az olasz követség

---

⁸¹⁰ A 49 főből 7 már felszentelt, V. éves 9, IV. éves 13 fő, III. éves 14 fő, II. éves 2 fő és 4 fő elhagyta ez időben az szervezkedést. Az összesítés Endrey Mihály számára készült. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 322. és BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly és társai 376.- fotómásolat)

⁸¹¹ Tabódy Rédlyvel íratatta össze ezeket, amit Rédly szüleinek szentendrei lakásába rejtett el. (Rédly vallomása)

⁸¹² Schwarz-Eggenhoffer Arthur (1890-1969) Apostoli adminisztrátor vagy apostoli kormányzó. A pápa által az egyházmegye élére ideiglenesen vagy állandó jelleggel kinevezett, de bármikor elmozdítható vezető.

⁸¹³ Rózsavölgyi saját kézzel írt feljegyzésében (1961. április 10.) leírta, hogy 1960 szeptemberében Tabódy felkereste, hogy a papírokat vigye el Schwartz-Eggenhoffer Artúr apostoli adminisztrátorhoz (Az esztergomi egyházmegyések vizsgái és felszentelt adatairól volt szó. Tabódy üzenete az volt, hogy visszaveszik őket a szemináriumba.) Schwartz ezt tudomásul vette.

⁸¹⁴ Kovács Vince (1886-1974) váci segédpüspök (1940-1959), váci apostoli adminisztrátor (1959-1969)

⁸¹⁵ Tabódy 13. kihallgatása: 1961. március 10. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 96-101.) és 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

⁸¹⁶ Tabódy 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.)

⁸¹⁷ Tabódy 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

⁸¹⁸ Tabódy 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

⁸¹⁹ Tabódy 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

⁸²⁰ Tabódy 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

segítségét tudták felhasználni, a Vatikánnak 1945 után nem volt közvetlen kapcsolata Magyarországgal, ezért nagyon sokszor az olasz követség segítette az üzenetváltásokban. A hazautazásokat az olasz követség dolgozói rendszerint Bécsen keresztül oldották meg (még csak ekkor kezd kialakulni közvetlen repülőjárat Budapest és Róma között), így a bécsi vatikáni nunciátúrával is meg tudták oldani a kapcsolatfelvételt. (A bécsi nunciátúrát ekkor Giovanni Dellepiane⁸²¹ vezette.) Jean-Paul Boncour⁸²² francia nagykövét és felesége, Asta Elisabeth von Kleist⁸²³ különösen aktív volt a magyarországi egyházi ügyek megsegítésében, valamint így segítette közvetíteni a budapesti olasz követség vezetője, Fabrizio Franco⁸²⁴ és felesége Maria Ida Prinzessin von Lobkowicz⁸²⁵ a bécsi nunciátúra és Tabódyék között.⁸²⁶

Tabódy legfontosabb segítője Karg Györgyné⁸²⁷, születési nevén Pireth Buhain Erzsébet volt, 1943-ban kerültek szorosabb ismeretségbe Nagyecsedre, amikor testvérénél Pireth Viktornál⁸²⁸ járt látogatóba, később többször találkoztak, hiszen Irma lányának udvarolt egy ideig. 1953 után sógornője özv. Pireth Viktorné lakásán többször találkoztak, mert Kargné és férje odaköltöztek (Madách utca 11-be). Kargné rokoni, társadalmi kapcsolatai révén az európai arisztokráciával is jó viszonyt ápolt (például barátja volt Löwenstein herceg⁸²⁹, Adeauer kancellár barátja és

---

⁸²¹ Giovanni Dellepiane (1889-1961), Dellepiane, Giovanni Battista (Genova, 1889. február 21. – Bécs, 1961. augusztus 13.) 1914-ben szentelték pappá. 1929-től a török Izmir érsekség apostoli adminisztrátora, Stauropolis c. érseke. 1930-tól Belga Kongó első apostoli nunciusa, 1949-től apostoli internuncius Ausztriában, 1951-től nuncius ugyanott.

⁸²² Boncour-Paul, Jean (1898–1973) jogász, diplomata. Franciaország nagykövete Budapesten (1956-1962)

⁸²³ Asta Elisabeth von Kleist (1912-1967) Jean Paul-Boncour egy nála 15 évvel fiatalabb, külföldi özvegyasszonyt, az 1912-ben Berlinben született, Asta von Kleist vette feleségül. A nő édesapja, Ruckin Maximilian von Kleist, német katonatiszt volt és az anyja pedig egy gazdag amerikai (pennsylvaniai) vállalkozó lánya. (FEJÉRDY, 2015. 485.)

⁸²⁴ Franco, Fabrizio (1903–1983): olasz diplomata. 1956 és 1960 között a budapesti olasz követség vezetője volt.

⁸²⁵ Maria Ida Prinzessin von Lobkowicz (1917-2002) Első férje (Humprecht Ottokar Paul Czernin von und zu Chudenitz, 1909-1944) részt vett a németellenes mozgalomban, ezért Auschwitzban megölték, 1948-ban házasodott újra.

⁸²⁶FEJÉRDY, 2015. 493.

⁸²⁷ Karg Györgyné (1895-1980) születési nevén Pireth Buhain Erzsébet. Apja báró Piret Bihain Lajos (1862-1910) és anyja gróf nagykárolyi Károlyi Georgina (1866-1933). Férje báró Karg György von Babenburg (1893-1969) nyugalmazott főtörzskapitány, lányuk Irma, akinek Tabódy udvarolt. Kargnének az államosítás előtt Orosháza és Hódmezővásárhely környékén 1600, Nyírvasváron 3000 hold földje és szeszgyára, Vásárosnaményban pedig fűrészüzeme volt. 1957-ben közbiztonsági őrizetbe volt hat hónapra a francia követségi segélyakció miatt.

⁸²⁸ Piret de Bihain Viktor (1900-1954) és felesége Piret de Bihain Viktorné (1896-1976) született sipeki Balás Dóra, férje. Két gyerekük született György (1929-1950) és Antónia (1931-?). Dóra néni első férje volt Karátson István (1887-1919) tüzérszázados, akinek fia Karátson Lajos (1919-1944) Tabódy tiszttársa volt.

⁸²⁹ Hubertus von Löwenstein-Wertheim-Freudenberg herceg (1906-1984), német arisztokrata újságíró, író és jobboldali, kereszténypárti politikus, a Freie Demokratische Partei, a Christlich Demokratische Union pártok tagja. A nemzetiszocializmus ellen Ausztriába emigrált 1933-ban, majd Angliában és az USA-ban élt. 1946-ban tért vissza Nyugat-Németországba. 1956. október 31-én Löwenstein Budapestre utazott, hogy támogassa a felkelőket, és jelenlétével demonstrálta, hogy a német közvélemény a felkelők oldalán áll. Felszólalt a rádióban, találgatózott kormánytagokkal (Losonczy Géza) és a régóta börtönben lévő Mindszenty József bíborossal. A szovjet csapatok bevonulása után letartóztatták, többször kihallgatták, végül deportálták. 1960 és 1963 között városi tanácsos volt Bad Godesbergben. 1960 és 1971 között a Szövetségi Kormány Sajtó- és Tájékoztatási Irodájának különleges tanácsadója volt. 1973-tól 1984-ig a Szabad Német Szerzők Szövetségének elnöke volt.

az ausztriai Auersberg hercegnő, aki az osztrák sajtót tudta informálni). A kizárás után Tabódyval azt akarták elérni, hogy a kispapokat vegyék vissza, ezt a vatikáni kapcsolattal akarták kikényszeríteni.⁸³⁰ Kargné felvette a kapcsolatot a francia követ feleségével, Paul Boncournéval, aki az olasz követ feleségével segítségével kapcsolatba került a bécsi pápai nunciuson keresztül a Vatikánnal, de egy tájékoztató jelentést kért,⁸³¹ amit később továbbiak követtek. Az első jelentéseket Tabódy fogalmazta meg, amit Kargné átírt, tompította a kifejezéseket⁸³² (mindig németül írták a jelentéseket⁸³³). A jelentések tartalmazták a kispapok kizárását, tanulmányait, az ellenséges vezetőket (békepapok, ÁEH vezetői), majd pénz kértek a működésükhöz.⁸³⁴ Az első jelentés elkészültekor még Kargné adta át Paul Bouncornénak, aki megbeszélte az olasz követ feleségével a kispapok problémáit és a bécsi nunciuson kapcsolatba került a Vatikánnal. 4-50000 forintot érkezett számukra.⁸³⁵

Karg Györgyné Cséry Miklósné született Vay Janka⁸³⁶ barátnőjét 1959 nyarán kereste meg személyesen⁸³⁷, hogy a kispapok ügyében tájékoztatni kellene a Vatikánt és anyagi segítség is kellene a kispapoknak, és ezt legjobban az olasz követségen keresztül lehetne végrehajtani, mivel Cséryné barátnője és távoli rokona Franconénak, a követ feleségének.⁸³⁸ (Kargné nem merte vállalni ezt a feladatot, hiszen a rendőri felügyelt alatt tartották. Cséryné Tabódyt 1958-ban ismerte meg Karg Györgyné társaságában,) Ezután Franconéval Cséry Miklósnén és egy olasz követségi alkalmazottal, Lendaro Gino tartották a kapcsolatot.⁸³⁹ Így kijuttattak 3-4 levelet, a beszámolókat Kargné írta németül, aki borítékban juttatta el a

---

Löwentein 1956-os szerepéről ld PÁNCZÉL, 2020., 153.)

⁸³⁰ Kargné 4. kihallgatása: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.) és 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f.9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.)

⁸³¹ Kargné 7.kihallgatása: 1961.május 23.(BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.), Cséryné 1.kihallgatása: 1961. május 16. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.)

⁸³² Kargné 2. kihallgatás: 1961. május 10. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 812-815.) és 3. kihallgatása: 1961. május 12. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961.Rédly Elemér és társai 816-820.)

⁸³³ Kargné 2. kihallgatás: 1961. május 10. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 812-815.)

⁸³⁴ Kargné 3. kihallgatása: 1961. május 12. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961.Rédly Elemér és társai 816-820.) és 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.)

⁸³⁵ Kargné 4. kihallgatás: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.) és 7. kihallgatás: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961.Rédly Elemér és társai 834-839.)

⁸³⁶ Cséry Miklósné született Vay Janka (1915-1991) báró Vay László (1890-1966) egykori Hajdú (1932-37) és Bihar (1930-1933) vármegye főispánja és Solymossy Ilona (1895-1988) lánya. A szülők 1914-ben kötöttek házasságot, de 1927-ben elváltak és Montenuovo Nándor (1888-1951) vette el az édesanyját 1927. novemberben. A II. világháború után édesanyja és testvérei (báró Vay Frigyes és Ilona, herceg Montenuovo Júlia, Mária és Franciska) elhagyták Magyarországot, ekkor már a családból csak ő élt egyedül Magyarországon. Első férje Siller József (1939-től) repülő honvéd százados, akitől elvált, második férje (1944-től) Cséry Miklós (1897-1979) építőmérnök volt.

⁸³⁷ Kargné 4. kihallgatás: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.)

⁸³⁸ Kargné 7. kihallgatás: 1961.május 23.(BFL XXV. 4. f. 9227/1961.Rédly Elemér és társai 834-839.) és Cséryné 1.kihallgatása: 1961. május 16. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.)

⁸³⁹ Kargné 4. kihallgatás: 1961. május 15. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.) és 7. kihallgatás: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.)

jelentéseket, Cséryné pedig Francóné lakásán adta át a követnének. A követség közvetítésével pénz érkezett, Tabódy pedig részletes jelentéseket írt a kispapok szervezéséről, helyzetéről.⁸⁴⁰ Az egyik jelentésben kérték, hogy a Vatikán nevezzen ki egy püspököt, akit igénybe tudnak venni a papszenteléskor, a javaslatához három nevet is megjelöltek,⁸⁴¹ de konkrét választ nem kaptak.

A követné hazautazott 1959 karácsonyán Rómába, visszajövet adta át a megkapott üzenetet szóban (Írásos válasz soha, csak szóbeli válasz érkezett!): a pápa helyesli Tabódyék tettét⁸⁴², a kért anyagi segítséget megadják, valamint azt szóbeli üzenetet kapták, hogy „Mindenki cselekedjen lelkiismerete szerint.”⁸⁴³ Ebből és a megérkezett pénzdományból (ekkor 10000 Ft is érkezett, később a követség tisztviselője, Lendaro Gino továbbította pénzt), arra következtettek, hogy támogatják őket. Francóné féltette Cséryné a hatóságoktól.⁸⁴⁴, így került a képbe Léandari Gino, akinek a feladata az volt, hogy az üzeneteket továbbítsa, valamint három esetben mintegy 35000 ezer forintot juttatott el és egy jelentést vett át, két esetben breviáriumot szállított.)

Az olasz követ áthelyezésével megszűnt Cséryné szerepe (60 őszén teljesen kiszállt az összeköttetésből). Az utolsó olasz jelentés két példányban készült el, egyet az olasz, egyet a francia követség részére küldtek.⁸⁴⁵ Ekkor újra a francia követségen keresztül juttattak ki jelentéseket Klimkó Dezsőné sz. Andrassy Ilona⁸⁴⁶ segítségével. Kargné azért vette bele

---

⁸⁴⁰ Kargné 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.)

⁸⁴¹ Kargné a kihallgatáson csak Halász Piusz nevét említette.

⁸⁴² Cséryné 1. kihallgatása: 1961. május 16. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.)

⁸⁴³ Kargné 2. kihallgatás: 1961. május 10. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 812-815.) és Kargné 4. kihallgatás: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.)

⁸⁴⁴ Lendaro Gino (1918-?) a budapesti olasz követség konzulátusának volt tisztviselője, 1935-től budapesti konzulátus alkalmazásába altiszt, 1939-től követségen telefonkezelő, 1946-tól 1961-ig szolgálati útlevelés tisztviselő a konzulátuson. „Balogh” fedőnéven pénzt továbbított, levél és csomagküldeményeket nyugatra menekült arisztokraták megbízásából az itt maradt rokonoknak hozott. 1961 november 2-án áthelyezték Belgiumba. (ÁBTL 3.1.5. O-11292/a. Lenadro Gino) (Data del conferimento: 24/05/1958 - Cavaliere dell'Ordine della Stella d'Italia (già Stella della solidarietà italiana))

⁸⁴⁵ Kargné 4. kihallgatása: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.)

⁸⁴⁶ Klimkó Dezsőné született Andrassy Ilona (1917-1990). A második világháború alatt több helyen végzett karitatív munkát, 1939-ben lengyel menekülteknek biztosított megélhetést és szállást. 1942-ben elvégezte a Magyar Vöröskereszt által szervezett önkéntes ápolónői és műtősnői tanfolyamot, kórtermes, műtős és laboratóriumi beosztottként szolgált. 1944-től a Sziklakórház főápolónője volt, a nyilas hatalomátvételt követően a vöröskeresztes zsidó gyermekotthonok felügyelője lett. Később laboránként dolgozott, 1952-ben kitelepítették a hortobágyi Árkus-tanyára arisztokrata származása miatt, az internálás után 1953-ban ápolónőként dolgozott. 1957-ben ismét letartóztatták, közbiztonsági őrizetbe vették, s a kistarcsai internálótáborba szállították, ahol egy éven keresztül tartották a forradalomban külföldi segélyakciók szétosztása miatt. Férje, prof. dr. Klimkó Dezső sebész volt, akivel 1957 és 1964 között voltak házasságok. 1961-ben letartóztatták, a Kalocsai Női Börtönben raboskodott. Szabadulása után az Ortopédiai Klinikán helyezkedett el, mint laboráns, majd vezetőasszisztens lett. A lengyelek megsegítéséért tett szolgálatai elismeréseként 2022-ben postumum megkapta a Virtus et Fraternitas-érmét. Bővebben ld. (ERDŐS, 2015.) A liechtensteini uralkodó rokona volt, aki segítette a pápai közvetítésben (TABÓDY (OHA) 130.) Andrassy Ilonának Tabódy adta fel a betegek kenetét és szentelte be halála után az umáját, fényképe Tabódy szobáját díszítette haláláig.)

Andrássy Ilonát, mert tudott az ügyről és ismerte a francia követ feleségét is, ugyanis Andrássy Ilona 1957-ben ismerkedett meg Boncournéval, amikor segélyakciót szerveztek a követség vezetésével. Tabódy pedig Andrássy Ilonával először 1944-45-ben Budapest ostrománál ismerkedett meg, ugyanis Ilona ott volt ápolónő a sziklakórházban, ahová kezelésekre járt a harctéri sebesülése miatt, majd Ipolyi Keller Tamásné⁸⁴⁷ temetésén találkoztak, ott hallotta, hogy elvált, és egy orvoshoz ment hozzá.⁸⁴⁸

1960 őszén Francóné és a francia követ felesége a Ráday utcánál találkozott vele, és közölték, hogy az olasz követet elhelyezik, Boncourné veszi át a közvetítést, és Andrássy Ilona vette át Cséryné helyét. Rendszerint mindig a követné kezdeményezett, egy előre megbeszélte időpontban a Ráday utcában találkoztak (a találkozókra rendszerint egyedül jött a követné), ott szállt be a követné kocsijába, mindig a követné kocsijában beszéltek meg a dolgaikat.⁸⁴⁹ Ezután 2-3 héttel küldték az első tájékoztatást, így 4-5 jelentést adott neki 1961 májusáig, és kb. 20000 Ft-ot hozott el tőle, valamint érkeztek breviáriumok és miseruhák is.⁸⁵⁰ Kargné továbbította Tabódynak a kapott pénzt. A jelentéseket Tabódy és Kargné írta, Kargné adta oda a megírt jelentéseket Ilonának, majd továbbította a követ feleségének és ekkor is csak szóbeli válasz érkezett.⁸⁵¹ Összesen kb 130000 forintból⁸⁵² 7-800000 a francia, a többi az olasz követségen keresztül érkezett. 4-50000-et Kargné, 30000-et pedig Andrássy Ilona kapott, az olaszoktól 5-10000-et Cséryné hozott (1959 végén vagy 1960 elején⁸⁵³), a többit pedig Lendaro követségi alkalmazott továbbította.⁸⁵⁴ Az 1960 októberi jelentésben Tabódy 121000Ft-ról számolt el, de 30000-et csak decemberben kaptak, Tabódy a maradék pénzt valószínű, hogy adományokból kapta.⁸⁵⁵ Kargné Tabódynak mindig csak részleteket, kisebb összegeket adott át, nehogy elköltse azokat, hátha nem takarékoskodik.⁸⁵⁶

Egy idő után, hogy szét ne essen az egész szervezkedés, a pappá szentelést kellett megszervezni. A Központi Szeminárium V. éveséből Grósz József 19 növendéket diakónussá

---

⁸⁴⁷ Az ő férje Ipolyi Keller Tamás (1904-1972) egykori francia követségi alkalmazott volt, akinek Tabódy vigaszt nyújtott felesége halálakor.

⁸⁴⁸ Tabódy 27. kihallgatása: 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 241-243. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 150-151. és BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Tabódy István 153-154.)

⁸⁴⁹ Andrássy Ilona 2. kihallgatása: 1961. május 5. BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 945-949.)

⁸⁵⁰ Andrássy Ilona 3. kihallgatása: 1961. május ?. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 950-954.)

⁸⁵¹ Andrássy Ilona 3. kihallgatás: 1961. május ?. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 950-954.)

⁸⁵² ÁBTL 3.1.5. O-11566/3. „Olasz Kultúrintézet” 324.

⁸⁵³ Cséryné 1.kihallgatás: 1961. május 16. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.)

⁸⁵⁴ Kargné 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elmeér és társai 834-839.)

⁸⁵⁵ Kargné 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.)

⁸⁵⁶ Kargné 7. kihallgatása: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elmeér és társai 834-839.)

szentelt 1958. december 8-án az Egyetemi templomban. Ezek közül 9 főt⁸⁵⁷, az egyházmegyék 1959-ben pappá szenteltettek, a probléma az Tabódy kurzustársaival az ötödévesekkel volt. A kizárt kispapok felszentelése miatt megkeresték Endrey Mihályt, Shvoy Lajost, Kisberk Imrét és Szabó Imre püspököt, de ők elutasították a további szenteléseket egyházbiztosokra hivatkozva. Tabódy Endrey Mihályt kérte meg a szentelésre, ugyanis ő élhetett a pápai rendkívüli felhatalmazással, hogy az egyházmegyék papjaivá szentelhetett a megyéspüspök engedélye nélkül. Tabódy azt szerette volna, hogy Rózsavölgyi László beszélje rá Endreyt, hogy éljen a különleges felhatalmazással, ezt azonban Endrey nem merte⁸⁵⁸ vállalni. Tabódy közölte, hogy a bécsi nunciustól van szóbeli üzenete, hogy a kispapokat fel lehet szentelni, mert ezt utólag Rómában jóváhagyják. Endrey így már elvállalta a szenteléseket, de többször nem jött el, mert az volt a benyomása, hogy a figyelik.⁸⁵⁹ (Endrey lakásában talált nyomokat, ami közrejátszott a félelméhez.)⁸⁶⁰ Ekkor jutott eszébe Tabódynak, hogy Endreynek megvan az a joghatósága, hogy más püspököt felkérjen a szentelésre. Endrey ugyanis szerepelt a Vatikán által kiadott *Annuario Pontificio* 1960-as kiadványában speciális apostoli delegátusként⁸⁶¹, de akadályoztatva volt, viszont így adhatott szentelési engedélyt Zadravecznek,⁸⁶² kiadhatta *litterae dimissoriales-t*⁸⁶³ azaz elbocsátó levelet, melyben megbízott más püspököt a szentelésre. Az esztergomi egyházmegye vezetését Mindszenty 1948-as, majd segédpüspöke Meszlényi Zoltán 1950-es letartóztatása után 1950-ben Hamvas Endre csanádi püspök látta el apostoli adminisztrátori szerepben, ahogy 1957-ben Schwartz-Eggenhoffer Artúr⁸⁶⁴ kanonok. Ekkor Grósz József kalocsai érsek kinevezte megyéspüspöki jogkörrel rendelkező speciális delegátusként Endrey Mihály címzetes püspököt (1957. február 9- 1958. szeptember 3.).⁸⁶⁵ Ez azt is jelentette, hogy engedélyezhette a más egyházmegyéből kizárt diakónusok szentelését is. Ez a megbízatása nem szűnt meg az 1958 szeptemberi lemondtatásával, amikor a helynök

---

⁸⁵⁷ Papp Kálmán 1959 júniusban Szabó Kornélt, Shvoy Lajos 1959. december 8-án Fótit és Balázst, Szabó Imre Aratót, Mádit és Szegedit 1959. november 30-án., Kirchenbaumot, Rubintot, Székelyt 1959 decemberében szentelte fel, ők mind diakónusok voltak, nekik nem is szerveztek oktatást.

⁸⁵⁸ Rózsavölgyi Az összefoglaló jelentésében (1960. dec 19.) azt is elmondta, hogy Endrey félt az ügyek intézésétől, de Zadravecz joghatósága mindenrovára kiterjedt, így át tudta adni a szentelési jogot.

⁸⁵⁹ Tabódy 2. kihallgatás: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

⁸⁶⁰ Id. Rózsavölgyi vallomása.

⁸⁶¹

⁸⁶² Tabódy 2. kihallgatás: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

⁸⁶³ *litterae dimissoriales* (lat.), az egyházbiztosok a. m. elbocsátó levél, vagyis oly levél, irat, amellyel valamely egyházi funkció teljesítésére illetékes pap a funkció teljesítésének jogosultságát más papra átruházza. Leginkább esketéseknel, papszentelésnél fordul elő és midőn a házasulandók óhajához képest az esketésnek más, mint a felek lakhelye szerint illetékes lelkész előtt kell történnie.

⁸⁶⁴ Schwarz-Eggenhofer Artúr (1890–1969): az esztergomi főegyházmegye papja 1912-től, de középiskolai tanári képesítést is szerzett. 1951-től kanonok, 1957-től érseki helynök. Endrey Mihály lemondtatása után 1959 nyaratól apostoli adminisztrátorként kormányozta a főegyházmegyét. Ettől kora miatt vált meg, lemondását 1969. január 23-án fogadta el a Szentszék. Még ez év tavaszán elhunyt.

⁸⁶⁵ FEJÉRDY, 2013. 293.

Schwartz-Eggenhoffer vette át a vezetést, hanem 1961-ig biztosan megvolt, hiszen az *Annuario Pontificio*ban 1959-ben és 1960-ban is így szerepelt.⁸⁶⁶ Ezt használta ki Tabódy a szentelések engedélyezésénél. 1959-ben Róma azokban az egyházmegyékben, ahol az általános helynök látta el az ordináriusi feladatokat, ott apostoli adminisztrátorrá emelte őket (pl. Schwartz-Eggenhoffer 1959-1969) 1959-ben nevezte ki Róma Bellon Gellértet segédpüspökké (Winkler Lajossal), de az állam ezt nem hagyta jóvá. Ezt a szentszék a kialakulóban lévő nemzeti egyház ellenében tette. A Vatikán a titkos hierarchia kiépítését is fontolgatta, ami szerint a titkos püspökök az egyházzakadás esetén kaptak volna szerepet. A titkos szenteléseken segédkező Rózsavölgyi László Endrey által való felszentelése is 1960. november 5-én, de őt még abban a hónapban letartóztatták, így nem léphetett életbe a püspöki kinevezés.

Tabódy azért Zadreveczot választotta, mert korábban családi ismerőse volt (Tabódy édesapjával volt jó barátságban Zadrevecz), valamint úgy vélekedett róla, hogy ő az egyházért bárminemű áldozatra vállalkozik, és neki nem volt veszténivalója.⁸⁶⁷ Az pedig különösen fontos volt, hogy nem kötődött egyik egyházmegyéhez sem, joghatósága kiterjedt az egész országra. Viszont Zadrevecz sem vonhatta ki magát az egyházi szabályozás alól, a felszenteléshez szükséges engedélyek alapján tudott csak szentelni. Ekkor Tabódyék (Rédly Elemér segítségével) elkészítették a szükséges dokumentumokat Rózsavölgyi⁸⁶⁸ (Tabódy és Rózsavölgyi 1956 nyarán találkozott Révfülöpön, ahol Emődi Lászlóval együtt gyerekekkel kerékpártúrán voltak, majd 1959 márciusában Keresztesi Imre temetésén is összefutottak), elvitte Endreyhez az engedélyeket aláírás végett, majd vissza is hozta (március 12-13), Zadrevecz, miután Tabódy bemutatta az aláírt engedélyeket, elvállalta a szentelést.

Zadrevecz István három alkalommal szentelt papokat. Először 1960. március 19-én Tabódy Tanács körüli lakásán Horváth József, Kelényi Tibor, Kiss Dénes, Nikovitz Antal, Nyiredi István, Takács János, Virágh Ferenc és Somogyi Sándor kerültek sorra. Ők az esztergomi egyházmegyére lettek felszentelve, mert azáltal, hogy a Központi Szemináriumból a kispapokat kizárták, elvesztették korábbi egyházmegyei tartozásukat, Endrey Mihály pedig esztergomi egyházmegyei volt, és ő intézkedett az ügyükben, így esztergomi egyházmegyések lettek, a korábbi püspököket nem értesítették. Az ő szenteléseiken (a szubdiakónusi és a diakónusi rendet a megelőző napokban - március 17. és 18. - kapták meg) és az eskütételeken jelen volt Rózsavölgyi László, az esküt és a fogadalmat az ő kezébe tették le (mivel esztergomi egyházmegyesnek lettek szentelve - Rózsavölgyi is esztergomi egyházmegyei volt - még ha

---

⁸⁶⁶ FEFÉRDY, 2013. 296.

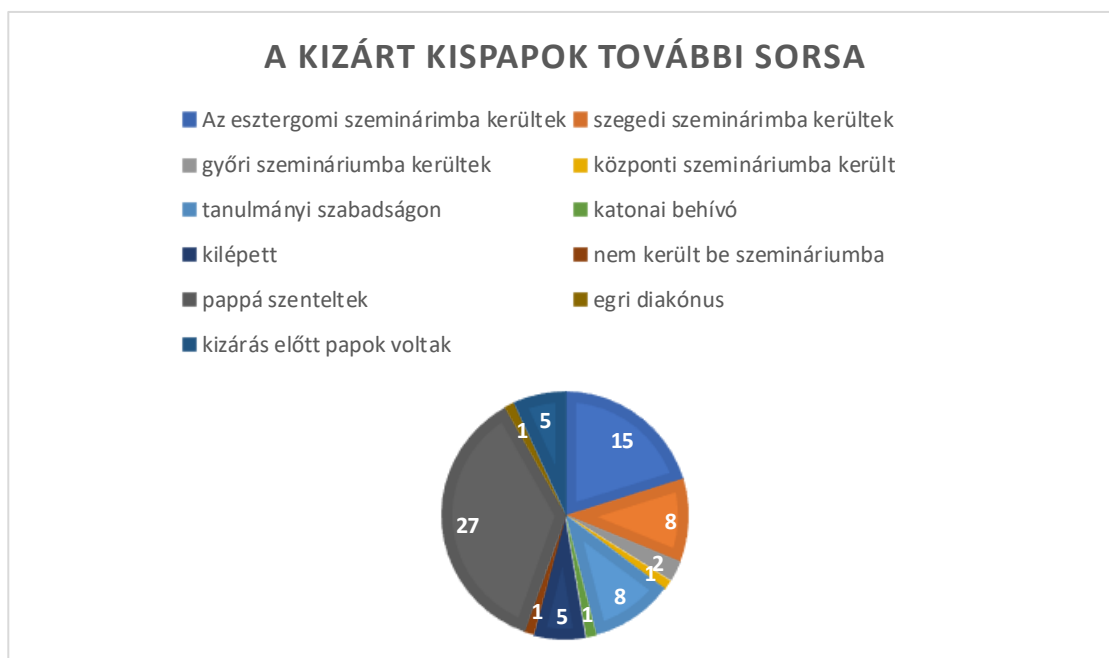
⁸⁶⁷ Tabódy 2. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

⁸⁶⁸

előtte más egyházmegyében is szolgáltak.)

A másik két alkalommal saját egyházmegyéjük titulására szentelődtek a kispapok, mivel már diakónusok voltak, ekkor Endrey élt a pápai rendkívüli felhatalmazással, Zdravecnek pedig az egész országra megvolt a joghatóága. A szentelési iratot ezért, nem egyházmegyére, hanem az egész magyar egyházra állították ki.⁸⁶⁹ 1960. április 2-án Ruzsina Vilmos szülei házában (Adriányi Gábor, Bán Zoltán, Lőrincz Sándor, Medveczky Lajos, Orbán János, Rózsa István, Szakál Antal, Tóth László) és végül 1960. augusztus 24-én Bohán Bélát a Kassai téri templomban szentelte fel Zdravec.⁸⁷⁰ A szentelésekről nem készült semmi dokumentum, csak szentképeket kaptak, ami Zdravec pecsétjével volt ellátva.

*A papoknak misézési lehetőséget is kellett intézni, ezért berendeztek három lakásban kápolnát is.*⁸⁷¹ A szentelések után a házi kápolnákat (ahol a szentmiséjüket be tudták mutatni) felszerelésére anyagi támogatás is kaptak, három kápolnája is volt a csoportnak.⁸⁷² Majd Tabódy segített a felszentelt papoknak misézési lehetőséget keresni, legtöbbször a papok keresték meg a helyettesítések miatt, ami persze anyagi ellenszolgáltatás fejében zajlott. 1960. október 1-jén már a következő összegzést írhatták meg:⁸⁷³

1961 elején már annyira ismert volt Tabódyék szervezkedése, hogy ha valamelyik plébánosnak

⁸⁶⁹ Tabódy 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

⁸⁷⁰ Tabódy 14. kihallgatása: 1961. március 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

⁸⁷¹ TABÓDY (OHA) 122-123. u.

⁸⁷² Horváth József (Október 6. utca 3.), Nikovitz (Lublói u. 7.) és Kiss Dénes (Lenin krt. 51.) albérleti lakásán felszerelésére (Rédly Elemér vallomása)

⁸⁷³ BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 356.

pap kellett, csak fölhívták telefonon, és küldött papi segítséget, az apácák már kis püspöknek hívták. 1961. február hatodikán már nem gondolt semmire, tudta, hogy követik, de nem érdekelte. Amikor leoltotta a villanyt a szobájában, éppen csöngettek, a szomszéd szobából kimentek a háziak ajtót nyitni, azokat félrelökték és pisztollyal, előretolt fegyverrel rárontottak, miközben ő ott feküdt az ágyban.⁸⁷⁴

7. Az állambiztonság célkeresztjében

Az állambiztonság azonban már több mint két éve gyűjtötte az információikat Tabódyról és környezetéről. Az operatív nyilvántartásba vétele⁸⁷⁵ után az az első intézkedési tervet⁸⁷⁶ Tabódy ügyében 1958 szeptember 30-án adták ki, decemberben már részletes környezettanulmányt⁸⁷⁷ és kiegészítő környezettanulmányt⁸⁷⁸ készítettek Tabódyról.⁸⁷⁹ mely az egy lakásban lakók életét, szokásait mérte fel.⁸⁸⁰ 1958 szeptembertől két éven át rendőri felügyelet alatt tartották.⁸⁸¹ (1959 májusában és szeptemberében meghosszabbították az ellenőrzését), amit 1960. szeptember 9-én szüntettek meg,⁸⁸² így a mozgástere is leszűkül, ezért jóval könnyebben tudták nyomon követni, ellenőrizni. Éppen ezért az egyházi feladatait is szűkösebben tudta elvégezni, ezért Tabódy áprilisi levelében kérte a püspökétől, hogy munkát vállalhasson, amíg a püspök saját elhatározásának megfelelően nem disponálhatja. (Ugyanis Ásguti főesperes⁸⁸³ közölte vele, hogy ne maradjon továbbá, erkölcstelennek tartotta azt, hogy minden szolgáltatás nélkül pénzt vesz fel.)⁸⁸⁴ Püspöke válaszában, szomorúan vette tudomásul,

---

⁸⁷⁴TABÓDY (OHA) 126.

⁸⁷⁵ Adattároló és adatszolgáltató tevékenység az állambiztonsági szempontból jelentősnek tekintett bűncselekményekről, tényekről, körülményekről, személyekről és hálózatról.

⁸⁷⁶ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 14-16. Tervbe vették, hogy a terhelő és a korábbi anyagokat összegyűjtik novemberig, környezettanulmányt készítenek róla november végéig, sőt női ügynököt is szeretett volna beszervezni mellé, hogy kompromittálják, kombinációs tervet is terveztek ügynöki munkára való alkalmasságának megállapítására

⁸⁷⁷ Az állambiztonsági szervek érdeklődési körébe került személy emberi magatartására, életkörülményeire, politikai és személyi tulajdonságaira vagy más operatív értékű adatokra vonatkozó megállapításokat tartalmazó összefoglaló jelentés.

⁸⁷⁸ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 25. 1958. december 3.

⁸⁷⁹ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 23. 1958. december 2. Ebben rokonságáról (révfülöpi kapcsolatok), albérletének tulajdonosáról (Döbrössy Károlyné) számoltak be.

⁸⁸⁰ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 25-26.

⁸⁸¹ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 276/62. A felügyelet 1958.szeptember 13-tól 1960.szeptember 9-ig tartott. ld még BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 42.

Kovács József hadnagy (II/5-b alosztály- II/5-b alosztály (a horthysta erőszakos szervezetek volt tagjai elleni elhárítás) szerint az intézkedést a II/5-d alosztály (névtelen levelek és röpcédulák szerzőinek és terjesztőinek felkutatása) intézte, de várható, hogy a választások után a c alosztály (klerikális reakció elleni elhárítás) javaslatára eltávolítják az egyháztól. Ld. ÁBTL 3.1.9. M-30218. „Norbert” 114/1.)

⁸⁸²ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 276/61.

⁸⁸³ Ásguti Ádám (1902-1978) pap, plébános Zsámbékon (1933-55), Budafok-Belvárosban (1953-1978), főesperes (1955-1978) aktív békepap az 1950-es indulástól.

⁸⁸⁴ SzfvPL 6422/1959. 1959. április 6.

hogy a rendőrség nem járult hozzá ahhoz, hogy Vértesboglárra távozzon tanulmányai befejezésére Ohmüller Márton⁸⁸⁵ mellé tanulni, hogy 1959 júliusában vizsgázzon, megértette, hogy mint volt sztahanovista dolgozó, a termelőmunkában akart elhelyezkedni, ehhez az egyházhatósági engedélyt megadta és áldását adta a munkára.⁸⁸⁶ (Ezt „Szirmai”⁸⁸⁷ és „Viktor” is megerősítette⁸⁸⁸.) Ekkor Tabódy katonai behívót is kapott, a sorozáson (utász munkaszolgálat) nem látták szívesen, nem tudták mit csináljanak vele, hiszen katonai rangja van és pap is egyben.⁸⁸⁹

1959. június 7. és 19. között külső megfigyelésben részesítették. Ez azt jelenti, hogy a megfigyelt időben (reggel hét és este tíz között) követték mozgását óráról órára, megfigyelték kivel⁸⁹⁰ találkozott, hova megy, mit csinál, kivel beszél. Tabódy rendes elfoglaltságáról, napirendjéről készítettek leírásokat,⁸⁹¹ sőt azokat a személyeket is követték, akikkel a vizsgálat során találkozott. Így rengeteg adatot szereztek be egy-egy ember magánéletéről. A nyomozás érdekében fedőnevekkel látták el mind a megfigyelt személyt, mind azokat, akikkel találkozott. A követésekről nemcsak jegyzőkönyv, hanem több esetben fényképfelvétel is készült.⁸⁹² Megtudhatták ebből, hogy minden reggel misézik a Váci utcába (Ezek szerint 5.40-7.00 között a Váci utcai angolkisasszonyok templomában tartózkodott⁸⁹³ délelőtt dolgozik munkahelyén, szerdánként szokás szerint 15.15-16.30 között a Rudas fürdőben pihent, esténként általában 21 és 22 óra között tért haza.⁸⁹⁴

Az állambiztonság számára az egyház ellenőrzésének legfontosabb eszköze az ügynökök munkája volt, ennek segítségével beépült a társadalom minden szintjére, az általuk összegyűjtött és átadott információk voltak az elhárító munka legfontosabb forrásai. Ezeket a jelentéseket folyamatosan feldolgozták, értékelték a kapott adatokat, s ezen adatok alapján kezdtek mélyebb felderítő munkába. Az ügynökök jelentései tehát mintegy előzetes szűrőként

---

⁸⁸⁵ Ohmüller Márton (1897-1975) vértesboglári plébános (1951-63) pápai kamarás

⁸⁸⁶ SzfvPL 6422/1959. 1959. április 10.

⁸⁸⁷ „Szirmai Béla” beszerzése 1955. augusztus 10-én történt Juhász Sándor államvédelmi hadnagy által. „Szirmai” 1965. májusában szakította meg a kapcsolatot a szolgálattal. (Ld. ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások- „Szirmai Béla”).

⁸⁸⁸ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1 „Kizártak”. 30. 1959. június 4. „Viktor” jelenti Pető főhadnagynak, „Viktor” találkozott Köllely György és Verney Kornéllal is. (ÁBTL 3.1.5. O-11625/2 „Indiánok”). A rendőri felügyeletét is megemlítette, amiért nem hagyhatta el a fővárost.

⁸⁸⁹ ÁBTL 3.1.2. M-2166. „Szirmai Béla”. 175. 1959. május 26.

⁸⁹⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. Kizártak

⁸⁹¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 54-56. (Jelentés 1959. július 11-én Barát Tibornak) Többször szem elől tévesztették.

⁸⁹² ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 23. és TOMKA, 2015. 118-120.

⁸⁹³ Szántó” is jelentett erről, hogy Tabódy a Váci utcai templomban misézett rendszeresen. (ld. ÁBTL 3.1.5. O-11522/1, „Kizártak”. 40-41. Jelentés Pető Imrének 1959. augusztus 4.) Ferenciek terén a templomokban volt megtalálható

⁸⁹⁴ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 27-52. Készítette Juhász Pál. A jelentést jónak mondták.

működtek az állambiztonsági munka folyamatában.⁸⁹⁵

A kizárás utáni időszakból bőséges az ügynöki jelentések száma, de összességében kevés használható információt adtak Tabódy szervezési tevékenységéről. Az Állambiztonság már 1958 tavaszától ügynöki jelentésekből képet kap Tabódy cselekedeteiről, személyiségéről. Egykori kistarcsai és recski rabtársai is ott vannak az informátorok között. Így jelentett „Keresztesi”⁸⁹⁶, „Buday”⁸⁹⁷, „Dénes István”⁸⁹⁸ „Szentmihályi” is⁸⁹⁹. Az első jelentést 1958 áprilisában „Lackovics” adta, akinek a feladata volt felderíteni mozgásának körét, tevékenységét,⁹⁰⁰ majd májusban „Norbert”⁹⁰¹ jelentéséből kiderült, hogy Tabódy felháborodott, mert elítélték a Turcsányi-ügyben, pedig megvédte a szeminárium vezetőjét, hogy bántódása ne essék.⁹⁰² „Budai” szeptemberi és „Recski”⁹⁰³ októberi jelentése Tabódy múltjáról számoltak be. „Budai” novemberi jelentéséből részletes képet kaphatott az Állambiztonság,⁹⁰⁴ ugyanis a múltbeli történések mellett „bigott katolikusnak” mutatta be, aki „konspirál” a legnehezebb környezetben is, valamint kiemelte a fiatalokra való hatását is. „Keresztesi”, aki a recski táborban ismerte meg Tabódyt, vallási mániákusnak nevezte, aki mindenkit térített, a közös imádságra beszélte rá a rabokat, ezért társai részben kinevették, részben tisztelték az internálás alatt,⁹⁰⁵ ő volt a legtöbbet fogdában, hosszú ideig volt vele egy barakkban, munkaszázadban. (Egy alkalommal 10 vagy 12 napos éhségstrájkot kezdett, és erőszakosan kezdték táplálni).⁹⁰⁶ Szabadulása után találkozott vele, akkor éppen vöröskeresztes adományokat osztogatott. Azt hangoztatta, hogy inkább lett volna katona, mint pap a forradalom⁹⁰⁷ alatt, de kibírta a kísértést, nem állt be harcolni. „Dénes István”⁹⁰⁸ korábbi kistarcsai és recski megfigyeléseket, valamint a szemináriumi történetét⁹⁰⁹ tudta csak továbbadni.

Azonban az ügynököktől befutó információkat kevesellték az állambiztonság tisztjei, ezért

---

⁸⁹⁵ WIRTHÉ DIERRA, 2015. 100,

⁸⁹⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 16., 31-32.

⁸⁹⁷ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 19.

⁸⁹⁸ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 34-37.

⁸⁹⁹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 139.

⁹⁰⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 12.

⁹⁰¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 17. „Norbert” Kovács Józsefnek „Norbert” ismerte Kopeczky Győzöt, Kopeczkytól informálódott Tabódyról. Kopeczky készítette a (papszentelési) meghívókat fotókópiával a pappá szentelésén több volt recski is részt vett (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4 „Kizártak”. 22.)

⁹⁰² ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 17-18. Kovács Józsefnek 1958. november 15.

⁹⁰³ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 74. Szepesi-Shaurek Otmárnak ő adta fel az utolsó kenetet.)

⁹⁰⁴ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 19. Bodrogi Lászlónak adta a jelentést 1958. november 3.

⁹⁰⁵ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 16. „Keresztesi” jelentése Tajti Sándornak 1958. október 24.

⁹⁰⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 31-32. 1959. május 23. „Keresztesi” jelenti Hollandi Pálnak

⁹⁰⁷ ellenforradalmat használt a jelentésben

⁹⁰⁸ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 34-37. 1959. június 16. Jelentés Tóvölggyi Antalnak

⁹⁰⁹ Elmondta, hogy kivágta magát, az ÁEH elleni akció vezetője volt, leteszi a papi vizsgákat és vár, míg eljön az ideje.

feladatuk tűzték ki, hogy más börtönviseltet is ki kell választani Tabódy közelében.⁹¹⁰ A kirúgott szeminaristák szervezéséről kevés információt tudtak meg, ezeket is inkább az akadémiai tanárok beszélgetéséből csíphették el. Már a szeminárium előjárói között is ott voltak az Állambiztonság hálózati emberei, így „Hívő”⁹¹¹ (Semptey László), „Házás” (Páldi József)⁹¹² és „Kiss János”⁹¹³ (Timkó Imre⁹¹⁴) valamint „Rózsa” (Várkonyi Imre)⁹¹⁵ az ügynökök 1958 és 1961 között rendszeresen informálták a szolgálatokat. Ők elsősorban Tabódyban találták meg a bűnbakot, és püspökében, Shvoyban. „Házás”, azaz Páldi József akadémiai titkár 1960 augusztusában a felszentelésekről, Zadravec szerepéről a szeminaristák szervezéséről, tanításáról is érkeztek jelentések. (Tabódy a vidéken lévő kispapokat felhívta Budapestre és útiköltséggel is segítette a fiatalok felutazását, a munka melletti tanulásra biztatta őket.⁹¹⁶

A meglévő információkat összegezték és Szeifert József⁹¹⁷ jelentésében az eltávolított kispapok szervezőjeként, összefogójaként és irányítójaként nevezte meg Tabódyt. Megállapította, hogy a kispapok többségében a civil életben helyezkedtek el (üzemek, vállalatok, szövetkezetek, kutatóintézet stb.) és „illegálisan” egyházi tevékenységet folytattak. Ekkor már a szentelésekről is rendelkeztek információval (ezt a 3/a és a 3/e segítségével támasztották alá). Lénárd Ödönnel való kapcsolatból pedig közös szervezkedést kreáltak. (A beszélgetés célja a két csoport összekapcsolása, tevékenységük összehangolása.) A Püspöki Kar kispapok visszavételéről való szándékára, pedig javaslatot is készítettek (Vegyenek mindenkit vissza, így egy helyen lenne az „illegális” állomány, ahol belső ellentétek alakulhatnak ki.)⁹¹⁸

Az állambiztonsági ellenőrzés igen eredményes eszközének bizonyult a 3/a (telefonlehallgatás) és 3/e (szobahallgatás) rendszabály. Már 3/a rendszabályon keresztül gyűjtöttek adatokat a

---

⁹¹⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 33. 1959. június 19-én Tóvölgynék Berényi azt írta, hogy jó Dénes jelentése,

⁹¹¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 21., 24.

⁹¹² ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 189.

⁹¹³ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 62-63.

⁹¹⁴ Timkó Imre (1920-1988) görögkatolikus püspök. 1945-ben szentelték, 1948-ban teológiai doktorátust szerzett. 1948 és 1952 között a hittudományi kar keleti teológiai lektora, 1952 és 1957 között az Akadémia magán-, 1957 és 1959 között helyettes tanára. 1959 és 1975 között pedig az ókeresztény egyház- és dogmatörténet tanszékvezetője. 1975-ben VI. Pál pápa hajdúdorogi megyéspüspökké nevezte ki.

⁹¹⁵ Várkonyi Imre (1916-1983) kalocsai főegyházmegyés pap, a békemozgalom vezetője. 1941-ben szentelték, 1947-től tanár a kalocsai szemináriumban, 1951-től irodaigazgató, majd a szegei szeminárium rektora. 1958-tól az A.C. országos igazgatója. 1961 és 1964 között a kalocsai egyházmegye helynök, 1963-tól országgyűlési képviselő, emiatt a Szentszék kiközösítette 1971-ig.

⁹¹⁶ „Szántó” jelentése Pető Imréné: 1959. augusztus 4. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 40-41.)

⁹¹⁷ Szeifert József (1928-?) 1948. október 15.–1962. augusztus 15. között az Államvédelmi Hatóságnál, illetve a Belügyminisztériumban szolgált, utolsó rendfokozata: rendőr őrmagy, 1963. május 15.–1975. február 28. között az Állami Egyházügyi Hivatal munkatársa. Főelőadó, csoportvezető, 1964. április 1-től a Katolikus Főosztály vezetője I

⁹¹⁸ Jelentés 1960. július 16-án (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 116-119.)

kirúgott kispapok működéséről (Tabódy és Somogyi Sándor beszélgetéséből tudták meg, hogy összejövetelet tartanak Adriányiéknál.⁹¹⁹), de a kispapok 1960. augusztus 29-i mátyásföldi összejövetelenek szervezéséről Ruszina Vilmosék szüleinek lakásán (ahol rendszeresen találkoztak) is így informálódtak. Ezt fotókkal is dokumentálták, amit „Hívő” ügynöknek kellett azonosítani. Tabódy egyébként ezen a találkozón végül nem vett részt, a lakásán maradt⁹²⁰ Adriányi Gábor Margit körüti lakásán tartott találkozóról (1960. június 30.) is készültek felvételek az érkező kispapokról és Tabódyról.⁹²¹

A további információk beszerzése érdekében 1960. június 25-én javaslatot tettek a 3/e rendszabály bevezetésére, azaz a lehallgató-készülékek beszerelésére,⁹²² mégpedig az ún. „vonalas módszer” alapján. Tabódy Tanács körüti albérleti lakásába való beszerelésére kész „haditerv”⁹²³ készült, az akciót 1960. július 5-én 9.00-11.15 között hajtották végre,⁹²⁴ amihez már részletes helyrajzot és akciótérvet is készítettek.⁹²⁵ Az eszközöket a lakás (legfelső emelet) a padlása felől szerelték fel, Szeifert József őrnagynak, aki az egészet irányította és biztosította. Tabódy ez idő alatt a munkahelyén volt 8 és 12 között, a felügyeletét a II/9 osztály látta el, hazaérkezése esetén természetesen az akciót leállították volna. A lakás többi részében özv. Döbrössy Károlyné⁹²⁶ lakott, aki délelőtt dolgozott, de ha hazajötté esetén kihallgatták volna nyugatra szökött fiai ügyében. (Másik fia, Döbrössy Antal Pécsen dolgozott a hőerőműben) A lakásban élt még Döbrössyné anyja, Telkes Aladárné⁹²⁷, akit beteg és nagyothallónak állapítottak meg, ezért eltávolítását szükségtelenítették, azért is mert a harmadik szobában lakott. A társbérlet dr. Petracsek Lajos⁹²⁸ nyugalmazott ügyvéd volt, őt beidéztek a nyugdíjintézetbe, ahol egy „nyugdíjast” és az intéző segítségét is megszervezték. Szükség volt még ezen kívül két szakértőre, akik a falakat ellenőrizték. Az eszköz segítségével kapott értesülést többek között a rendőrség 1960. augusztus 3-án Tabódy célkitűzéseiről és Endreyvel való kapcsolatáról. Az így kapott információkat később, a kihallgatásokon úgy állították be

---

⁹¹⁹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/6. „Kizártak”. 21-22. Jelentés 1960. július 16-án

⁹²⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 63. Jelentés 1960. szeptember 2-án.

⁹²¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 62.

⁹²² ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 85-89.

⁹²³ Javaslat a III/E rendszabály bevezetésére 1960. június 25. Szeifert, Hollós osztályvezető, Berényi István alosztályvezető ld. 25. melléklet

⁹²⁴ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 85-89.

⁹²⁵ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 90., 91.

⁹²⁶ Döbrössy Károlyné sz. Telkes Iлона (1905-1964) fiai Károly, László és Antal. (Tanács körút 10. IV. emelet. 7.) Döbrössy Károlyné 1955-től ismerte, amikor Károly fia a Központi Szemináriumba került, ő kiadta a szobáját Tabódynak. A papszentelésekről nem tudott, a rekollektciók idején szendvicseket készített a papoknak. Édsanyja szobájában egy lezárható fiókban tartotta Tabódy a breviáriumait és a regiszteres füzetet, amelyben a békepapokat jegyezte fel ábécé sorrendben.

⁹²⁷ Édsanyja lakott még Telkes Aladárné sz. Lábán Mária (1879-1963)

⁹²⁸ Petracsek Lajos (1893-?) ügyvéd, országgyűlési képviselő, 1918-tól a Földművelésügyi Minisztérium alkalmazottja, 1923-tól ügyvéd, 1929-ben ügyvezető elnöke a Budai Torna Egyletnek.

Tabódynak, mintha mások vallották volna.⁹²⁹

Egy a 3/e másik változata az ún szikra-módszer, amikor a lehallgatókészüléket egy ügynökre szerelték fel, erre is találunk példát esetünkben, "Tóth" ügynököt a találkozók lehallgatása érdekében a 3/e rendszabály szikra-módszerével is felszerelték. A korabeli technika azonban nem váltotta be teljesen a várt eredményt, mivel a készülék az első fél órában még működött, majd felmondta a szolgálatot.)⁹³⁰

A megfigyelésekhez szükség volt egy olyan személy is, aki egészen közelről, a belső információkról is tudta informálni a szolgálatokat. Erre kiváló alanyt találtak, a kirúgott kispapok közül került ki, aki szervezésekor⁹³¹ a „Tóth János” nevet kapta. A szervezést 1960. október 8-án hajtotta végre Szeifert⁹³², az első találkozás a szervezés után október 10-én zajlott le, amit másnap egy újabb követett, az első jelentését október 13-án adta (ebben már megjegyzésként olvasható, hogy tetszik neki a feladat, valamint sikerült Tabódy bizalmát elnyernie), az utolsó jelentését 1965. áprilisában adta. A harmadéves teológus benne volt a 14 kizárt között, ő nem is akarta igazából a papságot, de később meggondolta magát. Tabódyval a kizárás után 1959. júniusában találkozott, aki szerzett neki munkát Pesten, így szeptember végén állt munkába.⁹³³ A szervező vallomásban beszámolt az 1958-as békegyűléstől kezdve a kizárt kispapok tevékenységéről. Az ügynök kiválasztása telitalálatnak bizonyult, hiszen Tabódy közelében maradt, így a jelentéseiből a legközelebbi információk szivárogtak ki, amit a későbbiekben használtak fel „Tóth” gazdái. Tabódyról ez idő alatti tevékenységéről részletes képet kaphatunk a jelentéseket olvasva, hiszen „Tóth” 1960 októbere és 1961 januárja között alapos munkát végzett. Jelentéseiben⁹³⁴ beszámolt Tabódy tevékenységéről, tulajdonságairól,

---

⁹²⁹ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. „Rédly és társai” 36-38.

⁹³⁰ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”. 107-108. „Tóth” jelentése 1960. december 15-én

⁹³¹ ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások. „Tóth János”

⁹³² A tartótisztek: 1960. október 13 - 1961. május 6.: Szeifert Józsefőrnagy, 1961. szeptember 23 - 1963. január 6.: Sánta László százados, 1963. február 5 - 1963. december 19: Keresztúry György főhadnagy, 1964. február 29. 1965. április 9.: Szilágyi András alezredes.

⁹³³ Kivonata „Tóth János” fedőnevű, B-26390 számú „B” dossziéból, Nemes Balázs önvallomása 1960. december 22-én. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak”. 42-47.)

⁹³⁴ A jelentések nagy része belekerült az ÁBTL 3.1.5. O-11522/1 „Kizártak” csoportdossziéba. Így a jelentések a következő időpontban kerültek leadásra és leírásra: október. 12, 13., 13 (15), 15 (15.), 18. (nov. 8.), 18. (29.), 18. 20.), 22. (szóbeli), 22. (31.), okt. 22. (nov. 2.), okt. 22. (nov. 16.), okt. 25. (nov. 11.), okt. 30. (nov. 17.), nov. 8. (dec. 1.), nov. 14. (nov. 25.), nov. 15 (nov.25.), nov. 17. (nov. 25.), nov. 22., nov. 22. (dec. 10.), nov. 22. (dec. 12.), nov. 29. (dec. 8.), dec. 9., dec. 9. (dec 17.), dec. 15. Az ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” dossziében található „Tóth” önvallomása (dec. 22.), az ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak” dossziében 1961. március 14.-i jelentése, az ÁBTL 3.1.5 O-11522/4. „Kizártak” dossziében november 22. (december 2.) és december 15. (december 16.) készült jelentés került. Az ÁBTL 3.1.2. M-27413. „Tóth János” dosszié alatt találhatóak meg „Tóth” azon jelentései, amelyek már a az operatív dossziékba nem került bele. Ezen jelentések időpontjai: okt. 30. (okt. 31.), nov. 22. (nov. 22.), nov. 22. (dec. 22.), nov. 22., dec. 23. (jan. 6.), 1961.jan. 3. (jan. 6.), jan. 12. (jan. 12.), jan. 17. (jan. 19.), jan. 18., jan. 23., jan. 23., jan. 28., febr. 7., febr. 9. (ápr. 25.), febr.21.(márc.6.), márc.25. (márc.28.), ápr. 6. (ápr. 14.), máj. 6. (máj. 8.), okt. 9., dec.16., 1963.jan.15., 1963.febr. 5., febr. 5., ápr. 18. (máj. 2), ápr.3. (máj. 15.), jún. 13. (jún. 14.), okt. 17., nov..22., 1965. március 20., utolsó jelentés 1965. április 9.

szervezőképességéről, és véleményt is írt társairól. A letartóztatások után aztán azonban dekonspirálódott.⁹³⁵ Rédly Elemér és Hrotkó Géza visszaemlékezéseiben is megerősítette ezt, ahogy Tabódy is.

„Tóth” beszámolt Tabódyék pénzbeli, az albérleti segítségről, a kispapok tanulmányairól. A kispapok számára megtarott lelkigyakorlatokról is jelentett. A szentelésekről és a szentelést végző püspökökről. „Tóth” jelentése szerint a szentelések után Tabódyék újmisési áldást osztottak, taxival járták a várost.⁹³⁶ Ittak Zadavec egészségre, hogy a jövőben is ilyen bátran viselkedjék, mert most már a harmadévesek fognak következni.

„Tóth János” szolgálataiért később komoly segítséget kapott. Ugyanis ezek után kétszer felvételizett az Orvostudományi Egyetemre, ahol a felvételi vizsgán megfelelt, de a felvételi kérelmét elutasították. Ebben segített Prantner József ÁEH elnöke⁹³⁷ 1963. augusztusi levelével amit Simonovics Istvánnak az egészségügyi miniszter első helyettesének írt, amiben megírta, hogy felvételét egyházpolitikai szempontból támogatja.⁹³⁸ A válasz szeptember 4-én érkezett meg, amiben az állt, hogy „Tóth Jánost” felvették a Budapesti Orvostudományi Egyetem Fogorvosi Karára.⁹³⁹ „Tóth János” jól nevelt emberhez illik október 1-jén írt levelében köszönte meg Prantner elvtársnak nagy jóindulatát, hogy segített őt életcélja eléréséhez.⁹⁴⁰

Tabódy, nagyobb élettapasztalattal rendelkezve rendszeresen figyelmeztette a kispapokat az esetleges veszélyekre. Egyszer Tabódy megemlítette, hogy a kommunisták módszere finomabb, mint korábban, de sokkal veszélyesebb.⁹⁴¹ Sosem ment közvetlenül a megbeszél

---

⁹³⁵ A jelentés végén lévő megjegyzésben olvasható, hogy úgy vélik vélhetően Szabó kihallgatás után bukhatott le az ügynökük, ekkor még nem rendelkeztek olyan adatokkal, hogy dekonspirálódhatott volna. Valószínűnek tartották, Szabó kihallgatásán tettek olyan kérdéseket fel, mely Szabó előtt nyilvánvalóvá tette Tóth ügynöki mivoltát. De már Rédly kihallgatásán is tettek olyan kérdéseket fel, amelyből Rédly Szabót vagy Tóth Jánost vette számításba. Szeifert figyelmeztette munkatársait, hogy a kihallgatások során nem kellő körültekintéssel használták fel Tóth ügynök jelentéseit és ez vezethetett a lebukáshoz (Szeifert) ÁBTL 3.1.2. M-27413-„Tóth” 162-163. 1963. február 15.

1962. március 28-án kérte „Tóth” a felvételét az MSZMP tagságába, decemberben kapott tagjelöltési kérelmező lapot, kitöltve két ajánlással leadta a vállalat KISZ titkárságán, ahol véleményt írtak róla, és elküldték a X. KISZ bizottságához. 1963. január 20-án megkapta a javaslatot a felvételre, átadta a párt I. alapszervezet titkárának taggyűlése elé, februárban 5 napos KISZ vezetői iskolába küldték esti tanfolyamra.

A megjegyzésben az olvasható, hogy 1961-ban szervezték be annak a felhasználásával, hogy mint kizárt szeminarista egy ideig azokkal együttműködött, majd levelet írt, hogy abbahagyja az egészet és megszakítja a kapcsolatot. Javasolták a vállalati MSZMP szervezet tagjelöltnek felvételére, a végső döntés előtt pedig a X. kerületi pártbizottság illetékes elvtársát is szóban tájékoztatták, hogy az Állambiztonságnak komoly segítséget nyújtott. (Keresztúry)

⁹³⁶ Kivonat a „Tóth János” fedőnevű, B-26390 számú „B” dossziéból, Nemes Balázs önvallomása 1960. december 22-én. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak”. 42-47.)

⁹³⁷ Prantner József (1911–1975): 1951-től alosztályvezető az ÁEH-ban, 1961-től 1971-es nyugdíjazásáig az ÁEH elnöke, 1968-tól államtitkári rangban.

⁹³⁸ MNL OL XIX-A-21-b 15186/1963.

⁹³⁹ MNL OL XIX-A-21-b 15725/1963.

⁹⁴⁰ MNL OL XIX-A-21-b 16142/1963.

⁹⁴¹ ÁBTL 3.1.5. O-11625/2. Indiánok. „Viktor” jelenti Pető Imrének 1959. július 20.

helyre, mindig más személynek a lakásról érkezett. Általában a közeli taxiállomásra ment, ahol megvárta azt, hogy valamennyi gépkocsi egy kivételével kiinduljon, s ő az utolsóba szállt be, lerázva ezzel a figyelőket.⁹⁴² Tabódy többször észrevette, hogy követik, ekkor kerülő utat tett jött. Az ügynöki jelentésekben többször is előfordul, hogy Tabódy milyen éber, hogyan próbálja a nem kívánt követőit kijátszani, akik utasítást is kaptak, hogy a megfigyelést fejezzék be.⁹⁴³ Tabódy arra is felhívta a figyelmet, hogy a brosúrákra vigyázni kell, mert 2 példánynál több az már sokszorosításnak számít és be kell mutatni a rendőrségnek. Akinél megtalálják, az nem tudhatja, honnan való, ki csinálta, mondja azt, hogy a sekrestyében hagyták a nevére.⁹⁴⁴ Ha valakit elkapnak a papírokkal, mondja azt, hogy nem tudja honnan való, ki csinálta és a sekrestyében hagyták a nevére.⁹⁴⁵ (A megszerzett nyomtatványokat „Tóth János” rendszeresen átadta tisztjeinek, amit majd a később a kihallgatásoknál szembesítenek Tabódyval. Az bírósági ítéletében pedig ezt is felrötták neki.)

A közös találkozóról pl. Ruszináéknál 1960. november 24-én megtartott lelkigyakorlatról Tabódy megtiltotta a hallgatóságnak, hogy beszéljenek nyilvánosan, továbbá azt tanácsolta, hogy a buszon is hallgassanak, korábban szálljanak le és kerülővel érkezzenek a házhoz. „Tóth János”-t egyébként ezen a találkozón a 3/e rendszabály szikramódszerével szerelték fel. A készülék az első fél órában még működött, majd utána felmondta a szolgálatot. Az ügynök azonban jelentette a kimaradt részeket, így kiderült, hogy Tabódy miként biztatta a többieket.⁹⁴⁶ Máskor pedig arra figyelmeztetett, hogy feltűnő, hogy ennyi fiatal ember együtt mozog. A találkozó végén apránként engedte el az embereket, mondta, hogy ide nem jönnek többet, mert ha sokszor jönnek ide, akkor „kilövik” őket.⁹⁴⁷ A decemberi összejövetelen⁹⁴⁸ Tabódy beszédet intézett hozzájuk,⁹⁴⁹ amikor esküszöm szóval megeskette a kispapokat, és felolvasta az ÁEH levelét,⁹⁵⁰ amit Grószhöz írtak. Ebben ugyanis be akarták vezetni, hogy a szenteléshez is kelljen állami hozzájárulás. A levelet Nagy Imre el akarta égetni, „Tóth” biztatta Tabódyt, hogy valamikor még ez jó lesz. Tabódy azt vizionálta, hogy fel akarják újra állítani az internáló

---

⁹⁴² ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István. 312-315.

⁹⁴³ ÁBTL 3.1.5. O-11625/2. „Indiánok”. 44-45. 1959. június 29.

⁹⁴⁴ „Tóth János” jelentése 1960. október 22-én. A brosúrákat részletezi kitől, mikor, mit kapott. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/1 „Kizártak”. 220-221.)

⁹⁴⁵ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak” 220-221.

⁹⁴⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/1. „Kizártak”

⁹⁴⁷ ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 28. Tóth János jelenti 1961. január 6-án (1960. dec 23.)

⁹⁴⁸ December 22-én volt Ruszináéknál Mátyásföldön összejövetel.

⁹⁴⁹ Jelen voltak Tabódy, Nagy I, Somogyi, Pavlics, Kelényi, Szabó I, Nemes, Bohuny, Györkös, Ruzsina, Sovány, Takács, Szentkúti, Konzilhamvasi, Szikszai, Ulmann, Kereszti János.

⁹⁵⁰ Az jelentés intézkedésében fontos megjegyzés olvasható, hogy megtudni az ÁEH-ban, hogy a levelet Grószön kívül ki kapta meg és hogyan juthatott Tabódyhoz,

táborokat, mert márciusban ki fog törni a háború!⁹⁵¹

1960. január elején már annyira óvakodott, hogy két hétig minden összejövetelt megtiltott, ami hat személy fölött lett volna, kijelentette, hogy a következő szenteléseket február 2-ig igyekszik lebonyolítani.⁹⁵² Tabódy rendszeresen kioktatta a kispapokat, hogyan kell beszélni a kihallgatáskor. Azt javasolta nekik, hogy mindig kevés legyen beszéd, és ha azt mondja a kihallgató, hogy tudja a dolgokat, attól nem szabad félni, mert az azt jelenti, hogy nem tudja, legalábbis ő ezt tapasztalta.⁹⁵³

A nyomozás lezártnak közeledtével az állambiztonság összefoglaló jelentést készített, melyet 1960. december 24-én adtak ki a Belügyminisztérium II/5-C. alosztályán.⁹⁵⁴

A kispapok szemináriumából való kizárásáról megállapították, hogy a püspöki kar a szeminárium döntő többségét állami szervek segítségével hajtotta, amihez kombinációk útján maguk is elősegítették. A majdnem harminc oldalas jelentésben a szervezkedés jellegét a főpapi kapcsolatokkal és a politikai tartalommal magyarázták. A főpapok közül Shvoy Lajos (Tabódy korábbi főduktori megbízatását Shvoy Lajos egyenes kívánságára történt), valamint Endrey Mihály püspök szerepét⁹⁵⁵ emelték ki. Endreyt itt már az egész szervezőjének láttatják, mint aki utasította és tanácsokkal látta el Tabódyt. Különösen hangsúlyozták a szervezkedés politikai vetületét (hűség a Vatikánhoz, papi békemozgalom bomlasztása, a népi demokratikus rendszerrel szembeni szembenállás, tömegbefolyás szélesítése), valamint nagy mennyiségű pénzt kapcsoltak hozzájuk⁹⁵⁶ A szervezkedés jellegét a nyomtatványok meglétével (illegálisan előkészített) is bizonyítottak vélték.⁹⁵⁷ Megállapították azt is, hogy Tabódy mártírságával, a Mindszentyvel-való kapcsolattal és életkorával emelkedett ki a többi szeminarista közül. Az összejöveteleiket fotófelvételekkel bizonyították.⁹⁵⁸ A papszentelésről Rózsavölgyi László letartóztatása, és nála való házkutatás (dokumentumokat lakásán találták meg⁹⁵⁹), valamint

---

⁹⁵¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 28. Tóth János jelenti 1961. január 6-án (1960. dec 23.)

⁹⁵² ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 28. Tóth János jelenti 1961. január 6-án (1960. dec 23.)

⁹⁵³ ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak” 42-47. Kivonat a „Tóth János” fedőnevű, B-26390 számú „B” dossziéból (Nemes Balázs önvallomása) (1960. december 22.)

⁹⁵⁴ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 6-35. A jelentést készítette Berényi István rhdgy alosztályvezető, Szeifert József r.örgy, Hollós Ervin r.alezredes osztályvezető)

⁹⁵⁵ A 3/e rendszabály szerint Tabódy augusztus. 3-án a Tanács krt 10.sz. lakásán elmondott illegális összejövetelen mondott beszédére hivatkozva.

⁹⁵⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak”. 9.

⁹⁵⁷ „Tóth” vallomása mit, mikor kapott inkább küldje haza, hogy ne találják meg) ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 13.

⁹⁵⁸ 1960. június 30. Adriányi Gábomál (Mártírok útja 7. II. 3. sz.), 1960. augusztus 29. Ruzsina Vilmoséknál (XVI. Tánacsics utca 15.) és 1961. szeptember 9-én Hevér Györgynél (VIII. Kóris 30. II. 9.) érkezékről.

⁹⁵⁹ Endrey utasítására március 19-én (Horváth József, Kelényi Tibor, Nikovitz Antal, Kiss Dénes, Virágh József, Nyiredy István, Takács János, Somogyi Sándor) szentelte. Megtalálták a saját kezű aláírást is és azt a dokumentumot is, amiben Endrey írt felkérte Zadraveczet a szentelésre.

vallomása (1960. december 16.) alapján kaptak részletes információkat. Adatokat gyűjtöttek arról is, hogy a szervezet tagjai egyházi szolgálatot teljesíthessenek,⁹⁶⁰ és ezt a budapesti „reakciós” papság segítette.⁹⁶¹ Úgy értelmezték, hogy kiterjedt egyházi (Lénárd Ödön,⁹⁶² a Regnum Marianumhoz tartozók: Somogyi Sándor, Ullmann Péter, Emódi László és Rózsavölgyi László; a jezsuiták (Mócsy Imre⁹⁶³), az egyházi hierarchia (Shvoy Lajos, Papp Kálmán, Kovács Sándor szombathelyi, Rogács Ferenc pécsi⁹⁶⁴, Schwarcz-Eggenhoffer Arthur esztergomi ordinárius⁹⁶⁵) kapcsolattal rendelkeztek, mint ez egy összefüggő szervezkedés lenne. A Vatikánnal való kapcsolat tartás részletes útját ekkor még nem ismerték.⁹⁶⁶ A szervezkedés vezetőinek közé Endrey Mihály, Tabódy István, Liptay György, Halász Ferenc Piusz, Rédly Elemér (hetente tartott előadásokat, Tabódy helyettese), Somogyi Sándor és Zadavec István került be megállapításaik szerint.⁹⁶⁷ Külön felhívták a figyelmet, hogy Tabódy több esetben kioktatta a szervezkedés tagjait, hogy milyen formában védekezzenek az állambiztonsági szervek felderítése ellen.⁹⁶⁸

1960. december 29-én Szeifert József javaslatot tett a Kizártak ügyében az operációs végrehajtásról,⁹⁶⁹ amiben házkutatási intézkedéseket rendeltek el, így Tabódy István albérleti⁹⁷⁰ a révfülöpi szülői házánaál⁹⁷¹ és munkahelyén a Közlekedési Múzeumban. A házkutatás rendkívül részletesen ki volt dolgozva. Meghatározták aprólékosan a keresendő anyagokat, névsorokat, latin nyelvű nyilatkozatokat, külföldi levelezéseket, Endrey által írt dokumentumokat, Vatikánból érkezett iratokat, brossúrákat, anyagi eszközöket, írógépet, stb. Külön kiemelték az akció tervében, hogy a lakás összes lakójánaál kell kutatást tartani, hiszen Tabódy jó kapcsolatot tartott velük fent.⁹⁷² Az őrizetbevételéhez 10 főt rendeltek, tehát nem aprózták el a letartóztatást. Tabódyn kívül Halász Ferenc⁹⁷³, Somogyi Sándor⁹⁷⁴ Kereszti Alfréd

---

1960 április 2. (Adriányi, Bán Zoltán, Juhász József, Lőrinc Sándor, Medveczky Lajos, Orbán János, Rózsa István, Szakáll Antal, Tóth László.) Itt már nem vett részt Rózsavölgyi.

Tabódy lakásán történtek (az alszerpappá és a szerpappá szentelés előtte való napokban zajlott)

⁹⁶⁰ (pl. Somogyi Sándor Alsónémedire, Kiss Dénes a Rókus-kápolnába, kelenföldi plébánia, Újpest, Soroksár-Újtelep stb.). III/a és a III/e rendszabályon keresztül több adatot szereztünk be

⁹⁶¹ Rédly Elemér Papp Kálmánnak mondott üzenete (1960. augusztus 11.) a III/e segítségével.

⁹⁶² Lénárd Ödön és Némethy Ferenc beszélgetése (1960. július 14.) III. /e rendszabály segítségével.

⁹⁶³ III/e rendszabály (1960. szeptember 25.)

⁹⁶⁴ Rogács Ferenc (1880-1961) pécsi koadjutor püspök (1948-1958), majd megyéspüspök (1958-1961)

⁹⁶⁵ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 24.

⁹⁶⁶ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 25.

⁹⁶⁷ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 27.

⁹⁶⁸ ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak” 35.

⁹⁶⁹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak” 6-12.

⁹⁷⁰ Kiadták, hogy valamennyi helységében házkutatást kell tartani, mert a lakók valamennyien jó kapcsolatot ápoltak vele, támogatták és segítették tevékenységében.

⁹⁷¹ Matiatits (Mattiatitsch) Ferenc (Tabódy sógora) itt rendszeresen megfordult, a kispapok is jártak itt.

⁹⁷² ÁBTL 3.1.5. O-11522/3. „Kizártak” 6.

⁹⁷³ A csatka plébánia összes helyiségére vonatkozott.

⁹⁷⁴ Regnum és a Kispapok közötti összekötő kapcsolat miatt tartottak házkutatást.

⁹⁷⁵Rédly Elemér (Ménesi út), Adriányi Vit Gábor (Mártírok út), Arató László⁹⁷⁶ Dr. Gyéressy Béla Ágoston,⁹⁷⁷ Balázs Tibor, ⁹⁷⁸ Fábíán István, Pályi László, Rózsa István, Virágh József, Nagy Imre, (Szentkuthy Alajos (ő gépelte az anyagokat Tabódynak) és végül Uzdóczi Zdravec István lakásán rendelték el házkutatást.

8. Az egyházellenes koncepciók perek

A második világháború utáni kommunista hatalomátvétellel az egyházellenes perek is megsokasodtak. A kutatások szerint 1946 és 1972 között 250 körüli perben hozzávetőleg 2000 körüli katolikust ítélték el. 1946 és 1949 között még kevésbé volt hangsúlyos a katolikus jelleg (Páter Kis Szaléz⁹⁷⁹⁹⁸⁰ ferences és Olofsson Placid⁹⁸¹ bencés szerzetes), a fordulat 1948-tól mérhető, amikor egyértelműen megsokszorozódott a katolikusok elleni perek száma (többek között a Mindszenty- és a Grósz-per, piaristák, bencések, jezsuiták elleni perek). Az 1956-os forradalom és szabadságharc megtorlásaként hat per indult, ezek annyiban térnek el a korábbiaktól, hogy itt már több a valóságos elem, kevesebb lett a fikció.⁹⁸² Ezen perek közé tartozott a Központi Szeminaristák pere, amiben tényleges cselekedetek (röplap készítések, az ÁEH székházának elfoglalása, forradalmárok menekítése) történtek meg, a politikai szándék azonban a megfélemlítésen, megtorláson, büntetésen volt.⁹⁸³

1960-ban egy újabb perhullám indult, 1972-ig minimum harminc perben érintettek a katolikusok. Ennek előzményei visszanyúlnak az 1958. június 10-i MSZMP Politikai Bizottság ülésén megfogalmazott egyházpolitikai iránymutatásai, amelyekben az egyház elleni harcot elsőrendű feladatként határozta meg. A korábban hangoztatott ideológiai nevelés mellett, úgy értékelték, hogy a „reakciós” egyház bázisát öt éven belül is fel lehet számolni. 1958. július 22-én a PB a vallásos tömegek közötti felvilágosító és nevelőmunka feladatai kapcsán felhívta a párttagok figyelmét, hogy hosszú ideig ideológiai harcot és nevelőmunkát kell megkezdni.⁹⁸⁴

---

⁹⁷⁵ (Mandulautca II. kerület) Tabódy ismerőse, külföldről érkezett valaki, akivel itt találkozott Tabódy, ezért került elő.

⁹⁷⁶ Aki a pálosok vezetőivel kapcsolatban van, Kosztolányi tér és két illegális találkozási hely (Ecsed utca XI, Csatlós utca III.),

⁹⁷⁷ P. GYÉRESSY Béla Ágoston dr. OSPPE (1908 – 1986). Művészettörténész. 7 év börtönre ítélték.

⁹⁷⁸ Balázs Tibor szüleinek lakása Törökbálint,

⁹⁷⁹ SZABÓ, 2012. 852.

⁹⁸⁰

⁹⁸¹

⁹⁸² SZABÓ, 2012. 853.

⁹⁸³ SZABÓ, 2012. 859.

⁹⁸⁴ SOÓS, 2013. 87.

Már 1957 tavaszától a BM szervezett felderítésbe kezdtek, hogy azokat később felhasználhassák. A II/5-c alosztálya a klerikális reakció (egyházak, felekezetek és a protestáns kiségyházak) a II/5-f alosztály (ifjúság, középiskolák, egyetemek tanulói, oktatói, tudományos élet, sport) elleni elhárítással foglalkozott, de a párthatározatok után már Hollós Ervin az országos főkapitányi értekezleten az új elvárásoknak megfelelően adta ki az utasításokat, kiemelte a papokkal, szerzetesekkel kapcsolatos adatgyűjtéseket, amihez már egy megerősített és újjászervezett állambiztonsági részleg segíthette a munkát. 1959 májusában az MSZMP KB Politikai Bizottsága megfogalmazásában az egyházpolitikai irányzatnak arra kellett törekednie, hogy a Vatikán és a magyar katolikus hierarchia közötti kapcsolatot lazítsák és ellentété fejlesszék.⁹⁸⁵ Az MSZMP Politikai Bizottságának 1960. június 21-i határozata zöld utat adott az állambiztonsági szerveknek az egyház elleni harcban. Feladatuk kapták, hogy fel kellett deríteni az illegális hierarchiát, a külföldi kapcsolatokat. Fontosnak tartották, hogy az illegális munkát végző papokat a püspöki kar is vonja felelősségre.⁹⁸⁶ Az Állambiztonság mellett egyre nagyobb szerepet kapott az 1956-os események alatt legyengült ÁÉH is, ugyanis ők végezték a személyes találkozásokat, tárgyalásokat, a BM feladata pedig az információgyűjtés és a titkos eszközökkel való manipulálás lett, a két szervezett végső közös célja az egyházak gyengítése, a belső erők kiélelése lett.⁹⁸⁷

A megtorló intézkedések további magyarázata, hogy miután lezajlottak az 1956-os forradalom és szabadságharcban résztvevők elleni megtorlások a BM II/5-ös osztálya a fontosságát próbálta bizonyítani, így az újabb csapás iránya az egyházak lettek. Az egyházak területén több olyan dolog történt (a párt elvárása az egyházakkal szemben, a püspökök az államhatalommal szembeni tevékenysége, az állammal az együttműködést megtagadó papok és lelkészek tevékenysége, az ÁÉH 1956 utáni legyengülése) ami a koncentrált támadásra sarkallta.⁹⁸⁸

Ezekben az években kialakult az egyház kétvágányú gyakorlata, az egyik a hivatalos egyházi gyakorlat, a rendszerrel való együttműködés kisebb működési szabadságért, a másik a nem nyilvános, kisközösségi élet, amiben a civileknek is fontos szerep jutott. Az ekkor lezajlott akciók elsősorban az utóbbi részre koncentráálódtak, ezért nem kirakatpereket rendeztek, hanem leginkább zárt tárgyaláson ítélték el a vádlottakat, sok világi hívőt is megvádolva, hogy megtörjék és elriasszák őket.

---

⁹⁸⁵ SOÓS, 2013. 89.

⁹⁸⁶ SZABÓ, 2012. 860.

⁹⁸⁷ SOÓS, 2013. 90.

⁹⁸⁸ SOÓS, 2013. 99.

Az évek óta gyűjtött adatok alapján a különböző csoportokra 1961. február 6-ról 7-re virradó éjjel csaptak le főként Budapesten, de Baján, Egerben, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron is letartóztatások zajlottak. A vádak leggyakrabban a BHÖ (Büntető Jogi Szabályok Hivatalos Összeállítása) 1. pont 2. bekezdésében meghatározott, azaz a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel elleni szervezkedés és 1/1-es a népi demokratikus államrend elleni szervezkedés vezetése voltak.

1960 novembere (pl. Rózsavölgyi László, Emődy László a Regnum-perben) és 1961 februárja között 50 személyt tartóztattak le, és további 200 személyt szabadlábon terheltté nyilvánítottak. A különböző katolikus csoportokról már évek óta vezetett dossziék (regnumi atyáktól 1951-től, de Tabódyról 1958-tól) és a vizsgálati anyagok szerint megalkották a koncepciót. Ebből állt össze egy regnumi közösségi neve alapján a „Fekete Hollók” összeesküvése a Magyar Népköztársaság megdöntésére. Úgy alkották meg, hogy a különféle csoportok egy egységes összeesküvésben munkálkodtak volna, ez volt Havas Gézáék gyűjtőpere⁹⁸⁹ (vagy ahogy Lénárd Ödön is hívta a „tejföl”-per) 1961.június 7. és 14. között.⁹⁹⁰

A regnumi atyákat (Keglevich László, Orosz Ferenc, dr. Pócza József, Rózsavölgyi László, Tompa Nándor⁹⁹¹, dr. Werner Alajos⁹⁹²) még önálló perben ítélték el, de néhányat kiemelték közülük. A piarista szerzetesekkel együtt kerültek a vádlottak padjára a ciszterci nővérek, akiknek Lénárd Ödön volt a lelki igazgatójuk.⁹⁹³ A Mária-Légiót⁹⁹⁴, a ciszterci atyákat, KIOE-KLOSZ-t⁹⁹⁵, a pécsi és az egriek szervezkedését, jellemző módon egymástól teljesen független csoportokat és eseményeket kapcsoltak össze.⁹⁹⁶

A februári letartóztatások másnapján Kállai Gyula miniszterelnök-helyettes a Parlamentbe hívatta püspöki kar tagjait, és azzal vádolta őket, hogy egyes főpapok tudtával zajlottak a

---

⁹⁸⁹ Akiket elítélték: Barlay Ödön, Lénárd Ödön, Ikvay László, Havass Géza, Földi Endre, Merényi Gyula, Nobilis Gábor, Hontváry Miklós, Köllej György, Gáldy Zoltán

⁹⁹⁰ SZABÓ, 2012. 861.

⁹⁹¹ Tompa Nándor (1919-1994) áldozópap. 1943-ban pappá szentelték, Tokodon, Pizskén kp., 1946-tól Budapesten általános iskolai hittanár, munkájához szívesen használta a cserkészetet. 1950-tól Budapest-Regnum kiségitő lelkésze. 1951-től a földalatti regnumi csoport tagja. 1960. november 22-én letartóztatták, 1961. júliusában a regnumi perben II. rendű vádlottként 4 évi börtönre ítélték. Márianosztrán a szőnyegszövőben dolgoztatták. 1963-ban szabadult. Kiszabadulása után Budaörsön, majd 1965 és 1981 között az Örökimádás-templomban kiségitő lelkész.

⁹⁹² Werner Alajos (1905-1978) szombathelyi egyházmegyes pap, zenetörténész. 1928-ban szentelték, a gregorián ének és zene mestere lett 1929 és 1931-ben, szemináriumi zenetanár, püspöki szertartó 1933 és 1936 között, 1936-tól Budapesten főiskolai tanár a Zeneakadémián. 1950-től a Központi Szeminárium énektanára, 1952-től prefektusa. 1961-ben letartóztatták, 1963-ban szabadult, majd 1964 és 68 között ismét börtönbüntetést szenvedett.

⁹⁹³ Csapody Etele, Csapody Miklós, Laurentzy Sarolta, Némethy Ferenc, Szimon Gabriella, Szojka Zsuzsa, Tímár Ágnes, Völgyi Anna Mária,

⁹⁹⁴ Kertész Tivadar, Szunyogh Xavér, Thiry István,

⁹⁹⁵ KIOE (Katolikus Ifjak Országos Egyesülete) és a KLOSZ (Katolikus Leányok Országos Szövetsége)

⁹⁹⁶ SZABÓ, 2012. 861.

szervezkedések Ezért még a bírósági ítéletek előtt, állami nyomásra az ÁEH által diktált szempontok alapján 1961. március 15-én körlevélben „*minden olyan egyházi személyt vagy alkalmazottat, aki államellenes szervezkedésben részt vesz, vagy ilyen tevékenységet támogat, mint a magyar nép ellen vétőt, elítéli*”⁹⁹⁷ (Tabódy ez alapján fogja a püspöki kart elutasítani.) Ez az nyilatkozat megsemmisítő csapásnak számított különösen azoknak, akik az egyházhoz való hűségük miatt szenvedtek el börtönbüntetéseket, megaláztatásokat. Nem is akarták elhinni, hogy az egyházi vezetés, a püspöki kar áll e mögött.

Az elítéltek legtöbben az 1963-as amnesztiával kiszabadulhattak, de 1965-ben a regnumi atyákat (Emödi László és társai) másodsor, a Rózsa-perben (Rózsa Elemért, Mócsy Imrét), valamint Váczi Jenőt és Halász Piuszt, 1966-ban pedig Lénárd Ödönt már harmadszor, 1968-ban Németh József premontrei szerzetest, 1971-ben Regöczi Istvánt és szintén 1971-ben újra a regnumi atyákat (Hagemann Frigyes, Tury Lajos, Somogyi Sándor, Katona István, Doskár Balázs, Hegyi Veronika) ítélték el. 1977-ben utoljára szabadulhatott a helsinki folyamatnak köszönhetően Lénárd Ödön.

1964-ben Magyarország és a Vatikán közötti részmegállapodás eredményeként az elárult papok, egyháziak elárultnak érezték magukat, a II.vatikáni zsinat pedig további változásokat eredményezett. Az egyházi ügyekben egyre inkább az ÁEH és az Agitációs és Propaganda Osztály határozta meg a pártvezetés az iránymutatást, ám az Állambiztonság továbbra is fontosnak tartotta az egyházak elleni munkáját egészen a rendszerváltásig működött az egyházi reakció elleni alosztály.⁹⁹⁸ 1971 több szempontból mondható fordulathoz, mert akkor hagyta el Mindszenty József az amerikai követséget, ekkor oldották fel a békepapok kiközösítését és a papok politikai szerepvállalását.

9. A letartóztatástól a bírói ítéletig a kihallgatások és a fogdaügynök jelentéseinek fényében

„Ments meg Uram engem az istentelenektől, akiknek egyik kezük telve van gonoszsággal, a másik kezük pedig ajándékot nyújt.”⁹⁹⁹

---

⁹⁹⁷ BALOGH, 2008., 1073., és HAVASSY, 1990. 176. (Havassy azt is megírta, hogy a püspökök nem is látták ezt a körlevelet, hanem a békepapok szövegezték, nyomtatták ki.)

⁹⁹⁸ SZABÓ, 2012. 862.

⁹⁹⁹ Későbbi visszaemlékezésében szerint a zárkájába felvéste a 25. zsoltár szavait, a kitartás segítségére. ld. Elmer István: *Tabódy István: Láncszem voltam, és nem szakadtam el.*, Új Ember 1991. szeptember 29. 5.

1961. február 6-án rendelte el Tabódy letartóztatást Dr. Könczöl István rendőr főhadnagy fővizsgáló, melyet Mérő Károly¹⁰⁰⁰ osztályvezető is engedélyezett. Az előzetes letartóztatás a törvények értelmében két hónapig tartott, az indoklásban olvasható, hogy alapos gyanú merült fel arra, hogy államellenes bűncselekményt folytatott, cselekménye súlyánál fogva szökéstől tartani lehet. Az előzetes letartóztatást aznap 23 órakor hajtották végre.¹⁰⁰¹ Az előzetes letartóztatást a Legfőbb Ügyészség kétszer is meghosszabbította egy hónappal.¹⁰⁰²

A házkutatások sikeres elvégzéséhez hozzátartozott, hogy az operatív tisztek már a helyszínrre érkezés előtt tisztában voltak azzal, milyen terhelő bizonyítékokra számíthatnak, milyen könyveket, jegyzeteket és más dokumentumot kell keresniük ahhoz, hogy a későbbi eljárás során sikeresen fel tudják használni. Az első mintegy 52 tételes házkutatás alkalmával lefoglaltak egyházi jellegű iratok (pápai körlevél, imádságok, szentképek)¹⁰⁰³ egy regiszteres füzetet, amiben a papi békemozgalomban részt vett személyek adatai voltak, a szintén aznap letartóztatott Halász Piusz által írt elmélkedéseket, és egy Erika gyártmányú írógépet. A Hírszerzés és kémkedés című könyv¹⁰⁰⁴ azért lehet érdekes, mert Tabódy ez alapján tanulmányozhatta a titkosszolgálatok munkáját.¹⁰⁰⁵

A házkutatáson megtalált bizonyítékokat szétválogatták és csoportosították¹⁰⁰⁶: az államrend megdöntésére, a szervezkedésre, a külföldi kapcsolatra utaló, a kompromittáló és a gyanús kategóriákra. A második alkalommal kitüntetések, könyveket,¹⁰⁰⁷ a harmadik alkalommal egy pápai levelet találtak.¹⁰⁰⁸ Az utolsó alkalommal találtak egy göngyölegszerűen összehajtott zokniban pénztárcát, melyben 2000 Ft volt 100 Ft-os címletekben¹⁰⁰⁹. A lefoglalási határozat szerint az összeg az ellenséges tevékenységük támogatásához külföldről kapott pénzből származik.¹⁰¹⁰

A február 6-án Révfülöpön, a szülői házban is megtartott házkutatásról csak február 21-én készült el a jelentés.¹⁰¹¹ Itt az egyházi anyagok (az NDK püspöki kar nagybőjti pásztorlevele,

---

¹⁰⁰⁰ Mérő Károly (1919-?) BM II/8. Osztály mb. osztályvezető 1960. augusztus 27.–1962. január 31.

¹⁰⁰¹ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 10-11.

¹⁰⁰² BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 15., 17.

¹⁰⁰³ A szentírás és Kriveljov” címmel, Kriveljov bírálja az egyházat, ez segíthet a materialista gondolatok ellen, Pio atya brossúra; papi elmélkedés, melyet Halász Piusz írt; „Új középkor” című materialista ellenes írás; mise intenciók, külföldi segélyek fejében;

¹⁰⁰⁴ Ez valószínű, hogy Pilch Jenő könyve lehetett.

¹⁰⁰⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 12-14.

¹⁰⁰⁶ 1961. február 16-i jelentés: ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 126-130.

¹⁰⁰⁷ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 21-22.

¹⁰⁰⁸ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 23. „Beatissimue pater rev. Tabódy István debitis comditoribus in arti mortis”

¹⁰⁰⁹ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 27. Ld. ÁBTL 1. 3. 9. V-146787/4 Rédly és társai 28.

¹⁰¹⁰ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 29.

¹⁰¹¹ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 120-125.

Dudás görögkatolikus püspök körlevele; „XII. Pius pápa körlevele a kínai egyházhoz) mellett felfedeztek latin nyelvű szövegeket nyolc pap felszenteléséről,¹⁰¹² valamint Tabódy által készített névsorokat, amelyek a kispapok neveit tartalmazták. Az iratok a szekrény tetején és a mögött a szekrény háta mögé bújtatva voltak elrejtve. Azt gyanították, hogy a Regnum-ügy miatt rejtette el Tabódy. Házkutatást tartottak még a szervezkedés más tagjainál is. Rédly Elemér például a szülei szentendrei házában rejtett el iratokat.¹⁰¹³

A kihallgatási jegyzőkönyvek a „Kizártak” csoportdossziében, Tabódy István vizsgálati dossziéjában, valamint a Budapesti Fővárosi Levéltár Tabódy István anyagában találhatóak meg. A nyomozás nyílt szakaszát a II/8. Osztály vizsgálótisztjei végezték, az általuk létrehozott iratok jelentették számomra a kiindulópontot. Bár a bírósági iratokban jelen esetben mindegyik jegyzőkönyv megtalálható (ez inkább kivétel) általában (mint például Rédly Elemér esetében) nem minden kihallgatási jegyzőkönyv került át a bírósági anyagok közé, addig az ÁBTL-ben őrzött vizsgálati dossziékban jó eséllyel fellelhetőek.

A letartóztatás után folyamatosan, 1961. május végéig hallgatják ki Tabódyt, összesen 36 alkalommal vettek fel ezekről jegyzőkönyvet.¹⁰¹⁴ A kihallgatás vezető szerepét Könczöl István¹⁰¹⁵ rendőr főhadnagy végezte. A külföldi kapcsolatról májusban Gidáli Gábor¹⁰¹⁶ rendőr alezredes vallatta, hiszen ez volt a legfontosabb téma, ekkor általában a magasabb beosztású rendőrtiszt vette át a különlegesebb feladatot. Az összefoglaló jegyzőkönyvet újra Könczöl íratattatta meg.

A kihallgatásokon a házkutatásom megtalált bizonyítékokat, a társak kihallgatásain szerzett valós és vélt információkat és az ügynökök jelentéseit használták fel. Rózsavölgyi Lászlót 1960. nov 22-én tartóztatták le a Regnum Marianum papi közösségbe kifejtett illegális tevékenysége miatt, így már Tabódy letartóztatása előtt is számos ismerettel rendelkeztek.¹⁰¹⁷ Rédly Elemért ahogy Tabódyt is február 6-án tartóztatták le és kezdték meg kihallgatását, Hrotkó Gézát és

---

¹⁰¹² Rózsa István, Tóth László, Szakál Antal, Medveczky Lajos, Adriányi Gábor, Orbán János, Lőrinc Sándor, Bán Zoltán 1960. április 2., és Bohán Béla 1960. június. 24. (ezeket Tabódy láttamozta)

¹⁰¹³ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 161.

¹⁰¹⁴ Ld. 32. melléklet

¹⁰¹⁵ Könczöl István (1929-?) 1952 októberében került a politikai rendőrség állományába, a katonai elhárításnál dolgozott. 1956 októberében a katonai elhárítás OLLEP Elhárító Osztályán teljesített szolgálatot, majd november első felében a BM Roosevelt téri épületébe ment, ahol az iratanyagok összegyűjtésében vett részt. 1956. november végén került az Országos Börtön (Gyűjtőfogház) ekkor felállított vizsgálati részlegéhez. Decemberig dolgozott itt, majd a Vizsgálati. Osztályra került. 1986-ban helyezték nyugállományba

¹⁰¹⁶ Gidáli Gábor (1925-1988) 1945 októberében nyert felvételt az éppen szervezés alatt álló Gazdasági Rendészeti Osztály állományába, majd annak 1948. decemberi megszűnésekor az Államvédelmi Hatósághoz került. 1952-ben kizárták a pártból, és leszerelt, 1957 szeptemberéig a Gépszakmai Ktsz.-ben dolgozott mint vasesztergályos. 1956 októberében a munkahelyén tartózkodott, annak őrzésében vett részt, majd novembertől az üzemi pártszervezet szervezési feladatait látta el. Az MSZMP 1957-ben rehabilitálta, és a visszavették a BM állományába, a Vizsgálati Osztályra.

¹⁰¹⁷ Ld. 34., 35. melléklet

Nagy Imrét kihallgatására csak jóval később március 22-től kerítették sort.¹⁰¹⁸

Tabódy kihallgatási jegyzőkönyveivel párhuzamosan a fogdaügynöki jelentéseket is vizsgálat alá vettem (a fogdaügynöki jelentések Tabódy vizsgálati dossziéjában olvashatóak)¹⁰¹⁹, így követhető az az összmunka, amit Tabódy megtörésére dolgoztak ki fogvatartói. Feltűnt, hogy a fogdaügynöki jelentésben jóval több kihallgatásra van utalás, ez alapján feltételezhetjük, hogy jóval több kihallgatás is történhetett. Talán nem is annyira túloz Tabódy, amikor később Tabódy „száznál is több” kihallgatásról tett említést.¹⁰²⁰ A gyakorlat az volt, hogy nem minden kihallgatásról készült jegyzőkönyv. Az ilyen jegyzőkönyv nélküli kihallgatások a letartóztatott megtörésében játszottak fontos szerepet, például Tabódyval elkészítettek egy húsz oldalas önvallomást, aminek semmi nyoma nincsen, bár a fogdaügynök erről jelentést tett¹⁰²¹, de többször említette azt is, hogy kihallgatásról érkezett, itt is találni olyan kihallgatásra való említést, aminek nincsen nyoma. Például az április 16-i a kihallgatásról azt mondta neki a kihallgatója, hogy a vasárnapi volt az utolsó, melyen segíthetett volna magán. (A vizsgálati szakaszban csak hétköznapra datált jegyzőkönyveket találunk, hétvégén nincsen számozott jegyzőkönyv!)¹⁰²²

A jegyzőkönyvben leírtakkal is komoly kételyeink lehetnek. A jegyzőkönyveket minden alkalommal alá kellett írni a vádlottnak, de ez nem jelentette azt, hogy a kihallgatásokon elhangzottakat jegyzőkönyvezték. A visszaemlékezések szerint Rédly Elemérnek és Hrotkó Gézának¹⁰²³ az volt a tapasztalata a kihallgatások során, hogy azok az elhangzottakat tartalmazták, de mégis más megfogalmazásba kerültek leírásra, így az értelmük sokszor egész eltérő lett. (Ezek sokszor azok a vallomások, amivel Tabódyt szembesítették. Természetesen ez lehet a későbbi védekezés egyik része is, de elfogadhatjuk ezt a magyarázatot.)

A vizsgálat során alkalmazott eszközök tekintetében biztosan voltak különbségek az ötvenes és a hatvanas évek módszerei között. Az ötvenes évekre jellemzően fizikai erőszakon át a pszichés megtörésen keresztül mindenféle eszközt bevetettek annak érdekében, hogy vallomásra bírják a letartóztatottakat. A „Fekete Hollók” elleni eljárás során a visszaemlékezők egybehangzóan állították, hogy fizikai erőszak esetükben nem történt, de a lelki megtörést is traumatikus élményként élték meg.¹⁰²⁴ Tabódy is hasonlóan élte meg ezt, aki szerint testi ráhatás nem volt,

---

¹⁰¹⁸ Ld. 34., 35. melléklet

¹⁰¹⁹ Ld. 33., 35. melléklet

¹⁰²⁰ ELMER, 1994., 123.

¹⁰²¹ Fogdaügynöki jelentés 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹⁰²² Fogdaügynöki jelentés 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 298-299.)

¹⁰²³ Rédly Elemér és Hrotkó Géza szívélyes szóbeli közlése.

¹⁰²⁴ WIRTHÉ DIERRA, 2015.

de lelki annál inkább, és nem is rossz trükkökkel.¹⁰²⁵

9.1. A kizárt szeminaristák képzése és vizsgáztatása és pappászenteltetése

Könczöl a szeminárium eseményekről, az illegális papképzésről, és a papszentelésről kérdezte szervezésről kérdezte. A bizonyítékok miatt a kihallgatásokon Tabódy elismerte a kispapok tanulmányainak, vizsgáztatásainak szervezését. Tabódy viszont végig tagadta, hogy a kispapok tanítása és pappá szenteltetése illegális lenne, és ezzel államellenes bűntényt követett volna el, bár sem a püspöki kar, sem az ÁEH engedélyét nem kérte a tevékenységhez.¹⁰²⁶ A szeminárium szervezése az 1., 4., 9., 11., 13., 14. és a 22. kihallgatáson került elő, hiszen ez volt az egész ügynek a kiindulópontja. Ezek az események voltak a leginkább ismertek az Állambiztonság előtt, erről kapták a legtöbb jelentést. A kihallgatásokból kitűnik, hogy Tabódy a legtöbb szerepet, szervezést magára vállalta, társainak szerepét próbálta kisebbiteni.¹⁰²⁷

Az első budakeszin lévő találkozó esetében egyedül szervezte a találkozót, csak a levelek kiküldésében kapott segítséget.¹⁰²⁸ Azt viszont tagadta, hogy ekkor már a pappá szentelésről is beszélt volna nekik, Rédly 1961. február 18-i vallomásában¹⁰²⁹ említett felszentelést ekkor még csak általánosságban fogalmazta meg¹⁰³⁰ Az oktatás megszervezéséről csak a kispapok névsorával ellátott írás bemutatásának¹⁰³¹ magyarázataként számolt be.¹⁰³² Azért szervezte meg, hogy ne vesszen el idő, vagy és ha nem vennék őket vissza, akkor is lehetőség legyen a teológia elvégzésére és pappá szentelésre.¹⁰³³ A 13.kihallgatáson (március 10.) a Rédlynek adott írásokról kellett vallania, ezért szembesítették Rédly vallomásával,¹⁰³⁴ (miszerint átadta neki a kispapok vizsgaeredményét, anyagi kimutatását és visszavételével foglalkozó leveleket.), amit

---

¹⁰²⁵ TABÓDY (OHA) 127.

¹⁰²⁶ Tabódy István 1. kihallgatás: 1961. február 7. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.)

¹⁰²⁷ Tabódy István 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.) és Tabódy István 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.)

¹⁰²⁸ Tabódy István 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.) és Tabódy István 14. kihallgatása: 1961. március 13.: (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

¹⁰²⁹ Rédly Elemér 8.kihallgatása: BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 203-209.

¹⁰³⁰ Tabódy István 14. kihallgatása: 1961. március 13.: (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 99-105. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

¹⁰³¹ BFL XXV.4.f. 9221/1961 Rédly Elemér és társai 382-383. Ez egy fotómásolat, amit Rédlynél találtak meg.

¹⁰³² Tabódy István 2. kihallgatása: 1961. február 7. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 45-51. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

¹⁰³³ Tabódy István 14. kihallgatása: 1961. március 13.: (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

¹⁰³⁴ Rédly Elemér 13.kihallgatása: 1961.március 6. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 80-88.). Ezen kihallgatás alatt vallotta Rédly, hogy Tabódy beszélt neki arról, hogy az egyik Budapesten lévő követségen keresztül a Vatikán ottani követétől pénz kapott a kispapok anyagi segélyezésére. Először a követség beosztottjai adtak pénzt, majd ezt követően kétszer is nagyobb összeg érkezett a Vatikán bécsi nunciustól, amit Tabódy 10 forintként hozott el. Tabódy általában havonta járt el a pénzért 1959 május-júniustól 1961 februárjáig. Rédly nem tudta a pénz összegét, a közvetítőket és a követséget sem ismerte. Tabódy 1960 novemberében el akarta mondani esetleges letartóztatása miatt. Tabódytól tudta, hogy egyszer tájékoztatást adott a kispapok ügyében a követnek szóban.

Tabódy letagadott, de amikor a dokumentumot felmutatták neki¹⁰³⁵, azt mondta, hogy azt felhasználás nélkül eltette. Védekezésül elmondta, hogy az Új Emberben megjelenő írással akarta összehasonlítani és megmutatni Endreynek, mivel ott lényegesen kevesebb eredmény jelent meg.¹⁰³⁶ (Endreyvel a püspök lakásán maximális hangerőre tekert rádió mellett beszélt.) A teljes beszámolót firtató kérdésre, azt válaszolta, hogy 1960 októberében készítette el egy ötoldalas összefoglalót, amit a püspöki kar részére készített, ha rendeződik a helyzet, de másra nem akarta felhasználni.¹⁰³⁷

Az egyházi témák mellett egyre jobban az anyagi juttatások érdekelték leginkább¹⁰³⁸ az Állambiztonságot, hiszen ezzel lehetett már bírósági ügyet kreálni. Vallomása szerint a hívek adományait úgy fogadta el, hogy a segélyezőket név szerint nem ismerte és tervszerűen terjesztette azt a hírt, hogy nem kívánja megismerni az adakozókat, kimutatásokat nem csináltak a segélyezésről.¹⁰³⁹ A kilencedik kihallgatáson felmutatott különböző számokkal¹⁰⁴⁰ ellátott névsor láttán,¹⁰⁴¹ Tabódy, azt válaszolta, hogy a püspöknek készítette, hogy milyen mérvű gondoskodás¹⁰⁴² történt a kispapokról.¹⁰⁴³

---

¹⁰³⁵ BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 322.

¹⁰³⁶ Tabódy István 13. kihallgatása: 1961. március 10. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 96-101.)

¹⁰³⁷ Tabódy István 13. kihallgatása: 1961. március 10. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 96-101.)

¹⁰³⁸ Tabódy István 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.), a 9. kihallgatása: 1961. február 27. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 79-83.), 13. kihallgatása: 1961. március 10. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 93-98.), a 14. kihallgatása: 1961. március 13.: (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.), és a 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

¹⁰³⁹ Tabódy István 4. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.)

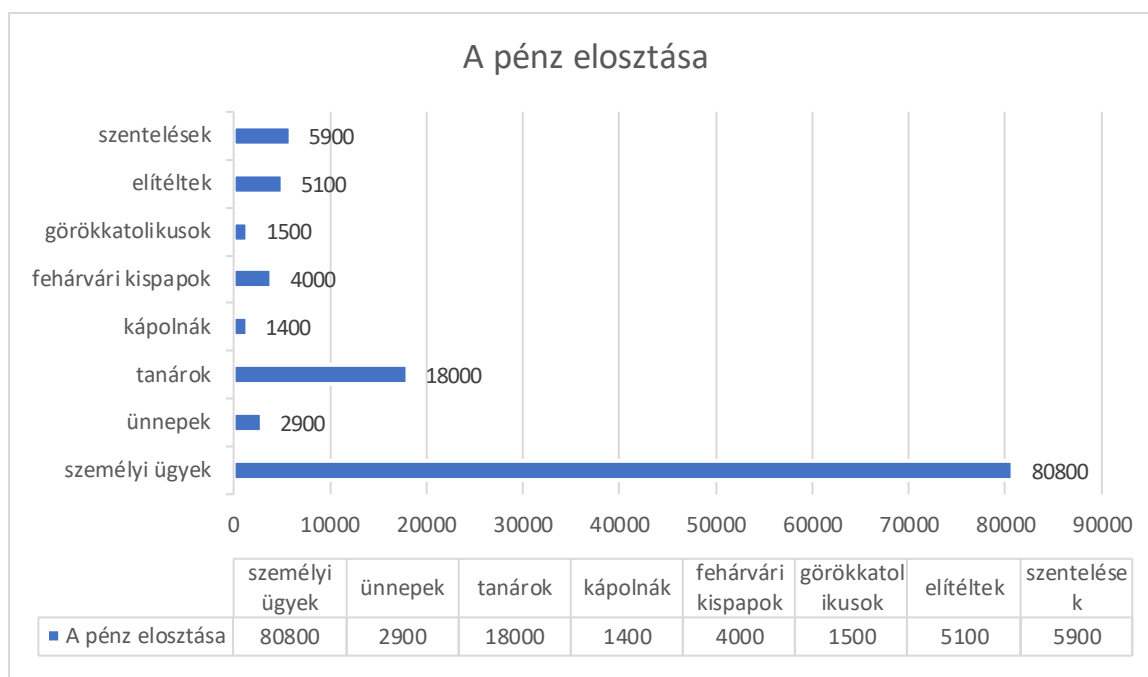
¹⁰⁴⁰ Ld. 27. melléklet.

¹⁰⁴¹ BFL XXV. f. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 384.

¹⁰⁴² A következők összegeket fizette ki forintban: kispapoknak (80000), az ünnepekre (2900), a tanároknak (18000), a kápolnákra (1400), a fehérvári kispapoknak (4000), a görögkatolikusoknak -Seszták Miklósnak (1500), 5100 Ft-ot a Turcsányi Egon és társai perben elítélteknek (Schimmer József, Varjú Imre, Mézner Ferenc, Nagy Jenő) (5100) és szentelésekre (5900)

¹⁰⁴³ Tabódy István 9. kihallgatása: 1961. február 27. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 79-83.)

A papszentelésekkel kapcsolatban¹⁰⁴⁴ először mindenféle írásos anyagot tagadott (Zadravecz is Endrey szóban kérte fel a szentelésre az ő közbenjárására), valamint Zsámbékot (Zadravecz lakhelyét) jelölte meg szentelési helyszínnek, ahová ő vitte ki a kispapokat, a budapesti szenteléseket ekkor még tagadta¹⁰⁴⁵ és csak hét nevet említett meg¹⁰⁴⁶ Könczöl a szentelésekre írt magyar nyelvű levél fotómásolatát,¹⁰⁴⁷ majd két latin nyelvű írást is¹⁰⁴⁸ is felmutatott neki, az utóbbiakról Tabódy azt mondta, hogy azt Somogyi Sándor gépelte le Tabódy inspirálására.

¹⁰⁴⁴ 1., 2. és a 14. kihallgatás Tabódy István 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961.Tabódy István 43-47.), 2. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.), a 14. kihallgatás: 1961. március 13.: (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)

¹⁰⁴⁵ Tabódy István 1. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.)

¹⁰⁴⁶ Rózsa István, Bohán Béla, Somogyi Sándor, Adriányi Gábor, Lőrincz Sándor, Orbán János és Medveczky Lajos

¹⁰⁴⁷ Ez a már diakónusok felszentelési kérelme (BFL XXV. 4. f. 9221/1961.Tabódy István 315.) „*Kegyelmes Püspökatyá! Szeretettel kérem, szíveskedjek az alábbi megnevezett szerpapokat áldozópapokká felszentelni: titulo S. Matris Eccl. Romanae Adriányi Gábor, Bán Zoltán, Juhász József, Lőrinc Sándor, Medveczky Lajos, Orbán János, Rózsa István? Szakél Antalé és Tóth László. Budapesten, 1960. márc. 20. Endrey Mihály baratai felszentelt püspök.*” A hátulján kézírással a következő olvasható: „*A fotómásolat azon írásról készült és azzal megegyezik, amelyet Rózsavölgyi Lászlóhoz én juttattam el Dr. Endrey Mihályhoz való továbbítás és aláíratás végett. Ezt aláírva továbbítottam személyesen Zadravetz (!) István püspökhöz, aki ennek alapján vállalta az írásban érintett személyek pappá szentelését Bp. 1961. május 22.*”

¹⁰⁴⁸ Az egyik (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 312.) a negyedévesek (Horváth József, Kelényi Tibor, Kiss Dénes, Nikovitz Antal, Nyiredy István, Takács József, Virágh József) szentelési kérelme. A másik (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 313.) Somogyi Sándor latin nyelvű szentelési kérelme.

Mindkettő hátulján kézírással a következő olvasható: „*A fotómásolat azon írásról készült és azzal megegyezik, amelyet Rózsavölgyi Lászlóhoz én jutattam el Dr. Endrey Mihályhoz való továbbítás és aláíratás végett. Ezt aláírva továbbítottam személyesen Zadravetz (!) István püspökhöz, aki ennek alapján vállalta az írásban érintett személyek pappászentelését Bp. 1961. május 22.*”

Tabódy azt vallotta be, hogy felkereste Rózsavölgyi Lászlót¹⁰⁴⁹, hogy vigye el az írásokat Endreyhez aláíratatni, valamint azt is, hogy ő vitte ki Zsámbékra Zadraveczhez¹⁰⁵⁰ Arra a kérdésre, hogy miért nem szerepelt az írásokon a szentelő püspök neve, Tabódy azt a választ adta, hogy a szöveg írója akkor még nem tudta, csak a szentelések napján vált bizonyossá.¹⁰⁵¹ Tabódy a magyar nyelvű szöveget egyébként akkor írta meg, amikor a szentelés után Zadravecz kijelentett, hogy bármikor szentel papokat, ha arra Endrey megkéri. Endrey kérte, hogy az iratokat égessék el, ezzel Rózsavölgyit bízta meg, aki visszakérte az írásokat, és Tabódy azért vallotta korábban, hogy nincs írás, mert azt hitte, hogy elégették azt¹⁰⁵² (Rózsavölgyi ezt nem égette el, hanem elrejtette, hogy később tudja bizonyítani, letartóztatása után azonban házkutatásnál megtalálták.¹⁰⁵³)

A kihallgatáson különösen nagy figyelmet fordítottak Endrey és Tabódy találkozásaira, kapcsolatára, hiszen bizonyára szükség volt egy főpapi résztvevőre a perben. Tabódy vallomásai pedig nagyban hozzájárulhattak volna Endrey letartóztatásához. Könczöl éppen ezért minél inkább próbálta Endrey felelősségét felnagyítani. Többször azt a vallomást akarta kicsikarni, hogy Endrey utasítást adott, elrendelte a titkos szeminárium működését, Tabódy ezeket próbálta letagadni, vagy kisebbíteni a püspök szerepét, hangsúlyozta, hogy nem volt szerepe az oktatásban, vizsgáztatásban, a papszentelések gyakorlati szervezésében, csak az engedélyek kiadásában., helyeselte, engedélyezte, de semmiféle utasítást nem adott a működés kapcsán.¹⁰⁵⁴ (Tabódy azt is tagadta, hogy az szentelési iratok miatt találkozott volna Endreyvel, ám Könczöl Rózsavölgyi vallomásait¹⁰⁵⁵ idézve próbálta vallomásra készíteni.)

Tabódy elmondta, hogy a szentelést sem merte Endrey¹⁰⁵⁶ vállalni, lemondta a találkozókat, semmi megjegyzést nem tett a Tabódy által megszerzett és a kispapoknak felolvasott ÁEH

---

¹⁰⁴⁹ Rózsavölgyi önvallomásában (1961. február 13.) felfedte, hogy Tabódy (1960. március 13.) elhozott hozzá két gépelt írást, melyekben az aláíró felkéri a címzettet, hogy szentelje fel az esztergomi papnövendékeket alszerpappá, az alszerpapokat pappá. (A másik Somogyi szentelésre vonatkozott) A szentelő neve nem volt feltüntetve. Ezeket el kellett vinnie aláírásra Endreyhez, aki már tudott erről, Rózsavölgyi ezt végrehajtotta. Elmondta még azt is, hogy március 16-án tették le a felszenteltek az esküt Rózsavölgyi kezébe, mert ő esztergomi egyházmegyei volt. 1960. március 20-án újabb írásokat kellett Endreyhez vinnie, de akkor Magyarország titulusára szolt az engedély.

¹⁰⁵⁰ Tabódy István 2. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

¹⁰⁵¹ Tabódy István 2. kihallgatása: 1961. február 7. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)

¹⁰⁵² Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68.)

¹⁰⁵³ Az összefoglaló jegyzőkönyveiben (1961. április 25-én és 1961. június 22.) állapították, hogy eljárta Tabódy kérésére Endreynél 17 kispap szentelésének ügyében, ott volt az első szentelésnél, meg a rekollekció Emődivel. A megtalált 23 esküszöveget és a 3 filmnegatívumot ő rejtette el.

¹⁰⁵⁴ Tabódy István 6. kihallgatása: 1961. február 15. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 66-69.)

¹⁰⁵⁵ Rózsavölgyi február 13-i önvallomása (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 199-200.) „1960. március 12-én Tabódy két géppel írott papírt hozott, hogy vigye el Endreynek, aki már tudott róla.” és „1960. március 20-án magyar nyelvű írást kellett továbbítania Tabódy kérésére.”

¹⁰⁵⁶ Rózsavölgyi Az összefoglaló jelentésében (1960. december 19.) azt is elmondta, hogy Endrey félt az ügyek intézésétől, de Zadravecz joghatósága mindenhová kiterjedt, így át tudta adni a szentelési jogot.

elnökének levelére, amiben a szemináriumba visszavételt leállították.¹⁰⁵⁷ Tabódy azért eskette meg a pappá szenteltek a titkosságra, hogy védje Endreyt az ÁEH megtorlása miatt.¹⁰⁵⁸ Könczöl mindenáron illegálissá akarta a szenteléseket minősíteni, Tabódy szerint viszont legális volt, mert Endrey irányította, aki az egyházmegye hivatalos ordináriusa, Endrey lemondását a Vatikán nem pedig fogadta el.¹⁰⁵⁹

	Tabódy és Endrey találkozásai ¹⁰⁶⁰
1959 június	kispapi kérdés az első találkozó után ¹⁰⁶¹
1959 június	püspököknél közbenjárás a szenteléshez -Nyugati pu ¹⁰⁶²
1960 január	szentelések ügy, Egyetem utca ¹⁰⁶³
1960. március 12.	szentelések (Rózsavölgyi vallomása) Gyulai Pál utca ¹⁰⁶⁴
1960 április	szentelések után ¹⁰⁶⁵
1960 június	Rogácsnál közbenjárás, miseengedélyek megszerzése miatt ¹⁰⁶⁶
1960 június	Bohán Béla szentelési engedélye miatt ¹⁰⁶⁷
1960 szeptember	kisapok visszavétele miatt ¹⁰⁶⁸
1960 november	Kerekes András szentelésé, Halász Piusz meghívása miatt ¹⁰⁶⁹
1960 december	Olt Károly levelének felolvasása ¹⁰⁷⁰

Tabódy először azt tagadta, hogy segített volna a felszentelt papoknak misézési lehetőséget keresni, azt elismerte, hogy a papok szóltak neki a helyettesítések miatt, ami persze anyagi ellenszolgáltatás fejében zajlott. Tabódy elmondta, hogy törvényellenesnek tartotta azt a rendelkezést, hogy pap az illetékes állami szerv engedélye nélkül nem „fungálhat” és mint ilyen misén a megjelenteknek nem prédikálhat. Erre Könczöl közölte vele, hogy nem az „osztályidegen, a népi hatalommal szemben álló személyek döntenek el azt, mely rendelkezés törvényes, illetve mely ténykedés törvényellenes, hanem az arra illetékes állami szervek és ezek rendelkezéseinek betartása valamennyi magyar állampolgárra nézve politikai állásfoglalástól

¹⁰⁵⁷ Tabódy István 6. kihallgatása: 1961. február 15. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 66-69.

¹⁰⁵⁸ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 67.

¹⁰⁵⁹ Tabódy István 6. kihallgatása: 1961. február 15. ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 66-69.

¹⁰⁶⁰ A kihallgatások alapján Tabódy és Endrey találkozásainak időpontja és célja.

¹⁰⁶¹ Tabódy István 4. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61. 58.

¹⁰⁶² Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 62.

¹⁰⁶³ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 63.

¹⁰⁶⁴ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 64.

¹⁰⁶⁵ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 63.

¹⁰⁶⁶ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 63.

¹⁰⁶⁷ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 63.

¹⁰⁶⁸ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 64.

¹⁰⁶⁹ Tabódy István 5. kihallgatása: 1961. február 13. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68. 69.

¹⁰⁷⁰ Tabódy István 6. kihallgatása: 1961. február 15. BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 69-72. 70.

független.” Tabódy szerint a prédikációknak csak egyházi szerepük volt, Könczöl szerint politikai szerepet tartalmazott.¹⁰⁷¹

9.2. Kapcsolat az egyházi hierarchiával, valamint más egyházi szervezetekkel és a püspökszentelési előkészületek

Az Állambiztonság koncepciója ahogyan már az operatív szakaszban az összefoglaló jegyzőkönyvekben megfogalmazták, hogy a szervezkedés bizonyítására szolgált az is, hogy nem elszigetelt csoportokat, hanem felülről irányított, szisztematikusan együttműködő mozgalmakat láttattak a rendőrség emberei. Felmerült Shvoy és Endrey szerepe. Shvoy Lajos idős és betegségei miatt nem mutatott volna jó egy nagy perhez. Endrey Mihály végig a célpontban volt, egész áprilisig az ő nevét akarták a per élére állítani. Endrey ekkor Vámosmikolán tartózkodott, csak ritkán tartózkodott Budapesten, az Állambiztonság minden igyekezete mellett, ahogy a feljebb olvasható, ehhez kellett volna Tabódy vallomása is.

Tabódyhoz legközelebb természetesen püspöke, bérmaapja, az idős Shvoy Lajos állt, őt többször tájékoztatta, informálta. Shvoy Lajosnak a Széher utcai kórházban mondta el a szervezkedést¹⁰⁷², 1960 őszéig nem is tudott Székesfehérvárra elmenni a rendőri felügyelet miatt, de 1960 novemberre után tájékoztatta a szervezkedésről, a Vatikán felé megszervezett kapcsolatról, és az anyagi támogatásról. Shvoy anyagilag is támogatta a kizárt kispapjait¹⁰⁷³ elhelyeztette és rendszeres fizetést folyósított számukra, és felszereléssel is ellátta őket, Tabódyt is támogatta anyagilag.¹⁰⁷⁴ A szakirodalomban van utalás arra, hogy Shvoy kérte fel és irányította Tabódy révén a szervezést. Erről azonban Tabódy nem beszélt a rendszerváltás utáni megnyilatkozásaiban.

Endrey Mihály a szentelési engedélyek kiadása mellett felajánlotta, hogy a püspöki kar érdekelt tagjait értesíti ő maga a szentelésekről, de Rogács megelőzte és olyan hangnembe tájékoztatta Klempa és Hamvas püspököket, hogy ezt nem tette meg.¹⁰⁷⁵ Rogácshoz már 1959 februárjában Rubint Ferencet küldte el Tabódy, hogy a püspöki karban képviselje érdekeiket, de Rogács kiutasította őket.¹⁰⁷⁶ A Hejcére internált Badalik Bertalan püspököt a kispapjai tájékoztatták a

¹⁰⁷¹ Tabódy István 30. kihallgatása: 1961. április 26. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 161-170. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 164-173.)

¹⁰⁷² Tabódy István 7. kihallgatása: 1961. február 23. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 73-76.)

¹⁰⁷³ (Balázs Tibor, Fóti János, Nagy Sándor, Bohus Péter és Mecséry István)

¹⁰⁷⁴ Rédly Elemér 26. kihallgatása: 1961. február 24. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 141-146.)

¹⁰⁷⁵ BALOGH, 2008. 1053. A Magyar Püspöki Kar 1960. augusztus 31-i tanácskozása. és ezzel egybecseng ÁBTL 3.1.9. V-146787/3 169-177.

¹⁰⁷⁶ Tabódy István 20. kihallgatása: 1961. március 27. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 126-129 és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 123-126.)

szentelésekről.¹⁰⁷⁷

Rédly Elemér püspökét Papp Kálmánt rendszeresen tájékoztatta, egy a kettejük beszélgetéséről még hangfelvételeket is készített az Állambiztonság. 1960. augusztusában ugyanis őt bízta meg Tabódy, hogy vegye rá, Papp Kálmánt támogassa ügyüket a püspöki karon belül, a tájékoztatást Papp örömmel fogadta.¹⁰⁷⁸ Rédly ezenkívül még Legányi Norbertet¹⁰⁷⁹ pannonhalmi főapáttal is kapcsolatban volt. (Könczöl meg is vádolta Tabódyt, hogy Papp Kálmánon keresztül a püspöki kar befolyásolásával próbálkozott, Legányi és Schwarz tájékoztatását is hasonlóknak vélte.) Brezanóczy Pált és Klempa Sándort azért nem tájékoztatták, mert Tabódy megbízhatatlannak tartotta.

A kispapok visszavételének ügyében Grósz Józseffel a Központi Szemináriumba találkozott Tabódy, ahol közölte vele, hogy ne tegyen olyan lépéseket, hogy a kispapok csak egy részét vegyék vissza, mert azok összetartanak, és kínos lenne, ha többen nem mennének vissza, Grósz Tabódy kérését elutasította. (Tabódy többször figyelmeztette püspökét, Shvoyt, hogy Grószt beszervezték, azért jöhetett ki a börtönből, Shvoy ezért leszidta, hogy miért beszélt így egy érsekről, egy évvel később viszont elismerte, hogy igaza volt.)¹⁰⁸⁰

Az Állambiztonság a kihallgatások alatt nagy erővel dolgozott azon, hogy a különböző ügyekben szereplők összekapcsolódását tudják dokumentálni, mivel így az összeesküvés szervezett jellegét lehetett bizonyítani. Tabódy esetében is megpróbálták a szeminari sták ügyét különféle egyházi csoportokkal – Regnum, ciszterciék, jezsuiták, kisközösségek, Mária-Légió összekapcsolni. Laza kapcsolatok természetesen megvoltak egy-egy emberen keresztül, hiszen a szeminaristák is más-más lelkiséghez, szervezethez kapcsolódtak. A katolikus egyházban élők, tevékenykedők különböző helyeken, rendezvényeken ismerték egymást, ismertek voltak a különböző csoportok. Így került elő a 8. kihallgatáson¹⁰⁸¹ a Mária-légióban¹⁰⁸² lévő Földy Endrével¹⁰⁸³ való kapcsolat, aki csoportvezetőket, lelkivezetőket szeretett volna kérni, de Tabódy a tanulmányokra hivatkozva ezt elutasította.

A regnum vezetőjének tartott Emődi Lászlót¹⁰⁸⁴ a legelső Budakeszi mellett az erdőben tartott

---

¹⁰⁷⁷Tabódy István 23. kihallgatása: 1961. április 13. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 137-139. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 140-142.)

¹⁰⁷⁸Rédly Elemér 25. kihallgatása: 1961. április 21. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 136-141.)

¹⁰⁷⁹Legányi Norbert (1906-1981) pannonhalmi főapát (1958-1969)

¹⁰⁸⁰TABÓDY (OHA) 105.

¹⁰⁸¹Tabódy István 8. kihallgatása: 1961. február 24. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 77-78.)

¹⁰⁸²A Mária-Légió egy katolikus lelkiségi mozgalom melynek tagjai a katolikus tanítást vallva Szűz Mária lelkületében imádkoznak közösen és jellemző a karitatív tevékenység, lelki segítséget nyújtanak, evangelizálnak.

¹⁰⁸³Földi Endre (1919-2007) katolikus pap, 1958-tól az illegális Mária-légió vezetője, akit szintén 1961. február 6-án letartóztattak, 6 és fél év szigorított börtönre ítélték, 1963-ban szabadult. 1984. júniusában szentelték pappá.

¹⁰⁸⁴Emődi László (1919-1988) római katolikus pap, a Regnum Marianum vezetője. Tabódy 1956-ban ismert meg Révfülöpön amikor egy fiúcsoporthal kerékpártúrán járt Rózsavölgyi Lászlóval. 1959 tavaszán rekollekcióra kérte

lelkigyakorlatra hívták meg, aki a papok hétköznapi szerepének a megtalálásában segített a kispapoknak, a 28. kihallgatáson¹⁰⁸⁵ Tabódy tagadta, hogy Emődi bármilyen feladatot is meghatározott volna, Könczöl Rédly¹⁰⁸⁶ (munkahelyeken példaadóan viselkedjenek a feladatuk még csak a „trágyázás”) és Hrotkó¹⁰⁸⁷ (nyerjék el a munkások bizalmát) vallomásával próbálkozott, ám Tabódy erre nem emlékezett, mert az előadáson elaludt. A regnummal csak egyházi kapcsolatot vallott be.¹⁰⁸⁸ (Májusban tanúként Emődi Lászlóról újra kihallgatták, de a korábbiaktól hasonlóan nem vallott.¹⁰⁸⁹) A másik kapcsolat a regnummal Rózsavölgyi László volt, de ő teljesen más szerepet töltött be.

Lénárd Ödönt is csak lelkigyakorlatokra hívta,¹⁰⁹⁰ az egyiket Adriányi Gábor, a másikat Ruzsina Vilmos lakásán tartotta 1960 júniusában és márciusában. Ruzsina lakásán tartott beszéd témája a „Mártír gőg veszélyei” voltak, ami arról szólt, hogy ne értékeljék túl a kispapok a jelenlegi sorsukat, ne nézzék le a paptársaikat. Itt már a külföldi kapcsolat szálait is keresték rajtuk. Májusi tanúkihallgatáskor¹⁰⁹¹ elmondta, hogy Tímár Ágnes közvetítésével kétszer kapott pénzt tőle (2500+1500 Ft) Lénárd is ezt az összegű segítséget említette, amit rendi közösség kasszájából kapott.¹⁰⁹²

Halász Ferenc Piuszt¹⁰⁹³ szintén február 7-én tartóztatták az operatív nyomozati szakaszban még vezető szerepet feltételeztek róla. A kapcsolat csupán lelki természetű volt, Halász 1960 decemberében lelkigyakorlatot tartott a seminaristáknak (ezenkívül még egyszer), amire

---

fel a kirúgott kispapoknak, mégpedig arról, hogy hogyan őrizhető meg a papi hivatás munkás környezetben, amit a budakeszi erdőben tartottak meg. Ezenkívül Ulmann Péter kérésre is tartott rekollektiót az elsőéveseknek Ulmann lakásán.

¹⁰⁸⁵ Tabódy István 28./b kihallgatása: 1961. április 18. (BFL XXV.4.f. 9221/1961. Tabódy István 155-157.)

¹⁰⁸⁶ Rédly 1961. április 17-i vallomása (Ez Rédly 23. kihallgatási jegyzőkönyve ÁBTL 3.1.9. O-11522/5. „Kizártak” 129-133. és ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 128-132. Ez nem került bele a bírósági anyagba.

¹⁰⁸⁷ Hrotkó 1961 március 23-án tett vallomására hivatkozik, ez a 2. kihallgatási jegyzőkönyve. Ez Tabódy bírósági anyagába belekerült ld. (BFL XXV.4f. 9221/1961. Tabódy István 248-250.)

¹⁰⁸⁸ A regnumos papokkal való kapcsolatról azt vallotta, hogy Nagy Imrétől kapott 1960 karácsonyán 100 forintot, amit egy szegénysorsú papnak Werner Alajos küldött, majd említette, hogy Penthol Mártontól, breviáriumsorozat, missálékat, gyertyatartókat és miseruhákat kapott, egyéb kapcsolatuk nem volt a Regnummal.

¹⁰⁸⁹ Tanúkihallgatási jegyzőkönyv: 1961. május 25. ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 203-205.

¹⁰⁹⁰ Lénárddal Tabódy 1953 vagy 1954-ben ismerkedett 1960-ban kétszer kereste meg a kispapok részére kérte fel rekollektiót tartani. A két rekollektiót Adriányi Gábor és Ruzsina Vilmos lakásán tartotta 1960 júniusában és márciusában. Ruzsina lakásán tartott beszéd témája a „Mártír gőg veszélyei” - voltak, ami arról szólt, hogy ne értékeljék túl a kispapok a jelenlegi sorsukat, ne nézzék le a paptársaikat (28/a. kihallgatás. 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István.155-157. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961.Tabódy István 147-149.) Megtalálható még ÁBTL 3.1.9. V-146695/21. Werner és tsai. 45-47., és ÁBTL 3.1.9. V-146695/12. Werner Alajos és társai 37-39.

¹⁰⁹¹ Tanúkihallgatási jegyzőkönyv: 1961. május 25. (ÁBTL 3.1.9. V-146883 Tabódy István 199-202.)

¹⁰⁹² Lénárd Ödönt 1961.május 20-i kihallgatásán kérdezték Tabódyval való kapcsolatáról. (ÁBTL 3.1.5. O-12893/1. „Konspirálók” 28.)

¹⁰⁹³ Halász Ferenc Piusz (1909-1994) 1963. március 29-én szabadult

Tabódy kért fel, a szentelésekről tudott, a szentelést végzőkről nem.¹⁰⁹⁴ Több vallásos írást is lefoglaltak, amit Halásztól kaptak.¹⁰⁹⁵ (A kihallgató tudott már a találkozórol „Tóth” révén)

A püspökszentelési kísérletekről Tabódy, Rédly és Hrotkó kihallgatási jegyzőkönyveiben, Tabódy rendszerváltás utáni megnyilatkozásaiban, Hrotkó Géza pedig személyes szóbeli közlésében is beszámolt. A téma akkor vetődött fel Tabódy és Rédly között, amikor 1960 novemberében Zadravec megbetegedett, és hogyha esetleg meghalna, akkor is legyen a Vatikán által kinevezve olyan személy, aki a kizárt kispapok szervezetének részére fejti ki a tevékenységét.¹⁰⁹⁶ A március 6-i kihallgatáson került elő először, ahol vallomása szerint felvetett a csehekhez hasonló megoldást, ami a Vatikán beleegyezésével, de az állam tudta nélkül működött volna, ezt Endrey Mihállyal is közölte. Halász Piusz csatka plébános és Takács József¹⁰⁹⁷ professzor nevét említette meg, akik szóba kerültek, mint lehetséges jelöltek, a vatikáni kapcsolat felvételt továbbra is tagadta. A március 27-i kihallgatáson Hrotkó Géza Bajára küldését Bellon Gellért¹⁰⁹⁸ ügyében tagadta, de a következő kihallgatáson (március 31.) arról beszélt, hogy megkérte Hrotkót kérdezze meg Bellon Gellértet, hogy kivan-e nevezve püspökké, és ha igen, akkor miért nincs felszentelve, valamint akarja-e, hogy felszenteljék az állam tudta nélkül.¹⁰⁹⁹ Hrotkó 1961. március 21-i vallomását¹¹⁰⁰ (Tabódy megbízta, hogy keresse fel Bellont és megeskette titoktartás végett) Tabódy nem cáfolta, elmondta, hogy a kérés arról szólt, ha igent mond Bellon, és van kinevezése, akkor megoldható a felszentelés, ha nincs írásos dokumentum a kinevezésről, akkor szereznek neki. Tabódy terve az volt, hogy elmennek az érsekségre és elkérik a kinevezést, ha látták, azt már elegendőnek tartották egyházzogilag. Bellon tudott a kinevezésről, hivatalos papírt nem kapott, de nem vállalta, nem akart állami

---

¹⁰⁹⁴ Halász Ferenc Piusz 18 kihallgatási jegyzőkönyve is a Kizártak dossziében található meg, ebből az első három kihallgatás foglalkozik a seminaristákkal. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5 „Kizártak” 163-266. Az első 3 kihallgatás (185-201.), valamint ÁBTL 3.1.9. V-146835/2 Pallos és társai. Az első kihallgatására 1961. február 7-én., a másodikra február 8-án, a harmadikra február 13-án került sor.

¹⁰⁹⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146835/3. Pallos Bernardin és társai 155. Jelentés a február 7-i kihallgatásról.

¹⁰⁹⁶ Tabódy István 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

¹⁰⁹⁷ Takács József (1911-1982) katolikus pap, teológus, egyetemi tanár. 1931-ben Róma került tanulni, ahol megismerkedett Paccelli bíborossal. 1950-ben professzornak nevezték ki a budapesti Központi Hittudományi Akadémia dogmatika tanszékére. A Hittudományi Akadémián a papnövendékek által rendkívül tisztelt és becsült professzortól 1956 februárjában az Állami Egyházügyi Hivatal megvonta a működési engedélyt, mivel nem volt hajlandó részt venni (az egyház megosztását célzó) papi békemozgalom tevékenységében, valamint megjelenni a gyűléseiken, és ez a magatartása, az állami szervek szerint, nem felel meg az elvárt papnevelői tevékenységnek. Tabódy lelki gyakorlat tartására kért fel Takács József, aminek kapcsán az állambiztonsági jelentésben „illegális püspöki tevékenységet” fejtett ki. (ld ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 65-72. 1960. szeptember 12-i összefoglaló jelentés)

¹⁰⁹⁸ Bellon Gellért (1911-1987) kalocsai egyházmegyei pap, 1934-ben szentelték pappá, 1947-től Sükösdön, 1957-től Baján plébános. 1959 szeptemberében címzetes püspökké és pécsi segédpüspökké nevezte ki XXIII. János pápa, de csak 1982-ben szentelték fel, mivel az állam nem engedélyezte a szentelést.

¹⁰⁹⁹ Tabódy István 21. kihallgatása 1961. március 31. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 130-133.)

¹¹⁰⁰ Hrotkó Géza március 25-i vallomása: (BFL XXV. 4.f. 9221-1961 Tabódy 270-276.) Hrotkó Gézával az első jegyzőkönyvet március 22-én készítették, ezt a kihallgatást is március 25-én tartották.

hozzájárulás nélkül püspök lenni, félt a börtöntől. Hrotkó Géza visszaemlékezései (Bellon Gellértet megkereste, Baján találkozott vele, nem vállalta a püspökszentelést állami hozzájárulás nélkül) szerint szóban történt ez a megkeresés, írást nem vitt Bellonnak.¹¹⁰¹

Hrotkó március 25-i vallomását (Póka Györggyel is akartak próbálkozni¹¹⁰²), nem tagadta, de ebből nem sem lett semmi. Erről Rédlyvel és Endreyvel is egyeztetett.¹¹⁰³ Tabódy visszaemlékezései szerint a bécsi nunciustól azt az üzenetet kapta, hogy, Horváth János ÁEH elnöke Grósznek írt levelét (ÁEH fontolóra veszi, hogy állami engedélyhez kössék a papszentelést.) miután eljuttatta a nunciushoz, aki már más helyzetet látott, így Tabódy Takács József és Halász Piusz mellett Márk Lajost terjesztette fel, de a letartóztatások miatt már nem kerülhetett erre sor. („*Talán a Jóisten nem akart szakadást a magyar egyházban, bár eszünk ágában sem volt ilyesmi. Arra gondoltam, hogy alulról fölfelé építkezve talán nagyobb nyomást lehet gyakorolni a püspöki karra, és ezzel segíteni őket abban, hogy határozottabban szálljanak szembe az egyházellenességgel.*”)

Tabódy mint nemrég szentelt papnak az egyházi gyakorlatban kevés beleszólása lehetett a püspökfelterjesztéseknél. Viszont ezeket Endreyvel (vallomásai között szerepel) és Shvoyjal megbeszélte, az üzenetküldésben pedig még a legközelebbibb munkatársait (Rédly, Hrotkó) sem avatta bele. Tabódy bár nem említette meg Rózsavölgyi nevét, aki a papszentelések ügyében hathatós segítséget adott. (Az esküt az ő kezébe tették le a március 19-én pappászenteltek) Rózsavölgyit 1960. november 5-én szentelte fel Endrey¹¹⁰⁴, igaz, néhány héttel később őt le is tartóztatták, így már nem is számíthattak rá Tabódyék, Rédly szerint¹¹⁰⁵ Tabódy 1961 januárjában közölte, hogy a bécsi nuncius¹¹⁰⁶ útján Halászt és Takácsot javasolta püspökszentelésre Zadaveczenek betegsége miatt.

9.3. Írásos anyagok és a közéleti-politikai témák

Az írásos anyagok (Tabódy, Rédly¹¹⁰⁷ valamint Kereszti Alfrédnél talált anyagokat) rejtegetésre azt a választ adta, hogy számolt a házkutatással.¹¹⁰⁸ és féltette kispapjait az belügyi

¹¹⁰¹ Hrotkó Géza személyes közlése

¹¹⁰² BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 275.

¹¹⁰³ Tabódy István 22. kihallgatása: 1961. április 12. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)

¹¹⁰⁴ FEJÉRDY, 2010 és Rózsavölgyi vallomása

¹¹⁰⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 206-208.

¹¹⁰⁶ A Szentszék diplomáciai képviselője a XVI. század óta.

¹¹⁰⁷ breviáriumot, tanulmányokat, valamint egy füzetet, mely a békemozgalomban exponált rk. papokról készített feljegyzéseket.

¹¹⁰⁸ Tabódy István 3. kihallgatása: 1961. február 10. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 55--56.)

szervek érdeklődésétől, az izgató jellegű magyar és latin nyelvű iratok terjesztését tagadta és azt is, hogy kioktatta a terjesztés hogyanjára és eredetére vonatkozóan a kispapokat. Tabódy a megtalált dokumentumokat állítása szerint a templomban kapta, majd a bizonyítékul bemutatott anyagokat¹¹⁰⁹ ismeretlen adományozóktól eredeztette.¹¹¹⁰

A keresztény szocializmus (a szocializmus azon iránya, melynek élén a keresztény egyház áll, magáévá téve a szocialisztikus törekvések bizonyos részét, mely Krisztus szociális tanáival összhangban áll) támogatása kapcsán Tabódy XXIII. János pápára¹¹¹¹ hivatkozott, mint tekintélyre, Könczöl szerint ez már a rendszerváltásról szólt,¹¹¹² Hrotkó vallomására hivatkozva¹¹¹³ miszerint Tabódy szerint a népi demokratikus rendszert egy köztársasági forma fogja váltani és olyan társadalmi forma, amelyet XIII. Leó¹¹¹⁴ a keresztényszocializmusban írt le, majd Rédly vallomásával¹¹¹⁵ szembesítette, aki szintén rendszerváltásról beszélt. Tabódy a jövő lehetőségeivel kapcsolatban a kommunista társadalmi rendnek egy megkeresztelt változatáról beszélt. Könczöl szerint nem ez volt, ekkor idézte Hrotkó vallomását melyben egy háború kitörésekor 1960 tavaszán új rendszer lenne, valamint felhozta azt is, hogy Tabódyék a lojális papokkal szemben megtorló intézkedéseket terveztek. Tabódy azt ismerte el, hogy 1961 tavaszára háborút helyezett kilátásba, de nem 1960 tavaszára. A megtorlásokra azt mondta, hogy a békepapokat egyházi bíróság elé tervezik állítani, mert azok az ÁEH támogatásával egyházi javadalmakat fogadtak el.

A kihallgatót leginkább Tabódyék politikai célja érdekelte, amit Tabódy határozottan tagadott. Könczöl hivatkozik egy 1959 karácsonyán megtartott találkozóra, ahol politikai brosúrákat adták át a megjelenteknek. Tabódy úgy védekezett, hogy késve érkezett oda, de nem látott ott semmi politikai brosúrákat.¹¹¹⁶

Kölley György¹¹¹⁷ nem kapcsolódott Tabódyék szervezkedéséhez, mégis Tabódyt a

---

¹¹⁰⁹ A kínai egyház helyzetével foglalkozó írás, Dudás püspök körlevele, XII. Piusz körlevele

¹¹¹⁰ Tabódy István 10. kihallgatása: 1961. február. 27. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 84-87.)

¹¹¹¹ Szent XXIII. János (Angelo Giuseppe Roncalli) (1881-1963.) római pápa 1958–1963 között Útmutatása a szociális- és munkakérdést illetően korszakalkotó volt, híres *Rerum novarum* kezdetű körlevele (1891. május 15.) A *Rerum novarum* jelentősége abban állott, hogy első ízben fogalmazta meg a kereszténység tanítását a szociális rendre, a munkára és a munkaadó viszonyára vonatkozólag.

¹¹¹² Tabódy István 24. kihallgatása: 1961. április 14. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 143-146.)

¹¹¹³ Ez Hrotkó Géza 2. kihallgatása: 1961, március 23. (BFL XXV 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai) 150-152., és BFL XXV.4.f. 9221/1961. Tabódy István 261-263.

¹¹¹⁴ XIII. Leó pápa (gróf Gioacchino Pecci) (1810 –1903.). A katolikus egyház vezetője 1878 és 1903 között.

¹¹¹⁵ Ez Rédly Elemér 21. kihallgatása: 1961. április 11. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 110-114.)

¹¹¹⁶ Tabódy István 17. kihallgatása: 1961. március 21. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 116-120.)

¹¹¹⁷ Kölley György (1919-2005) katolikus pap, cserkészvezető. 1940-ben lép be a Székesfehérvári Szemináriumba, 1944 októberében üldözött gyerekeket kellett bújtatnia. 1945 májusától - 1946 júliusáig, a szervezet fölőslatásáig a kiscserkészek országos vezetője volt. 1946-ben letartóztatták, nyolc évi börtönre ítélték. Raboskodott Sopronkőhidán, Lvovban és Karéliában. 1954 februárjában tért haza, majd Szegeden befejezte teológiai tanulmányait. Shvoy Lajos püspök intézkedésére Székesfehérvárra került, ahol 1956-ban pappá szentelték,

kereszténytársadalom célkitűzésével kapcsolatban tanúként hallgatták ki ¹¹¹⁸ Kölley Tabódynak régi barátja volt, csak a szentelésekről informálta, a dunabogdányi¹¹¹⁹ és izbégi¹¹²⁰ találkozójuk témájáról vallatták, ahol a keresztény társadalmi kérdések kerültek elő, illetve arról, hogy a kizárt papságnak milyen szerepe lehet a jövőben. Tabódy Dunabogdányban járt beszélgetni, Izbégen nem. Kölley tanúként elmondta ¹¹²¹, hogy Tabódy Dunabogdányban beszámolt a kispapok segítségéről és felszenteléséről, valamint, hogy ők alkotják az illegális papságot. Egy olyan társadalomról beszélt, amelynek a vezetői keresztények lennének, államforma kérdésében a köztársaságot jelölték meg. Tabódyról azt tudta, hogy a politikai rendszerváltást várta, ezért támogatta a kispapokat. Kölleyt a bíróságon tanúként is kihallgatták. Ebben a témában kihagyhatatlan Rédly Elemér vallomása¹¹²², illetve közelmúltban kiadott könyvében¹¹²³ visszaemlékezése szerint a vallomását hogyan kreálta meg kihallgatója.

9.4. Az arisztokrata kapcsolat és a Vatikán

A vatikáni kapcsolatra már korábban Rózsavölgyi és Rédly vallomásai alapján is terítékre került Rózsavölgyi szerint (1960. dec. 16.) ¹¹²⁴ Tabódy a Vatikánhoz fordult és szóban választ is kapott a papszenteléseket illetően, valamint 100 ezer forintot is kapott. Tabódy 9. kihallgatásán¹¹²⁵ többször is elmondta, nem tudta, kitől kapott nagyobb összegű adományokat. Könczöl Rózsavölgyi vallomását idézte, de nemcsak ezt, hanem azt is, hogy mások előtt többször hangoztatott hasonlókat. Rédly¹¹²⁶ kijelentései szerint Tabódy az egyik Budapesten lévő követségen keresztül a Vatikán ottani követétől pénz kapott a kispapok anyagi

---

Dunabogdányban kapott beosztást. 1961-ben letartóztatták és három év börtönre ítélték. 1963-ban szabadult amnesztiával. 1969 nyarán elhagyta az országot. Átvette az európai magyar cserkészkerület vezetését, melynek parancsnoka volt majd két évtizedig. A külföldön élő magyar fiataloknak téli táborokat, regös táborokat és mozgótáborokat szervezett. 1989-93 között a szövetség tiszteletbeli elnöke. A rendszerváltás után hazatért. ¹¹¹⁸ Tanúkihallgatási jegyzőkönyv 1961. május 25. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 206-208.).

¹¹¹⁹ Dunabogdányban sokáig Kisberk Imre volt száműzve 1956-ig, majd Berényi Sándor (1923-?) vette át a plébániát, ekkor helyezték ide káplánnak Kölleyt is.

¹¹²⁰ Izbégen tartózkodott Kalmár Ödön (1914-1986) ciszterci pap, tanár, akit Budapestről kitiltották 1951 és 1963 között. Itt volt harangozó, majd sekrestyés. Itt több pap, köztük Kölley is kijárt beszélgetni. (ld KÖLLEY, 1989. 127.

¹¹²¹ Kölley tanúkihallgatási jegyzőkönyve: 1961. június 14. Ezt Tabódy bírósági (BFL XXV. 4.e. 9221/1961. Tabódy István 941-943.) és ügyészégi irataihoz is csatolták (BFL XXV. f. 60. 027/1961. Tabódy István 46-49.) A kihallgatást Tóth Ernő vezette.

¹¹²² 1961. április 11-i kihallgatás (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5 Kizártak 119-123.) A keresztényszocializmusról azt vallotta, hogy az volna a legmegfelelőbb társadalmi rendszer, elképzelésüket pápai dokumentumok alapján építették fel. A magántulajdon és pártok tekintetében egy Keresztény Pártról beszéltek, a Kommunista Párt korlátok között fogadták volna el. Nem hirdették a kispapok és papság általuk elképzelt szerepét.

¹¹²³ RÉDLY 2014. 67-70.

¹¹²⁴ Rózsavölgyi 1960. december 16-i vallomása (ÁBTL 3.1.5. O-12302/2. Endrey 69-73.)

¹¹²⁵ Tabódy István 9. kihallgatása: 1961. február 27. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 163-164. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 76-80. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 79-83.)

¹¹²⁶ Rédly Elemér 12. kihallgatása: 1961. március 3. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 76-79.)

segélyezésére. Először a követség beosztottjai adtak pénzt, majd ezt követően kétszer is nagyobb összeg érkezett a Vatikán bécsi nunciustól, amit Tabódy részletekben hozott el. Tabódy általában havonta járt el a pénzért 1959. május-júniustól 1961 februárjáig. Rédly nem tudott a pénz pontos összegéről, a közvetítőket és a követséget sem ismerte (Tabódy ugyanis nem avatta ebbe bele.) Rédly ezt önvallomásában is megismételte, de a konkrét kapcsolatról, ott sem írt.¹¹²⁷ Az Állambiztonság március 3-án írt jelentésében¹¹²⁸ a vatikáni elismerés, áldás és a segélyül kapott 100000 Ft is megjelent, ám a kapcsolat módja ekkor még ismeretlen volt számukra, bár Tabódy és Rédly és a fogdaügynök jelentéseire hivatkoztak, amiben¹¹²⁹ az egyik nyugati követséget emlegették, de azt a kihallgatáskor tagadták. *A külföldi kapcsolat felderítésében egy újabb ügynök beszerzése segített. „Aspiráns” munkája döntő fordulatot hozott az ügyben.*¹¹³⁰ „Aspiráns”, azaz Halász Ervin¹¹³¹ Shvoy Lajos titkára volt. 1960 novemberében nyomozás során kihallgatták és homoszexuális cselekményekkel zsarolták. Vádat nem emeltek ellene, de ügynökké beszervezték, ekkor kapta az „Aspiráns” nevet¹¹³². Segítségével később a püspöki palotában is elhelyezték a lehallgatókészüléket és titkos házkutatást tartottak.¹¹³³

„Aspiráns” feladatul kapta, hogy találkozzon Kargnéval és Andrassy Ilonával, mivel közvetlenül már nem Tabódy tartott kapcsolatot a francia követséggel. (Tabódy letartóztatása után az ügynök megkereste Kargnét és a hölgyeket, átverte őket, azzal, hogy Tabódy megbízásából dolgozik, a hölgyek elhitték neki a hazugságot, az ügynök pedig később lebuktatta őket.¹¹³⁴)

A március végi és az április elején írt jelentésekben még nem, de az április 11-i

---

¹¹²⁷ ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 206-208.

¹¹²⁸ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 58-61. Könczöl és a Mérő Károly

¹¹²⁹

¹¹³⁰ ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 23-31. 1961. április 18.

¹¹³¹ Halász Ervin (1919-2000) 1949-től Fehérváron hittanár, teológiai tanár, kiszemináriumi prefektus, 1951-től püspöki szertartó és titkár, 1952-1954 között börtönben van. Szabadulása után kitiltották Székesfehérvárról (1954-1956), ezért 1955. nyarától 1956. szeptember 30-ig a testvérénél a szintén pap Halász Endre (1915-2001) péceli plébánosnál lakik. 1957-ben újra kitiltották Székesfehérvárról, de még ugyanebben az évben visszatérhetett. Plébános Csepelen (1969-1974). Shvoy közeli munkatársa, ezért folyamatos alku tárgya a személye az AEH-val. 1974-ben Németországba költözik, a kölni egyházmegyébe inkardinálják.

¹¹³² MÓZESSY, 2015. 337-338. Mózssy „Aspiráns” első jelentését április 13-ra datálja (ld ÁBTL 3.1.5. O-14963/1. „Canale”, 295.) de a Kizártak dosszié már január 20-i jelentést is tartalmaz. ÁBTL 3.1.5. O-11522/2. „Kizártak”. 1961. január 20-án Tabódyval beszélgetett a lakásán, aki megemlítette, hogy Mocsy rektor úr szemináriuma növekszik, lakásokon került sorra az oktatás. A pénz az osztrák és svéd követség útján érkezik, állandó összeköttetésben van Mócsy Rómával, múlt év végén a luxemburgi regenshercegen keresztül juttatott ki Mócsy tájékoztató jelentést a magyar egyházi ügyről. A herceg nyugati kormányfőknél tett látogatásai során a pápánál is volt, aki félórás kihallgatáson fogadta. Az illegális szentelésekre a felhatalmazást is Mócsy szerezte meg.

¹¹³³ ÁBTL 3.1.5. O-14963/1. „Canale” Objektum dosszié. 330.

¹¹³⁴ ELMER, 1996.123. és TABÓDY (OHA) „Aki kiadta az AEH levelét (Halász Ervin), felkereste a hölgyeket, hogy ő viszi tovább a kapcsolatot, ők elmondtak neki mindent, ő adta fel őket.”

jelentésében¹¹³⁵ már bizonyították Tabódy „illegális” kapcsolatát a francia követségen keresztül. Rédlykorábbi vallomása mellett újonnan beszerezték a francia követségről operatív úton a szeminaristák helyzetéről foglalkozó német nyelvű írást, ezért javasolták Tabódy hűtlenségének bizonyítását. A következő kihallgatásokon először lépésről-lépésre haladt Könczöl a már meglévő ismeretek kibontásával. A 23. kihallgatáson¹¹³⁶ (április 13.) általában a nőismerőseiről vallatta Könczöl, Tabódy Döbrössy Károlynét, özv. Pireth Viktornét, Karg Györgynét és Luzsénszky Zsigmondnét nevezte meg, a 26. kihallgatáson (április 17.)¹¹³⁷ újra Karg Györgyné, a 27. kihallgatáson (április 18.)¹¹³⁸ pedig Andrassy Ilona szerepe érdekelte a kihallgatót. Tabódy tagadta, hogy kapcsolatot tartott fent „imperialista” követséggel, ahogy özv. Piré Viktorné, Karg Györgyné és Andrassy Ilona esetében is hasonlóan vélekedett. A fogdaügynöktől megszerzett információ (Andrassy Ilona és a francia követné találkozásai) is fontosnak bizonyult a további nyomozás tekintetében. Az április 19-én¹¹³⁹ és 20-án készült jelentésben¹¹⁴⁰ már a francia követséggel való kapcsolat is említésre került, az aznapi fogdaügynöki jelentést külön kiemelve csatolták a nyomozati anyaghoz.¹¹⁴¹ A hónap végére megállapították a francia követ feleségének illegális tevékenységét (kémjelentések, anyagi támogatás és vatikáni üzenetek közvetítése Kargné és Andrassy Ilona segítségével.)¹¹⁴² A bizonyítékokra (fotómásolat, Rédly március 3-i és 6-i vallomása, „Kopogó” április 19-i fogdaügynöki jelentése, Aspiráns jelentése¹¹⁴³) hivatkozva további intézkedéseket irányoztak elő¹¹⁴⁴. Az előterjesztésben pedig Tabódyt innentől fogva kémkedéssel is gyanúsították.

---

¹¹³⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 70-73.

¹¹³⁶ Tabódy István 23. kihallgatása: 1961. április 13. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 222-224. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 137-139. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 140-142.)

¹¹³⁷ Tabódy István 26. kihallgatása: 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 234-235. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 148-149. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 151-152.)

¹¹³⁸ ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 239-240. és BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 153-154.

¹¹³⁹ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 74-78. Gyarmati Pál és egyetért Sepsei György alosztályvezető

¹¹⁴⁰ ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István. 312-315.

¹¹⁴¹ „Andrassy Ilona, Dorottya és Erzsébet néni, valamint a követ felesége közeli ismerősök voltak. Ilona a követnével előre megbeszélte telefonon, hogy hol várja a gépkocsiját. Csak azután ült be az autóba, amikor már az őt követő kocsikat lerázta. A kocsiiban beszéltek meg a részleteket.” Jelentés Tabódy fogdaügynökétől. 1961. április 19. ÁBTL 3.1.9. V-14787/5 Rédly és társai 132-135. és 1961. április 19. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 305-308. gépi, 309-311. kézi)

¹¹⁴² Jelentés 1961. április 28. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 36-41. Szeifert József és Kristóf Hugóné r.százados)

¹¹⁴³ Kargné és Andrassy Ilona tájékoztatót akartak küldeni. Április 20-án a francia követ és felesége kék színű papíron német nyelvű jelentést vett át (a papok védelmére kérnek anyagi és erkölcsi támogatást) ezt elküldték a bécsi nunciussnak és Liechtenstein bárónak.

¹¹⁴⁴ Figyelés alá vonták Kargnét és Andrassy Ilonát, III/e használata Kargné és a követné felé, „K” ellenőrzési vonal Kargné és Andrassy Ilona felé „Aspiráns” további feladatának meghatározása, „Kopogós” üzenetközvetítésének felhasználása, az írásszakérő vélemény a német nyelven íródott jelentésről Kargné írásáról.

A másnapi (május 3.) intézkedési terv szerint¹¹⁴⁵ a fogdahálózat, a BM II/2 és a II/5 osztályok értesülései alapján tudták bizonyítani a kapcsolatot a francia követséggel. A II/2. osztály két kiküldött jelentés fénymásolatát szerezte meg. Az egyik írást eredetijét Rédlynél találtak meg, amit Tabódy írt, a másikat Kargné írta Tabódyék letartóztatása után. Ezeknek a létét Tabódy tagadta, ezért szükségesnek találták a Rédlynél talált dokumentumról írásszakértői véleményét beszerezni Tabódy kézírásának bizonyítására, valamint kihallgatni újra Rédlyt és Rózsavölgyit a külföldi kapcsolatáról. A május 5-i jelentésben¹¹⁴⁶ Tabódyt alaposan gyanúsították kémkedéssel, viszont megállapították, hogy a bizonyítékok közül csak az írásszakértői vélemény perrendszerű bizonyíték. Ekkor tervbe vették Kargné és Andrassy Ilona letartóztatását is.

Ezen előzmények után az addigi sűrű kihallgatási rend helyett április 27. után csak május 8-án hallgatták ki Tabódyt, ami bevett szokás volt, hiszen az is kikészíthette lelkiileg a vádlottakat, ha nem hívják kihallgatni, gondolván, már úgyis tudnak mindent. A kihallgató tiszt is változott, hiszen az utolsó négy kihallgatást Gidáli Gábor százados tartotta, jelezvén a téma fontosságát.

Tabódy úgy emlékezett vissza, hogy a másik kihallgató baráti hangot ütött meg, ezzel is próbálták vallomásra bírni. *Az új kihallgatótól (Gidáli) félt, mert tapasztalt és tanult embernek látszott, lélektanilag hatott rá, és ezt rosszabbnak vélte, mint a fizikai vallatást, hiszen olyan finoman és reálistan kérdezett, hogy borzasztó lelki erő kellett neki ahhoz, hogy ellent tudjon állni. Az új előadó szinte udvarolt neki, hiszen az ő vallomása nélkül nem tudták az ügybe belekeverni a nunciust.*¹¹⁴⁷

Rédly korábbi vallomásaira válaszolva, miszerint Tabódynak kapcsolata volt az egyik nyugati hatalom budapesti követségével, a bécsi nunciussal és a Vatikánnal, állította, hogy csak azért mondta ezt Rédly, Shvoy Endrey és Rózsavölgyi előtt, hogy elhitesse, hogy a Vatikán támogatja a kizárt kispapok ügyét. Tabódy tagadta¹¹⁴⁸, hogy ő írt volna egy összefoglaló írást egy írótümbre és pénzt kapott volna¹¹⁴⁹, mint ahogy azt is, miszerint Tabódy adott szempontokat¹¹⁵⁰ 1960-ban 3 vagy 4 levél írásához a Vatikánnak, ami arról szólt, hogy a kispapokat kik zárták ki és hogyan tanuljanak tovább.¹¹⁵¹ A Rédly lakásán lefoglalt kimutatásokat¹¹⁵² is tagadta, a kapott

¹¹⁴⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 178-180. Gidáli Gábor

¹¹⁴⁶ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 181-182.

¹¹⁴⁷ TABÓDY (OHA) 134.

¹¹⁴⁸ ÁBTL O-11522/4. „Kizártak”. 261-263. vagy BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 178-180.

¹¹⁴⁹ Rédly Elemér 13. kihallgatása 1961. március 6. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 220-228. és BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 80-88.)

¹¹⁵⁰ Kargné 2. jegyzőkönyve nem, de az összefoglaló bekerült a bírósági iratok közé (BFL XXV. 4. f. 9221/1961 Tabódy István 965-974., Kargné 2. kihallgatási jegyzőkönyve (BFL XXV. 4.f. 9227/1961 Rédly és társai 812-815.)

¹¹⁵¹ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 181-182

¹¹⁵² Összesen 121.400 Ft-ot költöttek el. (ld. BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly Elmér és társai 440. (fotómásolat) és BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Rédly Elemér és társai 384. (eredeti írás))

pénzeket még mindig adományoknak nevezte, valamint azt is állította, hogy az adományozókat nem ismerte. Rózsavölgyi 1961. május 9-i¹¹⁵³ vallomásából (Tabódy a Vatikántól kapott 100.000 Ft-ot) Tabódy beismerte, hogy tényleg ezt mondta, de csak azért, amit már korábban vallott, hogy higgyen neki. Kargné 4. vallomása¹¹⁵⁴ (Tabódy számára 100.000 Forint érkezett a bécsi nunciustól), majd Andrassy Ilona 2. kihallgatása¹¹⁵⁵ (a francia követ feleségével való találkozásokkor 15-20000 forintokat kapott több részletben, amit Kargné keresztül Tabódyhoz juttattak.) végül Kargné 3. vallomása¹¹⁵⁶. (1960 decemberében két részben a francia követ felesége által 20000 Ft érkezett) ellenére sem változtatta meg álláspontját.¹¹⁵⁷ Az utolsó, 35. kihallgatáson¹¹⁵⁸ Rédly 13. vallomásra¹¹⁵⁹ (miszerint kettős jellegű volt az ügy: egyrészt anyagi támogatás, másrészt tájékoztatás) Tabódy azt válaszolta, hogy Rédly bizalommal hajtotta végre a feladatokat. Kargné 3. vallomását¹¹⁶⁰ (1960-tól volt öt vagy hat titkos jelentés készült, amit továbbítottak) és minden kapcsolatot Kargnéval tagadott, ahogy Cséry Miklósné 1. vallomását¹¹⁶¹ (3 vagy 4 levelet továbbított az olasz követségen keresztül a Vatikán felé) is. Gidáli szerint Cséryné az olasz követség, Andrassy Ilona a francia követség felé továbbította a külföldre szánt jelentéseket.

Gidáli többször hangsúlyozta, hogy értelmetlenség¹¹⁶² ezen vallomások után tagadni, a büntársak meghazudtolásával nem akadályozza az eljárást, hanem a védekezéstől fosztotta meg magát.¹¹⁶³ A kihallgató felszólította Tabódyt, hogy már értelmetlen a tagadása és csak magának árt¹¹⁶⁴.

Tabódy Rédly és társai ügyében tanúkihallgatás tett meghallgatásakor (május 30.)¹¹⁶⁵ elismerte, hogy Endrey és Shvoy előtt tett olyan kijelentést, hogy a Vatikán szerveivel a bécsi nuncius és az egyik budapesti követségen keresztül kapcsolat van, de ezt presszióként alkalmazta a

---

¹¹⁵³ Rózsavölgyi Lászlót 1961. május 8-án hallgatták ki (tanúkihallgatási jegyzőkönyv) A kihallgatást Zsótér Sándor vezette. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 201-202.) A bécsi nunciuson keresztül tudott kapcsolatot teremteni a Vatikánnal, nagyobb mennyiségű pénzt is kapott, amivel a szegényebb munkás papokat támogatták, de részleteket nem tudott meg Tabódytól

¹¹⁵⁴ Kargné 4. kihallgatása: 1961. május 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.)

¹¹⁵⁵ BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 945-949.

¹¹⁵⁶ BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 816-820.

¹¹⁵⁷ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Rédly Elemér és társai 183-185.

¹¹⁵⁸ Tabódy István 35. kihallgatása 1961. május 17. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 186-188.)

¹¹⁵⁹ Rédly Elemér 1961.március 6. kihallgatása (BFL XXV. 4. f. 9221/1961.Tabódy István 220-228.)

¹¹⁶⁰1961. május.12. BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 816-820.

¹¹⁶¹ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 298-300. 3 jelentést továbbított, 59 őszén, 60 elején, 60 nyarán, az első a kizárás, a második a visszavétel, a harmadikban már kimutatások és a felszentelésekről is szó volt.

¹¹⁶² BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 181-182.

¹¹⁶³ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 183-185.

¹¹⁶⁴ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 186-188

¹¹⁶⁵ Tabódy tanúkihallgatási jegyzőkönyve: 1961. május 30. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 204-215.)

püspökök számára, mindezek kitaláláson alapultak. A titkos vatikáni levelezés (Rédly 13. kihallgatása, Kargné 2. és 3. kihallgatása) helyett Tabódy Rédlyt félrevezette, Kargné vallomását pedig tagadta. Végezetül az anyagi kimutatások érdekelték a kihallgatót. Tabódy elmondása szerint a kimutatást (Rédly 13. kihallgatása) saját részére készítette, a pénzt adományokból kapta, a külföldi pénzt pedig a bátorítás miatt említette ismerősei előtt. A Vatikánnal való levelezést (a bécsi nunciusnak küldött üzenetek - Cséry Miklósné és Andrassy Ilona vallomásai - amit a budapesti olasz követség, majd a francia követségen keresztül küldtek ki) továbbra is tagadta. Tabódy már előre kijelölte, hogy a letartóztatások után adjanak hírt külföldre. Kérték a Vatikánt tartsa vallásüldözésnek a letartóztatást és csapjon nagy felháborodást.

9.5. A fogdaügynök szerepe

A nyomozók vizsgálati munkáját megkönnyítették, a kihallgatások menetét és taktikáját alapjaiban határozták meg azok az információk, amelyeket fogdaügynökök segítségével nyertek. Az ügynökök feladata volt a kihallgatásról visszahozott rab érzéseinek tolmácsolása, az esetlegesen elhallgatott információk megszerzése, valamint a kihallgatók által kialakított magatartási vonal követése.¹¹⁶⁶

A vizsgálati munka során alkalmazott fogdaügynökök rendszeres jelentést adtak azzal a céllal, hogy a kihallgatók pontos visszajelzést kapjanak a gyanúsított lelkiállapotáról és ellenőrizzék, hogy kihallgatásukkal elérték-e kitűzött céljaikat. A besúgó-munkának ezen része nagyfokú ellenőrzést igényelt a rendőrség részéről, hiszen az ügynökök jelentései alapján irányították a vizsgálati munkát. A fogdaügynöki jelentések, legtöbb esetben többszörösen ellenőrzött forrásnak tekinthetők. A vizsgálati munka idején a megszerzett információkat nemcsak közvetlenül a kihallgatások tartalmára vonatkozóan használták fel, hanem közvetetten pszichés nyomásgyakorlás eszközeinek meghatározására is. A fogvatartottak fizikai bántalmazására ritkábban került sor, inkább lelki-pszichés megtörésük került előtérbe. *„Beraktak mellém a fogdába egy letartóztatottat, akin keresztül úgy befolyásoltak, hogy ha nem vallok belőne a Dunába, vagy eltüntetnek. Amit elhittem, volt egy olyan pillanat, amikor jöttek korán reggel, hogy lépjek ki, azt hittem visznek kivégezni, de nem oda vittek, hanem kihallgatni.”*¹¹⁶⁷

---

¹¹⁶⁶ WIRTHÉ DIERA, 2015.164.

¹¹⁶⁷ TABÓDY (OHA) 128.

A perek legtöbb vádlottjai mellé fogdahálózati ügynököket építettek be, akik maguk is elítéltek, rabok voltak. Az ő esetükben nem fizetéssel viszonzta a szolgálatot, hanem többnyire pressziókkal, kenyérrel; esetleg a büntetés enyhítésére, jobb körülmények biztosítására tett ígéretekkel érhatték el a megalázó feladat elvállalását.¹¹⁶⁸ A feladat komoly munkát igényelt a lebukás veszélyének elkerülése miatt, Fontos volt, hogy maguk is átérték már az eljárásokat. A konspiráció siker a fogdaügynök saját egzisztenciája miatt, az ÁB nak pedig az eredményes információ miatt volt életbevágó.¹¹⁶⁹ A lebukással a besúgó sorsának rosszabbra fordulását jelentette, az Állambiztonságnak pedig lehetetlenné tette újabb ügynök beépítését a cellába, hiszen az egyszer eljátszott bizalmat nehéz helyreállítani. A közös cél és a tisztek pszichológusokat is megszegényítő emberismerete általában eredményes volt.¹¹⁷⁰

A rabok szempontjából könnyebb elviselni a rabságot, ha nem egyedül éli meg a rab. van, kivel meg lehet beszélni az ügyeket. Nem ártott, ha színészi képességekkel is rendelkezett, ugyanis el kellett hitetnie a társsal, hogy ő is kihallgatáson vett részt, amikor a jelentéseit mondta tollba vagy írta le. Stabil idegzetű embernek kellett lennie, állandó készenlétet kellett mutatni, bármikor lelepleződhetett.¹¹⁷¹ A nyomozó tisztnek pedig megfelelő utasításokat kellett adnia az ügynökének. A fogdaügynök egész tevékenysége a jó alkalmazkodási készségére, hiteles színjártékára épült.¹¹⁷² Az adatok begyűjtése mellett legalább olyan fontos volt a lelki felkészülés is a kihallgatásokra, a tárgyalásra. Megbeszélték egymás ügyét, kicserélték tapasztalataikat. A fogdaügynök feladata az volt, hogy eloszlasson minden kételyt a nyomozókkal való együttműködéssel kapcsolatban.

Tabódy mellé is fogdaügynököt telepítettek „Kopogó” János¹¹⁷³ személyében, a Gyűjtő fogházból¹¹⁷⁴ hozták át Tabódy mellé, februártól 6-tól májusig végéig 84 db¹¹⁷⁵ jelentést adott munkásságáról. „Kopogó” azaz Bergendi Ferenc szövevényes életutat tudhatott maga mögött. 1928-ban született, 1946 és 1951 között rendőr volt, majd leszerelt. 1955-ben ítélték el először lázítás és szervezkedés miatt, de 1956-ban áprilisában kegyelemből kiszabadult.¹¹⁷⁶ A forradalom alatt nemzetőrként megkereste az ávosokat, akik korábban felügyelték a fogdán.

---

¹¹⁶⁸ SZABÓ, 2001. 61

¹¹⁶⁹ SZABÓ, 2001. 61.

¹¹⁷⁰ SZABÓ, 2001. 61.

¹¹⁷¹ SZABÓ, 2001. 62.

¹¹⁷² SZABÓ, 2001. 62.

¹¹⁷³ ÁBTL 3.1.9. V-14678/3 Rédly és társai. Könczöl jelentése 1961.március 27-én a fogdaügynökökről: Tabódyra Bergendi Ferencet 02.06-tól, Halász Ferencre Tarpataki Tihamért, Kabók Sándort pedig Rédlyre alkalmazták febr 24-től.

¹¹⁷⁴ ÁBTL 3.1.9. V-14678/3. Rédly és társai 63.,130.

¹¹⁷⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 2. 226-372.

¹¹⁷⁶ ÁBTL 3.1.9. V-141035. Bergendy Ferenc

1958 februárjában szervezték be, akkor kapta a Kopogó János nevet.¹¹⁷⁷ 1960 januárjában azonban súlyos testi sértés miatt újból letartóztatták, ekkor öt év hat hónapot kapott,¹¹⁷⁸ letartóztatásával kizárták a hálózatból. 1960 decemberétől pedig fogdaügynökként alkalmazták,¹¹⁷⁹ 1961 februárjában pedig a BM II/8-as osztálya elkérte és egész június 29-ig Tabódy mellett foglalkoztatták.

Könczöl úgy értékelte munkáját, hogy „*kellő körültekintéssel és lelkiismeretesen*” hajtotta végre annak ellenére, hogy zárkatársa lényegesebben magasabb általános műveltséggel rendelkezett,¹¹⁸⁰ ezért további ügynöki tevékenységet látott el a börtönben, 1964 márciusában szabadult negyedkedvezményel.

Tabódy megbízott zárkatársában, többször elmondta azt neki, hogy szeretné, ha az ő vizsgálatáig maradna.¹¹⁸¹ (Kétszer is üzenetet akart küldeni a beszélőre érkező Kopogós feleségével. Egyszer telefonáltatni akart („*Most már a Jancsi elviheti a kéglit? A Pista bácsi jól van*”- ebből az ismerősei tudják, mit kell tenniük),¹¹⁸² másszor pedig üzenetet („*A kerékpárt elvihetik*”) akart küldeni, hogy a lakásán lehallgatókészülék van.¹¹⁸³)

Az ügynök rendszeresen beszámolt Tabódy testi és fizikai megpróbáltatásairól, hogy az esti kihallgatások ingerlik, irtózik¹¹⁸⁴ tőlük, sokszor egész éjjel nem alszik,¹¹⁸⁵ napról napra idegesebb, már az ajtónyitásra is rezzent, állandóan sétált¹¹⁸⁶, erőt próbált gyűjteni, tartalékolta a kenyeret.¹¹⁸⁷ Idegileg kezdett kikészülni, észrevette, hogy már nem bírja, úgy mint régen. Egyre csak romlott az idegzete, társait azonban nem akarta bajba keverni.¹¹⁸⁸ Panaszkodott a szívére, ezt igyekezett a kihallgató előtt tagadni, úgy vélte nem jó, ha észreveszik, hogy ideges.¹¹⁸⁹

Zárkatársa jelentette azt is, hogy Tabódy (860/306-as őrizetes) megemlítette egy

---

¹¹⁷⁷ ÁBTL 3.1.1. B-91641. „Kopogós”

¹¹⁷⁸ ÁBTL 3.1.9. V-146115. Bergendi Ferenc és társai

¹¹⁷⁹ ÁBTL 3.1.2. M-19201. „Kopogós”

¹¹⁸⁰ ÁBTL 3.1.1. B-91641. „Kopogós”

¹¹⁸¹ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 13. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 228-229, 230-232.)

¹¹⁸² „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. április 10. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 281-282.)

¹¹⁸³ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. április 26. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 326., 327.)

¹¹⁸⁴ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 275.)

¹¹⁸⁵ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹¹⁸⁶ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 294-295. 296-297.)

¹¹⁸⁷ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 239., 240.)

¹¹⁸⁸ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 265.)

¹¹⁸⁹ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 7. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 261-262. 263-264.)

alkalommal azt is, hogy már csak az ima tartja benne a lelket.¹¹⁹⁰ általában sokat imádkozott.¹¹⁹¹ (Ténylegesen napi 2-3 órát imádkozott.)¹¹⁹² Azt is elmondta, , amíg Isten erőt ad neki, addig nem vall.¹¹⁹³ Csak akkor tesz vallomást, ha idegileg összeroppan.¹¹⁹⁴

Előfordult, hogy tippet is adott a fogva tartóknak, abban hogy Tabódyt mikor nem szabadna pihenni hagyni, vagy májusban a kihallgatás végén rövid határidőt kell adni a vallomás megtételére, és a hátrányokat kell említeni, ha nem vall (beszélő elvonása, levélírás, magánzárka stb.).¹¹⁹⁵

„Kopogó János” sokszor biztatta, hogy nem érdemes tagadni, főleg azt, amit mástól is tudhatnak, mert mégis sokat enyhít még a részben beismerő vallomás¹¹⁹⁶ Azt sugallta neki, hogy nem helyes, hogy húzza az időt, mert saját magát teszi nevetségessé, hogy olyan dolgot, amit a bíróság hitelesnek lát, tagad. Azt látják majd az emberek, hogy ki akar bújni a felelősség alól, az egészet társaira akarja kenni. Társain csak az ő vallomása segíthetne, addig ugyanis biztos börtönbe lesznek, amíg nem vall. Kopogó próbálta puhítani Tabódyt, azzal érvelt, ha nem tudnak az ő tagadásai miatt tovább menni, akkor csak a társai sorsát nehezíti meg.¹¹⁹⁷ Kopogó tovább szédítette, hogy ha már egyezkedik, nem egy jó plébániát, hanem püspökséget szerez ennyi szenvedés után, azt kiérdemli.¹¹⁹⁸ Tabódyt azonban ez sem tudta befolyásolni, mert ezekre az érvekre azt mondta, nem hisz a fogva tartóinak, nem hiszi, hogy kevesebbet kapna a beismerő vallomással.¹¹⁹⁹

Kopogó Jánosnak elmondta azt is Tabódy, hogy szerinte áruló volt a kispapok között, mert olyan információkat tud a rendőrség, amit csak kispapjai előtt mondott el, a padlásán szerinte beépített mikrofonok, lehallgatókészülékek voltak. Mivel sejtette, hogy figyelik, ezért megvizsgálta, nincs-e valami beépítve a lakásba.¹²⁰⁰ Csodálkozott, mennyit fejlődtek 1947-hez képest a kihallgatók, szakképzettebbek, felkészültebbek, mindent tudtak. Úgy érezte, hogy a

---

¹¹⁹⁰ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. március 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 273-274.)

¹¹⁹¹ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. március 7. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 261-262. 263-264. és 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 294-295., 296-297.)

¹¹⁹² „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. február 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 247-248.- 249. kivonat)

¹¹⁹³ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. április 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 292.- gépi, 293. kézi)

¹¹⁹⁴ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. március 27. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 276.)

¹¹⁹⁵ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. május 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 344a. kézi, 344b. gépi)

¹¹⁹⁶ 1961. február 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 243-245.- kivonat 246.)

¹¹⁹⁷ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. március 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 265.)

¹¹⁹⁸ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. február 27. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 251-252.)

¹¹⁹⁹ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. február 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 243-245.- kivonat 246.)

¹²⁰⁰ „Kopogó” fogdaügnői jelentése 1961. február 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 226.)

lehallgatókészülék problémát fog okozni,¹²⁰¹ Úgy gondolkodott, hogy a magnószalagot nem állíthatják tanúnak, félt, azonban hogy a kispapjai vallanak. Endreyt püspököt az ő vallomása alapján akarták elítélni, ő viszont nem szerette volna a püspököt bajba keverni¹²⁰² Meg volt győződve arról, hogy a püspökről nem tudnak semmit, csak vele beszélt. Előfordult, hogy azért írtak vele egy húsz oldalas önvallomást,¹²⁰³ hogy lekössék, hátha kifognak egy fejest, aki majd elviszi a vezető szerepet.¹²⁰⁴

A fogdaügynöki jelentésekben részletes képe kaphatunk azokról a kihallgatói eszközökről is, amelyek a jegyzőkönyvekbe nem került bele. Tabódy elmondta, hogy Könczöl azzal is manipulálta, hogy az egyházi vezetők okolják egymást, hogy miért kellett egy ilyen huszárcapitányból lett pappal szövetkezni, haragszanak rá, hogy ennyi kellemetlenséget okozott nekik. Így akarta az előadó vallomásra bírni, de ő csak arról vallott, ami bizonyítva volt.¹²⁰⁵ Közölték vele, hogy a püspökök egy pásztorlevelet adtak ki, melyben elítélik őt (ez a 1961. március 15-i nyilatkozat). Máskor a kihallgató szenvtelenül ajánlotta, rántsa be püspökét. Tabódy szerint ő kicsi volt főnöknek egy egyszerű papként, ezért kellett volna neki behúznia a püspököket és a nunciust.¹²⁰⁶ Tabódy vizsgálója bizalmasan elmondta neki, hogy meg lehet ezt az egészet könnyű büntetéssel vagy felmentéssel úszni. Elmondta még, hogy előadója kóstolgatta, azt mondta neki, ha beszél könnyen megúszhatja a dolgot, segíthet magán, természetesen valamit valamiért.¹²⁰⁷ Azzal kecsegtette, hogy a püspököt csinálhatnak belőle, ha vall.¹²⁰⁸ A kihallgatója azzal is többször próbálkozott, hogy ez az utolsó alkalmat vázolták fel a vallomástételre. Utoljára a kihallgató kijött a türelméből, és mindennek lehordta, amiért ilyen makacs, de letörtek, miután nem vallott. Tabódy taktikája az volt, hogy húzta az időt, mert azt gondolta, hogy talán így megmenthet embereket, akikről azt gondolta, hogy felakasztják.

A vatikáni kapcsolat volt a legfontosabb kérdés, ebben azért sem vallott, hogy ellensúlyozza az ellene írt pásztorlevél eredményeit, tagadásával azt akarta elérni, hogy lássák ő gerinces és nem árultt el senkit. Úgy gondolta, hogy vallomása nélkül az ügynek nem lehet nemzetközi hordereje, vagyis a követségeket a hatóság nem tudja kompromittálni. A fogdaügynök arról is beszámolt, hogy Tabódy igyekezett azt a látszatot kelteni, hogy nem

---

¹²⁰¹ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹²⁰² „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹²⁰³ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹²⁰⁴ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 241-242.)

¹²⁰⁵ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)

¹²⁰⁶ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 241-242.)

¹²⁰⁷ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 28. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 252-255. gépi, 256-259. kézi írás)

¹²⁰⁸ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 27. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 251-252.)

kulcspontra a vallomása. Valójában tudta, hogy döntő jelentőségű a vallomása, mert így csak a francia követségig tudták az ügyet felgöngyölni, a nunciust megmentheti így, ami számára fontos, hogy nem tudtak a Vatikán ellen semmit felhozni. A május 12-án (Ekkor nincsen számozott jegyzőkönyv) Gidáli azt mondta Tabódynak, hogy döntő a vallomása, mikor már majdnem vallani akart.¹²⁰⁹ Tabódy beszámolt arról is, hogy megmutattak (többen is jelen voltak) neki egy fényképkópiát melyben egy jelentése szerepelt, amit ő a bécsi nunciushoz küldött. Kihallgatója azt is kilátásba helyezte, ha nem vall, akár egy évig is kihallgatják.¹²¹⁰ Egyszer azzal is fenyegették, hogy semmilyen eszköztől nem riadnak vissza a vallomás megszerzésért.¹²¹¹ Ezt Tabódy nem hitte el, hogy kínoznák, bízott benne, hogy külföldön botrányt csinálnának akkor, tapasztaltabb annál, hogy ezt elhiggye.¹²¹² Egyébként Tabódy a veréstől nem félt, mert azt bírta, csak attól tartott, hogy valami más eszközt is bevetnek, pl. illanyt vagy egyebet, mert annak az előkészületei törnek meg az idegeket.¹²¹³ Az április 16-án a kihallgatásról azt mondta neki a kihallgató, hogy a vasárnapi volt az utolsó, melyen segíthetett volna magán. (A fogvatartás alatt csak hétköznapi jegyzőkönyveket találunk, hétvégén nincsen számozott jegyzőkönyv.)¹²¹⁴ Előfordult, hogy azon morfondírozott, hogy több kihallgatáson a külföldi kapcsolatáról nem kérdezték¹²¹⁵ (A kihallgatók taktikai repertoárjába beletartozott, hogy a sorozatos kihallgatások után egy ideig nem hívták a vádlottat kihallgatni, ezzel azt is akarták sugalmazni, hogy már nincsenek szükség rá, mindent tudnak.)

A vallomása kicsikarása érdekében azzal is fenyegették, hogy elmeógyógyintézetbe viszik vagy felakasztják. „Kopogó” el próbálta Tabódyval hitetni, hogy Sátoraljaújhelyre viszik, és ott 3-4 hónap múlva megzavarodik, ezért azt tanácsolta neki, hogy ki kell dolgoznia olyan vallomást, hogy a kötélről és a bolondokházától megszabaduljon. A fogdaügynök szerint a társain is segíthetne, valamint a büntetési idejére és a bánásmódra is kihatni a vallomása.¹²¹⁶ Kopogó ellenérveket is felhozott Tabódy megtörése érdekében. Az ő tapasztalata szerint nem érdemes tagadni, hiába tarotta a megtalált másolatokat hamisnak Tabódy, a nemzetközi jog alapján az ünnöj szerint fel lehet azokat használni, ezt más rabok példájával támaszotta alá. Tabódynak

---

¹²⁰⁹ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. május 13. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 337.)

¹²¹⁰ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. február 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 247-248.- 249. kivonat)

¹²¹¹ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 269-270., kivonat 271.)

¹²¹² „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 269-270., kivonat 271.)

¹²¹³ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 272.)

¹²¹⁴ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 298-299.)

¹²¹⁵ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. március 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 272.)

¹²¹⁶ „Kopogó” fogdaügynöki jelentése 1961. május 20.? (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 347.)

azt is tanácsolata, hogy időhúzás nem helyes, mert saját magát teszi nevetségessé, hogy olyan dolgot, amit a bíróság hitelesnek lát, tagad. Az volt a véleménye erről, hogy mindenki meg fogja vetni. „Kopogó” megpróbált Tabódyban lelkiismeretfurdalát ébreszteni azáltal, hogy tagadásával ki akart bújni a felelősség alól, az egészet társaira akarja hárítani. Azt a véleményt közvetítette Tabódy felé, hogy társain csak a beismerő vallomása segíthetne. A jelentés szerint Tabódy erre elkezdett sírni, majd igazat adott „Kopogónak”, ugyan is nagygyon féltette társait. Ezt a fogdaügnök ki is emelte jelentéseiben, újabb tanácsot adva a vizsgálóknak, hogy szerinte a társakon keresztül lehet Tabódyt vallomásta bírni.¹²¹⁷

Tabódy mégsem vallott, az ügynök jelentése szerint, azért, mert csak így marad meg a becsülete és továbbra is megvédi az egyházat.¹²¹⁸ Azt is bekerült az iratokba, hogy ha eddig kitartott, már nem fog megtörni, a nunciust nem árulja el.¹²¹⁹

9.6. Az állambiztonsági összefoglalók és a bizonyítékok rendezése

Könczöl először március 3-án jelentésben összefoglalta a kihallgatás eredményeit.¹²²⁰ Megállapította, hogy Endrey utasítására Tabódy szervezte a kizárt kispapok számára az oktatást, a vizsgáztatást és pappá szentelést. Az anyagi segélyezést, a Vatikánhoz való feltétlen hűséget, papi békemozgalom bomlasztását, a rendszer megváltoztatását és a brosrák terjesztését is felrótták Tabódyék számlájára. A vatikáni elismerés, az áldás és a segélyül kapott 100000 Ft is megjelent. (A vatikáni kapcsolat módja ekkor még ismeretlen volt számukra. Tabódy és Rédly a zárkatársaknak elárulták az egyik nyugati követséget, kihallgatáskor azonban tagadták ezt.) Feladatuknak vélték, hogy csökkentsék a párt és más tömegszervek tömegekre gyakorolt hatását, de tagadták a népi demokratikus rendszer megdöntésének célját. Tabódy volt a vezetője a szervezkedésnek, kapcsolatban volt Rózsavölgyi és Emődi regnumos és Mócsy jezsuita papokkal.

A lefoglalt bizonyítékokat (vizsgák és szentelések dokumentumai, körlevelek, pápai áldás¹²²¹, regiszteres füzet) összesítve, úgy vélték a belügyi szervek, hogy megerősítették a vádat. Célként tűzték ki, hogy bizonyítsák a vatikáni kapcsolatot és Tabódy hűtlenségét.

---

¹²¹⁷ „Kopogó” fogdaügnöki jelentése 1961. május 12. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 338-339.)

¹²¹⁸ „Kopogó” fogdaügnöki jelentése 1961. május 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 341., 342. gépi)

¹²¹⁹ „Kopogó” fogdaügnöki jelentése 1961. május 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 343. kézi, 344. gépi)

¹²²⁰ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 58-61. Könczöl és a Mérő Károly

¹²²¹ Ld 24. melléklet.

Az 1961. március 27-én,¹²²² és áprilisi 1-jén,¹²²³ valamint április 6-án¹²²⁴ kiadott állambiztonsági javaslatokban megerősítették a korábbi Endrey Mihály püspökre utaló letartóztatási szándékot a szentelések, az illegális hierarchia kiépítése, a külföldi kapcsolat és Rózsavölgyi püspökké szentelése miatt. A szervezet konkrét irányítójának Tabódyt jelölték ki.

Könczöl április 11-i jelentésében¹²²⁵ összefoglalta a nyomozás addigi eredményét, amiben megjelent azt is, hogy az egyházi hierarchia kiépítését tűzték ki célul (Halász Ferenc Piusz, Takács József, Bellon Gellért, Póka György¹²²⁶) Javaslatukat a Vatikánhoz továbbították a bécsi nuncius útján (Halász és Takács püspökké szenteltetése). Kiderítették, hogy Tabódy külföldi kapcsolatát a francia követségen keresztül hajtotta végté (Ezt Rédy Elemér vallomására, de egy ekkor először említett adat szerint a francia követségről operatív úton beszerezett a szeminaristák helyzetéről foglalkozó német nyelvű írás alapján) Endrey¹²²⁷ letartóztatását és Tabódy hűtlenségének bizonyítását továbbra is a célok között volt. Gidáli május 15-én összegezte a BM II/B osztálya által összeállított jelentést.¹²²⁸ A jelentés összefoglalja Tabódy szervező munkáját¹²²⁹ a kispapok tanításában és pappá szentelésében és az összejövetelek során. Kiemelte, hogy személyesen tájékoztatta Endrey Mihály és Shvoy püspököket.¹²³⁰ Az anyagi támogatást egyháziaktól, hívőktől és külföldi összeköttetésekből szerezte.¹²³¹ A papi békemozgalom bomlasztása is cél volt, ahogy püspökszenteléseket terveztek¹²³² Ekkor már azzal vádolták Tabódyt és társait, hogy céljuk egy rendszerváltásra való felkészülés volt, amit a keresztényszocializmus elvei szerint képzeltek el.¹²³³

A jelentés már részletesen beszámolt Tabódy vatikáni kapcsolatáról, amiben Kargné és Andrassy Ilona segítette a francia követségen keresztül a bécsi nunciust és ezzel Endrey

---

¹²²² ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédy és társai 64-65.

¹²²³ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédy és társai 66. Könczöl

¹²²⁴ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédy és társai 67-69.

¹²²⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédy és társai 70-73.

¹²²⁶ Póka György (1916-1987) 1939-ben szentelték pappá, 1946-tól püspöki titkár, plébános Várgesztesen, Bön és Csepregen, 1978-tól Győri Püspöki Papnevelő Intézet rektora. szombathelyi segédpüspök (1982-1987)

¹²²⁷ ÁBTL 3.1.5. O-12302/2. Endrey Mihály 151-164. Keresztúry főhadnagy Endrey ügyében javaslata tartalmazza, hogy ő a vezető a klerikális illegális szervezkedésnek (ld. Tabódy augusztus 3. III/e), és Tabódy február 13-i vallomása (Zadravec végrehajtja Endrey felkérést a szentelést illetően), az anyagi támogatásról a március 13. és a február 13-i vallomása, Rózsavölgyi 1960. december 16-i vallomása, Rózsavölgyi püspökké szenteléséről 1961. január 30-i vallomása. az Anuario Pontificioban 1960-ban akadályoztatva, 1961-ben már nincsen jelölve. Összeségében javasolták őrizetbe vételét.

¹²²⁸ BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 50-52.

¹²²⁹ Tabódy beismerő vallomása, Rédy és Rózsavölgyi vallomásai és házkutatás során lefoglalt okmányok alapján

¹²³⁰ Tabódy beismerő vallomása, Rédy, Emödi, Lénárd, Halász Ferenc, Hrotkó és Adriányi vallomásai alapján

¹²³¹ Tabódy részben beismerő vallomása, Rédy, Tímár Ágnes, Lénárd Ödön, Nagy Imre, Hrotkó Géza vallomásai, Rédy lakásán tartott házkutatás során lefoglalt kimutatás alapján

¹²³² Tabódy beismerő és Rédy, Hrotkó vallomásai alapján

¹²³³ Tabódy részben beismerő vallomás, Rédy és Hrotkó vallomásai alapján

Mihályt is befolyásolták¹²³⁴ 1960 elejétől 5 vagy 6 titkos jelentés küldtek ki a bécsi nunciushoz a kispapok szervezkedéséről, az ÁEH tevékenységéről, valamint ellenséges hangnemben tüntették fel a magyar kormányzati intézkedéseit a magyar katolikus egyházzal szemben.¹²³⁵ Megszervezte az anyagi támogatást a bécsi nunciustól, 1960 végén két részletben 20.000 forintot kapott¹²³⁶ Megállapították, hogy Tabódy szerepét a szervezkedésben bizonyítottan vélik, a hűtlenségben lévő szerepén még tovább kell dolgozniuk, tekintettel, hogy a fogdahálózati úton szerzett adatok alapján feltehető, hogy Tabódy és társai nemcsak a francia, hanem az olasz követséggel is kapcsolatban álltak.

Tabódy kihallgatásainak lezárását, az összefoglaló jegyzőkönyvet 1961. május 22-én állították ki. Ebben a szeminaristák tanulmányainak szervezéséről, a vizsgáztatásokról és a papszentelésekről kellett ismét vallania. Könczöl ekkor összegezte a Tabódyval szembeni korábbi bizonyítékokat,¹²³⁷ de bekerült még az albérleti tulajdonosának Döbrössy Károlynénak az írógépe, az elkészült írás-¹²³⁸ és elmeszakérői vélemény,¹²³⁹ valamint egy fotófelvétel 2000 Ft-ról,¹²⁴⁰ amit megtaláltak a lakásán,¹²⁴¹ majd szembesítette Tabódyt velük.

Először a vizsgákkal kapcsolatos kimutatások kerültek elő,¹²⁴² (Rédly lakásán találták meg) amire a vizsgákat írták fel, majd az ÁEH elnökének levelével¹²⁴³, mely illegálisnak nevezte a

---

¹²³⁴ Karg György és Andrassy Ilona vallomásai alapján, Tabódy tájékoztatta Endreyt, de tagadta, hogy ez valóban megtörtént.

¹²³⁵ Kargné és Andrassy Ilona vallomásai, valamint a francia követség útján a bécsi pápai nunciushoz kiküldött két jelentés titkos úton megszerzett fotómásolata alapján.

¹²³⁶ (Kargné, Andrassy Ilona Rédly, Rózsavölgyi vallomásai alapján, Tabódy tájékoztatta erről Rédlyt és Rózsavölgyit, de tagadta, hogy ez valóban megtörtént volna.)

¹²³⁷ Pénzügyi kimutatások, pappá szentelési iratok, a Tabódy géppel írt levele a szemináriumból kizártak ügyében való állásfoglalása, az ÁEH elnökének levele, regiszteres füzet, a lefoglalt írógép írásszakértői vélemény, elmeszakértői vélemény, fotófelvétel 2000 Ft-ról, amint megtaláltak a lakásán., az 1958-as bírósági ítélete, (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 304-305.)

¹²³⁸ ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 216-218. A május 15-i határozatban Tabódy írásait akarták megvizsgálni a regiszteres füzet, a kimutatások és szentelési iratokon talált írással. Az írógéppel írt állásfoglalást pedig a házkutatás során lefoglalt írógéppel akarták összehasonlítani. Az írásszakértői vélemény (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 417-425.) megállapította, ezek Tabódy írásai. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 306-307.)

¹²³⁹ A vizsgálat lényege az volt, hogy Tabódy képes-e felfogni cselekedete társadalmi veszélyességét. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 213. és BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 426.). (BFL XXV. f. 4. e. 9221/1961. 428-429.)

¹²⁴⁰ Ld. 17. melléklet.

¹²⁴¹ BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 430-438.

¹²⁴² *4 db negyed és 4 db félíves lapon a vizsgát tett személyek nevei, és az egyes vizsgaeredmények*” (BFL XXV. f. 4. e. 9221/1961. 318-326. eredeti iratok) és fotómásolatok, amelyeket Rédly Elemér szüleinek padlásán találtak meg. és (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. 365a-384. 366-380 fotómásolat, melyeknek hátulján Rédly vallomása, hogy ő készítette el két példányban az egyházmegye vezetőihez.

¹²⁴³ Az ÁEH elnökének 1960. november 22-i levele, amit Grósz érsekhez küldött. Ebben emlékezteti Grószra, hogy csak azoknak a szemináriumi visszavételéhez járul hozzá, akiket 1960. szeptember 16-án megnevezett az érsek, valamint a titkos szentelések miatt felmerült a papszentelések állami engedélyhez kötése. A következő 16 főről volt szó: Kerekes András, Galgóczi László, Kerekes István, Ruzsina Vilmos, Kiss László, Buvári Imre, Bajzath Ferenc, Pályi László, Kozma György, Kovács Jenő Sz. Tóth Imre, Lándorfi Tamás, Szonner Ernő, Madari Péter, Barcza Barna, Kotlai Ernő, valamint december 10-én engedélyezték Pápai Lajos, Szerenka Miklós, Takács János

papszenteléseket. A levelet Tabódy Döbrössy Károlyné írógépén másolta át és Ruzsina Vilmos lakásán olvasta fel, hogy a kispapoknak bizonyítsa nem várhatnak kedvező sorsot az államtól.

A dokumentumok harmadik csoportja a magyar¹²⁴⁴, illetve latin nyelvű írások¹²⁴⁵ voltak, melyek tartalmazták az egyházi engedélyeket Endrey aláírásával a papszenteléssel kapcsolatban.¹²⁴⁶

A negyedik anyag Rédly házkutatásán került elő az a 11 pontból álló írás, mely a kispapoknak írt tájékoztatás volt.¹²⁴⁷ Ennek az utolsó pontjával az volt a céljuk, hogy a papi békemozgalmat bomlasszák, és ha a magyar egyház a Vatikántól való elszakadása esetén, akkor ők a Vatikánhoz való hűséget megtartanák. Valamint reméltek egy nagyobb háborút vagy az 1956-éhoz hasonló belső megmozdulást, aminek következtében rendszerváltás menne végbe. (Ezt Könczöl kiegészítette Rédly, Hrotkó és Nagy Imre vallomásaival.) Itt Nagy Imrét¹²⁴⁸ idézte, aki szerint egy keresztény szocialista rendet próbáltak elképzelni, többpártrendszerrel és magántulajdonnal.

A következő dokumentum az un. regiszteres füzet¹²⁴⁹ volt. Tabódy ezzel kapcsolatban azt vallotta, hogy gyűjtötte a békemozgalomhoz tartozók névsorát, egy részük erkölcstelen életet élt, más részük pedig állítása szerint ügynöki tevékenységet látott el. A békemozgalmat az egyházzal szemben állónak tekintették.

Az egyházi hierarchia kiépítésére is tettek kísérletet, de Tabódy felajánlását, miszerint segített

---

és Pálinkás Imre visszavételét. Akik az ÁEH engedélye nélkül visszatértek, azoknak el kellett hagyniuk a szemináriumot. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 389-392. és BFL XXV.4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 431-432. fotómásolat)

¹²⁴⁴ Somogyi Sándor (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 313.), valamint Horváth József, Kelényi Tibor, Kiss Dénes, Nikovitz Antal, Nyiredy István, Takács János, Virágh József (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 311.), iratai, amelyben Endrey kéri a felszentelésüket. A már diakónusok pappá szentelésre való felkérése szintén Endrey Zadraveczhez írt levelében (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 315.: „*Kegyelmes Püspök Atya! Szeretettel kérem szíveskedjék az alább megnevezett szerepapokat áldozópappá felszentelni: titulo S.Maria Eccl. Romanae Adriányi Gábor, Bán Zoltán, Juhász József, Lőrincz Sándor, Medveczky Lajos, Orbán János, Rózsa István, Szakál Antal és Tóth László. Bp., 1960.márc. 20. Endrey Mihály) Ezekon Tabódy május 22-i vallomása is szerepelt a hátlapján: „A fotómásolat azon írásból készült és azzal megegyezik, amit Rózsavölgyi Lászlóhoz én juttattam el és dr. Endrey Mihályhoz való továbbítás és aláírás végett. Ezt aláírva továbbítottam személyesen Zadravecz István püspökhöz, aki annak alapján vállalta az írásban érintett személyek pappá szentelését. Bp., 1961.05.22.”*

¹²⁴⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István: Adriányi Gábor (327-328.), Bohán Adalbert (329-334.), Rózsa István (335-336.), Tóth László (337-338.), Szakál Antal (339-340.), Medveczky Lajos (341-342.), Orbán János (343-344.), Bán Zoltán (345-346.), Lőrincz Sándor (347-348.), Takács János (351-358.), Horváth József (359-362.), Nikovitz Antal (363-364.), Kelényi Tibor (367-370.), Nyiredy István (371-374.), Virágh József (375-378.), Kiss Dénes (379-383.)

¹²⁴⁶ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 327-382. 385-425.

¹²⁴⁷ Ez a szemináriumba való visszavételről való állásfoglalásuk és feltételük volt, Tabódy szövegezte és adta Rédlynek, hogy a vele kapcsolatban állóknak eljuttassa 1960 őszén. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 386-387.) ld 21. melléklet

¹²⁴⁸ Nagy Imre 4. kihallgatása: 1961. március 27. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 196-199.)

¹²⁴⁹ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 392-414. Ld. 28-29. melléklet

volna Bellon Gellértet püspökké szentelni, Bellon elutasította¹²⁵⁰. Tabódy Endreynek, Shvoynak és Zadravecnek is beszámolt erről a tevékenységükről. Azt beismerte ugyan, hogy Endreynek és Shvoynak is tett olyan kijelentést, hogy a Vatikánnal a bécsi nuncius és az egyik budapesti nagykövetség útján kapcsolatba lépett, de ezt csak az ő kitalációjának nevezte, hogy pressziót alkalmazzon a püspökökön, a valóságban nem volt kapcsolata a Vatikánnal. A külföldről kapott pénzt Rédly¹²⁵¹, Kargné,¹²⁵² Cséry Miklósné¹²⁵³ és Rózsavölgyi László¹²⁵⁴ vallomása ellenére is tagadta, azt is saját kitalációjának tulajdonította, a pénzt adományokból gyűjtötte össze, az összesítést¹²⁵⁵ csak a maga javára írta. Tabódy Könczöl utolsó felszólításra sem.¹²⁵⁶tett vallomást, hogy Karg Györgyné, Andrassy Ilona és Cséry Miklósné segítségével milyen pénzek érkeztek a bécsi nunciustól a francia és az olasz követség segítségével.

Május 22-én még aznap megtartották a főügyészségi kihallgatást Kelemen Géza ügyész felügyelete alatt.¹²⁵⁷ Vallomásában Tabódy elismerte, hogy a kizárt kispapok tanulását, vizsgáztatását és 17-ük felszentelését megszervezte, egyházilag szabályosan. A kispapok elégedetlenek voltak az ügyükkel, ezért vállalta fel a szentelést. Beszélgettek egymás között a rendszerváltásról, de nem úgy, mintha bármit is tudnának tenni, valamint arról, hogy rendszerváltás esetén milyen lehetőség lehetne. Tagadta, hogy Kargné és Andrassy Ilona segítségével külföldi kapcsolat jött volna létre, tagadta a jelentéseket, s hogy pénzt kapott külföldről. Lénárd és Emődi tartott lelkigyakorlatot a kispapoknak, a tagadását lelkiismereti okból csinálta.

A vádiratban¹²⁵⁸ (1961.május 25-én készült el), amit Götz János főügyész írt alá, a népi demokratikus államrend megdöntése és a hűtlenség szerepelt. A vádpontokban fontos szerepet

---

¹²⁵⁰ Bellon Gellértet Hrotkó Géza kereste fel, miszerint Tabódy segített volna elintézni Bellon püspökké való szentelését. (Ezt Hrotkó Géza megerősítette személyes közlésben 2012-ben)

¹²⁵¹ Tabódy ezt csak azért mondta Rédlynak a külföldi kapcsolatot, mert így tudta meggyőzni Rédlyt. Rédly Elemér 13. kihallgatása: (1961. március 6. BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 220-228.)

¹²⁵² Itt Karg Györgyné 2-3.kihallgatásából idézett Könczöl miszerint Tabódy a titkos jelentéseket megírta és utasítást adott a továbbításra. *tagadta, hogy lett volna külföldi* kapcsolat. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 812-820.)

¹²⁵³ Az olasz követség felé írt leveleket idézett, amit tagadott Tabódy. Cséry Miklósné 1. kihallgatása: (1961. május 16. BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.)

¹²⁵⁴ Rózsavölgyi László 1961. május 8-án megtartott kihallgatása (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 201-202.)

¹²⁵⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 384. ld. 27. melléklet

¹²⁵⁶ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 189-198.

¹²⁵⁷ BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 27-28.

¹²⁵⁸ ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 375-378, Tabódy bírósági irataiban (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 856-860.) és Tabódy ügyészségi anyagához (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 3-6.) csatolták. Ebben még a tanúk között Nagy Imre szerepelt, a Fővárosi Bíróság június 14-i iratában (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 873.) Nagy Imre már nem szerepel, ahogy a bírósági tárgyaláson sem, de Kölley György lett a hatodik tanú. Valószínűleg a 14-i kihallgatási eredményezte ezt.

kapott, hogy egy új rend kialakítását tűzték ki célul keresztényszocialista pártok vezetésével,¹²⁵⁹ az illegális papszentelés Endrey segítségével,¹²⁶⁰ az papi békemozgalom bomlasztása,¹²⁶¹ az pénzügyi segítség,¹²⁶² a francia követséggel való kapcsolat,¹²⁶³ külföldi jelentések,¹²⁶⁴ a bécsi nuncius anyagi támogatása¹²⁶⁵.

Tabódy az ügyvédjével való találkozása alapján pedig felkészült vádlottként a tárgyalásra.¹²⁶⁶ (A szervezkedés büntetőben, bár hárman tettek rá terhelő vallomást, nem tud védekezni, bár a bűncselekményt nem követte el. A hűtlenség ügyében továbbra is tagadni fog, még akkor is, ha felakasztják.) Védője (aki megpróbálta rábeszélni, hogy tegyen beismerő vallomást)¹²⁶⁷ figyelmét felhívta, hogy a tárgyalásom keveset beszéljen, mert ő Istentől kapott utasítás szerint tagad mindent, bár cselekménye nem bizonyított.

Június 7-re már összegezték Tabódy társainak vallomásait is, miszerint Rédly a seminaristák szervezéséről és a külföldi támogatásról, Andrassy Ilona és Kargné a bécsi nunciusnak küldött jelentésekről és az onnan érkező anyagi támogatásról, Nagy Imre és Hrotkó Géza pedig a békemozgalom bomlasztásáról, rendszerváltozásról, illegális egyházzól való beszélgetésről tett vallomást. Végül a társaktól leválasztották („elkülönítették”) az ügyét, hiszen úgy ítélték meg a nyomozás során, hogy a hűtlenség büntetőt is elkövette.¹²⁶⁸

Tabódy bírósági anyagához beismerő vallomásként csatolták Rózsavölgy László önvallomását és kihallgatási jegyzőkönyvét.¹²⁶⁹ Rédly Elemér¹²⁷⁰ hét, Hrotkó Géza¹²⁷¹, Nagy

---

¹²⁵⁹ Rédly, Hrotkó vallomása

¹²⁶⁰ Rédly, Rózsavölgy vallomása, lefoglalt okiratok)

¹²⁶¹ Tabódy beismerő, Rédly, Hrotkó, Lénárd, Emődi, Halász, Hrotkó és Adriányi vallomásai

¹²⁶² Tabódy részben beismerő, Rédly, Tímár, Nagy Imre, Hrotkó, Lénárd, Rédly lakásán talált segélyezési kimutatás

¹²⁶³ Kargné és Andrassy Ilona vallomása

¹²⁶⁴ Kargné és Andrassy Ilona vallomása, két fotó másolat a jelentésről

¹²⁶⁵ Kargné, Andrassy Ilona, Rédly, Rózsavölgyi vallomása

¹²⁶⁶ Mérő Károly alezredes jelentés 1961. június 2-án. (ÁBTL 3.1.9. V-146786/3. Rédly és társai 271.)

¹²⁶⁷ Holló Ottó ügyvéd (1903-1977) volt a kirendelt védője Tabódynak

¹²⁶⁸ Határozat Tabódy ügyének elkülönítésére 1961. június 7. (Könczöl István) ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 210

¹²⁶⁹ Rózsavölgyi László önvallomása és kihallgatási jegyzőkönyve (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 199-200. és 201-202.)

¹²⁷⁰ Tabódy bírósági anyagához csatolták a 8. (február 18.), a 9. (február 24.), a 10. (február 25.), a 12. (március 3.), a 13. (március 6.), a 19. (április 6.) és a 21. (április 11.) kihallgatási jegyzőkönyvet BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 203-236.

¹²⁷¹ Tabódy bírósági anyagához csatolták az 1. (március 22.), a 2. (március 23.), a 3. (március 24.), a 4. (március 27.) és az 5. (március 31.) kihallgatási jegyzőkönyvet (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 256-286.)

Imre¹²⁷² három-három, Kargné¹²⁷³, Andrassy Ilona¹²⁷⁴ és Csérnyé¹²⁷⁵ egy-egy kihallgatási jegyzőkönyvét. Az ügyészégi iratok közé¹²⁷⁶ belekerült Kargné¹²⁷⁷ és Kölley György tanúkihallgatási jegyzőkönyve is,¹²⁷⁸ valamint felkészültek arra, hogy Tabódy tagadni fogja a szervezkedés és a hűtlenség vádját a tárgyaláson¹²⁷⁹, összegzésképpen pedig elkészítettek egy összefoglaló ábrát¹²⁸⁰ a seminaristák ügyéről, ami Tabódy vezető szerepét mutatta (más egyházi kapcsolatokat is jól láthatóan feltüntettek, amiben a szervezkedés összetettségét hangsúlyozták).

9.7. Tárgyalás a Budapesti Főváros Bíróságán, majd a Legfelsőbb Bíróságán

*„Megúszhattam volna két-három évvel. és már rég érsek lehetnék valahol – ha hajlandó vagyok a besúgásra. Hiszen világraszóló pert lehetett volna rendezni az ügyből; benne volt a bécsi nuncius, aki a pénzt küldte, bíborosok, hercegek, akik a pápa felé közvetítettek, és ezeket a neveket csak én ismertem.”*¹²⁸¹

A tárgyalásra 1961. június 15-én került sor. A tanács elnöke Bimbó István,¹²⁸² az ülnökök

---

¹²⁷² Tabódy bírósági anyagához csatolták az 1. (március 22.), a 2. (március 23.) és a 3. (március 23.) kihallgatási jegyzőkönyvet. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 237-255.)

¹²⁷³ Tabódy bírósági anyagához csatolták a 7. kihallgatási (május 23. BFL XXV. f. 4. e. 9221/1961. 287-292.), és az összefoglaló jegyzőkönyvet (május 31. BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 965-974.), A 7. kihallgatási jegyzőkönyvet Tabódy ügyészégi anyagához (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 39-44.) csatolták.

¹²⁷⁴ Tabódy bírósági anyagához csatolták a 3. jegyzőkönyvet (május 19. BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 293-297., és a 4. (május. 27. BFL XXV. 4. e. 9221/1961. Tabódy István 957-959), valamint az összefoglaló jegyzőkönyvet (június 6. BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 947-951.)

¹²⁷⁵ Tabódy anyagához is csatolták Az 1.(május 16.) BFL XXV. 4. f. 9221/1961 Tabódy István 298-300., a 2. (május 27.) jegyzőkönyvet. BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 952-956. és az összefoglalót (június 5.) BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 960-964.

¹²⁷⁶ Az ügyészégi iratban (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István) található a vádirat (3-6.), a végindítvány (7- ezt Kelemen Géza írta alá 1961. június 19-én), Tabódy legfelsőbb bírósági ítélete (20-24.), az ügyészégi kihallgatási jegyzőkönyv (26-27.), Tabódy május 22-én készült összefoglaló jegyzőkönyve (29-38.), Gidáli Gábor 1961. június 15-i jelentése (50-52.), Döbrössy Károlyné írógépe visszaadásáról szóló augusztusi végzés (56-57.) valamint a bírósági tárgyalási jegyzék (64-65.).

¹²⁷⁷ Karg Györgyné 7.kihallgatási jegyzőkönyve 1961. május 23. (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 39-44.)

¹²⁷⁸ Kölley György tanúkihallgatási jegyzőkönyv: 1961. június 14. (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 46-49.)

¹²⁷⁹ Könczöl jelentése 1961. június 2-án (XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 53-54.)

¹²⁸⁰ BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 55. Ld 31. melléklet

¹²⁸¹ TABÓDY (OHA) 134

¹²⁸² Bimbó István (1917-1971) 1952. január 2.–október 31. között a Budapesti Központi Járásbíróságán járásbíró, 1952. november 1-től az Igazságügyminisztériumban előadó, területi instruktorként a Fővárosi Bíróságán elnökhelyettes 1954. április 26.–1960. október 31. között, ezt követően tanácsvezetőként ítélkezett tovább. 1957 októberének végén a központi jutalomkeretből ő is részesült. 1959-ben a Büntető Kollégium vezetőjének helyettese volt. 1960-ban ügy ítéltek meg, hogy elnökhelyetteseként nem tudja a Büntető Kollégiumot megfelelően irányítani a kevés gyakorlata miatt, az igazságügyi tárca vezetője a Legfelsőbb Bíróságra javasolta áthelyezését. A csekély számú állam ellen elkövetett jelentősebb büntetőügy mellett az élet és a társadalmi tulajdon ellen

Kovács Ernő¹²⁸³ és Schnierer Ferenc,¹²⁸⁴ az ügyészi szerepet Kelemen Géza¹²⁸⁵ kapta.¹²⁸⁶ A tárgyalásra tanúként Rédly Elemér, Hrotkó Géza, Karg Györgyné, Andrassy Ilona, Cséry Miklósné és Kölley György volt hivatalos. Nagy Imre kimaradt a tanúk közül, helyette Kölley György került be.

Tabódy az életrajzának említésekor kifogásolta, hogy nem kémkedésért került közbiztonsági őrizetbe, hanem külföldi lapba küldött újságcikkért. A szemináriumról való kizárására azt felelte, hogy hűségnyilatkozat aláírásának megtagadásáról nem volt szó. Az elnök kérdésére Tabódy hangsúlyozta, hogy az egyházi törvényeket fontosabbnak tartotta az államinál, ha azok keresztezik egymást. Megemlítette, hogy a Horthy-rendszerben is megtagadta egyszer, hogy párbajsegéd legyen

Tabódy a vád elhangzása után nem érezte magát bűnösnek. A hűtlenséget állítása szerint nem követte el, a szervezkedést pedig nem tekintette bűncselekménynek. Tabódy szerint ugyanis mindennemű pappá szentelés hivatalos, legfeljebb az állam tekintheti azt illegálisnak.¹²⁸⁷

A kispapokat azért szervezte, hogy megtartsák hivatásukat. Azért ő lett a vezető, mert ő volt a legidősebb és hozzá jöttek a többiek. Anyagi támogatást folyamatosan adott a kispapoknak, ezt nem beszélte meg senkivel. Endreyt 1959 júliusában tájékoztatta a kispapképzésekről, aki 1960 februárjában hozzájárult a pappá szentelésekhez, egyébként Endrey többször lemondta a szentelést. Tabódy szerint mindennemű pappá szentelés hivatalos, legfeljebb az állam tekintheti azt illegálisnak.¹²⁸⁸

Az elnök sorba felmutatta neki a már összegyűjtött bizonyítékokat (Endrey aláírásával ellátott papírokat, a 11 pontot tartalmazó gépelt írását, az ÁEH elnökének levelét, a regiszteres füzetet¹²⁸⁹). Tabódy az ÁEH levéllel kapcsolatban megjegyezte, hogy Grósz kifogásoló körleveléről nem tudott, a békepapok névsorát azért írta össze, hogy saját magát ellenőrizze, s a névsor nem végleges, mert csak két hónapig vezette.¹²⁹⁰ Arra a vádra, hogy az oktatókkal

---

elkövetett büntetőperekben is ítélezett, emellett számos kerületi büntetőperben is kirendelték. Az 1956-os megtorláshoz köthetően egy halálos ítéletet hozott.

¹²⁸³ Kovács Ernő (1898-1967) 9 halálos ítélet meghozatalában tevékenykedett.

¹²⁸⁴ Schnierer Ferenc (1895-1968) pályafutása alatt 23 halálos ítélet meghozatalában tevékenykedett.

¹²⁸⁵ Kelemen Géza (1928-1985) 13 halálos ítélet meghozatalához volt köze.

¹²⁸⁶ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922. és ÁBTL 3.1.9.V-146883. Tabódy István 379-406.

¹²⁸⁷ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 896-898.

¹²⁸⁸ Tabódy később elmondta, hogy ő elsősorban végig tagadott, arra ment ki, hogy a törvénytelenéget ők követték el vele szemben, abból indult ki, hogy nem tiltja semmiféle állami törvény, hogy teológiát tanuljon valaki, a papszentelést sem tiltotta, és nevetséges volt kémkedéssel perbe fogni őt. A papi tevékenységet elmondta, de semmiféle presszióra nem vallotta be, hogyan érintkezik külfölddel. Felkínálták bármit, amit kért, egyházi fősőbb rangtól bármit. TABÓDY (OHA) ?

¹²⁸⁹ 28., 29. melléklet

¹²⁹⁰ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

politikai megbeszélést tartott még Rédly és Hrotkó megállapításaira is tagadott. A rendszer végéről tett kijelentését isten kinyilatkoztatásnak vélte. Tabódy tagadta, hogy azt vallomásban mondta volna, hogy a rendszer háborúval fog végződni. Az egyházi szervezkedést azért tartotta fontosnak, hogy a Vatikánhoz hű egyház alakuljon egy esetleges egyházszakadás esetén.¹²⁹¹ A politikai előadást végig tagadta, a Keresztényszocializmust és a Keresztény Frontot is. Tagadta, hogy valaha járt volna Izbégen, főleg nem akkor, amikor Shvoy volt a korelnök. Arra a kérdésre, hogy a fogdában verték volna, vagy pressziót gyakoroltak volna rá, nemmel felelt.

Shvoynak 1960 júniusában számolt be Rogács püspök panaszkodása miatt, de minden mást tagadott, ami Shvoyjal kapcsolatos. A Vatikántól kapott pénzt tagadta, csak a nagyobb tekintély miatt terjesztette ezt. Rédly vallomását csak következtetésnek vélte, meghazudtolta Kargné állítását is, hogy jelentéseket küldött volna. A zokniban megtalált 2000 forintot saját pénzének vallotta, amit újmiséjére kapott vadonatúj pénztárcában, a másik részét megtakarította.¹²⁹²

Először Hrotkó Gézát hívták be, aki az illegális szervezésről és az esetleges szakadásról beszélt, majd Tabódy rendszerellenes nyilatkozatairól kérdezték. Hrotkó elmondta, hogy többször beszélgettek, de Tabódy nem akart háborút. Kifogásolta, hogy a jegyzőkönyv tendenciózus és nem szó szerinti, de tartalmilag helyes. Nyelvezetét éleesebbnek és félreérthetőbbnek nevezte. Elmondta azt is, hogy a kommunistákkal nem lehet együttműködni. Tabódy még az éles fogalmazást is elfogadta (demokratikus rendszert létében erősíti), szerinte istenfélő és istentagadó ember között nem lehet kompromisszum. Ellentmondás közöttük a brosúrák terjesztésében volt. Tabódy tagadta, Hrotkó szerint Tabódy tudott róluk. Shvoy tájékoztatásáról is vallottak, Tabódy szerint a püspök, nem szólt bele, tudomásul vette. Hrotkó elmondta, hogy Tabódy nem kényszerített senkit sem a szeminaristák közül az aláírás megtagadására, mert akkor már nem volt bent.¹²⁹³

Rédly Elemér volt a következő tanú. Rédly elmondta, hogy Tabódynak ő volt a helyettese már a szemináriumban is, és kint is. Rédly is panasolta, hogy a jegyzőkönyv nem szó szerint tartalmazta a vallomását. Nem húzatta ki, mert amikor korábban ki akart valamit húzatni, faggatták miért változtatott. Rédly elmondta, hogy Papp Kálmánt ő értesítette a szentelésekről. Endrey engedélyét csak Tabódytól hallotta, az írást csak a rendőrségen látta. A pénzt Tabódy a bécsi nunciustól kapta valamelyik követségen keresztül. Tabódy ezt is tagadta, csak célzásokat ejtett el, amit Rédly is bizonyított. Rédly meg akarta változtatni a véleményét a rendőrségi „jegyzőkönyvhöz képest ebben az esetben. Rédly azt mondta, hogy a külföldi breviáriumok

---

¹²⁹¹BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

¹²⁹²BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

¹²⁹³BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

alapján gondolt a külföldi pénzre. Rédly emlékezett arra is, hogy Tabódy említette, hogy probléma volt az átváltással is, Tabódy ezt tréfaként említette. Rédly újból hiányolta, hogy nincs benne az a jegyzőkönyvben, hogy nem biztos a külföldi pénzt illetően. A szembesítésük eredménytelen volt.¹²⁹⁴

Majd Kargné vallomása következett. (A bíróságon szembesítették Kargnéval, aki Kargné bezámolt a tevékenységéről, de Tabódy akkor is tagadott, ekkor viszont sírni kezdett Kargné.¹²⁹⁵) Elmondta, hogy Tabódy kereste meg, aki a kispapoknak kért segélyt. A francia követné segített neki, ő adott először 40.000 forintot, és felvette a bécsi nunciussal a kapcsolatot. Ezután írta meg Tabódy a jelentéseket, melyben a kispapok kizárásának körülményeit, helyzetüket írták le, és anyagi segítséget is kértek, valamint az ÁEH működéséről is beszámoltak. Ezután Kargné Csérynéen keresztül az olasz követ feleségével is küldött üzeneteket, egészen 1960 októberéig, áthelyezésükig. A pénz egy olasz követségi dolgozó¹²⁹⁶ adta át neki. A pénzt részletekben adta át Tabódynak, hogy ne költsön annyit. Írásos választ nem kaptak, csak szóbelit, hogy cselekedjenek lelkiismeretük szerint. 1960 őszén kapcsolódott be Andrassy Ilona, aki a francia követséggel volt kapcsolatban. Összesen kb 120000 forint érkezett. Tabódy a lebukás veszélye miatt, arra kérte őket, hogy értesítsék a nunciust, keltsen minél nagyobb visszhangot a történetekre a közvéleményen keresztül, emelje fel a Vatikán a szavát. Tabódy letartóztatása után kétszer küldtek tájékoztatást, Nyugaton azt híresztelték, hogy 3000 papot tartóztattak le, ők is már ezret írtak a jelentésben. Az utolsó jelentést május 2-án írták. Tabódy tagadta Kargné vallomását. Kargné elmondta még azt is, hogy nem írt semmit Tabódy beleegyezése nélkül.¹²⁹⁷

Cséryné vallotta, hogy Kargnétól kapott leveleket, melyet közvetített Franconének aki rokona volt. A kapott pénzt pedig továbbította Kargnénak. Tabódy ezt elfogadta, mert rá nem mondott terhelőt.¹²⁹⁸

Andrassy Ilona elmondta, hogy 1960 őszén került bele az ügybe, üzeneteket ő adott át a francia követ feleségének, ami a bécsi nunciushoz ment. Ő is írt jelentéseket Kargnéval. Tabódy tagadta, hogy üzenetet írtak volna és hogy pénzt kaptak. A Vatikántól kapott pénzt itt is tagadta, állítása szerint csak a nagyobb tekintély miatt terjesztette el.

Kölley György először az izbégi összejövetelekkel kapcsolatosan vallott, amelyek 1956 és

---

¹²⁹⁴BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

¹²⁹⁵ TABÓDY (OHA)

¹²⁹⁶ Lendaro Ginórol van szó.

¹²⁹⁷BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

¹²⁹⁸BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

1960 között valósultak meg, ám Tabódy nem volt közöttük. A rendszerváltásról leginkább Tabódy beszélt neki, Tabódy tagadta, hogy rendszerváltásról lett volna szó. Kölley azzal védte a változtatását, hogy öt év találkozóját keverte össze. Shvoyról azt vallotta, hogy királypártiság mellett foglalt állást, amit Tabódy tagadott, arra hivatkozva, hogy már 40 éve ismeri a püspököt.¹²⁹⁹

Tabódy az utolsó szó jogán elmondta, hogy az istenfélő és a kommunista ember nem fér meg egymással, és hogy a kommunista rendszer meg fog dőlni.¹³⁰⁰

A tárgyalás végén az ügyész indítványozta, hogy a bíróság mondja ki Tabódyt bűnösnek a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése és a hűtlenség büntetében. Osztályidegen származása, 1947-es ellenséges cselekményei, büntetett előítélete és a megbánás csekély jelét sem mutató magatartása miatt kérte a büntetési tétel felső határát megközelítő szigorú börtönbüntetés kiszabását. A védő kérte, hogy vegyék figyelembe Tabódy tetteinél a nála feljebb állók befolyásolását. A hűtlenség vádjával szemben felvetette, hogy a kispapok segélyezése nem vonható a büntetési tétel körébe. Két körülményre hívta fel a figyelmet: a nevelésre és a ráhatásra. Kérte a bíróságtól, hogy Tabódy még jóvá tehesse bűnét.¹³⁰¹

A végindítványt a Fővárosi Ügyészség 1961. június 19-én írta meg Kelemen Géza aláírásával, mely szerint bűnösnek mondják Tabódyt a BHÖ. 1. pont /1/ bekezdésébe foglalt népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésének és BHÖ. 37. pont /1/ bekezdése c. alpontjába foglaltakba ütköző és a BHÖ 38. pont /1/ bekezdése első rendelkezésébe felvettek szerint minősülő hűtlenség büntetében. Kéri az Fővárosi Bíróságot, hogy büntesse meg, és pedig a büntetési tétel felső határát megközelítő szigorú börtönbüntetésre, mellékbüntetésül teljes vagyonek kobzásra és egyes állampolgári jogai gyakorlástól való eltiltásra.¹³⁰² Június 19-én az ítélet kihirdetése után Tabódy fellebbezést nyújtott be.¹³⁰³

Tabódyt a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésének büntetében és a hűtlenség büntetében 12 évi börtönre, mint főbüntetésre, valamint teljes vagyonek kobzásra és 10 évre a törvényben meghatározott egyes jogoktól eltiltásra, mint mellékbüntetés ítélték. Tabódy egyik bűncselekmény esetében sem ismerte el bűnösségét,

---

¹²⁹⁹BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 894-922.

¹³⁰⁰BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 918-921.

¹³⁰¹BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 919.

¹³⁰²BFL XXV.60.e. 027/1961. Tabódy István 7.

¹³⁰³BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 923.

célnak csak a kispapok tanítását jelölte meg, és nem az államrend megdöntését.¹³⁰⁴ A bíróság a vádlott védekezését nem fogadta el, mert Rédly és Hrotkó vallomásai is ezt cáfolták. A bíróság nézőpontja szerint a vallási jelleg csak ürügy, a cél a népi demokratikus államrend megdöntése volt. Bizonyítható, hogy beszélt annak végéről a csoportvezetőknek, a föld alatti egyházzól, új társadalmi vezető rétegről, tiltotta az állam támogatását, az állammal együttműködő papságot becsmérelte és árulónak nevezte. Ez az állammal szembeni konok magatartását, gyűlöletet és a rend megdöntését és egy új társadalmi rend felépítést bizonyítja. A tárgyaláson tanúsított magatartása is ezt erősíti, hiszen többször elmondta, hogy a rendszert gyűlöli és nem lesz hosszú életű. Utolsó szó jogán azt jósolta, hogy 1961 novemberében összeomlik a rendszer.

Tabódy a hűtlenséget tagadta, miszerint bármely külföldi követséggel vagy nunciussal kapcsolatba állt volna. Állítása szerint ugyan beszélt Shvoy, Endrey és Rédly előtt erről, de csak azért, hogy a püspökök papokat szenteljenek, Rédly pedig hajtsa végre az utasításokat. Kargné, Andrassy Ilona és Rédly magukat is terhelő őszinte beismerő vallomást tettek a bíróság előtt, különösen Kargné, arról, hogy hogyan beszélték meg Tabódyval a külföldi kapcsolat felvételét. Tabódynak ezekre nem volt érdemleges védekezése. Tabódy volt az egésznek a kezdeményezője, szellemi és gyakorlati irányítója. Tabódy azért követte el a hűtlenséget, mert külföldi szervezetet tájékoztatott és a magyar állam nemzetközi érdekeit sértette.¹³⁰⁵

Az ítéletben felróták neki, hogy az állammal szembeni konok magatartását, gyűlöletét, a rend megdöntését és hogy egy új társadalmi rend felépítést akarta, és a tárgyaláson is többször elmondta, hogy a rendszert gyűlöli és nem lesz hosszú életű.

Az ítélet külön kitért osztályidegen származására, hogy szülei földbirtokosok, arisztokraták voltak, ő pedig ludovikás hortysta tiszt volt. Kiemelték, hogy meg akarta akadályozni, hogy a Kommunista Párt győzelmével megvalósuljon a proletárdiktatúra, valamint „*ádáz gyűlölettel viseltetett*” rendszer ellen és minden megragadott, hogy gyengítse. Törekvését alátámasztja az ellenforradalom alatti magatartása, valamint az azt követő tevékenysége.

Nagyfokú veszélyes a társadalomra, mert felhasználta a kispapok vallási meggyőződését, és az eszközökben sem válogatott. A vallásos megnyilvánulás a bíróság szerint csak álarc és eszköz volt, hogy féktelen gyűlöletét érvényesíteni tudja. Súlyosbító tényként értékelték konok, elszánt, gyűlölködő tevékenységét, valamint azt, hogy már egyszer az államrend elleni bűncselekményben büntetve volt, amely semmilyen eredménnyel nem járt. Enyhítő körülményt

---

¹³⁰⁴BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István. 926.

¹³⁰⁵BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 935.

a bíróság nem észlelt.¹³⁰⁶Ezzel a „Fekete Hollók” ügyében felmerült szereplők közül a leg súlyosabb ítéletet szenvedte el.¹³⁰⁷

A Legfelsőbb Bíróság Vida Ferenc¹³⁰⁸ vezetésével és Bali László¹³⁰⁹ bíró az ítéletről szóló végzésben (június 30-án) július 7-ére tűzte ki a tárgyalást Tabódy László (sic!) ügyében.¹³¹⁰

A tényállásban újra összefoglalták a Fővárosi Bíróság által hozott ítéleti pontokat. Tabódy védekezését nem fogadták el, Rédly, Hrotkó vallomására és Tabódy ténybeli beismerésére hivatkoztak. A bíróság szerint Tabódy számára a vallás csak ürügy volt, a valódi célja a rendszer megdöntése. Erről többször is beszélt a tényállás szerint, valamint az állammal szemben konok magatartást, gyűlöletet tanúsított és új rend felépítését célozta meg. Kargné részletes vallomására sem ismerte el a külföldi kapcsolatot. Fontosnak tartotta a Bíróság kiemelni, hogy a *„vádolt személyében rejlik a társadalom veszélyessége, esküdt ellensége a rendszernek. A konok, elszánt, gyűlölködő tevékenységet és a speciális visszaeső mivoltot súlyosbító tényezőnek”* állították be. Az elsőfokú ítéletet egyébként a bíróság gyenge munkának minősítette, sok ismétléssel és különösen súlyos hibának titulálta, hogy a vallomásokra csak utalás szintű említés történt. Azt a védekezést, hogy Tabódy az egyházi hierarchiában felette állónak engedelmeskedett, minden ténybeli alapot nélkülözőnek titulálták, leginkább a rendszer megdöntését hangsúlyozták ki ebből is. A hűtlenségre adott védekezést is teljesen megalapozatlannak minősítették. Tabódy a bíróság szerint nemcsak adatokat közölt külföldre, hanem kérte, hogy a külföldi sajtó hírverést hajtson Magyarország ellen.¹³¹¹

1961. július 7-én tartott fellebbviteli zárt tárgyaláson¹³¹² a bíróság a korábbi ítéletben szereplő hűtlenséget hazaárulással elkövetett hűtlenség büntettének minősítette, amiért az első fokon kiszabott fő és mellékbüntetésre ítélte.¹³¹³ A fellebbviteli tárgyaláson a kérte, hogy a háziasszonya írógépét adja vissza a bíróság¹³¹⁴, másra nem is számított igazából Tabódy. Ezen egy jót nevetettek és visszaadták a gépet.¹³¹⁵

9.8. Tabódy perében érintettek

---

¹³⁰⁶ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István. 936.

¹³⁰⁷ Wirthné Diera, 2015. 178.

¹³⁰⁸ Vida Ferenc (1911-1990) Vida Ferenc kommunista jogász, bíró. Az 1956-os forradalmat követő megtorlás pereinek egyik leghírhedtebb bírója 23 halálos ítéletnél tevékenykedett. A Nagy Imre-per vezető bírójaként vált leginkább ismertté.

¹³⁰⁹ Bali László (1925-1984) 7 halálos ítéletnél tevékenykedett.

¹³¹⁰ MNL OL XX-10-k 00402/1961

¹³¹¹ MNL OL XX-10-k 00402/1961

¹³¹² ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 409-420.

¹³¹³ MNL OL XX-5-k- 125.d. TBf. 30/9961.

¹³¹⁴ ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 422-427 és BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 987-991.

¹³¹⁵ TABÓDY (OHA) 134.

Rédly Elemért Tabódyval egy éjszakán 1961. február 6-ról 7-re virradóra tartóztatták le, kihallgatását még aznap megkezdték, a Házi Sándor őrnagy által vezetett kihallgatásokról összesen 27 alkalommal készült jegyzőkönyv, az összefoglaló jegyzőkönyvet Könczöl íratatta meg.¹³¹⁶ Rédly Elemérrel a kihallgatások mellett számos önvallomást is írtak.¹³¹⁷ Az információk megszerzésére és Rédly megtörésére fogdaügynököket is rendeltek mellé,¹³¹⁸ akiknek jelentéseiből 64 db került a vizsgálati dossziéba.¹³¹⁹ „Dániel Géza”¹³²⁰ február 9-től március 3-ig, „Sárosi István”¹³²¹ pedig március 27-től május 29-ig látta el feladatát. Hrotkó Gézát¹³²² március folyamán hat alkalommal hallgattak ki, március 22-én és április 20-án pedig házkutatást tartottak nála. Letartóztatására június 16-án került sor. Nagy Imre¹³²³ kihallgatásairól hat jegyzőkönyv készült, letartóztatásra csak június 29-én (ez a bírósági tárgyalása napja) került sor.

Karg Györgyné letartóztatására május 9-én került sor, a vád ellene az volt, hogy 1960 elejétől folyamatosan államtitkot képző adatokat közölt a budapesti francia követség útján a Vatikánnal, a követségről nagyobb pénzt kaptak. Kargné mellé fogdaügynököt is szereztek „Balogh Sándorné” néven, aki nyolc jelentésében számolt be Kargné szerepéről. Andrássy Ilonát szintén május 9-én tartóztatták le, a kihallgatásokat Kugler Ferenc¹³²⁴ vezette kezdetben (1. kihallgatás) tagadta az összekötőszerepet, majd beismerte a francia kapcsolatot. Cséry Miklósnét május 16-án tartóztatták le, mivel Kargné megbízásából államtitkokat képző jelentéseket továbbított az olasz követségre.¹³²⁵

Tabódy a kihallgatásokon a társairól és a kispaptársai szerepéről is kihallgatták, így Nagy

---

¹³¹⁶ Rédly Elemér kihallgatásai a 34. mellékletben találhatóak:

¹³¹⁷ ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 174-242.

¹³¹⁸ „Dániel Géza” fogdaügynöki jelentései: 1961 február 9.- március 3. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 303-360.) és „Sárosi István” fogdaügynök jelentései: 1961. március 27.- május 29. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/1 Rédly és társai. 361-447.)

¹³¹⁹ ÁBTL 3.1.9. V-146787/1. Rédly és társai 303-447.

¹³²⁰ A beszerzése 1954. június 25-én zajlott Dorogi Mihály hdgy. által. A foglalkoztatási vonalaként a külföldi állampolgárságúakat jelölték meg. 1960-as letartóztatása után fogdaügynökként alkalmazták. ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások” - „Dániel Géza”

¹³²¹ ÁBTL. 3.1.9. V-14678/3. 63. A március 27-i jelentés szerint Kabók Sándor Rédly mellett foglalkoztatják, azaz ő „Sárosi István”. (Kabókot egy 1956-os gépeltérítés miatt hat évre csukták el. Ld.: http://www.li-2.hu/?modul=html&content=esemenyek_elteritesek -letöltés 2023. 09. 24.). Őt még fogdaügynöknek csak ekkor kezdték foglalkoztatni.

¹³²² Hrotkó Géza kihallgatásai a 34. mellékletekben találhatóak

¹³²³ Nagy Imre kihallgatásait Könczöl István vezette. Nagy Imre kihallgatásai a 34. mellékletekben találhatóak

¹³²⁴ Kugler Ferenc

¹³²⁵ BFL XXV. f. 4.e. 9227/1961 990.

Imre,¹³²⁶ Schimmer József, Ruzsina Vilmos¹³²⁷, Nyiredy István,¹³²⁸ Kiss László¹³²⁹, Szabó László,¹³³⁰ Balázs Tibor, Adriányi Gábor,¹³³¹ Pomeisl Imre,¹³³² Virágh József,¹³³³ Iván László és Balázs Tibor¹³³⁴ kapcsán is jegyzőkönyvet vettek fel.

Tanúkihallgatási jegyzőkönyveket is készítettek Tabódyval, de ezek nem kerültek bele a peranyagba, a nyomozati jegyzőkönyvekben (Tabódy vizsgálati, a „Kizártak” operatív dossziéba vagy Rédly és társai vizsgálati dossziéban) viszont megtalálhatóak a kihallgatások Balázs Tibor¹³³⁵, Bán Endre¹³³⁶, Bálint József¹³³⁷, Szabó Imre esztergomi segédpüspök¹³³⁸, Kereszti Alfréd,¹³³⁹ Fábián István¹³⁴⁰ és Pályi László¹³⁴¹ kapcsán. Ezen kívül kihallgatták még

---

¹³²⁶ Részt vett a tananyag kiválasztásán és a tematika kidolgozásán, ő 2.évfolyamot tanította 1961 februárjáig, broszúrákat nem terjesztett, anyagi juttatásokat adott neki

¹³²⁷ Ruzsina Vilmos (1939-2024)

¹³²⁸ Nyiredy István (-) Kisebb összegekkel támogatta őt.

¹³²⁹ Anyagilag őt is támogatta. A pénz eredetéről annyit mondott neki, hogy a hívektől származik. A Ferenc körüti albérleti lakásán többször volt összejövétel, Tabódy is tartott ott rekollekciót, valamint többen ott vizsgáztak.

¹³³⁰ Szabót is támogatta anyagilag.

¹³³¹ Tabódy István 18.kihallgatása: 1961. március 22. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 121-123.) Lengyelországi útjáról, Tabódy tagadta, hogy Adriányi beszélt volna lengyelországi útjáró.

¹³³² Tabódy István 18.kihallgatása: 1961. március 22. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 121-123.)

¹³³³ Tabódy István 18.kihallgatása: 1961. március 22. (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 121-123.) Anyagilag őt is támogatta

¹³³⁴ Tabódy István 30. kihallgatása. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 164-173). Tabódy először nem vallotta be, hogy szerzett lakást neki, de Könczöl Rédly 27.kihallgatását idézte, amiben ajánlottak Baláznak lakást.

¹³³⁵ Balázs Tibor (1935-2007) székesfehérvári egyházmegyes pap. Lakásról, vizsgákról, találkozókról, lelkigyakorlatról vallottak Balázs kapcsán. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/6. Rédly és társai. 101-106. (Balázs teljes anyaga 6-110.o.) Tabódy tanúkihallgatási jegyzőkönyvét július 13-án vették fel. Balázt 1961. április 27-én és 28-én hallgatta ki Könczöl. Összesítésben megállapították, hogy Balázs Tibor illegálisan felszentelt pap, tagadott mindent, ellenségesen viselkedett: Javasolták, hogy testvére az Állatorvosi Főiskoláról, illetve két lánytestvére törökbálinti gyárból való eltávolítását. Csak 1962-ben engedték szolgálatba.

¹³³⁶ Bán Endre (1934-1995) egykori pécsi püspöki titkár. Rogács pécsi püspököt a kizártak visszavételének ügyének segítségével kereste meg Tabódy megbízásából. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/6. Rédly és társai. Bán Endre anyaga 254-281.) Tabódy tanúkihallgatási jegyzőkönyve július 14-én készült, Bánt július 24-én hallgatták ki.

¹³³⁷ ÁBTL 3.1.9. V-146787/7. Rédly és társai. 53-54 (Antal Ferenc a kihallgató) A tanúkihallgatási jegyzőkönyvet július 14-én vették fel. Bálint Józsefet 1961. július 19-én hallgatta ki Antal Ferenc (Id. uo. 42-48.)

¹³³⁸ ÁBTL 3.1.9. V-146787/7. Rédly és társai 143-146. (Antal Ferenc a kihallgató) A tanúkihallgatási jegyzőkönyv július 26-án készült. A Kassai-téri templomban 1959. november végén és december elején szentelte fel a kizárt kispapokat (Arató László, Szegedi László, Mádi György, Kirchenbaum Ferenc, Rubint László, Székely Tibor).

¹³³⁹ Kereszti Alfréd (1911-?) ÁBTL 3.1.9. V-146787/7. Rédly és társai 33-35. 1961. július 31-én hallgatta ki Antal Ferenc, Tabódy tanúkihallgatási jegyzőkönyvét július 26-án vették fel. Őt fia, Kereszti Imre révén ismerte meg Tabódy, többször meghívták vacsorára. Kereszti Imre kispap volt a Központi Szemináriumban (Tabódy 1957-es büntetése alatt többször kapott tőle csomagot), de betegség következtében meghalt 1959-ben, testvérenek, Jánosnak lelkiatya volt Tabódy.

¹³⁴⁰ ÁBTL 3.1.9. V-146787/7. Rédly és társai 173-174. (Antal Ferenc a kihallgató) A tanúkihallgatási jegyzőkönyv július 29-én készült el. Fábiánt július 31-én hallgatták ki.

¹³⁴¹ Pályi László (1936-2021) ÁBTL 3.1.9. V-146787/7. Rédly és társai. 196-198. A tanúkihallgatási jegyzőkönyv július 26-án készült. (Antal Ferenc a kihallgató) Pályi kapcsán arról vallott, hogy a budakeszi erdőben ott volt az első találkozáskor, Nagy Imre csoportjába került. Pályit július 31-én hallgatták ki.

Adriányi Gábort,¹³⁴² Somogyi Sándort,¹³⁴³ Nikovitz Antalt¹³⁴⁴, Ullmann Pétert,¹³⁴⁵ Schimmer Józsefet,¹³⁴⁶ Károly Róbertet,¹³⁴⁷ Tompa Nándort,¹³⁴⁸ Arató Lászlót.¹³⁴⁹ Zadravecz István püspök¹³⁵⁰ lakásán, a zsámbéki plébánián házkutatást is tartottak.

Rédly és társai ügyében tanúkihallgatást is elrendeltek Tabódy számára (1961. május 30.)¹³⁵¹, hiszen Tabódyt az ügyének elkülönítése után már tanúként hallgatta ki Könczöl.¹³⁵² Karg Györgyné és társai ügyében június 6-án összegezték a begyűjtött információkat.¹³⁵³ és jelentést (jún. 8.) készítettek. Rédlyt, Hrotkót és Nagy Imrét szervezkedés, Kargnét, Andrassy Ilonát, Csérynét pedig hűtlenség miatt vádolták, az Ügyészség a vádiratot Rédly Elemér és társai ügyében¹³⁵⁴ 1960. június 20-án készítette el, a bírósági tárgyalásra¹³⁵⁵ pedig június 29-re került

---

¹³⁴² Adriányit 1961. április 7-én hallgatták ki, aki azonban 1961. augusztus 17-én Németországba disszidált. ÁBTL 3.1.5. O-11522/6. „Kizártak”. 6-100. és ÁBTL 3.1.9. V-14678/6. Rédly és társai 113-143.) Ld. még ADRIÁNYI, 2007.

¹³⁴³ ÁBTL 3.1.5. O-11522/6. „Kizártak”. 114-116. 1961. április 5-én hallgatták ki, szembesítették Rózsavölgyi Lászlóval is, Somogyi tagadta a kihallgatáson a felszentelését.

¹³⁴⁴ Nikovitz kapcsán külön személyi operatív dossziét is nyitottak. (ÁBTL 3.1.5. O-16537. Nikovitz)

¹³⁴⁵ ÁBTL 3.1.9. V-146695/21. Werner és társai 27-37. április 10. Ullmann ismertette meg Tabódyt és Emődivel 1959 tavaszán a budakeszi erdőben megtartott találkozón, ekkor Ullmann a csoportjával figyelte az erdőt.

¹³⁴⁶ ÁBTL 3.1.9. V-146787/8. Rédly és társai 9-41. 1961. március 20-án hallgatták ki. 1959-szeptemberében Tabódy személyesen vagy Bajzáth Ferenc segítségével meghívta Hrotkó Géza lakására, a harmadévesek oktatását vállalta el, ezért pénzt is kapott esetenként 400 Ft-ot, összesen kb. 2000 Ft-ot. Az összefoglaló jelentésben (szeptember 18.) az államrend elleni izgatást nem tudták rábizonyítani, otthagya a papságot, így megszüntették ellene az eljárást.

¹³⁴⁷ Károly Róbert (1937-) Károly Róbertet a Fekete Hollók ügyben két évi börtönbüntetésre ítélték. 1962. júliusában szabadult. (IVAVISKA-ARATÓ, 2006. 402.) A kihallgatás 1961. május 5-én zajlott. A pécsi egyházmegyéseket Ullmann Péter beszélte rá a kizárás utáni tanulásra. A pénzt nem tudta honnan szereztek. Május 12-i kihallgatásán vallotta, hogy Ullmann hozott pénzt Pécsre Tabódytól 1959 májusában mind en egyes kizárt teológusnak, (Orbán János, Lőrinc Sándor, Medveczky Lajos, Szonner Ernő) 1959 karácsonyán Tabódy azzal bízta őket, hogy a Szentatya áldást küldött az illegális szemináriumra és más kézzelfogható segítséget is tud adni (valószínű vatikáni pénzt, de nem tudott részletesebbet). Tabódy szerepét a lakás és munkahely beszerzéseknél jelölte meg, amihez kellett kiterjedt ismeretsége. (ÁBTL 3.1.9. V-1473506/4. Csonka Ferenc és társai 113.)

¹³⁴⁸ Önvallomásában (1961. február 23-án) Tabódyékkal való a kapcsolatról vallották, amiben Emődi lelkigyakorlatáról számolt be. Ld. ÁBTL 3.1.9. V-146695/2. Werner Alajos és társai. 37-39.)

¹³⁴⁹ ÁBTL 3.1.5. O-13214/1. Keresztes. 116. Aratót Mádi György segítségével értesítette Tabódy 1959 végén, hogy van lehetőség a papszentelésre, november 30-án találkozott a Kassai téren Szegedi Lászlóval és Mádi Györggyel, ahol Szabó Imre esztergomi segédpüspök felszentelte őket. (Arató nem tartotta a kapcsolatot Tabódyékkal, a saját maga által szervezett cserkészközösség védelme miatt. Végül Arató Lászlót a Csonka Ferenc és társai ügyében még 1961-ben Pécsen letartóztatták és három évre ítélték, 1963-ban szabadult. IVAVISKA-ARATÓ, 2006. 230.)

¹³⁵⁰ ÁBTL 3.1.9. V-146787/8. Rédly és társai. 214-241. Rózsavölgyi László, Emődi László és Tabódy kihallgatásait rendelték az anyaga mellé. Kihallgatására, letartóztatására nem került sor.

¹³⁵¹ Tabódy tanúkihallgatási jegyzőkönyve: 1961. május 30. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 204-215.)

¹³⁵² A vizsgálókról írt nyolcoldalas anyag kapcsán Tabódy beismerte, hogy ők készítették. A szentelési papírok fotómásolatokról azt vallotta, hogy Rédly tudott róla, a szövegezését Tabódy készítette valakivel, akire már nem emlékezett. BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 204-215.

¹³⁵³ ÁBTL 3.1.9. V-146787/3. Rédly és társai 183-184. és ÁBTL 3.1.9. V-146787/5 Rédly és társai 201-203.

¹³⁵⁴ BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1085-1091. és BFL XXV. 60.e. 034/1961. Rédly Elemér és társai 4-10.

¹³⁵⁵ BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1127-1160.

sor. A bírósági ítélet szövegében¹³⁵⁶ feltűnő, hogy hangsúlyozottan kitértek a vádlottak társadalmi származására, azaz a „társadalomveszélyességükre”. Rédly Elemér, Hrotkó Géza és Nagy Imre értelmiségi és paraszti származásúak voltak, így megállapításuk szerint nem az osztályszempontok, hanem a papi neveltetésük állította szembe őket a rendszerrel. Kargné, Andrassy Ilona és Cséryné ellenben arisztokrata származásuk eleve szemben álltak a rendszerrel, ezért a neveltetésük és hovatartozásukkal magyarázták az kirótt büntetést. A bíróságot osztálybíróságnak nevezték, ami a Párt utasítását köteles végrehajtani, ezért az arisztokratákat osztályellenségként kezelték és is úgy jártak el velük. Mind a hatuknál enyhítő körülménynek számították a beismerést, Kargné és Andrassy Ilona esetében súlyosbítónak az ún. „konok” magatartást és a büntetett előéletet.

Rédly Elemér büntetésként 3 év hat hónapi börtönbüntetést kapott,¹³⁵⁷ 1963. március 28-án engedték szabadon. Hrotkó Géza büntetésként 3 évet kapott¹³⁵⁸, amit 1963 március 24-én engedtek el. Nagy Imre két év büntetést¹³⁵⁹ kapott, 1962. október 29-ig tartották fogva.

Karg György esetében a vallomást nem önszántából, hanem „megfelelő kombinációk” révén tudták kieszközölni (pl. a fogdaügynöki hálózatot is bevetették).¹³⁶⁰ Ő kapta legmagasabb 5 évi börtönbüntetést¹³⁶¹, 1963 áprilisi kegyelmi kérvényét visszautasították, csak 1964 szeptember 12-én engedték el feltételesen.¹³⁶² Andrassy Ilona végezetül négy év börtönbüntetést kapott.¹³⁶³ 1963 májusi kegyelmi kérvényét még visszautasították, 1964. január 12-én engedték feltételesen szabadlábra harmadkedvezményel. Cséry Miklósnét a kihallgatás befejezéskor megvádolták az összekötőszereppel,¹³⁶⁴ 3 év börtönbüntetést kapott,¹³⁶⁵ 1962. októberi kegyelmi kérvényét elutasították, 1963. május 19-én szabadult Kalocsáról.

---

¹³⁵⁶ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 121-125. és BFL XXV. 60.e. 034/1961 Rédly Elemér és társai 13-32.

¹³⁵⁷ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1202.

¹³⁵⁸ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1203.

¹³⁵⁹ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1203.

¹³⁶⁰ ÁBTL 3.1.9. V-1467887/5. Rédly és társai 211. feljegyzés Kargné ügyében 1961. július 19. Kugler Ferenc.

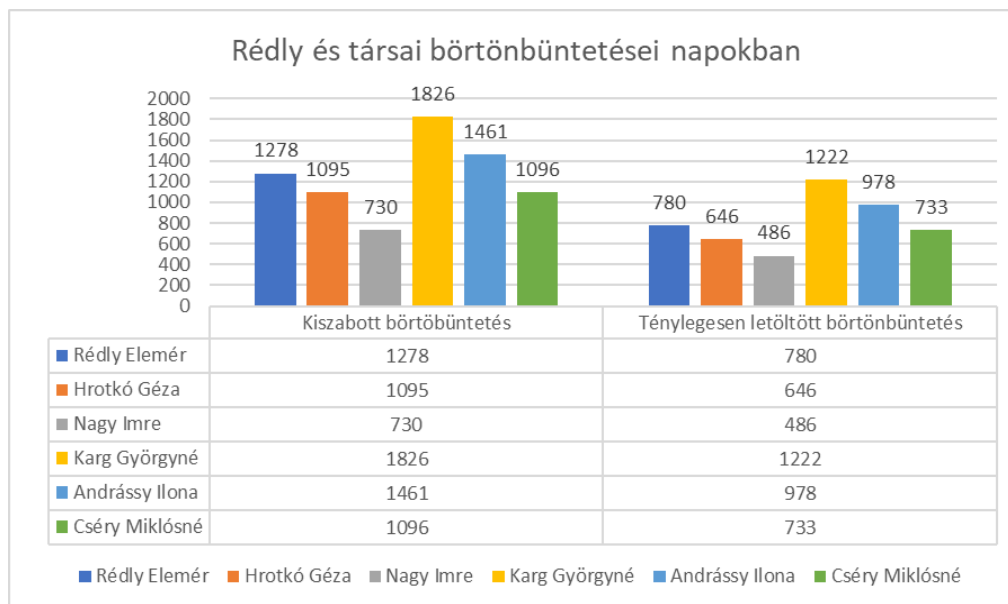
¹³⁶¹ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1203.

¹³⁶² ÁBTL 3.1.9. V-146787/8. Rédly és társai 1061.

¹³⁶³ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1203.

¹³⁶⁴ ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 275-315, 312.

¹³⁶⁵ BFL XXV. 4. f. 9227/1961 Rédly és társai 1203.

A táblázatból kitűnik, hogy az arisztokrata hölgyek a harmadkedvezményükkel tudtak szabadulni, ahogy Nagy Imre is. Hrotkó Géza az 58%-át, Rédly Elemér pedig a 61%-át töltötte börtönben a kiszabott ítéletének.¹³⁶⁶

Jean Paul Boncour francia nagykövet és felesége Asta Elisabeth von Kleist sem maradhatott sokáig ezután Budapesten.¹³⁶⁷ Megállapították, hogy 1961 folyamán a magyar Népköztársasággal szemben „ellenséges tevékenységet” folytatott, amivel kapcsolatban párizsi nagykövet 1962. február 28-án emlékeztetőt adott át a francia Külügyminisztériumban.¹³⁶⁸ A francia fél levonta a konzekvenciát, meggyorsította a követ hazahívását, és ellensúlyozásképpen gyorsan kiküldte új követét.¹³⁶⁹ Az olasz követségen dolgozó Lendaro Gino áthelyezésére Belgiumba 1961. november 2-án került sor.

9.9. Az 1961-es per visszhangjai a sajtóban

A letartóztatásról az MTI közleményben adott hírt, Tabódy az államellenes szervezkedés tagjai között található, megemlégtették büntetett előéletét, s hogy volt hortysta katonatiszt.¹³⁷⁰

¹³⁶⁶ Rédly Elemér 1961. február 6.- 1963. március 28., Hrotkó Géza 1961. június 16- 1963. március 24., Nagy Imre 1961. június 29.-1962. október 29., Karg Györgyné 1961. május 9.-1964. szeptember 12., Andrássy Ilona 1961. május 9. -1964. január 12., Cséry Miklósné 1961. május 16- 1963. május 19.,

¹³⁶⁷ ÁBTL 3.1.5. O-11453/2. Jean Paul Boncour- nevére operatív dossziét nyitottak. Felvetették a beszerzését is.

¹³⁶⁸ MNL OL XIX-J-1-j-Fr-4/fd-szu-1965 3.doboz *Magyar-francia kapcsolatok alakulása 1945-1965* című anyagban 1962. február 28-án J.P-B. búcsúvacsorát adott Szarka, Gyémánt és Gergely elvtársaknak. Vincze elvtárs Párizsban emlékeztetőt adott át a francia követnek P.B. és felesége meg nem engedhetetlen tevékenységéről.

¹³⁶⁹ MNL OL XIX-J-1-j-Fr-4/fd 4/a 1962- 7, 002321/1962 számon jelzett írat szerint „Emlékeztető átadása Boncourt követ és felesége tevékenységével kapcsolatban.”, a címlapon még fel van tüntetve, de ki van húzva ceruzával!!! Az anyagban nincsen.

¹³⁷⁰ Népszabadság, 1961. február 8. Államellenes szervezkedőket vettek őrizetbe. „A belügyminisztérium államellenes szervezkedés alapos gyanúja miatt előzetes letartóztatásba helyezték – mint a szervezkedés vezetőit – Körmeny Szilveszter volt Hunyadi-páncélos zászlós, Lénárd Ödön büntetett előéletű volt piarista szerzetes, Bolza

Államellenes szervezkedés tárgyalását kezdi meg a Fővárosi Bíróság címmel¹³⁷¹ szerepelt Havas Géza és társai ügyében, a hűtlenségét külön kiemelték. A vizsgálat lezárásakor újabb közleményt adtak ki, Tabódyra vonatkozóan közölték a zárt tárgyalást és a hűtlenséget. Megemlítették, hogy „*kémkapcsolatot tartott fenn külföldi állampolgárságú személyekkel és azoknak kémanyagot juttatott ki, ugyanezekről pedig illegális szervezkedés céljából nagy pénzüsszegeket kapott.*” A büntetés 12 évét közre is adták elrettentésképpen.¹³⁷² A korábbiakhoz eltérően 1961-ben már Tabódy letartóztatásáról és bírói ítéletéről jóval kevesebb tudósítást találhatunk, mint a korábbi ügyeiben. Ahhoz képest, hogy az országos persorozat megvalósításához ért az Állambiztonság több éves munkával, nagyon szűkszavúak a megjelent cikkek. 1961-ben már nem a leszámolás hirdetése a fő üzenet. Félő volt, hogy esetleg még mártírokká is válhattak volna az elítéltek az üldöztetés következtében. Az ítéletek jogosságának magyarázatához azért is választották ki Tabódyt a rengeteg áldozat közül, mert az ő múltja alkalmas volt arra, hogy visszaesőként a horthysta rendszer maradványának mutathassák be. A közleményben a seminaristák képzése, pappá szenteltetése helyett a kémkedés, pénzkérdés szerepel, tehát a köztörvényes jelleg bemutatására törekedtek leginkább. (A többi megjelent szereplő kiválasztásánál is az arisztokrata származás, bűnisméltés volt jellemző.) Az olvasó számára így olybá tűnhetett, hogy az ítéletek jogosak lehettek. (Érdekes adalék, hogy a külhoni, emigráns közösségeknek szóló lapok kirakatperről tudósítottak,¹³⁷³ amiben Tabódy is helyt kapott, mint elítélt pap. A Magyarországon megjelent sajtóközleményt fordították át a szabad világ értelmezéseként. Néhány évvel később Hollós Ervin *Kik voltak, mit akartak* című könyvéből sem maradhatott ki Tabódyék ügye.¹³⁷⁴ A szerző, aki részt vett a forradalom és szabadságharc leverésében, arra vállalkozott, hogy semmi olyan ne maradhasson az eseményekből, amibe bele lehet kapaszkodni, szimpátiát válthat ki, éppen ezért fontos eleme lett a kádári rendszer hivatalos 1956-os és az azt követő időszak narratívájának. A könyvben megtalálható a seminaristák szervezkedése, amit a föld alatti egyháznak titulált, a

---

Marietta volt gróf Zichy Domonkosné, Tabódy István büntett előéletű római katolikus pap, korábban horthysta katonatiszt, Ikvay László büntett előéletű római katolikus pap, Kis László római katolikus pap budapesti, továbbá Barlay Ödön volt cisztercita szerzetes pécsi és Kölley György büntett előéletű dunabogdányi lakosokat. Előzetes letartóztatásba került – a fentiekén kívül államellenes szervezkedésben való részvétel alapos gyanúja és kiskorú gyermekekkel szemben elkövetett szemérem elleni büntett miatt Csonka Ferenc római katolikus pap pécsi és Rónai Detre György volt cisztercita szerzetes székesfehérvári lakos.

¹³⁷¹ Magyar Nemzet, 1961. június 7. 6., Népszabadság, 1961. június 7., Kisalföld, 1961. június 7.

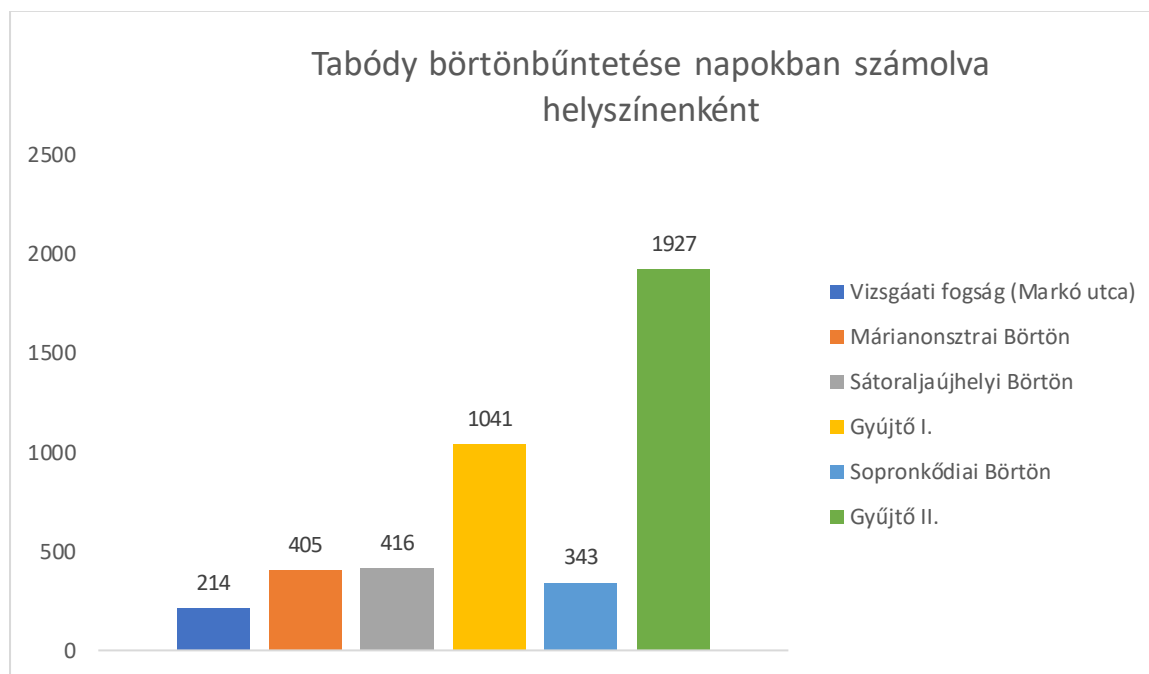
¹³⁷² *A Fővárosi Bíróság közleménye Havas Géza és társai bűnügyében.* pl. Magyar Nemzet, 1961. június 20., Népszabadság, 1961. június 20., Kisalföld, 1961. június 20.

¹³⁷³ Többek között: *Súlyos börtönre ítélték a magyar katolikus vezetőket.* Szabad Magyarorság 1961. július 2., Katakomba-papok Délamerikai Magyarorság, 1961. július 3., Hittankönyv a matrac alatt -11 vádlottnak 58 év. Független Magyarország, 1961. június 23.

¹³⁷⁴ HOLLÓS, 1967. 263-264.

papszentelések számában pontos, de egy napra (március 10.) helyezi őket. A kapcsolattartók közül csak Kargné neve került elő, a szöveg viszont nem nevezi meg pontosan a francia és az olasz követséget, csak egy nyugati követségről szól, a kapott pénzüsszeget jóval kevesebbre teszi (40000Ft). A kiküldött jelentésekről pedig fontosnak tartotta kiemelni, hogy az állammal együttműködő papokat Tabódy árulónak tartotta.

10. Tabódy harmadik börtönbüntetése és a kiszabadítási kísérletek (1961-1972)

A vizsgálati időszak alatt a Markó utcában tartották fogva. A börtön Budapest legnagyobb börtönépülete az Ügyészség és a Bíróság épületével egybeépítve. A börtön a Markó utcára nyílik, itt tartották a háborús és népellenes ügyek tárgyalását, az második emeleten őrizték a politikai foglyokat. Az 1956-os forradalom megtorlásakor itt tárgyalták a szabadságharcosok ügyeit, és itt hozták a halálos ítéletek nagy részét is.

10.1. Tabódy a márianosztrai börtönben

Az ítélet után Márianosztrára került, Kisboldogasszony napján, 1961. szeptember 8-án szállították át. A márianosztrai börtönt a második világháború után a pálos kolostorból alakították át, 1950-ig női fegyintézet, majd a férfi elítéltek kaptak benne helyet. A börtönök

büntetőintézetének hívták¹³⁷⁵, hiszen a más börtönökben fegyelmi vétséget elkövető rabokat szállították ide. 880 fő helyett 2500 főt zsúfoltak itt össze.

A szigorot Tabódyt sem kerülte el, hiszen Tabódy kihallgató tisztje, Könczöl István, 1961. szeptember 6-án egy jelentésben felhívta a figyelmet Tabódyra, mivel az ellene folytatandó vizsgálatokon konok, elszánt ellenséges magatartást tanúsított, végig tagadott. Kiemelte jó szervezőképességét és beszélőtehetségét, hogy véleménye szerint másokat fondorlatos módon tudott megnyerni. Tabódyt a rendszer kibékíthetetlen ellenségének nevezte, ezért azt javasolta, hogy börtönbüntetés alatt különítsék el.¹³⁷⁶ Az őrei lejegyezték, hogy 1961. november 4-én pótnyomozásra kísértették át, ahol a kihallgatáson nem volt őszinte, cselekményeit tagadta. Úgy vélték, hogy fokozott ellenőrzés alatt kell tartani, és feltehetően újabb bűncselekményt követ el.¹³⁷⁷

A büntetésvégrehajtási dokumentumok jelentős részét teszik ki a fegyelmi lapok, ezeken Tabódy büntetésének részletezése látható. Az első 1961 októberében Márianosztrán keletkezett, beszélgetésért büntették 5 napi szigorítással (itt még egyszer kap ezért ilyen büntetést), majd az étkezés megtagadásért 20 nap szigorított zárkát kapott, ekkor a papok negatív megkülönböztetése miatt is tiltakozott.¹³⁷⁸ Tabódy visszaemlékezése szerint rettenetesen szigorúan őrizték a papokat (*sok politikai volt ott, már a beszélgetésekért büntették*), mindent figyeltek. Abban a pillanatban, ha láttak valamilyen jelet, már fegyelmi vágták őket. Itt történt meg vele, hogy egyszer a börtönparancsnok a moslékba dobta az Oltáriszentséget. Az egyik őr ugyanis kileste, hogy a kenyéradagokban rejtette el az Oltáriszentséget, a kenyeret széttörte és az elrejtett ostya kihilott a földre, Tabódy ezért öt napig éhségstrájkolt tiltakozással.¹³⁷⁹ A börtönparancsnok azt mondta az éhségstrájk után, hogy nyugodtan lehet már, mert már bedobta a moslékba az Oltáriszentséget, erre még öt napig sztrájkolt a parancsnok lelki üdvéért.¹³⁸⁰ Ezután viszont többször megtörtént itt, hogy az öröktől kapott plusz ételt.¹³⁸¹

A 1962. szeptemberi bejegyzés szerint a kötelező zárkaidőt rendben letöltötte, munkába állították, korábbi bűnösségét még mindig nem ismerte el, csak annyit, hogy idegen állampolgárságú egyéntől vett át 100 ezer forintot.¹³⁸² Tabódy testvérének, Tabódy Eszternek

---

¹³⁷⁵ LŐRINCZ-NAGY, 1997. 205.

¹³⁷⁶ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁷⁷ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁷⁸ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁷⁹ TABÓDY (OHA) 135.

¹³⁸⁰ TABÓDY (OHA) 47.

¹³⁸¹ TABÓDY (OHA) 89.

¹³⁸² Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

először szeptemberben írt levelet, amiben kérte, hogy csak családi dolgokat írjanak neki.¹³⁸³ Itt Márianosztrán két hónapig tudott a szőnyegszövő műhelyben dolgozni számos pappal együtt mint Ikvay Lászlóval, Pallós Bernardinnal, Szunyogh Xavérral¹³⁸⁴, Faddi Ottmárral, Kölley Györggyel¹³⁸⁵), több munkát nem engedélyeztek számára,¹³⁸⁶ a szövőüzemi tanulóként közepesre értékelték teljesítményét, bal kezének bénasága ellenére.¹³⁸⁷

10.1. Tabódy a sátoraljaújhelyi börtönben

A következő „kastély”, ahogy többször nevezte visszaemlékezésében, az ország keleti részében fekvő sátoraljaújhelyi börtön volt. Az intézmény 1906-ban kezdte meg működését, a forradalom leverését követően politikai foglyok fogva tartására jelölték ki az intézetet. Az elítéltek foglalkoztatására 1959-ben megalakult a fehérneműgyár.¹³⁸⁸ Tabódyt 1962. október 17-én szállították át Márianosztráról, ahol a fehérneműgyárba kapott beosztást, az 1962. IV. negyedévi verseny szerint már csomagjutalomban részesült.¹³⁸⁹ A nevelői vélemény szerint, nem bánta meg korábbi tettét, örei mindenképpen azt akarták elérni, hogy a bűncselekményével szemben megbánást tanúsítson.¹³⁹⁰

Sátoraljaújhelyen azt kérte nővérétől, hogy ne utazza át az egész országot, ezért inkább egykori barátja, Fábíán István látogatta meg ez időben. 1962 novemberében már életnívója emelkedéséről írt, vásárolhatott zsírt, cukrot és karácsonyra kaphatott csomagot melyben kolbászt, mazsolát, vaját és bejglit kért.¹³⁹¹ Itt egyszer büntették meg, mikor az egyik roma rabtárását megpofozta, amiért 15 napi szigorított járt.¹³⁹² Még 1963 novemberében levelet kapott a dán Nemzetközi Amnesztia csoporttól, akik felajánlották a segítségüket.¹³⁹³

Az első kegyelmi kérvényt nővére eközben 1963 áprilisában adta be. A 1963-as amnesztiarendelet ugyanis nem terjedt ki rá a hűtlenség elkövetése miatt, de nővére a kérését

---

¹³⁸³ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹³⁸⁴ Szunyogh Xavér (1895-1980) bencés szerzetes, műfordító, magyar-latin tanár. Bencés gimnáziumban tanított Kőszegen és Budapesten 1928 és 1948 között. 1948-1961 között a Budapesti Szent Szabina-kápolnában lelkipásztor. 1961 és 1993 között Márianosztrán volt bebörtönözve, szabadulása után Pannonhalmán élt.

¹³⁸⁵ TABÓRY (OHA) 136

¹³⁸⁶ TABÓDY (OHA) 135.

¹³⁸⁷ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁸⁸ LÓRINCZ-NAGY, 1997, 205.

¹³⁸⁹ BFL XXV 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1018-1019.

¹³⁹⁰ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁹¹ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában

¹³⁹² Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹³⁹³ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

arra alapozta, hogy a törvény lehetőséget biztosított arra, hogy akiknél különlegesen méltányandó okok forognak fenn, egyénileg kérhetik az Elnök Tanácsot, hogy a kegyelmet a javukra is gyakoroljon. Hivatkozott Tabódy korábbi bíróság nélküli internálására és betegségeire.¹³⁹⁴

A nevelői jellemzését a Sátoraljaújhelyi Országos Börtön nevelési csoportvezetője Molnár Lajos főhadnagy és Hubay Miklós főhadnagy, nevelő adta ki 1963. május 17-én, melyben az addigi magatartását összegezték, és kiemelték, hogy nem tanúsított megbánó magatartást.¹³⁹⁵ Bimbó István tanácsvezető a Budapesti Fővárosi Bíróságon 1963. május 27-én utasította el a kegyelmi kérvényt.¹³⁹⁶ „Létai”¹³⁹⁷ jelentésében is beszámolt, amint Titeli János szervezett egy sztrájkot 63-ban, a varrodában dolgozó Tabódyt is a szervezők közé sorolta.¹³⁹⁸

10.2. Tabódy először a Budapesti Országos Börtönben

A mai nevén Budapesti Fegyház és Börtön, eredeti nevén Budapesti Gyűjtőfogház (közismert nevén „Gyűjtő”) büntetés-végrehajtási intézet Budapest X. kerületében található. Az épületet 1896-ban létesült Wagner Gyula tervei alapján, kezdetben az öt évnél rövidebb tartalmú fegyház- és börtönbüntetésre ítélték befogadása volt. 1951-ben átnevezték Budapesti Országos Börtönné, felügyeletét az Államvédelmi Hatóság vette át. Majd 1953-ban az egységesített Belügyminisztérium alárendeltségébe került. Az 1956-os forradalmat és szabadságarcot követően 1957 januárjától teljes egészében a politikai elítéltek számára tartották fenn, a köztörvényesek csak az amnesztiákat követően, fokozatosan kerültek vissza. 1956-tól 1963-ig összesen mintegy 26 ezer ember raboskodott az épületkomplexumban, akiket hosszabb-rövidebb börtönbüntetésre vagy halálra ítélték.

Tabódy a Gyűjtőbe csak az amnesztia rendelet után került 1963. december 7-én,¹³⁹⁹ ahol a fordítóirodánál dolgozott. Nővérének megírta, hogy itt négy könyvet fordított le öt hónap alatt. Hallgatott néhány olimpiai közvetítést is. 1964 karácsonyán ünnepelte 10. börtönkarácsonyát, kapott egy könyvet egyik barátjától, aki már kiszabadult. 1965-66-ban már kevesebb levelet

¹³⁹⁴ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1010-1012.

¹³⁹⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1018-1019.

¹³⁹⁶ „Rendszerünknek ádáz, esküdt ellensége, akinek vallásos megnyilvánulása csak álarc. Az eszköz válogatása nélkül támadt rendszerünk ellen. A kislapok vallásosságát, illetve vallási meggyőződését is kihasználta, csak ártani tudjon. Osztályidegen származása, volt hortysta tiszt, egész tevékenységével csak azon dolgozott, hogy Magyarországon egy burzsoá társadalmi rend jöjjön létre. Ezért személye és cselekménye fokozottan veszélyes társadalomra és kegyelemre nem érdemes.” A választ 1963. július 2-án, Sátoraljaújhelyen kapta meg. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1022-23.)

¹³⁹⁷ ÁBTL 2.2.2. „Létai” fedőnevű ügynök 6-os kartonja alapján a beszerzése 1957. május 2-án történt.

¹³⁹⁸ ÁBTL 3.1.2. M- 38433. „Létai” 76-86. A jelentést Létai adta a III/III-3.b alosztályon dolgozó Kérdő századosnak 1971. február 15-én.

¹³⁹⁹ TABÓDY (OHA) 135.

írhatott fegyelmi vétségei miatt. Egy ízben az igazságügyminiszterhez akart fordulni, hogy engedélyezzék számára a breviárium használatát.¹⁴⁰⁰

Börtönbüntetése alatt ez az időszak, amikor a legtöbb büntetést kapta. 1964-ben hatszor fenytették imakönyv rejtegetéséért, 1965-66-ben másfél év alatt tizenháromszor büntették. Háromszor is rádiózásért, kétszer 20 nap szigorított, egyszer pedig hat hónap kedvezmény elvonás járt érte. Erre csak azt mondta, hogy megérte, mert jó zenét hallgathatott,¹⁴⁰¹ ezt a későbbiekben a szenvedélyének nevezte.¹⁴⁰² A büntetések másik részét az örökkel kialakult konfliktusa miatt kapta. Többször a rabokkal való bánásmód miatt kiabált velük, előfordult, hogy fellázította a társait, éppen ezért az egyik legfegyelmezetlenebb rabnak titulálták.¹⁴⁰³ Egy 1966. októberi bejegyzés szerint mindent megtett, hogy ne kelljen megtartani a szabályokat, 1964 júliusában még 30 perces beszélő hosszabbítást is kapott szorgalmas munkájáért, majd 1965 februárjától alaposan megváltozott a magatartása. 19 hónap alatt 13-szor lett büntetve, összesen 19-szer. A fenytések nem voltak rá hatással, ízig-vérig gyűlölte ezt a társadalmat, és ellensége volt és maradt a szocialista rendszernek. Fegyelmi vétségeivel, agitációs tevékenységével, konok, elszánt, gyűlölködő természetével környezetét a lehető legnagyobb mértékben igyekezett szembeállítani a népi hatalommal és a börtön rendjével.¹⁴⁰⁴

A Budapesti Országos Börtön összefoglaló jelentéseiben az elítéltek által létesített hírcsatornával kapcsolatban megemlítette, hogy Tabódy 2 db kisméretű rádióval rendelkezett.¹⁴⁰⁵ „Létai” a notórius szembeszegülők között tartotta számon Tabódyt, beszámolt arról, hogy összeállt egy papi- háborús-hűtlen klikk, akik nagy veszélyt jelentettek, mert ők nagy tudásúak, jó vitakészségűek voltak. Mócsy Imre, Halász Ferenc és Tabódy, valamint Emődi László neveit sorolta fel.¹⁴⁰⁶

Jóval több jelentés olvasható „Nádasdi Géza” ügynök írásaiban. „Nádasdi Gézát” a 6-os kartonja¹⁴⁰⁷ szerint 1957.december 31-én szervezte be Merkert András főhadnagy, akit fokozatos szerveztek be a börtönön belüli információszerzésre. Tabódy szerint „Nádasdi Géza” volt az a börtönben, akinek korábban az összes „bulitársát” felakasztották, csak őt magát nem.¹⁴⁰⁸

---

¹⁴⁰⁰ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁰¹ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁰² TABÓDY (OHA) 134.

¹⁴⁰³ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁰⁴ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁰⁵ ÁBTL 3.1.5. O-19867/1. Budapesti Országos Börtön. 213-233. 1966. március 31.

¹⁴⁰⁶ ÁBTL 3.1.2. M-38433. „Létai” 76-86.

¹⁴⁰⁷ ÁBTL 2.2.2. „Nádasdi Géza” fedőnevű ügynök 6-os kartonja alapján a beszerzése 1957.december 31-én történt. A foglalkoztatás vonalát a börtönön belül határozták meg.

¹⁴⁰⁸ TABÓDY (OHA) 144.

Tabódyról az első jelentést 1965.02.11-én írta, amiben megfigyelte, hogy főleg Földes Péterrel¹⁴⁰⁹, Szakács Alberttel¹⁴¹⁰, Virág Endrével¹⁴¹¹ és Urocsek Bélával tartott kapcsolatot. Leírta azt is, hogy Tabódy közölte vele, hogy az örök megtaláltak nála egy rádiót. A jelentés értékelésében arra is kitért a tartótiszt, hogy Tabódytól az elmúlt év folyamán 3 db imakönyvet koboztak el, aki nem tudta elmagyarázni eredetüket. Az ügynöknek további feladatul kapta, Tabódy ellenőrzését.¹⁴¹² „Nádasdi Géza” következő jelentésében Tabódy fegyelmiére is kitért.¹⁴¹³

10.3. Tabódy a sopronkőhidai börtönben

Sorozatos fegyelmi problémái miatt került át Sopronkőhidára 1966. október 13-án, ahol 1966 decemberétől a mosóüzembe dolgozott.¹⁴¹⁴ Az börtönépület terveit Wagner Gyula budapesti műépítész készítette, 1886-ban, rendeltetése szerint mint országos letartóztatási intézet kizárólag férfi elítéltek büntetésének letöltésére és a legsúlyosabb szabadságvesztés, a fegyházbüntetés végrehajtására szolgált. A 10 hektárt meghaladó területen fekvő Fegyház és Börtön falai között a Hangya Ipari Részvénytársaság először kefégyártó üzemet hozott létre, majd szövőgyárat is kialakított, ahol fegyencek dolgozhattak. A Sopronkőhidai Szövőgyár 1958-ban 360 szövőgéppel az ország legnagyobb szövődéjének számított.¹⁴¹⁵

Az ottani értékelés szerint 1966, december 5. óta dolgozik a mosóüzemben, mint hajtogató. Sopronkőhidán nem volt ellene sok panasz. Csendes, hallgató, de alattomos, rafinált természetű személynek nevezték, aki nem őszinte. Viszonya az elítéltekkel jó volt, főleg azokkal, akik egyetértettek a nézeteivel.¹⁴¹⁶

Tabódy ezt később úgy látta, hogy 1966-ban kilopták és Sopronkőhidára vitték, mert attól féltek, hogy a tízéves évfordulón (1956-66) fellázítja az elítélteket. Megemlítette azt is, hogy a parancsnok néhány hét múlva feljött hozzá, hogy nem akar-e dolgozni, végül a mosodába került, szennyesátvevő volt, ami azzal az előnnyel járt, hogy mindennap fürödhetett és tiszta fehérneműt vehetett fel. A „csövesek” (köztörvényes elítéltek) tisztelték, mindenkivel jóba lett, tudták, hogy nem spicli.¹⁴¹⁷ Sopronkőhidáról kéthavonta írhatott levelet, az egyikben nővérétől

---

¹⁴⁰⁹ Földes Péter (1918-?) újságíró, szakfordító, kisiparos

¹⁴¹⁰ Szakács Albert (1925-?) szakács, tüzeléstechnikus

¹⁴¹¹ Virág Endre (1914-?) adminisztrátor, statisztikus tisztviselő, könyvelő,

¹⁴¹² ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 85.

¹⁴¹³ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 87.

¹⁴¹⁴ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴¹⁵ LŐRINCZ-NAGY, 1997. 198.

¹⁴¹⁶ A nevelői véleményt a feljegyzési lapjára bejegyzett nevelői feljegyzésekből állította össze a bv főtörzs. Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴¹⁷ TABÓDY (OHA) 140.

kért pénzt adósságai rendezésére, érdekes, hogy figyelmeztette nővérét¹⁴¹⁸, hogy senkit se engedjen be azzal, hogy vele volt a börtönben, mert kirabolhatja. Megírta azt is, hogy tiszta fehérneművel foglalkozik. Ekkor már Magdi unokahúga látogatta rendszeresen.¹⁴¹⁹

1967 húsvétját Pesten töltötte, mert meglátogatta Brezanóczy Pál,¹⁴²⁰ egri apostoli kormányzó, aki a püspöki kar jókívánását tolmácsolta, egy tábla csoki, két pakli fecske és egy szentkép kíséretében. Erre a látogatásra visszaemlékezéseiben is kitért.¹⁴²¹ Ezt az esemény pontosan március 25-én volt, amikor is Brezanóczy találkozott 14 elítélttel, akik valamilyen politikai bűncselekményt követtek el,¹⁴²² erről az Új Ember is beszámolt.¹⁴²³ Brezanóczy feladata az volt, hogy az elítéltekkel beszélgesen. A raboknak a szolgáló egyházra, a VI. Pál pápára¹⁴²⁴ hivatkozva az állam és az egyház jó viszonyáról beszélt. Az ÁEH jelentése alapján pozitív volt a fogadtatás. Tabódy visszaemlékezése alapján a tiszteletet megadták neki¹⁴²⁵, annyira azért nem örültek, nem gyóntak nála¹⁴²⁶, inkább üzeneteket próbáltak vele közvetíteni.¹⁴²⁷

---

¹⁴¹⁸ Ld. 36. melléklet.

¹⁴¹⁹ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel, Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴²⁰ Brezanóczy Pál (1912-1972) A teológiát Innsbruckban végezte, Kassán szentelték pappá 1935-ben. 1938-tól teológiai tanár Kassán, 1941-től püspöki titkár, majd irodaigazgató. Az egyházmegye szétválasztása után a kassai egyházmegye magyarországi részének helynöke. 1951-től a rozsnói, 1952-től a szatmári részek s az egri főegyházmegye általános érseki helynöke. Czapik érsek halála (1956) után káptalani helynök, 1959-től az egri főegyházmegye kormányzója, 1969-72-ben egri érsek.

¹⁴²¹ TABÓDY (OHA) 141.

¹⁴²² Feljegyzés dr. Brezanóczy Pál püspöknek a börtönbüntetésüket töltő rk. egyházi személyeknél tett látogatásról. (MNL OL XIX-A-21-d-0017-2-1967)

¹⁴²³ Brezanóczy Pál püspök, püspökkari titkár beszámolt Luigi Bongianino vatikáni küldött magyarországi látogatásáról, valamint arról, hogy a püspöki kar kérésére az igazságügyminiszter engedélye alapján látogatást tett a börtönbüntetést töltő katolikus papoknál. (Új Ember, 1967. április 9.)

¹⁴²⁴ VI. Pál pápa (1897-1978) 1963-ban választották meg pápává.

¹⁴²⁵ „A többiekől elkülönítve vittek a főpap elé, aki két ÁVH-s között ülve elmagyarázta nekem, hogy a világot az Úr Jézus megváltotta, nekem már teljesen fölösleges ugrálnom. A főpap folytatta az előadást. Amikor befejezte, fölálltam, szó nélkül odaléptem és kezet csókoltam neki. Az ÁVH-s örök előtt megadtam a püspöknek kijáró tiszteletet. Jót is tett velem. Kaptam tőle két tábla csokoládét, s én, akit külön ör kísért, annyira hírhedt alak voltam a gyűjtőfogházban, csokoládétáblát lengetve mentem végig a folyosón. A fegyőröket ettől majd megette a mérég.” (Elmer István: *Tabódy: „Láncszem voltam és nem szakadtam el”* Új Ember, 1991. szeptember 29. 5.)

¹⁴²⁶ „Hát nekünk abszolút nem volt szükség arra, hogy kívülről egy „Janit” odahozzanak, hogy annak meggyónjunk. Hát egyikünk sem gyónt vele, legfeljebb üzeneteket küldtünk ki vele, amit aligha adott át. Aztán taján meg is áldoztatott minket. Ez is egy nevetséges dolog volt, aki azért bennfentes volt a dologba, tudhatta azt, hogy bent akármilyen viszonyok is voltak, mindig miséztünk valamilyen módon.” (TABÓDY (OHA) 141.)

¹⁴²⁷ Somogyi Sándor: *Papi sorsok a diktatúra éveiben – Isten huszárja: Tabódy István* (Új Ember, 2003. július 13.) cikkében ennek kapcsán így írt: „Az egri helynöknek, aki már a kispapok ügyében is gyászosan szerepelt, kemény hangú levelet írt, és egy szabaduló társával el is juttatta a címzetthez.”

Ebből kiindulva az Élthes Eszter által szerkesztett <https://www.katolikus-honlap.hu/0904/tabody.htm> címen (Letöltés: 2024. június 23.) megtalálható írás Tabódy Brezanóczynak írt levelét mutatja be, amit „az említett szabaduló társ, Varga János nemcsak az egyházmegye kormányzójának juttatta el Tabódy levelét, de az állambiztonságnak is. 1967. május 19-én szabadult Sopronkőhidáról, és szabadulása után pár nappal már jelentette Sinkó Géza rendőr őrnagynak, hogy a börtönben lévő Tabódy István üzenetet küldött dr. Brezanóczy Pál egri püspöknek és Somogyi Sándor papnak. Varga azt is elmondta, hogy kívülről kellett megtanulnia a szöveget, amit Tabódy leírt, majd, amit ezután visszavett tőle. „A mellékelt, betanult szöveget Varga János kéresemre leírta:” A levél a 37. mellékletben található. A levél és annak útja az ÁBTL 3.1.5. O-14843/3. „Ellenállók”. 87-88. dossziében található meg. (Köszönet Élthes Eszternek, hogy felhívta a figyelmemet erre a forrásra.)

Pranter elnök felvetett néhány feltételes szabadon bocsátást is.¹⁴²⁸A látogatás valószínűsíthetően összekapcsolódott Msgr. Luigi Bongianino vatikáni diplomata¹⁴²⁹ kérésével, aki a látogatást kérelmezte, ugyanis ő vett részt a Szentszék és a Magyar Állam közötti tárgyalásokon¹⁴³⁰ Casaroli mellett.

Itt érte meg a második kegyelmi kérvényét is, amelyet a nővére 1967 júliusában adott be. A nevelői vélemény szerint¹⁴³¹ 1966. december 5-én a mosóüzembe került, mint hajtogatató, a munkát jól végezte, napi bére 4 Ft volt. A magaviselete a börtönévek alatt nem volt megfelelő. 1961 és 1966 közötti büntetéseit is felsorolta.¹⁴³²A jellemzésében olvasható, hogy bűncselekményét nem ismerte el, a bírói ítéletet sem tartotta jogosnak, a fenytések nem voltak rá hatással, hangoztatta, hogy ellensége a rendszernek, ezért társadalmi veszélyessége rendkívül nagyfokú. Nővérevel tartotta a kapcsolatot.¹⁴³³ Eközben nővére által felfogadott ügyvéd sem tudta ellátni rendesen feladatát.¹⁴³⁴A kegyelmi kérvényét másodszor is elutasította Bimbó bíró.¹⁴³⁵

10.4. Tabódy újra a Budapesti Országos Börtönben

Sopronkőhidáról 1967 szeptember 21-én került vissza a Gyűjtőbe. Átszállítása után a fordítóirodára került. A fordításairól a BM fordítóirodájában készült részletes összegzés is, 1967. szeptember 28-tól 1970. november 1-ig összesen 12667 flekket fordított.¹⁴³⁶ Köztük olyan művek találhatóak mint a Der Spiegel különféle számai, ifjúsági bűnügyekkel foglalkozó

---

¹⁴²⁸ TABAJDI, 2013. 117-118. A kötetben MNL OL 288.f. 31/V/1. ő e.; OSA Digitális Állambiztonsági Archívum OSA 300-8-47:19/6-26) forrás említi az 1967. április 18-én keletkezett iratot. (Ld. <https://catalog.archivum.org/catalog/gb6rboOP6w> (letöltés: 2024. június 23.)

¹⁴²⁹ Luigi Bongianino (1919-2005) Casaroli munkatársa a Rendkívüli ügyek pápai tanácsában. 1968-ban vulturai c. püspök és albai apostoli adminisztrátor lett, majd 1970-ben megyéspüspök, 1975–1996 között Tortona püspöke.

¹⁴³⁰ SZABÓ, 2005. 298-310.

¹⁴³¹ A Fővárosi Bíróság a Sopronkőhidai Országos Börtönből 1967. augusztus 5-én kapja meg a nevelői véleményt a 616/1967-es iktatószámmal. A nevelői véleményt Farkas Imre bv főtörzsőrmester, nevelő adta ki 1967. augusztus 4-én.

¹⁴³² Tiszteletlen magatartásáért 5+20+10+20 nap szigorított zárka + 10 nap sötétzárka + 1 beszélő elvonás + 3 hó összkedvezmény-elvonás. Étkezés megtagadásáért 20 nap szigorított + 1 hó összkedvezmény-elvonása. Tiltott tárgy rejtegetéséért 40 nap szigorított + 1 hó összkedvezmény megtagadása. Verekedésért 15 nap szigorított, sorakozóban beszélt 2 hó összkedvezmény-elvonás, séta közben beszélésért 2 hó összkedvezmény-elvonás, rádiót rejtegetett 6 hó összkedvezmény elvonás + 20 nap szigorított zárka. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1036-1037).

¹⁴³³ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1036-1037.

¹⁴³⁴ 1967. szeptember 1-jén értesítette dr. Bimbó István a Budapesti Fővárosi Bíróság az ügyvédet Dr. Dusárdy Istvánt, hogy nem állt módjában felvilágosítást adni, mivel a TUK listán nem szerepelt. (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1040.)

¹⁴³⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1043-1044.

¹⁴³⁶ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

könyv, Albert Speer Visszaemlékezései és egy amerikai filozófiai könyv.¹⁴³⁷ 1967 novemberében engedélyezték a breviárium használatát számára, a korábbi kegyelmi kérvény elutasítására reagálva, kérte nővérét, ne fogadjon több ügyvédet.¹⁴³⁸ „Nádasdi” 1967. decemberi hangulatjelentéseiben megemlíti, hogy Tabódy és Titely¹⁴³⁹ arról beszélt, hogy az amerikaiak eladták a németeket és egész Európát az oroszoknak.¹⁴⁴⁰ Tabódy azt hangoztatta, hogy *kiengedik, mivel neki francia beütéses egyházi ügye*¹⁴⁴¹ van. A kegyelmi kérvényének elutasítása igen leverően hatott rá, de elég hamar kiheverte, s túltette magát rajta, jelenleg szorgalmasan dolgozik, s pozitív hatással volt zárkatársaira. Kijelentette, hogy a papokkal megbeszéli, hogy a gyóntató püspöki helynöktől nem fogadják el a csokoládét, ha a raboktól megvonják a decemberi csomagot. Tabódy elmondta, hogy a nővére közölte, hogy bűntársát, egy idősebb hölgyet¹⁴⁴² kiengedték az országból Franciaországba.¹⁴⁴³

Egy 1967-es jelentés szerint az elítélt egyházi személyek közül *erősen nyílt ellenséges magatartást tanúsított* a börtönben Keglevich István¹⁴⁴⁴, Tabódy István, Szigeti Imre¹⁴⁴⁵, Szabó József.¹⁴⁴⁶

Tabódy visszaemlékezéseiben elmondta, hogy a börtönben mindig miséztek. Az örök, vagy az egészségügyisek segítségével szereztek bort. Az ostyát a rendelőlől szereztek, ugyanis *a gyógyszerekből lehetett ostyát kivenni*. A hozzátartozók pedig ki voltak képezve, hogy a csomagba mazsolát csempésszenek sokszor egy vagy kétévre elegendőt. A másik lehetőség az volt, hogy a rabkonyha vezetője mazsolát rendelt valamilyen tésztához, azt pedig átpasszolták a papokhoz. A mazsolát megérlelték egy üvegben és azzal miséztek.¹⁴⁴⁷ Mindenki egymaga a

---

¹⁴³⁷ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴³⁸ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴³⁹ Titely János (1915-?)

¹⁴⁴⁰ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 147.

¹⁴⁴¹ Utalás arra, hogy Tabódy a francia követségen keresztül kapott pénzt.

¹⁴⁴² Karg Györgyéről van szó, aki öt évet kapott Tabódy társaként az 1961-es ítéletben.

¹⁴⁴³ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 149.

¹⁴⁴⁴ Keglevich István (1927-2000) pap, Káplán Endrefalván (1953-54), Bp-Kelenföldön (1954-1960), 1957-ben indokolás nélkül 2-2 hétre őrizetbe vették. 1960. novemberében államellenes összeesküvés előkészítésében való részvétel vádjával letartóztatták, 1961-ben a „Werner-féle Regnum”-perben 5 év börtönre ítélték, 1963. márciusában közkegyelemmel szabadult. 1964. decemberében több regnumos atyával együtt ismét letartóztatták, 1965. áprilisában az „Emódi”-perben (második regnumi per) ismét 5 évre ítélték, amit a Legfelsőbb Bíróság helybenhagyott. 1971-ben szabadult. Beosztáson kívüli, majd nyugdíjas lelkész, a Rab Papok Szolidaritása szóvivője. Haláláig harcolt a Regnum cserkészterét és a Regnum Marianum újjáépítéséért. A Zászlónk fel. szerkesztője (1990-1995).

¹⁴⁴⁵ Szigeti Imre József (1907-2001) domonkos szerzetes, 1926-ban lépett be a domonkos rendbe, 1931-ben szentelték pappá, 1948-ban a Keresztény Front mozgalom szervezetének kiépítője.

¹⁴⁴⁶ ÁBTL 3.1.5. O-19867/1. Budapesti Országos Börtön 265. 1967. december 15-i jelentés

¹⁴⁴⁷ TABÓDY (OHA) 141.

saját zárkájában, latinul mondták akkor még. (zárkatársa Pákh Tibort¹⁴⁴⁸ többször elkapták, mint imádkozik). Többször előfordult, hogy éhségstrájkjal léptek fel Matheovits Ferencsel és Pákh Tiborral a börtönőrök visszaélései ellen.¹⁴⁴⁹

Leveleiben¹⁴⁵⁰ beszámolt 1968 februárjában, hogy mélyen megrendítette püspöke, Shvoy Lajos halála, akihez úgy közeledhetett, mint egy gyerek. Megemlítette azt is, hogy lassan kezdett elszakadni a külvilágtól, a családtagokon kívül már nem érdekelte senki, még a hírek sem. Magdi látogatása sok örömet adott neki, 1968 novemberében beszámolt arról is, hogy a Zabhegyezőt olvasta.¹⁴⁵¹

„Nádasdi” 1968. áprilisi jelentése szerint Tabódy magatartása tartózkodó, mint akit semmi sem érdekel. Szorgalmasan dolgozik, nem frakciózik, menekül a sétán a köztörvényesek közé. A jelentés értékelésében „Megyer” ügynök jelentése szerint a zárkában nem vonul vissza, régi módon viselkedik, Matheovits¹⁴⁵² és Titely elítéltekkel igen jól megértik egymást, csak a külvilág fele konspirál, csak ügyesebben. A fiatalokkal állandóan találkozik.¹⁴⁵³ Az augusztusi jelentés szerint Tabódy részletesen beszámolt a holdraszállásról, ami minden bizonnyal rádiós értesülése volt. A felette lévő Horváth Lászlóval, aki két hét múlva szabadult, szorgalmasan kommunikált az ablakon át levelezés útján, A jelentés értékelése szerint Tabódy a szabadulókat megbízta, hogy üzenetet vigyenek neki ki ismerőseinek.¹⁴⁵⁴

Eközben nővére következő kegyelmi kérvényét 1969. június 18-án adta be. A legfőbb indoka testvére egészségügyi problémái voltak. A Fővárosi Központi Büntetés-végrehajtási Intézet 1969. július 24-én adja ki Klucsó Béla alezredes, parancsnok véleményét. Klucsó szerint 23 alkalommal követett el fegyelmi vétséget. Mindent elkövetett, hogy könnyítsen a büntetésén. Igyekezett kijátszani az intézet rendelkezéseit, hogy a külvilággal minél frissebb híreket

---

¹⁴⁴⁸ Pákh Tibor (1924–2022) magyarjogász, műszaki fordító, kommunizmusellenes aktivista, volt politikai fogoly. 1945–1948 között szovjet hadifogságban volt. 1956. október 25-én megsebesült a Kossuth téri sortűznél. 1957-től nyilvánosan hangoztatta véleményét az idegen megszállásról és az ötvenhatos szabadságharcról. 1961-ben ellenforradalmi tevékenység vádjával tizenöt évi börtönbüntetésre ítélték. A börtönben tiltakozott az emberi jogok sérelmére elkövetett túlkapások ellen. 1971-es szabadulása után is harcolt Magyarország önrendelkezési jogának visszaszerzéséért. Munkavállalását mindvégig akadályozták, megbízásos fordítómunkából élt. A nemzeti ellenállás emblematikus alakjává vált.

¹⁴⁴⁹ TABAJDI, 2013. 205. és 251.

¹⁴⁵⁰ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁵¹ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁵² Matheovits Ferenc (1914–1995) 1947-től A Demokrata Néppárt egykori Országgyűlési képviselője, 1948-ban kilépett a pártból ellenzéki képviselő 1949-ig. 1949-ben 12 évi börtönbüntetésre ítélték 1956. szeptemberében szabadult. A forradalom alatt részt vett a DNP újjászervezésében, ezért 1957-ben egy évre internálták. 1964-ben összeesküvés vádjával tízévi szabadságvesztésre ítélték, 1974-ben szabadult. Szabadulása után műszaki fordító volt, 1989-ben részt vett a KDNP újjászervezésében.

¹⁴⁵³ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 158.

¹⁴⁵⁴ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 196.

szerezzen magának. Rendszeresen megszegte a parancsokat. Pozitív javulást tapasztalták nála az utóbbi időben, 1966 októbere óta fenytve nem volt, sőt négy alkalommal részesült rendkívüli kedvezményben. Munkához való viszonya sem esett kifogás alá. Fordítóként kiválóan dolgozott. Nem ismerte el bűncselekményét, nem bánta meg, ezért nem javasolta egyéni kegyelemre.¹⁴⁵⁵ A bírósági döntés 1969. szeptember 8-án kelt véleményben szinte szóról szóra ugyanaz állt, mint a két évvel ezelőtti ítéletben. A bíró még mindig Bimbó István volt.

Tabódy kegyelmi kérvényeinek elutasításainak indokai:		
1963. június	1967.szeptember	1969. szeptember
ádáz ellenség, vallásos megnyilvánulás álarc,	esküdt ellenség, ízig-vérig gyűlöli a társadalmi rendet	III.vh, újabb forradalom,
nem tanúsít megbánást	személyében rejlő nagyfokú veszély	25 fegyelmi
	eszköz válogatása nélkül támadt a rendszerre	torz politikai vélemény- vallásos
osztályidegen	osztályidegen	osztályidegen
horthysta tiszt	horthysta tiszt	horthysta tiszt
burzsoá társadalmi rend felállítása	burzsoá társadalmi rend felállítása	burzsoá társadalmi rend felállítása
személye fokozottan veszélyes	személye fokozottan veszélyes	személye fokozottan veszélyes

Leveli szerint 1969 novemberében már nagyon készült a kint életre, de decemberben elutasították, és sokáig nem írhatott. Később már egy húszperces beszélő is nagyon kimerítette, utána sokáig feküdt.¹⁴⁵⁶

1969 decemberében kétszer is rádiózáson fogták, amiért mindkét esetben szigorított büntetést kapott.¹⁴⁵⁷ Ez a negyedkedvezménye elvesztését is jelentette, amiről a nevelői vélemény szerint a büntetés a kitűzött nevelési célt nem érte el, bűncselekményét nem bánta meg, továbbra is a szocialista rend meggyőződéses ellensége, a társadalmi veszélyeztetettsége továbbra is nagy.

¹⁴⁵⁵ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1054.

¹⁴⁵⁶ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁵⁷ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

Az indoklásban az állt, hogy 21 fegyelmi miatt, különösen az 1969. decemberi fegyelmi miatt (rádiózás) feltételesen nem bocsátható szabadlábra.¹⁴⁵⁸

A rabokhoz is eljutottak a külvilág hírei a rádiózások alapján, az 1970. január 17-i összefoglaló jelentésben olvasható, hogy a vietnámi háborúval és a közel-keleti helyzettel kapcsolatban hangoztak el ellenséges kijelentések többek között Tabódytól is.¹⁴⁵⁹ „Nádasdi” megjegyzi 1970. januári jelentésében, hogy Tabódy szorgalmas és készséges, legjobb munkaező, nem politizál, mostanában a köztörvényesek társaságát kereste. A papokkal néha a fürdőben találkozott, tervei szerint a szabadulása után Székesfehérváron a püspökségen könyvtárosi állást kapott volna, ahol mellékesen fordított volna. Plébánosi kinevezésre nem látott esélyt az ÁEH részéről. Brigádvezetőjét segítette, látszólag a véleménye mérsékeltebb lett, az idegei rosszak, jelenlegi állapotában, ha békén hagyják, csendben marad.¹⁴⁶⁰ „Nádasdi” ügynököt megbízták 1970 júniusában, hogy Tabódyról adatok gyűjtsön.¹⁴⁶¹ 1970. szeptemberében Tabódy a negyed elbukása miatt erősen visszaesett, rögtön másik fegyelmi fenyegetést szedett össze, biztosra vette az amnesztiát, szerinte őt nemcsak az állambiztonsági szervek, hanem a „papok is nyomták”, mert ha szóltak volna az érdekében, akkor elengedték volna. Az egész püspöki kart csirkefogók gyülekezetének tartotta, s változatlanul a Mindszenty-vonalon állt, megtudta, hogy Kőnig bíboros bécsi érsek többször Pesten járt, és Vatikán nevében igyekeztek távozásra bírni Mindszentyt. Az amerikaiak sem nézték már jó szemmel, mert gátolta a magyar-amerikai viszonyt javulását. Véleménye szerint Mindszenty két feltétel teljesítése esetén hajlandó távozni, ha ő jelöli ki utódját, és a magyar kormány rehabilitálja, mivel ebbe sem a Vatikán se a magyar kormány nem megy bele, ezért nem megy sehova, ami senkinek sem jó. Az értesülés szerint, ha távozna, akkor sem a Vatikánba, hanem Svájcba menne. Tabódy úgy vélte, ha javul az egyház és az állam viszonya, akkor megszüntetik a rabságát, nem nagyon érdekelte, mikor szabadul. A jelentés értékelése szerint Tabódy szóbeli elmondáson szerezte be a Mindszentyről való információkat, valamint feltehetőleg rádióval is rendelkezett, mert napi híreket tudott mondani. Majd a börtönparancsnoknak jelentették az ügyet, mivel más hálózaton akarták a rádiót megtalálni.¹⁴⁶²

Egy 1970 októberében kelt jelentésben a szovjet-NSZK szerződést Matheovits Ferenc és Tabódy úgy értékelte, hogy a Nyugat vesztette el a Szovjetunióval szembeni előnyét

---

¹⁴⁵⁸ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁵⁹ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Fővárosi Központi Büntetésvégrehajtási Intézet 29.

¹⁴⁶⁰ ÁBTL 3.1.2. M-33249 „Nádasdi Géza” 202.

¹⁴⁶¹ ÁBTL 3.1.2. M-33249 „Nádasdi Géza” 226.

¹⁴⁶² ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 209.

politikájában.¹⁴⁶³ Tabódy leveleiben 1971-ben a hátralévő másfél évről úgy nyilatkozott, hogy fél lábon is ki lehet bírni.

1970 karácsonyán hivatalos személy elleni támadás miatt, 1971 februárban pedig hivatalos személy megsértése miatt kapott 20 nap szigorított büntetést. Ezekből két vádirat is született.¹⁴⁶⁴ Az első 1971. februárban készült el, ami hivatalos személy elleni erőszak miatt indult Tabódy ellen, miszerint 1970. december 26-án a börtönparancsnok arról szerzett tudomást, hogy Tabódy rádiót tartott magánál. A neoncsőnek a gyújtó biztosítékát vágta le, ami egy kisebb gomb nagyságú. A drót hozzá kb 0,004-es vékonyságú volt, amit nem lehetett szabad szemmel látni, a gyújtófogház fűtésrendszere pedig tökéletes antennának bizonyult, tudta fogni a rádióadásokat. A neonvéget gumiujjban (ezt az egészségügyiektől szerezték be) tudták beszerezni, abba elhelyezve pedig be tudták csempészni az altesti üregben¹⁴⁶⁵ elrejtve.¹⁴⁶⁶ A parancsnok két őrt küldött a cella átnézése céljából. Tabódy erre a kiabálni kezdett, és egy kést vett elő, másik kezével egy széket tartott maga elé.¹⁴⁶⁷ Szerencséje volt mert a rajtaütésnél nem foglalták le a kést, a rabok ez alatt kicserélték egy kisebb késre (börtönbugylibicskát). Az ellen tanúskodó rabot (egy ügyvéd volt) pedig a többiektől kapott információk segítségével össze tudta zavarni, aki bevallotta, hogy az operatív tiszt biztatta föl a tanúskodásra. A lebukáskor óriási „hipisek” (kutatás) voltak a körletben.¹⁴⁶⁸ A második vádirat 1971.május 19-én keletkezett hivatalos személy megsértése miatt, miszerint 1971. február 2-án egy havas napon Biczó János alaki foglalkozást tartott, ahol a sapka levételét gyakorolták. Az egyik elítélt, Dezső Csaba megtagadta a sapka levételét, amiből szóváltás keletkezett Tabódy közbeszólt, hogy „így még az állatokkal sem bánnak, úgy viselkedik az őrmester úr, mint egy keretlegény.”¹⁴⁶⁹

A Pesti Központi Kerületi Bíróság végül Garay József elnökletével 1971. július 5-i ítélet szerint fegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak és hivatalos személy megsértése miatt négy hónapi szabadságvesztésre ítélte. Megállapította a bíróság, hogy a büntetést az elítéltnak szigorított börtönbe kellett letöltenie, ezért feltételes szabadságra nem bocsátható. Az örök elleni támadásról leszögezték, hogy csak az egy őr (Valyon) ment be a zárkába, miután átnézte két másik rab helyét, Tabódyt levetkőzésre szólította fel, aki ezt megtagadta. Közölte, hogy már

---

¹⁴⁶³ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Fővárosi Központi Büntetés-végrehajtási Intézet. 102.

¹⁴⁶⁴ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁶⁵ A félszemű töröknek azt nevezték, amikor az őr ellenőrizte a rabokat.

¹⁴⁶⁶ TABÓDY (OHA) 81-82.

¹⁴⁶⁷ Budapest X.kerületi Ügyészség irata. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁶⁸ TABÓDY (OHA) 81-82.

¹⁴⁶⁹ Budapest X.kerületi Ügyészség irata. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

olyan sokat volt rabságban, hogy tönkrementek az idegei, karácsonyát is elrontják és indulatosan felhívta Valyont, hogy hagyja el a zárkát. Bement Lissan (másik ör) is, aki Tabódy fejrészét elvéve kihátrált, Tabódy kezébe ekkor zsebkés került, majd azt letette, és egy fából készült ülökét vett fel, azzal hadonászott. Támadó mozdulatot azonban nem tett. Pataki, a parancsnok kivezényelte a két fegyőrt, tartva a atöbbsi rab zendülésétől. A kés nem volt alkalmas emberi élet kioltására. a két ügyet pedig a bíróság egyesítette. A vádlott az intézkedés mögött provokációt gyanúsított. A Biczónak mondott szavakat Tabódy beismerte. Enyhítő körülménynek számított a beismerés, alakilag kifogásolható volt az intézkedés és az igazságügyi orvosszakértő véleménye, lehetővé tette, hogy a bíróság a törvényi minimum alatt határozza meg a büntetést.¹⁴⁷⁰

A Főváros Főügyészség 1971. augusztus 18-án indítványozta, hogy a két ítéletet helyezze hatályon kívül és vonja a kiszabott szabadságvesztéseket összsbüntetésbe.¹⁴⁷¹ 1971. augusztus 30-án a Budapesti Fővárosi Bíróság a két korábbi ítéletet (az 1961-es 10 évet és a 1971-es 4 hónapot) összsbüntetésül 12 év és 2 óra változtatta, és nem bocsátotta feltételesen szabadon.¹⁴⁷²

„Nádasdi Géza” 1971. január 2-i jelentése szerint Tabódy elmondta neki, hogy rádiózás közben meglepte az őrség, mivel nem akarta a rádiót odaadni, ezért helyezte a szájába, és csinált egy műballhét. Meglepte, hogy bírósági tárgyalást mertek csinálni az ügyből, védekezése abból állt, hogy az egészet provokációnak állította be, az örök részegek voltak, karácsonykor történt mindez egy katolikus pap ellen, remélte, hogy nyugati sajtót kap az ügy. Bízott benne, hogy csak az ügyészségig jut el az ügy, s ha ott meghallgatják a védekezését, akkor visszakoznak, a társai azt vallották, hogy nem látták a kést, az örök vallomása szerinte nem számított.¹⁴⁷³

Az 1971-es márciusi nevelői vélemény elmondta róla, hogy ott és akkor játszotta ki az intézet szabályait, ahol arra alkalma és lehetősége volt. Egyre gyakrabban szegült ellen és az erőszakos cselekményig is eljutott. Jól dolgozott korábban, 1967 szeptember 28. óta a fordítóirodán dolgozott, 1971 január 30-án leváltották a munkahelyéről fegyelmezetlensége miatt, havi bére 490 Ft, a nem dolgozó politikai körletben volt.¹⁴⁷⁴

A tárgyalásról „Nádasdi” beszámolt. Tabódy szerint jól végződött az eset, mert a BV-sek jól leégtek, megérte a négy hónapot az egész hecc. A tárgyaláson ott volt két unokahúga, akik

---

¹⁴⁷⁰A Pesti Központi Kerületi Bíróság írata. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁷¹BFL XXV. 4.f. 9294/1971. Tabódy István 8.

¹⁴⁷²Ezt a Btk.72 %./1/ és 73.%./2/ bekezdése alapján állapított meg. A bírói tanács elnöke Lomjapataky Béla volt, a két ülnök pedig Kovács Józsefné és Elek János voltak. (BFL Büntetőügyek XXV. 4.f. 9294/1971. 12-13.o.).

¹⁴⁷³ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza”. 219.

¹⁴⁷⁴Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

külföldi állampolgárok, egy paptársa is megjelent, de az rögtön távozott, csak megmutatta magát. Nagy diadalnak élte meg, tetszett neki, hogy az örök elkerülték a zárkáját és hogy az ítélet indoklásában szerepelt a provokáció veszélye, a tárgyalás után elbeszélgetett az ügyésznővel, akinek fél órán át festette le a gyűjtőbeli állapotokat. A zárkaéletet jól bírta, jól megszokta a tétlenséget, a fordítóba nem is akart visszamenni. A tartótisztek az értékelés szerint megtudták, hogy Tabódy a tárgyaláson állítólag illegálisan átvette az új magyar nyelvű miseszövegeket, és ezt behozta a börtönbe. Tabódy ezzel kapcsolatban nem nyilatkozott, de azzal a paptársával, akivel a tárgyaláson megjelent, nem is tudott beszélni. Ellenben megjelent a tárgyaláson két nő rokona, az egyik finn állampolgár volt, e személy feltehetően a nyugati országokban lévő egyházi személyek kérésére tájékoztatást fog adni. Ellenséges beállítottsága nem változott és ellenőrizni kell.¹⁴⁷⁵

A 1971. áprilisi összefoglaló jelentésben már arról írtak, hogy „Halló József”, „Zsoké” tájékoztatói, és „Szegedi László” fogdaügynök jelentései alapján Várhegyi József, Szító János, Rudán János, Matheovits Ferenc és Tabódy körében egy laza csoportosulás volt tapasztalható. Szító és Tabódy arról beszélgettek, hogy egy memorandumot kellene kijuttatni a börtönből 60-70 politikai elítélt, elsősorban 56-os elítéltek aláírásával, melyben leírnák a politikai elítéltekkel szembeni „embertelen” bánásmódot, mint például a rossz egészségügyi helyzet, az élelmezési ellátás hiányosságát, és hogy nem kapnak a munkáért bért. A memorandumot a Szabad Európa Rádióhoz vagy más nyugati rádióállomásokhoz akarták eljuttatni, válaszul arra, hogy a magyar kormány nemrég bejelentette, hogy nincsenek 56-os elítéltek a börtönökben.¹⁴⁷⁶

Az októberi jelentésből kiderül, hogy Tabódy 1970. december 26-án az ellenőrzést végző bv-s beosztottak ellen támadást intézett. Ezért a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1971. július 5-én 4 hó szabadságvesztésre ítélte. A politikailag veszélyes elemek közül Matheovits Ferenc, Tabódy István, Nagy Lajos, Baráth József, Lénárd Ödön folytatta ellenséges megnyilvánulásait elítélt társaik előtt.¹⁴⁷⁷

Tabódy utolsó büntetéseit 1971-ben szenvedte el, rádióért húsz nap szigorítottat, mazsola rejtegetéséért öt nap sötétzárkát, és hivatalos személy elleni szemtelenségért húsz napot kapott.¹⁴⁷⁸ Novemberi jelentés szerint Tabódy István továbbra is renitens magatartást tanúsított a BV- örökkel szemben, amiért a BV-parancsnok elvtárs megfenyítette.¹⁴⁷⁹ Tabódy nővérének

---

¹⁴⁷⁵ ÁBTL 3.1.2. M-33249. „Nádasdi Géza” 230.

¹⁴⁷⁶ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Főváros Központi Büntetés-végrehajtási Intézet 130-132.

¹⁴⁷⁷ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Főváros Központi Büntetés-végrehajtási Intézet 171.

¹⁴⁷⁸ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁷⁹ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Főváros Központi Büntetés-végrehajtási Intézet 185.

írt leveleiben a perről nem írt a családjának, azt írta, hogy a lányok (unokahúgai) biztos beszámoltak róla. 1972-ben már dolgozni nem engedték, augusztusban arról ír már, hogy milyen lesz az áprilisi szabadulása.¹⁴⁸⁰ Az utolsó feljegyzések között egy 1972 májusi, majd december nevelői vélemény szerint minősíthetetlenül beszélt az örökkel, 30-szor volt büntetve, egy éve már nem büntették, de a nem dolgozó részlegen volt, ott kevesebb a lehetőség nyílt a fegyelmi elkövetésére, nyílt ellenséges nézeteit barátai körében is hangoztatja, akik még vele tartottak azokkal is kötekedett, konfliktusokba keveredett. A nevelési eljárások vele szemben eredménytelenek voltak.¹⁴⁸¹

10.5. Kiszabadulás kegyelemből

1969. szeptember 3-án Bejczy Gyula püspöki irodaigazgató tájékoztatta püspökét, Kisberk Imrét¹⁴⁸² majd püspöke szeptember 6-án Ijjas József¹⁴⁸³ kalocsai érseket, a Püspöki Konferencia Elnökét arról, hogy Tabódy nővére kegyelmi kérvényt adott be öccse szabadulása érdekében ez év májusban. Kisberk tudomása szerint Horváth Richárd¹⁴⁸⁴ ez ügyben már tárgyalt erről Prantner József ÁEH elnökkel.¹⁴⁸⁵ A püspök szerint a Tabódy-ügy csak akkor oldódik meg bonyolultsága miatt, ha a Püspöki Kar és a Kormány megbeszélése közötti tárgyaláson ez felmerül. Szabó Imre püspök úr¹⁴⁸⁶ ígéretet tett neki, hogy kiáll a kérdés rendezése mellett a Püspöki Kar 17-ei ülésén. Megemlítette, még azt is, hogy Tabódy már büntetése kétharmadát leülte és kedvező véleményt várnak a börtönből is.¹⁴⁸⁷ Szeptember 17-én a Püspöki Kar nem foglalkozott az ügygel, igaz Brezanóczy Pál kérvényt írt Tabódy amnesztiájának kérdésében Miklós Imrének,¹⁴⁸⁸ az ÁEH elnökhelyettesének. Szeptember 20-án Brezanóczy, a Magyar Katolikus Püspöki Kar titkára Pranternek írt levelet Tabódy amnesztiájával kapcsolatban, melyben továbbítja Kisberk Imre kérését a püspökkari konferencia hozzájárulásával, hogy a

---

¹⁴⁸⁰ Tabódy István levelezése Tabódy Eszterrel. Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁴⁸¹ Budapest Fegyház és Börtön Irattára, dossziéjának nyilvántartási száma 925-080 (1921)

¹⁴⁸² Kisberk Imre (1906-1982) A székesfehérvári egyházmegye apostoli kormányzója 1969-től, megyéspüspök 1974-től

¹⁴⁸³ Ijjas József (1901-1989) kalocsai érsek, 1964-től címzetes püspök, csanádi apostoli adminisztrátor, 1969-től kalocsai érsek

¹⁴⁸⁴ Horváth Richárd (1906-1980) római katolikus pap, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának Tagja

¹⁴⁸⁵ Prantner József (1911–1975): 1951-től alosztályvezető az ÁEH-ban, 1961-től 1971-es nyugdíjazásáig az ÁEH elnöke, 1968-tól államtitkári rangban.

¹⁴⁸⁶ Szabó Imre (1901-1976) esztergomi segédpüspök 1951-1976, esztergomi apostoli adminisztrátor 1969-1971

¹⁴⁸⁷ SzfvPL 6422-1230/1969

¹⁴⁸⁸ Miklós Imre (1927-2003). A Magyar Kommunista Párt tagja. 1951-től 1989-ig dolgozott az Állami Egyházügyi Hivatalban; 1953. november-től az ÁEH egyházpolitikai osztályvezetője. 1956. május 31-től az ÁEH elnökhelyettese, 1970-től első elnökhelyettes, 1971. május 16-tól 1989. április 30-ig elnök, államtitkár beosztásban.

2/3-ot letöltő Tabódyt számára javasolja az amnesztiát.¹⁴⁸⁹

Eközben a BM is megküldte a tájékoztató anyagát az ÁEH-nak, melyben leírták, hogy ekkor politikai büntetért 7 fő van börtönben. Tabódy 1973. februárban szabadul 1/4-del, továbbra is szélsőséges ellenséges magatartást tanúsít, 23 fenytése van elítélése óta, a többi papi személy sem tartott vele kapcsolatot, mert féltek, hogy provokálja őket, és bajba keverednek miatta, fiatal köztörvényes elítéltekkel foglalkozott, ezeket igyekezett reakciós szellemben nevelni, legjobb kapcsolata Matheovits Ferencsel van.¹⁴⁹⁰

Miklós Imre december 30-án válaszolt a levélre, melyben közölte, hogy Tabódy visszaeső bűnös, ezért nem kerülhetett sor az amnesztiára, a negyedelési lehetőség azonban még fennáll, ami 1970 februárjában esedékes.¹⁴⁹¹ Brezanóczy 1970. január 2-án írja meg az elutasítást Kisberknek, mivel december 30-án kapott csak érdemi választ az ÁEH elnökhelyettesétől. A levélben¹⁴⁹² tájékoztatták a harmadolás elutasításról Tabódy visszaeső bűnössége miatt, de a negyedelés lehetőségét fenntartották. A székesfehérvári püspök Tabódy Eszternek írott levelében hivatkozik Brezanóczy és Miklós levelére.¹⁴⁹³

Bejczy Gyula Tabódy Eszternek 1971. március 17-én írt levelében érdeklődött Tabódy nővérénél, hogy mikor beszélt utoljára testvérével, mert Beresztóczytól szerzett értesülése szerint szerint Tabódy mereven elzárkózik minden segíteni akarás elől.¹⁴⁹⁴ Tabódy Eszter válaszában megírta, hogy novemberben látta utoljára öccsét, aki szerint nagyon rossz idegállapotban volt, mert nagyon megviselte, hogy 1971 februárjában nem mehetett ki, tudomása szerint a börtönben ugyanis javasolták volna kiengedését, csak a bíró nem engedte ki. A márciusi beszélője elmaradt, egészsége, idegei megromlottak, fegyelmi vétségeket követett el, már nem is dolgozhat fél éve.¹⁴⁹⁵ 1972 márciusában már a püspökségre az a hír jutott el, hogy Tabódy életveszélyesen megbetegedett.¹⁴⁹⁶ Tabódy Eszter Kisberk levelére¹⁴⁹⁷ válaszolva azt írta, hogy lánya, Magdi március közepén látogatta meg Tabódyt, ahol a beszélőn

---

¹⁴⁸⁹ MNL OL XIX-A-21-b-53288

¹⁴⁹⁰ MNL OL XIX-A-21-d-0017-1-1969 49.d

¹⁴⁹¹ MNL OL XIX-A-21 53288

¹⁴⁹² Másolat, ÁEH elnökhelyettes dr. Brezanóczy Pál úrnak érsek, az Magyar Katolikus Püspöki Kar titkára, Eger „Tisztelt Érsek Úr! Ez év szeptember 20-i kelettel Érsek Úr megkereste az ÁEH elnökét Tabódy amnesztiával kapcsolatban. Szeretném tájékoztatni Érsek Urat, hogy Tabódy büntetésének harmadolására azért nem kerülhet sor, mert nevezett visszaeső bűnös. A negyedelés lehetőség azonban fennáll és mivel Tabódy bizonyára már kérte ennek alkalmazását, 70.február hó folyamán a börtönből való szabadulás lehetővé válik.” 1969. december 30. Miklós Imre (SzfVPL 6422-?/1969)

¹⁴⁹³ SzfvPL 6422-171/1969

¹⁴⁹⁴ SzfvPL 6422-1076/1970,

¹⁴⁹⁵ SzfvPL 6422-508/1971, (1971.03.20.)

¹⁴⁹⁶ SzfvPL 6422-1972, Pro memoria 1972. március 22. Aczél László aláírásával

¹⁴⁹⁷ SzfvPL 6422-ad 508/1972. 1972. március 25.

azt mondta, hogy 1973. április elején szabadul.¹⁴⁹⁸ Tabódy Eszter áprilisban már arról is írt, hogy öccse súlyos beteg, de ezt nem hivatalos forrásból tudta meg.¹⁴⁹⁹ A püspök meglepődött ezen, hivatalos választ szeretett volna erről látni, és megígérte, hogy értesülést szerez a kiszabadulásával kapcsolatban.¹⁵⁰⁰ Tabódy Eszter a püspökhöz írt május 8-án írt újabb levelében megírta a börtön igazgatójától kapott értesítést, hogy Tabódy beteg.¹⁵⁰¹ Kisberk erre Horváth Richárdnak 1972. május 12-én írt levelében gyakorlatilag összefoglalja Tabódy szabadon bocsátása ügyében addig tett legfontosabb lépéseket, majd Tabódy megtört állapotára, romlott egészségügyi helyzetére és büntetlen előéletére hivatkozva újra a közbenjárást kérte, megemlítve, hogy a kegyelmi kérvény az Elnöki Tanácstól függ, amiben az ÁEH-nak döntő szava lehet a miniszteri előterjesztés kieszközölésében.¹⁵⁰²

Kisberk 1972. október 18-án újra levelet írt Ijjas József kalocsai érseknek is, melyben emlékezteti a korábbi levelére, valamint összefoglalta Tabódy amnesztia ügyében tett legfontosabb információkat, és kérte „ha mód van rá, a letartóztatásban lévő papjaink érdekében méltóztassanak illetékes helyen lépéseket tenni!”¹⁵⁰³ Tabódy Eszter december 18-án már arról értesítette a püspököt öccse megbízásából, hogy Tabódy 1973. április 6-án szabadul.¹⁵⁰⁴ A püspök válaszában azt írta, várja Tabódyt, hogy valóban visszatérhessen munkahelyére, és kívánja, hogy a Gondviselőtől bőségesen juttatott keresztet mindig az ő akaratában való megnyugvással hordozza és hordozhassa.¹⁵⁰⁵

Tabódy kiszabadítása a Vatikán és a Magyar Állam tanácskozásain is felmerült. A Vatikán kezdeményezésére létrejött találkozón (Róma, 1972. október 3-8)¹⁵⁰⁶, a Vatikán részéről

---

¹⁴⁹⁸ SzfvPL 6422-665/1972, 1972. március 28.

¹⁴⁹⁹ SzfvPL 6422-1972.04.24.

¹⁵⁰⁰ SzfvPL 6422-665/1972. 1972. április 29.

¹⁵⁰¹ „Értesítem, hogy testvére (Tabódy István) egészségi állapota a befogadaskor meglévő rokkantsági állapotának és életkorának megfelelő. Az intézeten belül a szükséges egészségügyi ellátást megkapja. Bp., 1972. április 18.” (SzfvPL 6422- 1972. 1972. május 8.)

¹⁵⁰² SzfvPL 6422-938/1972

¹⁵⁰³ SzfvPL 6422-938/1972

¹⁵⁰⁴ SzfvPL 6422-1972

¹⁵⁰⁵ SzfvPL 6422-1972

¹⁵⁰⁶ A találkozó elsődleges témája Mindszenty érseki címének megszüntetése. A tárgyaláson Miklós Imre előhozakodott, hogy Mindszenty Kóniget is felhasználja a magyarországi ügyekbe való beleszólására, de Casaroli bizonygatta, hogy Kónig mögött nem Mindszenty áll, de a pápa kérését is tudta tolmácsolni a szabadon bocsátások ügyében (BALOGH, 2015. 1330.)

Agostino Casaroli¹⁵⁰⁷, az egyházi közügyek tanácsának titkára, Giovanni Chelli¹⁵⁰⁸ és Gabriel Montalvo¹⁵⁰⁹ vatikáni tanácsosok, a magyar kormány részéről Miklós Imre, az ÁEH vezetője, Balló István elnökhelyettes¹⁵¹⁰ és Straub István főosztályvezető¹⁵¹¹ vett részt.¹⁵¹² A tárgyaláson többek között Casaroli érsek tolmácsolta a pápának azt a kérését, hogy a Kormány gyakoroljon kegyelmet három börtönben lévő pap - Tabódy, Rózsa Elemér¹⁵¹³, Regőczy István¹⁵¹⁴ – ügyében. Az illetékes elvtársak azt, válaszolták, hogy megvizsgálják ennek lehetőségét. A jelentés értékelésben már arról is szó esett, hogy a Vatikán képviselőivel folytatott tárgyalást az ÁEH más illetékes szervekkel közösen tanulmányozza a pápai kérés teljesítésének lehetőségét, és tegyen javaslatot a kegyelmi ügyekben.¹⁵¹⁵

Szabadon bocsátása miatt többször szervezkedtek az emigráns egykori politikai elítéltek is.¹⁵¹⁶ Az Amnesty International¹⁵¹⁷ is szervezkedésbe kezdett,¹⁵¹⁸ ahogy Wolfgang Mengen¹⁵¹⁹ is írt

---

¹⁵⁰⁷ Casaroli, Agostino (1914-1998) olasz főpap, diplomata, az ő nevéhez fűződik a VI. Pál pápa idején kialakult és II. János Pál pápa idejében folytatott vatikáni „keleti politika” elmélyítése, ennek egyik leglátványosabb jele a Magyar Népköztársasággal 1964-ben kötött megállapodás volt. Érsekként, a rendkívüli egyházi ügyek titkárságának vezetőjeként (a Vatikán „külügyminisztereként”) 1963-tól többször tárgyalt Budapesten. Bíboros államtitkár, 1979-1991 között a Vatikán államtitkárságának vezetőjeként a pápaság „kormányfője” volt.

¹⁵⁰⁸ Chelli, Giovanni (1918-2013) bíboros, 1978-1986 között a Szentszék állandó megfigyelője az ENSZ-ben, majd 1998-ig a „Vándorlók és Úton Lévők” Pápai Tanácsának elnöke. A Szentszék egyik legismertebb diplomatája, „utazó nagykövete”, különleges ügyekkel megbízott apostoli nunciusa volt.

¹⁵⁰⁹ Gabriel Montalvo (1930-2006) vatikáni diplomata

¹⁵¹⁰ Balló István (1920-?) Az ÁEH elnökhelyettese 1969-1975

¹⁵¹¹ Staub István (1926-?) Az ÁEH Katolikus Osztály főosztályvezetője 1972-1975

¹⁵¹² A tárgyaláson 5 témát javasoltak napirendnek- 1. egri érsek kinevezése, hajdúdorogi kormányzás, 2. más személyi kérdések; 3. az egyházi intézményekben belső szolgálatot végző szerzetesnővérek utánpótlása; 4. a külföldön élő kat. emigráció gondozása; a szentszék és a magyar kormány közötti állandó kapcsolat; 5. különfélék. A különfélékben szó esik a hittanbeiratásokról, a pannonhalmi főapát választásról és a bebörtönzött papok kiengedéséről. (ÁBTL 3.2.5 O-8-555/11. „Nérók” 79.)

¹⁵¹³ Rózsa Elemér (1919-1995) 1937-től jezsuita szerzetes, 1947-ben szentelték pappá, 1950-ben oszlatták fel rendjét, papi tevékenységét nem folytathatta, 1960-ig lakatosként dolgozott. Lakásán gyakran voltak összejövetelek a jezsuita rend tagjai között, részt vett a világszolidarizmus elméletének kidolgozásában, ami a rendőrség tudomására jutott, 1964 decemberében társaival együtt letartóztatták, majd a következő évben „államrend elleni szervezkedés” vádjával, I. rendű vádlottként 8 év börtönre ítélték. 1972-ben szabadult, ezt követően újra Budapesten tengette életét alkalmi munkásként. A rendszerváltást követően lelkészkedhetett, 1992-ben rehabilitálták.

¹⁵¹⁴ Regőczy István (1915-2013)

¹⁵¹⁵ ÁBTL 3.2.5. O-8-555/11. „Nérók”. 83.

¹⁵¹⁶ A pápa aggódik a magyar foglyokért Katolikus Magyarok vasárnapja, 1966. november 20., Híd, 1972. január. 10.

¹⁵¹⁷ Az Amnesty International a nemzetközileg elismert emberi jogok védelmére 1961-ben Londonban alakult szervezet, politikai, vallási, ideológiai bebörtönzöttek szabadon bocsátásáért, a halálbüntetések végrehajtása ellen vagy legalább felfüggesztéséért.

¹⁵¹⁸ Magyar Élet (New York), 1972. február 20.

¹⁵¹⁹ Wolfgang Mengen munkájára Aufzeichnungen eines Machers: Schicksalhafte Begegnungen und Engagement für Menschenrechte című könyvben írta meg. Elmondása szerint akkor fiatalon kapcsolódott be a szervezetbe, ezért lépett fel Tabódy szabadon bocsátásáért. (Wolfgang Mengen szívélyes szóbeli közlése)

a Legfelsőbb Bíróság számára a szabadon bocsátásáért 1972. április 25-én. Rajta kívül még 10-en tették ugyanezt.¹⁵²⁰ Az elutasító válasz június 20-án készült el.¹⁵²¹

Mindszenty bíboros is több esetben felhívta a figyelmet Tabódy sorsára, a bíboros államtitkárhoz írt 1964. június 30-án írt levelében Tabódy és Szabó József sorsára hívta fel a figyelmét, hogy nem részesültek amnesztiában.¹⁵²² Majd levelében és memorandumában, amit VI. Pál pápához írt 1969. március 17-én rákérdezett Tabódy szabadon bocsátására és utalt Brezanóczy börtönlátogatására, hogy vajon hány foglyot engedtek szabadon.¹⁵²³

Mindszenty József, aki ekkor (1972. július 18.) már Bécsben tartózkodott szintén levelet írt VI. Pál pápának, melyben segítséget kért a szabadon bocsátása ügyében. *„A napokban értesültem Tabódy István sorsáról. Ő székesfehérvári egyházmegyei pap Magyarországon. Ezt az előrehaladott életkorú papot már harmadízben vetik börtönbe és tartják igen sanyarú helyzetben a kommunisták. Tabódy István nem politikai, félig politikai vagy hasonló ok miatt van őrizetben, hanem kizárólag azért, mer hű és hűséges volt papi szolgálatában. Életkora, megrendült egészségi állapota, munka közben szerzett sokféle súlyos betegsége miatt végveszélyben van.”*¹⁵²⁴ A Mindszentyvel való kapcsolat megtartásában szerepet játszott az osztrák állampolgársággal rendelkező testvére (Mária), aki a bécsi Pázmáneumba járt misére, ott többször informálta a bíborost.¹⁵²⁵ Így került később Tabódy birtokába Mindszenty halotti maszkja is.¹⁵²⁶

A bebörtönzött magyar papok érdekében Franz König bécsi érsek is próbált eljárni. 1972. augusztus 1-jén írt levelet¹⁵²⁷ Cserháti József¹⁵²⁸ pécsi püspöknek és Íjjas József kalocsai érseknek a három pap ügyében. Fenyégetőleg kilátásba helyezte azt, hogy a vallásszabadság

---

¹⁵²⁰ „1961. június 20-án, Tabódy István nevű lelkészt tizenkét évi börtönre ítélték. Humanikus okból kérjük Tabódy úrnak a hátralévő börtön-büntetését elengedni” MNL OL XX-10-k 004021/1961

¹⁵²¹ BFL XXV. 4.f. 9294/1971. Tabódy István

¹⁵²² SOMORJAI-ZINNER, 2016. 215.

¹⁵²³ SOMORJAI-ZINNER, 2016. 543. *„Maga a szónok meglátogatta a fogoly papokat. Hányat engedtek szabadon? Mi van az amnesztia után Tabódy Istvánnal?”*

¹⁵²⁴ MÉSZÁROS 1997. 68., Ezeket a leveleket Somorjai is beleteszi a kronológiába (SOMORJAI 2008. 91.)

¹⁵²⁵ TABÓDY (OHA) 135.

¹⁵²⁶ Id. 39. melléklet

¹⁵²⁷ „Excellenciás Uram! Nagyon pontos és megbízható információk vannak a kezembben három magyar papról, akik már hosszú idő óta börtönben vannak anélkül, hogy meg lehetne tudni, az illetőket mely okból ítélték részben magas börtönbüntetésre. Tabódy István, Rózsa Elemér és Regőczy István papokról van szó. Amennyiben nem volna lehetséges Excellenciádnak az elítéltekről közelebbi felvilágosítást kapni, úgy valószínűleg indítatva fogom magam érezni egy külföldi nagy napilapban egy cikket nyilvánosságra hozni, amely az életsorsokat tárgyalni, a vallásszabadság fogalmát Magyarországon illusztrálni fogja.” Bécs, 1972. augusztus 1. (MNL OL XIX-A-21d-004-23/1972.)

¹⁵²⁸ Cserháti József (1914-1994) 1940-ben szentelték pappá, teológiát Rómában végezte, 1956-tól a budapesti Hittudományi Akadémia fundamentális teológia tanára, 1961-től pécsi káptalani helynök, 1964-től címzetes püspök és apostoli kormányzó, 1969-től pécsi megyéspüspök, 1970-től a Magyar Püspöki Kar titkára.

magyarországi értelmezéséről egy külföldi cikket fog megjelentetni. Az ÁEH erre utasította Ijjast, hogy írjon olyan levelet, amely érdemben nem ad választ a feltett kérdésre, ellenben világossá teszi előtte, hogy akcióját jelentik a Vatikánnak. Ijjas szeptember 6-án elküldte válaszát¹⁵²⁹ Könignek. Ijjas azt válaszolta, hogy König levele beavatkozást jelent a magyar katolikus egyház ügyébe, és az ügy háttérében minden bizonnyal Mindszenty áll, az ő ösztönzésére küldte el König a levelét.¹⁵³⁰

Cserháti szeptember 9-én értesíti az ÁEH-t, hogy két levelet kapott Königtől, amit meg is küldött nekik. Két választ is írt, az elsőben kérte, hogy érdeklődjön Ijjastól, a másodikban pedig azt, hogy a Magyar Állam és a Szentszék közötti tárgyalásoknál ez is kerüljön szóba.¹⁵³¹

Az ÁEH november 3-i politikai munkatársi értekezletről készült jegyzőkönyvben is nyoma maradt az eseményeknek. Az irat szerint a Vatikánnal október 3-8. között Rómában folytatott tárgyalásuk során többek között három börtönben lévő pap ügyét is felhozták – Tabódy, Rózsa Elemér, Regőczy István –, ennek az ügyében írt levelet König, amire azt válaszolták, hogy megvizsgálják az ügyet.¹⁵³² A 1972. december 19-i országos értekezleten Miklós Imre beszámolója szerint a tárgyalások végén a három börtönbe lévő pap (Tabódy, Rózsa, Regőczy) ügyét is előhozták. A pápa különleges kérése az volt, hogy a börtönből hamarabb szabaduljanak. Rózsa és Regőczy ekkor már szabadlábon volt, hiszen a harmadolás következtében az egyik 8-án, a másik 18-án ügyis kiszabadult volna. Megjegyezte, hogy úgy használják fel a helyzetet, mintha a pápa kérésére engedték volna ki a papokat. Tabódy ügyében is azt javasolták, hogy engedjék ki, ügyis áprilisban szabadulna. Véleménye szerint nem érdemli meg ezt a 4 hónapot, de azért csak kiengedik, ügyis hamarosan vissza kell őt vinni. Viszont ezzel a gesztussal megmutathatják, hogy készek erre is, s nem tehetnek róla, hogy Tabódy nem akarja a normális állapotokat.¹⁵³³

Az ÁEH elnöke, Miklós Imre a Rómában megtartott tárgyalás hatására 1972. december 11-én először Mona Gyulának¹⁵³⁴ küldte el javaslatát a katolikus papok (Tabódy István, Regőczy István, Katona István) szabadlára helyezése¹⁵³⁵ ügyében. A javaslatban leírták, hogy az ÁEH jelentését a Politikai Bizottság elfogadta, ezért a BM illetékeseivel egyeztetve kéri a

---

¹⁵²⁹ „A szentszék a magyar püspöki karral állandó kapcsolatban áll és mint ismeretes évek óta tárgyalásokat folytat a magyar kormánnyal, úgy tudjuk, hogy az Apostoli Szentszék a magyar egyház ügyeit jól ismeri és a felvetett kérdésben is a magyar kormány által ismételtén tájékoztatta magát.” (MNL OL XIX-A-21-d 004 23/1971 65.d.)

¹⁵³⁰ MNL OL XIX-A-21-d 004 23/1971 65.d.

¹⁵³¹ MNL OL XIX-A-21-d- 004-23/1972 65.d

¹⁵³² MNL OL XIX-A-21-d 1972- 008-0010 65. doboz 009-1/d

¹⁵³³ MNL OL XIX-A-21-d 1972- 008-0010 65. doboz 0010-7a/1972

¹⁵³⁴ Móna Gyula (1928-1982) 1969-től 1980-ig az MSZMP Központi Bizottságának Agitációs Propaganda Osztály helyettes vezetője., 1979. dec.-tól 1980. márc.-ig megbízott vezetője.

¹⁵³⁵ Tabódy István tényleges szabadulása 1973. április 6-án, Regőczy Istváné 1973.július 6-án, Katona Istváné 1973. január 30-án volt várható.

hozzájárulást az amnesztiához.¹⁵³⁶ Miklós 13-án a javaslatot elküldte Korom Mihály¹⁵³⁷ igazságügy-miniszternek is, amiben kérte, hogy soron kívül intézkedjen, mivel az elítéltek hamarosan szabadulnak.¹⁵³⁸ A javaslatához csatolták a papokról készített belügyminisztériumi jelentést.¹⁵³⁹ A Tabódyról 1972. nov 30-án készített összefoglaló tartalmazta azt, hogy az ítéletét törvénytelennek tartja. A rádió adásaiban és a rabújságban megjelenő politikai és gazdasági vonatkozású adásokat, cikkeket hasonló beállítottságú társai előtt kritizálta, bírálta, a rendszer életképtelenségét hangoztatja. Ellenséges beállítottsága miatt a politikai elítéltek további fertőzésének megelőzése céljából kb. 2 évig a Sopronköhídei Fogházban köztörvényes elítéltek között volt. Szabadságvesztése alatt kb. 20 esetben sértette meg a börtön szabályzatot, amiért fenyítést kapott. 1971 júliusában a börtönben hatósági közeg ellen támadt. Magatartását kijelentése szerint szabadulása után sem kívánja megváltoztatni. Püspökének (Kisberknek) az a terve vele, hogy 6-8 hónapra szabadságra küldi, utána pedig a püspökség könyvtárába helyezné el, hogy minél kevesebbet érintkezzen az emberekkel, nehogy galibát okozzon. A szabadulását idő előtt (1973. április 6.) nem javasolták.¹⁵⁴⁰

Miklós Imre 1972. december 16-án Bényi József római nagykövetnek¹⁵⁴¹ írt levelében arról írt,¹⁵⁴² hogy tájékoztassa Casaroli érseket még karácsony előtt a börtönviselt papok ügyében. A tájékoztatás tartalmazta, hogy Miklós Imre Casaroli kérésre megvizsgálta a lehetőségét, és lépéseket tett a bebörtönzött papok elengedésére, így Rózsa Elemér 1972. december 8-án (9 nappal korábban a kiszabott ítélet előtt!), Regöczy István 1972. december 16-án elhagyta a börtönt. Tabódyról azt jelentették, hogy magatartásával rendkívül megnehezíti, hogy az ügyében kedvező döntés szülessen, így a hátralévő büntetésének elengedése hosszabb időt igényel, így őt nem tudták karácsonyra kiengedni.¹⁵⁴³ 1973. január 2-án Miklós Imre Nagy János külügyminiszter-helyettesnek¹⁵⁴⁴ kérte, hogy továbbítsa Bényinek üzenetét, melyben Casarolit értesíti, hogy Tabódy december 31-én visszatért az egyházmegyéjébe, hasonlóan

¹⁵³⁶ MNL OL XIX-A-21-d 1972, 0017, 67.doboz 0017 Egyházi személyek letartóztatása

¹⁵³⁷ Korom Mihály (1926-1993) igazságügy-miniszter 1966-1978 között

¹⁵³⁸ MNL OL XIX-A-21-d 1972, 0017, 67.doboz 0017 Egyházi személyek letartóztatása

¹⁵³⁹ Itt a három pap mellett még Rózsa Elemérről is készült összefoglaló, de az ő szabadulását 1972. december 17-ére várták, így feltehetően Rózsa-t a javaslatban ezért nem is szerepeltették a közeli szabadulása miatt.

¹⁵⁴⁰ MNL OL XIX-A-21-d TÜK 1972, 0017, 67.doboz 0017 Egyházi személyek letartóztatása

¹⁵⁴¹ Bényi József (1928-2000) 1970 és 1975 között volt nagykövet Rómában

¹⁵⁴² A levelet Völgyesi Mátyással az ÁEH Pénzügyi Főosztályának vezetőjével küldte el, aki a Római Magyar Akadémia átadása miatt utazott Rómába.

¹⁵⁴³ MNL OL XIX-A-21-d TÜK 1972, 0017, 67.doboz 0017 Egyházi személyek letartóztatása

¹⁵⁴⁴ Nagy János (1928-) külügyminiszter-helyettes 1971 és 1980 között.

kedvezménybe részesült Katona¹⁵⁴⁵ is.¹⁵⁴⁶Nagy január 13-án már arról tájékoztatta a római nagykövetet, hogy január 10-én átadta Miklós államtitkár elvtárs üzenetét Casaroli érseknek, aki meglepődött Tabódy szabadon bocsájtásán, megismételte, ismerik Tabódy fenyegetőzését, hogy szabadlábban ismét olyan dolgokat követ el, amiért börtönbe kerülhet.¹⁵⁴⁷

Eközben 1972. december 30-án kapta meg a Fővárosi Bíróság az igazságügyminisztertől a határozatot a kegyelemről.¹⁵⁴⁸ (A 10 éves közügyektől való eltiltásra nem vonatkozott a kegyelem.) Tabódynak még aznap meg kellett jelennie a rendőrségen,¹⁵⁴⁹A szabadulása előtt – elmondás szerint – már forrt a lekvár, érlelték, hogy legyen belőle bor, a zsebében ott lapult a rádió, készülve a szilveszteri műsorra. Amikor szólították, hogy szabadulhat, akkor attól félt először, hogy csak máshová viszik át, ami motozással jár, és akkor megtalálják nála a rejtett dolgokat.¹⁵⁵⁰ A Fővárosi Központi Büntetés-végrehajtási Intézet 1973. március 29-én kelt jelentésében már arról számolt be, hogy ellenőrzés alatt lévő politikai veszélyesek száma 51 fő, a távozók között Tabódyt is feltüntették.¹⁵⁵¹

Tabódy kiszabadulása után Jean Villot¹⁵⁵² bíboros államtitkár 1973. február 8-án írta meg válaszát, melyben tájékoztatta, „*hogy Tabódy István és Katona István papok a szentatya kitarító fáradozásának eredményeképpen a múlt év december 31-én kiszabadultak a börtönből. Néhány nappal korábban szabadon engedték Rózsa Elemér és Regőczy István főtisztelendő urakat is.*”¹⁵⁵³Tabódy Pálnak, aki azt írta, hogy István öccsének legjobb megoldás lenne az emigráció, azt válaszolta, hogy: „*Az ügy egyelőre jó fordult. Bízunk! Az emigráció nem mindig a legjobb megoldás: eredményei és sikerei – az egyénieken túl – gyengék, jövőre se mindig biztatóak. A második generáció, még ha beszél is magyarul, sokszor kívül kerül a népen és áramán.*”¹⁵⁵⁴

---

¹⁵⁴⁵ Katona István (1940-) pap, Káplán Nagyorosziban 1965–1967, Bp.-Felső-Vizivárosban 1967–1975, Bp.-Szent Rita plébánián 1975–1977, Bp.-Alkantarai Szent Péter templomigazgatóságon 1977–2001. Az Esztergomi Főszékesegyházi Káptalan tiszteletbeli kanonokja 2012. február 25-től. Nyugállományban 2001-től. 1970. szeptember 8-án tartóztatták le illegális tevékenység vádjával, mivel a Regnum Marianum közösség keretében fiatalokkal foglalkozott, 1972-ben szabadult.

¹⁵⁴⁶ MNL OL XIX-A-21-d TÜK 1972. 0017, 67. doboz 0017 Egyházi személyek letartóztatása

¹⁵⁴⁷ MNL OL XIX-A-21-d TÜK 1973. 0013-002

¹⁵⁴⁸ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 1068. Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1972. december 29-én a 10-12/29/ 192. számú elhatározásával a Budapesti Fővárosi Bíróság által népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésének büntette és más büntettek miatt Tabódy Istvánra kiszabott 12 évi 2 hónapi szabadságvesztés hátralévő részének végrehajtását kegyelemből elengedte.

¹⁵⁴⁹ Tabódy-hagyaték. Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁵⁵⁰ TABÓDY (OHA) 145.

¹⁵⁵¹ ÁBTL 3.1.5. O-19867/2. Fővárosi Központi Büntetés végrehajtási Intézet 265.

¹⁵⁵² Jean-Marie Villot (1905-1979) francia elöljáró és a Római Katolikus Egyház bíborosa volt, 1965 és 1967 között Lyon érseke, 1967 és 1969 között a Papi Kongregáció prefektusa, 1969 és 1979 között a Vatikán államtitkára és Camerlengo. 1970-től 1979-ig a Szent Római Templom. 1965-ben bíborossá avatták.

¹⁵⁵³ MÉSZÁROS, 1997. 79., SOMORJAI, 2008. 94.

¹⁵⁵⁴ MÉSZÁROS, 1977. 79.

11. Az aktív papi szolgálatának állomásai (Székesfehérvár, Csabdi, Kisláng, Bicske)

11.1. Felkészülés a papságra és a kápláni évek Székesfehérvár-Belvárosban (1973-1975)

„Az építkező plébános” - mindenütt romokat takarítok

Tabódy kiszabadulása után a püspökétől kért fél évi egészségügyi és tanulmányi szabadságot, indoka szerint az egyházi szertartások közben megváltoztak, teológiai ismereteit is meg kell újítani és testileg-lelkileg is meg kell, hogy erősödjön.¹⁵⁵⁵ A kérését püspöke méltányolta, engedélyezte neki a regenerálódást június 30-ig. A havi járandóságáról is rendelkezett, az atyai intés így hangzott felé. *„A Fentiek közlése után szeretettel köszöntöm Főtisztelendőségedet abból az alkalomból, hogy újra felveheti a munkát egyházmegyénkben, és azt kérem, hogy Jézus papjának szelídségével és higgadságával állon bele a jó magyar népünk számára annyira fontos lelkipásztori munkába.”*¹⁵⁵⁶

Az ÁEH beszámolójából kiderült, hogy püspökének komoly fejtörést okozott. Először arra gondolt, hogy a levéltárba osztja be, de attól tartott akkor, hogy a püspöki aulában egy „reakciós központot” hozott volna létre. Önálló helyre nem tehetette, mert nem ismerte az új liturgiát, de beosztott lelkészi állás tudtak volna adni neki. Remélték, hogy az állami esküt a pápára való tekintettel leteszi. Az állami vezetők a püspököt kemény fellépésre biztatták.¹⁵⁵⁷

Tabódy ekkor már nem gondolta volna, hogy engedi az ÁEH működni papként, ezért elment fordítói munkát végezni.¹⁵⁵⁸ Püspöke közölte vele, hogy az ÁEH azt akarja, hogy mindig szem előtt legyen.¹⁵⁵⁹ Halász Ervin az akkori csepeli plébános fogadta be, de püspöke kérésére (nagy nyomás hatására), ki kellett költöznie a plébániáról.¹⁵⁶⁰ Halász egyébként többször kért tőle pénzt, mert anyagi zavarai voltak, Tabódy segíteni akart neki, elment az arisztokrata hölgyekhez (Kargné és társaihoz), akik a hajukat tépték, mert Halász buktatta le őket. Később elmondta Halásznak, hogy mindent tud, ő volt a besúgó.¹⁵⁶¹ Halász Németországba emigrált és ott is halt meg 2001-ben.

Tabódy püspökének azt írta márciusban, hogy Budapest XXI. kerületében, a Völgy utca

¹⁵⁵⁵ SzfvPL 6422-203/1973. 1973. január 23.

¹⁵⁵⁶ SzfvPL 6422-203/1973. 1973. január 29. A havi illetménye 850+800 Ft, 800 Ft az ellátmány címen jár + legátum címén 2200 Ft-ot kell fizetnie részletekben, ezért lesz a hagyatéka mentes minden megterheléstől, egyházi ruhái és könyvei az egyházmegyéé, minden mással szabadon rendelkezhet. + Nyugdíjjárulékot is ki kell fizetni az egyházmegyének a 12 év alatt, mert 1961-ig az egyházmegyében volt alkalmazva, a 3%-os alappal számítva a teljes nyugdíjjogosultsága 7150 Ft, amit be kell fizetnie. (1655X12=19860, X 3= 595.80X 12 évvel 7150)

¹⁵⁵⁷ XIX-A-21-e- 39-2/a 1973.január 19.- Bai László

¹⁵⁵⁸ TABÓDY (OHA) 147.

¹⁵⁵⁹ TABÓDY (OHA) 148.

¹⁵⁶⁰ TABÓDY (OHA) 148.

¹⁵⁶¹ TABÓDY (OHA) 147.

54-ben lakik, egy ismerőstől családtól kapott kertés házat szabadsága végéig. Nem jelentette az Egyházmegyei Hatóságnak, mert a lakásban egyedül volt, nincs, aki átvegye a postát, a hétvégét pedig Révfülöpön töltötte, ahol átveszi a heti leveleket, beszélt Szabadkaival (József), vasárnap kimegy hozzá, a húsvétot kint tölti nála. Meghívást kapott az USA-ba és Ausztriába, beadta az útlevelekérelmét is. Sokszor gyengélkedett, estére bedagadt a bokája és a szíve és a vérnyomása sem volt rendben. ¹⁵⁶²

Ebben az időszakban részletesen jelent Tabódyról „Márió” ügynök, aki családtagjaival is jó barátságban volt, különösen Mattiassich Gábor unokaöccsével és Mattiassich Magdolna unokahúgával. „Márió” a kizártak közé tartozott, 1964-ben szervezte be Keresztúry György¹⁵⁶³, 1977. márciusáig működött együtt a szolgálatokkal.¹⁵⁶⁴ Ezekből a jelentésekből Tabódy kapcsolatai, részletes napirendje is feltárult. ¹⁵⁶⁵

Márciusi jelentéseit¹⁵⁶⁶ Tabódy ismerőseitől szerezte be, amiből kiderült, hogy a Tabódy csepeli plébánia közelében élt, intenzíven és tudatosan keresi kapcsolatait, sűrűn telefonál (mással hívhatja a számot), elképzelhetőnek tartotta, hogy Solymáron kap legális helyet. Az ügynök azt az információt is megosztotta, hogy egyik közös ismerősük felvetette, hogy Mindszenty titkárnak hívja Bécsbe. ¹⁵⁶⁷ Tabódy kapcsán a az Állambiztonság fontosnak tartja a K ellenőrzést, a 3/a és a külső megfigyelést is alkalmazni.¹⁵⁶⁸ Az ügynök Magdolna unokahúgától megtudta, hogy Tabódy fáradt a sok vendégeskedés miatt, az ismerősei elhalmozták pénzzel és ajándékokkal. Vasárnaponként Solymáron kisegített, nem zárkózott el az állami eskü elől, Magdi szerint most már nem megy fejjel a falnak mint korábban. ¹⁵⁶⁹

Áprilisban, Magdin keresztül kapcsolatba kellett lépnie „Máriónak” Tabódyval. Gábor és Magdi kérésére „Márió” leutazott Révfülöpre. ¹⁵⁷⁰ Ekkor Tabódyt fáradtan találta, mivel a

---

¹⁵⁶² SzfvPL 6422-203/1973, 1973. március 9.- Tabódy a püspökének írt leveléből.

¹⁵⁶³ Keresztúry György

¹⁵⁶⁴ ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások- „Márió”. A 6-os kartonja alapján 1964. július 8-án történt meg a beszerzése Keresztúry György fhdgy által, az utolsó bejegyzés 1977. március 24-én munkahelyváltás miatt szűnt meg.

¹⁵⁶⁵ „Márió” anyagát (két dosszié) a levéltári kutatók közül e sorok írója olvashatta először 2012-ben. A beazonosítás az iratok alapján egyértelmű volt, ezért a kapcsolat felvétele után egy több órás személyes beszélgetés következett, amiben feltárta szervezési indítékait, ügynöki történetének belső titkait és életének útvesztőit. Ez után levelében kérte, hogy a beszélgetés semmiképpen ne kerüljön a nyilvánosság elé. „*Nem vállalok közösséget azzal, amivel szembesültem, legkevésbé azok előtt, akik sem akkor, sem a jelenben nem értették a történeteket, akik soha nem váltak küzdőtársakká.*” Majd így folytatta: „*Csupán kérhetem Önt, hogy mindent tegyen félre abból a találkozásból, bármire történő utalás, hivatkozás a gyűlölet és átok eskalodását váltaná ki.*” (2013. január 10.) Majd telefonbeszélgetésben azt kérte, hogy amíg él, ne legyen feltárva tevékenysége. Bár ígéretet nem tettem, de „Márió” azonosságát nem fedtem fel. „Márió” 2019. február 14-én 81. életévében visszaadta lelkét a Teremtőjének.

¹⁵⁶⁶ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 14.

¹⁵⁶⁷ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 1973. március 16. (22.)

¹⁵⁶⁸ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 107.

¹⁵⁶⁹ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 124-130.

¹⁵⁷⁰ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 124-130.

Bécsben élő nővére ekkor látogatta meg a családot lányával, akikkel egész éjszaka táncolt, sokat mulatott. „Máriót” a család régi ismerősként fogadta. A családtagok Huszárról (Tabódy családja mindig így hívta), azon a véleményen voltak, hogy töretlenül került ki a börtönből. Eszter néni, rajongással telt csodálattal állította, hogy nem tört meg a testvére, azonban utalt arra, hogy, kínzás is lehetett a börtönben. Magdi becsülte nagybátyját, ugyanis szerinte Tabódy mindig is igaz ember tudott maradni, nem volt hiábavaló szenvedése, s az emberekkel tud bánni.

Másnap Tabódy teljesen szabadon mesélt az átélt börtönélményeiről, elmondta 1971-es börtönlázadásának¹⁵⁷¹ a történetét, A per során azt vette észre, hogy mindenki elárulta, Róma is, a magyar püspökök is, Casaroli is. Szabadulása után figyelmeztető, fenyegető leveleket kapott. Felemlegette lebukásának történetét¹⁵⁷² is. Mondta Elemérnek (a jelentésben Tóth van írva, de Rédyről szól a történet), hogy égessék el, de neki olajkályhája volt, ezért az irattárba tették. Pár hónappal később az operatív tisztek bent mondták neki, hogy Kargné miatt buktak le, mert ráfutott egy lebukott vonalra (56-os francia vonal). Csúnyán elárulták, de az Úristen megmutatta neki bent a börtönben, hogy öt év múlva elsöpri ezt a társaságot. Megemlítette, hogy Bellon Gellértet, Halász Piuszt és egy harmadikat (feltételezte az ügynök, hogy Takács dogmatikai professzorról volt szó) akart püspökké szenteltetni.¹⁵⁷³ Elmondta, hogy leteszi az államesküt a társaiért. A püspökétől, Kisberktől kapott segélyt, aki elküldte pihenni, ráadásul fizetése is annyi, mintha 15 évig szolgált volna. A pilisvörösvári hitoktatást már nem vállalta. El akart menni Szabadkai József mellé Solymárra, akit tisztelt. Kisberk az első jelentkezésére berontott az ÁEH-ba, hogy megszerezze a dispozióját. Neki Mindszenty az igazi példakép. Szoltsenyicint ő fordította franciából, ott állt az ezredes, mikor lesz kész, senki sem lektorálta, az operatív tisztek számára 450 példányban készítették el.¹⁵⁷⁴ Tabódy Halász Ervinről is óvatosan beszélt.¹⁵⁷⁵

Tabódy székesfehérvári egyházmegyes paptársa „Pál” ügynök jelentésében is felfedi ezt a dilemmát. „Kisberk lassan készíti az ÁEH-nál Tabódy dispozióját, aki szívesen jönne a Székesfehérvár-Belvárosba. Már ugyan kijelentette valahol, de államesküt nem tesz!”¹⁵⁷⁶

---

¹⁵⁷¹ A motozásnál a szájába rejtette el a gombnagyságú rádióvevőt, majd bicskát rántott az örrre, ráadásul a börtönudvaron becsmérelte a parancsnokot, ezért két évet akartak adni neki, de a kirendelt védő védte és négy hónap lett belőle.

¹⁵⁷² A házkutatás során megtalálták az elszámolási levelet, melyet Kargnétól kapott segély kiosztása után készített a bécsi nuncius számára, úgy gondolta, elárulták, hiszen szerinte megszerezték annak a listának a perdöntő fénymásolatát Rómából.

¹⁵⁷³ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1 „Márió”

¹⁵⁷⁴ Azt is elmondta, hogy soha nem tudta megszokni, hogy a büdével egy helyiségben volt.

Két barátját emelt ki, akik még bent voltak (Domonkos Tibor, Fekete András).

¹⁵⁷⁵ Tudja, hogy Halász Ervinnek is vaj a fején, bécsiek is figyelmeztették. Halász a múlt héten látogatta meg.

¹⁵⁷⁶ ÁBTL M-37067/2. „Pál” 106. Bozsik László rendőr őrnagynak 1973. március 12-én. „Pál” ügynök feladatául kapta, hogy kísérje figyelemmel Tabódy tevékenységet, magatartását.

Májusban már Straub István és a püspök egyeztetéséből kiderült, hogy Tabódy vállalja az esküt, reményét fejezte ki, hogy nem lesz vele gond. Az állam részéről nyíltan megfenyegették a megyéspüspököt, hogyha Tabódy nem változik, akkor visszaviszik a börtönbe.¹⁵⁷⁷

Kisberk azt mondta neki, pont most azt akarják az ÁEH-nál, hogy beosztva legyen, hogy mindig szem előtt legyen.¹⁵⁷⁸

1973 júliusában a püspöke Pázmádra küldte helyettesíteni a beteg Lengyel Sándor¹⁵⁷⁹ helyére, akivel összebarátkozott. (Lengyelt Tabódy az egyházmegye legjobb papjának tartotta).¹⁵⁸⁰Októberben pedig fordítói, lektori munkát is kapott.¹⁵⁸¹

„Márió” májusi jelentésében beszámolt Tabódy május utolsó heti programjáról, mozgásáról.¹⁵⁸² Tabódy Révfülöpön tartózkodott nővérénél. Leginkább azzal volt elfoglalva, hogy elfogadja-e a püspöke által felkínált lehetőséget (Székesfehérvári káplánság), de ettől a lehetőségtől nővére intette, és neki sem tetszett, mert szem előtt lenne, a fehérvári légkört nem tartotta tisztának.¹⁵⁸³ Júniusi jelentésből megtudhatjuk, hogy Tabódy berendelték az ÁEH-ba, Lovrek¹⁵⁸⁴, ugyanis meg akarta ismerni, miután még személyesen nem volt alkalmuk találkozni. Kisberknél egy volt börtöntársa apja feljelentette, hogy Tabódy politikai dolgokba akarta fiát belekeverni. „Márió” közlése, miszerint berendelték a belügyből, és Tabódyval való kapcsolatát kérdezték tőle, rendkívül foglalkoztatta. „Márió” vigasztalta Tabódyt, hogy nem változott semmi, csak a módszerek finomodtak, s azt gyanítja, hogy az ÁEH továbbra is figyelteti, ezt a munkahelyén is tapasztalta. „Márió” elmondta, hogy ezentúl, mint keresztfia fog jelentkezni nála.¹⁵⁸⁵

A belvárosi plébánia a Szent István tiszteletére felszentelt templom az egyházmegye székesegyháza. A török idők után Lajos Márton lesz az első plébánosa, majd sokáig 1773-ig jezsuiták veszik kézbe. A templom mai formáját 1770-es évekre nyeri el, 1771-ben szentelik Szent István király tiszteletére, 1938-ban kap „basilica minor” rangot.¹⁵⁸⁶Kisberk Imre¹⁵⁸⁷

---

¹⁵⁷⁷MNL OL XIX-A-21-e- 39-2/b (Straub) 1973 május.

¹⁵⁷⁸TABÓDY (OHA) 148.

¹⁵⁷⁹Lengyel Sándor (1925-2015) Székesfehérvári egyházmegye papja. Pázmádon plébános 1966-2009.

¹⁵⁸⁰Tabódy hagyaték

¹⁵⁸¹SzfvPL 6422-1973, 1740/1973 1973. október 5., Mezőgazdasági és Élelmezésügyi minisztérium Információs Központja fordító osztály- Molnár Ferenc osztályvezető, Tabódy István eseti megbízásokkal, egyéb jogviszony keretében, fordítói, lektori munkák elvégzésére kérjük fel.

¹⁵⁸²Fel akarta keresni Gábor nevű börtöntársát, aki gárdonyi. Kérte „Márió” segítségét, hogy találjanak neki munkát.

¹⁵⁸³ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 66. Az ügynök munkáját sikeresnek ítélték.

¹⁵⁸⁴Lovrek Károly (1927–2005 körül): tanár, kollégiumigazgató, 1961-től 1988-as nyugdíjazásáig Fejér megye egyházügyi előadója változó titulusokkal (miniszteri biztos, titkár).

¹⁵⁸⁵ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 77. 1973. június

¹⁵⁸⁶Adattár 167.

¹⁵⁸⁷Kisberk Imre (1906–1982): 1930-tól a székesfehérvári egyházmegye papja, 1951-től segédpüspöke. 1958-ötől a székesegyház plébánosa. 1969-től apostoli adminisztrátorként kormányozta a fehérvári egyházmegyét,

kétszer is volt itt plébános, először 1950 és 51 között. 1951 májusában lett az egyházmegye segédpüspöke, de felszentelése után házi őrizetbe került, majd Dunabogdányt, az egyházmegye legtávolibb helyét jelölte ki neki az állam.¹⁵⁸⁸ Az 1956-os forradalmi események után rövid időre átvehette a plébánia és az egyházmegye irányítását, amit újabb kitiltás követett, 1958-tól azonban egészen 1969-ig, püspöksége elfoglalásáig (csak apostoli kormányzóként, megyéspüspök csak 1974-től 1982-es haláláig lehetett) visszavehette a plébániát.¹⁵⁸⁹ Kisberk Tölgyest Kálmánt¹⁵⁹⁰ nevezte ki, aki 1969-től 1990-ig vezethette ezt a fontos helyet. 1975-ig (tehát Tabódy tartózkodási idejéig kétkáplános hely volt) Tabódy káplántársa Maklári István¹⁵⁹¹ volt. Az ötvenes-hatvanas években kialakult egy összetartó és öntudatosabb hívői közösség, ami a hetvenes évekre kezdett fellazulni.¹⁵⁹²

Püspöke 1973 októberében 15-én kérte a kongura¹⁵⁹³ kiutalását Tabódy számára, melyet 30-án újra megismételt, megemlítette, hogy Tabódy július 1-vel hivatalos kinevezést kapott kápláni minőségben a belvárosi plébániára. Az államesküet letette,¹⁵⁹⁴ ez alapján kapott kezdetben havi 420 Ft-os, majd 75 decemberétől az 550 Ft-os illetményét, mely 1984-ben sem változott.¹⁵⁹⁵

Székesfehérváron elmondta a beosztott miséket, hitoktatott, a prédikációkban pedig börtöntörténeteket¹⁵⁹⁶ mondott el, amit óriási érdeklődéssel hallgattak Fehérváron.¹⁵⁹⁷ „Pál”

1971–1974 között az esztergomi főegyházmegyét is. Megyéspüspök csak 1974. február 2-án lehetett. 1982-ben nyugalomba vonult, és alig egy hónappal később elhunyt.

¹⁵⁸⁸ MÓZESEY, 2006, 127-128.

¹⁵⁸⁹ MÓZESEY, 2013. 410.

¹⁵⁹⁰ Tölgyes Kálmán (1912-1991) Tölgyes Kálmán, nagyprépost. Székesfehérvár-Belvárosban káplán. (1944–69), Pomázon plébános, (1948-1966), 1949-től helyettes esperes. 1966-tól címzetes prépost, esperes, 1969–1990): Székesfehérvár-Belvárosban plébános (1969-1990) 1975-től örkanonok, 1979-től püspöki helynök, 1982-től nagyprépost. Az Állambiztonság hálózatának tagja „Pál” fedőnéven.

¹⁵⁹¹ Maklári István (1942-) Káplán Bodajk 1965, Ráckeve 1965-1966, Bodajk 1966-1968, Pilisszentiván 1968-1969, Albertfalva 1969-1970, Dunaújváros 1970-1971, Érd-Ófalu 1971-1972, Perkáta 1972-1973, Székesfehérvár-Belváros 1973-1974, Tököl 1974-1975. Plébános Baracska 1975-1989. A karmelita rend közösségébe bocsátva 1989-1991. Ismét egyházmegyei szolgálatban 1991-től: Plébános Szár 1991-2001, Érdliget 2001-től.

¹⁵⁹² MÓZESEY, 2013. 416.

¹⁵⁹³ A lelkipásztorkodó papság ellátásáról való gondoskodás olyan esetekben, amikor a lelkipásztori hivatallal nem jár együtt megfelelő javadalmasítás. 1950: az Állam és Egyház közti megállapodás pontja volt: „A Magyar Népköztársaság Kormánya a többi vallásfelekezettel már megkötött megegyezés szellemében (...) 18 éven át, tehát addig, amíg a kat. egyház saját forrásaira támaszkodva maga tudja fedezni anyagi szükségleteit, három-, ill. ötévenként arányosan csökkenő mértékben megfelelő összeget utal ki katolikus egyházi célokra. A Magyar Népköztársaság Kormánya az anyagi gondoskodás keretén belül külön súlyt helyez a lelkészkedő papság megfelelő létminimumának biztosítására.” Ez a létminimum kezdetben 300 Ft körüli összeget jelentett, amit az ÁEH személy szerint utalt ki a papoknak. Folyósítása v. megvonása a büntetés és zsarolás jelentős eszköze volt a hatalom részéről. A 18 éves terminus az 1970-es évekre is kitolódott. (Magyar Katolikus Lexikon)

¹⁵⁹⁴ MNL OL XIX-A-21 75698

¹⁵⁹⁵ MNL OL XIX-A-21-b 641.d Vel. 7611.

¹⁵⁹⁶ Tabódy börtöntörténeteket prédikált, hiszen ami közte és az Úristen között zajlott, az mind a börtönhöz kapcsolható.

¹⁵⁹⁷ TABÓDY (OHA) 149.

ügynök¹⁵⁹⁸ októberi jelentése szerint Tabódyt úgy látja, mind aki szerényen meghúzódik, és Fehérvárott nem kötött és nem keresett ismeretséget. Tabódy többször mesélte, hogy Casaroli VI. Pál kérését tolmácsolta tavasszal a Kormány felé, melyben kérte az ő szabadon bocsátását a pápa, s így egy hónappal előbb jött haza, mint büntetése letelt volna. A tv nem nagyon érdekelte, de a „Buci” Gyuri¹⁵⁹⁹ interjút közvetítő előadást nagyon élvezte, mert ez sokat elárult a politikai fonákságokból. A másik káplánnal Tabódy jó viszonyt ápolt, de úgy érezte, azért került ide, mert „bizonyos megbízásból szemmel tartja őt”.¹⁶⁰⁰

„Szegedi Tamás”¹⁶⁰¹ feladatul kapta Tabódy megnyilvánulásait követni, székesfehérvári kapcsolatait feljegyezni. A káplánok (Tabódy és társa) napirendjéről is beszámolt,¹⁶⁰² (Ezt megtehetette, hiszen jó ismerte a belvárosi plébánia életét, hiszen 1969 és 1973 között ő maga is káplán volt itt.¹⁶⁰³) későbbi jelentésében megjegyzi, hogy Tabódynak a másik káplán elhelyezése után át kellett vennie a gimnazista hittan csoportot.

Tabódy úgy emlékezett erre vissza, hogy egyszer az órán beszélgetett a fiatalokkal Szolcsenyicinről, akinek művét fordította bent a börtönben (akkor ment el a Szolcsenyicin az USA-ba). Kisberket rendszeresen hazakísérte a Bazilikából, így lehallgatás mentesen tudtak beszélgetni néhány percet. A püspök mondta neki, hogy berendelték az ÁEH-ba, és közölték vele, hogy Mindszentynek és Szolcsenyicinnel¹⁶⁰⁴ az emlékiratait osztogatja a gyerekeknek, így azt vélte, hogy lehallgatták.¹⁶⁰⁵

Sejtése szerint a bajszos püspök döbbenten hallotta ezeket, majd az irodai igazgató kanonokon

---

¹⁵⁹⁸ „Pál” 6-os kartonja nem található a hálózati nyilvántartásban, de egyértelmű a beazonosítása, mégpedig Tölgyes Kálmán az akkori belvárosi plébános személyében.

¹⁵⁹⁹ Marosán György (1908-1992) kommunista politikusról van szó.

¹⁶⁰⁰ ÁBTL 3.1.2. M-37067/2. „Pál” 180. Múlt héten szeptember 25-én Révfülöpön lakó nővére látogatta meg, aki nyugdíjas tanítónő (Mattiassich Ferenc előbb banktisztviselő, majd vasúti most már ny.pályamunkás férje), most utazott Leningrádon keresztül Finnországba, ahol disszidált leánya van férjével. Megjegyzésben olvasható, hogy Tabódy mint „F” dossziés személyt ellenőrzés alatt tartják.

¹⁶⁰¹ ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások – „Szegedi Tamás”. A beszervezést a 6-os kartonja szerint 1969. július 30-án hajtotta végre Juhász Sándor r. őrnagy, leginkább római katolikus egyházi vonalon foglalkoztatták.

¹⁶⁰² ÁBTL 3.15. M-38488. 136. Megemlíti, hogy felváltva végzik az irodai teendőket, az irodában jártas az irodai, a másik a katekézist, a jegyesoktatást, a káplánok a fél nyolcas és a nyolcast mondják, gyóntatnak fél héttől, fél kilenckor reggeliznek, majd kilenctől kezdődik az irodai ügyelet, fél egyig, amikor ebéd van, háromig ejtőznek, ezután irodai plébániai feladat van, esti mise 7-kor, télen 6-kor van, negyed nyolc a vacsora, 1-1 szabadnapjuk van a héten.

¹⁶⁰³ Juhász Tibor (1944-) 1967-ben szentelték, 1967-69 között Sárbogárdon, majd 1969-1973 között a Székesfehérvár-Belvárosban, 1973-1977 között pedig Móron káplán, 1977-től Székesfehérvár-Almási telepen, 1980-tól megvált papi hivatásától. (*A Székesfehérvári egyházmegye névtára*, 1977. 263.)

¹⁶⁰⁴ Alexandr Szolcsenyicin (1918-2008) orosz író. Az 1973-ban írt A GULAG szigetvilág című regénye miatt a Legfelsőbb Tanács megfosztotta szovjet állampolgárságától és kiutasította az országból. A GULAG szigetvilág című művét a szocializmus és kommunizmus elleni pamfletnek nyilvánították. Az Írószövetség által kiadott nyilatkozat értelmében minden, a szovjet blokkhoz tartozó országban a Nobel-díj átadását szovjet-ellenes politikai megnyilvánulásnak kellett minősíteni, az írókat kapitalista, imperialista pártinak, valamint fasisztának, sovínisztának és népellenesnek mondták ki.

¹⁶⁰⁵ TABÓDY (OHA) 150.

(Bejczy Gyula)¹⁶⁰⁶ keresztül, aki maga is sok évet ült¹⁶⁰⁷, eljött hozzá és elmondta, hogy semmiféle börtöndolgot ne mondjon, hacsak nem akarja kellemetlen helyzetbe hozni a püspökét és önmagát. Tabódy ezt tudomásul vette, és letett erről.¹⁶⁰⁸

Tabódy azt is kijelentette, hogy főnökével nem hajlandó egy asztalnál ebédelni, teljesen visszavonult, elszigetelte magát, kerülte a plébános társaságát. Azért alakult ez ki, mert Tölgyes kijelentette a misén, hogy két káplánnal áldotta meg az Isten, az egyik bajkeverő, a másik börtöntöltelék, a püspök Tölgyest és a káplánjait is elmarasztalta.¹⁶⁰⁹ A konfliktusról 1974 szeptemberéből még egy jelentés beszámol. „Vári Béla”¹⁶¹⁰ szerint Tabódy a püspöktől az elhelyezését kérte, mert ha marad, „akkor disszidál”. A jelentés értékelésben olvasható, hogy Kisberknek sok gondot okozott Tabódy kordában tartása, ellenséges beállítottsága, politikai mártíromságra való hajlama, azt feltételezték, hogy disszidálásra utaló kijelentése több mint a pillanatnyi elkeseredettség állapota.¹⁶¹¹

„Márió” szeptemberi jelentéséből kiderült, hogy azzal kereste meg Tabódyt, hogy szeretné folytatni teológiai tanulmányát, amit részben korábbi beszélgetésük inspirált, segítségét kérte, járjon közbe Kisbeknél, („Márió” ugyanis otthagya papi hivatását) Tabódy örült, isten kezét látta ebben. Tabódy a találkozás alkalmával örült, hogy elismert beosztása van. A szobáját ízlésesen berendezte, elmondta, hogy amit itt lát, azt mind úgy dobták össze a hívei. A beszélgetéskor szobájában a két sötétítő függönyt behúzta, nehogy belássanak az utcáról. „Márió” még révfülöpi találkozásakor adott neki egy *Kik voltak, mit akartak?* című könyvet, amiben egy kisebb rész található a katakomba egyházzól, benne Tabódy szerepéről is. Tabódy halálával gondolt püspökére, mert nemrég kapott tőle 3000 Ft-ot fogai megcsináltatására. Pázmádon történt helyettesítése törvényesen engedélyezett volt, teljesen felszabadultnak érezte magát, kedvelte az autózást, legutóbb a Budapest szálló 14.emeletén táncolt. Egy osztrák

---

¹⁶⁰⁶ Bejczy Gyula „Kelemen János”-ként a 1973. május 17-i keltezésű 6/a (az állambiztonsági hálózati nyilvántartásban a hálózati személy operatív szempontból jelentős kapcsolatainak a nyilvántartására szolgáló karton.) szerint Tabódy legfontosabb hálózati kapcsolata. Ld. ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások „Kelemen János”. (ld még MÓZESSY, 2017. 123.)

¹⁶⁰⁷ 1946 karácsonyán Budapesten betuszkolták egy autóba, s hamarosan elítélték, 1952-ben börtönben volt. Megtörtén, alkoholistaként, s beszerzett ügynökként „Fekete Péter” szabadult. MÓZESSY, 2017. 123.

¹⁶⁰⁸ TABÓDY (OHA), 150.

¹⁶⁰⁹ ÁBTL 3.1.5. M-38488. „Szegeci Tamás” 166. 1974. augusztus 27. „Székesfehérvári Belvárosi Plébánián komoly nézeteltérése volt Tölgyes Kálmán plébános és Maklári István és Tabódy István között, Maklárit eldísponálták Tölgyes kérésére.” Az értékelésben a Belvárosi plébánián kialakuló új helyzetet operatív érdekeiknek megfelelően kísérték figyelemmel.

¹⁶¹⁰ ÁBTL 2.2.2. Hálózati nyilvántartások-„Vári Béla”. „Vári Béla”-t 1963. március 1-én szervezte be Tölgyesi László r.őrnagy.

¹⁶¹¹ ÁBTL 3.1.5. M-37458. „Vári Béla” 264. jelentése Tabódyról 1974. szeptember 2. Miután tavaly mindkét káplán élesen szembekerült Tölgyessel, a püspök nem tudott rendet teremteni. A múlt hetekben Tabódy is megelégtelte a plébánián uralkodó belső feszültséget.

orvos kérdésére, hogy hogyan egyeztetni össze papi mivoltával ezt, azt válaszolta, hogy ő mindig lelkiismerete szerint élt, senki véleményére nem ad. Úgy gondolta, hogy Lovrek előadó akadályozta meg a solymári elhelyezkedését, ő miatta került Fehérvárra, amely nyüzsg a besúgó papoktól. Szeptember 10-én kellett megjelennie a csepeli tanácsnál, ahol negyedévenként kell jelentkeznie, az államesküet még nem tett le (erre „Márió” is biztatta). A kurzustársak közönyére azt mondta, egyedül az isten érdekli, még a Vatikán sem állt ki mellette, Mindszenty utasítására mozdultak Casaroliék.¹⁶¹²

Novemberben „Márió” Tabódyt autóval vitte, ugyanis több ismerősét, barátját kellett meglátogatnia. Útközben elmondta neki, hogy jól beilleszkedett Fehérváron, Tölgyest ravasz rókának hívta, akinek dörzsölt módszerei vannak az ő figyelésére.¹⁶¹³

Az 1974 februárjában készült hangulatjelentésből kiderül, hogy Tabódy élénken követi az egyházi hierarchiában lévő változásokat, véleménye szerint Mindszenty erkölcsi győzelme vitathatatlan, nem titkolta reményét, hogy szenvedéseit egyszer elismerik, s képes lesz arra, hogy ezt a megalkuvó társaságot egyszer visszafordítsa, közel az óra, hogy az árulókkal leszámoljanak.¹⁶¹⁴ Decemberben arról beszél „Márió”-nak, hogy több emberben csalódott, az a meggyőződése, hogy a hetven kispap, akikért ő vágóhídra ment, cserbenhagyta őt, sorozatos megaláztatások érik. Kisberk (akit nem szeretnek Fehérváron) leállította az utazgatásait Pestre a zaklatások miatt, szabadnapjaiban csak családtagjait keresi fel.¹⁶¹⁵ Amikor egyszer Lovrekkel iszogattak, Lovrek kérdezte, miért gyűlöli őket állandóan? Tabódy azt válaszolta: *“Nem mindenben értek önökkel egyet.”*¹⁶¹⁶ Fialokkal foglalkozott, karácsonyra ajándékot vett nekik (a beszélgetés kezdetén bekapcsolata az íróasztalán táskarádióját, mely halkán szólt -tartott ugyanis a lehallgatástól) Magnóján beat miséket hallgatott. Készült lefordítani Mindszenty emlékiratait.¹⁶¹⁷ A jelentés értékelésében kiemelték, hogy először szidja Kisberket, ez már bizonyítja a sikeres bomlasztást.¹⁶¹⁸

Johann Heyne holland jezsuita az Ostpristerhilfe¹⁶¹⁹ segélyszervezet nevében többször Magyarországra látogatott azért, hogy segítsen a magyar egyházi személyeknek. Többször

---

¹⁶¹² ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 1973. szeptember 14. A jelentés szerint „Márió” Magdival vegye fel a kapcsolatot, aki telefonon mesélt Tabódyról. Tabódy szeptember 1-jén Fehérváron volt, segédlelkészi beosztásban, lakása a plébánián található. Szept 7-én Márió bejelentés nélkül érkezett hozzá. Az Állambiztonságnak feltűnt Tabódy világiassága, amellyel esetleg tudnak mit kezdeni a jövőben, Márió jól teljesített a „gazdái” szerint.

¹⁶¹³ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió”. 162-163. Jelentés 1973. november 12. Rózsa Sándor főhadnagynak

¹⁶¹⁴ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 1974 február.

¹⁶¹⁵ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 231.

¹⁶¹⁶ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió”

¹⁶¹⁷ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió”

¹⁶¹⁸ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió”

¹⁶¹⁹ Keleti Papi Segélyező Szervezet, mely a szocialista blokk országaiból menekült egyháziak támogatásával foglalkozott.

előfordult, hogy leveleket és üzeneteket is célba juttattak.¹⁶²⁰ Tabódyhoz is eljutott, erről „Pál” ügynök jelentése tanúskodik 1973 októberében, miszerint Johann Heyne kapcsolatban került Tabódyval, aki jelenleg is ellenséges magatartást tanúsít. Heyne-t tájékoztatta a börtönben lévő papokról. Ezért adták ki utasításban, hogy beszerelik a Fejér megyeiekkel együtt a 3/e rendszabályt Tabódynál. A megbeszéléseket „Pál” ügynökön kívül még „Házás” hálózati személy is figyelemmel kísérte.¹⁶²¹ 1974 májusi jelentésében „Pál” további információkat szolgáltatott Tabódy és Heyne beszélgetéséről. A beszélgetés során Tabódy a pápának címezve levelet adott át Heyne-nek melyben megírta saját és néhány barátja véleményét, miszerint Mindszentyt a magyar lelkiismereti szabadság szimbóluma, aki az emberi és vallásszabadságot védte mindig a kommunistákkal és azok hivatalos rezsimjével szemben. Bizott benne, hogy Isten ad olyan püspököket, akik őt és a népét szolgálják és nem akarnak egy népellenes kommunista rezsim szolgálatába szegődni. Majd kifejtette, hogy, *„Szentatyám szenteld figyelmedet annak, aki olyan hosszú éveket töltött börtönben az egyházért, aki örült a szabadságának, de aki kész lenne újra börtönbe vonulni az egyházért, ha a szükség úgy kívánná.”* Tabódy az új püspöki kinevezésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy a fiatal magyar papok és világiak a szentszék hívei voltak, most pedig olyan piszkos gazembereket és mocskos disznókat tettek meg, akik már régen árulók voltak.

„Claudius” adatgyűjtő tevékenységét bizonyítja az a tény is, hogy Tabódyt felkérte egy írásos feljegyzés készítésére a „kelet szellemi elszakadásának ügyéről”, Tabódy ezt elfogadta és kijelentette „ha akarja, akkor készíthetek.”¹⁶²²

Tabódy elmondta május 30-án, hogy teljes nyugalom van körülötte, az ÁEH-ből felkeresték a püspökét, s vele kapcsolatban megelégedettségüket fejezték ki. Annyit tett hozzá, el lehet képzelni, hogy milyen püspökök azok, akiket ilyen fickók megdicsérhetnek. Elmondta, hogy a Vatikánból felkeresték, és felkérték, hogy fejtse ki az álláspontját a Mindszenty-üggyel kapcsolatban. Mire közölte, hogy ő semmit sem ír le, nem azért, mintha a pápában nem bízna, de a korábbi ügyéből megtanulta, hogy ott már senkiben sem lehet megbízni a fentiekén kívül, és nem akar lebukni. Bizalmasan közölte, hogy a csepeli plébános ismerőse, aki korábban rá volt állítva, másfél millió forintot sikkasztott és fel van függesztve, jelenleg a péceli paptestvérénél lakik.¹⁶²³ Igen elítélően nyilatkozott a jelenlegi papok moráljáról, akik vagy teljesen világi életet élnek, vagy a rendőrségnek dolgoznak. Tölgyesről is úgy nyilatkozott, mint

---

¹⁶²⁰ BANDI, 2007. 179-206.

¹⁶²¹ ÁBTL 3.1.5. O-15956. „Claudius” 8-11.

¹⁶²² ÁBTL 3.1.5. O-15956. „Claudius” 179-181, 181.

¹⁶²³ Utalás Halász Ervinre.

aki a rendőrség megbízásából hazudozik összevissza az ő plébánosi kinevezéséről. Kijelentette, hogy a pesti fordításokat is abbahagyta, mert nincs rá ideje, és pénzre sincs rászorulva.¹⁶²⁴ A fiataloknak szervezett beatmisét és összejövotelt 1975 júniusában,¹⁶²⁵ 1975. októberében kapott egy ismeretlen feladótól levelet Tabódy, hogy tönkreteszi a fiatalokat.¹⁶²⁶ A kápláni szobájában, ahol a fiataloknak, főleg középiskolás diákoknak hittanórákat is tartott lehallgatókészülék volt beépítve.¹⁶²⁷ Nagyon sokszor hívták meg ebédelni, mert a káplánt az mindig olyan sajnálatnak kitett személy volt a hívek részéről, hogy szegény, fiatal és éhes, az öreg nénik dédelgették.¹⁶²⁸ Eljárt házibuliba és táncolni is szokott, egyszerűen „nem voltam olyan savanyúság, aki állandóan térdepel.”¹⁶²⁹ Lelkipásztori hitvallását ekkor úgy foglalta össze, hogy amit mondott a szószékről, az hitelesnek hangzott, miután az életével bizonyította, hogy komolyan hiszi az Istent és ténylegesen akarja szolgálni.”¹⁶³⁰

1975 nyarán kinevezték Csabdiba plébánosnak. Tabódy püspökétől azt tudta meg, hogy Mindszenty emlékiratainak és a Szolzszenyicin könyvének a gyerekek közötti népszerűsítése volt az áthelyezés oka.¹⁶³¹

11.2. Csabdi plébánosa (1975-1982)

„A maga hittanja jobb volt, mert ott lehetett nevetni”¹⁶³²

1975. július 4-én írta meg püspöke plébánosi kinevezését. Csabdi Fejér megye északi részén, Bicske szomszédságában található. Középkori templomából csak egy romos torony maradt meg, jelenlegi temploma 1936-ban készült el Szent László tiszteletére. 1946-ig Bicskéhez tartozott, 1946-tól lelkészség, 1965-től önálló plébánia. Csabdihoz tartozott azonban még Vasztélypuszta, Csordakút és Tükröspuszta (1980 novemberében Óbarok és Nagyegyháza ellátását is megkapta.¹⁶³³). Tabódy Bolla Jenőtől¹⁶³⁴ vette át a plébániát, akiben egy igazi jó

---

¹⁶²⁴ ÁBTL 3.1.5. O-15956. „Claudius” 216-217. III/III-1-nek küldi a BM III/III-3a alosztály – Tabódy „f” dossziés személyről. Bizalmas úton szerzett infók- 1974. május 30.” Pál” jelentése 1974. május 3.

¹⁶²⁵ ÁBTL 3.1.5. M- 38488. „Szegedi Tamás” 186..

¹⁶²⁶ Tabódy-hagyaték

¹⁶²⁷ Varga Pál: *Krisztus magyar tábornoka*. Magyar Fórum, 1993. december 19.

¹⁶²⁸ TABÓDY (OHA) 152.

¹⁶²⁹ TABÓDY (OHA) 152-153.

¹⁶³⁰ TABÓDY (OHA) 151.

¹⁶³¹ TABÓDY (OHA) 150.

¹⁶³² TABÓDY (OHA) 155.

¹⁶³³ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1980.

¹⁶³⁴ Bolla Jenő (1936-2015) 1960-ban szentelték, káplán Előszálláson (1960-62), Pilisvörösváron (1962-64), Dunaújvárosban (1964-65), Bodajkon (1965-66), Tökölön (1966-67), Kálozon (1967-68), Bicskén (1968-1971), plébános Csabdiban (1971-1975), Balinkán (1975-1983), Sárszentmiklóson (1983-1987). Betegszabadságon 1987-től, külföldön 1987-től. 1987-ben betegszabadságra ment, majd Ausztriába távozott. Előbb zárdalelkészként dolgozott Pressbaumban, majd 1995-től menekültek lelkipásztori ellátását végezte Traiskirchenben és

embert ismert meg, meg is jegyezte püspökének, hogy a papokba vetett hitét a fehérvári intrikus légkörében az állam által kinevezett önmagukat lelegeltető pásztorok között elvesztett, de azt ekkor ezt visszanyerte.¹⁶³⁵

A kinevezésében a bizalom jelét hangoztatta püspöke. ezekre is felhívta figyelmét, sőt egy igazi „huszáros” megoldást ajánlott. *„Meg kell találni a módját annak, hogy a filiákat a lehetőség szerint el tudja látni. A sokszor nehéz útviszonyok miatt voltak Csabdin plébánosok, akik az év bizonyos szakaszában lóháton közelítették meg a filiákat. Az ilyen megoldásra is lehet gondolni.”* Csabdi, amennyire kicsi falu, annyira sokszínű, így a faluban laktak katolikusok, reformátusok és evangélikusok, a lelkésztársakkal (pl. Zászkaliczky Péter¹⁶³⁶) nagyon jó viszonyt alakított ki,¹⁶³⁷ de ez a falu lakóira is igaz volt, ahogy általában minden kapcsolatában erre törekedett, ahogy a helyi állami szervekkel is mindig a legjobb barátságban volt.¹⁶³⁸ Úgy érezte magát sokszor Csabdin, mint egy huszártiszt, akit a nyári gyakorlatra kihelyeznek egy faluba.¹⁶³⁹

Tabódynak jelentkeznie kellett az állami eskü letételére a megyei egyházügyi titkárnál írásban,¹⁶⁴⁰ fizetése ekkor már 1710 Ft volt.¹⁶⁴¹ Mindjárt a megérkezésekor pénzt kért a Csabdi Egyházközség számára a megrokkant templomi tetőzet és a plébánia felújítására. Először a plébániai lakást kellett rendbe hozatnia, amibe szerinte egy jó érzésű cigánycsalád sem költözött volna be.¹⁶⁴² A püspök csak 10000 Ft-ot tudott küldeni, válaszában azt írta, hogy *„Főtisztelendőséged Csabdi tartózkodása idején majd meg tudja állapítani, hogy mik a legsürgősebb végrehajtandó munkák s akkor ismételten terjessze elő kérelmét”*.¹⁶⁴³ Szeptemberben vészjósloán írta felettesének, hogy a tetőszerkezet összedőlni készül, a korábbi segítségből új mennyezetre és a szoba betonozására futotta. Októberben kapott is pénzt.¹⁶⁴⁴ A csabdi plébánián kezdetben még kútból kellett húznia a vizet a fürdéshez.¹⁶⁴⁵ Decemberben 22400 Ft-ot kért vízbevezetésre, fürdőszoba létrehozásra, a püspök februárban írta meg, hogy

---

Mödlingben. 1999-től a bécsi Páduai Szent Antal-plébánia káplánja volt, majd Maustrenk plébániai kormányzója lett. 2004-ben vonult nyugállományba.

¹⁶³⁵ Csabdi Plébánia Irattára - Historia Domus 1975.

¹⁶³⁶ Zászkaliczky Péter (1937-) evangélikus lelkész, 1965 és 1979 között szolgált lelkészként Csabdiban.

¹⁶³⁷ TABÓDY (OHA) 154-155.

¹⁶³⁸ TABÓDY (OHA) 155.

¹⁶³⁹ TABÓDY (OHA) 155.

¹⁶⁴⁰ SzfvPL 4507B-1244

¹⁶⁴¹ SzfvPL 6422-1244/1975

¹⁶⁴² TABÓDY (OHA) 154.

¹⁶⁴³ SzfvPL 4507B-1392 1975. augusztus 2. (költségvetésösszesítő -külsővízvezeték és szivattyú szerelési munkái, külső út és járdaépítés, templom tetőszerkezet, lakóépület és vele kapcsolatos felújítások – 114.165 Ft. A válasz 1975. augusztus 12-én érkezett meg.

¹⁶⁴⁴ SzfvPL 4507B-1720

¹⁶⁴⁵ Csabdi Plébánia Irattára - Historia Domus 1975.

nincs pénz.¹⁶⁴⁶ A korábbi fehérvári hittanosai és rokonai segítségével kezdett az építéshez, Székesfehérvárról érkezett házvezetónője is, aki a gondját viselte, egy móri származású sváb néni¹⁶⁴⁷, átköltözött Csabdiba. Nagyon szerette Tabódyt, a veje az Alba Régiánál¹⁶⁴⁸ építési szállítási vezető volt, így bontásból szerzett neki fürdőkádat, és megcsináltatták a fürdőszobáját, a néni gyűjtést is rendezett számára háztartási dolgokból.¹⁶⁴⁹ A felújítás végeztével elmondhatta, hogy évtizedek után volt újra harangzúgás a faluban. Szeptember végén 40 fehérvári fiatal jött el beatmisére, még azoknak a híveknek is tetszett, akik zúgolódtak ellene.¹⁶⁵⁰ Az ÁEH rosszallását is kivívta, hiszen a fiatalok követték, kapott névtelen leveleket püspöke és ő maga is, de a levelek hivatalos helyről is érkeztek.

A hely büntető jellegét akarta megszüntetni a világ minden részén élő barátai anyagi segítségével.¹⁶⁵¹ Meg is fogalmazta lelkipásztori programját, hogy abban találta meg Isten szándékát, hogy helyrehozza mindent, amit a jószívű, hitéhez hűséges nép saját erejéből nem képes. Így aztán gond nélkül váltotta aprópénzre a 19 börtönével a világ más részén kiérdemelt babérkoszorút.¹⁶⁵²

Fontos megállapítani, hogy nagyon sokat változott a világ akár a hatvanas-hetvenes években is. 1961-ben még azért kapta részben súlyosbított ítéletét, mert külföldről pénz kapott, az 1970-es évek derekán már ez nem probléma, sőt a magyar államnak szüksége is van ezekre a külföldről behozott pénzekre, amit az egyháziak hajtottak végre. Egy 1969-es Állambiztonsági módszertani könyvben¹⁶⁵³ a külföldi segélyek kapcsán megállapították, hogy az elmúlt 10 évben nyugatról hivatalosan közel 9,5 millió dollárt küldtek a magyar egyháznak és lelkészeknek. *Ezt politikailag károsnak állapították meg, de mégsem akarták megakadályozni, mert úgy vélték, hogy a segélyek összege ettől valószínűleg nem csökkenne, hanem a legális útról teljes egészében az illegális csatornába terelődne, így az állam is elesne ettől a valutabevételi forrástól.* Tabódy ezért gondolta, hogy a rendszer ezt az egyház egyetlen érdemének tekintette, hogy valutát termelt az államkasszába szünet nélkül, előnye volt, hogy a

---

¹⁶⁴⁶ SzfvPL.4507B-2068 1975.december 11-én 22400Ft-ot kért, 1976. 02. 05-én februárban érkezett meg a válasz.

¹⁶⁴⁷ Ughy Gáspárné szül. Szatzker Borbála (1909-1985) látta el a házvezetónői feladatokat. Ughyné férje hadifogságból jött haza, nem sokkal azután meghalt. Fiát, Ughy Gáspárt (1936-1956), 1956. október 29-én lőtték le a Tétényi úton. (ld. HORVÁTH-TULIPÁN, 2006. 244.)

¹⁶⁴⁸ Alba Régia Építőipari Vállalat

¹⁶⁴⁹ TABÓDY (OHA), 154.

¹⁶⁵⁰ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵¹ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵² Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵³ ÁBTL. 4.1. A-3824. *A klerikális reakció aknamunkájának formái és módszerei az operatív elhárítás elvei, feladatai, alapvető módszerei.* Írta: Geréb Sándor alazredes. BM- Központi Tiszti Iskola Rendőrtiszti Akadémia Politikai Nyomozó Tanszék. Bp., 1969. 33.

külföldről kapott pénzről nem kellett számlát adni a mesterembereknek, mivel pontosan fizetett, ezért a munkát is megbízhatóan elvégezték. Az állami szervek pedig nem firtatták, igaz nem is hirdette ezt.)¹⁶⁵⁴

Kezdetben még kerékpárral közlekedett, egy helybeli híve fuvarozta autóval rendszeresen, ez a kapcsolattartásban is nehezítette. 1975 szentestéjén fürödhetett először fürdőkádban az itt tartózkodása óta.¹⁶⁵⁵ Vasztélyban 1976-ban lett villanyvilágítás, Csabdiban szeptemberre készült el a templom renoválása is. Nagy előrelépés volt a járda, illetve a plébániai veranda elkészülte is (1976)¹⁶⁵⁶. A cserépkályhák építését, a szennyvízgödör, illetve tető elkészítését külföldi pénzből valósította meg. Egyszer Vasztélyban leszakadt a templom harangja, épphogy el tudott ugrani előle. Nagy problémát okozott neki a hitoktatásban, hogy nem volt a pusztákon fűthető helység, ezért a gyerekeket sem engedték szívesen a szülők a templomba télen.¹⁶⁵⁷ A pusztákon (Csordakút) a gyerekek is inkább a csokoládé reményében jöttek hittanra, és azok is reformátusok voltak. Az nagyon elszomorította, hogy a karácsonyi ünnepséget (1975) kevesen tekintették meg a faluban, pedig a fehérvári fiatalok nagy számban érkeztek.¹⁶⁵⁸ Hitoktatásra 20-25 fő járt heti kétszer, egyszer a templomba, egyszer az iskolába. 1976-ban a fehérvári fiatalok nagyobb ünnepeken (búcsú, húsvét) még kijártak hozzá, egyszer kapott egy névtelen levelet, hogy azonnal szüntesse be a kapcsolatot a fehérvári fiatalokkal, nem huszártisztek prédájának nevelték a lányukat. Tabódy elment a szülőkhöz és kiderítette, ki volt az, aki ezt íratta.¹⁶⁵⁹ Korábbi hívei is meglátogatták Tölgyessel az élen.¹⁶⁶⁰ Májusában püspöke figyelmeztette, hogyan kell kitölteni pontosan az anyakönyveket.¹⁶⁶¹

A hívek számára lelkigyakorlatra ismerőseit Bejczy Gyulát, elődjét Bolla Jenőt, a kizártak közül Ruzsina Vilmost hívta meg. A környék papságával is jó barátságot ápolt, így 1976 novemberében Nagy Ferenc¹⁶⁶² esperes, Kiss István, Szelei György¹⁶⁶³, Fejér János¹⁶⁶⁴), 1977

---

¹⁶⁵⁴ TABÓDY (OHA) 155.

¹⁶⁵⁵ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵⁶ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1976.

¹⁶⁵⁷ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵⁸ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1975.

¹⁶⁵⁹ TABÓDY (OHA) 151.

¹⁶⁶⁰ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1976.

¹⁶⁶¹ SzfvPL 4507B-4507 76.05.24

¹⁶⁶² Nagy Ferenc (1911-1985): plébános. 1936-ban szentelték. Budafokon hitoktató, 1946: Budafok-Felsőváros lelkésze, plébános Száron (1952-1958), majd 1958-1977 között Bicske plébánosa, esperese

¹⁶⁶³ Szelei György (1918-2011) katolikus pap, verbita szerzetes. 1946-ban szentelték. Káplán Baracson, majd adminisztrátor Vérteskozmán, plébános Száron, 1966-tól 1996-ig Alcsútdoboz plébánosa.

¹⁶⁶⁴ Fejér János (1923-1993) katolikus pap, 1949-ben szentelték, Káplán Pázmádon, Kislángon, adminisztrátor Iváncsán, Velencén, Vértesbogláron, plébános 1969 és 1977 között Szárligeten.

márciusában (Ackermann Kálmán.¹⁶⁶⁵, Marossy György¹⁶⁶⁶, Fejér János) is a vendége volt, de Lénárd Ödön és Maklári István is elfogadta meghívását.

„Márió” ügynök még ebben az időben is tovább jelentett Tabódyról. 1976-os jelentéseiben beszámolt a plébánia felújításáról, házvezetőnőjét megbízhatónak tartotta.¹⁶⁶⁷ A májusi jelentéséből kiderült, hogy a felújításokat részben az IKKA-n¹⁶⁶⁸ keresztül szerezte, a vízbevezetését unokaöccse, Gábor¹⁶⁶⁹ csinálta. A jogosítványt megszerzését várta, a filiákat nagyon nehezen tudta ellátni e nélkül. Az USA-ban élő testvére, Pál is meglátogatta, illetve Bécsben élő nővére (Mária) is. A plébánia ablakára rácsot nem készített, mert a szemben élő néni, mindig figyelte, sőt még egy rendőr ismerőse is meglátogatta, aki segítséget ajánlott fel neki.¹⁶⁷⁰ „Szegedi Tamás” jelentése¹⁶⁷¹ szerint Tabódy meg volt elégedve helyzetével, körülményeivel csabdi plébánosként, a plébániát teljesen rendbe hozatta, fürdőszobája elkészült, a templom tetőzetének megjavítása a következő feladata, melyet a püspökségtől igényelt segélyből tervezett kivitelezni, legnagyobb problémája a filiákra való kijárási, kerékpáron kívül mással nem tudott közlekedni, segédmotort sem akart venni, bal keze béna, vezetésben akadályozza, a jogosítvány megszerzésében nem is bízott. A bicskei templomban 1975. november 23-án tartott beatmise előzetes megszervezésében aktívan közreműködött Tabódy Akkerman Kálmánnal. 1977. május 17-én 1957-es lefogatásának huszadik évfordulóján meglátogatta Lovrek Károly, ÁEH titkár, hogy kivizsgálja azt a politikai botrányt, amit Tabódy azzal okozott, hogy az iskola karneválján zsúriként pontozta a gyerekek ruháit. Református gyereket választottak meg győztesnek, amiért nagyon megharagudtak rá a katolikus hívei.¹⁶⁷² A karneváli zsúrizés az 1977-es állambiztonsági hálózati jelentések közt is megtalálható, ugyanis Csabdi Általános Iskola igazgatója Nyíriné Éva MSZMP tag felkérte Tabódyt, hogy

---

¹⁶⁶⁵ Ackermann Kálmán Gyula (1937-2013) Született Szegeden, 1937. február 13., szentelték Székesfehérvárott, 1964. június 18., inkardinálva a főegyházmegyébe 1993. Káplán Adonyban 1964–66, Piliscsabán 1966–67, Bp.-Nagyttényben 1967–68, Dunaújvárosban 1968–71, Bicskén 1971–75, Székesfehérvár-Belvárosban 1975. Plébános Tabajdon 1975–77, Pilisszentkereszten 1977–2012. Pilisszentlászlón is 1998. C. esperes 1985. Nyugállományban 2012. augusztus 1-től.

¹⁶⁶⁶ Marossy György Cézár (1925-2008) pappá szentelték 1949-ben, a ciszterci rendben 1950-ig, Káplán Nagykarcsonyon, Remetekertvárosban, Kelenvölgyben, Budafokon, Ráckeven, Csepelen. plébános Száron 1969-től 1991-ig.

¹⁶⁶⁷ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 241. 1976. január 12.

¹⁶⁶⁸ IBUSZ (Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Részvénytársaság) Külföldi Kereskedelmi Akció. Az IKKA ajándék- illetve segélykövetítő intézmény volt a Magyar Népköztársaságban, amelynek segítségével a nyugati országokban élő magyarok rokonaiknak, illetve barátaiknak ajándécsomagot vagy pénzt küldhettek. Az utalványt Budapesten az V. kerület Tüköry utcai üzletben lehetett beváltani.

¹⁶⁶⁹ Mattassisch Gábor Tabódy Eszter fia, az ő tulajdonában került Tabódy-hagyatékának egy része.

¹⁶⁷⁰ ÁBTL 3.1.2. M-37055/1. „Márió” 355. 1977. március. Ahogy „Márió” dossziéjának legvégén egyházipolitikai megfontolásból működési engedélyt kapott Tabódy, ezért a dossziét nem indokolt megsemmisíteni

¹⁶⁷¹ ÁBTL 3.1.5. M-38686. „Szegedi Tamás” 203. 1976. január 21. Dénes Antal r.szds jelenti a Szegedivel való találkozásról.

¹⁶⁷² Csabdi Plébánia Irrattára- Historia Domus 1977. ld .38.melléklet

vegyen részt az iskola jelmezbálján. A zsűri tagságát a községi tanács elnöke és az MSZMP helyi titkára kifogásolta, de az igazgatónő Tabódy ártatlanságát, pozitív hozzáállását hangoztatta. A kapcsolatról az MSZMP Fejér megyei bizottság első titkárát tájékoztatták, és Nyírinét figyelmeztetésbe részesítették.¹⁶⁷³

A Fejér Megyei Rendőrkapitányság állambiztonsági szerve 1976-os és 1977-es összefoglalójában is kitért Tabódyra.¹⁶⁷⁴ Az 1975-ös évben a veszélyes kategóriába tartozó személyek közé sorolták, akit bizalmas nyomozás alá vontak. A figyelő dossziéját¹⁶⁷⁵ átminősítették, és „Kapitány” néven személyi dossziét¹⁶⁷⁶ nyitottak róla, valamint az általuk ellenséges vélt magatartásáról szóban tájékoztatták az ÁEH-t.¹⁶⁷⁷ Megállapították, hogy Tabódy szabadulása után volt politikai elítéltek, egyházi személyek bevonásával aktív tevékenységbe kezdett, ezért több operatív intézkedést¹⁶⁷⁸ tettek.¹⁶⁷⁹ Megállapították, hogy az 1975. évben történt diszponáltatásával (elhelyezésével) a kitűzött célt elérték. Tabódy mozgásteret, hatásköre leszűkült, korlátozódott. A BM III/III-1-a alosztállyal együttműködve a bizalmas nyomozást tovább folytatták.¹⁶⁸⁰ Az 1977. évi összefoglalóból¹⁶⁸¹ fiatalokat irányítása volt a legfőbb probléma, valamint a vallási ideológia terjesztése, de ezt a Csabdiba való áthelyezésével megszüntették. Figyelemmel egyéniségére, a személyében rejlő társadalmi veszélyességére 1977. május 5-én aktív minősítéssel külön nyilvántartásba sorolták vissza.

1977. augusztus 20-án egy csoport fehérvári fiatal érkezett beatmisére a névnapját köszöntve. Ekkor készült el egy a fűthető hittanterem is.¹⁶⁸² 1978 elején elhagyta házvezetőnője, betegség miatt visszaköltözött¹⁶⁸³ Székesfehérvárra. Márciusban a lelkigyakorlatot Lénárd Ödön tartotta.¹⁶⁸⁴ Húsvétkor minden addiginál többen voltak a templomban. Nyáron cserélték ki a templom tetejét palatetőre, ehhez is külföldről kapta a pénzt. Az októberi pápaválasztás (II.

---

¹⁶⁷³ ÁBTL 1.11.11. Fnysz 322 3.tétel 64-224/9/77 (119.)

¹⁶⁷⁴ ÁBTL 1.11.10. Fnysz 327.3. tétel 206-2- 574/76 130-131.

¹⁶⁷⁵ Azokról a személyekről vezettek figyelő dossziét (F-dosszié), akik a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi és gazdasági rendjével szembeni fellépés lehetőségét latolgatták, fellépésük várható volt, vagy magatartásukkal veszélyt jelentettek a rendszerre”

¹⁶⁷⁶ Személyi dosszié (Sz-dosszié) az állambiztonsági szervek által egy adott személlyel szemben folytatott bizalmas nyomozás során keletkezett iratokat tartalmazó dosszié.

¹⁶⁷⁷ ÁBTL 1.11.11. Fnysz 327 3.tétel 206-2-574/76 157-158.

¹⁶⁷⁸ Beszervezték „Tóth Pál” tmb-t, 300 napra szoros „k” ellenőrzés alá vonták, ellenőrzés céljából tovább foglalkoztatták „Máté Péter”, „Kelemen János”, „Nemes”, „Váradi”, „Almási” hálózataikat, a BM III/III-3a alosztály „Nádasdy” a BM III/III-1-a alosztály „Pál” hálózatát rendszeresen foglalkoztatta „Kapitány” ügyében.

¹⁶⁷⁹ Mivel bizalmas nyomozás határideje 1976. március 26-án lejárt- figyelemmel a célszemély nagyfokú társadalmi veszélyességére- 1976. szeptember 26-ig, majd 1977.március 26-ig meghosszabbították

¹⁶⁸⁰ ÁBTL 1.11.11. Fnysz 327 3.tétel 64-206-2-574/76. 130-131.

¹⁶⁸¹ ÁBTL 1.11.11. Fnysz 327 3.tétel 64-224/9/77 (114-119)

¹⁶⁸² Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1977.

¹⁶⁸³ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1978.

¹⁶⁸⁴ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1978.

János Pál pápa¹⁶⁸⁵) nagy reményekkel töltötte el.¹⁶⁸⁶ 1979. szeptemberben ellopták a csordakúti harangot, amit megtaláltak és visszakaptak. Novemberben kapta meg Óbarok és Nagyegyháza lelkipásztori ellátását.¹⁶⁸⁷ 1980-ben a jól sikerült ökumenikus imahét, az óbarki templom felújítása emelkedett ki. Júliusban ürítette ki a csordakúti iskolakápolnát, a kápolna ugyanis az iskola épületében volt, az iskola pedig már 3 éve bezárt.¹⁶⁸⁸ Augusztusban áldotta meg az óbarki templomot Kisberk Imre. Októberben bérmált Szakos Gyula¹⁶⁸⁹, 56 bérmálkozó volt.¹⁶⁹⁰ Többen a faluból támadták, hogy elrontja a gyerekeket, mert mindig csokit ad nekik.¹⁶⁹¹ Tabódy szokása volt, hogy karácsonykor és húsvétkor mindig megajándékozta a ministránsokat, ezt még káplán korában kezdte el, később sem hagyta el ezt a szokását. Ebben az időben már elfogadta helyzetét, a körülményeket, egy 1980-as jelentés szerint¹⁶⁹² Tabódy papi gyűlésen, s a gyűlés hangulatát, az előadás tényét és színvonalát jónak értékelte „Cecil”¹⁶⁹³ jelentése szerint. A gyűlésen jelentkező mintegy 50 fős papságra Tabódyval együtt a békés hang volt jellemző.¹⁶⁹⁴ 1980-ben a felsővárosi templom plébánosa, Kisteleki Antal¹⁶⁹⁵ haldoklott, és eljöttek Tabódyhoz az ÁEH vezetői (Lovrek¹⁶⁹⁶ és Bakó¹⁶⁹⁷), felkínálták neki a felsővárosi templomot (Székesfehérvár, Felsővárosi plébánia), be akarták csalogatni a békemozgalomba, meg annál többet is. Tabódy ezt beszerzésnek értelmezte.¹⁶⁹⁸ („A cukrászdában találkozni kellett volna a nyomozóval, aki megadta volna az irányvonalat. Előbb a kisujjadnak a hegyét fogják csak meg, és aztán jutsz mindig magasabbra és magasabbra a ranglétrán, és mindig szebb és szebb feladatokkal kínálnak meg.”)

¹⁶⁸⁵ II. János Pál pápa (Karol József Wojtyła) (1920-2005) a Római Katolikus egyház pápája 1978 és 2005 között. 1978. október 16-án választották meg. Magyarországon 1991. augusztus 16. és 20., valamint 1996. szeptember 6. és 7. között tett látogatást.

¹⁶⁸⁶ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1978. 1978. október 16-án választották meg Karol Wojtylát korábbi krakkói érseket. 455 év óta az első nem olasz pápa, aki minden problémánkat a saját bőrén tapasztalta. Isten áldása kísértje.

¹⁶⁸⁷ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1979..

¹⁶⁸⁸ SzfvPL 4507B-1016, 1980. július 22. és Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1980.

¹⁶⁸⁹ Szakos Gyula (1916-1992) Székesfehérvári segédpüspök 1979-től, megyéspüspök 1982-1991 között.

¹⁶⁹⁰ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1980.

¹⁶⁹¹ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1980.

¹⁶⁹² ÁBTL 3.1.2. M-40538. „Cecil”9-10. Cecil jelentése alapján 1980. május 15-én Tabódyra való utaló részleteket kivonatolni- Dénes Antal százados)

¹⁶⁹³ ÁBTL 2.2.2. “Cecil” fedőnevű hálózati személy beszerzése a 6-os kartonja alapján a 1979. december 4-én történt.

¹⁶⁹⁴ ÁBTL 3.1.2. M-40538. „Cecil”. 9-10.

¹⁶⁹⁵ Kisteleki Antal (1912-1980) 1955-től volt plébánosa Székesfehérvár Felsővárosnak.

¹⁶⁹⁶ Lovrek Károly (1927–2005): tanár, kollégiumigazgató, 1961-től 1988-as nyugdíjazásáig Fejér megye egyházügyi előadója változó titulusokkal (miniszteri biztos, titkár).

¹⁶⁹⁷ Bakó István (1937-) 1975. május 1-től az Állami Egyházügyi Hivatal Katolikus Főosztályán főelőadó, 1980. október 1-től főosztályvezető-helyettes, 1984. január 1-től 1989. június 30-ig főosztályvezető. Az ÁEH pártalapszervezet titkára.

¹⁶⁹⁸ TABÓDY (OHA) 165. Végül Kisteleki Antal halála után Kandi István (1942-2023) kapta meg a plébániát (1980-1992)

1981-ban arról panaszkodott, hogy sok fiút elvisz a vasárnapi focizás, megemlékezett a pápa elleni merényletről is.¹⁶⁹⁹ A Csabdin töltött plébánosi évek 1982 áprilisában értek véget számára, amikor a püspök felmentette Gergely László¹⁷⁰⁰ kislángi plébánost és áthelyezte Dunaújvárosba, Tabódyt pedig a megüresedett Kislángra, Csabdira Gromon András¹⁷⁰¹ került. Igazából Gromon Andrást helyezték Csabdiba (Csabdit „büntetőhelynek” nevezték akkoriban¹⁷⁰²), Tabódyt a püspöke Dunaújvárosba akarta küldeni, de azt túl nagy helynek bizonyult az ÁEH szemében, és ezért a kislángi plébánost (Gergely László) tették Dunaújvárosba, Tabódy így került Kislángra.¹⁷⁰³ (1989 októberétől újra Tabódy látta el Csabdi lelkipásztori teendőit, de már bicskei plébánosként.¹⁷⁰⁴)

A püspökét egyszer azért hívták be az ÁEH-ba, mert Tabódy szabadulása után 42 rabbal tartott kapcsolatot. Tabódy közölte, hogy ő 19 évig volt rab, leginkább volt rabokkal tart kapcsolatot.¹⁷⁰⁵ A Csabdin eltöltött időszak alatt püspöke egyszer azt mondta neki, hogy Pista, téged mindenhol szeretnek, erre azt válaszolta, ezt nem a papoktól tanulta, mert a katonáknál megtanítottak minket arra, ha beszállásolnak minket valahova, akkor kérdezzük meg a gazdától, hogy a tehén leadja-e a tejet, és a disznó eszik-e, és meg kellett tapogatni a ló lábát, hogy nem görcsös, és le kellett ülni a konyhában egy pohár borra a gazdával.¹⁷⁰⁶

11.3. Kisláng plébánosa (1982-1987)

1982. április 14-én megdöbbenésére áthelyezte a püspöke¹⁷⁰⁷ Kislángra. Kisláng Székesfehérvár és a Balaton között található, 1906-tól működik a településen plébánia, templomát 1908-ban építették Jézus Szíve tiszteletére. A kislángi plébánosi működése 1982. május 1-jével kezdődött. Az új püspöke, Szakos Gyula így biztatta: „*Kisláng filia nélküli szép kis egyházközség, jóra való hívekkel. Kívánom, hogy legyen sok öröme híveiben. Legyen nagyon közvetlen, jóságos szeretetre méltó. Legyen gondja a kicsinyekre, a jövő zálogára. A jó Pásztor*

---

¹⁶⁹⁹Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1981. 1981. május 13-án lőtte meg II.János Pál pápát Ali agca.

¹⁷⁰⁰ Gergely László (1932-?) plébános Vérteskozmán (1964-66), Kislángra (1969-1982), Dunaújvárosban (1982-84), Rácalmáson (1984-1986)

¹⁷⁰¹ Gromon András (1951-) teológus, író, fordító, újságszerkesztő; a római katolikus egyházból tanítása miatt kiközösített, tevékenységétől eltiltott pap. 1976-ban szentelték, Káplán 1976-tól Tökölön, 1977-től Pusztavámon, 1978-tól Sárbogárdon, 1980-tól Pomázon, 1982-től Csabdiban lett plébános 1986-ig. 1986-ban eltiltották a nyilvános működéstől.

¹⁷⁰² Tabódy értelmezése még helyén is való lehet, mert Gromon András korábbi pomázi káplán prédikációjában nyíltan támadta a bíborost, az állammal együttműködő püspököket és papokat, valamint a katonai szolgálat megtagadása buzdított, ezért fél évre felfüggesztették. (MNL OL XIX-A-21-d TÜK 124. doboz. 0033a)

¹⁷⁰³ SzfvPL 4537/A-469/1982.

¹⁷⁰⁴Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1989.

¹⁷⁰⁵TABÓDY (OHA) 157. Káldi Ferenc, Kaas Ervin (Recsk), Ráczkövi Andor- barátai

¹⁷⁰⁶ TABÓDY (OHA) 156.

¹⁷⁰⁷ Kisberk Imre néhány nap múlva Szent György napján, április 24-én meghalt.

küldöttjeként gondozza embertestvéreit, akinek megszentelésére az Egyház küldi, mint Krisztus papját és a püspök munkatársát.”¹⁷⁰⁸

A csabdi hívekkel nem szakadt meg a kapcsolata, augusztus 20-án a sokan meglátogatták Kislángon. Szeptemberben a kislángiak látogatták meg őket, novemberi lelkigyakorlaton szintén Tabódy atya vendégeskedett Csabdin.¹⁷⁰⁹ Plébánosi munkái közé tartozott lelkigyakorlatot tartása nagybőjtben és adventben, az elsőáldozók, bér málkózók felkészítése, valamint a nagyobb ünnepekre (húsvét és a karácsony, úrnap, búcsú ünnepe) való felkészülés. Kislángon a hívek nagy része szombaton járt misére, ezért engedélyt kért a vasárnapi liturgia mondására szombaton.¹⁷¹⁰ Ahogy Csabdin is, Kislángon is a templom, a plébánia felújítása okozta a főbb problémákat. Erről 1983 januárjában értesíti püspökét,¹⁷¹¹ 1984-ben újra a felújítás (a templom vakolata lehullott, a falak átnedvedtek, hideg a templom, esedékes a renoválás) került előtérbe, ezért kérte a püspököt, hogy az Europischer Hilfsfonds¹⁷¹² támogatása miatt továbbítsa kérését Valentiny Géza¹⁷¹³ prelátus úrnak.

Az építkezés költségvetése 593.433 Ft-ot tett ki ekkor,¹⁷¹⁴ a segítségről 1985 augusztusában számolt be, ugyanis Valentiny Géza 239.511 Ft-ot küldött.¹⁷¹⁵ Itt Kislángon érte meg 25 éves papi jubileumát, melynek alkalmából köszönti a püspöke levélben 1983. június 13-án, melyben kiemelte a hívekkel való személyes kapcsolatát.¹⁷¹⁶ Itt kapta meg a tiszteletbeli esperesi

---

¹⁷⁰⁸ SzfvPL 6422- 1244/1975

¹⁷⁰⁹ Csabdi Plébánia Irattára- Historia Domus 1982.

¹⁷¹⁰ SzfvPL 4537/A-1142/1982.

¹⁷¹¹ SzfvPL 4537/A-118/1982. 1983. 01.28. a templom és a sekrestye több helyen beázik.

¹⁷¹² Kath. Hilfswerk római és bécsi irodája 1972-ben Europäischer Hilfsfonds néven egyesült és a továbbiakban Bécsben működött. A Caritas Internationalis néven közismert szervezet lényegében osztrák és német egyházi segélyeket közvetített, és tevékenységében fontos szerepe volt 1971-ig Paulai Károlynak, majd az ő halála után Valentiny Géza lett a bécsi iroda vezetője. A Caritas segélyezettjei lehetek papok, ők általában nyugdíjkiegészítést, jövedelemkiegészítést vagy munkájuk megkönnyítésére autót kaptak, de az egyes plébániák, intézmények (egyházi iskolák, szemináriumok) is támogatáshoz juthattak pl. épületfelújítás, vagy ritkábban szociális segély címén. Az Europäischer Hilfsfonds a következő országokban segített: Albánia, Balti Államok, Bulgária, Csehország, Görögország, GUS Államok, a volt Jugoszlávia valamennyi országában, Lengyelország, Magyarország, Málta, Portugália, Románia, Szlovákia, Törökország. Összesen 143 római katolikus és 17 görög katolikus egyházmegye. 25 év alatt kerekén 700 millió német márka került felosztásra, ebből Magyarországnak közel 80 millió jutott. Valentiny Géza: *Az Europäischer Hilfsfonds*. In: Tanulmányok András Imre 70. születésnapjára, 151-156. (1998)

¹⁷¹³ Valentiny Géza (1927-2011). Született Szegeden, 1927. május 7., szentelték Bécsben, 1952. június 29. Káplán Staatz N. Ö. 1952–54, lelkész Gurtis Vlb. 1954–58, Pfarrprovisor Weilen Vlb. 1958–71, az Europäischer Hilfsfonds Magyar Osztályának ügyvezetője 1972–96, ausztriai magyar főlelkész 1996–2011. Pápai prelátus 1981, apostoli protonotárius 1996. Az Europäischer Hilfsfonds Magyar Osztályának volt ügyvezetője Bécsben 1972–1995 között.

¹⁷¹⁴ SzfvPL 4537/A-1108

¹⁷¹⁵ SzfvPL 4537/A-957

¹⁷¹⁶ SzfvPL 6422-1983. „Pappá szentelése után főpásztora rendelkezésének megfelelően a budapesti RK. Hittudományi Akadémián folytatta tanulmányait. Ezután látszólag hosszú szünet következett a papi munkában, hiszen 1959-től szolgálaton kívül élt. Jézus papja azonban mindenkor és mindenütt pap. Élete papi élet, áldozata papi áldozat. 10 éve kerülhetett a Székesfehérvár-belvárosi plébániára káplánnak, és ízelhetette meg a hívekért végzett papi munka örömeit. 1975-ben került Csabdiba plébánosnak, ahol a híveknek valóban atyja volt, nagy szeretettel törődött kicsinyekkel, felnőttekkel és idősekkel egyaránt. Aztán 1982-ben újra megtapasztalhatta, hogy

kinevezését, amiben a lelkipásztori erényeit méltatta, és Cirenei Simonhoz hasonlította püspöke.¹⁷¹⁷ Erről az előléptetésről néhány hónap múlva lemondott,¹⁷¹⁸ amit a püspöke szeretett volna megakadályozni.

A nyolcvanas évek második felében, a rendszerváltás közeledtével egyre többször előfordult, hogy Tabódy múltja az érdeklődés középpontjává vált. 1985 júliusában Tabódyt meghívták Kanadába egy Faludy Györgyről készült film készítéséhez, ezt Tabódy visszautasította.¹⁷¹⁹ 1986 januárban a Napi Operatív Információs Jelentésben (NOIJ)¹⁷²⁰ is előbukkan a neve, mégpedig azért, mert Tabódyt megkereste korábbi tisztvársa, aki az USA-ba emigrált, és az Amerika Hangja munkatársaként szerette volna magnóra mondani az élményeit. Tabódy ezt elutasította, bár felmerült benne a gondolat, hogy ezt meg kellene írni.¹⁷²¹ Az 1986 decemberében a pesti ferenceseknél megtartott huszármise is feltűnést keltett, ezért az ellenőrzése tovább folytatódott.¹⁷²²

1987. novemberi áthelyezését kiszúrásnak ítélte, ezért felmenté érezte magát nyilatkozatok meg nem tétele alól, így Böszörményi Géza és Gyarmati Livia¹⁷²³ filmrendezők számára is lehetővé tette a 3 órás filmfelvételt a recski táborról.¹⁷²⁴

Kislángon a templom és a plébánia tetőcseréje elkészült, a templom belülről ki lett festve, garázst is építtetett, lelkileg-anyagiakban pedig megerősödött, ezért pedig nem akarta elhagyni a falut. Mikor megjelent nála Bakó és Lovrek, akkor tudta, hogy minden tiltakozása hiábavaló, hiszen ők helyezték el Csabdíból. Püspöke éppen szanatóriumba volt, állami részről jót akartak

---

„az Istent szeretőknek minden a javukra szolgál” (Róm 8,28), Kislángra került plébánosnak. Hívei nagy szeretettel fogadták és lelkesen mögéje álltak. A lelkek templomának építése mellett Isten házána renoválására is volt gondja, hiszen megkezdte a kislángi templom külső restaurálást.”

¹⁷¹⁷ SzfvPL ? 1986. november 9. „Áldozatos lelkipásztor, a templomok nemcsak gondos őrzője, hanem felújítója, örömmel végzi a gyermekek és fiatalok hitoktatását, szeretettel foglalkozik a családokkal, vigasztalja az öregeket és betegeket. Az Úr szenvedésének is részese volt, de a szenvedésben is Cirenei Simonként járta a kereszt királyi útját.”

¹⁷¹⁸ SzfvPL ? 1987. augusztus 27.

¹⁷¹⁹ ÁBTL 2.7.1. III/III-121-136/3-1985 (1985. július 12.) 1991-ben készült interjúban is megemlékezett erről, azt mondta róla, hogy nem mert elmenni Kanadába. (TABÓDY (OHA) 85.)

¹⁷²⁰ A NOIJ rendszerét 1979. januárjától a rendszerváltásig működött. A budapesti és a megyei rendőr főkapitányságnak kellett összeállítani napi rendszerességgel a fontosnak tartott, legjelentősebb állambiztonsági információkat tartalmazó jelentéseket. Ezeket a minisztériumi és a legfőbb politikai vezetők tájékoztatására készítették.

¹⁷²¹ ÁBTL 2.7.1. III/III-3- 5/4 -1986 (1986. január 8.)

¹⁷²² ÁBTL 2.7.1.Fejér-60-1986. (1986. október 14.)

¹⁷²³ A forgatás három éven át zajlott, az első két riport két ávós katonával készült. Ezt követően az alanyok egymást ajánlották a filmeseknek, így az egyik történet tulajdonképpen a másiktól következett, ahogy ez a film tartalmi ívén is érezhető. Az interjúkban a tábor rabjai és az ott dolgozó ÁVH-s alkalmazottak egyaránt megszólalnak. A film az 1980-as években jellemző hosszú dokumentumfilmek közé tartozik, amelyek a történelem fontos, sokáig tabuként kezelt témáit dolgozták fel. Ezeknek a filmeknek nagy szerepe van abban, hogy elindult a múlttal való szembenézés folyamata, de komoly részük volt a rendszerváltás szellemi előkészítésében is.

¹⁷²⁴ ÁBTL 2.7.1. III/III- 211-232/8-1987. (1987. november 26.)

neki, hogy városi plébános legyen.¹⁷²⁵

11.4. Bicske plébánosa (1978-2000)

Bicske Fejér megye északi részén található Budapest és Tatabánya vonzáskörzetében. Tabódy előző plébániáinál jóval nagyobb, 10000 főt meghaladó település, járási központ, 1986-tól városi rangot kapott. Bicske két középkori temploma után a reformátusoktól megszerzett Szentháromság-templomban folytatódott a katolikus vallási élet. 1723-ban alakult meg a plébánia, melynek első vezetője Padányi Bíró Márton (1693-1762) a későbbi veszprémi püspök (1745-1762), kiemelkedik még Grieger Miklós¹⁷²⁶ apátplébános, országgyűlési képviselő, aki 1931 és 1938 között vezette a bicskei egyházközösséget, országgyűlési képviselőként szociális érzékenységről tett tanúbizonyságot, a helyi szegény lakosság buzgó segítőjeként lépett fel. (Tabódy plébánosi működése alatt került a templom kertjében 1991-ben újraalkotott szobra.)

1987-ben Kiss István¹⁷²⁷ címzetes kanonok¹⁷²⁸, esperes,¹⁷²⁹ kért egyéves betegszabadságot, egészségügyi okokra hivatkozva, de őt inkább felmentették, így került Tabódy novemberben a megüresedett Bicskére.¹⁷³⁰ Bicskén ekkor a templom és plébánia meglehetősen romos állapotban volt,¹⁷³¹ az első nagy feladat a templom renoválása és a plébániára lakhatóvá tétele, a falak szigetelésével és az új csatornázás bevezetésével. Tabódy Valentiny Gézához folyamodott az Europischer Hilfsfonds támogatás ügyében, újra pénzt kért főpásztori kérésre a bicskei templom renoválására. A hívek ekkor már jelentős összeget adtak a felújításra, tőlük többet már nem tudott kérni, az egyházközség bevételei még a rezsit sem fedezték, ezért a külföldi barátainál kalapozott.¹⁷³² A következő évben 300 m² új tető került a plébániára, rendbe hozták a kéményeket, csatornákat, a falat bepucolták.¹⁷³³ A hitéletet is fellendítette érkezésével. 1987. decemberében 7 gyereket keresztelt meg, 20 gyereket elsőáldoztatott,¹⁷³⁴ 1988-ban

---

¹⁷²⁵ Bicske Plébánia Irrattár- Historia Domus 1987.

¹⁷²⁶ Grieger Miklós (1880-1938) 1910-ig a besztecebányai püspökség papja, majd Baracskán, Sósúton és Bicskén szolgált. 1920-tól nemzetgyűlési, majd országgyűlés képviselő, legitimista érzelmű szónok.

¹⁷²⁷ Kiss István (1914-2005) 1941-ben szentelték, lelkész Baracskán 1946-tól, adminisztrátor Soponyán 1949-től, plébános Móron 1958-tól, Felcsúton 1962-től, Bicskére 1977-be került. 1987-ben betegszabadságra megy, 1989-től nyugállományba ment, de kisegít Bicskén 1994-ig és Pestújhelyen 2001-ig. Címzetes kanonok 1986-tól. (A bicskei plébániáról már évekkel korábban kiköltözött, vásárolt Bicskén egy családi házat, abban élt. Kiss István a hétfői és a vasárnap reggeli misét mutatta be, de Tabódy távolléti alatt többször helyettesítette utódját.)

¹⁷²⁸ FORINTOS 2010., 211. SCHATTMANN 2018., 28.

¹⁷²⁹ Az esperesi kerületet egyházmegye papságának csökkenésével a váli kerülethez kapcsolták, így Tabódy ezt a pozíciót nem is kaphatta meg.

¹⁷³⁰ SzfvPL-962/1987, SzfvPL 4507-856/1987

¹⁷³¹ TABÓDY (OHA) 160.

¹⁷³² SzfvPL 4507 1988.január 14., és október 2.

¹⁷³³ SzfvPL 4507-450/1988

¹⁷³⁴ SzfvPL 4507-139/1987

rekordszámú, 88 fiatal bér mátkozó járult a szentséghez. A rendszerváltás közeledtével vetítették a Recsk filmet, ami nemcsak a helyi rendszerváltozás történetének jelentős momentuma volt (a plébános az egyik főszereplő), hanem országosan is ismertté tette Tabódyt.

Az egyház is elismerte életét, szenvedéseit, tiszteletbeli főesperesi kinevezését 1990. november 5-én kapta meg, indoklásában püspöke a templomépítését („*lelkek temploma megújítása mellett a kőből épült templomot és a plébániát is helyreállítsa*” – Csabdi, Kisláng, Bicske), valamint a közösségépítést („*Jó pásztor példájára mindenkivel igyekszik szeretetközösségben élni, amit a majd két évtizedes megpróbáltatás, testi-lelki szenvedés, megaláztatás érlelt meg lelkében.*”) emelte ki.¹⁷³⁵ Erről még a sajtó is beszámolt, igaz más események kísérőjeként.¹⁷³⁶ 1992 decemberében kapta meg a kanonoki VIII. stallumot, melynek kinevezés kapcsán püspöke méltatta, hogy „*mindenki felé megbékélő szeretettel Krisztus papjához méltóan megélt.*”¹⁷³⁷ Az idősebb mesterkanonoki stallumot 1997 novemberében kapta meg.¹⁷³⁸ Tabódyra jellemzően a következőképpen foglalta ezt össze: „*Adjunk ennek a szerencsétlennek valamit, amiből semmi haszna nincs és semmi pénzbe nem került – ez az alezredesi rang. A főesperesség ugyanolyan nulla, mint az alezredes, a kanonoki az már a tábornok.*”

Számos zarándoklatot vezetett hívei számára, így a zarándokhelyeken való ünnepi szónokolt Andocson¹⁷³⁹ Máriaremetén¹⁷⁴⁰, Boldogasszonyban (Freundkirchen)¹⁷⁴¹ vagy születési helyén, Karancskesziben a Szent Mihály-búcsún.¹⁷⁴² Az egyházi iskolák vezetése is több alkalommal hívta előadást tartani a diákok számára tanúságtételéről, így a Piarista Diákszövetség meghívására tartott előadást *Hitem és életem* címmel,¹⁷⁴³ a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium ünnepi szónoka 1992. októberében¹⁷⁴⁴ és a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban is megfordult,¹⁷⁴⁵ ahogy a Nagymarosi Ifjúsági Találkozón is volt ünnepi szónok.¹⁷⁴⁶ Megtiszteltetésként érezhete, hogy együtt koncelebrálhatott a II. János Pál pápával a győri pápai misén 1996. szeptember 7-én öt másik paptársával (Hrotkó Géza, Lénárd Ödön, Bálint József,

---

¹⁷³⁵ SzfvPL 906/1990 1990.november 5. Az eskütétel november 25-én volt Székesfehérváron.

¹⁷³⁶ Kozma Imrét lovaggá fogadták. Magyar Nemzet, 1990. november.20., Máltai mise Fehérváron. 1990. november.20.

¹⁷³⁷ SzfvPL1591/1992 1992.december 15.

¹⁷³⁸ SzfvPL 1057-3/1997

¹⁷³⁹ Új Ember, 1992. augusztus 9.

¹⁷⁴⁰ Új Ember, 1992. augusztus 16.

¹⁷⁴¹ Új Ember, 1993. augusztus 15.

¹⁷⁴² Szent Mihály-búcsú. Nógrád Megyei Hírlap, 1992.október 2.

¹⁷⁴³ Új Ember, 1993. február 21.

¹⁷⁴⁴ Pannonhalmi Szemle, 1993. szeptember

¹⁷⁴⁵ Pannonhalmi Szemle, 1997. 2.szám

¹⁷⁴⁶ Új Ember, 1991. április.28. *Hová tart „Nagymaros”? Tisztább ég alatt.* Új Ember, 1991. június 2.

Dauner János¹⁷⁴⁷, Szabó József¹⁷⁴⁸), akik szenvedtek a kommunista diktatúra alatt. A Szentatya a jelenlévő főpásztorok után külön köszöntötte¹⁷⁴⁹, azokat, akik hosszú éveket szenvedtek el az evangéliumért.¹⁷⁵⁰ De Zadravec István halálának 30. évfordulója alkalmából az ünnepi szentmisén szintén ő prédikálhatott,¹⁷⁵¹ ahogy – a krisztusi megbocsátást is gyakorolva – Halász Ervin aranymiséjén.¹⁷⁵²

Ezen kívül gyakran hívták különböző megemlékezésekre, a katonai vagy a börtönviselt múltja miatt. Így 1990-ben Kőszegen a hősi emlékmű avatására az egykori iskola kertjében 1990. szeptember 28-án.¹⁷⁵³ 1991-ben Márianosztrán a börtönben felavatott politikai elítéltek emlékművét Tabódy szentelte fel, az ünnepélyes szentmisét is ő celebrálta.¹⁷⁵⁴ És jelen volt a Ludovika II. világháborús emlékművének az avatásán is.¹⁷⁵⁵ 1992-ben Platthy József huszárszázados¹⁷⁵⁶ szobrának megáldását ő végezte a Nemzeti Lovardában,¹⁷⁵⁷ ahogy a rendszerváltás utáni első ludovikások találkozáján az ökumenikus istentisztelet vezetését is megkapta.¹⁷⁵⁸ Szécsényben ugyanebben az évben emlékszólót szentelt.¹⁷⁵⁹ Győrben pedig a „Gróf Széchenyi István a huszártiszt” kiállításának megnyitása hárult rá a győri Egyházmegyei Kincstárban.¹⁷⁶⁰ 1993. szeptember 4-én ő leplezte le Horthy Miklós mellszobrát

---

¹⁷⁴⁷ Dauner János (1915-2002) szalézi szerzetespap. 1930-ban lépett be a szalézi rendbe, ahol nevelőként dolgozott. 1942-ben szentelték pappá, biológiaföldrajz szakon szerzett tanári diplomát. A rendek felosztása után kántorként tevékenykedett Kispesten a Wekerle-telepi Munkás Szent József plébániatemplomban (1950-1975), majd az Egyetemi Templom kisegítő lelkésze és karvezetője (1975-1991). A titkokban működő szalézi rendnek aktív előjárója volt, 1991-től a szalézi rend rendházaiban élt haláláig.

¹⁷⁴⁸ Szabó József (1926-2014) győri egyházmegyei pap. Pappá szentelték 1951-ben. Szabadságvesztésre ítélték 1952-1956-ig. Lelkész Csépen (1956-1958), majd újra szabadságvesztésre ítélték 1958-1963-ig. A börtönből szabadulva az építőiparban dolgozott 1963-1991-ig. 1987-1991-ig kisegítő lelképásztorként működött a győri Szentlélek-plébánián. Egyetlen plébánosi állomáshelye Fertőd II. (Süttör) volt 1991-2009-ig, közben ellátta Nyárliget filiát, ahol templomot épített 1995-ben. 1994-től 1998-ig ellátta Sarród lelkészséget is. Főpásztor 1987-ben tiszteletbeli esperesi címmel, majd 1994-ben kanonoki címmel tüntette ki.

¹⁷⁴⁹ „Szeretettel köszöntöm a papokat, a szerzeteseket és a szerzetesnőket, különösképpen azokat, akik hosszú éveken át börtönt és megaláztatást szenvedtek el az evangéliumért, és akiknek képviselői ma itt vannak mellettem az Úr oltáránál.”

¹⁷⁵⁰ „A kereszténység nem köti meg a partot”. Új Ember, 1996. szeptember 8. A cikkben hat papról tesznek említést, de csak ötöt mutatnak be. Itt Lénárd Ödön maradt ki a bemutatásból. Az Új Ember, 1996. július 14-i számában közölt tervezet szerint még Lénárd Ödön is a meghívottak között szerepelt, ahogy a szentmise után hétfői sajtó (Új Magyarország, 1996. szeptember 9. és a Veszprémi Napló, 1996. szeptember 9.) is közzétette Lénárd nevét. ld. 41. melléklet

¹⁷⁵¹ Új Ember, 1995. november 5. és november 26. (A mise 11.12-én volt)

¹⁷⁵² Új Ember, 1993. augusztus 1.

¹⁷⁵³ „Egy kései igazságtétel.” Magyar Nemzet, 1990. október 4.

¹⁷⁵⁴ Új Magyarország, 1991. augusztus 17., Az első lépés. Százak zarándokoltak Márianosztrára. 1991. szeptember 1.

¹⁷⁵⁵ Hadak útján, 1991.

¹⁷⁵⁶ Platthy József (1900-1990) olimpiai bronzérmes olimpikon, magyar katona és lovaglótanár. A lovassport első és egyetlen magyar olimpiai éremszerzője. Az 1936. évi nyári olimpiai játékokon vadászugratásban lett egyéni harmadik.

¹⁷⁵⁷ Szoboravatás a Nemzeti Lovardában. Magyar Honvéd, 1992. január 10.

¹⁷⁵⁸ Hadak útján, 1992. május 1.

¹⁷⁵⁹ Forradalmunkra emlékeztünk. Nógrád Megyei Hírlap 1992. március 16.

¹⁷⁶⁰ „Gróf Széchenyi István a huszártiszt” Kisalföld. 1992. november 11.

Kenderesen,¹⁷⁶¹erről az eseményről emlékérmét is kapott.¹⁷⁶² A doni katasztrófa áldozataira emlékeztető dombormű megszentelésére is őt kérték fel a Hadtörténeti Intézet udvarán.¹⁷⁶³ 1994-ben a megemlékező misét celebrálta a soproni Rákóczi Ferenc hadapródiskola egykori tanáraiért és diákjaiért,¹⁷⁶⁴ valamint a pákozdi Doni-kápolna oltárszentelő szentmiséjén a túlélők nevében szólt a jelenlévőkhöz.¹⁷⁶⁵ 1995-ben emléktábla-avatásra a Monostori-erődbe¹⁷⁶⁶, és a Rohamtüzérek emléktáblájának avatására is őt hívták a Hadtörténeti Intézetbe.¹⁷⁶⁷ Az ország első Antal József-szobrának avatásán is jelen volt Mányon.¹⁷⁶⁸ Szokássá vált, hogy egykori rab- és börtöntársait ő temette, így barátja, Kéri Kálmán vezérezredes gyászszertartását is ő végezte.¹⁷⁶⁹

Mint bicskei plébános nagy szerepet játszott¹⁷⁷⁰ a 188.számú Shvoy Lajos Cserkészcsapat alapításában 1993-ban, az ő kapcsolatai és támogatása is kellett az ifjúsági közösség elindításához.

A helyi katolikus közösség¹⁷⁷¹ vezetőjeként fontos szerepet töltött be a Szent László Általános Iskola megalakulásában, így Bicskén több mint negyven év után újra működhet katolikus iskola. Ma emléktábla hirdeti Tabódy atya emlékét az iskola homlokzatán.

A protestánsokkal való együttműködés mindenképpen gyümölcsözőnek mondható ez időben, hiszen Tabódy jó kapcsolatot ápolt a református lelkésszel, Szénási Sándorral¹⁷⁷²., ennek egyik ékes bizonyítéka Szénási laudációja.¹⁷⁷³

Kiemelkedik barátsága Pallavicini Frigyes örgróffal¹⁷⁷⁴. A régi barátságuk Tabódy kislángi időszakában újult fel, onnantól kezdve sokat találkoztak, az örgróf többször gyűjtést szervezett Németországban, Altshausenben a magyar templomok, plébániák javára. A két barát kapcsolatából ered Bicske és Altshausen testvérvárosi kapcsolatának¹⁷⁷⁵ kezdete is, amely azóta

---

¹⁷⁶¹ Tabódy István ott lesz Kenderesen. „A végtisztesség nem politika.” Fejér Megyei Hírlap 1993. augusztus 31. 4.

¹⁷⁶² Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁷⁶³ Magyar Honvéd, 1993. november 19.

¹⁷⁶⁴ Új Ember, 1994. május 8.

¹⁷⁶⁵ Fejér Megyei Hírlap, 1994. május 30.

¹⁷⁶⁶ Komárom-Esztergom Megyei Híradó 24 óra, 1995. május 9.

¹⁷⁶⁷ Magyar Honvéd, 1995. június. 30.

¹⁷⁶⁸ Új Magyarország, 1996. szeptember 28.

¹⁷⁶⁹ *Végső Búcsú Kéri Kálmán vezérezredestől.* Magyar Honvéd. 1994. június 10.

¹⁷⁷⁰ *Szenháromság napján.* Magyar Cserkész. 1993. július 1.

¹⁷⁷¹ Ld. 31. melléklet.

¹⁷⁷² Szénási Sándor (1925-2001) református lelkész Bicskén 1981 és 2001 között.

¹⁷⁷³ Szénási Sándor: Tabódy István laudációja Bicskei Lap, II.évfolyam 11. szám

¹⁷⁷⁴ Pallavicini Frigyes (1924-2022) 1939-ben ismerkedett meg Tabódyval, de 1944-ben elhagyta az országot. Családjával a németországi Altshausenben élt, 1961-ben feleségül vette Helene von Würtemberg hercegnőt. Olaszországban, Ausztriában és Licheinsteinben dolgozott. A nyolcvanas években újra találkozott egykori barátjával, akivel haláláig tartotta a kapcsolatot. 2014-ben Bicske díszpolgára lett.

¹⁷⁷⁵ *Emlékezz, hol jártál ezen a nyáron.* Bicskei Napló, 1993. szeptember 3.

is működik. E barátság révén kapott Bicske városa, pontosabban a bicskei Önkéntes Tűzoltóegyesület két tűzoltókocsit Németországból, de a bicskei református templomtorony felújítása is ennek köszönhető.¹⁷⁷⁶

1996-ban életkorára tekintettel, a szokás szerint, kérte megyés főpásztortól nyugállományba helyezését, és egyúttal felajánlotta további szolgálatát minden eddigi megbízatását illetően. Ezt akkori püspöke (dr. Takács J. Nándor OCD) köszönettel elfogadta.¹⁷⁷⁷

A rendszerváltás után az állam a kommunista diktatúra időszakában elszenvedett korábbi börtönbüntetések elszenvedését jogi úton eltörölte. 1991. február 6-án mondta ki a Fővárosi Bíróság, hogy az 1961. június 6. napján hozott Ts. XVI.9221/1961/4. számú, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság az 1961. július 7-én hozott ítéletét, melyben a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése és hazaárulással elkövetett hűtlenség büntette miatt 12 évi börtönre, 10 évre egyes jogoktól eltiltásra és vagyonek kobzásra ítélte Tabódyt, az 1990. évi XXVI. törvény 1.§/1/ bekezdésében írt rendelkezés folytán semmisnek kell tekinteni.¹⁷⁷⁸ Szakos püspök is kifejezte Tabódynak írt levelében örömét a rehabilitációs igazolás és a katonai kitüntetés alkalmából 1991. február 14-én. *„Igazágtalanul sok megpróbáltatás érte, aminek elviseléséhez az Isten iránti szeretet adott erőt, nehéz óráiban bizonyára gyakran elmondta szent Pál szavait „Üldözést szenvedtünk, de elhagyottak nem vagyunk” (2kor 4.9) Szívében béke van, megbocsátás. Ezért mindig őszintén nagyra becsültem.*”¹⁷⁷⁹

Tabódyt mint helyi katolikus plébánost¹⁷⁸⁰ bevásztották 1990 júliusától a Bicskei Napló várospolitikai havilap szerkesztőbizottságába. Ez idő alatt számos riport és fénykép jelent meg róla, amely életéről, illetve a bicskei munkásságáról szólt. A még Bicskei Híradó néven kiadott helyi lapban jelent meg először írás 1989 augusztusában *Emberek, sorsok* címmel egy rövidebb életinterjú formájában, majd ő maga *Szent István üzenete* címmel írt emlékeztést augusztus 20-a kapcsán.¹⁷⁸¹ A rendszerváltás évében *A hitoktatás az 1990-91-es tanévben* címmel próbálta a hitoktatás körüli indulatokat csitítani, magyarázni.¹⁷⁸² 1991 júniusában a hadsereg és a papság szerepét ecsetelte¹⁷⁸³, 1991 augusztusában és szeptemberében II. János Pál pápa magyarországi

¹⁷⁷⁶ Fejér Megyei Hírlap, 1995. november 6.

¹⁷⁷⁷ Keresztény Élet, 1996. szeptember 15.

¹⁷⁷⁸ BFL XXV. 4. f. 9221/1961. 5.

¹⁷⁷⁹ SzfvPL 6422-106/1991. (A rehabilitációs igazolást a püspök a Székesfehérvári Egyházmegye körlevelében is (1991. IV.) is közölte.)

¹⁷⁸⁰ ld 43. melléklet

¹⁷⁸¹ Bicskei Híradó, 1989. augusztus.

¹⁷⁸² Bicskei Napló, 1990. július 2.

¹⁷⁸³ Tabódy István: *Tábori papok a magyar hadseregben?* Bicskei Napló, 1991. június 6.

látogatása kapcsán ragadott tollat.¹⁷⁸⁴ 1992 májusában a bicskei máltailovag-avatásról számolt be¹⁷⁸⁵, 1992 márciusában¹⁷⁸⁶ a tábori papok római, 1993 márciusában pedig a budapesti nemzetközi konferenciájának tapasztalatairól írt.¹⁷⁸⁷ 1993 szeptemberében Horthy Miklós újrateemtése okán adott interjút, amiben megemlítette a Horthy-családdal való kapcsolatát, a vitézi rendben betöltött szerepét, elbűszkélkedett az állami kitüntetéseiével, valamint bepillantást engedett a honvédségnél meglévő munkájára.¹⁷⁸⁸ 1993 októberében beszámolt a hősiemlékmű-avatásról, ami kapcsán a békességet és szeretetet hirdette.¹⁷⁸⁹ Beszámolt genfi útjáról, ahová rokona dr. Kékessy Dezső konzul¹⁷⁹⁰ meghívására érkezett, és részt vett egy ökumenikus istentiszteleten. Megosztotta, hogy találkozott egykori szerelmével, Horthy Zsófiával több mint ötven év után, akinek a falán meghatódva látta az egykori hadnagyi képét, ezért zárta így sorait: „*Alte liebe rostet nie! A régi szeretet sohasem rozsdásodik meg!*”¹⁷⁹¹ (Ezután több levelet is váltottak¹⁷⁹² egymással, Horthy Zsófia megköszönte a Bicskei Naplót,¹⁷⁹³ majd 1995. szeptemberében unokája esküvőjéről, és a balesetéről,¹⁷⁹⁴ 1995. novemberében megszületett dédunokájáról is beszámolt¹⁷⁹⁵) A lap öt éves évfordulójakor arról vallott, hogy számára azok a legkedvesebb cikkek, amelyben maga is részt vett, tehát a templomszentelést, a Grieger-szobor

---

¹⁷⁸⁴ Tabódy István: *II. János Pál pápa látogatása Magyarországon*. Bicskei Napló, 1991. augusztus 1. és Tabódy István: *A pápalátogatás hazánkban*. Bicskei Napló, 1991. szeptember 1.

¹⁷⁸⁵ Tabódy István: *Hazánkban és külföldön élő Magyar Máltai Lovagok lelki gyakorlata Bicskén*. 1992. április 19-22-ig. Bicskei Napló, 1992. május 4.

¹⁷⁸⁶ Tabódy István: *Az Európai és Az Európai és Észak-Amerikai Tábori Vezetők III. Konferenciája Rómában 1992. február 3-7*. Ekkor találkozott személyesen II. János Pál pápával Ld. 40. melléklet

¹⁷⁸⁷ Tabódy István: *Az Európai és Észak-Amerikai Tábori Vezetők IV. Konferenciája Budapesten 1993. február 1-5*. Bicskei Napló, 1993. március 5.

¹⁷⁸⁸ *Világjáró esperes-tábornokunk Kenderesen*. Bicskei Napló, 1993. szeptember 2. Ebben a cikkben említi meg, hogy 1943. december 31-én hadnagyként együtt bálozott a Horthy-családdal, de nem merte a lányokat felkérni. Megemlítette, hogy ott volt a Zalaszentgróton a Horthy-család utolsó találkozásánál, de nem ment velük, mert a sebesülésére hivatkozott. Elmondta, hogy Horthy Szofival levelezett, hogy a magyarországi állapotokról beszámoljanak a svájci Basler Nachrichtenben és az érte kapott honoráriumot ők vegyék fel. A levelet Horthy Zsófi névre írta, de egyszer a lány tanácsára egy kint élő magyar újságíró nevére írta, akkor került letartóztatásra.

¹⁷⁸⁹ Tabódy István: *Megbékélés jegyében II. világháborús hősi emlékmű avatása Bicskén a református temetőben*. Bicskei Napló, 1993. október 6.

¹⁷⁹⁰ Kékessy Dezső (1938-2023) Tizennyolc évesen részt vett az 1956-os forradalomban, majd, 1956. november végén bátyjával és nagybátyjával együtt elhagyta az országot, Svájcba, Genfbe került. Genfi Egyetemen 1966-ban végzett a biológiai karon, ahol a mikrobiológiai tanszéken maradt kutatóként, s tudománydoktori minősítést szerzett. Több társával együtt 1971-ben orvosi diagnosztikai, gyógyszeripari és kozmetikai minőségvizsgáló laboratóriumot alapított. A rendszerváltozás idején egyik alapító tagja lett az MDF-nek. a XIX. században épült, lepusztult klasszicista kúriát teljesen újjáépítette. Az Antall-kormány 1991-ben genfi és neuchateli tiszteletbeli konzullá nevezte ki, majd 1997-ben genfi főkonzullá lépett elő. 1999 és 2002 között Magyarország párizsi nagykövete volt, 1995-ben a Johannita Rend magyarországi megbízottjává, kommandátorává választották.

¹⁷⁹¹ Tabódy István: *Genf 1995. május 23-június 1*. Bicskei Napló, 1995. június-július. 3. Írásában említi azt is, hogy személyesen ismerte Sztáray Irmát (nagynénjénél gyakran vendégeskedett, bátyja keresztanyja), aki udvarhölgye volt Erzsébet királynénak, az ő kezei között halt meg a királyné.

¹⁷⁹² Ld. 51. melléklet.

¹⁷⁹³ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁷⁹⁴ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁷⁹⁵ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

avatást, a hősiemlékmű- avatást, a máltai lovagok és a vitézek avatását, a Bicskei Napok és a Bicske-barátok összejövetelét bemutató írásokat emelte ki.¹⁷⁹⁶

A rendszerváltással nemcsak az egyház, de számos állami és civil kitüntetésben, elismerésben részesült korábbi szenvedéseiért. 1989-ben az akkor megalakult Magyar Politikai Foglyok Szövetségének kitüntetését és a Magyar Demokrata Fórum 1956 vértanúinak emlékére alapított emlékművét is átvehette. Az Antall-kormány megalakulása után 1991. október 23-án hívták a nemzeti ünnep alkalmából az állami köszöntésre (a hivatalos meghívóban feleségestől...), ahol az ország vezetőivel együtt koccinthatott hazánk sorsának jobbra fordulására.¹⁷⁹⁷ Ekkor kapta meg az 1956-os emlékművet is. 1992. március 12-én tüntették ki az 1956-os emlékéremmel, amit Hegedűs Tamás köztársasági megbízottól vehetett át Bicskén.¹⁷⁹⁸ Szintén márciusában kapta a Fejér Megyei Közgyűléstől a Széchenyi Viktor-díjat, kiemelkedő humanitárius és egyházi tevékenység art, a megye településeinek szépítése, fejlődése, történelmi értékei megőrzése érdekében kifejtett munkásságáért.¹⁷⁹⁹ A Magyar Szabadságharcos Világszövetség nagy-britanniai csoportjától kapott Szabadságharcos Érdemrendet (1993. január) a haza szolgálatában elvégzett munkásságáért.¹⁸⁰⁰ A Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjét (katonai tagozat), a nemzet függetlenségéért, a szabadságért,¹⁸⁰¹ az elmúlt évtizedekben tanúsított bátor helytállásáért a független demokratikus Magyarország megteremtése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként 1993 augusztusától viselhette.¹⁸⁰²

Tabódyt 1993. november 24-én a venezuelai fegyveres erők tábori lelkészi szolgálatának vezetője kitüntette becsületrenddel. Venezuelába 1993 novemberében hívta meg egykori ludovikás huszártársa, Irsay György¹⁸⁰³, így az ott élő magyar kolóniát látogatta meg többek között Nyerges Pál¹⁸⁰⁴ egykori recski rabtársával. Kitüntették, Dömény János,¹⁸⁰⁵ akkori caracasi nagykövet is köszönetét fejezte ki a látogatása alkalmából. Tabódy útjáról beszámoltak

---

¹⁷⁹⁶ Bicskei Napló, 1995. augusztus 3.

¹⁷⁹⁷ Bicskei Napló, 1991. december (*Nemzeti ünnepi fogadás a Parlamentben 1991. október 22-én.*)

¹⁷⁹⁸ *56-osokat tüntette ki Bicskén.* A magyaroknak nehezebb lesz. Fejér Megyei Hírlap, 1992. március 13.

¹⁷⁹⁹ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában és *Zászlószentelés és kitüntetések.* Fejér Megyei Hírlap, 1992. március 14.

¹⁸⁰⁰ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁰¹ Ld. 46-47. melléklet.

¹⁸⁰² Magyar Közlöny, 1993. szeptember 7.

¹⁸⁰³ Irsay György (George. T. Irsay) (1920-1918) Tabódyval együtt avatták, majd ő is részt vett a keleti hadműveletekben, A II. világháború után lónyilvántartó tiszt lett, 1948-ban megkapja a századosi rangot, majd elhagyta az országot. Az NSZK-ba, majd Venezuelába került. Az olajiparban dolgozott, az USA-ban telepedett le (KÁPLÁN-RÁSKAY, 1991. 70.)

¹⁸⁰⁴ Nyerges Pál (1914-?)

¹⁸⁰⁵ Dömény János (1936-2012)

a helyi venezuelai lapok is,¹⁸⁰⁶ ahogy a magyar sajtó is,¹⁸⁰⁷ az Új Ember pedig 1994. januárjában adott róla hírt.¹⁸⁰⁸ Tabódy még Köztársasági Elnök Emlékéremben is részesült 1996. november 12-én, a Recski Nemzeti Emlékpark létrehozása alkalmából,¹⁸⁰⁹ az Igazolt Magyar Szabadságharcosok Világszövetségétől az 1956-os helytállásáért pedig érdemkeresztet kapott.¹⁸¹⁰

Az első katonai kitüntetést a rendszerváltás után 1991. március 15-én kapta meg, amikor a korábbi századosi rangból alezredessé léptették elő.¹⁸¹¹ 1992. szeptember 1-jén nevezték ki vezérőrnaggyá.¹⁸¹² Az előterjesztésében a hagyományok ápolására és a honvédség nemzeti jellegének megőrzésére hivatkoztak, valamint a katonai életútja szempontjából rehabilitációjának teljessé tételére.¹⁸¹³ A kinevezést a köztársasági elnök személyesen adta át november 12-én a Parlamentben.¹⁸¹⁴ Antal József miniszterelnök köszöntőjében¹⁸¹⁵ odaadó barátának és a szabadságért szenvedett hősnek gratulált a tábori lelkesítői szolgálat megszervezéséhez.¹⁸¹⁶ Paskai László bíboros, esztergomi érsek¹⁸¹⁷ úgy értékelte, hogy az Egyház érdekében elszenvedett hosszú megpróbáltatásait és hűségét a vezérőrnagyi elismeréssel megbecsülték és kiemelték.¹⁸¹⁸ Püspöke (Takács Nándor) a székesfehérvári egyházmegye körlevelében számolt be erről, és Tabódynak a következőket írta: *„Te, aki soha nem kerested mindenáron a magad igazát, aki kemény és igazságtalan meghurcoltatásaid ellenére megbékéltél, és nem kívántad a felelősségre vonást, tudom, hogy nem kerested a megbecsülésnek és elismerésnek azt a megnyilvánulását sem, melyben a Kormányzat részesített. Nem a földi dolgokat keressük, de kétségkívül, ha mondanak egy köszönetet, vagy csak némát fejet hajtanak, jól esik. Ennél sokkalta többről van szó. A Magyar Honvédség*

---

¹⁸⁰⁶ La Religion 1993. december 30., El Universal, 1993. december 9.

¹⁸⁰⁷ Tabódy István venezuelai Becsületrendje. Magyar Nemzet, 1993. december 3. és Magyar Hírlap, 1993. december 3.

¹⁸⁰⁸ Új Ember, 1994. január 2.

¹⁸⁰⁹ Magyar Nemzet, 1996. november 21.

¹⁸¹⁰ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸¹¹ Dr. Für Lajos honvédelmi miniszter a Magyar Honvéd Hagyományőrző Egyesület, a Történelmi Igazságtétel Bizottsága, a Politikai Foglyok Szövetségének kezdeményezésére kiemelkedő katonai tevékenységük elismeréseként léptette elő. Magyar Honvéd, 1991. március 22.

¹⁸¹² HM HIM Központi Irattár Tabódy István 12. *A Magyar Köztársaság elnökének 1992. határozata vezérőrnagyi rendfokozatba történő kinevezésére a miniszterelnök előterjesztésére kinevezem 1992. szeptember 1-jei hatállyal vezérőrnaggyá Tabódy István alezredest. Budapest, 1992. augusztus, Göncz Árpád a magyar köztársaság elnöke, ellenjegyzem Antall József miniszterelnök*

¹⁸¹³ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában. és HM HIM Központi Irattár Tabódy István

¹⁸¹⁴ Bicskei Napló, 1992. december

¹⁸¹⁵ Ld. 45. melléklet.

¹⁸¹⁶ Bicskei Napló, 1992. december

¹⁸¹⁷ Paskai László (1927-2015) 1978-tól veszprémi apostoli kormányzó, majd megyés püspök, 1986-tól kalocsai koadjutor érsek, 1987-től 1993-ig esztergomi, 1993-tól 2002-ig esztergom-budapesti érsek, bíboros.

¹⁸¹⁸ Bicskei Napló, 1992. december

*rendfokozatát kapod meg, hadd tegyem hozzá, megérdemelten. Őszinte szívvel gratulálok, a továbbiakban kívánok sok kegyelmet, jó egészséget, testi-lelki erőt.”*¹⁸¹⁹

A tábori püspökség előkészületeiben.

A tábori lelkeszi szolgálat gyökerei az 1500-as évek háborúig nyúlik vissza, amikor a katonák lelki gondozását már katolikus és protestáns lelkészek adták, 1869-től az Osztrák-Magyar Monarchia keretein belül kialakult, hogy a katonai lelkészek békeidőben nagyobb hadseregrész felett szolgáltak. Ekkor mintegy 150 fő szolgált a hadseregben. Az első világháború végén, a Monarchia szétesése és a Tanácsköztársaság időszaka alatt megszűnt a katonai lelkeség. A Szegeden Horthy Miklós által megalapított Nemzeti Hadsereg egyik lelkiatyja Zadavec István lett, akit Csernoch János esztergomi érsek¹⁸²⁰ segítségével Róma segédpüspökké nevezett ki, és ő lett az apostoli tábori helynök 1926-as lemondásáig, őt egy évig Révész István¹⁸²¹, majd a háború végéig Hász István¹⁸²² követte. A második világháború után a kommunista hatalomátvételt követően 1951-re végleg felszámoltak.¹⁸²³

A rendszerváltást követően a kormány és a Honvédelmi Minisztérium kezdte el a tábori lelkeség újjászervezését a katonák vallásos életének ápolása érdekében, hiszen az 1990-es lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény lehetővé tette a laktanyán belüli egyéni vallásgyakorlást, de akkor még csoportos vallásgyakorlásról (istentiszteletek, misék) nem volt szó.¹⁸²⁴ Ebben az évben kezdett általános gyakorlattá válni, hogy az egyházak képviselői egyre gyakrabban jelentek meg a jelentősebb nyilvános katonai rendezvényeken (augusztus 20-i tisztavetés, a katonai eskük, a honvédelmi napi ünnepségek). A katonai emlékművek avatásának és koszorúzásoknak is szerves részévé vált az egyházi közreműködés.¹⁸²⁵ Ekkor alakult ki az is, hogy minden év januárjában a doni áttörés évfordulóján a második világháború áldozatainak emlékére emlékező szentmisét tartanak a budavári Mátyás-templomban¹⁸²⁶, ahol a túlélőkön kívül megjelentek az állam legmagasabb szintű vezetői (miniszterelnök és kormány tagjai) és a honvédség vezetői is.¹⁸²⁷ Ezeken a miséken Tabódy kiemelt szerepet kapott: a

¹⁸¹⁹ 1992. november 11. SzfvPL 6422- 1467/1992.

¹⁸²⁰ Csernoch János (1852-1927) esztergomi érsek (1912-1927)

¹⁸²¹ Révész István (1862-1929) 1928-tól címzetes püspök

¹⁸²² Hász István (1884-1973) 1929-től címzetes püspök

¹⁸²³ BERTA, 2017. 318-321.

¹⁸²⁴ VARGA, 2010. 185.

¹⁸²⁵ A Honvédelem négy éve. 1994. 140-141.

¹⁸²⁶ *Szentmise az elesettekért- Áttörés a Don-kanyar ügyben.* Vasárnapi Hírek, 1991. január.13.

¹⁸²⁷ VARGA, 2010. 188. Kép Tabódyról, ahol Viczián György mk. ezredes a HM Társadalmi Kapcsolatok és Sajtó Főosztály vezetőjével, és dr. Aranyos Zoltán református zsinati tanácsossal fotózták le.

szentmisén koncelebrált, és sokszor a szentbeszédet is ő mondta. 1991-ben¹⁸²⁸, a katonák kötelességére és esküjére hívta fel a figyelmet¹⁸²⁹. 1992-ben¹⁸³⁰, 1993-ban,¹⁸³¹ 1994-ben¹⁸³², 1996-ban¹⁸³³, 1998-ban,¹⁸³⁴ és 1999-ben¹⁸³⁵ is őt hívták meg a szentmisére.

Az újrakezdésben a nemzetközi találkozónak is nagyon fontos szerep jutott. Az amerikai hadsereg Európában állomásozó tábori lelkészének magyarországi látogatásakor meghívta a magyarokat, aminek egyik eredménye lett az, hogy 1991-től minden évben képviseltette magát az európai és az észak-amerikai vezető katonai lelkészek konferenciáján Magyarország. 1991 februárjában az európai NATO tagországok tábori lelkészeinek találkozásán (Lübeck és Bonn) a római katolikus egyház képviselőjében Tabódy is jelen lehetett,¹⁸³⁶ püspökétől engedélyt is kért, hogy ezen részt vehessen.¹⁸³⁷ A következő évben Rómában tartották a 3. Európai és Észak-Amerikai konferenciát¹⁸³⁸ (International Chiefs of Chaplains Conference), ahol az olasz tábori lelkészségtől Tabódy emlékérmét is kapott.¹⁸³⁹ Erről a találkozóról egy személyes beszámolót is írt a Bicskei Naplóba (ezen alkalomból személyesen is találkozott II. János Pál pápával.¹⁸⁴⁰), ahogy következő évben a budapesti konferenciáról¹⁸⁴¹ is.

A magyar katonák, a HM delegációi részt vettek egyéb nemzetközi vallásos jellegű katonai találkozásokon (Czestochowa, Karlsruhe, Capistran – Keresztelő Szent János születési helye, Róma) is, továbbá az évenként megrendezett lourdes-i katolikus katonai zarándoklatokon. Tabódy többek között 1991 márciusában Bécsben látogatta meg a tábori püspököt,¹⁸⁴² majd 1991. június 17-23. között a Német Katolikus Napokon Karlsruhéban a katonai küldöttség tagja volt¹⁸⁴³, ahogy a következő év júniusában is Daróczi Ferenc alezredes és nyolc sorkatona

---

¹⁸²⁸ *Szentmise a Mátyás-templomban. Hány magyar katona vesztette életét a Don-kanyarban?* Magyar Nemzet, 1991. január 12.4.; *Szentmise és emlékülés a 2. magyar hadsereg katonái tiszteletére.* Magyar Nemzet, 1991. január 4.

¹⁸²⁹ *Hadak útján*, 1991. 414.szám 5.

¹⁸³⁰ *Szakítani kell a ránk kényszerített büntudattal.* Fejér Megyei Hírlap, 1992. január 13.

¹⁸³¹ *Tiszteletadás a 2. magyar hadseregnek.* Magyar Nemzet, 1993. január 13. 1993. január 9-én reggel kilenc órakor emlékező istentisztelet volt a budai várban a Nagyboldogasszony templomban, Köztársaság Elnök és a kormány jelenlétében.

¹⁸³² *Új Magyarország*, 1994. január 10.

¹⁸³³ *Új Magyarország*, 1996. január 13.

¹⁸³⁴ *Új Ember*, 1998. január 25.

¹⁸³⁵ *Hadak Útján*, 1999. január 462.szám

¹⁸³⁶ *Magyar Honvéd*, 1991. március 1.

¹⁸³⁷ SzfvPL 4507-71/1991 1991.01.26. A találkozó 1991. február 3-tól 10-ig tartott.

¹⁸³⁸ *Kisalföld*, 1992. február 25., *Tábori Lelkészek Nemzetközi Konferenciája.* *Új Ember*, 1992. május 3.

¹⁸³⁹ *Tabódy-hagyaték*

¹⁸⁴⁰ *Tabódy István: Európai és Észak-amerikai Tábor Pap Vezetők III. konferenciája Rómában. 1992. február 3-7. (Bicskei Napló, 1992. március. 4.)*

¹⁸⁴¹ *Tabódy István: Az Európai és Észak-Amerikai Tábori Pap Vezetők IV. Konferenciája Budapesten. 1993-február 1-5. (Bicskei Napló, 1993. március. 5.)*

¹⁸⁴² *Bicske Plébánia Irattára- Historia Domus 1991.*

¹⁸⁴³ *Bicske Plébánia Irattára- Historia Domus 1991.*

társaságában. Az összejöveteleken szentmisét is tartottak, azzal a céllal, hogy az európai hadseregek katonái együttesen imádkozzanak a békéért.¹⁸⁴⁴ A 35. nemzetközi Katonai Zarándoklaton (1993.május 13-16.) Lourdes-ba is zarándoklatot vezetett 39 katona élén a HM Egyházi Irodájának szakértőjeként.¹⁸⁴⁵

A rendszerváltáskor a HM és a történelmi egyházak közösen dolgoztak azon, hogy Magyarországon minél hamarabb megszerveződjön a Tábori Lelkészi Szolgálat (TLSZ). 1991 szeptemberében egyházi szakértők jelenetek a HM-be Aranyos Zoltán református lelkész¹⁸⁴⁶főállásban, Tabódy István a katolikus és Fröhlich Róbert rabbi a zsidó vallás¹⁸⁴⁷képviselőjében egyházi tisztségük megtartásával vettek részt a közös munkában, majd 1992. október végén a történelmi egyházak képviselői másodszor találkoztak a Honvédelmi Minisztérium küldöttségével, hogy egyeztessék álláspontjukat az újjáéledő tábori lelkészi szolgálatról. 1992 decemberében megalakult a HM Egyházi Szakértői Irodája (ekkor már Lipp László¹⁸⁴⁸ a katolikus és Szalay Tamás¹⁸⁴⁹ evangélikus lelkész is főállásban dolgozott a HM-nél), amely az Egyházi Szakértői Iroda Katonai Lelkészi Hivatal nevet vette fel 1993 júniusában. (Az egyházi gárdát Kovács Zoltán ezredes segítette.¹⁸⁵⁰) A kinevezett egyházi képviselők nagy lelkesedéssel vágta bele a munkába, bár nem volt világos elképzelésük a tábori lelkészség formájáról, egyedül Tabódynak voltak tapasztalatai a múltból a katonai pályáról.¹⁸⁵¹ Ezt követően 1994 januárjában a Magyar Köztársaság, illetve annak kormánya nevében Für Lajos honvédelmi miniszter¹⁸⁵² külön-külön megállapodást kötött a történelmi egyházak képviselőivel a TLSZ bevezetéséről. A római katolikus egyház nevében az Apostoli

---

¹⁸⁴⁴ Magyar Honvéd, 1992 július 24.

¹⁸⁴⁵ *Szülőföldről a szent helyig*. Magyar Honvéd, 1993. május 28.

¹⁸⁴⁶ Aranyos Zoltán (1934-) református lelkész, zsinati főtanácsos, 1959 és 1966 között a Debreceni Református Teológiai Akadémia docense, 1967 és 1972 között a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának titkára, 1983-tól az Országos Béketanács Egyházközösségi Békebizottságának főtitkára.

¹⁸⁴⁷ Fröhlich Róbert (1965-) nyugalmazott dandártábornok, volt vezető tábori rabbi, a Dohány utcai zsinagóga főrabbi, 2015 és 2018 között, majd 2021-től újra országos főrabbi.

¹⁸⁴⁸ Lipp László (1948-2009) katolikus pap, 1972-től káplán Endrefalván, Kőbányán, Külső-Józsefvárosban, Óbudán, Kelenföldön. 1990-től Gazdagréten a lakótelep egyházi életének megszervezője, az ottani Szent Angyalok-templom felépítésén dolgozott. A Püspöki Kar 1992 őszén döntött, hogy Lipp László is vegyen részt az előkészítő munkákban (ld. GYULAY, 2017. 374.)

¹⁸⁴⁹ Szalay Tamás (1944-) 1965–1969 között végezte el az Evangélikus Teológiai Akadémiát, 1971-ben szerezte meg lelkészi oklevélét. Egyházmegyei segédlelkész Nyíregyháza-Kisvárdán, majd 1976-tól 1978-ig gyülekezeti lelkész Nyíregyházán (1976-1978), Budapest-Cinkotán (1978-1994), püspöki titkár a Déli Evangélikus Egyházkerületnél (1988-1992). Szakértő a HM Katonai Lelkészi Hivatalnál (1992-1994), 1994-től 1998-ig lelkészvezető (1994-1998), protestáns tábori püspök-helyettes (Veszprém megyei hatáskörrel), hivatalvezető a HM Protestáns Tábori Lelkészi Szolgálatnál. 1998-tól nyugállományú ezredes.

¹⁸⁵⁰ SZALAY, 2017. 361.

¹⁸⁵¹ FRÖHLICH, 2017. 342.

¹⁸⁵² Für Lajos (1930-2013) történész, MTA doktora, politikus, az MDF alapító tagja, parlamenti képviselő (1990-1998), honvédelmi miniszter 1990-1994 között.

Szentszék írta alá a megállapodást, melyet Angelo Accerbi¹⁸⁵³ apostoli nuncius képviselt.¹⁸⁵⁴ Accerbi vezette a tárgyalásokat az állam és a Vatikán között, így a püspökké kinevezést is, aki felterjesztette Ladocsi Gáspárt¹⁸⁵⁵, így II. János Pál pápa kinevezte Magyarországi Katonai Ordinárius¹⁸⁵⁶ vezetőjévé, azaz tábori püspökké. A püspök kinevezéskor többen Tabódyt szerették volna érdemeire való tekintettel a helyében látni.¹⁸⁵⁷ (Tabódy óriási csalódásnak érte meg, hogy nem ő lett az első tábori püspök.)

1991 elejétől a Magyarországi Katolikus Egyház képviselőjét Tabódy István látta el, akivel felekezeti tisztsége megtartásával a Honvédelmi Minisztérium közalkalmazott munkaviszonyt létesített.¹⁸⁵⁸ 1992. áprilistól a Honvédelmi Minisztérium megbízási szerződést kötött Tabódyval a katonai (tábori) lelkészség működésének elveire és rendjeire, szervezeti felépítésre, megszervezésére és kiépítésének ütemezésére vonatkozó elgondolás kidolgozására.¹⁸⁵⁹ Tabódyt 1992. novemberében a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a honvédelmi minisztériumba referensi minőségbe jelölte, de nem lett főállású dolgozó, megtartotta egyházi beosztását.¹⁸⁶⁰ 1993. szeptember 30-án felvették a Honvédség hivatalos állományába, másnap pedig nyugállományba helyezték.¹⁸⁶¹ A Magyar Állam és a Vatikán megállapodásának létrejöttében kialakult Tábori Püspökség munkájában már nem vett részt, bár még dolgozott néhány hónapot nyugdíja mellett, de 1994. május 31-én szűnt meg a közszolgálati jogviszonya.¹⁸⁶² (1994 márciusában még a katonai ügyeket felügyelő helyettes államtitkári dicséretben és jutalomban részesítette.¹⁸⁶³)

A Honvédség azonban nem felejtette el teljesen. 1996-ban 75. születésnapjára szívhez szóló köszöntőt kapott,¹⁸⁶⁴ a Tartalékos Katonák Országos Egyesülete pedig Érdemkereszt kitüntetés adott neki 1998-ban,¹⁸⁶⁵ majd 2000-ben már súlyos betegen kérte püspökét, hogy viselhesse a

---

¹⁸⁵³ Angelo Accerbi (1925-) címzetes érsek, apostoli delegátus 1974-től Új-Zélandon, apostoli nuncius 1979-től Kolumbiában, 1990-től Magyarországon, 1997-től Hollandiában, 2001-ben nyugállományban.

¹⁸⁵⁴ *A honvédelem négy éve*, 1994., 143-144.

¹⁸⁵⁵ Ladocsi Gáspár (1952-) esztergomi egyházmegyei pap, segédpüspök 1994-től. 1977 és 1994 között az Esztergomi Érseki Hittudományi Főiskola tanára, 1999-től vezérőrnagyi rangot kapott, 2001-ben nyugdíjazták.

¹⁸⁵⁶ A katonaság és a tábori lelkészségek püspöksége, amely a katolikus egyházmegyéhez hasonlóan, különleges terület, amit a Vatikántól eredő, a Vatikán és az adott állam közötti megegyezés által pontosabban meghatározott szabályzat kormányoz.

¹⁸⁵⁷ KOVÁCS, 2017. 394. (Kovács Zoltán vezeti a tárgyalásokat a Honvédelmi Minisztérium részéről)

¹⁸⁵⁸ VARGA, 2000. 196. ld még *A hadsereg lelke még a demokratizálódás*. Szolnok Megyei Néplap, 1991. december 9. 2.

¹⁸⁵⁹ Tabódy-hagyaték

¹⁸⁶⁰ ld. 48. melléklet

¹⁸⁶¹ HM HIM Központi Irattár Tabódy István 16.

¹⁸⁶² Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁶³ Magyar Honvéd, 1994. március 18.

¹⁸⁶⁴ „Jubileumi születésnapja alkalmából szívből jövő jókívánságaimat fejezem ki.” Németh Sándor altábornagy (MH Vezérkari Főnökség MH parancsnok első helyettese). HM HIM Központi Irattár Tabódy István 19.

¹⁸⁶⁵ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

Bajor Katonai Szövetségnek a Rend Nagykeresztje kitüntetését. Püspöke természetesen engedélyezte a viselést, és gratulált Tabódynak.¹⁸⁶⁶

Tabódy a honvédségről való viszonyáról¹⁸⁶⁷ így vallott: „*A honvédségnek rengeteg köszönhetek. Azt hiszem, ez az életem jutalomjátéka, hogy engem a honvédek bevettek maguk közé. Életemben nem jutottam volna el a pápához, de olyan gyönyörű külföldi utakat sem tehettem volna meg, mint amihez mostanában volt szerencsém.*¹⁸⁶⁸ Máskor pedig így beszélt erről: „*Én még mindig inkább katona vagyok, mint pap. Amit az emberbe gyerekkorába beleneveltek, azt nehéz levetkezni. A stílusom például ma is inkább katonás, mint papos. Mindig is nagy társadalom életet éltem, rengeteget táncoltam, mulattam és talán ennek is köszönhettem, hogy könnyen szót értek bárkivel... S hogy az élet talán többet mért rám, mint a hozzám hasonlókra, azt kész nyereségként könyvelem el.*”¹⁸⁶⁹ Erre jó példa, hogy Vörös János vezérezredes sírjánál¹⁸⁷⁰ megtartott koszorúzásnál és sírmegáldásnál a Honvédelmi Minisztérium képviselőjében papi és katonai ruhában jelent meg.¹⁸⁷¹

Tabódy a vitézi rend rendszerváltás utáni kezdeti időszakában jelentős szerepet tölt be. Az első vitézavatásra a „feltámadt Magyarországon” – ahogy a Vitézi Tájékoztató hirdette¹⁸⁷²– 1992. október 26-án került sor Bicskén a Szentháromság-templomban,¹⁸⁷³ Tabódy a szertartás előtt a rend zászlóit megáldotta, majd a mise celebrálása után őt is vitézzé avatták.¹⁸⁷⁴ Az országos sajtóban néhol meglehetősen pejoratív címet adtak a rendezvénynek. (*Ki a vitéz?*¹⁸⁷⁵ *Kitiltva is vitézkednek*¹⁸⁷⁶ – utalás arra, hogy Paskai László nem engedélyezte az avatást a Mátyás-templomban). 1993. szeptemberében Visegrádon az avatáson celebrált misét.¹⁸⁷⁷ Az 1994-es szegedi avatáson szintén Tabódy celebrálta az ünnepi szentmisét.¹⁸⁷⁸ majd az 1995-ös pécsi avatáson is jelent volt.¹⁸⁷⁹ az 1996-os solymárin, az 1997-es budapestin¹⁸⁸⁰ és a 1998-as, valamint a 1999-esen¹⁸⁸¹ is. Tabódy 1996 januárjában felmentését kérte helyettes főkapitányi

---

¹⁸⁶⁶SzfvPL 6422-688/2000. 2000. május 18.

¹⁸⁶⁷ Ld. 44. melléklet.

¹⁸⁶⁸ TABÓDY (OHA)

¹⁸⁶⁹ Péter József: *Az építkező ember*. Ország-világ, 1991. április 3.

¹⁸⁷⁰ Ld. 49. melléklet.

¹⁸⁷¹ *Pap katonaruhában*. Veszprémi Napló, 1993. július 26. és *Vörös János vezérezredesre emlékeztünk*. Magyar Honvéd, 1993. július 30. ld. 49. melléklet

¹⁸⁷² Vitézi Tájékoztató, 1993.március 1. 1-3. A bicskei avatás

¹⁸⁷³ Reform, 1992. november 19.

¹⁸⁷⁴ Hajdú-Bihari Néplap, 1992. október 27.

¹⁸⁷⁵ Vasárnapi Hírek, 1992. november 8.

¹⁸⁷⁶ Vasárnapi Hírek, 1992.október. 25.

¹⁸⁷⁷ *Vitézek avatása*. Magyar Fórum, 1993. szeptember.16.

¹⁸⁷⁸ *Avatás*, Bicskei Napló, 1994. október 5.

¹⁸⁷⁹ Dunántúli Napló, 1995. szeptember 30.

¹⁸⁸⁰ Népszava, 1997. szeptember 8.

¹⁸⁸¹ Magyar Hírlap, 1999.szeptember 13.

tisztsége alól v. Bercsényi Miklóstól¹⁸⁸², korára, betegségére és papi munkájára hivatkozva.¹⁸⁸³ 1997-ban a rendben kiéleződtek a nézetkülönbségek¹⁸⁸⁴ a Magyarországon és a külföldön élők között. Tabódy és Bercsényi vezetésével létrejött a Vitézi Rend Egyesülete, ahonnan Tabódy 2000 januárjában mondott le minden tisztségéről.

Magyar Máltai Lovagrend tagja. 1989-től édesapja nyomdokaiba lépve a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének Szuverén Tanácsa 1989. február 15-én tartott tanácsülésén magisztrális káplánnak nevezte ki Tabódy Istvánt.¹⁸⁸⁵ (Takács Nándor segédpüspök engedélyezte, hogy Máltai Lovagrend tagja lehessen, püspöki áldással.¹⁸⁸⁶) 1990. április 1-jén a németországi Altöttingben avatták lovaggá, később tiszteletbeli konventkápláni címet (1996-2000) is adományozták neki. Tabódy máltai lovagrendi tagságát édesapja egykori szerepvállalásának és üldözöttségének tulajdonította,¹⁸⁸⁷ valamint elégtételnek érezte, ugyanis a nagynénje Tabódy Ida mindig korholta az édesanyját, hogy elrontotta a fiai máltai lovagságra való esélyét.¹⁸⁸⁸ Kétszer a házigazda szerepet is betölthette a szervezet működésében. A már említett lovaggá avatáskor, másodszor pedig 1992. április 20-22 között a meghívására Bicskén tartotta a Magyar Máltai Lovagok Szövetsége az éves lelkigyakorlatát.¹⁸⁸⁹

Tabódy a Recski Szövetség tagja is 1990-től.¹⁸⁹⁰ Az egykori internálótábor helyén létrejött Recski Nemzeti Emlékpark emlékműavatásán, Tabódy is mondott avatóbeszédet, majd ő szentelte meg a helyet.¹⁸⁹¹ A szövetség vezetésében is részt vett, díszelnöknek választották meg,¹⁸⁹² 1996-ban pedig kitüntetés is kapott a munkásságáért. Bicskén már a nyolcvanas évek végén, majd később többször is vendégül látta az egykori rabtársakat, köztük Faludy Györgyöt,

---

¹⁸⁸² Bercsényi Miklós (1923-?) 1944-ben szerzett diplomát a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Főiskolán. 1944-ben bevonult katonának és a páncélosokhoz került, Ausztriában esett hadifogságba, ahonnan 1945-ben szabadult. 1951-ben a kommunista hatalom koncepciós perbe fogta, majd „szabotálás” vádjával elítélte és 2,5 év fogságra ítélték. A szabadulást követően Szikszón helyezkedett el, ahol 1959-ig egy 7500 hektárnyi földdel rendelkező állami gazdaság vezető agronómusa lett. 1959-től 1985-ig a központban dolgozott, 1970-ben a FAO-hoz került, ahol négy évet töltött el, nyugdíjasként tovább dolgozott, egészen 1985-ig.

¹⁸⁸³ Vitézi Híradó, 1996

¹⁸⁸⁴ Radnóczy Antal Állítása szerint Tabódy 1997. október 7-én egy szabálytalan avatást hajtott végre, ahol nyilas vezérnek titulálta Radnóczyt. (Nagy Vilmos *Végzetes esztendő*k művében Radnóczyt a nyilasoknál vezető szerepet betöltőnek nevezte meg), valamint aláírás-hamisítással vádolta meg, ezért személyi rágalmozásért, becsületsértésért és hitelrontásért feljelentette. Ez a konfliktus végül Tabódy bocsánatkérésével zárult, amit a Magyar Élet sajtónyilatkozatában Radnóczy Antal meg is jelentetett, miszerint Tabódy a Bicskei Járásbírószágon 1999. szeptember 21-én bocsánatot kért, amit elfogadott. A vitézi rend konfliktusáról bővebben KURUCZ, 2018.)

¹⁸⁸⁵ Magyar Máltai Lovagok Szövetsége körlevele 1990. június (magisztrális káplán ekkor 6 fő volt)

¹⁸⁸⁶ SzfvPL 6422-992/1989

¹⁸⁸⁷ Bicskei Napló, 1990. április (Bicskén alakult meg a Máltai Lovagrend magyar tagozata.

¹⁸⁸⁸ Tabódy (OHA) 10. (Pallavicini Alfrédnek is köszönetet mondott a tagságért. Tabódy (OHA) 11.)

¹⁸⁸⁹ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában és Bicskei Napló, 1992. május 4.

¹⁸⁹⁰ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁹¹ Magyarország, 1991. november 1.

¹⁸⁹² Új Magyarország 1994. december 15.

Zimányi Tibort, Benkő Zoltánt.¹⁸⁹³

1991-től tagja lett a Honvéd Hagyományörző Egyesületnek,¹⁸⁹⁴ 1992-től a Magyar Huszár- és Lovashagyományörző Társaságnak,¹⁸⁹⁵ Magyar Cserkészsövetségnek¹⁸⁹⁶ valamint az ehhez tartozó Teleki Pál Munkaközösségnek elnöke lett 1993-tól.¹⁸⁹⁷ A Huszár Múzeum Baráti Kör Sárvár tagságában is helyet foglalt,¹⁸⁹⁸ ennek keretében zajlott egykori 3-as Nádasdy-huszárok egyesületének találkozója 1992-ben.¹⁸⁹⁹ A Magyar Nemzeti Ellenállási Szövetség tagja is volt szintén 1993-tól.

1999-ben már megromlott egészségügyi állapota. 2000 februárjában nyugdíjazták, egészségi állapotára és életkorára való tekintettel felmentést kapott Bicske és Csabdi, valamint filiái ellátása alól, s nyugállományba került.¹⁹⁰⁰ Ekkor kezdetben a püspökség, majd a bicskei hívek látták el, májusban gyámság alá is került. Szeptemberben még elbúcsúztatta szeretett testvérét, Esztert¹⁹⁰¹, de ekkor már nagyon legyengült állapotban volt.¹⁹⁰² Végül szeptember 25-én adta vissza lelkét Teremtőjének. Rokonai, hívei, tisztelői gyásza mellett a sajtó is leróta tiszteletét Tabódy előtt. A Fejér Megyei Hírlap *Tabódy atya megpihent*¹⁹⁰³ az Új Ember *A Jóisten Recsken*,¹⁹⁰⁴ a Magyar Nemzet *Meghalt a recski pap*¹⁹⁰⁵, a Magyar Fórum *Főtisztelendő Tabódy tábornok úr halálára*¹⁹⁰⁶, Lovas István Bicskén élő újságíró *Búcsú Tabódy Istvántól*¹⁹⁰⁷ írásával emlékezett meg Tabódyról. Bábel Balázs kalocsai érsek részvétnyilvánítását küldte személyes ismeretsége okán.¹⁹⁰⁸ A Honvédség is leróta a tiszteletét¹⁹⁰⁹, ugyanis saját halottjaként emlékezett meg róla.

2000. október 4-én, 11 órakor a bicskei katolikus templomban Takács Nándor székesfehérvári megyéspüspök mutatott be szentmisét az elhunyt lelki üdvéért, másnap október 5-én 11 órakor

---

¹⁸⁹³ Ld. 41.. melléklet.

¹⁸⁹⁴ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁹⁵ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁹⁶ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁹⁷ Magyar Cserkész, 1993. április 1.

¹⁸⁹⁸ Tabódy-hagyaték, Mattiassich Gábor tulajdona, másolat a szerző tulajdonában.

¹⁸⁹⁹ Hadak útján, 1992. november 1.

¹⁹⁰⁰ Fejér Megyei Hírlap, 2000. április 15.

¹⁹⁰¹ Mattiassich Ferencné Tabódy Eszter szept. 3-án csendesesen elhunyt. Új Ember, 2000. szeptember 17.

¹⁹⁰² A magyar beteg: látogatóban a tábornoknál Fejér Megyei Hírlap, 2000. szeptember 21.

¹⁹⁰³ Fejér Megyei Hírlap, 2000. szeptember 27.

¹⁹⁰⁴ Új Ember, 2000. október 8.

¹⁹⁰⁵ Magyar Nemzet, 2000. szeptember 29.

¹⁹⁰⁶ Győri Béla, Magyar Fórum, 2000. október 12.

¹⁹⁰⁷ LOVAS, 2000

¹⁹⁰⁸ SzfvPL 6422 2000. október 3. újmiséjén ministrált Dabason, dedikált szentképet kapott tőle.

¹⁹⁰⁹ a Magyar Köztársaság Honvédelmi Miniszterének határozata 1780/200. alapján Tabódy István nyugállományú vezérőrnagyot a Magyar Honvédség halottjává minősítette.

temették el Révfülöpön szülei mellé.¹⁹¹⁰ Temetésén három püspök, rengeteg pap és megszámlálhatatlan hívő jelent meg.

Halála után sem felejtették el, számos megemlékezés hirdette, hirdeti emlékezetét. Bicske város a díszpolgári címet 2001. március 15-én posztumusz adományozta Tabódy Istvánnak, az elismerést Pál testvére vette át.¹⁹¹¹ 2005 októberében a bicskei Szentháromság-templom kertjében avatták fel Domonkos Béla Tabódy-szobrát halálának ötödik évfordulójára.¹⁹¹² A Központi Szemináriumban emléktáblát 2006-ban avattak az 1956-os megtorlás egykori meghurcolt szeminaristák emlékére, amin Tabódy neve is látható.¹⁹¹³ 2009. október 23-án posztumusz kapta meg Fejér megye díszpolgára címet.¹⁹¹⁴ A bicskei Szent László Iskola (alapításában is közreműködött) falán Tabódy-emléktáblát avattak születésének 90. évfordulójára 2011-ben. Bicske Városa és a Római Katolikus Egyházközség közösen Tabódy halálának 10.,¹⁹¹⁵ 15. és a 20. évfordulójára, valamint¹⁹¹⁶ születésének centenáriuma megemlékező emlékünnepeket tartott.¹⁹¹⁷ 2023 májusától a bicskei cserkészcsapat alapításának 30. évfordulójára az önkormányzattól kapott épület pedig Tabódy nevét viseli (Tabódy-cserkészház).

12. Összegzés

Doktori értekezésemben kísérletet tettem Tabódy István életpályájának bemutatására a meglévő források és a szakirodalom ismerete által. Az általam felvetett kérdésekre a következő válaszokra jutottam.

A katonaság és papság, ez a két merőben eltérő hivatás sokszor összemosódott éltében, hozzátartozott a személyiségéhez. Ez volt benne az egyedi, tabódys. Tabódy fiatalsága a katonaságról szólt. Tízéves korától már cögger volt Kőszegen, majd a Ludovika Akadémián lett huszárhadnagy. A frontra csak a német megszállás után vezényelték ki, így néhány hónap után a lengyelországi hadszíntéren a szovjet hadsereggel szembeni esélytelen küzdelem folytán súlyosan megsebesült. A második világháború utáni rövid koalíciós időszakban igazolták az újonnan megalakult hadseregbe, de két évvel később nem sokkal a századosi kinevezése után

---

¹⁹¹⁰ Id. 54. melléklet

¹⁹¹¹ Fejér Megyei Hírlap, 2001. március 17.

¹⁹¹² *Örülnek már az ég madarai.* Fejér Megyei Hírlap, 2005. október 2.

¹⁹¹³ Cser István: *Emléktábla az 56-os szeminaristáknak.* Új Ember, 2006. november 5.

¹⁹¹⁴ Fejér Megyei Hírlap, 2009. október. 24., Tabódy, a recski pap. Fejér Megyei Hírlap, 2009. október 31.

¹⁹¹⁵ 2010. szeptember 23. Bicskei Művelődési Ház

¹⁹¹⁶ *A legendás recski pap emlékére.* Fejér Megyei Hírlap, 2020. szeptember 28.

¹⁹¹⁷ *Centenáriumi emlékv Tabódy István tiszteletére.* Bicskei Élet, 2021. április

letartóztatták és internálták. A rendszerváltás után kapta vissza rangját, majd az igen magas vezérőrnagyi kitüntetésben is részesült. A papságra való képzést tehát csak egész későn, 1954-ben, krisztusi korban, 33 évesen kezdte el, így társainál majdnem tizenöt évvel idősebb, jóval nagyobb élettapasztalattal rendelkezett. Nem egyházi körökben szocializálódott, nem egyházi iskolában tanult, egyházi műveltsége felületes volt. Később személyes példákkal és a személyiségével tudott hatni. A szemináriumban, mint rendkívüli hallgató vett részt, a székesfehérvári egyházmegye egykori tanárai vizsgáztatták, és nem az Akadémia professzorai, tanárai, ez függetlenséget biztosított számára. Ráadásul a papságra való felkészülését többször meg is kellett szakítania, az állami eltiltás és a hét hónapos börtönbüntetés miatt. Így a kötelezően előírt időnek csak töredékét töltötte a szemináriumban. Az egyházi rend különböző fokozatait is meglehetősen kalandos körülmények között kapta meg, eltiltások és börtönbüntetések között. Bár 1958-ban szentelte fel püspöke, börtönbüntetése és egyéb okok miatt csak 1973 őszén kezdhette meg rendszeres papi szolgálatát, akkor is állandó megfigyelés alatt tartotta őt a hatalom, szinte a rendszerváltásig. Jól érzékelteti a saját magáról alkotott kép, hogy bár huszárként nem tudott lovagolni (kezdetben), papként nem tudott latinul, mégis szétválaszthatatlan ez a két pálya, ahogy a következő megfogalmazásban mindent összesítve idős korában kifejtette „Isten sorkatonája vagyok, és az is maradok, amíg jelentéstartalomra magához nem rendel.”¹⁹¹⁸

Tabódy István édesapja otthonosan mozgott az országos politikai-egyházi vezetők társaságában. A politikai pályafutása miatt a korabeli sajtó is kiemelten foglalkozott a személyével, hiszen a budapesti pártpolitikának egyik jelentős személye volt. A katonai tiszti képzést is tőle örökölte, ami a két világháború között időszakban biztos megélhetést biztosított. Az apai minta mutatott utat a máltai lovagi, majd a különféle társadalmi szerepvállalás irányába is. Tabódy István rövid politikai szerepvállalása és a Horthy Szophie vele való kapcsolat hat és fél évi internálást vont maga után, ezért a politikai szerepléstől később is többször távortartotta magát. A másik örökség a kapcsolati háló életre szóló erőforrást adott számára, különösen igaz ez Shvoy Lajos, Zadravetz István, Mindszenty József ismerettségére. Tabódy családja a magyar középnemesség közé sorolható, amit a kommunista hatalomátvétel a kommunista rendszerben, különösen a bírósági ítéletek és kegyelmi kérvények kapcsán rendkívül negatívan hatott rá, de ezt nemhogy elhallgatta, elrejtette volna, hanem rendszerint hangoztatta is, miszert sohasem fog csúszkálni, vagy bujkálni, azért, mert Tabódy vagy pláne mert pap.

---

¹⁹¹⁸ Erdélyi Napló, 1993. szeptember-október (3. évfolyam, 35-43. szám) 13.

A katonai neveltetés, a 11 éves katonai képzés során egyrészt kiváló tanárok példája (pl. Matthia Károly), másrészt a fizikai- lelki megpróbáltatások elviselésében adott számára olyan felkészítést, ami akár a kihallgatásoknál, akár a szabadságvesztéseknél tudott rá erőforrásként számítani. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy az internálótáborokban, és a kispapok szervezésénél is olyan képességeket tudott kamatoztatni, melyeket a katonai felkészítésből merített.

Tabódy életpályáját, szerepét átszövi a kapcsolatrendszerből való merítkezés. 1945 előtti segítő kapcsolatai még inkább a családi ismeretségekből adódik (pl. az apai ismeretség révén veszik fel Kőszegre, Tabódy Ida segítség az érettségien és a felvételin stb), ezek a kapcsolatok leginkább az arisztokrata és az egyházi eredetűek, amelyek egy része az 1945 utáni világban szétporladt, a társadalom szinte felső rétegéhez bár nem tartozó, de állandóan oda vágyó katonatiszt, elveszítette azt a világot, amiben szocializálódott. Helyette viszont megjelent egy saját maga által kiépített kapcsolati háló a katonatársak és az internálótáborokban megismert rabtársak által. Ebben inkább civilek vannak jelen, az egyházi kapcsolatait a börtönviselt, „tűzben próbálták, adták” (Mócsy Imre, Halász Piusz, Lénárd Ödön stb.).

Az egyházzal való kapcsolata gyerekkora óta jelen volt. Apja a Regnum Marianum egyházközség világi elnöke volt, amit plébánosként a későbbi székesfehérvári püspök Shvoy Lajos vezetett. Shvoy keresztelte meg Tabódyt, ő lett a bérmaapja, így amikor viszonylag későn a papi hivatás mellett döntött, akkor Shvoyt kereste meg Székesfehérváron, akit szinte pótapjának tekintett. Shvoy állt mellette a szemináriumi évek során, valamint a kizárta kispapok szervezésében is tanácsokkal látta el Tabódyt. (Szimbólikusnak mondható, hogy a Zadravec István általi titkos szenteléseken Shvoy adja kölcsön a püspöki jelvényeket.) Tabódy István másik egyházi példaképe Mindszenty József esztergomi érsek volt, aki még zalaegerszegi plébánosi korából került kapcsolatba a családdal. Tabódy úgy érezte, bár nem sok személyes találkozásuk volt, hogy fiaként¹⁹¹⁹ tekintett rá a bíboros, ez talán annak tudható, hogy apja halálakor Mindszenty adja át neki az apai keresztet. De az 1956-os forradalom idején, az eseményekre bölcsen reagáló, visszafogott Tabódy, készen állt a bíborosi üzenetre szolgálatba állni a kispapokat vezetve (erre végül nem került sor). A bíboros pedig a börtönbüntetése alatt többször próbált közbenjárni Tabódyért.

Az internálótáborok világa nemhogy megtörték volna, de papi hivatásának is egyfajta bölcsőjévé vált. „*Ha én nem kerülök ilyen körülmények közé, akkor soha, semmilyen*

---

¹⁹¹⁹ TABÓDY (OHA) 13.

körülmények közt papnak nem mentem volna. Én ezeket az emberek soha nem is hibáztattam, soha nem is gyűlöltem, szeretettel gondolok most is ezekre.”¹⁹²⁰ A bosszú nem célravezető valami mondogatta, a megbocsátás hősi erényét magas fokon művelte példa rá a recski “szeretem magát” történet¹⁹²¹, a Halász Györggyel és a „Sísapkással”¹⁹²² való gesztus, de megbocsátatott az őt eláruló ügynököknek is, sőt a helyi pártvezetőkkel is emberi viszonyt tudott kiépíteni a hetvenes-nyolcvanas években.

Az emberi tulajdonságai miatt tudot hatással lenni emberekre, akár a kisapokra, akár a vatikáni kapcsolatot megszervező hölgyekre, de a fiatalok között is otthonosan tudott mozogni. Ezt egyrészt a saját életpéldája adta (internálótáborok, szökések, szembenállások, katonai attitűd), másrészt a társakért való küzdelem határozta meg. Küzdött a társakért akár a szovjet páncélosok elleni harcban, akár az internálótáborokban Buda-Délen, Kistarcsán és Recsken (itt igyekezett reményvesztett társait visszatartani az öngyilkosságtól¹⁹²³), majd már a Központi Szemináriumban főduktorként és a kizárás után a titkos szeminárium élén, a börtönökben pedig az ellátás jobbításáért, a rendszerváltás után pedig híveiért.

Életének egy rövid szakasza jól mutatja ezen rövid idő alatti (egyház)politikai változásokat. Saját magán is kipróbálhatta azokat a lehetőségeket, amelyeket az Központi Szeminárium kizárása után a korszak egyháztörténetének fontos szereplőjévé tette. Szentelése után olyan helyzetet teremtett maga körül, amelyben a papi utánpótlás egyik kulcsszereplőjévé vált és karakteres, kemény választ adott a kommunista állammal szemben. Jól szemlélteti az életútja, hogy a Rákosi- és a Kádár-rendszer politikája szorosan kapcsolódott egymáshoz.

Tabódy István a rendszer szemében visszaeső, többször büntetett és nem illeszkedett be a kommunista-szocialista rendszerbe, nem konszolidálható. Tabódy szemben állt a kommunista rendszerrel együttműködő békepapi mozgalommal, valamint megszervezte a rendszerrel szembenő papi utánpótlás magját. A magyar katolikus egyház fejlődésének, létének egyik alapvető tényezője a papképzés. Az egyháznak a szocialista társadalomba illeszkedés fontos szerepét kellene volna véghez vinnie a párt elvárásai által. A kizártaknál olyanok vizsgáztattak és olyan püspökök működtek közre, akik nem voltak lojálisak, nem együttműködők. Tabódy szocialista rendszerrel való szembenállását mutatja, hogy egy füzetbe gyűjti azok neveit, akik a békepapsággal szimpatizáltak. Saját papszentelése után nem egész két évvel már papokat

---

¹⁹²⁰ BÖSZÖRMÉNYI, 2005. 191.

¹⁹²¹ ld 13. melléklet

¹⁹²² A Sísapkás (Kövesdi-Krizsán György) később, 1956-ban kint egyszer közvetlenül előttem állt, csak egyet kellett volna kiáltani, és az akkori hangulatban, 56-ban, rögtön megfogták volna, de nem szóltam egy szót se.

¹⁹²³ SÁGHY, 2004. 71.

szenteltet, szemináriumot vezet, a Szentszékkal tartotta titkos csatornákon keresztül a kapcsolatot, letartóztatása előtt pedig próbálkozott az egyházi hierarchia megváltoztatására is (püspökszentelési kísérletek), de a letartóztatása miatt erre már nem kerülhetett sor. Szervezése mellett arra is volt ideje, hogy egy regiszteres füzetbe összegyűjtse a kommunista államhatalommal együttműködő papok neveit, készülve majd egy más világra.

A Politikai Rendőrség, majd az Állambiztonság számára különleges a személye 1947-ben, 1957-ben és 1961-ben is. Jól lehetett rajta bemutatni a rendszer ellenségét, ezért használta fel a sajtó is az ő személyét. Nagy fogásnak tartották 1947-ben, amikor a Szabadság Párt tagjaként, egykori ludovikásként, Horthy unokával levelezett, letartóztatása alkalmas figyelmeztetés volt a kiépülő kommunista rendszer ellenfelei számára. Ez 1957-ben sem volt másként, amikor az egyházon (papi utánpótlás, Mindszenty-támogatók), a megújulni vágyó politikai pártok, illetve a katonatiszti csoport felé volt üzenet, paradox módon, amikor Tabódy a fék, a visszafogott, nyugottságot képviselte a fiatal, szabadság által meghihletődött szeminaristák között. 1961-ben a nagy letartóztatásokkor egyrészt személye kapcsolta össze a pártvezetés számára túl enyhének tartott ítéletet és a békepapság ellen lázadó 1959-es kizárt szeminaristákat. 1961-ben a letartóztatása után, a vizsgáló tisztek minden fortélyt bevetve többek között fogdaügynök segítségével próbálták megtörni, a rendszeres kihallgatások mellett. Az eszközöknek igen bőséges tárházat felvonultatták, a halálos fenyegetéstől a püspöki kinevezés ígéretéig mindent bevetettek, Tabódyból azonban nem sikerült részletes beismerő vallomást kihúzni. A hosszúbörtönbüntetés idejében pedig ádáz ellenségnek tekintették a hitéhez ragaszkodó és megvalló papot. A szabadulása utáni is megfigyelés alatt tartották, volt olyan beszervezett ügynök, aki a Tabódy-családdal is jó viszonyt alakított ki, így tudott közelebb férkőzni hozzá. Fontosnak tartom megállapítani, hogy elérte az Állambiztonság a fő célt, Tabódyt leválasztották, elszeparálták a katolikus egyházi vezetéstől. Tabódy visszaemlékezésiben mindig okolta a hivatalos egyházi hierarchiát is a lebukása és az ítélete miatt, holott a háttérben az állambiztonság játszotta a főszerepet. Az pedig, hogy neki a börtönben püspökséget ajánlottak a vallomásért, bár a fogdaügynöki jelentésen kívül nem olvasható máshol, Tabódy számára egy fontos, keserű és állandóan emlegetett téma maradt a haláláig.

Fontos kérdés, hogy felelős-e Tabódy a többiekért. Felelős-e a kispapokért, akiknek titkos módon az állami engedélyek hiányában megszervezi a pappá szentelését, mivel évekig nem jutottak állami engedélyhez. Értelmezhető-e úgy, hogy az Állambiztonság és az ÁEH a Központi Szeminárium meggyengítéséhez esetleges megszüntetésének ürügyeként alkalmas volt Tabódy személye, az örök lázadó, hiszen ő élére állt az ellenállásnak? Már a szemináriumi

főduktori kinevezésének kérdései is több kérdést felvetett (Potyondy taktikája, feláldozzák vagy a tekintélyére szükség van a kettős játékban). Később többször a fejéhez vágták, hogy tönkretette a Központi szemináriumot, ami a forró fejének és katonás, lázító magatartásának köszönhető.¹⁹²⁴) Az visszaemlékezésekből azonban kiderült, ahogy már az 1957-es perben is, hogy a szeminaristák Tabódy nélkül is szembeszálltak volna az akkori vezetéssel. Azonban Tabódy szerepe abban van, hogy amikor már a szembenállás megtörtént, akkor segíti társait tanulmányaik befejezésében és a papszentelés elérésében. A kihallgatások alapján pedig egyértelműen kiderült, hogy Tabódy a racionalitáson is túl védte társait, püspökeit (Endrey Mihály, Shvoy) és a Vatikánt. A kor nagy persorozatában Tabódy kapja éppen ezért a legnagyobb büntetést (12 év), hiszen vallomása alkalmas lett volna egy még szélesebb körű leszámolásra. Ezzel azonban személyével példát statuáltak azok felé, akik még beilleszthetőek voltak a rendszerbe.

A hetvenes évek második felében megtöretve látszólag belesimult a rendszerbe, élte a falusi plébánosi életét, leginkább azért a lelkipásztoként is egykori rabtársaival, az általa megbízható paptársaival tartotta a kapcsolatot. Dohogásaival és kiszólásaival élte meg a várva várt papi hivatás lehetőségeit. Tabódy aktív papi korszakában az építkező pap lett. Csabdin, Kislágon, Bicskén is felújításra váró templomok és plébániák várták. Csabdi, Kisláng kis településeknek számítottak, ott kevesebb problémát okozott a rendszer szempontjából, a fiataloktól is sikeresen leválasztotta az Állambiztonság. 1961-ben a titkos szeminárium szervezése ügyében még súlyosbították a bírósági ítéletét a külföldről megszerzett pénzek miatt, sőt a külföldi kapcsolatokért hűtlenséggel is vádolták, így a hatvanas évekbeli amnesztiarendelet többek között ezért sem vonatkozhatott rá. A nyolcvanas években az addigra bekövetkezett eladósodás miatt viszont már a papok által külföldről behozott pénzek is jótékony hatással voltak az állam gazdaságára, így Tabódy a külföldi kapcsolatain keresztül behozott pénzt is ráfordíthatta a templomok felújítására. Érdekes kitérni arra, hogy a szintén a rendszer áldozatának számított bulányistákkal nem tudott együttműködni, ugyanis Tabódy lelkipásztori felfogása teljesen más utat mutatott, illetve magukat a bulányistákat már az egyházi hatóságok ítélték el, az állami szervek közreműködése által.

A rendszerváltás után Tabódyval bekerült az országos hírekbe. Rendszeresen jelentek meg róla cikkek a sajtóban az életéről, illetve a különböző reprezentatív eseményeken való megjelenése okán. Ezek általában emlékművek megáldása, emlékmisék, avatások, amelyek sokszor mind a

---

¹⁹²⁴ ELMER, 1994. 72.

katonai, mind a papi személyének, valamint egykori üldözöttségének is szóltak. Sőt a Honvédség keretein belül megalakuló tábori lelkesedés katolikus delegáltja is volt kezdetben. Portréfilm is készült róla, bár a Magyar Televízióban hétköznapi este került levetítésre. A rendszerváltás már nem hozta, nem is hozhatta el számára az egyház méltó megbecsülését, ezért tartotta fontosnak a katonaságtól, a vitézekről, a máltai lovagoktól és egyéb szervezetektől kapott kitüntetések. Tragédiája, hogy a rendszerváltáskor már a hetvenedik életévét taposta, a katonaság már csak néhány évre kínált számára elégtételt. A legnagyobb elégtételt a tábori püspökség jelentette volna számára, ám életkora és élethelyzete ezt már nem tette lehetővé. A 6896 nap nem múlt el nyomtalanul, fizikailag, szellemileg nyomot hagyott Tabódyn is. Az elvesztegetett évekért a honvédség, a katonai szerep adott számára megbecsülést (a vitézi rend belső harcai inkább felőrlték), de fontos volt számára, hogy máltai lovag lehetett az apja nyomdokába lépve. A hívei szerették akár Csabdiban, Kislángon vagy Bicskén tartózkodott. Tabódy életpályája jól mutatja be a Rákosi- és Kádár-korszak törvénytelenégeinek működését. Az életpálya annyiban atipikus, hogy két merőben eltérő, a katonai és a papi pálya forrt össze Tabódy személyében.

A kutatás alatt nagyon sokszor felidéződtek bennem azok a mondatok, amelyeket az élettörténetéről Tabódy előadott. Ugyanis jóval többet tudhatunk meg a levéltári források által, mint néhány évtizeddel ezelőtt. Már az is kiderült a források ismeretében, amit Tabódy nem tudhatott: hogy mit írtak róla az Állambiztonság szervei, kiket szerveztek be bizalmasan mellé, hogy megtörjék, és milyen utasításokkal látták el őket.

Tabódy Istvánt gyermekkorom bicskei plébánosaként ismerhettem meg, hiszen 1987 őszén került lakóhelyemre. Tabódy közösséget formált a bicskei katolikus fiatalokból, akik ministráltak mellette, később pedig a rendszerváltozás után cserkészcsapat is létrejött az ő közreműködésével. Ministránsaként és a történelem iránt érdeklődő gyerekként alkalmam volt sokat hallani élettörténeteinek fordulatos, rendkívül izgalmas részleteiről. Találkozhattam recski rabtársaival (pl. Kéry Kálmánnal, Zimányi Tiborral), paptársaival, a máltai lovagokkal és a vitézekkel is. Egyik alkalommal arra biztattam, hogy írja meg az élettörténetét, de ő azt válaszolta, hogy majd megírják mások. Akkor határoztam el, hogy majd én leszek, aki összefoglalja életének eseményeit. Természetesen nagy büszkeséggel töltött el, amikor a gimnáziumi ballagásomon tiszteletét tette a vezérőrnagyi ruhájában.

Később már az egyetemi tanulmányok befejeztével kezdtem azon gondolkodni, hogy az elmondott történeteknek milyen összefüggések, események húzódnak az elmondott történetek mögött. Ezt vezetett a disszertáció megírásához. A kutatás során pedig

megismerhettem a Tabódy rokonságát is, valamint Tabódy paptársait, a titkosszenteltek, és számos élet drámáját, sokszor szomorú történetét hallgathattam végig.

A kutatás következtében egy egészen különleges XX. századi életpályát ismerhettem meg, amely nagyon egyedi, nagyon sajátos. Nem szentté avatás akar ez lenni – Tabódy tiltakozna ez ellen leginkább –, hiszen megvoltak a maga nagyon is emberi gyengeségei, gyarlóságai, hanem egy különleges, keresztekkel teli életpálya bemutatása.

13. Függelék

13.1. Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: Tabódy István szülei (Tabódy Tibor és Trinkl Hermin)
2. melléklet: Tabódy István a kőszegi katonai iskolában.
3. melléklet: Tabódy István a kőszegi katonai iskolában.
4. melléklet: Tabódy István a kőszegi katonai iskolában.
5. melléklet: Tabódy István kőszegi tablója
6. melléklet: Tabódy István a Ludovika Akadémián.
7. melléklet: Tabódy István hadnaggyá avatása 1941. augusztus 20-án
8. melléklet: Tabódy István a Ludovikán végzettek között.
9. melléklet: Tabódy István a Ludovika végzett huszár akadémikusai között.
10. melléklet: Tabódy István huszárként
11. melléklet: Tabódy letartóztatása 1947-ben a Szabadság c. lap szerint
12. melléklet: Tabódy letartóztatása 1947-ben a Világosság c. lap szerint
13. melléklet: Tabódy István recski, legendás története
14. melléklet: Tabódy István (középen) a Kazánfalazó Vállalat munkatársaival 1953-ban
15. melléklet: Tabódy István levele Hegedűs András miniszterelnöknek
16. melléklet: Tabódy István levele Hegedűs András miniszterelnöknek
17. melléklet: A Központi Szeminárium rektorának Halász György írása Tabódy 1956-os szerepéről
18. melléklet: Tabódy a Fehér-könyvben
19. melléklet: Tabódy István 1957-es kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai levéltári forrásokkal
20. melléklet: Tabódy István papszentelésére készült meghívó.
21. melléklet: A kizárt szeminaristák számára írt tájékoztatás
22. melléklet: A Zadravec István által titkosan szenteltek névsora Tabódy István szervezésében
23. melléklet: Tabódy a Közlekedési Múzeum papi munkatársaival
24. melléklet: Pápai áldás Tabódy István számára
25. melléklet: Tabódy István Tanács krt. 15.sz albérleti lakásának alaprajza a III/e beszereléséhez
26. melléklet: Tabódy István 1960-ban
27. melléklet: Az titkos szeminárium névsora az elszámolással
28. melléklet: A regiszteres füzet fedőlapja

29. melléklet: A regiszteres füzetben szereplő személyek
30. melléklet: Tabódy lakásán a házkutatás során megtalált 2000Ft
31. melléklet: A kizárt szeminaristák szervezkedésének rajza az Állambiztonság szerint
32. melléklet: Tabódy István 1961-es kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai
forrásmegjelöléssel
33. melléklet: „Kopógó” fogdaügynök jelentései forrásmegjelöléssel
34. melléklet: Rédly Elemér és társainak kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai
forrásmegjelöléssel
35. melléklet: Az 1961-es per kihallgatásainak összefoglaló táblázata
36. melléklet: Tabódy István levele testvérének, Eszternek a sopronkőhidai börtönből
1967. január
37. melléklet: Tabódy István levele Brezanóczy Pál apostoli kormányzónak
38. melléklet: A „gyanússá” vált zsúrizés
39. melléklet: Mindszent halotti maszkja, Tabódy hagyatékaként
40. melléklet: Tabódy István találkozása II. János Pál pápával Rómában.
41. melléklet: A győri pápai mise
42. melléklet: Tabódy István a „recskiek” között.
43. melléklet: Papi szolgálatban Bicskén
44. melléklet: Tabódy István a rendszerváltás után katonai egyenruhában
45. melléklet: Antal József miniszterelnök gratuláló levele Tabódy vezérőrnagyi
kinevezéséhez.
46. melléklet: Tabódy Istvánt a Parlamentben kitüntetése átvétele után köszönti Göncz
Árpád köztársasági elnök.
47. melléklet: A Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjének átvétele a
Parlamentben Antal József miniszterelnök, Göncz Árpád köztársasági elnök és Szabad
György Házelnök jelenlétében
48. melléklet: Tabódy a honvédség munkatársaként
49. melléklet: Pap katonaruhában Tabódy István Vörös János vezérezredes sírjánál
koszorúzott
50. melléklet: Tabódy István a sajtóban
51. melléklet: Horthy Zsófia levele Tabódy Istvánnak 1945-ből és ötven évvel később
1995-ből
52. melléklet: A mosolygós Tabódy
53. melléklet: Tabódy István gyászjelentése

1. melléklet: Tabódy István szülei (Tabódy Tibor és Trinkl Hermin)¹⁹²⁵

---

¹⁹²⁵ Tabódy-hagyaték

2. melléklet: Tabódy István a Kőszegi Katonai alreálban.¹⁹²⁶

---

¹⁹²⁶ Tabódy-hagyaték

3. melléklet: Tabódy István a Kőszegi Katonai alreálban.¹⁹²⁷

---

¹⁹²⁷ Tabódy-hagyaték

4. melléklet: Tabódy István a Kőszegi Katonai alreálban.¹⁹²⁸

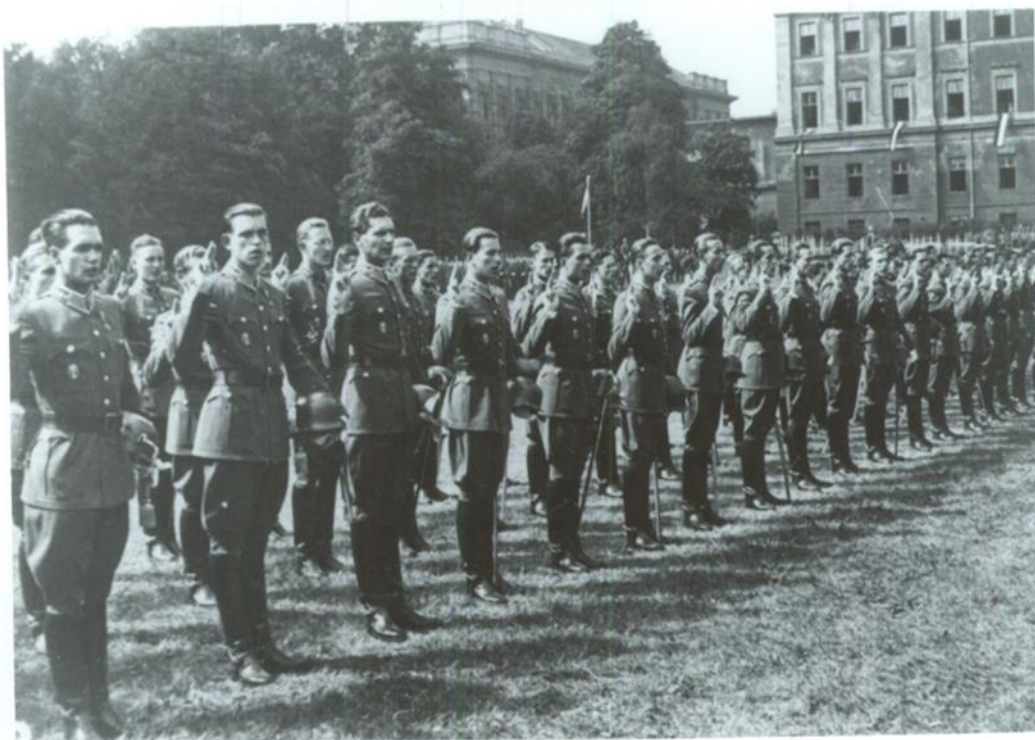
¹⁹²⁸ Tabódy-hagyaték

6. melléklet: Tabódy István a Ludovika Akadémián.¹⁹³⁰

7. melléklet: Tabódy István hadnaggyá avatása 1941. augusztus 20-án¹⁹³¹

¹⁹³¹ HL Katonai tanintézetek V. 6. 275.d.

8. melléklet: Tabódy István a Ludovikán végzettek között.¹⁹³²

¹⁹³² Tabódy a jobb oldalon felülről a harmadik sorban, balról a hetedik. (HL Katonai tanintézetek V.6. 275.d.)

9. melléklet: Tabódy István a Ludovika végzett huszár akadémikusai között.¹⁹³³

¹⁹³³ Tabódy a felső sorban balról a második. (HL Katonai tanintézetek V. 6. 275.d.)

10. melléklet: Tabódy István huszárként

11. melléklet: Tabódy letartóztatása 1947-ben a Szabadság c. lap szerint

CSÜTÖRTÖK
1947 május 1.

Szabadság

Ára 40 fillér

DEMOKRATAK
Közvetítő: P. Károlyi
Irány: Károlyi István
Közvetítő: Károlyi István
Közvetítő: Károlyi István
Közvetítő: Károlyi István

Kártyabotrány, hazardjáték, zsetonlopás a Sziget Klubban

Május 1. ünnepi programja teljes útmutató-térképpel

Internálták Tabódy István századost, a Sulyok-párt választmányi tagját

Horthyék megbizásából külföldön lázított a magyar demokrácia ellen

A munka ünnepére

Ma a munka ünnepére...
A munka ünnepére...
A munka ünnepére...

MÁJUS

Ez volt a májusi boldog, S vándor kékje vándor, S a szülői szőlő fogan, S a szülői szőlő gyujtja M.

S ki hátba hálós az a máj, A hálós parók, a máj hál, De sora hál: máj hálós, Es hál a máj hál.

Gibók Andor

Tabódy István...
A munkássága...
A munkássága...

LÉNYEK: AZ ENNY

Moskva a magyar május 1-ről

A moszkvai rádió...
A moszkvai rádió...
A moszkvai rádió...

12. melléklet: Tabódy letartóztatása 1947-ben a Világosság c. lap szerint

Ma: LEHET-E DEMOKRÁCIÁRA NEVELNI A NÉMETEKET?

Budapest, 3. évf., 98. szám

Ára 40 Fillér

1947 május 1. csütörtök

Ujabb hősüllyedés

Világosság

Felfüggesztettek a Városházán egy újonnan kinevezett pénztári aligazgatót

Igazolási tárgyalásán letartóztattak egy őrnagyot

Rejtélyes körülmények között eltűnt egy ismert budapesti nagykereskedő
Elfogták Lovassi Stürmert, a Körönd-szanatórium bujkáló fasiszta főorvosát

A HARMADIK MÁJUS

A nemzetmentés mellett nemcsak az ifjúmagyarok sorsát kell megmenteni, hanem a magyar nemzetet is. A nemzetmentés nemcsak a magyarok sorsát, hanem a magyar nemzetet is jelenti. A nemzetmentés nemcsak a magyarok sorsát, hanem a magyar nemzetet is jelenti.

Elfogták a Horthy-család budapesti ügynökét

Tabódy István százados, a Szabadnag-párt egyik fővárosi vezetőjét

A katonapolgármester, az őrnagy (M. A.) és a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

Tabódy István százados, a Szabadnag-párt egyik fővárosi vezetőjét. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A kivégzett Pálffy Fidél nővérénél lakott Tabódy százados

1947 május 11-én a Tabódy István százados, a Szabadnag-párt egyik fővárosi vezetőjét. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása. A letartóztatás a magyar Horthy-család ügynökének letartóztatása.

13. melléklet: Tabódy István recski története

— Vasárnap volt, és a politikai tiszt unatkozott. Kinyitotta a fegyelmi zárkát és megkérdezte tőlem: — Mondja, Tabódy, hány bőrt nyúzna le rólam, ha én lennék most a maga keze között? Erre azt mondtam neki, hogy egyet se, mert én keresztény ember vagyok és nekünk, keresztényeknek szeretnünk kell még az ellenségeinket is. Ekkor megkérdezte: — Maga szeret engem? Mondtam neki, hogy szeretem. Nagyon mérges lett és irgalmatlanul összevert — szóval még pimaszkodik is — jeligével. Négy óra múlva újra jött és megint megkérdezte: — Még mindig szeret engem? Mondtam neki, hogy: szeretem magát. Újra összevert, aztán visszarúgott a zárkába. Éjfélkor jött megint. Lóbálta a gúzsbakötéshez használt seprűnyelet, azt mondta, hajoljak előre és fogjam meg a bokámat. Megkérdezte: — Szeret még mindig? Mondom: — Szeretem. Egy iszonyat végigvágott, aztán még egyet. Amikor harmadszor emelte a botot, őszintén szólva én azt gondoltam, ha még egyszer megütsz, megöllek. De azért a kérdésre azt mondtam neki, hogy szeretem. Ekkor elszégyellte magát és egészen csendesen azt mondta: menjen be a zárkába és feküdjön le. Másnap reggel szólított, hogy mossam föl az irodáját. Az íróasztalán volt egy nagy karéj kenyér, megkenve vajjal, és egy zöldpaprika, ami abban a kiéhezésben valami elképzelhetetlen csemege volt. Azt mondta nekem csendesen: — Fogja és egye meg ... Ez egy irtó nagy szabálytalanság volt az ő részéről. Ha megtudják, biztos hogy leváltják és le is csukják. Attól kezdve engem akkor sem ütöttek többé, ha „szőnyegruházás” volt, mert valahogy megvédett. Sokszor eltűnődtem azon, hogy milyen borzalmas emberi változásokat produkált az az idő. Ez az én emberem egy huszonév körüli, normális kinézetű parasztgyerek volt. . .¹⁹³⁴

---

¹⁹³⁴ BÖSZÖRMÉNYI, 2005.183.

**14. melléklet: Tabódy István a Kazánfalazó Vállalat munkatársaival 1953-
ban¹⁹³⁵**

¹⁹³⁵ Tabódy István a felső képen az ülő sor közepén, az alsó képen balról a harmadik. (Mindkét kép a Tabódy-hagyaték része.)

15. melléklet: Tabódy István levele Hegedűs András miniszterelnöknek¹⁹³⁶

MDP Központi Vezetősége 1956 júliusi határozata értelmében „Sziklaszilárdá kell tenni minden állampolgárunknak azt a meggyőződését, hogy őt a törvénysértéssel szemben pártunk, államunk, egész társadalmunk védi.” E határozatból merített bizalommal fordulok Elnök Úrhoz miután minden más kísérlet eredménytelen maradt, ügyem orvoslását kérve. 1954-ben felvételt nyertem a Központi Hittudományi Akadémiára, mint a székesfehérvári egyházmegye kispapja. Az Akadémiát a tanév befejezése előtt el kellett hagynom az ÁEH óhajára, és a püspököm többszöri közbenjárása ellenére felvételi kérelmemet az ÁEH az idén is elutasította származásomra és arra való hivatkozással, hogy hat és fél évig voltam internálva. Internálva valóban voltam, de olyan módon, hogy népiügész az ellenem emelt vád alól felmentett, szabadlábra helyezett, ezt követően pedig két rendőr megbilincselte és további hat évig fogva tartottak. Ebből három évet Recsken.

Afölött, hogy a múltban ilyen események hivatalos kormánytényezők sajnálatukat fejezték ki, ezzel szemben az ÁEH most ismét megbüntet azzal, hogy nem engedi azt, hogy hivatásomnak eleget tegyek annak ellenére, hogy erre a Népköztársaság alkotmánya és törvényei nekem módot adnak.

Amikor a táborból kiléptem nem hoztam magammal semmi gyűlöletet, igyekezve elfelejteni a három évi magánzárkát, több hónapi sötétzárkát, fél évi vasraveretést, guzsbakötve töltött éjszakákat azért, mert az éhségtől legyöngült szervezettel nem tudtam a normát teljesíteni, a fejjel lefelé való akasztást azért, mert egy keresztet találtak a holmim között és azt a harminc forintot, amit három évi kőbányai keresményképen szabadulásomkor kézhez fizettek, hogy csak a leglényegesebbeket említsem. Mindezt megbocsátottam azoknak, akik tették és annál is könnyebben megbocsáthattam, mert épen ezeknek köszönhettem a papi hivatásomat. Amikor az ember ilyen olcsóvá válik az ember átértékel célokat, értékeket és embereket egyaránt.

Igyekeztem beilleszkedni a társadalomba és a szabadulást követő tanév kezdetéig ezt olyan munkával akartam kifejezésre juttatni, amit pénzjutalommal és stahanovista oklevéllel jutalmaztak. Sajnos törekvésem egyoldalú és maradt, mert bár az amnesztia-rendelet értelmében engem még akkor sem érhetne hátrány, ha bíróilag elítéltek volna, az ÁEH intézkedése mégis azt mutatja, hogy még mindig törvényen kívüli vagyok, akibe szabadon belerúghat. Különösen fájdalmas ez most, amikor néhány hónap óta mindenki más nagy örömmel és reménnyel figyeli életünk új alakulását. Végül, mivel az ÁEH származásomra hivatkozott, meg kell írjam, hogy apám főispán volt és Máltai lovag. Hitványság lenne tőlem, ha most amikor ez hátrányt jelent, ezt szégyenleném és tagadnám. Ha egy ilyen ember kivétel a törvény alól, aki számára csak a börtönben van hely, akkor ezt tudomásul kell vennem, de ha azok a komoly kijelentések, melyek az utóbbi időben elhangoztak, kivétel nélkül minden hazáját szerető, jó szándékú magyar emberre vonatkoznak, akkor kérem az Elnök Úr sürgős intézkedését, hogy szeptember 14-én kezdődő tanévre püspököm rendelkezése szerint a Hittudományi Akadémiára bevonulhassak.

Igaz tisztelettel:

---

¹⁹³⁶ MNO OL. XIX-A-21-a-209/1956

Budapest, 1956. október 7. Tabódy István

16. melléklet: Tabódy István levele Hegedűs András miniszterelnöknek¹⁹³⁷

Internall, 1956. szept. 21. 1956
le-347

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa Elnökeinek
Budapest

A MDP Központi Vezetősége 1956 júliusi határozata értelmében " Szaklasz-
lárdá kell tenni minden állampolgárunknak azt a meggyőződését, hogy őt a tö-
vényesértessel szemben pártunk, államunk, egész társadalmunk védi."

E határozatból származó bizalommal fordulok Elnökökhöz mintán minden más
kísérlet eredménytelen maradt, úgyem orvosolását kérve.

1954-ben felvételt nyertem a Központi Hittudományi Akadémiára mint a szé-
kesfehérvári egyházmegye kispapja. Az Akadémiát a tanév befejezése előtt el-
kellert hagynom az Á.É.H. óhajára, és püspököm többszöri közbenjárása ellené-
re felvételi kérelmemet az Á.É.H. az ideig is elutasította származásomra és
arra való hivatkozással, hogy hat és fél évig voltam internálva.

Internálva valójában voltam, de olyan módon, hogy a népdíjazás az ellenem szemé-
lét elől felmentett, szabadlábba helyezett, ezt követően pedig két reáír meg-
billencelt és további hat évig fogva tartottak. Ebből három évet Becskén.

Afőltött, hogy a múltban ilyen események megtörténtek hivatalos kormánytágye-
zők sajnálatukat fejezték ki, ezzel szemben az Á.É.H. most ismét megbotát az-
sal, hogy nem engedi azt, hogy hivatásomnak eleget tegyek annak ellenére, hogy
erre a Népköztársaság alkotmánya és törvényei nekem adott adnak.

Amikor a táborból kiléptem nem hoztam magammal semmi gyűlöletet, igyekeztem
elfelejteni a három évi magánzárkát, több hónapi sötétzárkát, fél évi vasravez-
rést, gusbakötve töltött éjszakákat azért mert az éhségtől legyűgült szerve-
zettel nem tudtam a normát teljesíteni, a fejjel lefelé való felakasztást
azért mert egy keresztet találtak a holmim között és azt a harminc forintot,
amit három évi kőbányai keresményként szabaduláskomkor káoszhoz fizettek, hogy
csak a lényegesebbeket említsen. Mindezt megbocsátottam azoknak, akik tették,
és annál is könnyebben megbocsátottam, mert éppen ezeknek köszönhetően a papí-
hivatásomat. Amikor az emberi élet olcsóvá válik az ember ártatlán ó-
lokat, értékeit és embereket egyaránt.

Igyekeztem beilleszkedni a társadalomba és a szabadulást követő tanév kez-
detéig ezt olyan munkával akartam kifejezésre juttatni, amit pénzjutalommal és
stahamovista oklevéllel jutalmaztak. Sajnos törekvésem egyoldalú maradt, mert
bár az amnestia-rendelet értelmében egészen még akkor sem érhetem hátrány, ha
bíróilag elítéltek volna, az Á.É.H. intézkedése mégis azt mutatja, hogy még mind-
dig törvényen kívüli vagyok, akibe bárki szabadon belerughat. Különösen fájdal-
mas ez most, amikor néhány hónap óta mindenki más nagy örömmel és reménytel-
lyel életük új alakulását.

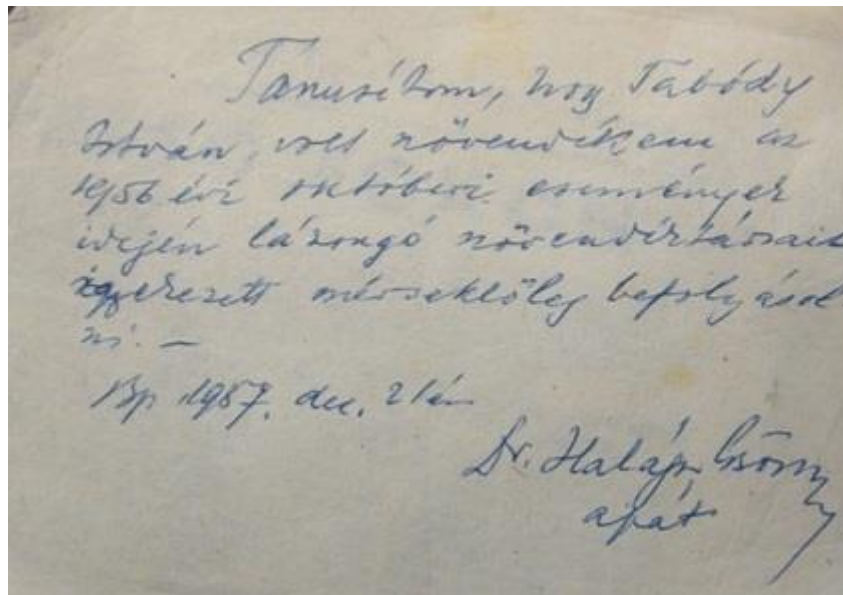
Végül, mivel az Á.É.H. származásommalis hivatkozott, meg kell írjam, hogy a-
pám főispán volt és máltai lovag. Hittvényiség lenne tőlem, ha most, amikor ez
hátrányt jelent, ezt szegyenienem és tagadnám. Ha egy ilyen ember kivétel a
törvény alól, aki számára csak a börtönben van hely, akkor ezt tudomásul kell
vegyem, de ha azok a komoly kijelentések, melyek az utóbbi időben elhangzottak,
kivétel nélkül minden hazáját szerető, jószándékú magyar emberre vonatkoznak,
akkor kérem az Elnökök Ur sürgős intézkedését, hogy a szeptember 14-én kezdődő
tanévre püspököm reaktíválása szerint a Hittudományi Akadémiára bevonulhassak.

Igaz tisztelettel:
Budapest, 1956. szeptember 7.

Tabódy István
/ Tabódy István /

Magyar Országos Levéltár - XIX-A-21-a-209/1956 (hd)

17. melléklet: A Központi Szeminárium rektorának Halász György írása Tabódy István 1956-os szerepéről¹⁹³⁸

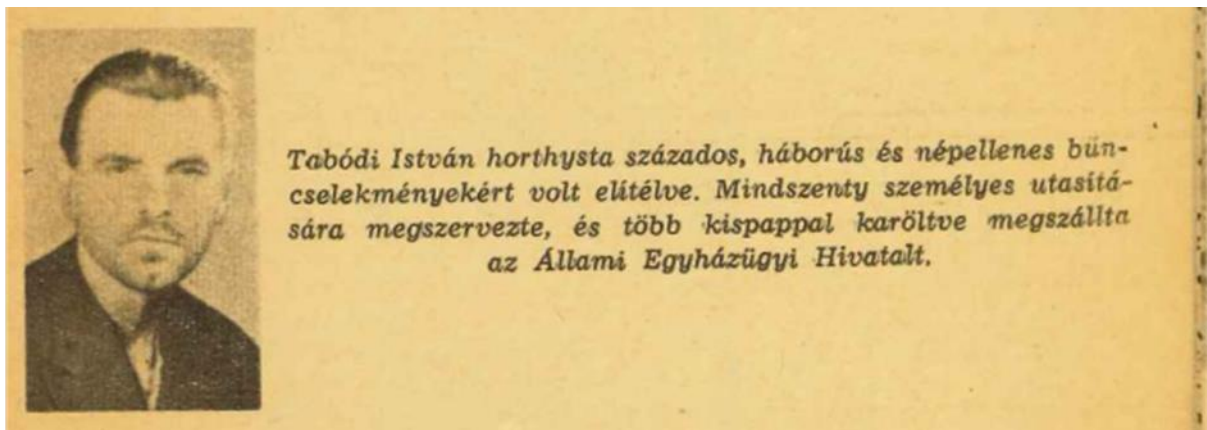

Tanúsítom, hogy Tabódy István, volt növendékem az 1956. évi októberi események idején lázongó növendéktársaik igazságtalosan megsértett méltóságát helyreállította.

1957. dec. 21-én

D. Halász György
apát

18. melléklet: Tabódy a Fehér-könyvben¹⁹³⁹

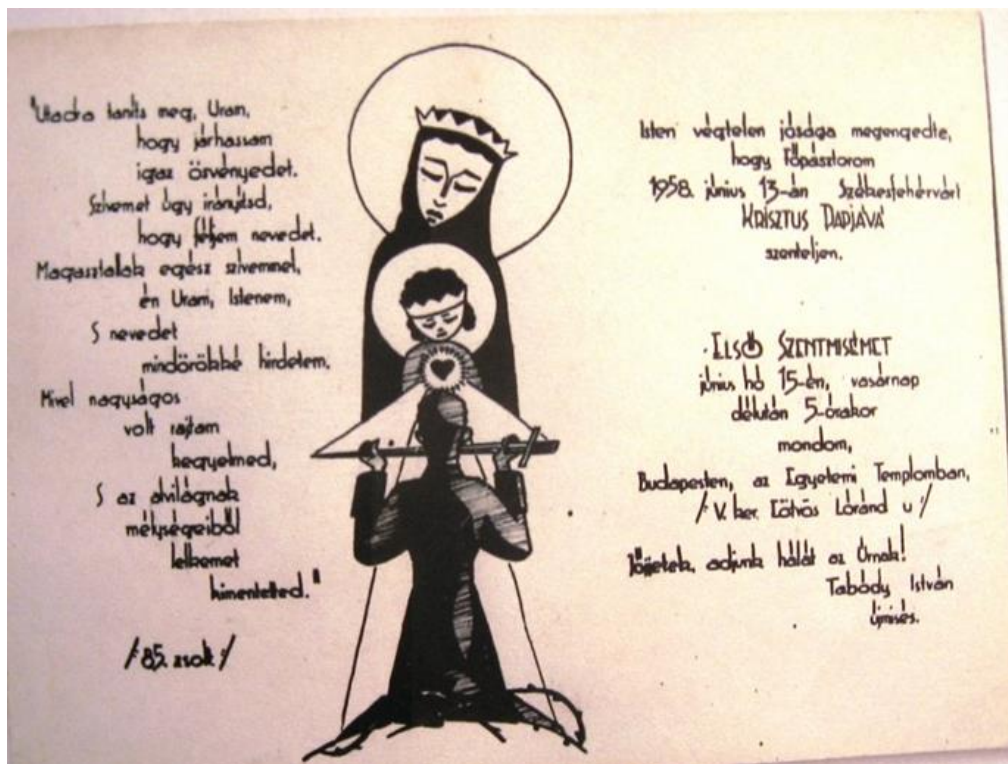
¹⁹³⁸ Tabódy-hagyaték

¹⁹³⁹ Ellenforradalmi erők a magyar októberi eseményekben (Fehér-könyvek) 4.kötet

**19. melléklet: Tabódy István 1957-es kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai
levéltári forrásokkal**

1957. május 18. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 392-393.) Kéri Ferenc
1957. május 20. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 394-395.) Kéri Ferenc
1957. május 23. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 378.)
1957. június 1. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 396-397.) Gyarmati Pál
1957. június 8. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 398-399.) Gyarmati Pál
1957. június 11. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 389-391.) Gyarmati Pál
1957. június 14. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 400-401) Gyarmati Pál
1957. június 19. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 402-403) Gyarmati Pál
1957. június 21. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 404-406) Gyarmati Pál
1957. június 25. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 408-409) Gyarmati Pál
1957. július 2. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 410-411) Gyarmati Pál
1957. július 3. szembesítési jegyzőkönyv Tabódy és Kuklai Antal között (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 419-420.) Gyarmati Pál
1957. július 5. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 412-414) Gyarmati Pál
1957. július 8. (ÁBTL 3.1.9. V-142296. Varjú Imre és tsai 104.)
1957. július 18. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 415-418) Gyarmati Pál
1957. július 25. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 421-422) Gyarmati Pál
1957. augusztus 21. Ügyészségi kihallgatás (BFL. 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 1007-1010.)
- Rédly Elemér tanúkihallgatási jegyzőkönyve 1957. július 10. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 859-861.)
- Hrotkó Géza tanúkihallgatási jegyzőkönyve 1957. július 18. (BFL 4.f. 4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa 885-889.)

20. melléklet: Tabódy István papszentelésre készült meghívó¹⁹⁴⁰

¹⁹⁴⁰ Kopeczky Győző ajándéka

21. melléklet: A kizárt szeminaristák számára írt tájékoztatás¹⁹⁴¹

1. Akit vidéki szemináriumba visszavesznek az ne menjen vissza- kivéve, ha az a feltétel, hogy békegyűlésre kell menni.
2. A meglévő vizsgákat ismertesse el, ha másképp nem megy, kérje disponálását a megfelelő kurzusba úgy, hogy év közben különbözeti vizsgát tesz.
3. A tanárok nevét csak az ordinárousok és csak abban az esetben lehet elmondani, ha már látszik, hogy hajlandó elismerni a vizsgát.
4. A „vagy mindenki-vagy senki” elvet amikor kimondtuk, akkor nem látszott biztosítva azok továbbjutása, akik kint rekednek. Ez most nem áll, mert ősszel folytatódik minden- ha Isten engedi- azok számára, akiket az állam nem enged vissza, akiknek a vizsgáit nem ismerik el, aki nem hajlandó békegyűlésre menni, aki tanonc és ordináriusa beleegyezésével ezt be akarja fejezni, akinek indokolt és jóváhagyott oka van.
5. A szemináriumba menők számára legyen idegnyugtató tény, hogy ha ismét kidobják nálunk folytathatja régi életét. Békegyűlésre semmilyen körülmények között el ne menjen. Adjon jó példát társainak.
6. A vizsgákat emberi számítás szerint el lehet ismertetni a: Fehérvár- Győr- Vác- Esztergomi egyházmegyékben.
7. A reménytelen helyzetben lévő veszprémi és egri kispapok tájékozódjanak az előbb felsorolt négy ordináriusnál, hogy átvennék őket. Ha így bejuthatnak a szemináriumba, lépjenek át.
8. Ha személyi változás nincs, akkor a Központiba senki vissza ne menjen!
9. Az egy egyházmegyébe tartozók egyformán döntsenek. Nem maradhat kint az akinek a társai bemennek, de neki kényelmesebb kint maradni. Az ilyet milyen indoklással lehet nekünk ordináltatni?
10. Ezekről levélben semmit sem lehet írni, hanem csak annyit, ha az ordinárius ur Pestre jön akkor kihallgatást kér és előterjeszti kérését.
11. Mindez magánvélemény nem utasítás! Mindenki döntsön lelkiismerete szerint!

---

¹⁹⁴¹ BFL XXV.4.f. 9221/1961. Tabódy István 386-387.

22. melléklet: A Zadaveczt István által titkosan szenteltek névsora Tabódy István szervezésében

Adriányi Gábor (1936-2024)
Bán Zoltán (1931-2019)
Bohán Béla (1936-2023)
Horváth József (1937-2023)
Kelényi Tibor 1937-2020
Kiss Dénes (1937-?)
Lőrinc Sándor (1931-2013)
Medveczky Lajos (1935-1980)
Nikovitz Antal (1936-2022)
Nyiredy István (1937-)
Orbán János (1933-?)
Rózsa István (1936-?)
Somogyi Sándor (1937-)
Szakáll Antal (1935-2011)
Tóth László (1936-2017)
Tudós-Takács János (1936-2010)
Virágh József (1937-2007)

23. melléklet: Tabódy a Közlekedési Múzeum papi munkatársaival¹⁹⁴²

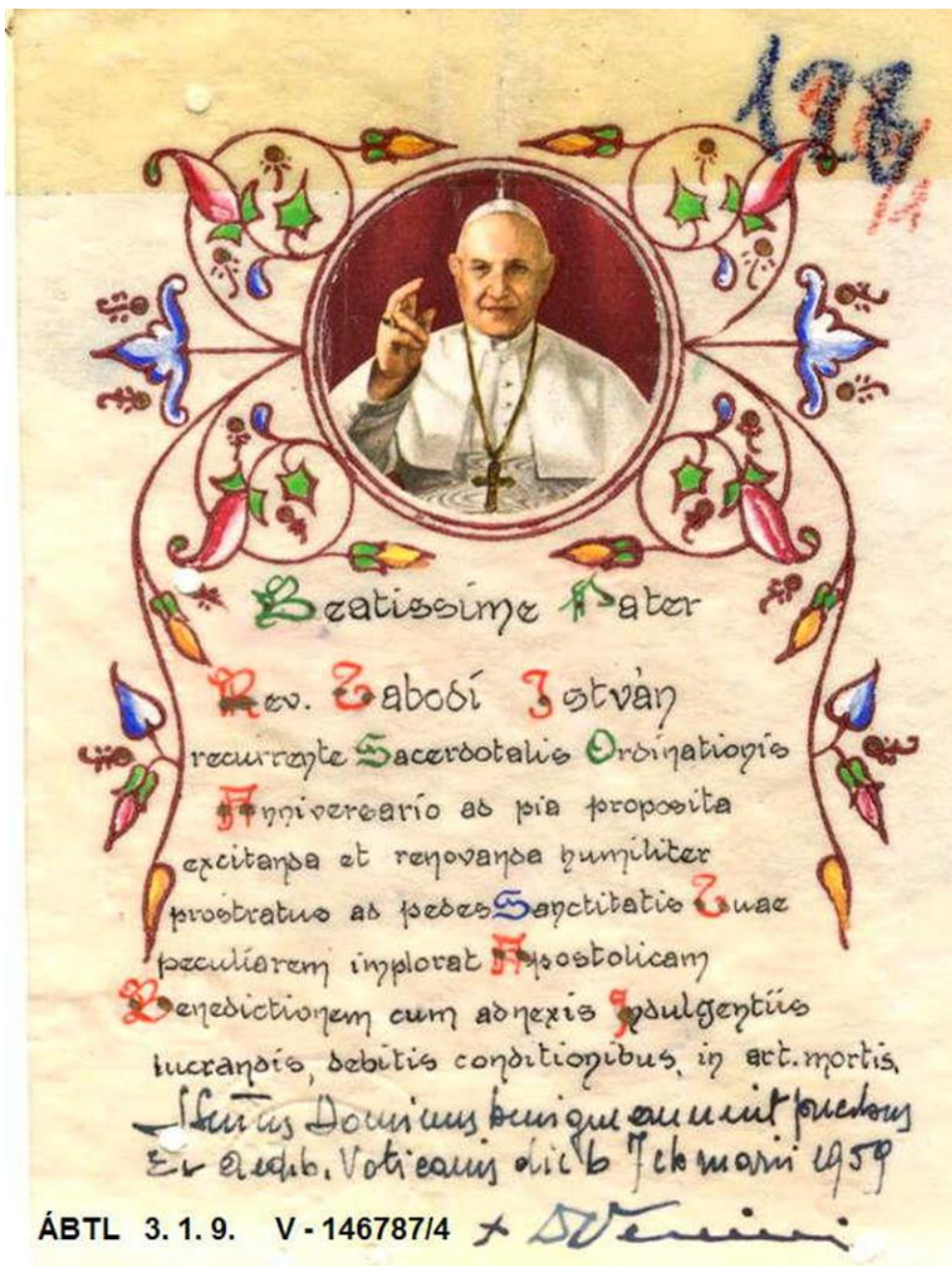

*A Közlekedési Múzeum dolgozóival 1960-ban
(Bal oldalon a művezető, mellette Pályi László, Kelényi Tibor,
Tabódy István, Rédly Elemér)*

---

¹⁹⁴² RÉDLY, 2014.55.

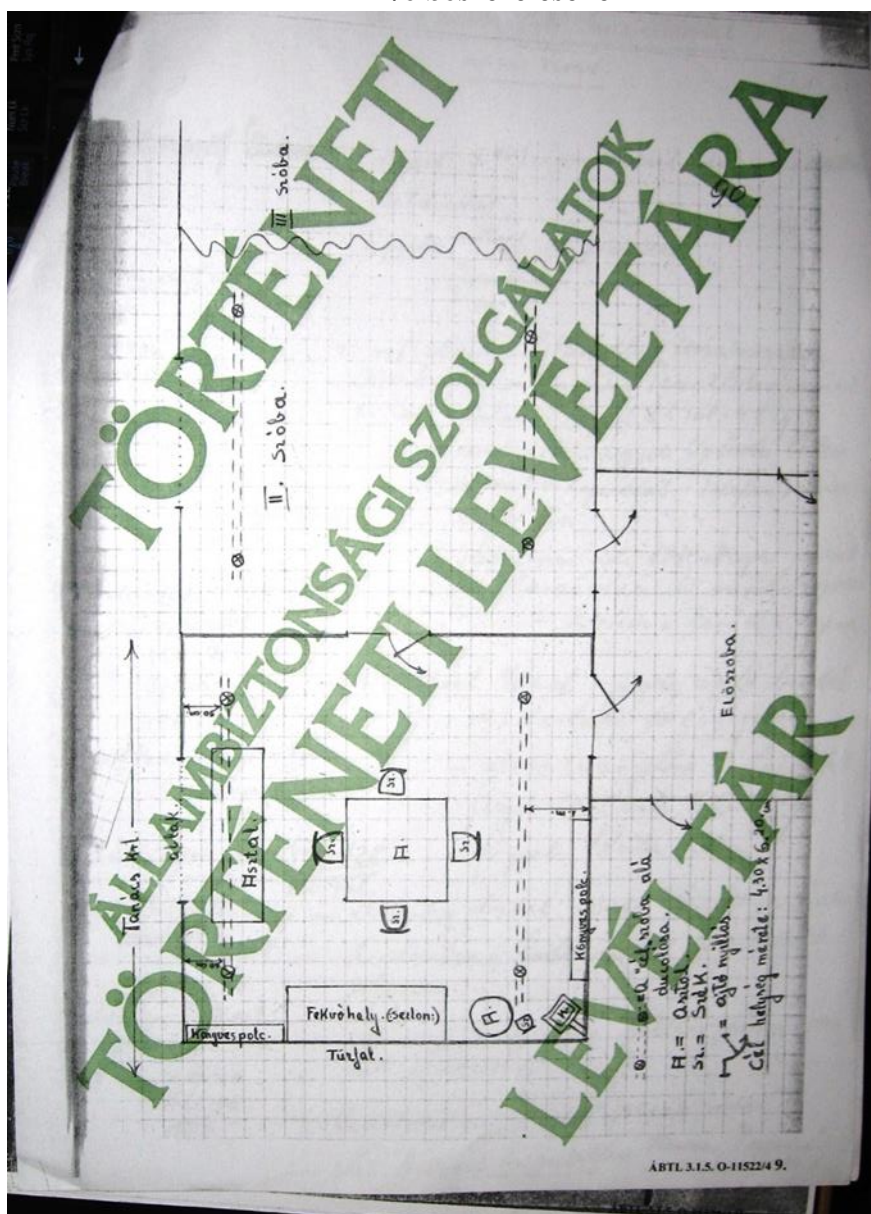
24. melléklet: Pápai áldás Tabódy István számára¹⁹⁴³

¹⁹⁴³ ÁBTL 3.1.9. V-146787/4. Rédly és társai. 128/1.

25. melléklet: Tabódy István Tanács krt. 15.sz albérleti lakásának alaprajza a III/e beszereléséhez ¹⁹⁴⁴

26. melléklet: Tabódy István 1960-ban¹⁹⁴⁵

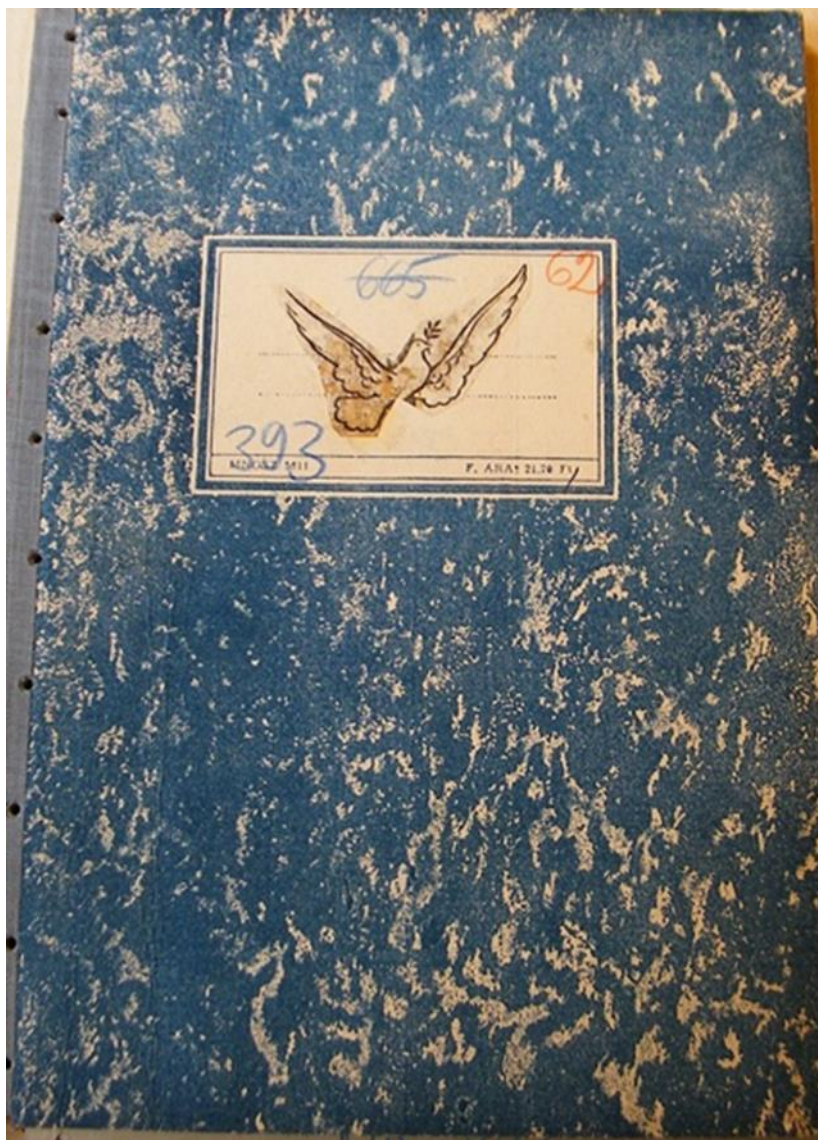

---

¹⁹⁴⁵ Tabódy-hagyaték

28. melléklet: A regiszteres füzet fedőlapja¹⁹⁴⁷

¹⁹⁴⁷ BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Tabódy István. 393.

29. melléklet: A regiszteres füzetben szereplő személyek¹⁹⁴⁸:

Beresztóczy Miklós (1905-1973) excommuinkált a papi békemozgalom alapítója, zászlórend

Balogh István (1894-1976) a primás suspendálta, Timkó 1949-ben cikket ír róla, mint a Rómától független magyar egyház leendő fejeéről, 1960-ban az AC fedőneve alatt szervezi a magyar egyházat Erkölcsileg züllött a békemozgalom egyik főideológusa, 1960 hosszan agitálja Schwartz adminisztrátort, hogy nevezze ki Beresztóczyt

Bánk József (1911-2002) professzor, részt vett azon a kari ülésen melyeken a kispapok névsorát szerkesztették az állam részére, a békepapok jogi tanácsadója. A kidobott kispapok vizsgáztatását nem vállalta. nehéz időben semmilyen felelősségteljes beosztást nem vállalt, 1956 rektor, 1959 érseki helynök

Bécsi László szombathelyi bb. tagja, mint diaconus – 2 napra kimaradt a szemináriumból, kapusa kérte, hogy ne ordibáljanak. 1960.09.14. parlament. bejelentette, hogy a templomtelket átadták kulturális célokra, KSz 1960.09.18., 1960 nyarán 2 hétig mulatozott egy nővel Révfülöpon., Budapesten úttörő munkában látták.

Babo(ss)csa Endre (1915-1976) 1958 őszén püspöki jelvényekkel misézett, züllött élete miatt még az állam is mellőzi, zászlórend

Bacsóka Béla (1914-1987) nyíregyházi gk rektor, 1960.09.14. Parlament, zászlórend

Bagó István (1912-1987) (Bács-Kiskun Megyei Katolikus Békebizottság titkára), zászlórend, 1960.09.14. Parlament

Bosnyák Károly (1915-1984) vicarius Szombathely, Zala megyei bb alelnöke 1960.09.14. Parlament

Brezanóczy Pál, (1912-1972) apostoli adm. Eger--

Balogh Imre (1913-2007) Debrecen, plébános KSz 1960.09.16. szónoka, zászlórend, Hajdú-Bihar m bb titkára

Bozó Gyula (1915-1984) KSz 1960.10.16. KSz cikkírója csehszlovákiai küldöttség tagja

Bacza Dezső (1904-1979), KSz 1960.10.02, Nagybajom

Bausz István (1900-1978), hitoktató Sopron, alakuló gyűlés 1950

Balogh Simon (1915-2004) plébános Szentistván KSz 1961.01.08.

Bakos Kálmán (1913-1975), Kiszpest plébánosafe, c. prépost, a békemozgalom vezéralakja, Telepó jó barátja, (közös. részegeskedés a párházban, pénzharácsolás, kártyázás KSz 1961.01.22.

Czipány (Csépany) Ferenc (1919-1994), esperes-plébános, Heves megyei bb titkára, 1960.09.14. Parlament, zászlórend

Csömör(z) Gáspár (1904-1966) apátplébános, irodavezető Vác, 1960.09.14. Parlament elnökségben, dekrétumos

---

¹⁹⁴⁸ Az Állambiztonság által elnevezett regiszteres füzetben szereplők névsora. A dőlt betűvel írott szöveg Tabódy írása, az esetleges javítás és a személyek születési és halálozási dátumai a szerző kiegészítése. A sorrend a füzetben meghatározott sorrend szerint van feltüntetve. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Tabódy István. 393-415.) KSz: Katolikus Szó, bb. békebizottság

Cserháti József (1914-1994), Az Akadémia dékánja, élvezethajhászó, megalkuvó, A kidobott kispapok vizsgáztatását nem vállalta. Az állam részére szerkesztett kispapi névsor összeállításában részt vett, Kétszínű, Dr. Balogh és Horváth Richárd barátja.

Czili István (1916-1970), Békésszentandrás, Békés megyei bb titkára. zászlórend

Cavalier József (civil) (1891-1970), beépített ügynök¹⁹⁴⁹, A titulus és alkalmasság c. szerzője

Dér Gyula (1895-1975), Ecclesia elnöke

Dévényi Tihamér (1911-1975), apátplébános, Hajdú-Bihar bb elnöke, KSz 1960.10.2.

Erdei Ferenc (1895-1966), A Központi Hittudományi Akadémia hírhedt dékánja és tönkre tevője, zászlórend

Farkas Jenő (1909-1983), irodaigazgató Szombathely, zászlórend

Fürdök Frigyes (1917-2001), plébános Jászberény KSz 1960.10.02.

Falu Ferenc (1910-1983), plébános Kópháza, KSz 1960.09.14.

Gerőffy Béla (1913-1984), plébános Balassagyarmat, Nógrád bb elnöke 1960.09.14. Parlament

György Lajos (1912-1983), Tapolca, plébános, Veszprém megyei bb alelnöke. 1960.09.14. Parlament

Gábris Gracián (1904-1977), ferences Bp. zászlórend

Gulyás András, plébános, Tiszapüspöki KSz 1960.okt 16.

Hajós József (1906-1981)

Horváth Richárd (1906-1980), excommuikált, zászlórend

Hamvas Endre (1890-1970), püspök, Moszkvai út, A szemináriumok tönkre tevője, engedélyt kért az államtól papszentelésre, ENSZ gyűlés után Kádár fogadásán részt vett, II. o zászlórend

Horváth Géza (1927-), káplán, Győr-Nádorváros, 1960. 10.30. KSz. „Közös köszönet”

Hegyi Lajos (1920-2005), plébános, Kenderes KSz 1960.10.16.

Horváth Gábor (1883-1953), plébános Mecsér, 1950-ben tagja volt a békebizottság felállítását kérő küldöttségnek (KSZ 1960.09.04.)

Horváth József (1914-2003), plébános, Bokod, 1950-ben részt vett az alakuló gyűlésen

Kovács Sándor (1893-1972), püspök Szombathely, Parlament 1960.09.14., A szombathelyi egyházmegyét szétrombolta,

Klempa Sándor (1898-1985), apostoli adm Veszprém. -

Kisörsi Pál (1904-1971), Alsó-Krisztina plébános Adriányi Gábort kiutasította a plébániáról 1960. 11. 25.

Kenes

sey (Kenesei) György (1908-1982), plébános, Vértesszőlős KSz 1960. okt. 16.

1949

Kovács György (1912-1992) rektor Győr, KSz 1961.01.18.

Körmendi? (Béla) (1916-1968), plébános Tabán és Szent Mihály plébános, Nagy Sándor klerikusnak azt ajánlotta menjen más pályára, Tétényi úti kórházi eset- a kispapokat a munkahelyről eltanácsolták

Kisteleki Antal (1912-1980), Fejér m. titkár

Keszthelyi István, plébános Járokszállás 1961.01.22.

Kapcsányi (Kopányi) Jenő (1911-1976) plébános Vaszar, KSz.1961.01.22.

Langmár Lipót (1895-1979), veszprémi helynök, zászlórend

Lukács József, ny. tanár, Sátoraljaújhely, 1960.09.14. Parlament, zászlórend,

Legányi Norbert (1906-1987), a Parlamentben 1960.09.14., 1959-ben előadó azon a békegyűlésen, melyen a kispapok nem vettek részt

Mórász Pál (1907-1982), kanonok, 1960.09.14. Parlament

Mag Béla (1910-1983), Opus Pacis ügyvezető igazgatója, 1956. a primás suspendálta,

Máté János (1911-1990), excommunicált

Mihácz József (1914-1982), c.apát, A KSz szerkesztője, volt nyilas, erkölcstelen életet élő. Pesterzsébet plébános, templomfosztogató. zászlórend

Mátyás Kálmán (1911-1974), esperesplébános, Pest megyei bb titkára, zászlórend, egy gyűlésen saját püspökét támadta (Pödör védte meg „Ki tud valamit Tabódyról”) Gátlás nélküli ember

Marosszéki Ernő (1920-1978), plébános, Bugac, Szónok a parlamenti gyűlésen 1960.09.18 KSz

Migassy Tibor (1900-1961) tb. esperes, keszthelyi plébános KSz 1960.10.16.

Molnár György (1908-1965), plébános Inke KSz 1960.október 16. Somogy kat bb titkára

Medgyessy Ottó (1917-1981), plébános, Csorna KSz 1960.10.16.

Molnár Vince (1908-1992), plébános, Egyed, A győri alakuló gyűlés résztvevője, KSz 1960.09.04.)

Nagy István (1915-1992), Tata-Bánhida plébános Komárom megyei bb titkára zászlórend

Németh Sándor (1905-1980), plébános Bársonyos KSz 1960.okt 16.

Dr. Németh Pál (1908-1984), teológia tanár, Győr, 1950. alakuló gyűlésen ott volt

Ormai (Ormai) Gusztáv (1914-1994) plébános, Dezső utcai törzstag, KSz 1961.01.22. Makkosmária feljelentése

Pajtányi (Pajtényi) László (1907-1978), kanonok, vikárius, Győr Parlament

Patacsi (Patócs) József (1906-1961), esperes Baranya megyei bb titkára, 1960.09.14. Parlament elnökségben

Pataki (Pataký) Géza (1897-1974), kanonok, Vác, 1960.09.14. Parlamenti elnökségben

Pataki (Pataký) Kornél (1920-1988), Szeged, irodaigazgató, Parlament 1960.09.14. elnökség

Peisz Lajos (1901-1965), kanonok, érseki helynök, részt vett Beresztóczy kinevezéséért agitáló küldöttségben, parlamenti elnökségben, regnum papok letartóztatása?

Potyondi Imre (1885-1978): 1956-ban leváltott vicarius, 1919-es kommunista, a Központi Szeminárium hírhedt rektora, tönkre tevője, 1960.09.14. parlamenti ülés elnöke, zászlórend

Pfeiffer János (1909-1981), „pápának nincs beleszólása a mi ügyünkbe” 1960 leitatta kispapokat Egerben. Szónok a 1960-09.14. parlamenti gyűlésen

Patócs József (1906-1961), plébános, Mohács, Baranya m békebizottság elnöke, zászlórend

Dr. Pintér László (1900-1967), plébános, Baja, Bács m. kat békebizottság titkárhelyettese, zászlórend

Pethő (Pető) Lajos (1918-1980), plébános, a győri szeminárium alakuló békegyűlésen részt vett KSz 1960.09.4.

Petróczy Lajos (1897-1989) tb. kanonok, esp. (KSz. 1960.09.14.

Pintér Pál (1895-1977), plébános Jászfényszaru KSz 1960. szeptember 4.

Rákosi Elek, (1911-1989) prépost, esperes, plébános, Kapuvár, Győr-Sopron Katolikus Bb. elnöke 1960.szept 14. parlamenti ülés elnökségében, zászlórend, KSz 1960.02.18.

Roszály (Rozsáli) Menyhért (1916-1973), egri vikárius, c. apát, főesperes, plébános, Jászberény, zászlórend

Rácz István (1900-1980) esperes, Rákoskeresztúr 1960. okt 2.

Rubint Zoltán (1920-1999), plébános Jászszentandrás KSz 1960. okt. 16.

Sebestyén József (1903-1984) esperes, plébános Csokonyavisonta Somogyi bb elnöke, 1960. okt. 14. Parlament

Sulyok Béla (1909-1979), főesperes, plébános, Szentés, Csongrád m. kat. bb elnöke, 1960.09.14. Parlament

Solymosi (Solymár) Gábor (1891-1962) Szekszárd, esperes, plébános, Tolna m. Katolikus Békebizottság elnöke, zászlórend

Sághy (Sági) Károly (1909-1975), Győr-Gyárvaros KSz 1960. okt. 2.

Somogyi Antal (1892-1971) Győr. KSz 1960. okt. 16.

Schnettner (Schnattner) Gyula 1906-1974), Keszthely, KSz 1960. okt 16.

Semptey László (1909-1980), - A Központi Szemináriumba beépített ügynök¹⁹⁵⁰

Sallay László (1905-1990), veszprémi kb titkár

Szonok (Szomor) Tamás (1912-1970), teológia tanár Győr, KSz 1960. 10. 30. Közös erővel 1960 októberében a szemináriumból kidobott egy kispapot, mert védelmezte azok álláspontját, akik nem mentek el a békegyűlésre, 1956-os adatok szerint beszervezett ügynök

Szennay András (1921-1912), A Központi szem. könyvtárosa KSz cikkírója

---

¹⁹⁵⁰ VÖRÖS, 2014. 54., SZÉKELY, 2011. 14.

Dr. Szántay Szénási (Szémán) István (1880-1960), miskolci görögkat ap. adminisztrátor, meghalt 1960 decemberében RIP

Szeles Sándor (1921-1994), esperesplébános Battonya, Békés megyei Katolikus Békebizottság elnök Parlament 1960.09.14.

Szécsi Antal (1900-1979), c.apát, Bp. templomigazgató, 1960.09.14. Parlament elnökségében, zászlórend, 1950 alakuló gyűlés

Szilas József (1913-1993), Szegedi rektor, Gröszék által odadisponált két kispapot visszautasított, mert az állam még nem egyezett bele

Szörényi Andor (1908-1969), Hittudományi Akadémia professzora, kispapok elleni cikk 1959 telén volt nyílt, feltételezhetően beszervezték, 1957 békegyűlés, erkölcstelen élet, előadásai 1959. márciusában bojkottálták a kispapok. 1960. 09.14. Parlamentben részt vett

Szabó Zoltán (1911-1990), esperes-plébános Rábagyarmat Kat. Szó 1960.12.18.

Szoó István?, plébános Felsőzsolca KSz 1960. 10. 16.

Száva János (1905-1989), kanonok-plébános Miskolcon, KSz 1961.01.22.

Timkó Imre (1920-1988), szélsőséges békepap, feltehetően beszervezett ember¹⁹⁵¹, Beresztóczy lelkes követője

Teleki László (1911-1987), Tiszafüred esperes KSz 1960.okt. 2.

Varga Sándor (1911-1996), Mezőkövesd plébános, Borsod megyei Katolikus Békebizottság titkára

Vajai István (1917-1983), esperes Dorogon 1960.09.14. Parlament elnökségében

Váradi Béla (1910-1999), ferences tartományfőnök KSz. 1960.09.18.

Várkonyi Nándor 1916-1983), AC. elnöke- _

Vigh Tivadar, állami nyomásra szenteltél, munka érdemrendet kapott, feltételezhetően beszervezett ember

Varjas Győző (1929-1919), züllött, erkölcstelen, beszervezett ügynök¹⁹⁵²

Vaskuti József (1904-1973), plébános Somogyvárott K. Sz.1960.október 16.

Vass Sándor (Alberik) (1911-1992) Tihany esperes, Katolikus Szó 1960.szept 4.

---

¹⁹⁵¹ TABAJDY-UNGVÁRY, 2008, 289.

¹⁹⁵² ld. SZÉKELY, 2011.14.

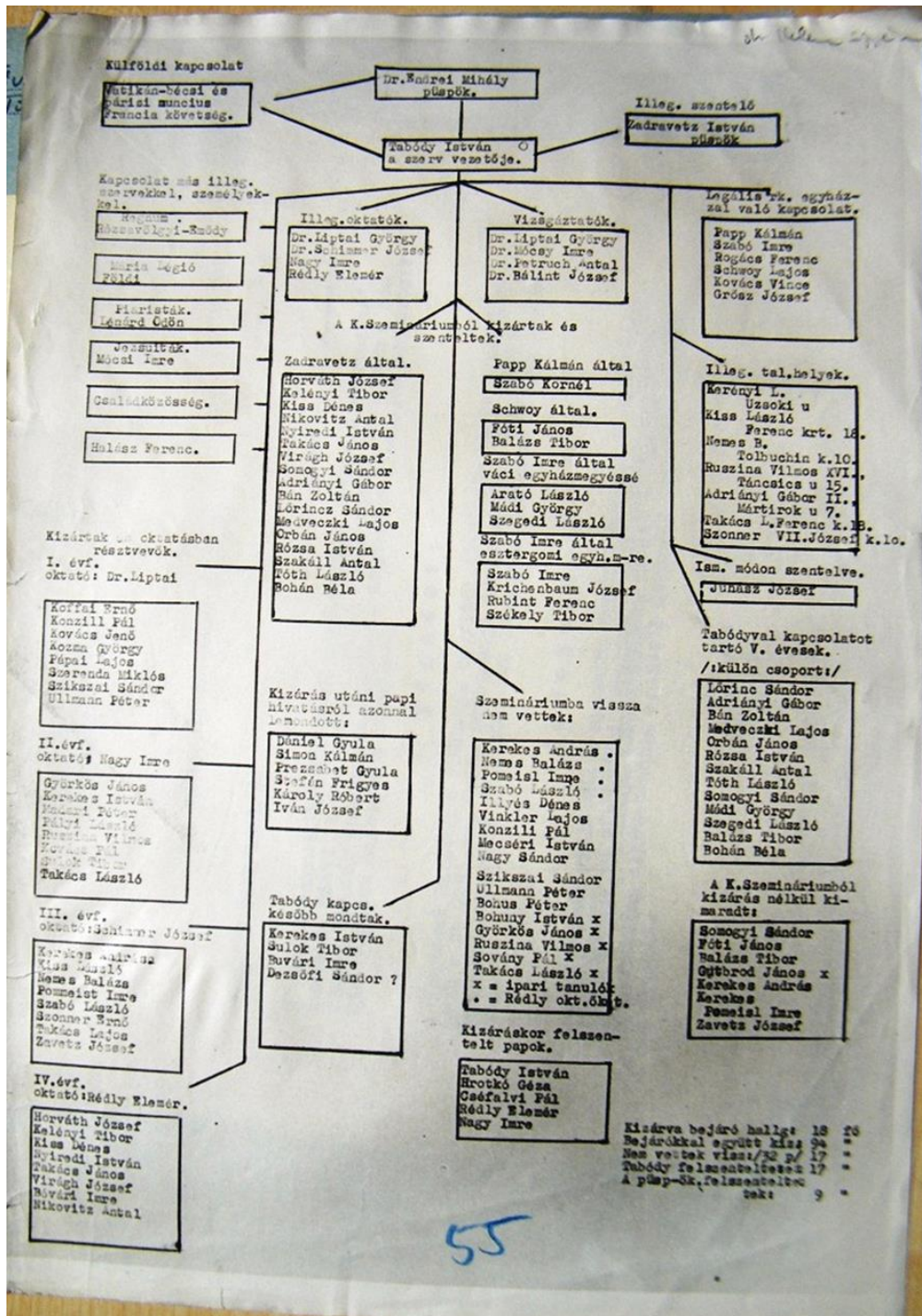
30. melléklet: Tabódy lakásán a házkutatás során megtalált 2000Ft¹⁹⁵³

---

¹⁹⁵³ BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István. 431.

31. melléklet: A kizárt seminaristák szervezkedésének rajza az Állambiztonság szerint¹⁹⁵⁴

¹⁹⁵⁴ BFL XXV. 60.c. 027/1961. Tabódy István. 55.

**32. melléklet: Tabódy István 1961-es kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai
forrásmegjelöléssel**

- 1) kihallgatás: 1961. február 7. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 133-137. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 40-44. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 43-47.)
- 2) kihallgatás: 1961. február 7. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 138-144. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 45-51. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 48-54.)
- 3) kihallgatás: 1961. február 10. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 145-146. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 52-53. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 55-56.)
- 4) kihallgatás: 1961. február 13. (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 54-58. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 57-61.)
- 5) kihallgatás: 1961. február 13. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 147-155. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István. 59-65. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 62-68.)
- 6) kihallgatás: 1961. február 15. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 156-157. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 66-69. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 69-72.)
- 7) kihallgatás: 1961. február 23. ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 158-160. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 70-73. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 73-76.)
- 8) kihallgatás: 1961. február 24. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 162-163. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 74-75. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 77-78.)
- 9) kihallgatás: 1961. február 27. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 163-164. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 76-80. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 79-83.)
- 10) kihallgatás: 1961. február 27. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 166-169. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 81-84. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 84-87.)
- 11) kihallgatás: 1991. március 3. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 170-173. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 85-88. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 88-91.)
- 12) kihallgatás: 1991. március 3.: (ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 89-92. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. 92-95.)
- 13) kihallgatás: 1961. március 10. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 174-176. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 93-98. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 96-101.)
- 14) kihallgatás: 1961. március 13.: (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 177-183. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 99-105. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 102-108.)
- 15) kihallgatás: 1961. március 16. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 184-186. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 106-108. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 109-111.)

- 16) kihallgatás: 1961. március 16. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 187-190. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 109-112. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 112-115.)
- 17) kihallgatás: 1961. március 21. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 191-195. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 113-117. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 116-120.)
- 18) kihallgatás: 1961. március 22. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 196-198. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 118-120. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 121-123.)
- 19) kihallgatás: 1961. március 23. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 199-200. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 121-122. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 124-125.)
- 20) kihallgatás: 1961. március 27. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 201-204. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 123-126. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 126-129.)
- 21) kihallgatás: 1961. március 31. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 205-208. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 127-130. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 130-133.)
- 22) kihallgatás: 1961. április 12. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 209-214. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 131-136. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 134-139.)
- 23) kihallgatás: 1961. április 13. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 222-224. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 137-139. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 140-142.)
- 24) Kihallgatás: 1961. április 14. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 140-143. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 143-145.)
- 25) kihallgatás: 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 230-232. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 144-147. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 147-150.)
- 26) kihallgatás: 1961. április 17. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 234-235. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 148-149. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 151-152.)
- 27) kihallgatás: 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 241-243. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 150-151. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 155-157.)
- 28) kihallgatás: 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 236-238. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 152-154. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 158-160.)
- 29) (28/a.) kihallgatás: 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 155-157. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 153-154.)
- 30) 29. kihallgatás: 1961. április 21. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 244-246. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 158-160. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 161-163.)
- 31) 30. kihallgatás: 1961. április 26. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 247-256. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 161-170. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 164-173.)
- 32) 31. kihallgatás: 1961. május 8. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” 257-260. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 171-174. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 174-177.)

- 33) 32. kihallgatás: 1961. május 10. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak” -. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 178-179. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. 181-182.)
- 34) 33. kihallgatás: 1961. május 16.(ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 180-182. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 183-185.)
- 35) 34. kihallgatás: 1961.május 17. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 183-185. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 186-188.)
- 36) Összefoglaló kihallgatása: 1961. május 22. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/4. „Kizártak”. 133-137. és ÁBTL 3.1.9. V-146883. Tabódy István 186-195. és BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 186-195.)

33. melléklet: „Kopógó” fogdaügynöki jelentései:

1961. február 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 226.)
1961. február 9. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 227.)
1961. február 13. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 228-229, gépi: 230-232. kétszeri is)
1961. február 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 233-234., 235-236. gépi.)
1961. február 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 237-238.)
1961. február 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 239., 240.-gépi)
1961. február 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 241-242.)
1961. február 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 243-245.- kivonat 246.)
1961. február 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 247-248.- 249. kivonat)
1961. február 25. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 250.)
1961. február 27. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 251-252.)
1961. február 28. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 252-255. gépi, 256-259. kézi írás)
1961. március 6. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 260.)
1961. március 7. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 261-262. 263-264. gépi)
1961. március 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 265.)
1961. március 9. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 266. -gépi, 267-268. kézi)
1961. március 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 269-270., kivonat 271.)
1961. március 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 272.)
1961. március 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 273-274.)
1961. március 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 275.)
1961. március 27. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 276.)
1961. március 29. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 277.)
1961. április 5. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 278.)
1961. április 6. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 279.)
1961. április 7. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 280.)
1961. április 10. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 281-282.)
1961. április 13. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 287-289. kézi, 283-284., 285-286. gépi)
1961. április 14. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 287-289. kézi, 290-291. gépi)
1961. április 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 292.- gépi, 293. kézi)
1961. április 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 294-295. kézi, 296-297.-gépi)
1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 298-299.)
Könczöl jelentése 1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 300-301.)
1961. április 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 302-303., 304. gépi)
1961. április 19. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 305-308. gépi, 309-311. kézi)
1961. április 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 312-315. gépi, 316-317. kézi)
1961. április 21. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 318-319.-gépi, 320-321.-kézi)
1961. április 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 322-323.)
1961. április 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 324.)
1961. március 29. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 325.) *Egy piros írás is látható rajta: „Át kellene nézni Tabódy első hetekben tett vallomását, mert azoktól a kérdésektől tart. Még ezen a héten te és Házi szervezettek egy 48 órás kihallgatást. 04.12.”*
1961. április 26. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 326. gépi, 327. kézi)
1961. április 20. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 328-329.)
1961. április 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 330-331.)

1961. május 5. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 332-333.)
1961. május 6. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 334-335.)
1961. május 8. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 336.)
1961. május 13. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 337.)
1961. május 12. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 338-339.)
1961. május 17. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 340.)
1961. május 15. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 341., 342. gépi)
1961. május 16. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 343. kézi, 344. gépi)
1961. május 18. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 344a. kézi, 344b. gépi)
Anonimizált jelentés (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 345-346.)
1961. május 20.? (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 347.)
1961. május 22. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 348.)
1961. május 23. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 349.)
1961. május 24. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 349a. gépi, 349b. kézi)
1961. május 25. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 350-353. gépi, 354-356. kézi)
Anonimizált jelentés (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 357-359.)
1961. május 26. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 360-361.)
1961. május 29. (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 362-363 gépi, 364-365. kézi)
Anonimizált jelentés (ÁBTL 3.1.9. V- 146883. Tabódy István 366-372.)

34. melléklet: Rédly Elemér és társainak kihallgatási jegyzőkönyveinek időpontjai forrásmegjelöléssel

Rédly Elemér kihallgatásai:

1. kihallgatás: 1961. február 7. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. Kizártak. 60-62.)
2. kihallgatás: 1961. február 7. BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 45-47.)
3. kihallgatás: 1961. február 8. (ÁBTL 3.1.9. V-14678/1. Rédly és társai 39-44.)
4. kihallgatás: 1961. február 9. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 68-72.)
5. kihallgatás: 1961. február 10. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 73-74.)
6. kihallgatás: 1961. február 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 49-51.)
7. kihallgatás: 1961. február 16. (BFL XXV. 4. f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 52-58.)
8. kihallgatás: 1961. február 18. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 59-65.)
9. kihallgatás: 1961. február 24. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 66-68.)
10. kihallgatás: 1961. február 25. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 69-71.)
11. kihallgatás: 1961. március 2. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 72-75.)
12. kihallgatás: 1961. március 3. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 76-79.)
13. kihallgatás: 1961. március 6. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 80-88.)
14. kihallgatás: 1961. március 15. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 89-93.)
15. kihallgatás: 1961. március 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 94-103.)
16. kihallgatás: 1961. március 27. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 108-111.)
17. kihallgatás: 1961. március 28. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 104-106.)
18. kihallgatás: 1961. április 1. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 114-115.)
19. kihallgatás: 1961. április 6. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 107-109.)
20. kihallgatás: ?
21. kihallgatás: 1961. április 11. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 110-114.)
22. kihallgatás: 1961. április 17. 124-128.,
23. kihallgatás 1961. április (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 129-133.)
24. kihallgatás: 1961. április 20. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 134-136.)
25. kihallgatás: 1961. április 21. (ÁBTL 3.1.9. V-14678/1. „Rédly és társai” 136-141.)
26. kihallgatás: 1961. április 24. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 115-122.)
27. kihallgatás: 1961. április 26. (ÁBTL 3.1.5. O-11522/5. „Kizártak” 147-150.)
- Összefoglaló jegyzőkönyv: 1961. május 31. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 123-134.)
- A Főváros Főügyészségen 1961. június 16-án hallgatták ki. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1060-1063. és BFL XXV. 60.e. 034/1961.) 33-36.
- Tabódy bírósági anyagához csatolták a 8., a 9., a 10., a 12., a 13., a 19. és a 21. kihallgatási jegyzőkönyvet (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 203-236.)

Hortkó Géza kihallgatásai:

1. kihallgatás. 1961. márc 22. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 145-149.)
2. kihallgatás: 1961, március 23. (BFL XXV 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 150-152.)
3. kihallgatás: 1961. március 24. (BFL XXV 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 153-158.),

4. kihallgatás: 1961. március 25. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 159-160.)
5. kihallgatás: 1961. március 31. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 167-170.),
Összefoglaló jegyzőkönyv: 1961. június 20. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. 1075-1080.)
Hrotkó Gézát a Főváros Főügyészségen 1961. június 17-én hallgatták ki. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1064-1066.).
Tabódy bírósági anyagához csatolták a mind az öt kihallgatási jegyzőkönyvet (BFL XXV. 4.f. 9221/1961. Tabódy István 256-286.)

Nagy Imre kihallgatásai:

1. kihallgatás: 1961. március 22. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 178-186.),
2. kihallgatás: 1961. március 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 187-191.),
3. kihallgatás: 1961. március 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 192-193.),
4. kihallgatás: 1961. március 27. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 196-199.),
5. kihallgatás: 1961. március 31. BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 200-201.),
Összefoglaló jegyzőkönyv 1961. június 21. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1080-1084.)
Tabódy bírósági anyagához csatolták az 1., a 2. és a 3. kihallgatási jegyzőkönyvet (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 237-255.)

Karg Györgyné kihallgatásai

1. kihallgatás: 1961. május 9. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 809-811.),
2. jelentés: 1961. május 10. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 812-815.),
3. jelentés: 1961. május 12. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 816-820.),
4. jelentés: 1961. május 15. (BFL XXV. f. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 821-823.),
5. jelenés: 1961. május 18. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 824-826.),
6. jelentés: 1961. május 22. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 827-833.),
7. jelentés: 1961. május 23. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 834-839.),
8. jelentés: 1961. június 7. (BFL XXV. f. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 840-841.),
Összefoglaló jegyzőkönyv: 1961. május 31. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 842-851.)
Önvallomása: 1961. május 27. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 852-872.)
A Főváros Főügyészségen 1961. június 17-én hallgatták ki. (BFL XXV.4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1067-1069.) és (BFL XXV. 60.e. 034/1961. Rédly Elemér és társai 45-47.)
Tabódy bírósági anyagához csatolták a 7. kihallgatási és az összefoglaló jegyzőkönyvet (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 287-292., 965-974.)
Tabódy ügyészségi anyagához (BFL XXV. 60.e. 027/1961. Tabódy István 39-44.)

„Balogh Sándorné” fogdaügynöki jelentései:

1. jelentés 1961. május 15. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 127-128.),
2. jelentés 1961. május 15. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 131-132.),
3. jelentés: 1961. május 15. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 135-136.),
4. jelentés: 1961. május 16. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai 146-147.),
5. jelentés: 1961. május 17. ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai),

6. jelentés: 1961. május 18. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai),
7. jelentés: 1961. május 19. (ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai),
8. jelentés: 1961. május 25. ÁBTL 3.1.9. V-146787/5. Rédly és társai)

Andrássy Ilona kihallgatásai:

- 1.kihallgatás: 1961. május 9. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 942-944.),
  2. kihallgatás: 1961. május 5. BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 945-949.),
  3. kihallgatás: 1961. május ?. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 950-954.),
  4. kihallgatás: 1961. május. 26. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 955-957.),
  5. kihallgatás: 1961. május. 26. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 958-959.),
  6. kihallgatás: 1961. május 30. (BFL XXV.4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 960-967.),
  - 7.kihallgatás: 1961. június 3. (BFL XXV. 4.f. 9227-1961. Rédly Elemér és társai 968-969.),
  8. kihallgatás: 1961. június 3. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 970-971.),
  9. kihallgatás: 1961. június 7. (BFL XXV. 4.f. 9227-1961. Rédly Elemér és társai 972.),
- Az összefoglaló jegyzőkönyv június 6-án készült (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 973-977.)
- A 3., és a 4., valamint az összefoglaló jegyzőkönyvet Tabódy bírósági anyagához csatolták (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. 293-297., 957-959., 947-951.)
- A Fővárosi Főügyészségen 1961. június 17-én hallgatták ki. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1070-1072. és BFL XXV. 60.e. 034/1961 Rédly Elemér és társai 42-44.)

Cséry Miklósné kihallgatásai:

1. kihallgatás: 1961. május 16. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1000-1002.),
  2. kihallgatás: 1961. május 27. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1003-1007.),
  3. kihallgatás: 1961. június 1. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1008-1011.),
  4. kihallgatás: 1961. június 1. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1012-1014.),
- Az összefoglaló jegyzőkönyv: 1961. május 12. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1015-1019.), Feljegyzés: 1961. június 5. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. 1020-1022.).
- Az 1. és 2. jegyzőkönyvet, valamint az összefoglaló jegyzőkönyvet Tabódy bírósági anyagához is csatolták (BFL XXV. 4. f. 9221/1961. Tabódy István 298-300., 952-956, 960-964.)
- A Főváros Főügyészségen 1961. június 17-én hallgatták ki. (BFL XXV. 4.f. 9227/1961. Rédly Elemér és társai 1073-1074. és BFL XXV. 60.e. 034/1961. Rédly Elemér és társai 40-41.)

35. melléklet: Az 1961-es per kihallgatásainak összefoglaló táblázata

Tabódy kihallgatásainak sorszáma	Tabódy István	„Kopogós” fogdaügynök	Rédly Elemér	Rédly fogdaügynökei	Hrotkó Géza	Nagy Imre	Karg Györgyné	Balogh Sándorné fogdaügynök	Andrássy Ilona	Cséry Miklósné	Rózsavölgyi László
											12.10.
											12.16.
											12.19.
											01.30.
1	02.07.		02.07.								
2	02.07.		02.07.								
		02.08.	02.08.								
			02.09.	02.09., 02.09.							
3	02.10		02.10.	02.10.							
4-5.	02.13., 02.13.	02.13.		02.13.							02.13. öv
5	02.13.	02.13.									
				02.14.							
6	02.15.	02.15.	02.15.	02.15.							
		02.16.	02.16.	02.16.							
		02.17.		02.17.							
			02.18. T	02.18.							
		02.20.		02.20.							
				02.21.							
		02.22.		02.22.							
7.	02.23.										
8.	02.24.	02.24.	02.24. T	02.24.							
		02.25.	02.25. T	02.25.							
		02.26.									
9- 10.	02.27.										
		02.28.		02.28.							
				03.01.							
			03.02.								
11	03.03		03.03. T	03.03.							
			03.04. T								
			03.05.								
12	03.06.										
		03.07.									
		03.08.									

		03.09.									
13	03.10.										
14	03.13.										
		03.15.									
15-16	03.16.,										
17	03.21.										
18	03.22.	03.22.			03.22.	03.22.					
19	03.23.				03.23.	03.23.					
		03.24.			03.24.						
					03.25.						
			03.28.								
20	03.27.	03.27.	03.27.	03.27.		03.27.					
			03.28.								
		03.29									
				03.30.							
21	03.31.				03.31.	03.31.					
			04.01								
		04.05.		04.05.							
		04.06.	04.06. T	04.06.							
											04.fj
			04.11. T	04.11.							
22	04.12.			04.12.							
23	04.13.	04.13.		04.13.							
24	04.14.	04.14.									
		04.15.		04.15.							
25	04.17.	04.17.	04.17.	04.17.							
26	04.17.		04.17.								
27	04.18.	04.18.									
28	04.18.	04.18.									
		04.19.		04.19.							
		04.20-21	04.20.	04.20.							
29	04.21.		04.21.	04.21.							
		04.22.									
		04.24.	04.24.								
				04.25.							
				04.25.							
30	04.26.	04.26.									
31	04.27.			04.27.							
			05.05.								
			05.06.	05.06.							
											05.08.
32	05.08.		05.08.			05.09		05.09.			
33	05.10.					.					
				05.11.				05.11.			
						05.12					
						.					
		05.13.									

		05.15.					05.15	05.15			
							.	.			
34	05.16.							05.16		05.16	
								.		.	
35	05.17.	05.17.		05.17.				05.17			
								.		.	
		05.18.					05.18	05.18			
							.	.			
		05.19.						05.19	05.19.		
								.			
	05.22. ÖF	05.22.					05.22				
							.				
		05.23.					05.23				
							.				
		05.24.									
		05.25.						05.25			
								.			
				05.26.					05.26		
							05.27			05.27	
							.öv			.	
		05.29.		05.29.							
									05.30.		
			05.31. ÖF				05.31				
							.ÖF				
										06.01	
										.	
									06.03		
									06.05.	06.05	
									ÖF	.ÖF	
							06.07		06.07.		
							.				
					06.20. ÖF	06.21. ÖF					06.22.

36. melléklet: Tabódy István levele testvérének, Eszternek a sopronkőhidai börtönből 1967. január¹⁹⁵⁵

Sopronkőhidai 1967 I. 1.

Drága Eszterkeim!

Hálásan köszönöm a levelet, a két példányt és a remek csomagot. Hala a 20 éves
 igazán kedves írásaid remek levelet írt. A pénz lehetővé tette, hogy spiráljára és a
 csomaggal együtt kapotam még 1 kg rizst, 2 kg cukrot, 1 kg almát stb. Életviszonyokkal
 legmeghatározottabban emelkedett. Az a reményem is volara vált amit előző levelemben írtam,
 hogy jobban fogod itt élni, mint előző házamban. Közel 2 év múlva utam is mit dol-
 gosan. Tízóra felismeréssel foglalkoztam, ami lehetővé teszi önálló munkát, hogy me-
 gann is alba járjak és gyakorlatilag naponta járódjak. Ahhoz ismét többet kívánok, az su-
 kintelen. A könyvekről sajnos egyelőre nem lehet szó. Ne haragudj, hogy felszólítottam
 ellenére sem küldtem kedves cédulát! Nem vitt rá a lelkesemre, hogy több-szer írtam
 tudod, hogy 30 percig nem tudtunk egymástól és leírtam a dolgaidról
 utazásaid. Később tartottam előt, mivel egyedül is ésszerű, hogy egyben más van
 kedvesekkel is találkoztam, az pedig lehetetlen, hogy boldogságos lehetne. Szóval
 az én álmaimnak valóban, tya meg, ha becsúsz a nyitvatartás. Egyébként ha Török néme-
 lyesen átértesz beírta az érdekes Technikumba akkor márciusban vagy júniusban
 hogy átértesz, küldök cédulát. Meglátjuk végül az életünk is fogja felébredni végre. Re-
 méltem van annyi esze, hogy vigyél magára és nem éri otthon magat a "Föld" be-
 járásom, hogy Yara isen a derekem sorsára. A külföldön szerzett orosz diploma után
 mindig várarsz a birt. Csak kánya az igazság, nem tudtunk meg annyira, amit gond-
 lott, de az hogy nem írt és nem becsúszt erről végre és nem volt még itt - a barátok, tudom hogy

mivel tartom neki is ő aligka fog csalódni benne. A pénz amiről írtál nekem kissé pa-
 rusa. Nyilván azt tetted hozzá amit én küldöttem. Med. Ittinek is a feleség? Szóval volt-e
 Marcsaival? Reméltem hozott néhány jó szed papírt, amit küldök először megkérlek, ha
 már nem látod, hogy sokan van - de azért el kell ismerem, hogy jó papírt. Hálás köszönet!
 Ahogy küldök a következő levelemben is küldök írt és 10 olyan levelet, amit felkérlek, amit
 én küldök. - Jaj, a saját márnajjal szerepelt a földön? Válaszra nem tudok válaszolni.
 Végül, a csomag igazán remek volt, különösen a márnajjal, ami hosszú ideig hiányozott már
 az én! Felkérlek folytatni az et felkérlek, de azért a papírt is válassz, az én barát már
 az én! Hisz beírtad magad felkérlek? - Végül megkérlek, vigyél magára, különösen
 az én! Hisz beírtad magad felkérlek? - Végül megkérlek, vigyél magára, különösen
 az én! Hisz beírtad magad felkérlek? - Végül megkérlek, vigyél magára, különösen

István

ELLENÍRTVE
9.

37. melléklet: Tabódy István levele Brezanóczy Pál apostoli kormányzónak¹⁹⁵⁶

Dr. Brezanóczy Pál, püspöki apostoli kormányzó
Eger, Érseki Palota

Főtisztelendő Püspök Úr!

Amikor a rabszállítóban vasra vert betegekkel – akiket ilyen különös módon szállítanak kórházba – útnak indultam, nem gondoltam, hogy utunk végén Püspök Úr fog várni rám. Sajnos az akkor beigért „breviárium” elmaradt. (1) Az, hogy nekem hazudnak, azt már megszoktam, de hogy ez éppen annak a püspöknek a jelenlétében történjen, akit a kommunistákkal való barátkozás legfőbb szószólójaként emlegetnek, az meglepő volt számomra, amin talán érdemes lenne elgondolkozni.

Nem gondolom, hogy csupán azért szállítottak Pestre, hogy egy tábla csokoládét és cigarettát átvegyek, hanem ezért, hogy Püspök Úr szavai nyomán „jobb belátásra térjek”. Elvem az, hogy az egyházi rangok tekintélyét az idegenek előtt minden körülmények között meg kell védeni, ezért nem is reagáltam érzékenyebben szavaira, és a köteles tiszteletet most sem akarom megszegni, amikor megjegyzem, hogy szavait egy olyan emberhez intezte, akit 20 éve szünet nélkül üldöznek, s aki 14. évét tölti elzárva az elveiért.

Nagyon kevés ember gázolna bele ilyen körülmények között valakibe, akin segíteni egyébként úgy sem tud.

A Püspök Úr által említett „kuruckodásban” egyébként részt vett a boldog emlékü János pápa, több bíboros és püspök, a bécsi és párizsi nuncius, egy kis állam feje (Liechtenstein) és számos diplomata. (2) Azt pedig, hogy a kispapok ügyében – ezen kívül a jó Isten parancsára cselekedtem, azt ő fogja bizonyítani – még ezen a földön.

Kedves fölszólításának eleget téve, kérem még pedig azt, hogy aki még nincs közülük egyházi beosztásban, azt vétessék egyházi státuszba. (3)

Fogolytársaim és a magam nevében kérem még pedig azt, hogy a kormánynál intézzék el, hogy a breviáriumunkat megkaphassuk. (4)

Az alázat gyakorlására már a visszaúton bőséges alkalom nyílt, amikor is 1/2 12-től éjjel 11-ig megvasalva ülhettem úgy, hogy közben testi szükségleteim elvégzésére sem nyílt alkalom. Közben az ágyamat is elvesztettem, s most a földön fekvve elmélkedem azon, hogy milyen különös módon akarnak az állam iránti barátságra hangolni.

Azt a kérését pedig, amit hivatalos helyen nem hallgattak meg, azt a jó Isten meghallgatta, és így tiszta lélekkel és őszinte örömmel gondoltam Püspök Úrra, a húsvéti ünnepek folyamán, kérve a jó Isten, hogy áldja meg minden jó szándékú törekvéseiért. (5) Könyvet írhatnék arról, hogy 20 év alatt hányszor tett már így velem a jó Isten, és ez a „kuruckodó” magatartásom egyetlen magyarázata, mely ebben a közismert jelmondatomban foglalható össze, „az Isten erősebb”. Magamat kegyes imáiba ajánlva, a világ királynőjének ünnepén felszentelt kezeit csókolja, Krisztusban fia, Tabódy István sk.

¹⁹⁵⁶ ÁBTL 3.1.5. O-14843/3. Ellenállók. 87-88.

38. melléklet: A „gyanússá” vált zsűrizés¹⁹⁵⁷

---

¹⁹⁵⁷ Historia domus- Csabdi 44.

**39. melléklet: Mindszenty József halotti maszkja Tabódy István
hagyatékaként¹⁹⁵⁸**

---

¹⁹⁵⁸ Tabódy-hagyaték

40. melléklet: Tabódy István találkozása II. János Pál pápával Rómában.¹⁹⁵⁹

---

¹⁹⁵⁹ Tabódy-hagyaték

41. melléklet: A győri pápai mise¹⁹⁶⁰

---

¹⁹⁶⁰ A győri mise felvétele 1996. szeptember 7.

42. melléklet: Tabódy István a „recskiek” között.¹⁹⁶¹

---

¹⁹⁶¹ Tabódy-hagyaték

43. melléklet: Papi szolgálatban Bicskén¹⁹⁶²

---

¹⁹⁶² Tabódy-hagyaték

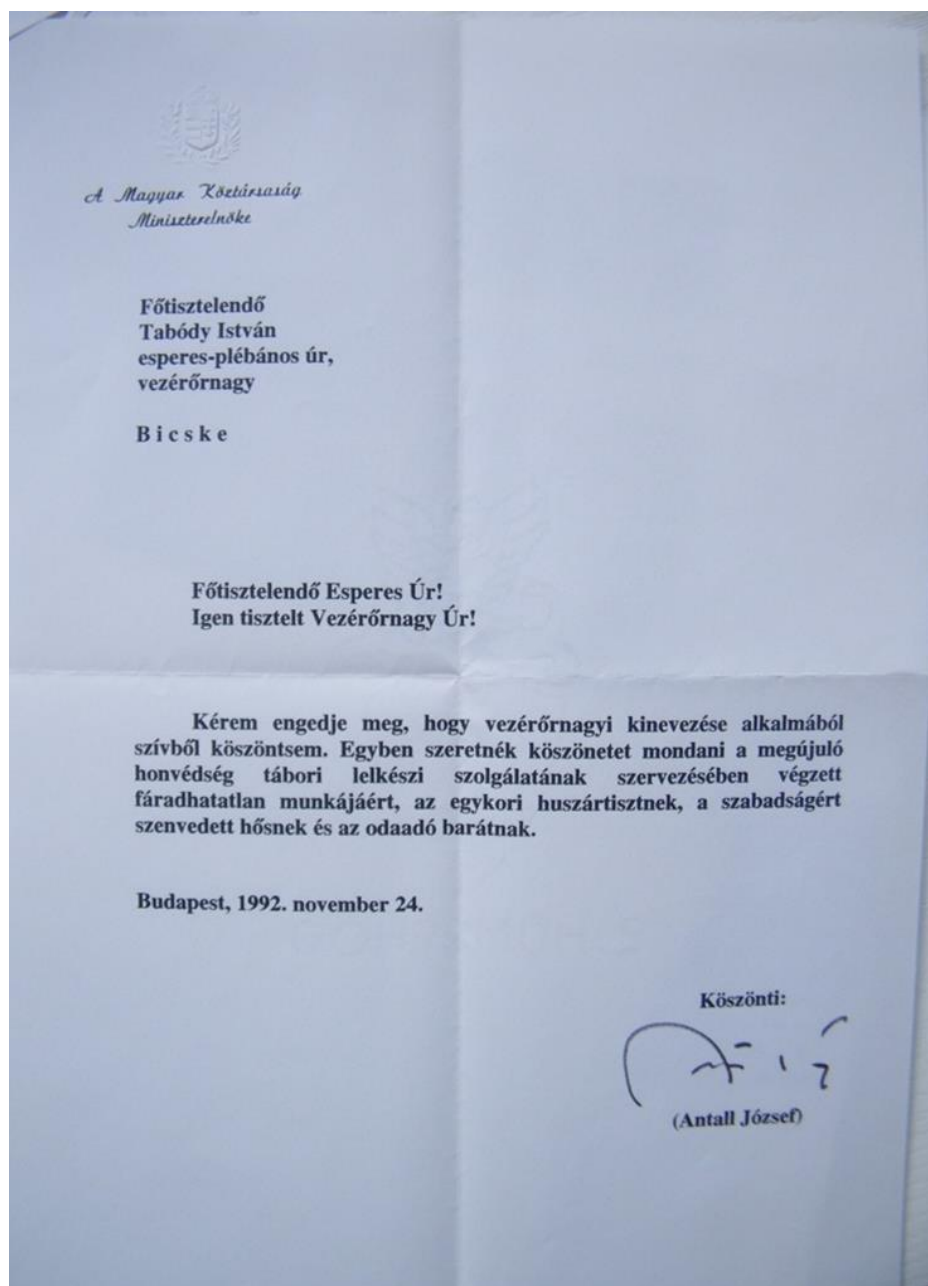
44. melléklet: Tabódy István a rendszerváltás után katonai egyenruhában¹⁹⁶³

---

¹⁹⁶³ Tabódy-hagyaték

45. melléklet: Antal József miniszterelnök gratuláló levele Tabódy István vezérőrnagyi kinevezéséhez.¹⁹⁶⁴

¹⁹⁶⁴ Tabódy-hagyaték

**46. melléklet: Tabod Istvánt a Parlamentben kitüntetése átvétele után köszönti
Göncz Árpád köztársasági elnök. ¹⁹⁶⁵**

---

¹⁹⁶⁵A háttérben Zimányi Tibor és Pallavicini Frigyes (Tabódy-hagyaték)

47. melléklet: A Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjének átvétele a Parlamentben Antal József miniszterelnök, Göncz Árpád köztársasági elnök és Szabad György Ház-elnök jelenlétében¹⁹⁶⁶

---

¹⁹⁶⁶ Tabódy-hagyaték

48. melléklet: Tabódy a honvédség munkatársaként ¹⁹⁶⁷

HONVÉDELMI MINISZTERIUM KATONAI LEKÉSZI HIVATAL

Aranyos Zoltán református lelkész

Szalay Tamás evangélikus lelkész

*Tabódy István római katolikus kanonok,
nyugállományú vezérőrnagy*

Fröhlich Róbert rabbi

Lipp László római katolikus lelkész

49. melléklet: Pap katonaruhában¹⁹⁶⁸

---

¹⁹⁶⁸ *Pap katonaruhában. Tabódy István Vörös János vezérezredes sírjánál koszorúzott. Veszprémi Napló, 1993. július 26.*

50. melléklet: Tabódy István a sajtóban¹⁹⁶⁹

---

¹⁹⁶⁹ Heti Kis Újság, 1991. január

51. melléklet: Horthy Zsófia levele Tabódy Istvánnak 1945-ből és ötven évvel később 1995-ből¹⁹⁷⁰

Júny, 1945. Vm. 20.

Kedves Stef!

Az első István nap nem tényleg!
 Itt csak szokásos hitvány nap; - vala-
 hogy elfogtunk egy nagy folsó dísz
 a németek ellen - hát miért néztek
 nekünk ma dupla tisztelgést - járattak egy
 szentélyt az ünnepe van ma - s nagyon
 volt! S én is nagyon vagyok! El tudja kép-
 zeni azt az érzést? Vajon ott, Kuda-
 peten szabad ma ünnepelni?! Persze reg-
 gel elmentünk templomba. Ott jutott e-
 szembe, hogy nekem tulajdonképpen milyen
 méltóságom emlékeztet és a nap. Először
 is: István, ... másodszor: megemlé-
 zés a bűnös halálának napja - ma 2 éve
 szünet a repülővel; /illetve ami-
 óta alakra vagyok, hogy értem, mit jelent-
 első gőz - első temetés - / asszem
 a nagy névnapja! Külön vére is mind
 egyik elég ahhoz, hogy tartalmat adjon
 egy minnek. - S asszem ma 2 éve, hogy
 Öcsit haduaggya avatása. Vajon ő hat
 van - él-e még - rájön-e már arra, hogy
 ő is milyen vérszem nagyot tévedt -

Stefikém, kedves öreg barátom!
 Köszönöm a híres naplót, és amit
 írtál benne! Bizony igazad van:
 a régi szertartás sokaságát rosszul
 meg. Bizony, minden más: igen!
 Bizod a sok temetést, és a hőseket?
 Sajnos erőt nem tudok küldeni ne-
 ked, mert az nálam jóformán
 nincs. Je naponta estromolon a
 jó istent, hogy adjon neked.

Kicsit azért te is gaga vagy; ke-
 leveledet Junius Julius helyet bla-
 tumstad. Le baj, fő, hogy nagy-
 kaptam. - Itt nagy ijedség volt,
 férjem hirtelen megtelt vízzel, fő-
 leg a tüdői, de kihúztuk a bajból.
 Most már majdnem rendben van.
 Én meg vagyok. Külön és fiai mi-
 a régi szertartással élél

Zsófi

Gaut, 1995. VII. 13.

¹⁹⁷⁰ Tabódy-hagyaték

52. melléklet: A „mosolygós” Tabódy¹⁹⁷¹

---

¹⁹⁷¹ Tabódy-hagyaték

53. melléklet: Tabódy István gyászjelentése¹⁹⁷²

A székesfehérvári püspök az Egyházmegye papsága, a rokonság, barátai és tisztelői
és a maga nevében is tudatja, hogy

TABÓDY ISTVÁN
kanonok, tb. főesperes, c. esperes, ny. bicskei plébános,
a Magyar Honvédség tábornoka

életének 79., pappá szentelésének 42. évében a szentségekkel megerősítve 2000. szeptember 25-én elhunyt az Úrban.

Budapesten született 1921. április 1-én. Katonai szolgálatban állt 1947-ig, majd letartóztatták: Budapesten, majd Kistarcsán raboskodik, 1950-53 között pedig Recskén volt internálva. Szabadulása után 1954-től kezdi meg szemináriumi tanulmányait, amit börtönbüntetés is megszakított. Sinyoy Lajos püspök szentelte pappá Székesfehérváron 1958. június 13-án. Tanulmányi szabadságon volt 1958-59-ben, majd börtönben 1959-73 között. Szabadulását követően káplán Székesfehérvár-Belvárosban 1973-75 között. Plébános Csabdiában 1975-82, Kislángon 1982-87 között, majd 1987-től Bicske plébánosa. 1996-ban nyugállományba vonult, de 2000. februárjáig - amíg egészségi állapota engedte - továbbra is ellátta Bicskét, Csabdit és annak filiáit.

Címzetes esperesi kinevezést kap 1986-ban, tiszteletbeli főesperes 1990-től, székesegyházi kanonok 1992-től. 1989-től a Máltai Lovagrend tagja, vezérőrnaggyá 1992-ben léptették elő.

A paptestvérünkért felajánlott szentmisét **2000. október 4-én, szerdán 11 órakor a Bicskei plébániatemplomban** mutatjuk be, majd **október 5-én a Révfülöpi** temetőben kísérvük végső pihenőhelyére a **11 órakor** kezdődő szentmisét követően a feltámaszás hitében és reményében.

Gyászolják: testvére: Pál, **unokatestvérei:** Mária, Zsófia, Magdolna, Gábor, Géza, Antal, Krisztina, Johanna, Marici
Magyar Honvédség, Vitézi Rend, Recski Szövetség, Magyar Nemzeti Ellenállási Szövetség, Magyar Szabadságharcos Világszövetség, Honvéd Hagyományőrző Egyesület, Veterán Tűzszerészek és Aknakutatók Bajtársi Egyesülete, Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, Magyar Máltai Lovagok Szövetsége, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Magyar Huszár és Lovashagyományőrző Társaság, Huszár Múzeum Baráti Kör Sárvár, Bicske Város lakossága és önkormányzatának képviselői, köztisztviselői és közalkalmazottai, egyházközségeinek hívei.

"Jézusom, ha jön a végnap, Ismerj engem magadénak." (SzVU 70.)

¹⁹⁷² Tabódy-hagyaték

13.2. Forrásjegyzék

13.2.1. Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

Operatív nyilvántartást végző szervezeti egységek iratai

Hálózati, operatív és vizsgálati anyagok

1.11.10. Fnysz 327. 3. tétel 206-2-574/76

1.11.11. Fnysz 327.tétel 64-224/9/77

2.2.2. Hálózati nyilvántartások

6-os karton „Cecil”

6-os karton „Dániel Géza”

6-os karton „Kelemen János”

6-os karton „Lackovics”

6-os karton „Márió”

6-os karton „Nádasdi Géza”

6-os karton „Nógrádi Gergely”

6-os karton „Szamosi”

6-os karton „Szegedi Tamás”

6-os karton „Szirmai Béla”

6-os karton „Tóth János”

6-os karton „Vári Béla”

2.5. Személyes szabadságot korlátozó intézkedések

2. 5. 1.BM internálási iratok

609666/1949. Tabódy István

2.5.3.BRFK internálási iratok

75631/1949. Tabódy István

2.7. Belügyi Információs jelentések

2.7.1. Napi Operatív Információs Jelentés

III/III-121-136/3-1985

III/III-3- 5/4-1986

III/III-211-232/8/1987

Fejér- 60-1986

3.1. A Központi operatív nyilvántartást végző szervezeti egységek által kezelt dossziék

3.1.1. Beszervezési dossziék (B-dossziék)

B-91641. „Kopogós”

3.1.2. Munkadossziék (M-dossziék)

M-147350/4 „Szamosi”

M-17870 „Herkules”

M-1820/2. *Salzner Richárd*

M-19148/1. *Nógrádi Gergely*

M-20886. *Pintér*

M-2166. *Szirmai Béla*

M-27023/1. *Tapasztó Szaniszló*

M-22846/4. *Marika*

M-27413. *Tóth János*

M-27704/1. *Bihari*

M-30613. *Kiss János*

M-30613/1. *Kiss János*

M-30935. *Szamosi*

M-33249. *Nádasdi Géza*

M-34418. *Szomorú Péter*

M-34616. *Halápi*

M-37055. *Márió*

M-37055/1. *Márió*

M-37067. *Pál*

M-37067/2. *Pál*

M-37458. *Vári Béla*

M-37234/1. *Csanádi*

M-38433. *Létai*

M- 38731/3. *Péterfi János*
M-38488. *Szegedi Tamás*
M-38488/1. *Szegedi Tamás*
M-39908. *Benkő György*
M-41580. *Fiatál*
M-41486. *Keresztesi*
M- 41223. *Magyar Ferenc*

3.1.5. Operatív dossziék (O-dossziék)

O-9964. *Teológusok*
O-11147/1. *Bajnokok*
O-12202/6. *Misszió*
O-11292/a. *Lendaro Gino*
O-11462 *Regőczy István*
O-11453/2. *Jan-Paul-Boncour*
O-11516/1. *Regnum*
O-11521/2. *Légiósok*
O-11522/1-6. *Kizártak*
O-11566/3. *Olasz Kulturintézet*
O-11625/2. *Indiánok/2*
O-12302/2. *Endrey Mihály*
O-13124/1-3. *Keresztes*
O-14963/1,3, 6a. *Canale*
O-15956. *Claudius*
O-16537. *Nikovitz*
O-19867/1. *Budapesti Országos Börtön*
O-19867/2. *Fővárosi Központi Büntetésvégrehajtási Intézet*

3.1.9. Vizsgálati dossziék

V-63795. *Lukács László és tsa.*
V-107419. *Sasvári Andor*
V-108997. *Tabódy István*
V-141035. *Bergendy Ferenc*
V-142296 alap, 1-6. *Varjú Imre és társai*

V-146251. *Batthány Bálint*
V- 146115. *Bergendi Ferenc és társai*
V-146695/2, 3., 12., 17. *Werner Alajos és társai*
V-146835/2, 3. *Pallos Bernardin és társai*
V-146786/2,3, 17, 18. *Havas Géza és társai*
V-146787/1-8. *Rédly és társai*
V-146883 *Tabódy István*
V-147350/4 *Csonka Ferenc és társai*
V-150392/4 *BM II/5-ös osztály értékelése 1956-ról*

3.2. A BM III/I. Csoportfőnökség és jogelődei által kezelt dossziék

3.2.5. Operatív dossziék (O-8-dossziék)

O-8-555/11. *Nérók*

4.1. Állambiztonsági munkához készített háttéranyagok

A-2126/153 *Tabódy István ügye*

A-3016/7 *Dragovecz Jánosné–Tóth János: Havas Géza és társai államellenes szervezkedése.*
Budapest: BM. Tanulmányi és Módszertani Osztály, 1962.

A-3794 *Berényi István: A klerikális reakció ellenséges tevékenysége népi demokratikus rendünk ellen. Az operatív munka sajátosságai és feladatai ezen a területen.* Budapest: Rendőrtiszti Akadémia Politikai Nyomozó Tanszék, 1963

A-3824 *Geréb Sándor: Az illegális szerzetesrendek operatív ellenőrzésének tapasztalatai.* Budapest: BM Tanulmányi és Képzési Csoportfőnökség, 1969.

A-3824 *A klerikális reakció aknamunkájának formái és módszerei az operatív elhárítás ellen*

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL)

XIX – Az államigazgatás felső szervei 1945

A – Központi kormányzervek

21 – Állami Egyházügyi Hivatal

XIX-A-21. Állami Egyházügyi Hivatal

a. Állami Egyházügyi Hivatal elnöksége

XIX-A-21-a-209/1956 Tabódy levele Hegedüs Andrásnak

XIX-A-21-a- Sz18-7/1959 Székesfehérvári püspökség

XIX-A-21-a- K-44/1959 Központi Szeminárium

XIX-A-21-a-K-23/1960 Központi Szeminárium

XIX-A-21-a- Sz-18.1/1963 Tabódy levele püspökének, paptársainak (30.doboz)

XIX-A-21-a 6., 9., 10., 22. és a 23.doboz

XIX-A-f-36-a- 26.d

XIX-A-f-36-a- 27.d

b. Állami Egyházügyi Hivatal: általános iratok

XIX-A-21-b 641.d Vel. 7611. Tabódy kartonja

XIX-A-21-b 1969. évi személyi mutató könyv 53288

XIX-A-21-b 1973. évi személyi mutató könyv 74640, 75571,75698

XIX-A-21-b 15186/1963. (Nemes)

XIX-A-21-b 15725/1963. (Nemes)

XIX-A-21-b 16142/1963. (Nemes)

d. Állami Egyházügyi Hivatal: visszaminősített TÜK iratok

XIX-A-21-d Tük iratok 1961. 10.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1961. 11.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1961. 13.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1961. 16.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1962. 21.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1963. 25.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1967. 41.doboz

XIX-A-21-d Tük iratok 1967. 48.doboz

XIX–A-21-d Tük iratok 1969. 49.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1969. 50.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1969. 51.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1972. 65.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1972. 67.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1973 69.doboz 0017-1
XIX–A-21-d Tük iratok 1973. 78.doboz 0033-2
XIX–A-21-d Tük iratok 1974. 80.doboz
XIX–A-21-d Tük iratok 1982. 124.doboz

e. Állami Egyházügyi Hivatal: tematikusan rendezett iratok

XIX-A-21-e 12.d 39-1/a-1973,
XIX-A-21-e 12.d 2/a-1973
XIX-A-21-e 12.d 2/b-1973
XIX-A-21-e 12.d 8a-1973.
XIX-A-21-e 27.d 1-3.o.
XIX–A-21-e párthatározatok 3.doboz
XIX–A-21-f- 25.d

J – Külügyi igazgatás szervei

1 – Külügyminisztérium

j – Titkosan ügykezelt iratok

XIX-1-1-j 5. és 6.doboz Olaszország

XIX-J-1-j-Fr-4/fd

XIX-J-1-j-Fr-4/fd-szu-1965 3.doboz

Népbíróságok iratai

XX-4-b Népbíróságok

Legfelsőbb Bíróság iratai

XX-5-h Legfelsőbb Bíróság büntető 124-doboz T.Bf. 30/1961 Tabódy István

XX-5-k legfelső bíróság elnöki tük T. 1961.El XVI. c. 44. - Rédly és társai ítélet

Legfőbb ügyészség iratai

XX-10-k Legfőbb Ügyészség Politikai Osztály 52464/1957 96.d

XX-10-k 18065/1961- 139.d

XX-10-k 004021/1961

XXXII-4-85.d

Az 1945 előtti anyagok

K148, 1176.cs. 1944-11-8991

K148 1927/663

K 148 1936-11-3020

K 27. Minisztertanács 1935. március 12. 41. napirendi pontja

Budapest Főváros Levéltára

XXV. f. 2b. Budapesti Népjegyészség iratai. Büntető iratok.

2793/1947. Tabódy István

XXV. 4. f. Fővárosi Bíróság Iratai. Titkos ügykezelés alól kivont peres iratok.

4016/1957. Turcsányi Albert és 24 társa

9221/1961. Tabódy István

9227/1961. Rédly Elemér és társai

9294/1971. Tabódy István

XXV.60.e. Fővárosi Főügyészség Titkos ügykezelés alól kivont büntető iratok.

077/1957. Turcsányi Albert és 24 társai

027/1961. Tabódy István

034/1961. Rédly Elemér és társai

Hadtörténelmi Levéltár (HL)

Katonai tanintézetek

V.6. M. Kir Ludovika Akadémia

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 956. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1938-39.

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 957. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1939-40.

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 958. sk Ludovika Akadémia évfolyamkönyv 1940-41.

V. 6- M. kir. Ludovika Akadémia, Ludovika Akadémia 135. doboz 1938/39

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 782. könyv. Osztálylajstrom 1938/39. I. Gy/F.

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia, 802. könyv. Osztálylajstrom 1939/40. II. Gy/F.

V.6.- M.kir Ludovika Akadémia 80.d. - Névszerinti állomány-könyv 1940-41

V.6.- M. kir. Ludovika Akadémia 871. könyv, Avatási lajstrom 1941.évre,

V.6.- M.kir Ludovika Akadémia -74. sk. Kihallgatási könyv 1940. évre

V.6. -M.kir Ludovika Akadémia 271. d Vegyes iratok

V.6. -M.kir Ludovika Akadémia 275. d. Tabló (1941.)

V.6. II.számú eseménynapló 1940 Katonai iskolák eseménynapló 87. könyv

V.11. M.Kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet.

1.d (fényképek, tablók, felvételi iratok, anyakönyvi lapok)

2.d (értesítők, visszaemlékezések):

Tiszti személyügyi anyagok

Az 1900 előtt született anyakönyvi lapjai

9580. Tabódy Tibor

9579. Tabódy Zsolt

Honvédelmi Minisztérium

Hm Elnöki és Általános iratok

H.M. 1945. eln. 27.838.a

H.M. 1947. eln. 14469

H.M. 1947. eln. 24857

Igazolóbizottsági kartonok

24130

35515

Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet Múzeuma (HM HIM)-

Központi Irattár

Személyi anyaggyűjtő- hivatásos állományúak részére

Tabódy István 1210401 1485- vör. Nyt. sz (nyilvántartási szám): 478/178 80813

Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár (SzfvPL)

No. 6422- Tabódy personalia

No. 4507- Bicskei plébánia

No. 4507B Csabdi

No. 4537/A Kisláng

No. 7228

No.7384

No. 7386

No. 7394

No. 7450

Budapesti Fegyház és Börtön Irattára

Tabódy dossziéjának nyilvántartási száma 925-080

Központi Szeminárium Irattára

13.2.2. Interjúk jegyzéke

Tabódy István-interjú. Készítette Hegedüs B. András és Kőrösi Zsuzsa 1991-ben. 1956-os Intézet Oral History Archívuma, 333.sz.

Adriányi Gábor szóbeli közlése, 2011. április 28.
Fábián István szóbeli közlése, 2011. május. 20.
Somogyi Sándor szóbeli közlése, 2011. április. 28.
Köpeczky Győző szóbeli közlése, 2011. szeptember 7.
Arató László szóbeli közlése, 2011. augusztus 25.
Kelényi Tibor szóbeli közlése, 2012. január 23.
Rédly Elemér szóbeli közlése, 2011. augusztus 22.
Hrotkó Géza szóbeli közlése, 2011. július 23.
Kiss Dénes szóbeli közlése, 2011. május 23.
Illyés Dénes szóbeli közlése, 2012. szeptember 12.

13.2.3. Sajtóban megjelent források

8 órai Újság, 1926. november 27.
8 órai Újság, 1930. április 27.
8 órai Újság, 1930. július 27.
8 Órai Újság, 1933. november 10.
8 Órai Újság, 1936. június 5.
Aréna, 1989. június 15.
A Szív, 2010. április
Aviatika, 1929. július-augusztus
Aviatika, 1931. február
Aviatika, 1931. augusztus
A Reggel, 1947. június 23.
Az Est, 1927. január 13.
Az Est, 1930, október 29.
Az Est, 1931, szeptember 22.
Az Est, 1933, július 6.
Az Est, 1933. október 17.
Az Est, 1936. június 5.
Az Újság, 1943. április 2.
Blikk, 1997.szeptember 8.
Bicskei Élet, 2015.október 3.
Bicskei Élet 2021. április
Bicskei Híradó, 1989. július

Bicskei Híradó, 1989. augusztus
Bicskei Híradó, 1990. április
Bicskei Napló, 1990. július
Bicskei Napló, 1991. június
Bicskei Napló, 1991. augusztus
Bicskei Napló, 1991. szeptember.
Bicskei Napló, 1991. december
Bicskei Napló, 1992. május
Bicskei Napló, 1992. december
Bicskei Napló, 1993. március
Bicskei Napló, 1993. július
Bicskei Napló, 1993. szeptember
Bicskei Napló, 1993. október
Bicskei Napló, 1994. október
Bicskei Napló, 1995. augusztus
Bicskei Lap. 1998. április
Bicskei Lap, II. évf. 11.
Börtönhíradó 1970. karácsony
Budapesti Hírlap, 1927. január 11.
Budapest Hírlap, 1931. július 4.
Budapesti Hírlap, 1931. július 10.
Budapest Hírlap, 1931. november 10.
Budapesti Hírlap, 1932. október 14.
Budapesti Hírlap, 1933. június 29.
Budapesti Hírlap, 1933. július 8.
Budapesti Hírlap, 1933. július 11.
Budapesti Hírlap, 1933. november 15.
Budapest Hírlap, 1933. november 21.
Budapesti Hírlap, 1935. március 19.
Budapesti Hírlap, 1935. augusztus 3.
Budapesti Hírlap, 1936. június 9.
Budapesti Hírlap, 1936. június 5.
Dunántúl, 1929. június 11.
Dunántúli Napló, 1995. szeptember 30.
Dunántúli Népszava, 1947. május 16.

El Universal, 1993.december 9.
Élet és Tudomány, 2017. június 16.
Fejér Megyei Hírlap, 1990. április 18.
Fejér Megyei Hírlap, 1991. október 18.
Fejér Megyei Hírlap, 1992.január 13.
Fejér Megyei Hírlap, 1992. március 13.
Fejér Megyei Hírlap, 1992. március 14.
Fejér Megyei Hírlap, 1994. május 30.
Fejér Megyei Hírlap, 1995. november 6.
Fejér Megyei Hírlap, 2000. április 15.
Fejér Megyei Hírlap, 2000. szeptember 21.
Fejér Megyei Hírlap, 2000. szeptember 27.
Fejér Megyei Hírlap, 2001. március 17.
Fejér Megyei Hírlap, 2009. október 24.
Fehér Megyei Hírlap, 2009. október 31.
Fejér Megyei Hírlap, 2020. szeptember 28.
Friss Újság, 1932. május 28.
Hadak Útján, 1991. január
Hadak Útján, 1992. november
Hajdú-Bihari Napló, 1947. május 1.
Hajdú-Bihar Néplap, 1992. október 27.
Heti Kis Újság, 1993. április 30.
Heves Megyei Hírlap, 2011. szeptember 3.
Hídfő, 1972. január 10.
Hitel, 1989. október
Hitel. Karácsony, különszám, 1989. december 20.
Honvédségi Közlöny, 1943.
Honvédségi Közlöny, 1946. december 10.
Honvédségi Közlöny, 1947. március 14.
Honvédségi Közlöny, 1947. július 10.
Katolikus Magyarok vasárnapja, 1966. november 20.
Kapu, 1988. október 1.
Kárpáti Híradó, 1944. február 1.
Képes Figyelő, 1947. szeptember 13.
Képes Pesti Hírlap, 1931. szeptember 24.

Keresztény Élet, 1995. március 26.
Keresztény Élet, 1996. szeptember 15.
Keresztény Élet, 2000. december 10.
Kisalföld, 1961. június 7.
Kisalföld, 1961. június 20.
Kisalföld, 1991. április 18.
Kisalföld, 1992. február 25.
Kis Újság, 1932. május 27.
Kis Újság, 1932. október 14.
Kis Újság, 1936. június 6.
Kis Újság, 1947. május 1.
Kis Újság, 1991. február 22.
Kis Újság, 1991. március 1.
Kossuth Népe, 1947. június 23.
Köznevelés, 1992. április 30. Tallózó 1992. május 7. OHA melléklet
Köztelek, 1929. október 6.
Kurír, 1992. március 4.
Magyar Cserkész, 1993. április
Magyar Cserkész, 1993. október
Magyar Cserkész, 1994. február
Magyar Élet, 1972. február 20.
Magyar Fórum, 1993. szeptember. 16.
Magyar Fórum, 1993. december 19.
Magyar Fórum, 2000. október 12.
Magyar Fórum, 2011. február 17
Magyar Hírlap, 1993, december 3.
Magyar Hírlap, 1999. szeptember 13.
Magyar Hírlap, 2021. június 2.
Magyar Honvéd, 1991. március 1.
Magyar Honvéd, 1991. március 22.
Magyar Honvéd, 1992. január 10.
Magyar Honvéd, 1992. május 1.
Magyar Honvéd, 1992. július 24.
Magyar Honvéd, 1992. november 6.
Magyar Honvéd, 1993. május 28.

Magyar Honvéd, 1993. július 30.
Magyar Honvéd, 1993. november 19.
Magyar Honvéd, 1994, március 18.
Magyar Honvéd, 1995. június.30.
Magyar Közlöny, 1993. szeptember 7.
Magyar Nemzet, 1947. május 1.
Magyar Nemzet, 1961. június 7.
Magyar Nemzet, 1961. június 20.
Magyar Nemzet, 1990. október 4.
Magyar Nemzet, 1990. november 20.
Magyar Nemzet, 1991. január 4.
Magyar Nemzet, 1991. január 12.
Magyar Nemzet, 1993. január 13.
Magyar Nemzet, 1993. december 3.
Magyar Nemzet, 1995. január 15.
Magyar Nemzet, 1996. január 15.
Magyar Nemzet, 1996.november 21.
Magyar Nemzet, 1999. október 30.
Magyar Nemzet, 1999. december 1.
Magyar Nemzet 2000. szeptember 29.
Magyar Nemzet, 2000. október 4.
Magyar Nemzet, 2011. február 25.
Magyar Nemzet, 2011. május 7.
Magyar Nők Lapja, 1991. február 16.
Magyarország, 1929. január 30.
Magyarország, 1932. május 28.
Magyarország, 1935. április 4.
Magyarország, 1957. augusztus 7.
Magyarország, 1990. április 18.
Magyarország, 1991. november 1.
Magyarság, 1927. január 11.
Magyarság, 1927 június 22.
Magyarság, 1928. február 28.
Magyarság, 1943. március 31.
Mai Nap, 1992. december 13.

Miskolczi Reggeli Hírlap, 1933. október 6.
Napló, 1993. július 24.
Nemzeti Újság, 1926. december 4.
Nemzeti Újság, 1927. január 13.
Nemzeti Újság, 1929. május 11.
Nemzeti Újság, 1929. december 21.
Nemzeti Újság, 1930. május 4.
Nemzeti Újság, 1930. június 3.
Nemzeti Újság, 1930. október 12.
Nemzeti Újság, 1931. július 5.
Nemzeti Újság, 1931. november 29.
Nemzeti Újság, 1932. május 22.
Nemzeti Újság, 1933. november 14.
Nemzeti Újság, 1936. június 9.
Nemzeti Újság, 1943. április 2.
Népszabadság, 1947. május 1.
Népszabadság, 1957. augusztus 1.
Népszabadság, 1961. február 8.
Népszabadság, 1961. június 7.
Népszabadság, 1961. június 20.
Népszava, 1997. szeptember 8.
Nógrád Megyei Hírlap, 1992. október 2.
La Religion, 1993. december 30.
Ország-világ, 1991. április 3.
Pannonhalmi Szemle, 1993. szeptember
Pannonhalmi Szemle, 1997. július
Pesti Hírlap, 1933. április 11.
Pesti Hírlap, 1933. július 11.
Pesti Hírlap, 1934. november 4.
Pesti Napló, 1929. május 18.
Pesti Napló, 1930. május 4.
Pesti Napló, 1932. október 14.
Pesti Riport, 1993. augusztus 19.
Psz!, 1993. február 2.
Rebellitas, 1994. 11-12.

Rebellitas, 1995. 1-2.
Reggeli Hírlap, 1928. november 7.
Reform, 1992. november 19.
San.Francisco. Call-Buletin, 1957. augusztus 1.
Sporthírlap, 1929. október 24.
Szabadság, 1947. május 1.
Szabad Magyarság 1961. július 2.
Szabad Föld, 1989. december 19.
Szabad Nép, 1947. május 1.
Szabad Száj, 1947. május 10.
Szabad Szó, 1947. május 1.
Tolnai Világlapja, 1926. december 15.
Tolnai Világlapja, 1931. október 7.
Új Ember, 1958. július 6.
Új Ember, 1990. október 7.
Új Ember, 1991. április.28.
Új Ember, 1991. június 2.
Új Ember, 1991. szeptember 29.
Új Ember, 1992. május 3.
Új Ember, 1992.augusztus 9.
Új Ember, 1992. augusztus 16.
Új Ember, 1992. november 22.
Új Ember, 1993. február 21.
Új Ember, 1993.augusztus 1.
Új Ember, 1993. augusztus 15.
Új Ember, 1994. január 2.
Új Ember, 1994. május 8.
Új Ember, 1995. március 12.
Új Ember, 1995. november 5
Új Ember, 1995. november 26.
Új Ember, 1996.szeptember 8.
Új Ember, 1996.október 6.
Új Ember, 1998. január 25.
Új Ember, 2000.szeptember 17.
Új Ember, 2000.október 8.

Új Ember, 2003. július 13.
Új Ember, 2004. március 7.
Új Ember, 2006. november 5.
Új Ember, 2008.június 15.
Új Ember, 2009. január 25.
Új Ember, 2010. május 30.
Új Ember, 2012. február 26.
Új Ember, 2015. szeptember 13,
Új Ember, 2015.november 29.
Új Magyarország, 1991. augusztus 17.
Új Magyarország, 1991. augusztus 24.
Új Magyarország, 1991.szeptember 1.
Új Magyarország, 1991. október 17.
Új Magyarország 1994. december 15.
Új Magyarország, 1992. november 13.
Új Magyarország, 1994. január 10.
Új Magyarország, 1996.január 13.
Új Magyarország, 1996. szeptember 28.
Új Nemzedék, 1930. november 21.
Új Nemzedék, 1932. február 4.
Új Misszió 1990. október 1.
Vasárnapi Hírek, 1991. január 13.
Vasárnapi Hírek, 1992. november 8.
Vasárnapi Hírek, 1992.október. 25.
Vigília, 1992. május
Vigília, 1992. június
Vigília, 1996. október
Világosság, 1947. május 1.
Világosság, 1947. augusztus 24.
Világosság, 1947.szeptember 12.
Vitézi Híradó, 1996/1.
Vitézi Tájékoztató, 1993/1.
Veszprémi Napló, 1991. december 13.
Veszprémi Napló, 1993. július 26.

13.2.4. Nyomtatásban megjelent források, forráskiadványok

ADRIÁNYI, 2007.

ADRIÁNYI Gábor: *Egy élet nyomában*. Budapest, Kairosz, 2007.

BALOGH, 2008. I.

A magyar katolikus püspöki kar tanácskozásai 1949–1965 között. Dokumentumok. 1. 1949–1955. Összeáll. Balogh Margit. Budapest–Szeged, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség – Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány – Szeged-csanádi Püspökség, 2008.

BALOGH, 2008. II.

A magyar katolikus püspöki kar tanácskozásai 1949–1965 között. Dokumentumok. 2. 1956–1965. Összeáll. Balogh Margit. Budapest–Szeged, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség – Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány – Szeged-csanádi Püspökség, 2008.

BÍRÓ, 1998.

BÍRÓ Sándor: *A „máltai lovagrend”. Egy recski fogoly emlékezései*. Budapest, Püski, 1998.

CASAROLI, 2001.

CASAROLI, Agostino: *A türelem vértanúsága*. Budapest, Szent István Társulat, 2001. [Ford.: Szerdahelyi Csongor]

ERDEY, 2001.

ERDEY Sándor: *A recski tábor rabjai*. Budapest, 2001.

ERDEY, 2005.

ERDEY Sándor: *Buda ostromától a recski táborig*. Budapest, 2005.

HAVASY, 1990.

A magyar katolikusok szenvedései 1944–1989. Válogatta és szerkesztette: Havasy Gyula. Budapest, a szerző kiadása, 1990.

M. Kir. Állami Elemi Népiskola Tanítóképző-Intézet értesítője az 1929-30. iskolai évről. Bp., 1930.

A Kőszegi „Hunyadi Mátyás” M. Kir. Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1930-31. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet igazgatóága, 1931.

A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1931-32. iskolai év. Kőszeg, 1932.

A kőszegi m. kir. „Hunyadi Mátyás” Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1932-33. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet igazgatóága, 1933.

A kőszegi m. kir. „Hunyadi Mátyás” reáliskolai nevelőintézet értesítője 1933-34. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet igazgatóága, 1934.

A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézet értesítője az 1934/35.évről. Kőszeg, 1935.

A Magyar Királyi Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézet értesítője az 1935/36.évről. Kőszeg, 1936.

A Kőszeg M. Kir. „Hunyadi Mátyás” Honvéd Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1936-37. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet Igazgatósága, 1937.

A Kőszegi M. Kir. „Hunyadi Mátyás” Honvéd Reáliskolai Nevelőintézet értesítője 1937-38. iskolai év. Kőszeg, Az Intézet Parancsnoksága, 1938.

Annuario Pontificio, 1960.

Annuario Pontificio per l'anno 1960. Citta del Vaticano. Tipografia Poliglotta Vaticana, 1960.

A Székesfehérvári Egyházmegye névtára, 1977.

A Székesfehérvári Egyházmegye jubileumi névtára 1977-ben. Alapításának 200. esztendejében. Székesfehérvár, 1977.

ELMER, 1994.

ELMER István: *Börtönkereszt, Börtönviselt katolikusok visszaemlékezései.* Budapest, METEM, 1994.

KISS-TABAJDI-SOÓS, 2012.

KISS Réka – TABAJDI Gábor – SOÓS Viktor Attila: *Hogyan üldözzünk egyházakat? – Állambiztonsági tankönyv tartóiszteknek*. Budapest, L'Harmattan, 2012.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA, 1927.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA XLI. évfolyam Budapest, 1927.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA, 1935.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA XLIII. évfolyam Budapest, 1935.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA, 1936.

MAGYARORSZÁG TISZTI CÍM-ÉS NÉVTÁRA XLIV. évfolyam. Budapest, 1936.

MINDSZENTY, 1989.

MINDSZENT József: *Emlékirataim*. Szent István Társulat Bp., 1989.

SZABÓ, 2001.

SZABÓ Csaba: *A Grósz-per előkészítése*. Bp., Osiris-Budapest Főváros Levéltára, 2001.

SZABÓ, 2005.

SZABÓ Csaba: *A Szentszék és a Magyar Népköztársaság kapcsolatai a hatvanas években*. Budapest, Szent István Társulat – Magyar Országos Levéltár, 2005.

SHVOY, 2002.

SHVOY Lajos: *Önéletrajz*. Szerkesztette, a bevezetőt írta, jegyzetekkel ellátta és a mutatókat összeállította Mózessy Gergely. Székesfehérvár, Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár. (Források a Székesfehérvári Egyházmegye történetéből I.) 2002.

13.2.5. Szakirodalom jegyzéke

ADRIÁNYI, 1988.

ADRIÁNYI Gábor: *Egy kispap élete Magyarországon 1954-1960*. In.: Salacz Gábor: *A Magyar Katolikus Egyház tizenkét esztendeje. 1948–1964*. München, Görres-Gesellschaft, 1988. 221-222.

ADRIÁNYI, 2004.

ADRIÁNYI Gábor: *A Vatikán keleti politikája Magyarországon, 1939–1978. A Mindszenty-ügy.* Budapest, Kairosz, 2004.

ADRIÁNYI, 2005.

ADRIÁNYI Gábor: *A katolikus egyház története a 20. században. Kelet-, Közép- és Dél-Európában.* Budapest, Kairosz, 2005.

A honvédelem négy éve, 1990-1994. (Szerk. BOMBAY László) Zrínyi kiadó, Bp., 1994.

APÁTHY, 2015.

DR. APÁTHY István: *110 Kispap. A Budapesti Római Katolikus Hittudományi Akadémia kispap és civil hallgatóinak kizárása, 1959 áprilisában.* Budapest, Éghajlat Kiadó, 2015.

BANDI, 2007.

BANDI István: *A Claudius-ügy: A bizalmas nyomozás során kreált valóság ellentmondásai.* in: Magyar Katolikus Egyház 1956. Lénárd Ödön Közhasznú Alapítvány Évkönyve 2007. Szerk.: Szabó Csaba – Szigeti László, LÖKA – Új Ember, Budapest, 2007,179-206.

BANK, 2017.

BANK Barbara: *Recsk.* Budapest, 2017.

BANK, 2020.

BANK Barbara: *Abban a világban az ember annyit ért, amennyit a szava ért.” Tabódy István internálása.* In: *A kultúra tarthatja meg és teheti ismét nagygyá”.* Tanulmányok Ujváry Gábor hatvanadik születésnapjára. Szerkesztette: Dubniczky Zsolt-Hemann Róbert-Kocsis Annamária-Ligettri Dávid-Orosz László. Ráció kiadó, Bp., 2020. 601-612.

BANK-GYARMATI-PALASIK, 2012.

BANK Barbara-GYARMATI György-PALASIK Mária: *„Állami titok” Internáló- és kényszermunkatáborok Magyarországon. 1945-1953.* Budapest, 2012.

BALOGH, 2015.

BALOGH Margit: *Mindszenty József 1892-1975.* MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest, 2015.

BARTHA-DERENÁÓ, 1939.

BARTHA Lajos - DERENÁÓ Ödön. *Az 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma*. Bp. 1939.

BÁNKUTI, 2011.

BÁNKUTI Gábor: *Jezsuiták a diktatúrában: Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya története, 1945-1965*. L'Harmattan – Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya – Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2011.

BÁNKUTI-GYARMATI, 2010.

Csapdában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből, 1945-1989. Szerkesztette: Bánkuti Gábor és Gyarmati György. Budapest, 2010.

BECHTOLD-MÓZESSY, 2023.

BECHTOLD Panna-MÓZESSY Gergely: *Reakciónak ítélve. A székesfehérvári egyházmegye pappjainak formális és informális kategorizálása az 1960-években*. In: *Közdelem a lelkekért. Pártállam és egyházak a hosszú hatvanas években*. Szerk. Erdős Kristóf, Szuly Rita, Tabajdi Gábor, Wirthné Diera Bernadett. Budapest, 2023. 239-274.

BEKE, 2008.

BEKE Margit: *Az esztergomi (Esztergom-budapesti) főegyházmegye papsága 1892-2006*. Budapest, Szent István Társulat, 2008.

BENE-SZABÓ, 2006.

BENE János- SZABÓ Péter: *A magyar királyi honvédhuszár tisztikar 1938-1945*. Budapest, 2006.

BENKŐ, 2000.

BENKŐ Zoltán: *Történelmi keresztutak*. Miskolc, Felsőmagyarország, 2000.

BERTA, 2017

BERTA Tibor: *A katolikus lelkipásztorkodás intézményének integrálása a hadsereg rendszerébe*. In.: *Közös küldetésben. Katona és lelkész az ember és a nemzet szolgálatában*. 2017. Szerk.: BERTA Tibor-HUATZINGER Gyula-HOLLÓ József. Budapest, Zrínyi kiadó. 301-333.

BERTALAN-BIRHER, 2004,

BERTALAN Péter-BIRHER Nándor: A paradigmák áldozatai. Budapest, Jel Kiadó, 2004.

BERTALAN, 2005.

BERTALAN Péter: Az ifjú karizmatikusok. In.: Kutatási Füzetek: PTE Történelem Doktori Program Sorozata: 12 pp. 72-87., 16 p. 2005.

BERTALAN, 2010.

BERTALAN Péter: *Ellenálló seminaristák*. In: Csapdában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből, 1949–1989. Szerk.: Bánkuti Gábor – Gyarmati György. Budapest, ÁBTL – L'Harmattan, 2010. 113-128.

BERTALAN, 2012.

BERTALAN Péter: Fejér megye egyházpolitikai mozgásai, 1957-1968. Egyháztörténeti Szemle 13.évfolyam 1.szám

(https://epa.oszk.hu/03300/03307/00033/EPA03307_egyhaztorteneti_2012_01_003-024.htm)

BERTALAN, 2014.

BERTALAN Péter. *A hálózat fogságában. A Kádár-korszak katolikus egyházpolitikájának kezdete az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának forrásai alapján (1956-1957)*.

Polgári Szemle.10.évfolyam 3-6.szám. (<https://polgariszemle.hu/archivum/91-2014-oktober-10-evfolyam-3-6-szam/tudomany-toertenelem-tarsadalom/627-a-halozat-fogsagaban>)

BERTALAN, 2018.

BERTALAN Péter: *Az „ellenállástól a kompromisszumig. Az állam és az egyházak küzdelem a Kádár-korszakban 1957-1968*. Budapest, 2018.

BOTOS, 2018.

BOTOS Katalin: *Két életrajz*. In: A katolikus egyház és az 1956-os forradalom. Szerk. Botos Katalin. Budapest, Pázmány Press. 2018.

BÖGRE, 2004.

BÖGRE Zsuzsanna: *Vallásosság és identitás. Élettörténetek a diktatúrában (1948-1964)*. Bp., Dialóg-Campus Kiadó. 2004.

BÖSZÖRMÉNYI, 2005.

BÖSZÖRMÁNYI Géza: *Recsk 1950-1953. Egy titkos kényszermunkatábor története.* Budapest, 2005.

CSAPODY, 1994.

CSAPODY Tamás: *A katonai lelkipásztorkodás.* In: Társadalmi Szemle 1994/10 46-52.

DIÓS, 2015.

DIÓS István: *Lelkipásztoraink. 1945-2010 között elhunyt egyházmegyés és szerzetes papjaink.* Bp., 2015.

DONÁT, 2006.

v. DONÁT Ármin: *Búcsú Recsktől.* Budapest, 2006.

DUDÁS, 2020.

DUDÁS Róbert Gyula: *Titkos magyar katolikus püspökszentelések 1945 után.* Magyar Egyháztörténeti vázlatok 2020/3-4. 55-82.

ERDŐS, 2015.

ERDŐS Kristóf: *Andrássy Ilona grófnő élete (1917-1990.)* In: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 2015/1-2 89-114.

ÉHMANN, 2011.a.

ÉHMANN Gábor: *Katona és pap.* Életünk 2011/07. 75-89.

ÉHMANN, 2011.b.

ÉHMANN Gábor: *Katona és pap: Emlékezés vitéz Fekésházi és Tabódi Tabódy Istvánra.* In: Miles Christi évkönyv MMXI.151-177.

ÉHMANN, 2012

ÉHMANN Gábor: *A huszárból lett pap – Tabódy István az '56-os események forgatagában.* In: A vidék forradalma – 1956. TITE könyvek 1. 2012 67-80.

ÉHMANN, 2013.a.

ÉHMANN Gábor: *Tabódy István börtönbüntetései és kiszabadítására tett kísérletek (1961-1972)*. In: *A diktatúra évtizedei. Tanulmányok, esszék, előadások*. Szerkesztette: Horváth Miklós. Piliscsaba, 2013. 309-351.

ÉHMANN, 2013.b.

ÉHMANN Gábor: *Tabódy István internálása*. In: *Utak és útkereszteződések. Ünnepi tanulmányok M. Kiss Sándor tiszteletére*. Budapest, 2013. 367-379.

ÉHMANN, 2013.c.

ÉHMANN Gábor: *Emlékezés Tabódy Istvánra*. Új Ember, 2012.02.26.9.

Ellenforradalmi erők a magyar október eseményekben IV. Kiadja a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Tájékoztatói Hivatal. 1957.

FALUDY, 1998.

FALUDY György: *Pokolbéli víg napjaim*. Budapest, 1998.

FARKAS, 2004.

A Hadtörténelmi Levéltár katonai tanintézeti iratainak repertórium 1740-1980. Budapest, 2004. Szerkesztette és a bevezetőket írta: dr. Farkas Gyöngyi főlevéltáros

FARKAS, 2006.

FARKAS Gyöngyi: *Ügynökjelentések, kihallgatási jegyzőkönyvek, kérvények. A társadalomtörténet-írás lehetséges forrásai*. Aetas. 21.évf. 2006.4. szám 146-170.

FEJÉRDY, 2010.a.

FEJÉRDY András: *Titkos püspökszentelés(ek) Magyarországon 1960 őszén. Az első Regnumper helye a magyar egyházpolitikában és a szentszéki Ostpolitikban*. In: *Csapdában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből, 1949–1989*. Szerk.: Bánkúti Gábor – Gyarmati György. Budapest, ÁBTL – L'Harmattan, 2010. 129–155.

FEJÉRDY, 2010.b.

FEJÉRDY András: *Állam(biztonság)i játszmák a Pápai Magyar Intézet átvétele körül*. In: *Egyházüldözés és egyházüldözök a Kádár-korszakban*. Szerk. Soós Viktor Attila – Szabó Csaba – Szigeti László. Budapest, Szent István Társulat – Luther Kiadó, 2010. 361–374.

FEJÉRDY, 2011.

FEJÉRDY András: Magyarország és a II. Vatikáni Zsinat 1959–1965. Budapest, MTA Történettudományi Intézet, 2011

FEJÉRDY, 2013.

FEJÉRDY András: *Szentszéki stratégiák a magyarországi püspöki székek betöltése érdekében 1945–1964 között*. In: Történelmi Szemle. LV. 2. szám, 291–306.

FEJÉRDY, 2015.

FEJÉRDY Gergely: *Jean Paul-Boncour: egy „túlképzett” diplomata a budapesti francia követség élén*. In: LIBER AMICORUM LÁSZLÓ TRÓCSÁNYI. Tanulmánykötet Trócsányi László 65. születésnapja alkalmából. Studies commemorating the 65th birthday of László Trócsányi Mélanges offert à László Trócsányi pour ses 65 ans Szerk./ed.: Kruzslicz, Péter – Sulyok, Márton – Szalai, Anikó. Szeged, 2021. 383-395.

FORINTOS, 2005.

FORINTOS Attila: *A székesfehérvári székeskáptalan. Adattár 1777-2004*. Székesfehérvár, 2005.

FORINTOS, 2010.

FORINTOS Attila: *A székesfehérvári székeskáptalan címzetes kanonokjai. Adattár 1795-2010*. Székesfehérvár, 2010.

FRÖLICH, 2012.

FRÖHLICH Dávid: *Huszárok, Előre! Magyar sereglovasság a II. világháborúban*. Nagykovácsi, Pudedlo kiadó, 2012.

FRÖLICH, 2017.

FRÖLICH Róbert: *A tábori rabbinátus újraindítása. (Szubjektív visszaemlékezés)*. In.: Közös küldetésben. Katona és lelkész az ember és a nemzet szolgálatában. 2017. Szerk.: Berta Tibor-Huatzinger Gyula-Holló József. Budapest, Zrínyi kiadó. 341-345.

GARADNAI, 2008.

GARADNAI Zoltán: *Iratok a magyar-francia kapcsolatok történetéhez (1957-1962)*. Magyar Országos Levéltár. Budapest, Gondolat kiadó. 2008.

GÁRDONYI, 2010.

GÁRDONYI Máté: *Túlélés – együttműködés – ellenállás. A katolikus egyház stratégiái a „népi demokráciákban”*. In: Csapdában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből 1945–1989. Szerk.: Bánkuti Gábor–Gyarmati György. Budapest, ÁBTL–L’Harmattan, 2010. 31–42.

GERŐ, 1938.

DR. GERŐ József: *A m. kir. belügyminiszter által Igazolt Nemesek, 1867-1937*, Budapest, 1938.

GUDEMIS, 1990.

GUDEMUS János József: *A magyarországi főnemesség XX.századi genealógiája* Budapest, 1990.

GYARMATI, 2011.

GYARMATI György: *A Rákosi-korszak*. Budapest, ÁBTL – Rubicon, 2011.

GYULAY, 2017.

GYULAY Endre: *A katolikus tábori lelkészet újjászervezésének egyházi szempontjai*. In.: *Közös küldetésben. Katona és lelkész az ember és a nemzet szolgálatában*. 2017. Szerk.: Berta Tibor-Huatzinger Gyula-Holló József. Budapest, Zrínyi kiadó. 371-388.

HETÉNYI VARGA, 1992.

HETÉNYI VARGA Károly: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. I.* Abaliget, Lámpás Kiadó, 1992. (legújabb kiadása: HETÉNYI VARGA, 2004. HETÉNYI VARGA Károly: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában I.* Szerk.: Fejérdy András – Fejérdy Gergely – Soós Viktor Attila. Második javított, bővített kiadás. Budapest, Új Ember – Márton Áron Kiadó, 2004.)

HETÉNYI VARGA, 1994.

HETÉNYI VARGA Károly: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. II.* Abaliget, Lámpás Kiadó, 1994.

HETÉNYI VARGA, 1996.

HETÉNYI VARGA Károly: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. III.* Abaliget, Lámpás Kiadó, 1996.

HETÉNYI VARGA, 2000.

HETÉNYI VARGA Károly: *Szerzetesek a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. I.* Budapest, Márton Áron Kiadó, 2000. (korábbi kiadása: HETÉNYI VARGA, 1999.)

HETÉNYI VARGA Károly: *Szerzetesek a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. I.*

Pécs, Pro Domo, 1999.)

HETÉNYI VARGA, 2002.

HETÉNYI VARGA Károly: *Szerzetesek a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. II.* Abaliget, Lámpás Kiadó, 2002.

HOLLÓS, 1976.

HOLLÓS ERVIN: *Kik voltak, mit akartak?* Budapest, 1976.

HORVÁTH, 2013.

HORVÁTH ATTILA: *A magyar sajtó története a szovjet típusú diktatúra idején.* Médiatudományi Intézet, 2013.

HORVÁTH, 2018.

HORVÁTH Miklós: *Honvédségből néphadsereg. A haderő újjászervezésétől 1956-ig.* In.: Magyarország hadtörténete IV. 1919-napjainkig. Szerkesztette: Horváth Miklós. Zrínyi kiadó, Budapest. 2018. 253-310.

KAHLER, 2002.

KAHLER Frigyes: *III/III-as történelmi olvasókönyv II.* Budapest, Kairosz, 2002.

KALAVSZKY, 1992.

KALAVSZKY Györgyi: *Ludovika-album.* Budapest, Libra Kiadó, 1992.

KÁLMÁN, 2007.

KÁLMÁN Peregrin OFM: *Az egyház 1956 után.* In: Magyar Katolikus Egyház 1956. Lénárd Ödön Közhasznú Alapítvány Évkönyve 2007. Szerk.: Szabó Csaba – Szigeti László. Budapest, LÖKA-Új Ember, 2007, 207–234.

KÁLMÁN, 2011.

KÁLMÁN Peregrin OFM: *Dokumentumok Grósz József kalocsai érsek hagyatékából 1956-1957.* Szent István Társulat- Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet. Bp., 2011.

KÁPLÁN-RÁSKAI, 1991.

KÁPLÁN György-RÁSKAI Pál: *A M.Kir. Honvéd „Ludovika” Akadémia 1941.augusztus 20-án felavatott évfolyamának emlékkönyve.* Budapest, 1991.

KEMPELEN, 1932.

KEMPELEN Béla: *Magyar nemesi családok X.* Budapest 1911-1932.

KEPES, 1999.

KEPES András: *Beszélgetések.* Budapest, Park Kiadó, 1999.

KISZELY, 2001.

KISZELY Gábor: *Állambiztonság 1956–1990.* Budapest, Korona Kiadó, 2001.

KOVÁCS, 2017.

KOVÁCS Zoltán: *A katolikus tábori lelkészet újjászervezése.* In.: *Közös küldetésben. Katona és lelkész az ember és a nemzet szolgálatában.* 2017. Szerk.: Berta Tibor-Huatzinger Gyula-Holló József. Budapest, Zrínyi kiadó. 389-400.

KÖLLEY, 1989.

KÖLLEY György: *Értetek és miattatok.* Veszprém, Eötvös kiadó, 1989.

KÖPECZI BÓCZ, 2004.

KÖPECZI BÓCZ Edit: *Az állami egyházügyi Hivatal tevékenysége.* Budapest, Akadémiai kiadó. 2004.

KÖRÖSI, 2012.

KÖRÖSI Zsuzsanna: *A keresztény középosztály élettörténeti emlékezete.* In Rainer M. János (szerk.): *Búvópatakok – A feltárás.* Budapest, 2012, OSZK – 1956-os Intézet Alapítvány, 47-104. o.

KŐSZEGHI, 1899.

KŐSZEGHI Sándor: *Nemes családok Pestvármegyében,* Budapest, 1899.

KURUCZ, 2018.

KURUCZ Adám: A vitézi rend 1997-es kettészakadás az országos sajtó tükrében. *Kapu,* 2018.10. 68-71.

LENGYEL-VIDOR, 1931.

Magyar Országgyűlési Almanach. *Ötszáz magyar élet 1931-1936*. Szerk.: dr. Lengyel László és dr. Vidor Gyula Budapest, 1931.

LÉNÁRD, 1995.

LÉNÁRD Ödön: *Erő az erőtlenségben*. Budapest, Márton Áron Kiadó, 1995.

LÉNÁRD-TÍMÁR-SZABÓ-SOÓS, 2006.

LÉNÁRD Ödön, TÍMÁR Ágnes, SZABÓ Gyula, SOÓS Viktor: *Utak és útvesztők*. Budapest, Kairosz Kiadó, 2006.

LŐRINCZ-NAGY, 1997.

LŐRINCZ József-NAGY Ferenc: *Börtönügy Magyarországon, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság, Bp., 1997.*

MADARÁSZ, 1935.

Magyar Politikai Lexikon (Politikai Magyarország) 1929-1935 II. kötet. szerk. Madarász Elemér, Budapest, 1935.

MADARAS, 2004.

MADARAS Ferenc: *Recsken diplomata voltam „török követ” Öt évi internálásom története 1948-1953-ig*. Budapest, Püski Kiadó, 2004.

Magyar Katolikus Egyház-1956. A Lénárd Ödön Közhasznú Alapítvány évkönyve 2007.

MARTINKÓ, 1991.

MARTINKÓ Károly: *Az áldozatok Isten szolgálói*. Budapest, 1991.

MÉSZÁROS, 1997.

MÉSZÁROS István: *Mindszenty-leveleskönyv. Gondolatok a bíboros leveleiből 1938-1975*, Budapest, 1997.

MÓZESSY, 2001

A székesfehérvári egyházmegye ünnepi névtára. DR. Takács Nándor Jusztin OCD pappá szentelésének 50., megyéspüspöki szolgálatának 10. évében. Szerkesztő: Mózessy Gergely, Székesfehérvár, 2001.

MÓZESSY, 2003.

MÓZESSY GERGELY: *A székesfehérvári székesegyház fél évszázada*. In.: A Székesfehérvári Belvárosi Plébánia története, Szerk.: Csurgai Horváth József, Kovács Eleonóra, Mózessy Gergely. Székesfehérvár, 2003.

MÓZESSY, 2007.

MÓZESSY GERGELY: *Az 1956-ot követő megtorlás hatása Kisberk Imre püspök életútjára*. in: Szabó Csaba szerk.: Magyar Katolikus Egyház 1956, A Lénárd Ödön Közhasznú Alapítvány évkönyve 2007. Budapest, 2007. 123-141.

MÓZESSY, 2010.

MÓZESSY GERGELY. *A békepapok inhabilitálásának kérdése (1957-1971) 246-257*. In.: A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Levéltára évkönyve 2010. Szerkesztők: Csombor Erzsébet L. Balogh Béni. Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Levéltára, 2010.

MÓZESSY. 2015.

MÓZESSY Gergely: *Beszűkített mozgástérben. Shvoy Lajos székesfehérvári püspök és a hatalom 1961–1962 fordulóján*. In: Klestenitz Tibor, Zombori István (szerk.): *Litterarum radices amare, fructus dulces sunt. Tanulmányok Adriányi Gábor 80. születésnapjára*. Budapest, MTA BTK, 2015. 333-346.

MÓZESSY, 2017.

MÓZESSY Gergely: *A székesfehérvári egyházmegye igazgatása az 1950-es években*. In: Csurgai Horváth József (szerk.): *1956: A szabadság narratívái*. Budapest, L'Harmattan, 2017. 121-138.

MÓZESSY, 2022.

MÓZESSY Gergely: *Aranykalitkában. Shvoy Lajos székesfehérvári püspök titkos fogsága*. In.: Fejérdy András - Wirthné Diera Bernadett (szerk.): *Célkeresztben. Mindszenty József pere és a szovjet blokk főpásztorainak meghurcolása*. Budapest, Bölcsészettudományi Kutatóközpont-Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2022. 487-506.

MÓZESSY-VARGA, 2023.

MÓZESSY Gergely – VARGA Mátyás: *A székesfehérvári egyházmegye 1945 után bebörtönzött papjai*. In: Erdős Kristóf, Szuly Rita, Tabajdi Gábor, Wirthné Diera Bernadett: *Küzdelem a lelkekért. Pártállam és egyházak a hosszú hatvanas években. 2*. Budapest, 2023. 550-600.

MÜLLER, 2012.

MÜLLER Rolf: *Politikai rendőrség a Rákosi-korszakban*. Budapest, Jaffa Kiadó, 2012.

NAGY, 1968

NAGY IVÁN: *Magyarország családjai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal XI. Pest 1857-1868.*

NÉMET, 1991.

Dr. NÉMET Alajos: *Papok a rács mögött (1948-1950).* Budapest, Szent István Társulat, 1991.

NYESTE, 1989.

NYESTE Zoltán: *Recsk. Emberek az embertelenségben.* Budapest, Püski Kiadó, 1989.

PÁNCZÉL-HEGEDŰS, 2015.

PÁNCZÉL-HEGEDŰS János: *Mindszenty 1956. Nem forradalom, hanem szabadságharc.* Nemzeti Közszerológiai Egyetem Molnár Tamás Kutató Központ Bp., 2015.

RADA, 1988.

RADA Tibor: *A Magyar királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a Tanintézetek összefoglalt története (1830-1945) I. kötet.* Calgary-Budapest, 1988.

RÁSKAY, 1994.

RÁSKAY Pál: *Középiskolai Honvéd Nevelő- és képzőintézetek 1918-1945.* Budapest, Honvéd Hagyományörző Egyesület, 1994.

RÁSKAY-SZABÓ, 1995.

RÁSKAY Pál-SZABÓ Zoltán: *A kőszegi „Hunyadi Mátyás” katonaiskola története 1856-1918-1945.* Budapest, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, 1995.

RÉDLY, 2014.

Dr. RÉDLY Elemér: *Isten kegyelméből. Emlékeimből.* Bp., Szent István Társulat, 2014.

RICHTER, 2000.

RICHTER Csaba: *„Rettentő csávába kerültünk!” A recski kényszermunkatábor története. (1950-1953).* Budapest, 2000.

ROSDY, 2006.

A katolikus egyház 1956-ban. Szerk.: Rosdy Pál. Budapest, Új Ember Kiadó, 2006.

SALACZ, 1988.

SALACZ Gábor: *A magyar katolikus egyház tizenhét esztendeje 1948–1964*. München, Görres-Gesellschaft, 1988.

SÁGHY, 2004.

SÁGHY Gyula: *Recsk... a kövek árnyékában*. Bp. Recski kiadó, 2004.

SCHATTMANN, 2018.

SCHATTMANN Ferenc: *Esperések a Székesfehérvári Egyházmegyében 1949-től napjainkig*. In: *Egyháztörténeti Szemle*, 2018/4. 129-151. (A cikkhez kapcsolódó adattár elérhető itt: <http://www.uni-miskolc.hu/~egyhtort/cikkek/schattmann-ferenc-adattar.pdf>)

SCHATTMANN, 2023.

SCHATTMANN Ferenc: *Jézus 33 tanítványa. Papi életutak a 20. század második feléből*. Budapest, 2023

SIPOSNÉ-B. KALAVSZKY, 2011.

SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY Klára-B. KALAVSZKY Györgyi: *A Ludovika*. Budapest, 2011.

SOMORJAI, 2008.

SOMORJAI ÁDÁM: *Ami az emlékiratokból kimaradt. VI.Pál és Mindszenty József 1971-1975*. Bencés Kiadó, Pannonhalma 2008.

SOMORJAI-ZINNER, 2016.

SOMORJAI Ádám OSB – ZINNER Tibor: *A Szabadság térről Washingtonon át a Vatikánba–és vissza. Mindszenty Józsefbíboros, prímás, esztergomi érsek követségi levelezése az Apostoli Szentszékkal 1956-1971*. Veritas-Magyar Napló 2016.

SOÓS, 2006.

SOÓS Viktor Attila: „*Kedves Barátom*” - *A Központi Szeminárium papjainak és kispapjainak sorsa az 1956-os forradalom alatt és a megtorlás időszakában*. In.: *A katolikus egyház 1956-ban*. Szerkesztette: Rosdy Pál. Budapest, Új Ember kiadó, 2006. 57-102.

SOÓS-SZABÓ, 2010.

SOÓS Viktor-SZABÓ Csaba: *Egyházüldözés és egyházüldözők a Kádár-korszakban. Tanulmánykötet*. Szerkesztette: Soós Viktor, Szabó Csaba, Szigeti László. Budapest, 2010.

SOÓS, 2013.

Soós Viktor Attila: *A megtorlás éve. Az Állami Egyházügyi Hivatal és a Belügyminisztérium fellépése a „klerikális reakció” ellen.* In.: Amikor “fellazult tételben fogalmazódott meg a világ”: Magyarország a hatvanas években. Szerkesztette: Olmosi Zoltán, Szabó Csaba 2013. 85-109.

SZABÓ, 2004.

SZABÓ Csaba: *Magyarország és a Vatikán. Egyházpolitika a hatvanas években.* In: Hatvanas évek Magyarországon. Szerk.: Rainer M. János. Budapest, 1956-os intézet, 2004. 63–95

SZABÓ, 2012,

SZABÓ Csaba: *A katolikus egyház elleni koncepciós perek Magyarországon. (1946-1972).* In.: A történettudomány szolgálatában. Tanulmányok a 70 éves Gecsényi Lajos tiszteletére Szerkesztették: Baráth Magdolna Molnár Antal (Budapest-Győr, 2012) 851-862.

SZABÓ, 2017.

SZABÓ Csaba: *Egyházüldözés Nyugat-Magyarországon 1956 után a székesfehérvári, szombathelyi és veszprémi egyházmegyék példáján.* In: Csurgai Horváth József szerk.: 1956: A szabadság narratívái. Budapest, 2017. 211-232.

SZABÓ, 2008.

Magyar jezsuiták vallomásai IV. (szerk.): Szabó Ferenc S.J. Budapest, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, 2008.

SZABÓ–SOÓS, 2006.

SZABÓ Csaba – SOÓS Viktor Attila: „VILÁGOSSÁG” – *Az Állami Egyházügyi Hivatal és a hírszerzés tevékenysége a katolikus egyház ellen.* Budapest, Új Ember Kiadó, 2006.

SZALAY, 2017.

SZALAY Tamás: *A tábortól a lelkesítő szolgálattól a protestáns tábortól a püspökség újjászervezéséig a rendszerváltás után.* In.: Közös küldetésben. Katona és lelkesítő az ember és a nemzet szolgálatában. 2017. Szerk.: Berta Tibor-Huatzinger Gyula-Holló József. Budapest, Zrínyi kiadó. 359-366.

SZÁMVÉBER 2018.

SZÁMVÉBER Norbert: *Magyarország német megszállása és szovjet elfoglalása (1944-1945)* In.: *Magyarország hadtörténete IV. 1919-napjainkig.* Szerkesztette: Horváth Miklós. Zrínyi kiadó, Budapest. 2018. 147-220.

SZERENCSE, 2009.

SZERENCSE Károly: *A nemzeti demokráciáért. Sulyok Dezső 1897-1965.* Pápa, 1997-2009.

SZÉKELY, 2000.

SZÉKELY Tibor: *Pillanatképek (10-2) 1958-59 Az Opus Pacis és a központi szeminárium kispapjai.* MEK.OSZK.hu. <https://www.mek.oszk.hu/06500/06524/06524.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2002.

SZÉKELY Tibor: *Pillanatképek (10-1) 1949-1959 Tíz év, és annak következményei.* MEK 2002. <https://www.mek.oszk.hu/06500/06523/06523.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2008.a.

SZÉKELY Tibor: *Pillanatképek (10-3-1) 1957-59 A hatalom és a központi szeminárium kispapjai I. kötet* 2008. MEK.OSZK.hu. <https://www.mek.oszk.hu/06500/06539/pdf/hatalom1.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2008.b.

SZÉKELY Tibor: *Pillanatképek (10-3-2) 1959-61 A hatalom és a központi szeminárium kispapjai II. kötet.* 2008. <https://www.mek.oszk.hu/06500/06539/pdf/hatalom2.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2008. c.

SZÉKELY Tibor: *Pillanatképek (10-3-3) 1959-61 A hatalom és a központi szeminárium kispapjai III. kötet.* 2008. <https://www.mek.oszk.hu/06500/06539/pdf/hatalom3.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2009.

SZÉKELY Tibor: *Ötven év történet, Kispaplázadás a központi szemináriumban.* Vigília, 2009. okt. 786-791., nov. 858- 863.

SZÉKELY, 2009. b.

SZÉKELY Tibor: *Az nagy kirúgás.* Egyházforum, 2009/2.

SZÉKELY, 2011.

SZÉKELY TIBOR: *1957-1961 „Kispaplázadás” A Római Katolikus Püspöki Kar és a Központi Szeminárium kispapjai naplója a forradalom bukásától a kispaplázadás felszámolásáig az Állambiztonság és az Állami Egyházügyi Hivatal dokumentumai tükrében.* OSZK MEK <https://www.mek.oszk.hu/09500/09579/09579.pdf> (Letöltés: 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2012.

SZÉKELY Tibor: *1948-1961. Magyar Egyháztörténeti Karcolatok a 20.század közepéről (BM és ÁEH dokumentumok tükrében)* PPEK

http://www.ppek.hu/konyvek/Szekely_Tibor_1948_1961_magyar_egyhaztorteneti_karcolatok_a_20_szazad_kozeperol_1.pdf (Letöltés 2023. 09. 17.)

SZÉKELY, 2017.

SZÉKELY Tibor: *A kizárt és elbocsátott központista kispapok titkos szemináriumának létrehozása, működése, felderítése és felszámolása (1959–1961)*. In.: Magyar Egyháztörténelmi Vázlatok 2017/1-2. 48-81.

SZILÁGYI, 2008.

SZILÁGYI Ágnes Judit: *Az elhallgatott epizodisták hétköznapijai a budai Várpalotában 1944 augusztus-október között*. In.: Múltunk, 2008/2. 122-131.

SZILÁGY- SÁRINGER, 2002.

SZILÁGYI Ágnes Judit-SÁRINGER János: *Ifj.Horthy Miklós a kormányzó kisebbik fia*. Budapest, Holnap Kiadó, 2002.

SZINYEI, 1930.

SZINYEI József: *Magyar írók élete és munkái, I-XIV. (XIII)*. Budapest, 1891-1914.

SZTÁRAY, 1997.

SZTÁRAY Zoltán: *Csákánykő. A recski kényszermunkatábor*. Budapest, Püski, 1997.

TABÓDY, 1992.

Tabódy István börtönelmélei I-II. Közreadja Elmer István. Vigília, 1992. (57) 5, 383-388., 1992 (57) 6, 466-471.

TABÓDY, 1996.

TABÓDY István: *A központi szeminárium a forradalom napjaiban*. In: Vigília, 1996. október 762-766.

TABAJDY-UNGVÁRY, 2008.

TABAJDY Gábor- UNGVÁRY Krisztián: *Elhallgatott múlt. A pártállam és a belügy. A politikai rendőrség működése Magyarországon, 1956–1990*. 1956-os Intézet – Corvina, Budapest, 2008.

TABAJDI, 2013. a.

TABAJDI Gábor: *A III/III krónikája*. Jaffa kiadó, Budapest. 2013.

TABAJDI, 2013.b

TABAJDI GÁBOR: *Kereszténydemokraták a politikai rendőrség célkeresztjében*. In.: *Búvópataok. A jobboldal és az állambiztonság 1945-1989*. Szerkesztette: Ungváry Krisztián. 1956-os Intézet, Jaffa kiadó Bp., 2013. 183-220.

TABAJDI, 2013.c

TABAJDI GÁBOR: *Egy tipikus jobboldali összeesküvő: Matheovics Ferenc és a pártállam*. In.: *Búvópataok. A jobboldal és az állambiztonság 1945-1989*. Szerkesztette: Ungváry Krisztián. 1956-os Intézet, Jaffa kiadó Bp., 2013. 221-256..

TAKÁCS, 2000.

TAKÁCS Tibor: *A főispáni kar társadalmi összetételének alakulása a két világháború közötti Magyarországon*. Századok, 2000/5. 1029-1102.

TAKÁCS, 2010.

TAKÁCS Tibor: *A belső reakció elleni elhárító osztály, 1956-1962. Szervezeti áttekintés*. Betekintő 2010/3.

(https://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2010_3_takacs.pdf)

T. BOROS, 1930.

Magyar Politikai Lexikon (Magyar Politikusok, 1914-1929), szerk. dr. T. Boros László. Budapest, 1930.

TISZABŐI, 1939.

TISZABŐI HELLENBRONTH Kálmán: *A magyar testőrségek névkönyve, 1760-1918*. Budapest, 1939.

TOMKA, 2005.

TOMKA Ferenc: *Halálra szántak, mégis élünk! Egyházüldözés 1945–1990 és az ügyökkérdés*. Budapest, Szent István Társulat, 2005.

TÓTH, 1912.

TÓTH Sándor: *Sáros vármegye monográfiája, I*. Budapest, 1909-1912.

UNGVÁRY, 2005.

UNGVÁRY Krisztián: *Budapest ostroma*. Budapest, 2005.

UNGVÁRY, 2005.

UNGVÁRY Krisztián: *A magyar honvédség a második világháborúban*. Budapest, Osiris, 2005.

VAJAI, 2000.

VAJAI Szabolcs: *A Máltai Rend magyar lovagjai. 1530-2000*. Budapest, 2000.

VARGA, 2000,

DR. VARGA A. József: *Katonák-lelkészek, Táborig lelkészek*. Budapest, Zrínyi, 2010.

VÖLGYESI, 2011.

Völgyesi Zoltán: *A Kommunista egyházpolitika szakaszai Magyarországon 1948-tól 1964-ig*. 25-34. Mediárium, 5. évf. (2011) 4. s

(https://epa.oszk.hu/01500/01515/00010/pdf/EPA01515_mediarium_2011_4_25-34.pdf)

VÖRÖS, 2010.

VÖRÖS Géza: Egyházak az állambiztonsági dokumentumokban. In: Csapdában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből. Szerk.: Bánkúti Gábor – Gyarmati György. Budapest, ÁBTL – L'Harmattan, 2010. 281–333.

VÖRÖS, 2014.

VÖRÖS Géza: „Bárkit el lehet ítélni..” Mindszenty bíboros Rákosi politikai rendőrségének célkeresztjében, 1945-1949. Ügynökök a primás környezetében. Kommentár, 2014. január. 53-61.

WIRTHNÉ DIERA, 2015.

WIRTHNÉ DIERA Bernadett: Katolikus hitoktatás és elitképzés a Kádár-korszakban – Az 1961-es "Fekete Hollók" fedőnevű ügy elemzése. Doktori disszertáció. ELTE BTK, 2015. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/wirthnedierabernadett/diss.pdf>

Internetes Források

A vitézi rend története. <https://www.vitezirend.com/rovatok/vitezi-rend/tortenet/info/>. Letöltés 2023.09.17.

Magyar országgyűlési almanach, 1931–1936. Magyar országgyűlési almanach. Ötszáz magyar élet 1931–1936. 182–183. http://www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al931_36/293.htm (letöltés ideje: 2013. április 20.)

A Tábori Lelkeszi Szolgálat és a Katolikus Tábori Püspökség Újjászervezés 1994. május végéig <https://ktp.hu/tortenet/tlsz-tortenete/a-tabori-lelkeszi-szolgalat-265>

Filmek jegyzéke:

- Recsk I-II. Egy titkos kényszermunkatábor története. Dokumentumfilm. Rendező: Böszörményi Géza- Gyarmati Livia. 1988. Budapest. Mozgókép Innovációs Társulás.
- Sarokba szorított az Isten. I–II. Rendező: Maár Gyula. Operatőr: Gulyás Buda. MTV, 1991.
- Kispapok 56-ban. Rendező: Sággy Gyula. Operatőr: Dér András. Fórum Film Alapítvány, 1997.
- Kepes András: Desszert. 1994. december 16.

Rádiós műsor

- Lovas, 2000. Lovas István jegyzete, Vasárnapi Újság, Kossuth Rádió. 2000. október 8.

Lábjegyzetben lévő életrajzi adatok forrásai:

A magyar katolikus püspöki kar tanácskozásai 1949–1965 között. Dokumentumok. 2. 1956–1965. Összeáll. Balogh Margit. Budapest–Szeged, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség – Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány – Szeged-csanádi Püspökség, 2008.

A Székesfehérvári Egyházmegye jubileumi névtára 1977-ben. Alapításának 200. esztendejében. Székesfehérvár, 1977.

BEKE Margit: *Az esztergomi (Esztergom-budapesti) főegyházmegye papsága 1892-2006.* Budapest, Szent István Társulat, 2008.

BENE János- SZABÓ Péter: *A magyar királyi honvédszáz tisztkar 1938-1945.* Budapest, 2006.

Csapidában. Tanulmányok a katolikus egyház történetéből, 1949–1989. Szerk.: Bánkúti Gábor – Gyarmati György. Budapest, ÁBTL – L'Harmattan, FORINTOS Attila: *A székesfehérvári székeskáptalan. Adattár 1777-2004.* Székesfehérvár, 2005.

FORINTOS Attila: *A székesfehérvári székeskáptalan címzetes kanonokjai. Adattár 1795-2010.* Székesfehérvár, 2010.

KÁLMÁN Peregrin OFM: *Dokumentumok Grösz József kalocsai érsek hagyatékából 1956-1957.* Szent István Társulat- Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet. Bp., 2011.

LÉNÁRD Ödön, TÍMÁR Ágnes, SZABÓ Gyula, SOÓS Viktor: *Utak és útvesszők.* Budapest, Kairosz Kiadó, 2006.

Magyar Katolikus Lexikon. Forrás: <http://lexikon.katolikus.hu/>, 2022. 09. 21.

Magyar országgyűlési almanach, 1931–1936. Magyar országgyűlési almanach. Ötszáz magyar élet 1931–1936. 182–183. http://www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al931_36/293.htm (letöltés ideje: 2013. április 20.)

Magyar Politikai Lexikon (Magyar Politikusok, 1914-1929), szerk. dr. T. Boros László. Budapest, 1930.

SCHATTMANN Ferenc: *Esperesek a Székesfehérvári Egyházmegyében 1949-től napjainkig.* In: Egyháztörténeti Szemle, 2018/4. 129-151. (A cikkhez kapcsolódó adattár elérhető itt: <http://www.uni-miskolc.hu/~egyhtort/cikkek/schattmann-ferenc-adattar.pdf>)

SHVOY Lajos: *Önéletrajz.* Szerkesztette, a bevezetőt írta, jegyzetekkel ellátta és a mutatókat összeállította Mózes György. Székesfehérvár, Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár.(Források a Székesfehérvári Egyházmegye történetéből I.) 2002.

Történelmi Tár. Digitális História Adatbázis. Névtár.

14. Összefoglaló

A katonaság és a papság, Tabódy István életének ez a két hivatása sokszor összekapcsolódott, összemosódott, hozzátartozott a személyiségéhez. Ez volt benne az az egyedi „tabódys”. Tabódy fiatalsága a katonaságról szólt. Tízéves korától már katonai iskolás volt Kőszegen, majd a Ludovika Akadémián lett huszárhadnagy. A frontra csak a német megszállás után vezényltek ki, így néhány hónap után a lengyelországi hadszíntéren a szovjet hadsereggel szembeni esélytelen küzdelem folytán súlyosan megsebesült, két évvel később nem sokkal a századosi kinevezése után letartóztatták és internálják hat évre az egykori kormányzó unokájával való levelezés miatt. Az egyházzal való kapcsolata gyerekkora óta jelen van, példaképei Shvoy Lajos székesfehérvári püspök, bérmaapja, és Mindszenty József esztergomi érsek is meghatározta a kommunista diktatúrával való szembenállását. A papságra való képzést tehát csak egész későn, 33 évesen kezdte el, így társainál majdnem tizenöt évvel idősebb, jóval nagyobb élettapasztalattal rendelkezett. A tanulmányait többször meg kellett szakítania, az állami eltiltás és egy hét hónapos börtönbüntetés miatt. Személyisége pedig olyan jegyeket hordozott, ami képes volt az emberekre hatni korra és nemre való tekintet nélkül. Ezek a karizmák vezették őt arra, hogy titkos körülmények között megszervezze a Központi Szemináriumból eltávolított kispapoknak a képzését és 17 papnak a felszentelését, ez óriási dolognak számított a kommunista rendszerben. Szervezése mellett arra is volt ideje, hogy egy regiszteres füzetbe összegyűjtse a kommunista államhatalommal együttműködő papok neveit, készülve majd egy más világra. Így került az Állambiztonság célkeresztjébe, akik számos fortélyt (lehallgatás, ügynökök beszerzése a közelébe) alkalmazva próbáltak informálódni tevékenységéről. Az 1961-ben a letartóztatása után a per előtt például fogdaügynök segítségével próbálták megtörni, a rendszeres kihallgatások mellett. Az eszközöknek igen bőséges tárházát felvonultatták, a halálos fenyegetéstől a püspöki kinevezésig mindent bevetettek, Tabódyból azonban nem sikerült részletes beismerő vallomást kicsikarni. Az amnesztiarendelet nem vonatkozott rá a hűtlenség miatt, így mind a 12 évnyi büntetését letöltötte. Csak 1973 őszén kezdhetette meg rendszeres papi szolgálatát, akkor is állandó megfigyelés alatt tartva őt a hatalom szinte a rendszerváltásig. A rendszerváltás után semmisítik meg a korábbi ítéleteit, majd az igen magas vezérőrnagyi kitüntetésben is részesült. Nagy fájdalma volt, hogy nem őt nevezték ki tábori püspöknek, hiszen azért ekkor ő már azért hetven év felett volt. A kutatások következtében egy egészen különleges XX.századi életpályát ismerhettem meg, amely nagyon egyedi, nagyon sajátos. Nem szentté avatás akar ez lenni, - Tabódy tiltakozna ez ellen leginkább- hanem egy különleges, keresztekkel teli életpálya.

Abstract

In the life of István Tabódy, the military and the priesthood often intertwine and merge; it's impossible to separate them from each other, as they were an integral part of his personality. This uniqueness was what defined the "Tabódy" persona. Tabódy's youth revolved around the military. From the age of ten, he was already a student at a military school in Kőszeg, and later, he became a hussar lieutenant at the Ludovika Academy. He was only deployed to the frontlines after the German occupation, where, engaged in a hopeless struggle against the Soviet army in the Polish theater of war, he sustained severe injuries in battle just a few months later. Two years after his promotion to captain, he was arrested and interned for six years due to his correspondence with the former governor's granddaughter.

His connection to the church had been present since his childhood. Role models like Bishop Lajos Shvoy of Székesfehérvár, who served as his sponsor at confirmation, and Archbishop József Mindszenty of Esztergom, significantly influenced his stance against the communist dictatorship. He only began his priestly training at the age of 33, significantly older than his peers but possessing a wealth of life experience. His studies were frequently interrupted due to state prohibitions and a seven-month prison sentence.

Tabódy's personality possessed traits that could impact people regardless of age or gender. These charismatic qualities led him to secretly organize the training of seminarians removed from the Central Seminary and the ordination of 17 priests, a remarkable feat within the communist system. In addition to his organizational activities, he found time to compile a list of the names of priests cooperating with the communist state, preparing for a different world.

This put him in the crosshairs of the State Security, who employed numerous tactics such as wiretapping and recruiting agents close to him to gather information about his activities. Before his trial in 1961, they even attempted to break him with the assistance of a fellow inmate acting as an agent. Despite regular interrogations and a wide range of tactics, from death threats to promises of a bishopric, they failed to extract a detailed confession from Tabódy. As the amnesty decree did not apply to him due to his infidelity, he served his full 12-year sentence.

Only in the autumn of 1973 did he begin his regular priestly service, still under constant surveillance by the authorities until almost the time of the regime change. His previous sentences were only annulled after the change of regime, when he also received the high-ranking military honor of major general. One of his greatest sorrows was not being appointed military bishop, due to his advanced age of over seventy at that time.

In my research I have come to explore an unique and extraordinary 20th-century life path, still, I do not intend to canonize or over-idealize Tabody – he himself would protest most vehemently against it – but to portray an exceptional life filled with crosses